

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2025/03
73. évfolyam

2025. március

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

- A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.009/2024/8. számú végzés ..... [395](#)
A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.059/2024/5. számú végzés ..... [396](#)

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNY

- 2/2024. (XII. 3.) KK. vélemény a felülvizsgálati kérelem befogadásának egyes kérdéseiről ..... [399](#)

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

- [54](#) A jogi megítélés téves ismerete nem a ténybeli, hanem a társadalomra veszélyességben való tévedés körében vizsgálendő; ugyanakkor az nem valósul meg azáltal, ha az elkövető nincs tisztában a jogszabályok vagy a joggyakorlat konkrét tartalmával, avagy egy helyzetet jogilag bizonytalannak tekint; alapos oknak pedig csak a hatóságok hivatalos közlése vagy hivatásszerűen jogi tanácsadással foglalkozó személy tájékoztatása minősül.. [404](#)
- [55](#) A személy- és vagyonörök vizsgáztatása során a vizsgabizottsági elnökök nemcsak egy szakmai szervezet képviselőiként jártak el, hanem az átruházott állami hatáskör gyakorlójaként. Ez pedig közvetlen – jogszabályi rendelkezésen alapuló – kapcsolatot teremt az állami közhatalommal, amely alapvető feltétele a hivatalos személy státuszának. A jogszabály alapján kiállított, az eredményes vizsgát igazoló tanúsítvány kiadásához elengedhetetlen a vizsgázó személyének azonosítása, hogy az okiratot hitelesen, az arra jogosult – valós, létező, a vizsgán valóban megjelent és eredményes vizsgát tett – személy nevére állítsák ki. Az azonosítás célja a vizsga integritásának biztosítása, amely magában foglalja a személyazonosság ellenőrzését. Az eredményes vizsgáról kiállított tanúsítvány közokiratnak minősül, mely telepített hatáskörben, jogszabályban meghatározott formában és tartalommal kiállított okirat..... [408](#)
- [56](#) A rablás büntettének megállapítását megalapozza, ha az elkövető az élet vagy testi épség elleni erőszakot, illetve a kvalifikált fenyegetést kettős céllal (dologmegtartás és menekülés) alkalmazza ..... [415](#)
- [57](#) I. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének megállapítására alkalmas, ha az elkövető az önkiszolgáló kassza használata során annak informatikai rendszerébe a nála lévő helyett más árucikkre vonatkozó (vonalkód, illetve

mennyiség) – valótlán – adatot visz be, ha azt azzal a – haszonszerzési – céllal teszi, hogy a termékért ne a tényleges, magasabb árat kelljen fizetnie.

II. Nem eredményezi az eljárási szabálysértés valós kiküszöbölését, valamint a jogalkotói célnak mond ellent, továbbá sérti a józan ész és a gazdaságos célt szolgáló norma követelményét a jogerős határozat hatályon kívül helyezése olyan kizárólagos illetékességi ok alapján, amely a felülvizsgálat idején már nem áll fenn, és a kasszáció következtében ugyanaz a bíróság járna el, amely a felülvizsgálattal támadott határozatot hozta..... [421](#)

[58](#) A perújítást elrendelő végzés meghozatalában részt vett bíró nem kizárt a perújítási eljárásban hozott határozat másodfokú felülbírálatából ..... [426](#)

[59](#) A kirendelt védő részére a ráfordított szükséges idővel arányos felkészülési díjat kell megállapítani akkor is, ha a védő részvételével folytatandó eljárási cselekményre nem került sor. A fogvatartásban lévő terhelttel telekommunikációs eszközön folytatott megbeszélés címén további védői díjat kell megállapítani akkor is, ha a védő a büntetés-végrehajtási intézet igazolasát a kapcsolattartásról csak a fellebbezésében csatolja..... [426](#)

[60](#) I. A fellebbezést elutasító végzés ellen bejelentett fellebbezések nyomán az azt elbíráló bíróságnak kizárólag a fellebbezést elutasító végzés tekintetében keletkező felülbírálati jogköre; következésképp annak során az alaphatározat törvénynek való megfelelése nem vizsgálható.

II. Az eljárás megszüntetésére irányuló indítványt elbíráló határozat pervezető végzés; a bíróságnak a Be. 567. § (1)–(2) bekezdésében meghatározott ok észlelésekor nyomban meg kell szüntetnie az eljárást, amennyiben azonban nem észlel ilyen okot, e hiány nyombani deklarálására még indítványra sem köteles..... [428](#)

[61](#) A védő nem a terhelt perbeli képviselője, hanem a büntetőeljárásban önálló jogosultságokkal és kötelezettségekkel részt vevő személy. Eljárási jogai így nem a terhelt képviselőjében gyakorolt, átruházott jogosítványok. Erre tekintettel a perújítási indítványt előterjesztő terheltet kizárólagosan megillető jogorvoslati jog gyakorlásáról sem nyilatkozhat a saját nevében, még akkor sem, ha rögzíti, hogy a fellebbezést a terhelt utasítására jelenti be ..... [432](#)

[62](#) A terhelti érdekek ellentétét csak érdemi vallomásméltérés, a védekezések irányának lényegi, az eljárás kimenetelét érdemben befolyásoló eltérése alapozhatja meg. Ha az érintett terheltnek vallomásaiban ilyen jellegű

érdekellentét nem jelenik meg, akkor nem kizárt, hogy a védelmüket ugyanaz a védő lássa el..... 433

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

- 63** A szerződési igény elévülése és a végrehajtási jog elévülése egymástól elkülönülő, két önálló jogintézmény, amelyek szabályozásában közös az a törekvés, hogy magánjogi jogviszonyokban ne álljanak fenn hosszú ideig bizonytalan, eldöntetlen helyzetek..... 436
- 64** I. A keresetlevélben alperesként meg nem jelölt, a perben alperesként részt nem vevő személy jogképességének hiánya sem a keresetlevél Pp. 176. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti visszautasítását, sem erre hivatkozással az eljárás Pp. 240. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti megszüntetését nem eredményezheti.
II. Közös tulajdon megszüntetése iránti perben egyedi mérlegelés tárgya az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett a végrehajtási jog jogosultja perbenállásának szükségessége.. 438
- 65** I. A bíróság az anyagi pervezetést a fél kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja. Az érvényesített jog megnevezése – azon túl, hogy kiindulási alap a felek és a bíróság számára az alkalmazandó anyagi jog azonosítása terén – egyben (a jogi érveléssel együtt) kiindulópontja és határa is az anyagi pervezetésnek.
II. A felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A felülvizsgálati eljárásban érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.
III. A Kúria felülmérlegelési jogköre csak arra terjed ki, hogy az ügyben eljáró bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan helytelen, iratellenes vagy okszerűtlen következtetésre.
IV. A felperes ingóságainak vonatkozásában az alperest szerződés alapján terhelő őrzési kötelezettség letelte után az alperes felelős őrzővé vált azáltal, hogy az ingóságokat a felperes érdekében anélkül tartotta magánál, hogy arra külön jogviszonynál fogva jogosult vagy köteles lett volna. 441
- 66** I. A felülvizsgálati határidő kezdő időpontjának meghatározása objektív tényhez, a jogerős ítélet fél (jogi képviselő esetében jogi képviselője) részére történt közlése napjához kötődik. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésének e határidőn belüli elmaradása szintén objektív tény, amelynek a bekövetkezésében nincs jelentősége annak, hogy a fél esetlegesen akadályoztatva volt-e a felülvizsgálati kérelem

előterjesztésében. Annak a jelentőségét és jogkövetkezményét, hogy a felülvizsgálati kérelmet a fél nem az objektíve meghatározott határidőben terjesztette elő, a mulasztás tényének és okának vizsgálata körében kell levonni: egyrésztől annak vizsgálatával, hogy jogi értelemben történt-e mulasztás, másrészt, ha igen, az igazolási kérelemmel orvosolható-e.

II. Nem minősül a fél mulasztását kizáró „elháríthatatlan akadálnak”, ha a kormányhivatal jogi segítségnyújtó szolgálata az ügyfél által a felülvizsgálati kérelem előterjesztésénél kötelező jogi képviselőt érdeklében a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet – az utóbb közigazgatási perben hozott jogerős ítélet szerint jogellenesen – elutasította, és csak a felülvizsgálati határidő objektív leteltét követően engedélyezte részére pártfogó ügyvédi képviselőt igénybevételét. Erre tekintettel a fél mulasztása fennáll, annak igazolására a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 61. § (2) bekezdése tartalmaz speciális rendelkezést. Az e jogszabályhelyre alapított igazolási kérelem benyújtásának elmulasztása miatt az elkésett felülvizsgálati kérelem hivatalból elutasításának van helye..... 449

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

- 67** I. A Cstv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontjában nevesített fizetéseképtelenségi feltételek körében az adós a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően a követelés beszámítással történő kiegyenlítésére csak a Cstv. 27. § (5) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott – vagylagos – feltételek fennállása esetén hivatkozhat.
II. A Cstv. 27. § (5) bekezdés *b*) pontja alapján az adós akkor hivatkozhat a beszámításra, ha a beszámítani kívánt ellenkövetelés a hitelezői fizetési felszólítást megelőzően keletkezett, de az ellenkövetelés fennállása vagy esedékessé válása csupán utóbb vált ismertté, ezért a beszámítás lehetősége csak utóbb nyílt meg 451
- 68** A felszámoló vagyoneértékesítése folytán az adós gazdálkodó szervezet vagyonából kikerült vagyontárgyra a felszámolási eljárásban nyilvántartásba vett hitelező a szerződés fedezetelvonó jellegére hivatkozással nem kérheti a felszámoló által az adós cég képviselőjében kötött szerződés vele szembeni hatálytalanságának a megállapítását és a jogszerzőnek a hitelezői igény vagyontárgyból való kielégítése türesére kötelezését..... 455
- 69** Az Átalakulási tv. 11. § (2a) bekezdése alapján a végleges vagyommérleg és vagyonleltár könyvvizsgálata kötelező. Az Átalakulási tv. 4. § (6) bekezdése

	értelmében a szétválási vagyommérleg-tervezetek és vagyonelejtár-tervezetek könyvvizsgálata akkor kötelező, ha a vagyommérleg-tervezetet készítő szervezet a Számv.tv. előírásai alapján köteles könyvvizgálatra.....	462		releváns elemére ki kell térnie és arról az indokolásában számot kell adnia. Ennek elmaradása esetén, az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértés miatt a határozat megsemmisítése indokolt	498
	POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKAÜGYI SZAKÁG		78	Helyi közügy szabályozása során az önkormányzat arra is jogosult, hogy külön felhatalmazás hiányában, országos érvényű jogszabály által szabályozott társadalmi viszonyt a magasabb szintű jogszabállyal nem ellentétesen, azt kiegészítő jelleggel szabályozzon.....	501
70	I. A munkajogi nyilatkozatokat általában akár szóban, akár ráutaló magatartással ki lehet fejezni, ha a törvény írásbeli formát nem követel meg. Ezért a felek egyező akaratára utaló jognyilatkozat (Mt. 14. §) ráutaló magatartással is létrejöhet, de csak abban az esetben lehet érvényes, ha a megállapodás lényeges tartalma világos és egyértelmű. II. A létszámleépítéssel indokolt felmondás jogszerűségnek megítélésekor annak van jelentősége, hogy a létszámleépítés ténylegesen megvalósult, annak célszerűsége és a felperes kiválasztása, az a kérdés, hogy ezzel történt-e költségmegtakarítás pedig olyan kérdések, amelyek a munkaügyi per keretein kívül esnek és nem tartoznak a felmondási ok valóságának vizsgálata körébe.....	465		EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI	
	KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM		I	C-187/23. Albausy ügyben 2025. január 23-án hozott ítélet	505
71	A bennfentes információ felhasználása mellett vélelem áll fenn, amelynek megdöntése a felperes feladata	471	II	C-253/23. ASG 2 ügyben 2025. január 28-án hozott ítélet	508
72	A bennfentes információ felhasználása mellett vélelem áll fenn, amelynek megdöntése a felperes feladata	476	III	C-424/23. DYKA Plastics ügyben 2025. január 16-án hozott ítélet	515
73	Erdő művelési ágú ingatlan megszerzése illetékmentességének feltétele az erdő erdőgazdasági tevékenység céljából történő hasznosítása, amely tevékenység előfeltétele az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel.....	480	IV	C-583/23. Delda ügyben 2025. január 9-én hozott ítélet	520
74	Ha az övezeti előírások változása az ingatlan forgalmi értékét csökkenti és ebből a tulajdonosnak kára származik, akkor a tulajdonost kártalanítás illeti meg.....	482		FÓRUM	
75	Ha az ingatlan övezeti besorolásának módosítására a kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében kerül sor, akkor a Kstv. 9. § (4) bekezdése alapján, a kártalanítás összegének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok e besorolási módosítását megelőzően helyben kialakult forgalmi értéket kell figyelembe venni.....	489		Bérces Viktor: A bünszervezeti minősítés megállapításának kérdése a Kúria gyakorlatában.....	524
76	Amennyiben a kereset nem tisztázott, a bíróság köteles az anyagi pervezetés eszközeivel azt tisztázni	493			
77	A másodfokú hatóság a fellebbezési eljárás során a fellebbezésben foglaltakhoz nincs kötve. A fellebbezéshez való kötöttség hiánya azonban nem jelenti azt, hogy a fellebbezési érvek között önkényesen válogathat, hanem a fellebbezés valamennyi				

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Order Jpe.I.60.009/2024/8. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	395
Order Jpe.I.60.059/2024/5. of the Uniformity Complaint Panel of the Curia...	396

CHAMBER OPINIONS

Chamber Opinion 2/2024. (XII. 03.) KK. on certain issues regarding the admissibility of a motion for review	399
---	-----

CRIMINAL CHAMBER

54	A misapprehension of the law is not a mistake of fact but a mistake of its dangerousness to the society; however, it does not arise because the perpetrator lacks knowledge of the specific content of the law or case-law or because he perceives a situation as legally uncertain. Official communication by the authorities or the provision of information by a professional legal adviser constitutes a valid reason.....	404
55	In the examination of guards and property officers, the chairmen of the examination boards acted not only as representatives of a professional organisation, but also as somebody, who exercises delegated state powers. This in turn creates a direct link - based on a legal provision - with State powers, which is an essential condition for the status of a public official. In order to certify passing an examination successfully, in accordance with the relevant legislation, it is essential that the candidate be identified so that the document is issued in the name of the person entitled to it, a real, existing person who has actually appeared and passed the examination. The purpose of identification is to ensure the integrity of the examination, which includes verification of identity. The certificate of successful examination is a public document issued under delegated powers in a form and with a content specified by law.....	408
56	The offence of robbery is established if the offender uses violence against life or body integrity or a qualified threat for a dual purpose (to keep property and to escape) ...	415
57	I. It is a crime of fraud committed by using an information system if the perpetrator enters false data (barcode or quantity) on a different item (instead of the one he/she is carrying) into the IT system of a self-service checkout, if he/she does so with the purpose of making profit so that he/she does not have to pay the higher price for the item	

	II. It does not result in the effective elimination of the procedural irregularity and is contrary to the legislative purpose, common sense and economic purpose to set aside a final decision on the ground of exclusive jurisdiction, which no longer exists at the time of the review and which, as a result of the casus belli, would be decided by the same court which made the decision challenged by the review	421
58	The judge who participated in giving the order for retrial is not disqualified from reviewing the decision in the retrial proceedings at second instance	426
59	A fee proportional to the necessary time spent with preparing for the case shall be determined for the assigned defence counsel even if no procedural act to be conducted with the participation of the defence counsel has taken place. An additional defence fee shall be determined for a meeting with the detained person by telecommunication means even if the defence counsel only attaches the prison's certificate of contact in his appeal	426
60	I. Following appeals against an order dismissing an appeal, the court hearing the appeal only has jurisdiction to review the order dismissing the appeal; consequently, the court cannot review the lawfulness of the orders itself. II. The decision ruling on the motion to terminate the proceedings is a case administration order; the court must immediately terminate the proceedings upon finding the ground specified in paragraphs Section 567 (1)-(2) of the Code of Criminal Procedure, but if it does not find such a ground, it is not necessary to declare the absence of grounds immediately.....	428
61	The defence counsel is not the defendant's representative in the trial, but a person with independent rights and obligations in the criminal proceedings. His procedural rights are therefore not delegated powers exercised on behalf of the defendant. In that regard, the person bringing the application for retrial cannot declare on his own behalf that he is exercising the defendant's right to appeal, even if he states that he is bringing the appeal on the instructions of the defendant	432
62	A conflict of interests can only be based on a substantive difference of testimony, a substantial difference in the direction of the defences, which materially affects the outcome of the proceedings. If the testimony of the defendants concerned does not reveal such a conflict of interests, it is not excluded	

that their defence will be conducted by the same defence counsel 433

**CIVIL CHAMBER
CIVIL DIVISION**

63 The limitation period for contractual claims and the limitation period for enforcing rights are two separate, distinct legal instruments, which are governed by a common concern to avoid long periods of uncertainty. 436

64 I. The lack of legal capacity of a person not named as a defendant in the application and not participating in the proceedings as a defendant cannot lead the dismissal of the application under Section 76 (1) (e) of the Code of Civil Procedure, nor to the termination of the proceedings pursuant to Section 240 (1) (a) of Code of Civil Procedure.
II. In a case for the termination of community property, whether it is necessary for the holder of the right to enforcement is a matter for individual assessment 438

65 I. The court shall exercise jurisdiction within the limits of the party's request and its legal allegations. In addition to being the starting point for the parties and the court in identifying the applicable substantive law, the designation of the enforced right is also the starting point and the limit of the court's substantive conduct of the proceeding (together with the legal reasoning).
II. The central element of the application for review are the indication of the place of the infringement and the description of the infringement, because these determine the substantive and procedural framework of the Curia's possibility of review. In the review procedure, only those references for which the substantive requirements of the law have been fully met can be examined on the merits, other references being disregarded by the Curia.

III. The Curia's power of review extends only to the question whether the courts have not reached a manifestly incorrect, or unreasonable conclusion when they weighed and assessed the data and evidence in the case.

IV. The defendant became the custodian responsible for the plaintiff's property after the expiry of his contractual obligation, by plaintiff's property without being entitled or obliged to do so under a separate legal relationship 441

66 I. The determination of the starting date of the review period is linked to an objective fact, the date of notification of the final judgment to the party (or, in the case of legal representation, to its legal representative). The failure to lodge the application for review within that time limit is also an objective fact, the occurrence of which is irrelevant to whether the party was prevented from lodging the application for review. The relevance and legal consequence of the fact that the party did not

submit the application for review within the objectively fixed time-limit must be decided first, by examining whether there was a failure in law and, second, if so, whether it can be remedied by a request for rectification.

II. It does not constitute an "insurmountable obstacle" excluding the party's negligence if the legal assistance service of the government agency has rejected the client's request for authorizing to be represented by a lawyer unlawfully, according to the final judgment in the administrative proceedings, and only after time limit for the review had expired, allowed the client to be represented by a lawyer. In that regard, the party's failure to act is established, and a special provision to justify that failure is contained in Section 61(2) of the Act LXXX of 2003 on Legal Aid. Failure to submit a request for justification based on this provision of law is a ground for dismissing the application 449

**CIVIL CHAMBER
COMMERCIAL DIVISION**

67 I. Among the insolvency conditions referred to in Section 27 (2) a) of the Insolvency Act, the debtor may invoke the settlement of the claim by set-off after the time limit for contesting the creditor's claim only if the alternative conditions set out in Section 27 (5) a) - c) of the Insolvency Act are met.

II. Pursuant to Section 27 (5) (b) of the Insolvency Act, the debtor may invoke set-off if the counterclaim to be set off arose before the creditor's demand for payment, but the existence or the due date of the counterclaim was known only later, and therefore the possibility of set-off only became available later 451

68 A creditor registered in the winding-up proceedings may not claim that a contract concluded by the liquidator on behalf of the debtor company is void and that the assignee should be obliged to satisfy the creditor's claim out of the assets of the debtor company on the grounds of the collateral nature of the contract 455

69 Pursuant to Section 11 (2a) of the Transformation Act, an audit of the final balance sheet and inventory of assets is mandatory. Pursuant to Section 4 (6) of the Transformation Act, the audit of the draft balance sheets and inventories of the division is mandatory if the entity drawing up the draft balance sheet is required to have an audit carried out under the provisions of the Act on Accounting 462

**CIVIL CHAMBER
LABOUR DIVISION**

70 I. Statements of employment law can usually be expressed either orally or by implicated conduct, if the law does not require a written form. Therefore, a

declaration of the parties' mutual intention may be made by implicated conduct, but only if the essential content of the agreement is clear and unambiguous.

II. In assessing the lawfulness of a dismissal justified by redundancy, the fact that the redundancy was actually carried out matters, its expediency the fact that the plaintiff was chosen to be dismissed matter, and whether it resulted in cost savings are matters that fall outside the scope of the employment dispute and do not fall within the scope of examining the reasons for dismissal 465

ADMINISTRATIVE DIVISION

- 71 There is a presumption in favour of the use of inside information, which it is for the applicant to rebut 471
- 72 Age-related compulsory vaccination is not an option, but an obligation. If a person who must be vaccinated fails to comply with this obligation, the public health authority will order vaccination by means of an ex officio procedure.
Exemption from compulsory vaccination is granted on request and the burden of proof that the conditions for exemption are met lies with the applicant 476
- 73 The acquisition of forest land is exempted from the payment of duty if the forest is used for forestry activities, which requires registration in the forestry register 480
- 74 If the change in zoning regulations reduces the market value of the property and the owner suffers a loss, the owner is entitled to compensation 482
- 75 If the zoning classification of the property is changed in order to achieve a public interest objective that also forms the basis of the expropriation procedure, then pursuant to Section 9 (4) of the Act on Expropriation, the market value of the comparable property prior to the change in zoning classification shall be taken into account when determining the amount of compensation... 489
- 76 If the claim is not clarified, the court is obliged to clarify it by means of substantive conduct of the procedure 493
- 77 The appellate authority is not bound by the grounds contained in the appeal. However, not being bound by the appeal does not mean that it can choose arbitrarily between the arguments of the appeal, but that it must address all the relevant elements of the appeal and state them in its statement of grounds. Failure to do so will justify annulment of the decision on the grounds of a procedural irregularity having a bearing on the substance of the case 498
- 78 When regulating local public affairs, the municipality is also entitled, in the absence of a specific authorisation, to regulate social relations in a manner that is complementary to, and not contrary to, the higher level legislation 501

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION

- I Judgment of 23 January 2025 delivered in case C-187/23 Albausy 505
- II Judgment of 28 January 2025 delivered in case C-253/23 ASG 2 508
- III Judgment of 16 January 2025 delivered in case C-424/23 DYKA Plastics 515
- IV Judgment of 9 January 2025 delivered in case C-583/23 Delda 520

FORUM

- Viktor Bérces: Conditions for establishing a criminal organization in the practice of the Curia of Hungary 524

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.009/2024/8. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria a jogegységi panasz eljárást megszünteti.
A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes kölcsönvevő és a kölcsönadó neve (a továbbiakban: kölcsönadó) között 2006. február 28-án svájci frank alapú kölcsönszerződés jött létre, melyet a kölcsönadó 2011. szeptember 27-én azonnali hatállyal felmondott.
- [2] A kölcsönadó 2012. december 31-i hatállyal beolvadt a gazdasági társaság neve-be, amely gazdasági társaság a 2014. március 14-én kelt engedményezési szerződéssel a kölcsönszerződésből eredő és az alperessel szemben fennálló követelését a felperesre engedményezte. Az engedményezés tényéről szóló értesítést a posta 2014. június 16-án „a címzett a küldeményt nem kereste” jellel küldte vissza a felperesnek.
- [3] A felperes kérelmére – 170 000 forint és késedelmi kamata megfizetésére vonatkozóan – kibocsátott fizetési meghagyás 2017. november 11-én jogerőre emelkedett.
- [4] A felperes 2021. december 20-án terjesztette elő az újabb fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmét, majd az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban a keresetében 1 205 334 forint és kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetét arra alapította, hogy az alperes a felperes jogelődjével megkötött kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségének nem tett eleget.
- [5] Az alperes az ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a felperes követelése elévült, mert az engedményezés időpontjától az újabb igényérvényesítésig 7 év telt el.
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Az ítéletének indokolásában kiemelte, hogy a követelés 2011. szeptember 27-én – a kölcsönszerződés felmondás következtében bekövetkezett megszűnésével – esedékessé vált. Az elévülést először 2012-ben a felperes jogelődjének írásbeli felszólítása, majd 2014. évben az alperesnek a követelés engedményezéséről szóló értesítése megszakította ugyan, de a követelés 2021. december 20-ig így is elévült.
- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria Pfv.21.733/2018/4. számú ítéletében foglaltakra, és a 2022. december 12-én a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 6/2022. JEH szám alatt meghozott jogegységi határozat (a továbbiakban: JEH) [11] bekezdésében rögzített legfőbb ügyészi véleményre figyelemmel utalt arra, hogy a 2017. szeptember 29-én előterjesztett fizetési meghagyás

csupán az abban érvényesített 170 000 forint tőke és késedelmi kamata tekintetében szakította meg az elévülést. A Kúria Pfv.22.146/2017/8. számú ítéletét azért nem találta alkalmazhatónak, mivel az a JEH meghozatala előtti bírói gyakorlaton alapult.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet a Gfv.30.349/2023/3. számú ítéletében hatályában fenntartotta. Megállapította, hogy részkövetelés érvényesítése esetén az elévülés megszakadása nem következik be ezzel a perindítással a perben nem érvényesített követelésrész tekintetében. Az ettől eltérő jogi álláspont ellentétes lenne a JEH-ban kimondott azon elvi megállapítással, amely szerint az anyagi jogerő terjedelme minden esetben a követelés összegszerű elbírálásához igazodik. A Kúriának a JEH meghozatala előtti bírói gyakorlaton alapuló Pfv.22.146/2017/8., valamint Pfv.21.510/2021/8. számú ítéletét nem találta alkalmazhatónak.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

- [9] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a jogegységi panaszát a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdésére alapítva terjesztette elő. Arra hivatkozott, hogy a Kúria eljáró tanácsa jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8., a Pfv.21.510/2021/8., a Gfv.30.309/2020/11. és a 6/2022. JEH számú határozattól. Álláspontja szerint az ügyszakosság a támadott határozatban foglaltaktól eltérően a Pfv.22.146/2017/8. számú ügy vonatkozásában fennáll, a Kúriának azt az ügy elbírálása során alkalmaznia kellett volna.
- [10] Az alperes álláspontja szerint a Kúria felülvizsgálati ítéletében megalapozottan tért el a korábbi eseti döntéstől annak eltérő tényállására is tekintettel, és megalapozottan állapította meg a JEH alapján, hogy egy részben érvényesített követelés anyagi jogereje nem hat ki a nem érvényesített részre.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

- [11] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa megállapította, hogy a jogegységi panasz tartalmazta a Bszi. 41/C. § (3) bekezdésében foglalt tartalmi követelményeket és az megfelelt a beadványokra vonatkozó általános szabályoknak. A panaszos jogkérdésben való eltérésre hivatkozott, jogegységi panaszát a Bszi. 41/B. § (1) bekezdésére utalva terjesztette elő és hivatkozott a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatokra is. Tekintettel arra, hogy a Kúria a támadott határozatával a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, a jogegységi panasz befogadásának feltételei a Bszi. 41/B. § (1) bekezdése alapján fennálltak, ezért vizsgálni kellett, hogy a jogegységi panaszban hivatkozott

precedenshatározatokra a panaszos a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott-e. E feltételeknek a jogegységi panasz a Pfv.22.146/2017/8. számú határozat vonatkozásában felelt meg.

- [12] A panaszos azonban a Kúria Gfv.30.232/2023/3. számú ítéletével szemben is előterjesztett azonos tartalmú jogegységi panaszt, amelyben állította, hogy a támadott határozat jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8. számú határozattól.
- [13] A panaszosnak ezt az azonos tárgyú jogegységi panaszát a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2024. május 27-én kelt Jpe.II.60.060/2023/7. számú jogegységi hatályú határozatával elbírálta, és megállapította, hogy a jogegységi panasszal támadott ítélet jogkérdésben eltért a Pfv.22.146/2017/8. számú ítélettől. Az eltérés indokolt volt, ezért a támadott ítéletet hatályában fenntartotta és kötelező jogértelmezésként rögzítette, hogy az azonos jogi alapon nyugvó, korábban perben vagy fizetési meghagyásos eljárásban nem érvényesített további követelés elévülését a korábbi részko vetelésre irányuló igényérvényesítés nem szakítja meg. A Kúria Pfv.22.146/202017/8. számú ítéletének ezzel ellentétes jogértelmezése és hasonló tartalmú határozatai a továbbiakban kötelező erejüként nem hivatkozhatók.
- [14] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa tehát a jogegységi panasz alapjául szolgáló jogkérdésben való eltéréstől már döntött, határozata jelen ügyben is irányadó.
- [15] A Jogegységi Panasz Tanács az eljárást a Bszi. 41/C. § (10) bekezdés e) pontja alapján hivatalból megszüntette, mert a jogegységi panasz előterjesztése – tekintettel arra, hogy a Kúria ugyanazt a jogkérdést más eljárásban már elbírálta – okafogyottá vált.

Záró rész

- [16] A Jogegységi Panasz Tanács nem bírálta el érdemben a jogegységi panaszt, ezért az eljárás az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelő alkalmazásával illetékmentes. A jogegységi panaszt benyújtó felperes az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontjára figyelemmel a jogegységi panasz benyújtásával egyidejűleg megfizetett 120 533 (százhúszezer-ötsházharminchárom) forint illeték visszatérítését kérheti. A jogegységi panasz eljárásban a felek költségigényt nem érvényesítettek, ezért arról nem kellett határozni.
- [17] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. január 13.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Tanczos Rita s.k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Hajnal Péter s.k. bíró, Dr. Harangó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának Jpe.I.60.059/2024/5. számú végzése

Rendelkező rész

- [1] A Kúria a felperes jogegységi panaszát visszautasítja.
- [2] A végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Indokolás

- [3] A felperes (a továbbiakban: panaszos) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztett elő a Kúria Kfv.37.280/2024/8. számú, a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályon kívül helyező, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasító végzésével szemben. Kérte a végzés hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítását. Álláspontja szerint a Kúria végzése eltér a Kúria Kpkf.37.466/2021/8. (helyesen: Kfv.37.466/2021/8.) számú határozatában foglaltaktól.
- [4] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [5] A Jogegységi Panasz Tanács a jogegységi panaszt Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az nem tartalmazza a (3) bekezdésben foglaltakat, és a megfelelő kiegészítés az (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül nem történt meg. A Bszi. 41/C. § (3) bekezdése értelmében a jogegységi panaszban – a beadványra vonatkozó általános szabályokon túl – meg kell jelölni azt a határozatot, amellyel szemben a fél a panaszt előterjeszti, és azt a közzétett kúriai határozatot, amelytől jogkérdésben való eltérést állít a fél.
- [6] A Jogegységi Panasz Tanács számos döntésében következetesen kifejtette, hogy ez a követelmény nem a határozatok és az eltérés pusztá megnevezését jelenti. A jogegységi panaszban nem elég arra hivatkozni, hogy az egyik határozat eltért a másiktól, a panasz befogadásához szükséges, hogy az előterjesztő megjelölje miben látja az eltérést. Az eltérés megjelölésének azonban konkrétan kell lennie, pontos jogértelmezésre vonatkozó álláspontnak kell ütköznie pontos jogértelmezésre vonatkozó állásponttal (Jpe.I.60.001/2024/4., Indokolás [5]). Továbbá a Kúria azt is rögzítette, hogy a panaszosnak ki kell munkálnia, hogy a támadott határozat konkrétan melyik jogszabályi rendelkezésre vonatkozó mely jogértelmezést hol nem tartotta be, hol tért el a támadott határozat jogkérdésben a Kúria közzétett jogértelmezésétől. Fel kell tárnai tehát az ügyek összehasonlítható tényállását, az ügyben felmerült jogkérdést, az alkalmazandó jogot; egy konkrét jogszabály konkrét határozatban való értelmezését kell összevetni egy hasonló helyzetben történt más értelmezéssel (Jpe.I.60.001/2024/4., Indokolás [5]).
- [7] A Kfv.37.466/2021/8. számú határozattól való eltérés tekintetében a panaszos jogi indokolása a bírói jogértelmezés módszerein alapul. A panaszos álláspontja szerint a Kfv.37.466/2021/8. számú határozat a jogértelmezés objektivitását és jogállami

- jellegét kívánta biztosítani azon megdönthetetlen vélelem felállításával, hogy a jogalkotó tudatosan alkotta meg a jogszabály szövegét. A vélelem értelmében a jogszabály szövege az, aminek megalkotására a jogalkotó szándéka irányult (Kfv.37.466/2021/8., Indokolás [52]). Állította, hogy a Kfv.37.466/2021/8. számú határozatban foglalt megdönthetetlen vélelem alapján tehát tudatos, normakövető jogszabályalkotót kell tételezni, aki a normaszöveg megalkotásakor ki tudja fejezni szándékát, beleértve ebbe a kodifikációra vonatkozó tételes jog, a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII. 14.) IRM rendelet („Kodifikációs rendelet”) betartását is. A panaszos álláspontja szerint a jogegységi panasszal támadott határozat ezen egyértelmű, a Kúria által korábban elvi élel kimondott megdönthetetlen vélelmet, és így a jogszabály szövegét figyelmen kívül hagyó jogértelmezést alkalmaz: abban tér el ugyanis a Kfv.37.466/2021/8. számú határozattól, hogy a „nyelvtani értelmezésen túl az Alaptörvénnyel összhangban álló jogszabályi cél vizsgálatát” (Kfv.37.280/2024/8., Indokolás [49]) írja elő.
- [8] A Kúria álláspontja szerint a panaszostól a jogintézmény sajátos jellege és a kötelező jogi képviselő miatt elvárható, hogy a támadott döntés és a közzétett kúriai döntés(ek) közötti ügyszabadságot bemutassa, annak fennállását részletesen indokolja, továbbá a jogkérdésben való eltérést a kezdeményező pontosan megjelölje. Az is szükséges, hogy panaszában állítson fel párhuzamot a jogkérdés szempontjából releváns tények, az alkalmazandó jogszabályok, az eljárás kereteit meghatározó kérelmi elemek hasonlóságára utalva. Szükséges továbbá az is, hogy mutassa be, a közzétett döntésekben milyen elvi megállapításokat rögzítettek, ugyanezen jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el az ítélező tanács, és indokolja meg, miben látja a közzétett és támadott kúriai döntés közötti eltérést. Nem megfelelő az érvelés, ha az nem a közzétett kúriai döntésre, hanem annak kezdeményezői értelmezésére koncentrál, és ezzel elszakad a kúriai döntés elvi magjától. Az ügyszabadság lényeges elemeinek vagy az ezzel kapcsolatos jogi érvelésnek a hiánya esetén sikerrel nem állíthatja a panaszos, hogy az ítélező tanács jogegységet sértő módon járt el. (Jpe.I.60.005/2021/5., Indokolás [36])
- [9] A Kúria korábban már rámutatott, hogy az ügyszabadság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ha a döntések jogkérdésben való hasonlóságát vizsgálja a Kúria, szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns tények azonosságát (Jpe.I.60.005/2021/5., Indokolás [31]). A Kúria gyakorlata szerint nincs ügyszabadság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó vagy azonos anyagi jogi háttér mellett az összehasonlítást lehetetlenné tevő vagy releváns körülményekben jelentősen különböző tényállású ügyek és annak alapján indult jogviták között (Jpe.I.60.005/2021/5., Indokolás [32]).
- [10] A Kfv.37.466/2021/8. számú határozat a sportról szóló 2004. évi I. törvény 59. § (1) bekezdésére, 61. § (12) bekezdés a) pontjára, valamint 61/A. § (1) bekezdésére alapított, olimpiai járadék ügyében hozott közigazgatási határozat mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata tárgyában indult eljárásban született. A jogegységi panasszal támadott határozat alapjául szolgáló ügyben ehhez képest egy fogyasztóvédelmi eljárásban hozott közigazgatási határozat mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata tárgyában indult eljárásban született.
- [11] Jogi érvelése keretében a panaszos bemutatta, hogy a jogegységi panasszal támadott határozat a Kfv.37.466/2021/8. számú határozattól álláspontja szerint miben tér el. Az ügyszabadság fennállását pedig abban látta, hogy mind a Kfv.37.466/2021/8. számú határozat, mind pedig a jogegységi panasszal támadott határozat a vitatott közigazgatási cselekményt megalapozó jogszabály jogértelmezésével kapcsolatban fogalmazta meg elvi álláspontját.
- [12] Ugyanakkor a hivatkozott Kfv.37.466/2021/8. számú határozat és a jogegységi panasszal támadott határozat vonatkozásában az ügyek alapjául szolgáló anyagi jogi jogszabály nem egyezik meg, illetve a panaszos sem mutatta be azt a lényegi háttértényállást, azaz a szükséges ügyszabadságot, ami az összehasonlítás előfeltétele. Következésképpen a panasz e tekintetben nem tett eleget a h) pont szerinti feltételeknek, mivel a panaszos a hivatkozott határozattal való összevethetőséghez szükséges ügyszabadság bemutatását elmulasztotta.
- [13] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés h) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította.

Elvi tartalom

- [14] Az ügyszabadság lényeges elemeinek bemutatása vagy az ezzel kapcsolatos jogi érvelés hiányában sikerrel jogegységi panasz eljárás nem kezdeményezhető, a jogegységi panasz eljárás lefolytatásának alapfeltétele nem áll fenn.

Záró rész

- [15] Az eljárás a jogegységi panasz visszautasítására tekintettel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján illetékmentes, ezért a panaszos az Itv. 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján a jogegységi panasz eljárásban megfizetett 70 000 (hetvenezer) forint illeték visszatérítését a székhelye szerint illetékes állami adóhatóságtól kérheti.
- [16] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. január 13.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke,
Dr. Varga Zs. András s.k. bírő, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bírő, Dr. Bartkó Levente s.k. bírő, Dr. Csák Zsolt s.k. bírő, Dr. Cseh Attila s.k. bírő, Dr. Darák Péter s.k. bírő, Dr. Domonyai Alexa s.k. bírő, Dr. Döme Attila s.k. bírő, Dr. Dzsula Marianna s.k. bírő, Dr. Farkas Attila s.k. bírő, Dr. Hajdu Edit s.k. bírő, Dr. Hajnal Péter s.k. bírő, Dr. Harangozó Attila s.k. bírő, Dr. Kalas Tibor s.k. bírő, Dr. Kovács András s.k. bírő, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k.

bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tanczos Rita s.k.
bíró

KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNY

2/2024. (XII. 3.) KK. vélemény
a felülvizsgálati kérelem befogadásának egyes
kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perekben a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságával kapcsolatos egyes kérdésekben az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében az alábbi véleményt nyilvánítja.

1. A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet általában akkor fogadja be, ha a jogerős határozat olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi vagy jogegységi hatályú határozatban, illetve az általa a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett eseti határozatban még nem foglalt állást feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn.
2. A Kúria a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet általában akkor fogadja be, ha a jogerős ítélet által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat már kialakult és egységes, de annak ugyanazon módon történő követése már nem támogatható.
3. A Kúria a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt a felülvizsgálati kérelmet különösen akkor fogadja be, ha annak értelmezéséről korábban még nem foglalt állást, és a jogegység iránti igény túlmutat a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozaton.
4. A Kúria az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt a felülvizsgálati kérelmet különösen akkor fogadja be, ha a felülvizsgálati eljárásban az uniós jogot érintő kérdés a keresetnek a felülvizsgálati kérelemmel érintett korlátai között releváns, és a szóban forgó uniós jogi rendelkezést az Európai Unió Bírósága még nem értelmezte, vagy az uniós jog helyes alkalmazása nem nyilvánvaló. Erre irányuló kérelem esetén a felülvizsgálati kérelem előterjesztőjének meg kell jelölnie az értelmezendő uniós normát. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésében megjelöli azokat az indokokat, amelyek miatt nem fordult

előzetes döntéshozatali kérelemmel az
Európai Unió Bíróságához.

5. A Kúria nem fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, ha a felülvizsgálati kérelemben megjelöltektől eltérő indokra alapított a befogadási kérelem.
6. A Kúria a közzétett határozattól jogkérdésben való eltérés miatt a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a kérelmező bemutatja miben látja az eltérést.
7. A kérelem előterjesztőjének áll érdekében, hogy megjelöljön befogadási okot, ennek elmaradása a felülvizsgálati kérelem visszautasításához vezet. Befogadási ok fél általi indokolása – indokolási kötelezettség hiányában – segíti a Kúria döntéshozatalát, ilyen értelemben a fél érdekében állhat az indokolás.

Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében – törvényben meghatározott egyéb ügyeken túl - a bíróságok önálló-, a büntetőügyektől és a magánjogi vitáktól elkülönült feladata a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, valamint a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról való döntés. A bíróságok feladatainak ily módon történő meghatározásához igazodóan a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéssel szemben biztosított jogvédelem a büntető- és magánjogi jogviták rendezésére szolgáló eljárásjogi intézményektől elkülönült önálló rendtartás, a közigazgatási perrendtartás keretei között folyik. Az önálló perjog a polgári perekétől elkülönült, autonóm közigazgatási perorvoslati rendszer működését is eredményezi.

A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) a jogerős ítélettel, továbbá a keresetlevelet visszautasító vagy az eljárást megszüntető jogerős végzéssel szemben engedi rendkívüli perorvoslatként a felülvizsgálati kérelem előterjesztését. Az eljárásjogi követelményeknek megfelelő felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását azonban mind a per tárgyától, mind a pertárgy értékétől függetlenül minden esetben megelőzi a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról való döntés. A Kp. 2020. április 1. napjától hatályos szabályai már nem csupán a Kp. eredeti rendelkezései szerinti objektív szempontok alapján adnak lehetőséget a felülvizsgálati kérelem befogadására, hanem mód van a bírósági eljárás súlyos szabálytalanságára hivatkozó, a kérelmező szubjektív meggyőződésen alapuló befogadási ok megjelölésére is. További változást eredményezett, szintén 2020. április 1. napjától, a jogegységi panasz

intézményének megjelenése a bíróságok szervezeteről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) keretei között.

A Kúria Közigazgatási Kollégiuma a joggyakorlat eddigi megállapításait – annak egysége elősegítése érdekében – az alábbiakban összegzi:

1) A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a joggyakorlat egységének biztosítása miatt indokolt.

A joggyakorlat biztosítandó egységének a kérdése mindig konkrét ügghöz, az abból fakadó konkrét jogértelmezéshez kötődően merülhet fel. A jogegység követelményén alapuló elvárás, hogy összevethetőség esetén a jogértelmezés is azonos legyen. Ha nincs meg az ügyek közötti, esetről esetre vizsgálható azonosság, mert akár anyagi jogi, akár eljárásjogi szempontól eltérő háttérűek a jogerős bírósági határozatok, akkor ezen ügyekre nézve nem értelmezhető a jogegység követelménye.

A joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a Kúria akkor fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria jogegységi határozatában, jogegységi hatályú határozatában vagy a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett eseti határozatában még nem foglalt állást.

A 7/2023. Jogegységi határozat szerint a joggyakorlat egysége biztosításán alapuló befogadásnak - a Kúria elvi tartalmú BHGY-ben közzétett iránymutatásának hiánya mellett - további, konjunktív feltétele, hogy a felvetett jogkérdésben vannak-e olyan eltérő bírói döntések, amelyek azt mutatják, hogy a bírói gyakorlat széttartó, illetve a joggyakorlat egysége a támadott jogerős ítélet folytán sérült vagy ennek veszélye áll fenn. Önmagában az a körülmény, hogy a Kúria egy adott jogkérdésben még nem foglalt állást, általában nem elegendő a felülvizsgálati kérelem befogadásához, hiszen amíg az alsóbb fokú bíróságok a felmerült jogkérdésben döntenek és a döntéseik között nincs eltérés az egyes jogszabályok értelmezése és alkalmazása kapcsán, addig a joggyakorlat egységének biztosítása nem kívánja meg feltétlenül a Kúria iránymutatását. Széttartó alsóbb fokú bírósági döntések nélkül az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata nem indokolható a joggyakorlat egységének biztosítására való hivatkozással. A joggyakorlat egységének biztosítása szempontjából nem releváns, hogy az ellentétes jogalkalmazást milyen számban követik a bíróságok. A 7/2023. Jogegységi határozat már rámutatott, hogy a határozatok közötti, jogkérdésben való ellentmondás esetén a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának első fordulatára vagy a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontjára lehet hivatkozni a felülvizsgálati kérelemben. A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata szerinti befogadási ok esetén a határozatok közötti, jogkérdésben fennálló ellentmondás akár kettő - a támadott és egy már meghozott -, akár több, az alsóbb fokú bíróságok által hozott határozat között felfedezhető. Abban az esetben, ha a Kúria által már

közzétett határozattól tér el jogkérdésben a felülvizsgálattal támadott döntés, a befogadást a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja alapozhatja meg.

2) A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont második fordulata szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása miatt indokolt.

A joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítására vonatkozó elvárás az igazságszolgáltatás által alkalmazott jog aktuális értelmezésére vonatkozó követelményen alapul. Az igazságszolgáltatással szembeni azon igényt jeleníti meg, hogy változatlan jogszabályi környezetben is szükségessé válhat, a már értelmezett, egységes joggyakorlat más irányba történő elmozdítása. A befogadáshoz nem kell sem ellentétes irányú fordulat, sem a korábbi joggyakorlat figyelmen kívül hagyása, elegendő, hogy az elmozdulás szükséges.

A Kúria közigazgatási perben a felülvizsgálati kérelmet ezen ok alapján akkor fogadja be, ha egy elvi kérdésben a bírói gyakorlat már kialakult és egységes ugyan, de e gyakorlat követése a továbbiakban változatlan formában nem támogatható. Ezen befogadási ok alkalmazása különösen akkor indokolt, ha megváltoznak a jogszabállyal érintett társadalmi, gazdasági viszonyok. Ugyancsak indokolja a joggyakorlat továbbfejlesztését, ha az alapul szolgáló, változatlan és már értelmezett jogszabályhoz kapcsolódó egyéb jogszabályokban vagy a jogértelmezésre kiható tudományágakban következnek be olyan változások, amelyek visszahatnak az alkalmazandó normára és kétségesse teszik, hogy a meglévő iránymutatások továbbra is irányadók lehetnek.

3) A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpont szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt indokolt.

A közigazgatási perrendtartásban a befogadás jogintézményének szabályozása azt a célt szolgálja, hogy a Kúria egyedi határozataival is eleget tudjon tenni a joggyakorlat irányításával és egységének biztosításával kapcsolatos feladatainak, hogy az egyedi ügyek elbírálásakor is elláthasson jogegységi funkciót. Ezért a befogadásról való döntés során a Kúriának nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálni. A jogegységre vonatkozó követelményből eredően a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőséget is jogi szempontból lehet értékelni. A befogadás ebben az esetben sem alapulhat kizárólag gazdasági, szociológiai vagy egyéb, jogértelmezéssel le nem képezhető állásponton.

A felvetett jogkérdésnek a társadalom szempontjából akkor van különleges súlya, ha annak értelmezéséről a Kúria korábban még nem foglalt állást, és a jogegység iránti igény túlmutat a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozaton. Jellemzően ez az eset áll fenn akkor, ha egy új jogszabály értelmezése vagy egy joghézag kitöltése

elvi iránymutatást igényel és valamilyen további ok – pl. az esetek nagy száma vagy mintaperben hozott jogerős határozat – miatt szükséges az elvi tartalom kimunkálása. Ha azonban olyan jogkérdés értelmezését kéri a Kúriától, amely bár új, de a jogkérdés megválaszolása annak csekély jelentősége vagy kisszámú előfordulása folytán nem érinti a jogegységet, nem indokolt a felülvizsgálati kérelem befogadása. A felvetett jogkérdés jelentőségét, előfordulásának gyakoriságát az adott ügy konkrét paramétere alapján egyedileg kell meghatározni, amelyben a felek által szolgáltatott adatoknak jelentősége lehet.

A jogkérdés különleges súlyán, illetve társadalmi jelentőségén alapuló befogadás esetén a Kúria újonnan meghozandó elvi tartalmú döntése jogi hatást gyakorol az adott ügyben nem szereplő jogalanyok helyzetére is, legalább áttételesen a társadalom szélesebb körére. Nem elégséges oka ezért a jogkérdés különleges súlyára, illetve társadalmi jelentőségére alapított befogadás iránti kérelemnek az egyéni jogsérelem megjelölése, mivel annak az individuális tartalom túl sem társadalmi jelentősége, sem különleges súlya nincs. A befogadáshoz az adott jogkérdésnek a társadalom széles körére közvetlenül vagy közvetett módon gyakorolt hatását is be kell mutatni.

A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata szerinti, a joggyakorlat egységességének biztosítására alapított befogadási ok és a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontban szabályozott, a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége miatt fennálló befogadási ok kizárja egymást, együttes alkalmazásuk nem lehetséges.

4) A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpont szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége miatt indokolt.

A közigazgatási perekben az egységes joggyakorlat kimunkálása során a Kúriának több ügyben figyelemmel kell lennie arra, hogy a jogegység megkívánhatja a jogvita eldöntésére irányadó nemzeti jogszabályok és az uniós jog összhangjának vizsgálatát is. Amennyiben a felülvizsgálati kérelem befogadását nem a normák közötti összhang sérelmére, hanem az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) gyakorlatával ellentétes jogerős bírósági határozatra hivatkozva kéri, úgy az nem az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességét veti fel, hanem a joggyakorlat egyéb szempontú elemzését igényli.

A Kúria előzetes döntéshozatali eljárást csak abban az esetben kezdeményez, ha a teljesülnek az EUB C-283/81. számú, Cilfit ügyben hozott ítélet 21. pontjában megfogalmazott követelmények. Eszerint az EGK-Szerződés 177. cikkének harmadik bekezdésében foglaltakat úgy kell értelmezni, hogy ha közösségi jogi kérdés merül fel olyan nemzeti bíróság előtt, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles eleget tenni azon kötelezettségének, hogy a kérdést az EUB elé terjessze, kivéve, ha azt állapította meg, hogy a felmerült kérdés nem

releváns, vagy a szóban forgó közösségi jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte (*acte éclairé*), vagy a közösségi jog helyes alkalmazása olyannyira nyilvánvaló, hogy az minden ésszerű kétséget kizár (*acte clair*); az ilyen esetek fennállását a közösségi jog sajátos jellemzőinek, az értelmezésével kapcsolatos különleges nehézségeknek és a Közösségen belüli eltérő ítélkezési gyakorlat veszélyének függvényében kell megítélni.

Az EUB az előzetes döntéshozatallal kapcsolatos joggyakorlatát több ítéletében áttekintette, közöttük a C-561/19. számú ügyben. A korábban megfogalmazott követelmény az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján is változatlan. A C-561/19. számú ítélet 66. pontjában a korábbiakat az EUB azzal egészítette ki, hogy az ilyen bíróság nem mentesülhet az említett kötelezettség alól önmagában amiatt, hogy ugyanazon nemzeti ügyben már előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult az az EUB-hez. Ugyanakkor az előtte folyamatban lévő eljárást érintő elfogadhatatlansági indokok alapján – az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét tiszteletben tartva – eltekinthet attól, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjesszen az EUB elé. Az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességére alapított befogadási ok esetében a Kúriának a jogegység követelményének teljesülését az EUB által is hivatkozott egyenértékűség elve mentén kell vizsgálni. Az egyenértékűség elve megköveteli, hogy a jogerős határozatokhoz vezető keresetekre alkalmazandó szabályok összessége különbségtétel nélkül vonatkozzon az uniós jog megsértésén, és a belső jog megsértésén alapuló hasonló keresetekre. A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának elbírálása során ez azzal a következménnyel jár, hogy az uniós jog megsértésére nem hivatkozó kereseti előadás hiányában fő szabály szerint nem alapítható a befogadás az előzetes döntéshozatali eljárás szükségességére. Ettől eltérő eljárásjogi helyzet alakul ki akkor, ha a felülvizsgálati kérelem előterjesztője a jogerős határozatból szerez tudomást arról, hogy uniós jog értelmezésére volt szükség. További speciális helyzet következik be akkor, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának vizsgálata során észleli, hogy a nemzeti jog értelmezését csak az uniós jog értelmezésével lehet helyesen elvégezni.

Az EUB a C-144/23. számú ítéletében – nem felülírva az egyenértékűség elvéből fakadó következményeket – pontosította, hogy a nemzeti legfelsőbb bíróságnak a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló eljárása keretében miként kell értékelnie, hogy az uniós jog valamely rendelkezésének értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó kérdés megköveteli-e, hogy előzetes döntéshozatal céljából az EUB-hez forduljon. Az EUB által előírt értékelés körében a Kúria meggyőződik a felmerült kérdés relevanciájáról és annak szükségességéről, hogy az EUB értelmezze-e az uniós jogi rendelkezést, mert az nem tartozik az *acte éclairé* és *acte clair* kivételre hatálya alá.

Amennyiben a Kúria megtagadja az olyan felülvizsgálati kérelem befogadását, amely előzetes döntéshozatal iránti kérelmet tartalmaz, meg kell jelölnie azokat az indokokat, amelyek miatt nem fordult az EUB-hez. Ebben a körben elsősorban azt,

hogy a kérelmező által megjelölt uniós jogi norma az ügyben nem bír relevanciával, illetve azzal összefüggésben kimutatható az *acte éclairé*- vagy az *acte clair*-doktrina érvényesülése.

További követelmény, hogy erre irányuló kérelem esetén a kérelem előterjesztőjének meg kell jelölnie az értelmezendő uniós normát, mivel az EUB által értelmezendő uniós szabály tételes megjelölése nélkül nem lehet az EUB-hez fordulni.

5) A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés miatt indokolt. A Kp. 117. § (4) bekezdése folytán ezen okokra alapított kérelmet a kérelem előterjesztőjének indokolnia kell.

A Kp. eredeti rendelkezései szerinti objektív szempontok mellett 2020. április 1. napjával nyílt lehetőség a bírósági eljárás súlyos szabálytalanságára hivatkozó, a kérelmező szubjektív meggyőződésen alapuló befogadási ok megjelölésére. Ezzel a felülvizsgálati eljárás jogegységesítő feladatán alapuló befogadási okok mellett megjelent egy, a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati funkciójához rendelt befogadási ok, így arra a Kp. eltérő rendelkezése folytán, a jogegységesítéshez kapcsolódó befogadási okok indokolására vonatkozó szabályok nem alkalmazhatók. A rendkívüli jogorvoslati eljárás kereteit meghatározó szabályozási elv a befogadhatóságról való döntés során is érvényesül. A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésének megfelelően csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között járhat el. Ennek okszerű eljárásjogi előzménye, hogy már a befogadhatóságról való döntés során kötik a Kúriát a befogadási kérelemben megjelöltek és azok indokai.

A kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme és az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés egymástól elkülönült, önállóan indokolandó befogadási ok. Indok hiányában, továbbá a kérelemben indokolt alapvető eljárási jog valószínűsíthető sérelmétől vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegéstől eltérő okból sem kerülhet sor a Kp. ezen rendelkezése alapján a befogadásra. A kérelem előterjesztőjét a befogadási ok indokainak előadására terheli kötelezettség, amely indokolási kötelezettség a felülvizsgálati eljárás szakaszainak elkülönülése miatt nem teljesíthető sem mindössze jogszabályhelyek megjelölésével, sem csupán csak a felülvizsgálati kérelem érdemi indokaira való utalással. A Kp. nem ad lehetőséget a Kúriának arra, hogy a kérelmező helyett a felülvizsgálati kérelemből maga keresse meg és válassza ki, mi minősülhet eljárásjogi szempontból befogadási oknak.

A Kúria az eljárási jogi indokokra alapított befogadási kérelemről való döntés során nem végezheti el a támadott jogerős határozat felülvizsgálatát. A Kúria csak annak keretei között mozoghat, hogy sérültek-e a kérelem előterjesztőjének megjelölt alapvető eljárási jogai, illetve a kérelem alapján észlelhető-e az ügy érdemére kiható egyéb eljárásjogi jogszabálysértés.

A kérelemmel olyan mértékben kell kétséget ébreszteni a jogerős ítélet jogszerűsége tekintetében, hogy érdemi vizsgálat nélkül, majdhogynem nyilvánvalóan fennállónak kell látszania a jogsértésnek. Az egyéb eljárási szabályszegés esetén ugyanilyen módon valószínűsíteni kell, hogy az kihatott az ügy érdemére. A kérelmező alapvető eljárási jogának sérelmére való hivatkozás esetén az ügy érdemével való kapcsolatot nem kell bemutatni, de a hivatkozásnak konkrétan meg kell jelölnie, mivel következett be a sérelem. Az előadottakat a Kúria a befogadás iránti kérelem és a peres iratok formai összevetésével bírálja el.

Az ügy érdemére tartozó jogszabályok téves értelmezésére, a bizonyítékok mérlegelésének vitatására vonatkozó előadások – főszabály szerint – nem teszik lehetővé az eljárásjogi hiba miatti befogadást. Az el nem bírált keresetre, a jogerős határozatot hozó bíróság indokolási kötelezettségének nem teljesítésre alapított befogadási ok esetében irányadó, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A befogadás megengedhetőségéről való döntés során, erre történő hivatkozás esetén, a Kúria arra van tekintettel, hogy a bíróság indokolási kötelezettsége az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre nézve teljesült-e vagy sem. Az indokolás jogszerűsége a befogadásról való döntés során nem vizsgálható.

6) A Kp. 118. § (1) bekezdése b) pontja alapján a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt. A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a kérelemben meg kell jelölni azt a közzétett közigazgatási jogi kúriai határozatot és annak azt a részét, amellyől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér.

A Kp. ezen befogadási szabályának alkalmazása során tekintettel kell lenni a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata szerintiekkel való azonosságokra és eltérésekre. Ebben az esetben is irányadó, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásához szükséges jogegység kérdését mindig a konkrét ügyszöveg, az abból fakadó konkrét jogértelmezéshez képest kell vizsgálni. A jogegység követelményének teljesülése szempontjából ezen okra való hivatkozásnál is elsődleges feltétel az ügyszöveg azonosság megléte. Nincs ügyszöveg azonosság az eltérő anyagi jogi háttér vagy az azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, illetve azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult bírósági jogorvoslatok között. Kérdéses az ügyszöveg azonosság az azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén is. Ha pedig nincs meg a támadott és a hivatkozott ügyek között az ügyszöveg azonosság, rájuk nézve nem értelmezhető a jogegység követelménye.

A joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a Kúria ebben az esetben akkor fogadja be a felülvizsgálati kérelmet, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban

a Kúria jogegységi határozatában, kollégiumi véleményében, az elvi irányításnak a Bszi. 195. § (2) bekezdése folytán még hatályos korábbi eszközeiben (irányelv, elvi döntés, kollégiumi állásfoglalás) vagy a BHGY-ben közzétett eseti határozatában már állást foglalt, de attól eltér a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős határozat. A befogadást megalapozó eltérésnek ezen befogadási oknál a Kúriának már közzétett határozata és a támadott, a Kúria határozatával egyébként ugyanazonos jogerős bírósági határozat között kell fennállni.

Ügyazonosság esetén sincs helye befogadásnak, ha a felülvizsgálati kérelem nem jelöli meg a közzétett kúriai határozatnak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. A megjelölés kötelezettsége nem merül ki a határozat számának és érintett bekezdésének pusztá nevesítésében, az is szükséges, hogy a kérelmező tartalmában is indokolja miben látja az eltérést. A Kúriának ezt a bemutatott eltérő jogértelmezést kell értékelni döntése során. A kérelmező akkor tesz tehát eleget a Kp. eltérés bemutatására vonatkozó követelményének, ha párhuzamot állít a jogkérdés, a jogkérdés szempontjából releváns tények, az alkalmazandó jogszabályok és az eljárás kereteit meghatározó kérelmek hasonlósága közt, azaz indokolja az ügyek összevethetőségét. Bemutatja, hogy a Kúria közzétett döntésében milyen elvi megállapítás került rögzítésre, ehhez képest ugyanezen jogkérdésben milyen álláspontot fogadott el a jogerős határozatot hozó bíróság és megfogalmazza, hogy miben látja a jogkérdésben való eltérést.

7) A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett közigazgatási jogi kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.

A különböző jogértelmezések egységesítése az igazságszolgáltató hatalmi ág feladata. A Kúria a jogegységet, a bíróságok egységes ítélkezési gyakorlatát – egyéb eszközei mellett – a felülvizsgálati eljárásban hozott határozataival is biztosítja. Közigazgatási perben a Kúria előtti felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatását azonban minden esetben meg kell előznie a kérelem befogadhatóságáról való döntésnek. A jogintézménynek a kérelmek indokolására vonatkozó szabályai szintén azt szolgálják, hogy az egyedi ügyekben is érvényesülhessen a jogegységre vonatkozó követelmény.

A kérelem előterjesztőjének kötelezettsége, hogy megjelöljön valamilyen befogadási okot. Megjelölt befogadási ok hiányában a kérelem érdemben nem bírálható el, visszautasításának van helye. A Kp. által biztosított azon lehetőség azonban, amely szerint a befogadhatósági okot indokolni, illetve a fennállását bizonyítékokkal alátámasztani nem kell, nem jelenti azt – összhangban a felek ezirányú kötelezettségét

alapelvi szinten tartalmazó Kp. 3. § (3) bekezdésével –, hogy a felülvizsgálatot kérő félnek elegendő lenne mindössze a befogadhatóság törvényi jogcíme utalnia. A befogadhatóság kérdésében való döntést elősegítendő, azt alátámasztandó a félnek lehetőséget kell biztosítani annak kifejtésére, hogy az adott okból miért, milyen indokok mentén tartja szükségesnek a felvetett jogkérdés Kúria általi eldöntését. Csak így kerülhet abba a helyzetbe a Kúria, hogy a kérelem előterjesztőjének szempontjait értékelhesse a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságáról való döntés során. Ez a követelmény eredményezi azt is, hogy Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti befogadási ok esetén sem elégséges a közzétett kúriai határozat eltéréssel érintett részének megjelölése, hanem az is szükséges, hogy a kérelmező tartalmában is bemutassa, miben látja az eltérést. A befogadhatósági ok kifejtésének elmaradása általában a kérelem előterjesztőjének a terhén maradó hiányosság.

Az, hogy a Kúria a fél által megjelölt befogadhatósági okhoz nincs kötve, nem a fél által megjelölt befogadási ok indokainak pótlására szolgál, ilyen kötelezettsége a Kúriának nincs, hanem az egyedi ügyekben ellátandó jogegységesítő feladat minél hatékonyabb érvényesülését célozza. Lehetőséget ad arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárás keretei között, meg nem jelölt befogadási ok alapján, a jogegységről való hivatalbóli tudomása alapján döntsön a befogadásról. Amikor a Kúria a felülvizsgálati kérelmet befogadja, végzését indokolnia nem kell, így arról sem kell számot adnia, hogy miért tér el a kérelmező által megjelölt befogadási októl.

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

54A jogi megítélés téves ismerete nem a ténybeli, hanem a társadalomra veszélyességben való tévedés körében vizsgálendő; ugyanakkor az nem valósul meg azáltal, ha az elkövető nincs tisztában a jogszabályok vagy a joggyakorlat konkrét tartalmával, avagy egy helyzetet jogilag bizonytalannak tekint; alapos oknak pedig csak a hatóságok hivatalos közlése vagy hivatásszerűen jogi tanácsadással foglalkozó személy tájékoztatása minősül [Btk. 20. § (1)–(2) bek.].

- [1] A járásbíróóság a megismételt eljárásban meghozott ítéletével a terheltet az ellene járművezetés ittas állapotban vétsége [Btk. 236. § (1) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.
- [2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a terhelt terhére bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett jelentett be fellebbezést. A fellebbezést elbírálv a másodfokon eljáró törvényszék végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A felülvizsgálatban irányadó tényállás szerint a terhelt közúton ittas állapotban vezette a saját tulajdonát képező gépi meghajtású járművet [az MY1016 (250 W 24V) típusú elektromos rollert].
- [4] A terhelt abban a tudatban vezette a tulajdonát képező, 250 watt teljesítményű elektromos rollert, hogy arra vonatkozóan korábban mind az általa megkeresett biztosító társaságtól, mind pedig a rendőr ismerőseitől azt a tájékoztatást kapta, hogy az elektromos roller jogi helyzete nincsen szabályozva, arra biztosítás nem köthető, s miután az nincs nevesítve jogszabályban gépi meghajtású járműként, használhatja azt abban az esetben is, ha a vezetés megkezdése előtt szeszes italt fogyasztott.
- [5] A terhelttel szemben rendőri intézkedésre került sor, melynek során a helyszínen alkalmazott szonda 0,43 mg/l értéket jelzett, ezért a rendőrkapitányságra előállították. A terhelt szervezetében a cselekmény idején 0,69 g/l (ezrelék) véralkohol koncentráció volt.
- [6] A jogerős ítélettel szemben a vármegyei főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, amelyben a felülvizsgálat jogszabályi alapjaként a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontját jelölte meg.
- [7] Az indítvány indokolása szerint a járásbíróóság a társadalomra veszélyességben való tévedés okán mentette fel a terheltet, azonban nem rögzített a tényállásban olyan tény, amely tekintetében az elkövető tévedésben lett volna, s ezzel összhangban döntésének indokolását sem ténybeli, hanem társadalomra veszélyességben való tévedésre alapozta.
- [8] Az ügyészség fellebbezése alapján másodfokon eljáró törvényszék álláspontja szerint a terhelt nem a társadalomra veszélyességben volt tévedésben, hanem ténybeli tévedés okán mentette fel a terheltet. A határozat indokolása szerint a terhelt abban a tényben volt tévedésben, hogy az általa vezetett elektromos roller gépi meghajtású járműnek minősül-e, azaz a használatával a Btk. 236. § (1) bekezdése szerinti bűncselekmény elkövethető-e.
- [9] A törvényszék által elvégzett tényállaskiegészítés sem konkretizál semmilyen olyan tudati tény, amely a ténybeli tévedés megállapításának alapjául szolgálhatna. A történeti tényállás ugyanis csak azt tartalmazza, hogy a terhelt milyen tartalmú felvilágosításokat kapott, azt azonban tudati tényként nem állapítja meg, hogy mi volt ezzel kapcsolatban a terhelt aktuális tudattartalma.
- [10] Jelen ügyben a ténybeli tévedés kizárt, hiszen a terhelt tudta, hogy hol, mivel, milyen mennyiségű alkohol elfogyasztását követően közlekedik.
- [11] Az ügyészi álláspont szerint az eljáró bíróságoknak a társadalomra veszélyességben való tévedés megállapíthatósága tekintetében elfoglalt álláspontja is ellentétes a vonatkozó anyagi jogi szabályok helyes értelmével.
- [12] A büntethetőségi akadály még nem valósul meg azáltal, hogy az elkövető nincs tisztában a jogszabályok vagy a joggyakorlat konkrét tartalmával, vagy egy helyzetet jogilag bizonytalannak tekint.
- [13] Ezen túlmenően, ha lenne is tévedés, annak alapos okra való visszavezethetősége – ami nem ténybeli, hanem jogi értékelés kérdése – szintén hiányzik. A terhelt konkrétan nem nevesített, le sem ellenőrizhető ismerőseire való hivatkozása legfeljebb célszerű védekezésnek, de alapos oknak nem tekinthető.
- [14] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy anyagi jogszabályt sértett a járásbíróóság, amikor a terheltet felmentette, illetve a törvényszék mint másodfokú bíróság akkor, amikor a járásbíróóság felmentő ítéletét helybenhagyta.
- [15] Mindezek alapján a főügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és a járásbíróóságot utasítsa új eljárásra.
- [16] A Legfőbb Ügyészség átiratában a vármegyei főügyészség felülvizsgálati indítványát – annak helyes indokainál fogva – fenntartotta.
- [17] A terhelt és védője az indítványra nem tett észrevételt.
- [18] A felülvizsgálati indítvány alapos.
- [19] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével mentette fel a terheltet [Be. 649. § (1) bek. a) pont ac) alpont].
- [20] Az ügyészség indítványában ezt állította, ezért az alapján a felülvizsgálatnak helye van.
- [21] Az ügyészség jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 651. § (1) bek.], amit a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül terjeszthet elő [Be. 652. § (3) bek.]. Jelen esetben az ügyészséggel a jogerős határozat közlésére 2023. november 29. napján, a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére pedig 2024. május 28. napján került sor, így az indítvány joghatályos.

- [22] A felülvizsgálati indítvány kézbesítése a védő részére 2024. szeptember 9-én, a terheltnek 2024. szeptember 17-én megtörtént, nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bek. a) pont] nem indítványozták. A Kúria tanácsának elnöke egyéb okból sem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bek. b) pont]. Ezért a Kúria az indítványt a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti főszabály alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben bírálta el.
- [23] A bíróság jogerős ítéletében büntetethezőséget kizáró ok – tévedés [Btk. 20. § (1) bek.] – címén mentette fel a terheltet.
- [24] A Kúria előrebocsátja, hogy felülbírálati jogköre a felülvizsgálatban kötött; a Be. 659. § (5) és (6) bekezdése értelmében a jogerős ügydöntő határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján, ezen túlmenően hivatalból csak az eljárásjogi felülvizsgálati okok [Be. 649. § (2) bek.] alapján bírálja felül.
- [25] Ugyanakkor a felülvizsgálat tényálláshoz is kötött; a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.].
- [26] Ebből következik az, hogy ha a felülvizsgálat tárgya valamely büntetethezőséget kizáró okra – jelen esetben tévedésre – vont jogi következtetés helyessége, annak megítélése csak és kizárólag a jogerős ügydöntő határozat tényeinek figyelembevételével lehetséges (Bfv.II.310/2023/16., Bfv.I.1381/2014/7., EBH 2011.2395.). Ezért a felülvizsgálati eljárásban tévedésre mint büntetethezőséget kizáró okra hivatkozni is csak akkor lehet, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (Bfv.I.725/2023/6., Bfv.III.910/2017/5., BH 2011.183.).
- [27] A jogerős ítéleti tényállás azon tények összessége, amelyeket a jogerős határozatot hozó – jelen esetben a másodfokú – bíróság az ítélezésének alapjául elfogadott. Ez lehet az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által nem érintett, avagy a másodfokú bíróság által helyesbített, kiegészített vagy eltérően megállapított tényállás [Be. 591. § (1) bek., 593. § (3) bek.]. Amennyiben a másodfokú bíróság a tényállás helyesbítése során új vagy eltérő tényeket állapít meg, úgy azok – a tényállás kiegészítése esetén az elsőfokú ítéletben megállapított tények mellett, a tényállás helyesbítése esetén az első fokon megállapított tények helyett – jelentik a jogerős ítéleti, felülvizsgálat alapját képező tényállást (Bfv.II.1233/2023/8., EBH 2011.2385.I.). Az irányadó tényállás részét képezik a bíróságoknak az ítélet indokolásában megtett tényből vont ténybeli következtetései is, amely a bíróságnak ugyancsak ténymegállapító tevékenysége, és ide tartoznak az ún. tudati ténynek tekinthető történeti tények is (Bhar.I.1375/2022/5., Bfv.II.1692/2017/6., BH 2011.3.II., BH 2005.167.).
- [28] Ennek megfelelően az indítvány elbírálása során elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy a jogerős ítéleti tényállásból a tévedésre mint büntetethezőség kizáró okra vont jogi következtetés ténybeli alapjai kitűnnek-e.
- [29] A Btk. 20. § (1) bekezdése alapján nem büntetethező az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott. Ténybeli tévedésről akkor beszélünk, ha a tényállásszerű cselekményt megvalósító személy tudata az elkövetéskor nem fogta át a konkrét bűncselekmény törvényi tényállásának valamennyi tárgyi oldali ismérvét. A ténybeli tévedés akkor zárja ki a büntetőjogi felelősséget, ha az olyan tényállási elemre vonatkozik, amit a szándékosságnak át kell fognia (Bfv.III.456/2020/33.).
- [30] A Btk. 236. § (1) bekezdése szerint járművezetés ittas állapotban bűncselekményét az követi el, aki ittas állapotban vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású úszólétesítményt vagy közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet vezet. Jelen esetben a bűncselekmény tényállási elemei, azaz megállapíthatóságának feltételei közül az irányadó tényállás tartalmazza, hogy a terhelt közúton, ittas állapotban, gépi meghajtású járművet vezetett (elsőfokú ítélet [11] bekezdés) és a cselekmény idején a terhelt szervezetében 0,69 g/l véralkohol koncentráció volt (elsőfokú ítélet [15] bekezdés).
- [31] Ezek tehát azok a tények, amelyekkel kapcsolatban a terhelt tévedése a Btk. 20. § (1) bekezdésében írt büntetethezőséget kizáró okot – elméletileg – megalapozhatná. E körülményekkel kapcsolatos tévedésre okot adó ténybeli alapot a jogerős ítéleti tényállás nem tartalmaz; a terhelt nyilvánvalóan tudta, hogy hol (közúton), mit (gépi meghajtású közlekedési eszközt) és milyen mennyiségű alkohol elfogyasztása után vezet.
- [32] A jogerős ítélet azonban maga sem ezen tényállási elemek valamelyikével kapcsolatos tévedésre hivatkozott. A törvényszék álláspontja szerint a terhelt – 2020 augusztusában, az elkövetés idején – abban a kérdésben volt tévedésben, hogy a járműve nem olyan gépi meghajtású jármű, amellyel a szóban forgó bűncselekmény elkövethető (másodfokú végzés [75] bekezdés).
- [33] Ez pedig nem a terhelt büntetőjogi felelősségét megalapozó – fent felsorolt – tények valamelyikére, hanem a cselekmény jogi megítélésére vonatkozik; a másodfokú bíróság a terhelt büntetőjogi felelősségének hiányát arra alapította, hogy a terhelt nem tudta, az adott közlekedési eszköz közúton, ittas állapotban való vezetése bűncselekményt valósít meg.
- [34] Ennek megfelelően a tényállást is olyan körülményekkel egészítette ki, amelyek nem cselekménye egyes tényeire, illetve az azokkal kapcsolatos tudattartalmára, hanem az általa tanúsított magatartás jogi megítélésével kapcsolatos ismereteire, valamint azok forrásaira vonatkoznak.
- [35] A törvényszék a tévedés ténybeli voltára vonatkozó álláspontjának indokolása során tévesen hivatkozott a BH 1998.408. számon megjelentetett eseti döntésre; az abban foglalt jogi álláspontot megalapozó tényállás jelentős körülményben tér el a jelen ügytől. A hivatkozott ügyben a tévedés nem önmagában az elkövetés tárgya (lőfegyver) jogi jellegének megítélése, hanem az azt megalapozó külvilági (fizikai, objektív, észlelhető) tény, a fegyver csőtorkolati energiájának – műszer nélkül,

- laikus által nem is megállapítható – mértéke kapcsán állt fenn.
- [36] Jelen ügyben viszont nem szerepel hasonló külvilági tény, amelynek a terhelt általi téves megítélése vezethetett volna ahhoz, hogy a saját magatartását nem vélte büntetendőnek. A terhelt által vezetett elektromos roller gépi meghajtású volta vitán felül áll, a tényállás maga sem tartalmaz olyan tényadatot, hogy a terhelt ezt tévesen mérte fel, mint ahogy az sem vitatható, hogy ezen járművet közúton, ittas állapotban vezette.
- [37] Ehhez képest a másodfokú bíróság által a terhelt felmentésének alapjául tekintett körülményt – már most hangsúlyozva azt, hogy a társadalomra veszélyességben való tévedés nem azonos a jogszabály tartalmában való tévedéssel – a társadalomra veszélyességben való tévedés körében kell vizsgálni, ahogy azt az elsőfokú bíróság tette.
- [38] A Btk. 20. § (2) bekezdése szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van.
- [39] A társadalomra veszélyességben való tévedés azt jelenti, hogy az elkövető téves tudata azt eredményezi, hogy cselekményét – a valósággal ellentétesen – nem tartja veszélyesnek a társadalomra. E kategória a cselekmény jogi megítélésének ismereténél jóval bővebb. A társadalomra veszélyesség tudata alatt egyaránt értendő akár a cselekmény jogellenességének, akár a társadalmi megítélésének tudata vagy a cselekményhez kapcsolódó erkölcsi rosszallás ismerete. Az elkövetőnek a magatartása tilalmazott voltát kell felismernie. Ebből következően a társadalomra veszélyességben való tévedést kizárja a cselekmény jogellenességének, erkölcsellenességének, társadalmi helytelenítésének vagy ezek bármelyikének a felismerése (vö. BH 2003.443.).
- [40] Ezen túl további konjunktív feltétele a szóban lévő büntethetőséget kizáró ok megállapíthatóságának a tévedés alapos oka.
- [41] Jelen esetben mindkét törvényi feltétel hiányzik.
- [42] Az elsőfokú bíróság elfogadta a terhelt azon védekezését, mely szerint abban a tudatban volt, hogy cselekményének társadalomra veszélyessége hiányzik. Érvelt az elsőfokú bíróság azzal, hogy a vádbeli időben nem volt teljesen pontos a jogi szabályozás arra nézve, hogy ténylegesen milyen eszköz az elektromos roller, az hová sorolható be a megnevezése szerint. Nem volt cáfolható, hogy a terhelt tudata nem fogta át azt, hogy olyan járművel közlekedik, amellyel ittas állapotban bűncselekményt valósít meg. Az elsőfokú bíróság azért fogadta el a terhelt védekezését, mert a terhelt olyan személytől, szervtől kapott téves jogi tájékoztatást, akinek vagy amelynek a véleményében okkal bízhatott.
- [43] Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást a másodfokú bíróság egészítette ki azzal, hogy a terhelt abban a tudatban vezette a tulajdonát képező, 250 watt teljesítményű elektromos rollert, hogy arra vonatkozóan korábban mind az általa megkeresett biztosító társaságtól, mind pedig a rendőr ismerőseitől azt a tájékoztatást kapta, hogy az elektromos roller jogi helyzete nincsen szabályozva, arra biztosítás nem köthető, s miután az nincsen nevesítve jogszabályban gépi meghajtású járműként, használhatja azt abban az esetben is, ha a vezetés megkezdése előtt szeszes italt fogyasztott.
- [44] A másodfokú bíróság azzal is érvelt, hogy közlekedési igazgatási jogszabály leírva még a határozata meghozatalának idején sem tartalmazza azt, hogy az elektromos roller gépi meghajtású járműnek minősül és hivatkozott a belügyminiszternek az Országgyűlésben képviselői kérdésre adott – ugyancsak a jogi szabályozás hiányosságára utaló – válaszára is. Kitért arra is, hogy tekintettel arra, miszerint a KRESZ 1. számú függelékének a közúti járművekkel kapcsolatos fogalmakat tartalmazó II. pontjának r/1. alpontja a kerékpár olyan, legalább kétkerekű jármű, amelyet emberi erő hajt, és ezt legfeljebb 300 W teljesítményű motor segíti, így az e meghatározásban szereplő teljesítményt egybevetve a saját elektromos rollere teljesítményével a terheltben – laikusként – okszerűen kialakulhatott az a tudat, hogy az elektromos rollere a motoros rásegítésű kerékpárnál nem lehet komolyabb jármű.
- [45] Az eljáró bíróságok a fentieket tekintették a ténybeli – valójában, a korábban írtak szerint a társadalomra veszélyességben való – tévedés alapjának és a törvényszék ennek tényállási alapjaként rögzítette a határozatának [28] bekezdésében írt tényállás-kiegészítést.
- [46] A Kúria előrebocsátja, hogy osztotta a felülvizsgálati indítvány azon álláspontját miszerint, ha szerepelne is a történeti tényállásban az a körülmény, hogy a terhelt az általa vezetett járműről azt gondolta, hogy az nem tartozik a KRESZ-ben meghatározott gépi meghajtású járművek közé, az is csak jogszabály tartalmában való tévedést jelenítene meg, amely a társadalomra veszélyességben való tévedés jogi kategóriáján belül nyerhetne értékelést, nem pedig ténybeli tévedésként.
- [47] A társadalomra veszélyességben való tévedés mint büntethetőségi akadály még nem valósul meg azáltal, hogy az elkövető nincs tisztában a jogszabályok vagy a joggyakorlat konkrét tartalmával, vagy egy helyzetet jogilag bizonytalannak tekint. Ismételten utal a Kúria arra, hogy a tényállásban rögzítettek szerint is arról kapott tájékoztatást a terhelt, hogy a megkérdezettek szerint az elektromos roller megítélése, jogi helyzete számukra bizonytalan.
- [48] A jogi szabályozás bizonytalansága azonban nem jelenti azt, hogy a védett jogtárgyat veszélyeztető magatartás a társadalomra nem veszélyes.
- [49] Ezzel szemben a szeszes ital fogyasztását követően kialakult vagy lehetségesen kialakuló élettani hatások közismerten veszélyt jelentenek a járművezetés során a járművezető vezetői képességeire. A terhelt számára sem lehetett kétséges, hogy az elektromos rollerrel való közlekedés vezetői készségeket igényel, így annak ittas állapotban való vezetése közlekedésbiztonsági szempontból veszélyes és társadalmilag helytelenített.
- [50] Emellett a bíróság jogerős ítéletében a terhelt felmentését megalapozó tudattartalma nem tekinthető alapos okból származónak sem.
- [51] A vonatkozó bírói gyakorlatot áttekintve megállapítható, hogy a társadalomra veszélyességben való tévedés okát a bíróság alaposnak találta, amikor a terhelt

- az ügyvéd jogszerűtlen tanácsa alapján – a tanács jogszerűségében bízva – követett el bűncselekményt [Bfv.I.1600/2017/7. (BH 2018.216.II.)],
- az önkormányzat jegyzője – aki a feladatkörében eljárva a bejelentett lakcím valóságának ellenőrzésére is köteles – annak ismeretében adott olyan felvilágosítást, miszerint a beköltözés előtti bejelentésnek nincs jogi akadálya, hogy tudta, a lakcím bejelentésére tényleges beköltözés nélkül kerül sor, egyben a bejelentkezés megtörténtét is előmozdítja [Bfv.I.393/2013/6. (BH 2014.1.)], illetve
- a terhelt a csak szándékosan elkövethető adócsalást úgy követte el, hogy a büntetőjogi keretrendelkezést kitöltő adójogszabályban az adóhatóság határozatának tartalmára figyelemmel tévedett (BH 2004.311.II.).
- [52] Megállapítható tehát, hogy a következetes bírói gyakorlat akkor tekint a terheltnek a társadalomra veszélyesség ismeretének hiányát – egyébként kimerítő tudattartalmát – alapos okból származónak, ha az a hivatásszerűen jogi tanácsadást végző személy [vö. 2017. évi LXXVIII. tv. 2. § (1) bek. c) pont] vagy az ügykörében eljáró hivatalos személy vagy szerv hivatalos tájékoztatásán alapul.
- [53] A jelen ügyben a társadalomra veszélyességben való tévedés alapos okát az elsőfokú bíróság „rendőr ismerősöktől”, illetve a biztosítótól kapott téves tájékoztatást alapul véve állapította meg.
- [54] A fentiekkel szembe állítva azonban nyilvánvaló, hogy ismeretlen személyazonosságú, beosztású és végzettségű rendőrök magántermészetű, nem szolgálati viszonyban kinyilvánított, nem is konkrét ügyre vonatkozó, hanem általános jellegű véleménye a hatóság hivatalos közlésének nem tekinthető. Ugyancsak nem tartalmazza az ítéleti tényállás, hogy a terhelt melyik biztosító, milyen beosztású munkatársától és milyen jogviszony keretében kapott tájékoztatást. Az azonban nyilvánvaló, hogy a biztosító kizárólag az általa nyújtott szolgáltatásokkal (ideértve azok jogi hátterét is) nyújthat tájékoztatást és nem foglalhat állást például arról, hogy az elektromos roller ittas állapotban való vezetése bűncselekményt valósít-e meg. Ehhez képest a tényállásban írtak közül a biztosító kizárólag azzal kapcsolatban adhatott hivatalos tájékoztatást, miszerint az elektromos rollerre biztosítás nem köthető. Ez azonban semmiféle összefüggésben nem áll azzal, hogy az elektromos roller ittas állapotban vezethető-e; ebben a kérdésben a biztosító bármely munkatársa is legfeljebb a magánvéleményét nyilváníthatta ki, ami a társadalomra veszélyességben való tévedésre nem nyújt alapos okot.
- [55] Következésképp az alapos ok megállapítására a másodfokú bíróság által elvégzett tényállás-kiegészítés sem adott ténybeli alapot.
- [56] A másodfokú bíróság azon érve pedig, miszerint a terhelt a KRESZ elektromos kerékpárra vonatkozó szabályozása alapján is tévedésben lehetett az általa vezetett elektromos roller kapcsán, valójában éppen a tévedés hiánya ellenében ható érv.
- [57] Az elektromos kerékpár kapcsán ugyanis a Kúria már a jelen cselekmény elkövetését megelőzően évekkal korábban, számos döntésében kifejtette, és annak kapcsán következetes bírói gyakorlat is alakult ki, miszerint elektromos kerékpárral a 2013. július 1. napját megelőzően hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 188. §-a szerinti ittas járművezetés, illetve a hatályos Btk. 236. §-a szerinti járművezetés ittas állapotban bűncselekménye – a beépített erőgép teljesítményétől függetlenül – elkövethető, az a jármű KRESZ szerinti járműkategóriába sorolásával semmiféle összefüggésben nincs.
- [58] Különbség csupán annyiban állt, hogy a korábbi Btk. alapján az elektromos kerékpár ittas vezetése miatt járművezetéstől eltiltás nem volt kiszabható, mert azt a korábbi Btk. 58. § (1) bekezdés a) pontja csak az engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett bűncselekmény esetén tette lehetővé, a hatályos Btk. 55. § (2) bekezdése azonban arra járművezetés ittas állapotban elkövetése esetén már önálló, a vezetés engedélyhez kötöttségétől független (és főszabályként kötelező) jogcímet ad.
- [59] A vezetett jármű kategóriába sorolása pedig a korábbi és a hatályos Btk. alapján sem volt soha a bűncselekmény megvalósulásának feltétele; azt mindkét törvény – ebben a körben – kizárólag a vezetett jármű gépi meghajtású mivoltához kötötte.
- [60] A Kúria pedig már ezen, az elektromos kerékpár ittas állapotban való vezetése kapcsán hozott határozataiban is következetesen kifejtette, hogy gépi meghajtású – minden egyéb körülménytől függetlenül – az a jármű, amelyet gép hajt (Bfv.II.623/2011/5., Bfv.II.547/2012/5., Bfv.II.1106/2012/5., Bfv.II.127/2018/5.). Ennek a követelménynek az elektromos roller is – motorjának teljesítményétől függetlenül – maradéktalanul megfelel.
- [61] Ekként az elektromos kerékpár vezetése kapcsán már a Kúria korábbi határozatai és a következetes ítélkezési gyakorlat szerint is egyértelmű volt, hogy az ittas járművezetés kapcsán azokat a közúti járműveket kell gépi meghajtásúnak tekinteni, amelyeket beépített erőgép hajt. Ez a járműkategória nem azonos a KRESZ 1. számú függelék II. pontjában írt „gépjármű” kategóriával, annál sokkal szélesebb értelmű, így ide tartozik a mezőgazdasági vontató, a lassú jármű, a segédmotoros kerékpár és a villamos is. A Btk. értelmében azonban ezek is gépi meghajtású járművek, amelyeknek közúton szeszes italtól befolyásolt állapotban történő vezetése megalapozhatja a járművezetés ittas állapotban bűncselekményének megállapítását, tehát ez jóval tágabb járműkategóriát ölel fel. A járművezetés ittas állapotban pedig elkövethető bármiféle gépi meghajtású, közúti szállító- vagy vontatóeszköz vezetésével, kivéve a jármű fogalma alól a KRESZ 1. számú függelékének II/a. pontjában kifejezetten kivett közlekedési eszközöket.
- [62] Következésképp az elektromos kerékpár ittas állapotban való vezetésének jogi szabályozása és az arra vonatkozó egységes joggyakorlat nem adott alapot a társadalomra veszélyességben, de még a jogellenesség ismeretében való tévedésre sem.
- [63] A Btk. 236. § (1) bekezdésében írt bűncselekmény elkövetési eszköze – további korlátozás nélkül – a gépi meghajtású jármű. Közömbös a gépi meghajtást biztosító erőgép hajtóanyaga, teljesítménye és az adott járműre más vonatkozásban irányadó jogi szabályozás is. Ezért a járművezetés ittas állapotban

- kapcsán a szóban lévő gépi meghajtású járműveknek az említettek alapján történő, bármiféle további megkülönböztetésének törvényi alapja nincs.
- [64] Az irányadó tényállás szerint a terhelt tisztában volt azzal, hogy az elektromos rollerét elektromos motor hajtja, ezáltal az gépi meghajtású jármű. Ugyancsak tisztában volt azzal is – ahogy azt az irányadó tényállás is rögzítette –, hogy a gépi meghajtású járművét közúton, ittas állapotban vezeti.
- [65] Ekként a ténybeli tévedése az ügy releváns körülményeit illetően nem állapítható meg. A terheltnek fel kellett ismernie cselekményének a közlekedés biztonságára veszélyes voltát és az ebben való tévedésre nem adhat alapos okot más, ismeretlen magánszemélyeknek a terhelttel közölt véleménye sem; az elektromos kerékpárra vonatkozó szabályozás és az arra vonatkozó joggyakorlat pedig éppen a cselekmény büntető jogszabályba ütköző voltát közvetítette. Így a megállapított tényállásból nem tűnik ki olyan körülmény sem, amelynek alapján a terheltnek a társadalomra veszélyességben való tévedésre alapos oka lett volna.
- [66] Az eljáró bíróságok anyagi jogszabályt [Btk. 20. § (1) és (2) bek.] sértettek, amikor a terhelt javára tévesen értékelték a tévedést mint büntethetőséget kizáró okot, és ez az anyagi jogszabálysértés vezetett a terhelt felmentéséhez.
- [67] A fentiekre tekintettel a Kúria az első- és a másodfokú bíróság határozatát a Be. 663. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [68] Az eljárást a tárgyalási szaktól kell megismételni a Be. LXXVIII. Fejezet előírásai szerint.
- [69] A járásbíróság, hasonlóan a törvényszékhez, az ügyben már két ízben a büntető anyagi jog szabályait sértő álláspontra helyezkedett. Ezért a Kúria a Be. 611. § (2) bekezdése alapján – a Be. 653. § (1) bekezdésére és a Be. 617. §-ára való utalással – a bírói meggyőződés tiszteletben tartásának biztosítása és az elfogulatlan döntés feltétlen garantálása érdekében elrendelte, hogy az ügyben a megismételt elsőfokú eljárás során más, a korábban eljárt járásbírósággal azonos hatáskörű bíróság járjon el.
- (Kúria Bfv.II.757/2024/6.)*
- 55** A személy- és vagyónörök vizsgáztatása során a vizsgabizottsági elnökök nemcsak egy szakmai szervezet képviselőiként jártak el, hanem az átruházott állami hatáskör gyakorlójaként. Ez pedig közvetlen – jogszabályi rendelkezésen alapuló – kapcsolatot teremt az állami közhatalommal, amely alapvető feltétele a hivatalos személy státuszának.
- A jogszabály alapján kiállított, az eredményes vizsgát igazoló tanúsítvány kiadásához elengedhetetlen a vizsgázó személyének azonosítása, hogy az okiratot hitelesen, az arra jogosult – valós, létező, a vizsgán valóban megjelent és eredményes vizsgát tett – személy nevére állítsák ki. Az azonosítás célja a vizsga integritásának biztosítása, amely magában foglalja a személyazonosság ellenőrzését.
- Az eredményes vizsgáról kiállított tanúsítvány közokiratnak minősül, mely telepített hatáskörben, jogszabályban meghatározott formában és tartalommal kiállított okirat [Btk. 343. § (1) bek. c) pont].
- [1] A járásbíróság ítéletével – a X. r. terheltet bűnösnek mondta ki 5 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 343. § (1) bek. c) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül 10 hónap börtön fokozatú, végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. Rendelkezett arról, hogy a X. r. terhelt a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a szabadságvesztés-büntetés kétharmad része kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az ellene 5 rendbeli társtettesként elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bek., (3) bek. a) pont aa) alpont] miatt emelt vád alól felmentette.
- A XIII. r. terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 343. § (1) bek. c) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül 10 hónap börtön fokozatú, végrehajtásában 1 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. Rendelkezett arról, hogy a XIII. r. terhelt a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a szabadságvesztés-büntetés kétharmad része kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az ellene 3 rendbeli társtettesként elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntette [Btk. 294. § (1) bek., (3) bek. a) pont aa) alpont] miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a X. r. és a XIII. r. terhelt tekintetében helybenhagyta.
- [3] A jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállásnak a felülvizsgálati indítvánnyal érintett 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8. és 9. pontja a következő:
- Az I. r. terhelt 2014. április 11. napjától önálló cégjegyzésre jogosult ügyvezetője az 1999. november 15. napján létesült 1. számú kft.-nek, amelynek fő tevékenységi köre nyomozási és biztonsági, illetve személybiztonsági tevékenység. Az 1. számú kft. a bűncselekmények elkövetésének idején szerződéses megállapodás alapján személy- és vagyonvédelmi feladatokat látott el az 1. számú zrt. 1. számú fióktelepén. A II. r., a III. r., a IV. r., az V. r., a VI. r., a VII. r., a VIII. r. és a IX. r. terhelt az 1. sz. kft. ezen fióktelepen foglalkoztatott alkalmazottja volt, akiknek a közvetlen előjárója, irányítója, felügyelője és ellenőre az I. r. terhelt volt.
- Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. december 31. napján hatályba lépett 2012. évi CXX. törvény 23. § (6) bekezdése, valamint a törvény végrehajtására kiadott, és 2013. január 1. napjától hatályos, a rendészeti feladatokat ellátó személyek, segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyónörök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 2. § (1)–(5) bekezdései a személy- és vagyónöröket kiegészítő képzésre, és azt követően vizsgára kötelezte. E jogszabályi rendelkezések értelmében a rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint a személy- és vagyónör az alapképesítés megszerzését követően öt évente olyan kiegészítő képzésen és vizsgán köteles részt venni, amelyek során a bekövetkezett jogszabályi változásokból és

azok gyakorlati alkalmazhatóságából, valamint a képzésről eszközök alkalmazásával kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretekből tesz vizsgát. A képzés és a vizsgáztatás érdekében a Belügyminisztérium Oktatási, Képzési és Tudomány-szervezési Főigazgatósága – mai szervezeti nevén a Közszolgálati Személyzetfejlesztési Főigazgatóság (a továbbiakban: KSZF) Továbbképzési Igazgatósága – és a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (a továbbiakban: kamara) 2013. január 16. napján Együttműködési Megállapodást kötött.

– Az Együttműködési Megállapodás értelmében a kamara tesz javaslatot a vizsgáztatói névjegyzékre, a vizsgabizottság tagjaira, amelyet a KSZF Továbbképzési Igazgatósága hagy jóvá, és kijelöli az egyes vizsgabizottságok tagjait és elnökeit. A megállapodás szerint a tananyag és a tételek kijelölése, valamint a képzés és a vizsga technikai feltételeinek megszervezése is a kamara feladata, amelyet ugyancsak a Belügyminisztérium fenti szerve hagy jóvá.

– A 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 1. § 3. pontja szerint a rendészeti vizsgák szervezője a KSZF, amely hatóság ezt a tevékenységét a kamarával együttműködve végzi. A BM rendelet 3. számú melléklete tartalmazza a vizsgaszabályzatot, amelynek értelmében a vizsgáról vizsgajegyzőkönyvet kell készíteni az ott megadott tartalommal, amelynek egy példányát a vizsgát szervező intézmény 8 napon belül megküldi a KSZF-nek. A KSZF a 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet értelmében közhiteles nyilvántartást vezet a rendészeti vizsgákról és a vizsgázók adatairól, amelyből havi rendszerességgel szolgáltat adatokat az Országos Rendőr-főkapitányságnak.

– A vizsgára bocsátás feltételeit a 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 3. § (3) bekezdés *a)* és *b)* pontja, valamint a 6. § (1) bekezdése tartalmazza. Ezek szerint a vizsgázónak az előírt képesítéssel kell rendelkeznie, akinek vizsgadíját kell fizetnie, és képzésen kell részt vennie; a BM rendelet 4. § (2) bekezdése szerint a kiegészítő képzés időtartama 16 óra, amely 40% elméleti és 60% gyakorlati részből áll. A Belügyminiszteri rendelet 3. § (4) bekezdése értelmében a képzésen való részvétel kötelező, amelyet a résztvevők által aláírt jelenléti ív igazol. A rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 2013. november-december hónapjában hatályos rendelkezései az alábbiakat rögzítik. A BM rendelet 6. § (1) bekezdése szerint: a vizsga megkezdésének feltétele a képzésen történő részvétel. A 6. § (2) bekezdése értelmében: a vizsgáztatás részletes tartami feltételeit és rendjét a 3. melléklet szerinti vizsgaszabályzat tartalmazza. A 6. § (3) bekezdése rögzíti: az eredményes vizsgát a 4. melléklet szerinti adattartalommal kiállított tanúsítvány igazolja. Eredményes vizsga esetén a vizsgázó számára megfelelő minőségű tanúsítványt kell kiállítani.

– A BM rendelet 7. § (1) bekezdése szerint: az Országos Rendőr-főkapitányság legalább 90 fős, a közterület-felügyelet szabályozásáért felelős miniszter és a rendészetért felelős miniszter legalább

60 fős, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter, az erdőgazdálkodásért felelős miniszter, a vadgazdálkodásért felelős miniszter, a halgazdálkodásért felelős miniszter és a természetvédelemért felelős miniszter legalább 60 fős felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező vizsgabizottsági tagokról szóló névjegyzékét elkészítik, majd a vizsgabizottsági tagok névsorát megküldik a BM OKTF-nek. A 7. § (2) bekezdése rögzíti: a vizsgaszervezők a vizsgák megkezdése előtt 10 nappal értesítik a BM OKTF-t a vizsga időpontjáról. A BM OKTF ezt követően háromtagú vizsgabizottságot jelöl ki a leadott névjegyzékből. A 7. § (3) bekezdése értelmében: a vizsgabizottság munkáját szakértő segítheti. A vizsga előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos adminisztratív feladatokat, a vizsgajegyzőkönyv elkészítését a jegyzőkönyvvezető végzi el. A szakértőt és a jegyzőkönyvvezetőt a vizsgaszervező biztosítja. A jelenléti ív „bizonyítja” azt is, hogy a személy- és vagyonőr vizsgára bocsátható. A BM rendelet 10. § (1) és (3) bekezdése határozza meg a képzés és a vizsga díját. Ennek értelmében a képzés díja a mindenkori kormánytisztviselői illetményalap 25 százaléka, a vizsga díja a mindenkori kormánytisztviselői illetményalap 5 százaléka. A képzés és vizsgadíj összesen 11 595 forint volt, amelyből csak a kamarai tagok kaphattak kedvezményt az éves tagdíj mértékéig.

– A BM rendelet 4. számú melléklete értelmében a vizsga során vizsgajegyzőkönyv és tanúsítványelosztó készül. A vizsgázónak vagy megbízottjának a tanúsítvány átvételét aláírásával kell igazolnia. A vizsgajegyzőkönyvet a vizsgabizottság elnökének, tagjainak és a jegyzőkönyvvezetőnek kell aláírnia, a tanúsítványt a vizsgabizottság elnöke és a vizsgaszervező vezetője látja el aláírásával.

– A törvény által kötelezően előírt és a törvény, illetve a végrehajtási rendelet által szabályozott vizsgát a KSZF szervezi, azonban a megállapodás alapján azt a személy- és vagyonőrök vonatkozásában a kamara végzi, amely a vizsgáztatás során a Belügyminisztériumtól származó átruházott hatáskörben hatósági feladatot lát el. A BM rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a képzésről és vizsgáztatásról a KSZF gondoskodik, amely ezt a feladatát a BM rendelet 2. § (3) bekezdése alapján a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamarával együttműködve végzi. Ezen jogszabályi felhatalmazás mellett a személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 38. § (1) bekezdés *d)* pontja a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara feladatává teszi az e törvény hatálya alá tartozó tevékenység végzésére jogosító, külön jogszabályban meghatározott szakképesítések tekintetében a rendészetért felelős miniszterrel kötött megállapodás alapján a szakmai és vizsga követelmény, valamint a szakmai minősítő rendszer kidolgozását és gondozását, a szakképzésben és a vizsgáztatásban való közreműködést, javaslattevényt az állam által elismert szakképesítésre, a szakmai vizsgaszabályzatra, a szakmai vizsga szervezését engedélyező, valamint a vizsgaszervezési tevékenységek ellenőrzése során szakértőként

kirendelhető személyekre. A KSZF e jogszabályi felhatalmazások alapján jelölte ki a szakmai kamara javaslatára a vizsgabizottság elnökeit és a tagjait, valamint megszervezte a szakmai kamara a képzés és a vizsga technikai és szakmai lebonyolítását.

– A jelen cselekmények elkövetésekor hatályos Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 65. § (1) bekezdése szerint a köztisztület az önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező szervezet, amelynek létrehozását törvény rendeli el. A köztisztület a tagságához, illetőleg a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó közfeladatot lát el. A Ptk. 65. § (2) bekezdése értelmében a szakmai kamarák köztisztületek. A 2005. évi CXXXIII. törvény 36. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a Személyi-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara az e törvény hatálya alá tartozó tevékenység folytatására jogosult, a kamarai tagságot önként vállaló természetes személyek önkormányzattal rendelkező közfeladatot és általános szakmai érdekképviseleti feladatokat ellátó köztisztülete.

– A vizsgabizottság elnöke és tagjai ezért a Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pont *k)* alpontja alapján köztisztületnél közhatalmi hatósági feladatot ellátó, illetve szolgálatot teljesítő személynek, hivatalos személynek minősülnek, akik a hatósági vizsgáról jogszabályi felhatalmazás alapján, rendelettel meghatározott tartalmú hatósági tanúsítványt, azaz közokiratot állítanak ki.

– A vizsgabizottság elnöke és tagjai által a rendészeti feladatokat ellátó személyek, segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendeletben meghatározott vizsgaszabályzatnak megfelelő alakban kiállított tanúsítványok rendelkeznek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. § (1) bekezdésében előírt ismérvekkel, így közokiratnak minősülnek, mivel azokat a köztisztület tagjai átruházott hatáskörben mint közhatalmi hatósági feladatokat ellátó szerv ügykörében eljárva rendeletben rögzített alakban állítják ki. A X. r., a XI. r., a XII. r. és a XIII. r. terheltek a kamara mint köztisztület delegáltjai voltak a vizsgák során. Közülük a X. r. és a XIII. r. terheltek vizsgabizottsági elnökként, míg a XI. r. és a XII. r. terheltek vizsgabizottsági tagokként – a XII. r. terheltek egyben jegyzőkönyvvezetőként is – jártak el az alábbi vizsgáztatások során:

– 2.

A II. r. terhelte 2013. november 29. napján 7 órától 24 órás szolgálatot látott el az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén, így nem vett részt azon a képzésen, amelyet az oktatási központban tartottak a XII. r. terhelte vezetésével 2013. november 28. és 2013. november 29. napján. A II. r. terhelte a 2013. november 30. napján a délelőtti órákban ugyanitt megtartott vizsgán sem jelent meg, amelyen a vizsgabizottság elnöke a X. r. terhelte volt. A vizsgabizottság tagjai a XI. r. és a XII. r. terheltek voltak, amelyben jegyzőkönyvvezetői minőségben ugyancsak a XII. r. terhelte járt el. A vizsgáról és annak résztvevőiről készült vizsgajegyzőkönyvet – amelynek 5. pontja valótlannal azt tartalmazza, hogy a II. r. terhelte eredményes vizsgát tett – a X. r. terhelte vizsgabizottsági elnök, a XI. r. terhelte vizsgabizottsági tag, valamint a XII. r. terhelte vizsgabizottsági tag és jegyzőkönyvvezető írta alá.

Az I. r. terhelte által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a II. r. terhelte megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt, mely valótlannal tartalmazza, hogy a II. r. terhelte az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett. A tanúsítványelosztó okirat 5. oszlopában a II. r. terhelte neve mellett elhelyezett névaláírás valószínűsíthetően nem a II. r. terhelteől származik.

– 3.

A II. r. terhelthez hasonlóan a III. r. terhelte sem vett részt a 2013. november 28. és 2013. november 29. napján megtartott gyakorlati képzésen, aki annak második napján 7 órától 24 órás szolgálatot teljesített az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén. A III. r. terhelte a 2013. november 30. napján a délelőtti órákban itt megtartott vizsgán sem jelent meg, amelyen a vizsgabizottság elnöke a X. r. terhelte volt. A vizsgabizottság tagjai a XI. r. és a XII. r. terhelte volt, jegyzőkönyvvezetőként pedig ugyancsak a XII. r. terhelte járt el. A vizsgáról és annak résztvevőiről készült vizsgajegyzőkönyvet – amelynek 15. pontja valótlannal azt tartalmazza, hogy a III. r. terhelte eredményes vizsgát tett – a X. r. terhelte vizsgabizottsági elnök, a XI. r. terhelte vizsgabizottsági tag, valamint a XII. r. terhelte vizsgabizottsági tag és jegyzőkönyvvezető írták alá. Az I. r. terhelte által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a III. r. terhelte megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt – amelyet az I. r. terhelte juttatott el a számára –, mely valótlannal tartalmazta, hogy a III. r. terhelte az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett. A tanúsítványelosztó okirat 15. oszlopában a III. r. terhelte neve mellett elhelyezett névaláírás valószínűsíthetően nem a III. r. terhelteől származik.

– 4.

A IV. r. terhelte sem teljesítette a képzési feltételeket és nem jelent meg a 2013. december 6. és 2013. december 7. napján a XII. r. terhelte vezetésével tartott oktatáson. A IV. r. terhelte 2013. december 7. és 2013. december 8. napja között 24 órás szolgálatot látott el az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén, amely 2013. december 8. napján 7 óra 11 perckor ért véget szolgálatadással. A képzésben résztvevők névsorán a 18. pontban szereplő névaláírás valószínűsíthetően nem a IV. r. terhelteől származik. A IV. r. terhelte nem jelent meg azon a vizsgán sem, amelyet az e vonatkozásban meghamisított vizsgajegyzőkönyv szerint az oktatási központban tartottak meg 2013. december 8. napján. A vizsgabizottság elnöke a XIII. r. terhelte volt, míg vizsgabizottsági tagként a XI. r. és a XII. r. terhelte járt el, a XII. r. terhelte egyúttal jegyzőkönyvvezetői minőségben. A vizsgajegyzőkönyv 20. pontja valótlannal tartalmazza azt, hogy a IV. r. terhelte eredményes vizsgát tett, amelyet az annak hitelesítésére jogosult XIII. r., a XI. r. és a XII. r. terheltek láttak el az aláírásukkal. Az I. r. terhelte által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a IV. r. terhelte megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt – amelyet az I. r. terhelte a munkahelyén adott át neki –, mely

valótlanul tartalmazza, hogy a IV. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

– 5.

Az V. r. terhelt 2013. december 6. és 2013. december 7. napja között teljesített szolgálatot az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén, így nem jelent meg azon az oktatáson, amelyet 2013. december 6. és 2013. december 7. napján tartottak a XII. r. terhelt vezetésével. Az V. r. terhelt a 2013. december 8. napján megtartott vizsgán sem vett részt. Ennek ellenére a XIII. r., a XI. r. és a XII. r. terhelt által aláírt és ily módon meghamisított vizsgajegyzőkönyv 16. pontja valótlanul azt tartalmazza, hogy az V. r. terhelt e napon eredményes vizsgát tett. A tanúsítványelosztó okirat 16. pontjában az V. r. terhelt neve mellett elhelyezett névaláírás valószínűsíthetően nem az V. r. terheltől származik. Az I. r. terhelt által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján az V. r. terhelt megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt – amelyet az I. r. terhelt segítségével vehetett át a munkahelyén –, mely valótlanul tartalmazza, hogy az V. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

– 6.

A VI. r. terhelt 2013. december 6. és 2013. december 7. napja között az V. r. terhelttel látott el közös szolgálatot az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén, így ugyancsak nem teljesítette a jogszabályban a tanúsítvány megszerzéséhez megkövetelt feltételeket, és társához hasonlóan távol maradt a szolgálati ideje alatt megtartott oktatástól. A jelenléti íven, annak a 8. rovatában feltüntették a VI. r. terhelt nevét is annak ellenére, hogy a képzésen nem vett részt. A VI. r. terhelt a 2013. december 8. napján az egyesületi épületben a XIII. r. terhelt elnöklétével megtartott vizsgára sem ment el. A vizsgajegyzőkönyv 8. pontja a valósággal ellentétesen azt tartalmazza, hogy a VI. r. terhelt ezen a napon a jogszabályi feltételeknek megfelelően eredményes vizsgát tett. A tanúsítványelosztó okiraton a VI. r. terhelt neve mellett elhelyezett névaláírás eshetőlegesen származhat a VI. r. terhelttől. Az I. r. terhelt által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a VI. r. terhelt megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt, mely valótlanul tartalmazza, hogy a VI. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

– 7.

A VII. r. terhelt sem teljesítette a jogszabályban előírt képzési kötelezettségét, és nem jelent meg azokon az oktatási napokon, amelyeket a szolgálati ideje alatt tartottak meg a XI. r. terhelt vezetésével. A VII. r. terhelt 2013. december 9. napján is szolgálatot teljesített az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén, ezért nem ment el arra a vizsgára, amely 2013. december 9. napjára volt kijelölve a X. r. terhelt elnöklétével. A vizsgajegyzőkönyv 9. rovata valótlanul azt tartalmazza, hogy a VII. r. terhelt ezen a napon eredményes vizsgát tett, amelyet a X. r. terhelt elnökként, a XI. r. terhelt és a XII. r. terhelt vizsgabizottsági tagokként írtak alá. Az I. r. terhelt által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos

személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a VII. r. terhelt megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt, mely valótlanul tartalmazza, hogy a VII. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

– 8.

A VIII. r. terhelt sem jelent meg azon a képzésen, amelynek az ideje alatt szolgálatot teljesített az 1. számú zrt. 1. számú telephelyén. A képzés 2013. december 4. és december 5. napjára volt kijelölve a XI. r. terhelt vezetésével. A képzésen résztvevők névsorának 19. pontjában elhelyezett névaláírás nem a VIII. r. terhelttől származik.

A vizsga 2013. december 9. napjára volt kijelölve, amelynek az ideje alatt a VIII. r. terhelt 24 órás szolgálatot látott el a fent megjelölt telephelyen. A vizsgajegyzőkönyv 18. pontja a valósággal ellentétesen azt tartalmazza, hogy az egyébként ott meg nem jelent VIII. r. terhelt eredményes vizsgát tett. A valótlan tartalmú vizsgajegyzőkönyvet a X. r. terhelt elnökként, a XI. r. és a XII. r. terhelt bizottsági tagként, a XII. r. terhelt egyúttal jegyzőkönyvvezetőként írta alá. Az I. r. terhelt által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a VIII. r. terhelt megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt, mely valótlanul tartalmazza, hogy a VIII. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

– 9.

A IX. r. terhelt a VIII. r. terhelttársához hasonlóan távol maradt attól az oktatástól, amely a vizsga érdekében 2013. december 4. és 2013. december 5. napjára volt kijelölve. A IX. r. terhelt ezen idő alatt szolgálatot látott el az 1. számú telephelyen. A IX. r. terhelt az ugyanitt 2013. december 9. napjára kijelölt vizsgán sem vett részt. Ennek ellenére a vizsgajegyzőkönyv 14. pontja valótlanul azt tartalmazta, hogy a IX. r. terhelt ezen a napon a X. r. terhelt bizottsága előtt eredményes vizsgát tett. Az e tekintetben valótlan tartalmú vizsgabizottsági jegyzőkönyvet az elnök mellett a XI. r. és a XII. r. terhelt bizottsági tagként, a XII. r. terhelt egyúttal jegyzőkönyvvezetőként írta alá. Az I. r. terhelt által az eljárás során ismeretlenül maradt hivatalos személynek vagy személyeknek nyújtott jogtalan előny hatására meghamisított vizsgajegyzőkönyv alapján a IX. r. terhelt megszerezte a hamis hatósági tanúsítványt, mely valótlanul tartalmazza, hogy a IX. r. terhelt az azon feltüntetett időpontban eredményes vizsgát tett.

[4] A Kúria következetes ítélkezési gyakorlata szerint az ítélet egyéb részeiben rögzített, tartalmilag a tényálláshoz tartozó további megállapítások is a tényállás részét képezik. Jelen ügyben ezek a következők:

– Már önmagában a ténylegesen vizsgázók száma és a vizsgajegyzőkönyv szerinti vizsgázók számára kiállított tanúsítványok száma között olyan jelentős számszaki különbség volt, melyet a vizsgabizottság tagjainak észlelnie kellett.

Az 1. számú tanú az általa tartott felkészítőn, melyen a X. r. terhelten kívül dokumentáltan és igazoltan jelen volt a XI. r., a XII. r. és a XIII. r. terhelt is, kiemelte, hogy a vizsgázók azonosítását el kell

- végezni a vizsgáztatás során. Mindezek alapján megállapítható, hogy a X. r. terhelt, aki a 2013. november 30-i és a 2013. december 9-i vizsgán mint elnök, továbbá a XI. r. és a XII. r. terhelt mint a 2013. november 30-i, 2013. december 8-i és a 2013. december 9-i vizsgabizottságnak a tagjai, melyeknél egyben a XII. r. terhelt jegyzőkönyvvezetőként járt el, valamint a XIII. r. terhelt mint a 2013. december 8-i vizsga elnöke mint hivatalos személyek a jogkörükbe tartozó tanúsítványt mint közokiratot úgy állították ki a II–IX. r. terheltek részére, hogy ezen terheltek ténylegesen a vizsgán nem jelentek meg és nem vizsgáztak le, ezzel visszaéltek a hivatali hatáskörükkel. A X–XIII. r. terhelteknek ugyanis észlelnie kellett a fentiek alapján, és így tisztában voltak azzal, hogy vizsgán jelen nem lévő személyeknek (II–IX. r. terheltek) állítanak ki tanúsítványokat.
- [5] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a X. r. és a XIII. r. terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontjára alapítottan a terheltek felmentése érdekében.
- [6] Kifejtette, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt a kamara megyei szervezetével megbízási jogviszonyban álltak, megbízási szerződés keretében kaptak felkérést arra, hogy a vizsgabizottsági elnöki feladatokat ellássák. Téves az a jogi álláspont, mely szerint a terheltek átruházott hatáskör, jogszabályi felhatalmazás alapján láttak el hatósági feladatokat, mivel nincs olyan jogszabályi felhatalmazás, amely erről rendelkezik.
- [7] A hatóság a hatáskörét vagy annak gyakorlását más hatóságra nem ruházhatja át, kivéve, ha azt a törvény meghatározott esetben, az ott írt másik hatóságra való átruházását kivételesen lehetővé teszi. Nem minősül a hatáskör átruházásának, ha a hatáskör gyakorlója kiadmányozási jogát jogszerűen átengedte.
- [8] Álláspontja szerint egy kft.-vel kötött szerződésen alapuló jogviszony nem keletkeztethet hivatalos személyi státuszt kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában. Ezért sem a X. r., sem a XIII. r. terhelt nem minősült hivatalos személynek a vizsgáztatás során.
- [9] Kifejtette továbbá, hogy a vizsgabizottság tagjainak és elnökének nem volt meg a jogszabályi felhatalmazása és kötelezettsége sem arra, hogy a vizsgán megjelent személyektől személyazonosító igazolványt kérjenek, és ez alapján ellenőrizzék a vizsgázók személyazonosságát.
- [10] A jogerős ítéleti tényállás nem tartalmazza azt, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt tudomással bírt volna arról, hogy valótlan tényt foglal közokiratba.
- [11] Mivel a terhelteknek nem volt meg a jogszabályi felhatalmazásuk arra, hogy az érintett vagyonöröktől személyi okmányokat kérjenek, és meggyőződjenek a személyazonosságukról, a tudatuk az objektív tényállási elemeket nem is foghatta át. Mint ahogy arról sem volt tudomásuk, hogy közokiratot állítanak ki, illetve, hogy hivatalos személynek minősülnek.
- [12] Vitatta a vizsga eredményeként kiállított tanúsítvány közokirat-jellegét is. E körben kifejtette, hogy mivel a X. r. és a XIII. r. terhelt nem hatóságként, illetve közigazgatási szervként járt el, így ezen fogalmi elem hiányában nem állapítható meg a tanúsítványok közokirat-jellege. Egyetlen jogszabály sem nyilvánítja a megújító vizsgák során kiadott tanúsítványt közokiratnak.
- [13] Indokai szerint nem állapítható meg az, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt szándéka a közokirat-hamisítás objektív tényállási elemeinek megvalósítására kiterjedt-e, ellenkezőleg, az állapítható meg, hogy semmiféle ilyen szándékuk nem volt, illetve nem valósult meg az sem, hogy egymás tevékenységéről tudva valósították volna meg a bűncselekményt. Ezért szerinte a társtettessegre vonatkozó tényállási elemek egyike sem teljesült jelen esetben.
- [14] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.
- [15] Az ügyészi álláspont szerint a törvényt sértő elítélésre vonatkozó indokait a védő nagyobb részben a tényállás megalapozatlanságára alapítja. Ugyanakkor az eljáró bíróságok által levont jogi következtetések helyessége a felülvizsgálati eljárásban kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el. Ebből viszont az következik, hogy a terheltek tényüdatát vitató kifogás, miszerint nem voltak tisztában azzal, hogy a vizsgán meg sem jelent személyeknek állítanak ki e tény miatt valótlan tartalmú közokiratokat, irreleváns.
- [16] A szándék, illetve a tényüdat hiányán keresztül a szándékegység mint társtettesi elkövetői alakzat hiányára vonatkozó védői érvelés valójában szintén a megállapított tényállást vitatja.
- [17] Kifejtette, hogy a személy- és vagyonörök vizsgáztatása a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozik, e feladat ellátása része a minisztérium jogszabályokban meghatározott közhatalmi tevékenységének. Az elkövetés idején az OKTF által kijelölt vizsgabizottsági tagok így a minisztérium közhatalmi hatáskörébe tartozó feladatot láttak el, ezért e minőségükben a Btk. 459. § 11. pont *k*) alpontja értelmében olyan tevékenységet folytattak, amely hozzátartozik a szerv rendeltetésszerű működéséhez.
- [18] A vizsgabizottsági tagok a vizsgáztatás során az OKTF-től származó, jogszabály alapján átruházott hatáskörben, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaránál mint köztestületnél olyan közhatalmi hatósági feladatokat láttak el, amelyek jogszabályban meghatározott állami feladatnak minősülnek, melynek során a vizsgáról jogszabályi rendelkezés alapján jegyzőkönyvet vettek fel és hatósági tanúsítványt állítottak ki, ezért hivatalos személynek minősülnek.
- [19] Erre figyelemmel, mivel az átruházott hatáskörben hatósági feladatokat is ellátó vizsgabiztos tevékenysége is a közhatalmi feladatokat ellátó szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik, ezen személyek is hivatalos személynek minősülnek.
- [20] Mivel a 68/2012. (XII. 14.) BM rendeletben meghatározott vizsgaszabályzatnak megfelelő alakban kiállított jegyzőkönyvek és tanúsítványok rendelkeznek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. § (1) bekezdésében előírt ismérvekkel, így közokiratnak minősülnek, hiszen azokat a köztestület tagjai, átruházott hatáskörben mint közhatalmi hatósági feladatokat ellátó szerv ügykörében eljárva, a rendeletben rögzített alakban állítják ki.
- [21] Indokai szerint a hatáskör-átruházás védő által hivatkozott tilalmának jogszabályi alapjaként

- megjelölt, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 19. § (3) bekezdése azt az esetet szabályozta, amikor a hatáskör átadásáról maga a közigazgatási hatóság rendelkezett, ezzel szemben jelen ügyben a hatásköri, eljárási kérdéseket maga a jogszabály, a 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet rendezte.
- [22] Mindezekre tekintettel indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.
- [23] A Legfőbb Ügyészség átiratára a X. r. és a XIII. r. terhelt védője észrevételt tett, melyben fenntartotta az indítványában foglaltakat.
- [24] A X. r. és a XIII. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.
- [25] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [26] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.
- [27] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [28] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [29] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a X. r. és a XIII. r. terhelt bűnösségét több rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 343. § (1) bek. c) pont] megállapította.
- [30] Kétségtelen, hogy az indítvány kifogása jogi kifogás, ugyanis azt vitatja, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt a megállapított tényekből vont jogi értékelés szerint hivatalos személynek minősül-e, illetve a vizsgáljegyzőkönyv és a tanúsítvány közokiratnak minősül-e. Ez kétségtelenül nem ténybeli, hanem jogi következtetés, az adott jog alkalmazására vonatkozó kifogás.
- [31] A X. r. és a XIII. r. terhelt büntetőjogi felelősségét az eljáró bíróságok hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bek. c) pont] miatt állapították meg. Eszerint büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve lényeges tény hamisan foglal közokiratba.
- [32] A Btk. 343. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntette esetén az elkövető büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha
– hivatalos személy,
– visszaél a hivatali hatáskörével,
– az elkövetés tárgya közokirat, vagyis, ha lényeges tény hamisan foglal közokiratba.
E feltételek konjunktívák.
- [33] Ehhez képest az ítélet történeti tényállásának tartalmaznia kell mindazokat a történeti tényeket, amelyekből következtetést lehet levonni arra, hogy az elkövető hivatalos személy, a cselekménye során visszaél a hivatali helyzetével, illetve, hogy az elkövetés tárgya közokirat.
- [34] Jelen ügyben az elsőfokú ítélet tartalmazza azokat a történeti tényeket, amelyekből okszerű következtetés vonható arra, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt hivatalos személynek minősült a vizsgáztatás során, illetve a terhelt hivatalos személy minőségére vonatkozó következtetést az elsőfokú ítélet jogi indokolása tartalmazza.
- [35] Ugyanakkor a védő érvelése szerint a tanúsítvány nem közokirat, valamint a terhelt nem minősült hivatalos személynek, mivel nem tartoztak azon személyi körbe, akik közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgálatot teljesítő személyeknek minősültek, és akiknek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik. Egy kft.-vel kötött szerződésen alapuló jogviszony nem keletkeztethet hivatalos személyi státuszt kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában.
- [36] Ez az érvelés téves, a Kúria e körben a következőkre mutat rá.
- [37] Az elkövetéskor hatályos rendészeti feladatokat ellátó személyek, a segédfelügyelők, valamint a személy- és vagyonőrök képzéséről és vizsgáztatásáról szóló 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján a képzésről és a vizsgáztatásról a BM OKTF gondoskodik. A (3) bekezdés szerint a személy- és vagyonőrök vonatkozásában a BM OKTF az (1) bekezdésben meghatározott feladatát a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamarával (SZVMSZK) együttműködve végzi.
- [38] A 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 7. § (1) bekezdése szerint: Az Országos Rendőr-főkapitányság legalább 90 fős, a közterület-felügyelet szabályozásáért felelős miniszter és a rendszertért felelős miniszter legalább 60 fős, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter, az erdőgazdálkodásért felelős miniszter, a vadgazdálkodásért felelős miniszter, a halgazdálkodásért felelős miniszter és a természetvédelemért felelős miniszter legalább 60 fős felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkező vizsgabizottsági tagokról szóló névjegyzéket elkészítik, majd a vizsgabizottsági tagok névsorát megküldik a BM OKTF-nek.
- [39] A BM OKTF és az SZVMSZK 2013. január 16-án Együttműködési megállapodást kötött, melynek értelmében a kamara tesz javaslatot a vizsgáztatói névjegyzékre, a vizsgabizottság tagjaira, amelyet a BM OKTF hagy jóvá, és kijelöli az egyes vizsgabizottságok tagjait és elnökeit.
- [40] A 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 7. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a vizsgaszervezők a vizsgák megkezdése előtt 10 nappal értesítik a BM OKTF-t a vizsga időpontjáról. A BM OKTF ezt követően háromtagú vizsgabizottságot jelöl ki a leadott névjegyzékből.
- [41] Tehát a X. r. és a XIII. r. terhelt közvetlenül – nem pedig közvetett módon a miniszterek által elkészített – a hatóságtól származó névjegyzékből, a hatóság által kerültek kijelölésre az adott vizsganapokon vizsgabizottsági elnökek.
- [43] A védő álláspontja azért téves, mert a X. r. és a XIII. r. terhelt vizsgáztatói eljárását a megbízási szerződés megkötéséből eredezteti, nem pedig a BM OKTF által történő névjegyzékbe vételből és adott vizsgáztatásra történő kijelölésből.

- [44] A terheltek hatósági jogköre az ismertetett jogszabályi rendelkezésekből következően nem a megbízási szerződésen alapult, hanem a vizsgáztatás során annak a hatósági feladatnak az ellátása érdekében jártak el egyedi kijelölés alapján.
- [45] A fentiek alapján a X. r. és a XIII. r. terhelt mint vizsgabizottsági elnökök, nemcsak egy szakmai szervezet képviselőiként jártak el, hanem az átruházott állami hatáskör gyakorlójaként. Ez pedig közvetlen – jogszabályi rendelkezésen alapuló – kapcsolatot teremtett az állami közhatalommal, amely alapvető feltétele a hivatalos személy státuszának.
- [46] Nem kétséges tehát, hogy a jogerős tényállás szerinti hatósági vizsgáztatások során a X. r. és a XIII. r. terhelt a Btk. 459. § 11. pont *k*) alpontja alapján köztestületnél közhatalmi hatósági feladatot ellátó, illetve szolgálatot teljesítő hivatalos személynek minősültek.
- [47] A védő azon hivatkozása, mely szerint a vizsgákról kiállított hatósági tanúsítvány nem minősül közokiratnak, az alábbiak miatt szintén nem foghatott helyt.
- [48] Az elkövetéskor hatályban volt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. §-a alapján kell döntenie arról, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt által kiállított és aláírt tanúsítványok közokiratok-e vagy sem. E törvény értelmében az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a megsabott alakban állított ki, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Ugyanilyen bizonyító ereje van az olyan okiratnak is, amelyet más jogszabály közokiratnak nyilvánít.
- [49] A jogerős ítéleti tényállás szerint:
 – A 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 3. számú melléklete tartalmazza a vizsgaszabályzatot, amelynek értelmében a vizsgáról vizsgajegyzőkönyvet kell készíteni az ott megadott tartalommal, amelynek egy példányát a vizsgát szervező intézmény 8 napon belül megküldi a KSZF-nek (elkövetéskor BM OKTF). A KSZF a 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet értelmében közhiteles nyilvántartást vezet a rendészeti vizsgákról és a vizsgázók adatairól, amelyből havi rendszerességgel szolgáltat adatokat az Országos Rendőr-főkapitányságnak.
 – A 68/2012. (XII. 14.) BM rendelet 6. § (3) bekezdése rögzíti: Az eredményes vizsgát a 4. melléklet szerinti adattartalommal kiállított tanúsítvány igazolja. Eredményes vizsga esetén a vizsgázó számára megfelelő minősítésű tanúsítványt kell kiállítani.
 – A BM rendelet 4. számú melléklete értelmében a vizsga során vizsgajegyzőkönyv és tanúsítványelosztó készül. A vizsgázónak vagy megbízottjának a tanúsítvány átvételét aláírásával kell igazolnia. A vizsgajegyzőkönyvet a vizsgabizottság elnökének, tagjainak és a jegyzőkönyvvezetőnek kell aláírnia, a tanúsítványt a vizsgabizottság elnöke és a vizsgaszervező vezetője látja el aláírásával.
- [50] Az irányadó tényállás 2–9. tényállási pontja alapján megállapítható, hogy a terheltek objektíve és szubjektíve is valótlán okiratot állítottak ki akkor, amikor olyan személyek részvételét, illetve sikeres vizsgaletételét tanúsították, akik a vizsgán nem vettek részt.
- [51] A védő a tanúsítvány közokirat-jellegével összefüggésben vitatta, hogy a X. r. és a XIII. r. terhelt a vizsgázók személyazonosságáról kötelesek voltak meggyőződni.
- [52] A vizsga rendjére, valamint a vizsga eredményes befejezését igazoló tanúsítvány kiállítására vonatkozó szabályok miniszteri rendeletben történő megállapításának éppen az a célja, hogy az abban résztvevők a jogaikat és a kötelezettségeiket a jogszabályban foglaltaknak megfelelően gyakorolják.
- [53] A védői hivatkozással szemben nem kétséges, hogy a vizsgáztató köteles a vizsgázó személyazonosságát ellenőrizni a vizsgáztatás során. Ugyanis ez a követelmény (meggyőződési kötelezettség) biztosítja, hogy a vizsgát valóban az arra jogosult személy teszi le, valamint, hogy a tanúsítvány hitelessége utóbb ne váljon kétségesé. Csak az a személy kaphat ugyanis tanúsítványt, aki teljesítette a vizsgakövetelményeket [BM rendelet 6. § (1)–(3) bek.].
- [54] A jogszabály alapján kiállított, az eredményes vizsgát igazoló tanúsítvány kiadásához tehát elengedhetetlen a vizsgázó személyének azonosítása, hogy az okiratot hitelesen, az arra jogosult – valós, létező, a vizsgán valóban megjelent és eredményes vizsgát tett – személy nevére állítsák ki.
- [55] Másképpen szólva az azonosítás célja a vizsga integritásának biztosítása, amely magában foglalja a személyazonosság ellenőrzését.
- [56] Mindez értelemszerűen összefügg azzal, hogy a tanúsítvány személyhez kötött, és rendeltetését tekintve igazolja, hogy a vizsgára kötelezett személy- és vagyonőr a továbbfoglalkoztatás feltételeinek (kiegészítő képzés) megfelelt, ekként a BM OKTF által a rendészeti vizsgákról és a vizsgázók adatairól vezetett közhiteles nyilvántartásban szerepelhet.
- [57] Ez ugyanis a jogi szabályozás, az öt évente ismétlődő kiegészítő képzésen való részvétel és vizsgatételi kötelezettségnek a rendeltetése.
- [58] Következésképpen az eredményes vizsgáról kiállított tanúsítvány közokiratnak minősül, mely telepített hatáskörben, jogszabályban meghatározott formában és tartalommal kiállított tanúsítvány, melynek megléte a vizsgára kötelezett személy- és vagyonőrök tekintetében a továbbfoglalkoztatásnak a feltétele volt.
- [59] A védő kifogása, mely szerint a X. r. és a XIII. r. terhelt tudattartalma nem fogta át, hogy olyan személy részére állítottak ki tanúsítványt, aki nem vett részt a vizsgán, a következők miatt nem foghatott helyt.
- [60] A terhelti tudatra vont következtetés ténybeli. Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság; a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény) kívülálgban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.
- [61] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Az elkövető elkövetéskori tudattartalmára valamely, a külvilágban megjelenő fizikai, illetve

- mérhető (számszaki) tényből lehet következtetni, s mint ilyen, ténykérdés. A tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása közvetett bizonyítás. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés viszont jogi értékelés, amely ekként jogkérdés.
- [62] Az elsőfokú bíróság az ítéletében hivatkozott arra, hogy: „2. számú, 3. számú, illetve néhai 4. számú tanú is egybehangzóan arról számolt be, hogy ezen a vizsgán (2013. december 8.) nagyon kevesen voltak, körülbelül 10 és 20 fő között lehettek jelen. Mindannyian egybehangzóan állították, hogy 8 órára kellett menniük, délelőtt volt egy elméleti oktatás és gyakorlat, délben történt a regisztráció, és utána vizsgáltak le. A vizsgázásról készült osztályozó ívek igazolják, hogy a 2. számú, 3. számú és néhai 4. számú tanú a vizsgán valóban megjelent, és a vizsga tényleges letételével szereztek tanúsítványt. Az osztályozó ívekből megállapítható, hogy egymással párhuzamosan két személy vizsgáztatott, mint ahogy erről beszámoltak a tanúk is. Az egyik vizsgáztatónál az osztályozó ív szerint 7 fő, míg a másik vizsgáztatónál, akinél a XIII. r. terhelt nevével egyező névalírás szerepel, 6 fő vizsgázott. Az osztályozó ív részletesen rögzíti, hogy melyik gyakorlati és szóbeli tételt húzták ki a vizsgázók, és milyen százalékos eredményt értek el. Megállapítható, hogy egyik osztályozó íven sem szerepel a IV. r., az V. r. és a VI. r. terhelt neve mellett értékelés, eredmény, illetve az, hogy bármely tételt kihúzták volna, ezzel szemben a vizsgajegyzőkönyv már az ő vonatkozásukban értékelést és tételszámot is tartalmaz. A két osztályozó ív szerint aznap összesen ténylegesen 13 fő vizsgázott (6 fő és 7 fő), köztük 3. számú, 2. számú és néhai 4. számú tanú, szemben a vizsgajegyzőkönyvben szereplő 35 fővel. A 13 főben pedig a IV. r., az V. r. és a VI. r. terhelt nem szerepel, míg 2. számú, 3. számú és néhai 4. számú tanú neve mellett az eredmények feltüntetésre kerültek úgy, ahogy ők maguk is beszámoltak a tanúvallomásaik során. Kiemeli a bíróság, hogy mindhárom ténylegesen vizsgázó tanú egymástól függetlenül jelölte meg az aznapi vizsgázók létszámát 10 és 20 fő között, mely kvadrál az osztályozó íveken szereplők együttes létszámával. Mindezek alapján a bíróság kétséget kizáróan arra a megállapításra jutott, hogy IV. r., az V. r. és a VI. r. terhelt sem vett részt a kiírt vizsgán, és a vizsga letétele nélkül jutottak tanúsítványhoz.”
- [63] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy már önmagában a ténylegesen vizsgázók száma és a vizsgajegyzőkönyv szerinti vizsgázók számára kiállított tanúsítvány száma között olyan jelentős számszaki különbség volt, melyet a vizsgabizottság tagjainak észlelniük kellett.
- [64] Jelen ügyben az irányadó tényállás tartalmazza a X. r. és a XIII. r. terhelt tudatára vont jogi következtetés ténybeli alapjait (vö. jelen végzés [4] bekezdésében írtak).
- [65] A Kúria a felrótt cselekmények rendbeliségét érintően rámutat a következőkre.
- [66] A közokirat-hamisítás vonatkozásában halmazat valósul meg, ha az elkövető több közokirat tekintetében követi el a cselekményt, és azok egymástól függetlenül is alkalmasak jogsérelem előidézésére. Ilyenkor annyi rendbeli a bűncselekmény, ahány közokiratról van szó. Jelen esetben annak van jelentősége, hogy hány embernek állított ki hamis közokiratot (tanúsítványt) a X. r. és a XIII. r. terhelt. Ahány személy részére állítottak ki ilyen okiratot, annyiszor történt jogsértés. Mivel mind a X. r., mind a XIII. r. terhelt több cselekménnyel valósította meg a közokirat-hamisítás bűntettét, az valódi anyagi halmazatot eredményezett.
- [67] A vizsgabizottság 3 tagból állt, a vizsgáról készült jegyzőkönyvet valamennyi tag aláírta, a jegyzőkönyv alapján állították ki a tanúsítványt, melyet a vizsgabizottság elnöke írt alá.
- [68] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor a büntetőjogi felelősséget a X. r. terhelt esetében (a 2., 3., 7., 8. és 9. tényállási pontot érintően) 5 rendbeli, míg a XIII. r. terhelt esetében 3 rendbeli (a 4., 5. és 6. tényállási pontot érintően) társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [Btk. 343. § (1) bek. c) pont] megállapította.
- [69] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek felülvizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, és a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a X. r. és a XIII. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.70/2024/9.)

56^A rablás bűntettének megállapítását megalapozza, ha az elkövető az élet vagy testi épség elleni erőszakot, illetve a kvalifikált fenyegetést kettős céllal (dologmegtartás és menekülés) alkalmazza [Btk. 365. § (1) bek.].

- [1] A járásbíróság ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki rablás bűntettében [Btk. 365. § (2) bek.], magánlaksértés bűntettében [Btk. 221. § (1) bek., (2) bek. a) pont, (4) bek.] és testi sértés vétségében [Btk. 164. § (1) bek. és (2) bek.]. Ezért őt mint erőszakos többszörös visszaesőt – halmazati büntetésül – 8 év 6 hónap szabadságvesztésre és 9 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztést fegyházban rendelte végrehajtani, és megállapította, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. A bíróság a magánfél által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Rendelkezett a terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról és az eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről.
- [2] Az ellentétes irányú fellebbezések alapján eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ügydöntő határozatát megváltoztatta, a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés tartamát 9 év 6 hónapra súlyosította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal, hogy a kft. magánfél polgári jogi igényének érvényesítését tekintette egyéb törvényes útra utasítottnak; megállapította a terhelt fogvatartási helyét; az elsőfokú bíróság ítéletét pedig folytatólagos tárgyalás alapján tekintette meghozottnak. Rendelkezett a terhelt által az elsőfokú ítélet kihirdetését követően előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, és

- kötelezte a terheltet a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére.
- [3] A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt korábban felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelyet ezt követően a nyilatkozatával visszavont, egyúttal előadta, hogy indítványát jogi képviselővel kívánja előterjeszteni. Erre figyelemmel a Kúria végzésével a felülvizsgálati eljárást megszüntette.
- [4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt kirendelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alapján, a jogerős ítélettel megállapított bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetés kiszabását sérelmezve.
- [5] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa szerint nem állapítható meg az ún. megtartásos rablás, amelynek feltétele a sértettel szembeni támadó fellépés. A terhelt azonban kizárólag a menekülése érdekében dulakodott a biztonsági őrral. Ezért a jogerős ítélet által felhozott jogesetek (BH 1987.115. és EBD 2018.B.7.) nem vonatkoztathatók jelen ügyre.
- [6] Érvelése szerint terhelt a szabálysértési értékhatárt meg nem haladó értékű dolgokat próbált eltulajdonítani, és a biztonsági őrről „támadó fellépése” következtében kezdett menekülni, amely inkább a Legfelsőbb Bíróság BH 1981.316. számú eseti döntésének feleltethető meg, ahol szinte azonos tényállás mellett egyetlen bírói fórum sem találta megállapíthatónak a rablást.
- [7] A védő a biztonsági őrről sértett tanúvallomását akként értékelte, hogy azt csupán véleményként fogalmazta meg, és – érthető módon – a terhelt tudattartamára nyilatkozni nem tudott. Ugyanakkor a terhelt a biztonsági őrt egyértelműen felismerhette, és azért menekült, hogy a felelősségre vonást elkerülje.
- [8] A védő szerint az alkalmazott erőszak intenzitásából sem következik egyértelműen, hogy azt a dolog megtartása érdekében fejtette ki a terhelt, még akkor sem, ha a dolgok egy része a menekülés közben a terhelt birtokában maradt, mert azokat utóbb eldobta.
- [9] Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság ítéletének [98] bekezdésében foglaltakat arra hivatkozással, hogy a „tolvajlás” nem a nyílt utcán történt, és más olyan körülmény sincs, amiből a terheltnek a dolog megtartására irányuló tudattartalmára lehetne következtetni. Vitatta, hogy a terhelt sikeres menekülése az általa alkalmazott, akaratot hajlító erőszak eredménye lett volna, azt a terhelt gyorsaságának tudta be.
- [10] A védő kifejtette, hogy a terhelt menekülési szándékát objektív tényadatok támasztották alá. Így az, hogy a többszörösen büntetett előélete miatt tisztában volt a lopás és a rablás közötti különbséggel, és nem kívánt szabálysértési értékhatárt el nem érő értékű dolgok érdekében több év szabadságvesztést kockáztatni. Ezen túl a terhelt az eltulajdonított dolgokat néhány méterrel a bűncselekmény helyszínétől hátrahagyva távozott, amelyre azért került sor a menekülése közben, mert korábban, a biztonsági őrről történt dulakodás alatt erre nem volt lehetősége.
- [11] Kifejtette, hogy e tények alapján a terhelt cselekménye rablás helyett legfeljebb a Btk. 370. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *b)* pont *bc)* alpontja szerint minősülő, szabálysértési értékre, dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás vétségeként minősülhet, amely 2 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény, és amely esetben a terhelt erőszakos többszörös visszaesőként minősítése alaptalan. Kifejtette, hogy erre tekintettel a terhelttel szemben alkalmazandó szabadságvesztés tartamának megállapítása során az irányadó büntetési tételkeret 1 év 6 hónaptól 11 évig terjed, amelynek középértéke 6 év 3 hónap.
- [12] Álláspontja szerint tehát az irányadó tényállásban rögzített cselekményt az eljáró bíróságok törvénysértően minősítették, amelynek következtében törvénysértő büntetést szabtak ki. Indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, a terhelt II. tényállási pontban foglalt cselekményét lopás vétségeként minősítse, és a törvényes keretek között szabjon ki vele szemben halmazati büntetést.
- [13] A terhelt a Legfőbb Ügyészségnek közvetlenül megküldött beadványában csatlakozott védője felülvizsgálati indítványához. Kifejtette, hogy az eljáró bíróságok megsértették a Be. 648. § *a)–c)* pontjaiban, továbbá a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában foglaltakat.
- [14] Előadta, hogy a videofelvétel jól láthatóan a biztonsági őrről az ő nyakát fogta, majd két kézzel nekilökte őt a bolt bejárata előtti biciklitárolónak. Álláspontja szerint ebből is látható, hogy menekülése nem az elvett dolgok megtartására, hanem az életét veszélyeztető helyzetből való kikerülésére irányult. Sérelmezte, hogy a biztonsági őrről a hatáskörét túllépte.
- [15] Előadta, hogy nem szándékozott az elvett termékeket megtartani, ellenkező esetben nem ejtette volna el – óvatosan –, hogy azok visszakerüljenek az üzletbe. Így csak bolti lopást követett el, nem támadt a biztonsági őrről, hanem csupán védekezett.
- [16] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt beadványát felülvizsgálati indítványnak tekintve azt a törvényben kizártnak, míg a védő felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [17] Rámutatott, hogy a terhelt korábban már nyújtott be felülvizsgálati indítványt a cselekmény törvénysértő minősítését sérelmezve, azonban azt visszavonta azzal, hogy az indítványát jogi képviselővel kívánja előterjeszteni. A felülvizsgálati indítvány visszavonására figyelemmel a Kúria az eljárást megszüntette. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a már egyszer visszavont rendkívüli jogorvoslati kérelem ismételtelen már nem terjeszthető elő, ezért az elutasításának van helye.
- [18] Erdemben, a vagyon elleni cselekmény minősítését illetően kifejtette, hogy nem alapos a felülvizsgálati indítvány azon érve, amely szerint a terhelt az alkalmazott erőszakot nem a dolog megtartása, hanem menekülése érdekében fejtette ki.
- [19] Utalt arra, hogy a lopás és a – helyesen – Btk. 365. § (2) bekezdésébe ütköző rablás elhatárolása kapcsán alapvetően azt kell vizsgálni és eldönteni, hogy az elkövető a személy elleni erőszakot (illetve kvalifikált fenyegetést) az elvett dolog megtartása vagy a menekülés biztosítása végett alkalmazta. Az irányadó tények szerint a terhelt nem csupán a táskájával, hanem a további árucikkeket tartalmazó bevásárlókosárral együtt akarta elhagyni az üzletet,

- amelyből az következik, hogy a terhelt a bevásárlókosárban lévő termékeket is el akarta tulajdonítani annak tudatában, hogy öt tetten érték. A bevásárlókosárban lévő árucikkek csak utóbb, a biztonsági őrral való dulakodás közben – a terhelt akaratától függetlenül – kerültek ki a birtokából úgy, hogy azokat elejtette. A terhelt megtehetette volna, hogy a bevásárlókosarat, benne az eltulajdonítani szándékozott árucikkek egy részével az üzletben hagyja, ez a menekülését is könnyítette volna. A terhelt azonban úgy döntött, hogy az összes termékkel megpróbál a helyszínről fizetés nélkül elmenekülni, ennyiben nem tartotta helytállóknak a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozását, hogy a dolgok hátrahagyása a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül megtörtént.
- [20] Kifejtette, hogy a sértett kezdeményező szerepének értékelését nem lehet elszakítani attól, hogy a sértett már az árucikkek egy részének táskába rakását követően, azok elvétele után, az elvétel megakadályozása érdekében lépett fel a terhelttel szemben. A rabláshoz megkívánt erőszak kapcsán pedig a terhelt és a sértett viszonylatában megjegyzendőnek tartotta, hogy a terhelt az erőszak és a kvalifikált fenyegetés hatására sikeresen megtartotta a táskájában lévő tárgyakat, vagyis az erőszak intenzitása megghiúsította azt, hogy az árucikkek a sértett visszaszerezze. A tényállás szerint a sértett az erőszak, illetve a fenyegetés hatására hagyott fel a terhelt üldözésével.
- [21] Utalt arra is, hogy az elsőfokú ítélet indokolásának [96] bekezdésében tett ténymegállapítás szerint a terhelt a nála lévő árucikkek megtartása végett alkalmazott erőszakot, amely a Kúria Bfv.II.753/2022/7. számú határozatában kifejtettek alapján tudati tény. A másodfokú ítélet [21] bekezdésében tett ténymegállapítás szerint a terhelt látva, hogy a biztonsági őr az üldözése helyett inkább összeszedi a dulakodás során földre esett árukat, úgy döntött, hogy a menekülésének a biztosítása érdekében a helyszínen hagyja a még nála maradt dolgokat.
- [22] A Legfőbb Ügyészség szerint a terhelt magatartása az adott körülmények között alapot ad a rabláshoz megkívánt erőszak megállapításához, cselekménye a rablás tényállási elemeit maradéktalanul kimerítette, függetlenül attól, hogy cselekvősége részben a menekülést is szolgálta, és később felhagyott az elvett árucikkek birtoklásával.
- [23] Indítványozta mindezekre tekintettel, hogy a Kúria a védő által benyújtott felülvizsgálati indítványnak ne adjon helyt, és a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a járásbíróság ítéletét és a törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét hatályában tartsa fenn, míg a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt a Be. 656. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján utasítsa el.
- [24] A Legfőbb Ügyészség indítványára a terhelt és védője észrevételt terjesztett elő.
- [25] A terhelt észrevételeiben sérelmezte, hogy a bíróságok az üzletben készült biztonsági kamera felvételt és a tanúk vallomását nem megfelelően értékelték. Hangsúlyozta, hogy nem kívánta visszaszerezni az elejtett árukat, hanem a saját testi épségét mentette. Korábban pedig azért nem tudott megszabadulni a termékektől, mert a biztonsági őr „folyamatosan bántalmazta”. Arra is hivatkozott, hogy pszichiátriai betegségeire gyógyszert szedett az elkövetéskor is, ezért nem tudta „mi a helyes, ha bántalmazták”.
- [26] A védő az észrevételében arra hivatkozott, hogy a Legfőbb Ügyészség nem indokolta, mely részében tartja a törvényben kizártnak a védői felülvizsgálati indítványt.
- [27] Álláspontja szerint az ügyészi átirat iratellenes megállapítást is tartalmaz annyiban, hogy a sértett az erőszak, illetőleg fenyegetés hatására hagyott fel a terhelt üldözésével, mivel az irányadó ítéleti tényállás alapján a sértett mindvégig követte a terheltet.
- [28] Előadta továbbá, hogy az ügyészi indítványban felhozott Bfv.II.753/2022/7. számú határozat hivatkozott részei éppen a védői álláspontot támasztják alá.
- [29] Egyebekben a felülvizsgálati indítványában foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.
- [30] A terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.
- [31] A Kúria a felülvizsgálati indítványt – a törvényben meghatározott kivétellel – tanácsulésen bírálja el [Be. 660. § (1) bek.]. A Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozta, vagy ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bek. *a*–*b*) pont].
- [32] A felülvizsgálati indítvány nem irányult a terhelt terhére, ezt meghaladóan pedig a tanács elnöke nem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását. Ezért a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulést tűzött ki és a megtámadott határozatot a Be. 659. § (5) bekezdésének megfelelően, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdése szerinti esetleges további eljárási szabálysértéseket.
- [33] A Kúria – szemben a Legfőbb Ügyészség álláspontjával – azt állapította meg, hogy a terhelt (ismételt) felülvizsgálati indítványt nem terjesztett elő, hanem a Legfőbb Ügyészség részére megküldött beadványában a védője által benyújtott felülvizsgálati indítványhoz csatlakozott, érdemben azzal egyező álláspontot fejtett ki. Erre utal az is, hogy a terhelt korábban éppen a védő által benyújtani tervezett rendkívüli jogorvoslatra tekintettel vonta vissza saját felülvizsgálati indítványát. Felülvizsgálati indítvány hiányában arról a Kúriának nem kellett döntenie, a terhelt beadványait észrevételként kezelte.
- [34] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálati rendkívüli jogorvoslat, annak lefolytatására kizárólag a törvényben meghatározott okok alapján, az ott meghatározott feltételekkel és szabályok szerint kerülhet sor.
- [35] A felülvizsgálat törvényben meghatározott okainak köre nem bővíthető, a felülvizsgálati eljárást pedig a törvényben írt feltételekkel és szabályok mellett kell lefolytatni.
- [36] A Be. 649. § (1) bekezdés *b*) pont *ba*) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott

- ki törvénysértő büntetést. A felülvizsgálati indítvány kizárólag a II. tényállási pontban foglalt cselekmény minősítését támadta azzal, hogy a jogerős ítéletben foglalt rablás bünteténél enyhébb bűncselekmény, lopás vétsége róható a terhelt terhére.
- [37] Ugyanakkor a büntetőeljárás törvény – arra figyelemmel, hogy a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat nem a jogerős ügydöntő határozat egyes ténybeli hiányosságainak orvoslására szolgál – a 650. § (2) bekezdésében kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése ugyanezen okból úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevételének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.
- [38] A tényállás támadásának tilalma azt jelenti, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a tényállásban szereplő ténymegállapítások nem támadhatók és nem vitathatók; ennél fogva a tényállás megalapozottsága, esetleges felderítetlensége, hiányossága, a benne lévő ténybeli következtetések helyessége nem támadható és nem vitatható. A tényállásban foglalt tényektől eltérő tények állítására, a lefolytatott bizonyítás támadására, a bizonyítási eljárás során elkövetett esetleges törvénysértésekre hivatkozással, a bíróság bizonyítékértékelő tevékenységének és a tényről tényre történő következtetések támadására felülvizsgálati indítvány nem alapozható. A jogkövetkeztetések helyessége ebből következően kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható (BH 2004.102.).
- [39] A Kúria ítélkezési gyakorlata szerint a jogerős ítélet tényállásához tartoznak mindazok az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős történeti tények, amelyek az ítéletben megállapításra kerültek, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III., BH 2006.392.).
- [40] Emellett abban is következetes az ítélkezési gyakorlat, hogy a bíróság tényfelderítési kötelezettsége kiterjed minden, a büntetőjogi elbírálás szempontjából lényeges, releváns jelenségre. Az ennek eredményeként az ítéleti tényállás történeti részében rögzített ténymegállapítások pedig nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, hanem ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167. indokolási rész). A tudati tények vitatása a jogerős határozat által megállapított tényállás támadásának tekintendő, emiatt a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt (BH 2011.3.II.). Amennyiben tehát a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás tudati tényt rögzít, az ezzel ellentétes tudattartalomtól kiinduló, a bűnösséget vagy a minősítést támadó felülvizsgálati indítvány – ebben a részében – a törvényben kizárt (BH 2024.102.II.).
- [41] A Kúria arra is utal, hogy az elkövetési magatartásról (eredményről) való, a tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés.
- [42] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valóban már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van (BH 2021.188. [22]–[23] bekezdés).
- [43] Ha a tényállásban foglalt primer (a külvilágban megnyilvánuló), illetve szekunder (tudati) tények között nincs ellentmondás, akkor a tényállás nem hordoz magában olyan ellentmondást, ami a büntetőjogi felelősség vagy a cselekmény törvényes minősítésének megállapítását lehetetlenné tenné és ekként anyagi jogi sérelmet eredményezne. Ebben az esetben a terhelt cselekményének motívumára vont ténybeli (és nem jogi) következtetés a felülvizsgálati eljárásban nem vonható kétségbe. Így amennyiben az ekként megállapított, irányadó tényállás szerint a terhelt a személy elleni erőszakot jogtalan eltulajdonítás célzatával fejtette ki, cselekményének rabláskénti minősítése törvényes (BH 2021.330.).
- [44] A jogerős ítélettel megállapított tényállás – felülvizsgálati indítvánnyal érintett – II. pontjának lényege a következő.
- [45] A terhelt a városban lévő drogériába ment árucikkek jogtalan eltulajdonítási akaratával. A terhelt az üzletben az árupecsét között gyanúsan viselkedett, ezért őt az üzlet biztonsági őre kamerán keresztül figyelni kezdte. A terhelt a bevásárlókosarába tett borotvát, arckrémeket és parfümöket, majd a pénztárt megkerülve az üzlet kijárata felé indult, és menet közben a kosárból a táskájába kezdte pakolni a termékeket.
- [46] A terhelt az árucikkek egy részét már a táskájába rakta, amikor a biztonsági őr (sértett) a raktárból a vásárlótérbe futott a terheltet feltartóztatni. A terhelt ezt észlelve nyomban, futva próbált menekülni a kijárat felé. A terhelt a fotocellás ajtó lassú nyílása miatt nem jutott ki az utcára, őt az ajtó előtt néhány lépéssel a sértett utolérte, megragadta, miközben a terhelt visszafordulva mindkét kézzel erővel ellökte magától, a dulakodás lendületétől mindketten átestek a félig kinyílt fotocellás ajtón, aminek mindkét szárnyában összetört az üveg.
- [47] A terhelt a bevásárlókosarat és a benne lévő néhány terméket a dulakodás közben, illetve az ajtó mozgása következtében az üzlet előtt, az utcán elejtette.
- [48] A terhelt a dulakodásban egyensúlyát veszítve elesett a járdán, majd felkelve menekülni próbált, de az üzlet előtti parkolóban a sértett utolérte, és megragadta őt, mindketten az ott parkoló személygépkocsira, a földre estek. A terhelt a földön lelokte magáról a sértettet, és közben azt mondta neki, hogy „engedj el te szemét, mert kinyírlak”. A terhelt ezután futva menekült az úttesten keresztül, a sértett ekkor már

- üldözésével felhagyott, csak néhány méterrel lemaradva követte a terheltet.
- [49] A terhelt a még nála lévő eltulajdonított árucikkeket, az üzletből 60–70 méterre eldobálta, majd a helyszínről elmenekült.
- [50] A terhelt összesen 30 494 forint értékű árucikket rejtett a jogtalan eltulajdonítási céllal a táskájába, és vitt ki az üzletből, amelyből végül minden termék visszakerült az üzletbe. A fotocellás bejárati ajtó összetörésével a terhelt 757 570 forint kárt okozott. A dulakodás közben a biztonsági őr sértett jobb kéz hüvelykujján 1 centiméter hosszú, vérző sérülés keletkezett.
- [51] Az elsőfokú bíróság az ítéletének indoklásában (tudati) tényként állapította meg, hogy a terhelt tisztában volt azzal, hogy a biztonsági őr tart felé; a terhelt a nála lévő árucikkek megtartása végett alkalmazott erőszakot, amely mellett „nyilván” a tudata kiterjedt a felelősségre vonás alóli menekülés lehetőségére is.
- [52] A Kúria a tényállás részének tekintette a másodfokú bíróság által szintén a terhelt tudattartalmára vonatkozóan tett megállapítást, amely szerint „látva azt, hogy a biztonsági őr az üldözése helyett inkább összeszedi a dulakodás során földre esett árukat, úgy döntött, hogy a menekülésének a biztosítása érdekében a helyszínen hagyja a még nála maradt dolgokat”.
- [53] A fenti tényállás alapján megállapítható, hogy a felülvizsgálati indítvány és a terhelt észrevétele is nagyobb részben az irányadó tényállástól eltérő tényekre alapított. E körbe tartozik az elkövetés körülményeinek más, illetve további elemekkel való kiegészítése is. A felülvizsgálat korlátai miatt nem vehető figyelembe az arra való hivatkozás, hogy a terheltet a biztonsági őr földre vitte, fojtogatta, folyamatosan bántalmazta és a kijárat ajtónak lökte. De a tényállással ellentétes a védő, illetve a terhelt azon állítása is, hogy a terheltnek korábban (az erőszak kifejtése előtt) nem volt lehetősége az elvett dolgok elhagyására. A tényállásban leírt eseménysorból ugyanis egyértelmű, hogy azokat a terhelt továbbra is birtokolni kívánta, a táskát a kezében tartotta.
- [54] A tudati tények tekintetében eltérő tényállás sem képezheti alapját az eltérő minősítés iránti igénynek. E vonatkozásban kizárólag akkor vezethet eredményre az indítvány, amennyiben az elkövető tudattartalmára vonatkozó bírói ténymegállapítások (és ekként az abból levonható jogkövetkeztetések) ellentétben állnak az egyéb tárgyi tényekkel. Az irányadó tényállás azonban nem rögzít olyan, a cselekmény megítélése szempontjából jelentős tény, amely a terhelt elkövetéskori tudattartalma (szándéka) tekintetében megkérdőjelezné a jogerős ítélettel megállapítottakat.
- [55] Nem helytálló a felülvizsgálati indítvány érvelése, amely szerint a büntetett előéletű terhelt azért nem kívánta erőszak (fenyegetés) útján az elvett dolgokat megtartani, mert tisztában volt a rablás és a lopás tárgyi súlya közötti jelentős különbséggel. E gondolatmenet ugyanis nem objektív tényekből következett az elkövetői tudattartalomra, hanem a terhelt szintén belső, feltételezett motivációjából. A védői hivatkozás egyetlen objektív eleme (a terhelt büntetett előélete) nyilvánvalóan nem igazolja azt, hogy a biztonsági őrrel szemben a dolog megtartása érdekében eleve nem kívánt erőszakot alkalmazni. Ekként a már megállapított tudati tény – mely szerint a terhelt részben a dolog megtartása érdekében bántalmazta a biztonsági őr – cáfolatára teljességgel alkalmatlan.
- [56] Hasonló okból alaptalan, és logikailag is hibás annak felvetése, hogy a terhelt az erőszak kifejtése pillanatában nem volt tisztában azzal, hogy az általa röviddel azelőtt elvett árucikkek a táskájában vannak, és ezért nem azok megtartása érdekében fejtette ki az erőszakot.
- [57] Az elvett dolgok birtoklása mellett történt tettenérés esetén ugyanis – amennyiben ezzel ellentétes körülmény nem merül fel – az általános élettapasztalat alapján arra vonható le alapos következtetés, hogy az elkövető meg kívánja tartani azokat. Ettől eltérő megállapítást az eredményezhet, ha az elkövető nyomban felhagy a birtoklással, jelen esetben például nemcsak a bevásárló kosarat, hanem az eltulajdonításhoz használt, a lopott dolgokat tartalmazó táskáját is eldobja. Az azonban – szemben a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtettekkel – nem feltétel, hogy a tolvaj külső szemlélő, így a sértett számára is érzékelhetően hagyjon fel a dolog birtoklásával. Nyilvánvaló ugyanis, ha maga az elkövető hagyja hátra vagy veszti el a nála lévő lopott árucikkeket, nem merülhet fel, hogy ezt követően e dolgok megatartásának érdekében fejtene ki erőszakot. Ez pedig attól függetlenül igaz, hogy a lopás elkövetési tárgyának a tolvaj birtokából kikerülését más személy (akár a passzív alany) ténylegesen észlelte-e.
- [58] A jelen ügyben, az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy a terhelt a lopott dolgokat nem a számára is azonnal nyilvánvalóvá vált lelepleződésekor hagyta el, hanem akkor, amikor a biztonsági őről már eltávolodott, és az erőszak (fenyegetés) alkalmazása – eredményesen – befejeződött.
- [59] Végül a tényállás tilalmazott támadásának minősül – a terhelt észrevételében foglalt – azon indítvány is, hogy a Kúria a sértettől és egyéb tanúktól származó személyi bizonyítékokat, valamint a biztonsági kamera felvételéből származó tárgyi bizonyítékot az alapügyben eljáró bíróságok mérlegelésétől eltérő módon értékelje.
- [60] A Btk. 365. § (1) bekezdése szerint rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy evégből
a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy
b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi.
- [61] Rablás az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz [Btk. 365. § (2) bek.].
- [62] A tettenérés lényege, hogy az elkövető a lopás törvényi tényállását egészben vagy részben szemtanú jelenlétében valósítja meg azzal, hogy ideértendő az elkövetőnek a helyszínről távoztában vagy üldözése utáni elfogása is (BH 2019.124. [48] bekezdés). Ez jelen esetben – nem vitatottan – megállapítható.
- [63] A Btk. 365. § (2) bekezdésében meghatározott rablás elkövetési magatartása kétmozzanatú, az első a dolog elvétele (amely önmagában lopást valósítana meg), a második mozzanat a lopott dolog megtartása végett

- alkalmazott kényszerítés. A kényszerítés erőszak, avagy élet vagy testi épség elleni közvetlen (kvalifikált) fenyegetés alkalmazásával valószínűsíthető meg (BH 2021.250. [26] bekezdés).
- [64] A rablás büntette ezen elkövetési magatartása tehát akkor valósul meg, ha az idegen dolog már a tetten ért tolvajnál (annak birtokában) van, és az általa alkalmazott erőszak vagy kvalifikált fenyegetés a sértetti – a dolog visszaszerzésére, az elvitel megakadályozására irányuló – magatartás leküzdését szolgálja (BH 2009.265., BH 2016.316.).
- [65] A rablás ezen alakzata tehát időrendben egymást követő stádiumok megállapíthatósága esetén valósul meg. A jelen ügyben ez a következők szerint állt fenn.
- [66] A terhelt a bolti árukészlethez tartozó dolgokat részben a bevásárló kosarába tette, részben a táskájába rejtette, majd az eladótérből (a pénztár vonalán) fizetési szándék nélkül áthaladt. Ezzel pedig az eltulajdonítani kívánt dolgok az áruház birtokából kikerültek, a lopás mint alaphűncselekmény elkövetési magatartása, az elvétel megvalósult, befejeződött (BH 2010.291.).
- [67] A terhelt ezen magatartását észlelte az üzlet biztonsági őre, aki – a jogtalan elvitel megakadályozása érdekében – közbeavatkozott (tettenérés). A sértett e magatartása a jog által védett, a tetten ért elkövetővel szemben fennálló, bárkit megillető feltartóztatási -, illetve elfogási jog (Be. 273. §) gyakorlását jelentette.
- [68] A terhelt – mindezt felismerve – továbbra is az árucikkkel kívánt távozni, aminek érdekében az őt tetten érő biztonsági őrről szemben erőszakot fejtett ki, ellökte magától, majd a lendülettel mindketten az ajtónak estek. Ezzel a bűncselekmény a rablás kísérleti szakaszába került. A dulakodás az üzlet előtt folytatódott, a terhelt a sértettet meg is fenyegette azzal, hogy megöli.
- [69] Végül a terhelt a táskájában lévő dolgokkal együtt sikeresen eltávolodott a sértettől, aki a földre esett termékeket szedte össze. Ekkorra azonban a terhelt a nála lévő dolgokat erőszakkal és fenyegetéssel megőrizte, a súlyosabb bűncselekmény tehát befejezetté vált. Annak a minősítés szempontjából nincs jelentősége, hogy ezután a terhelt a további, még birtokában lévő dolgoktól is megvált.
- [70] Mindez a lopott dolog megtartása érdekében kifejtett, befejezett rablás büntettének a megállapítására alkalmas azzal, hogy a súlyosabb bűncselekmény a megelőzően elkövetett – a védő érvelésével szemben nem dolog elleni erőszakkal elkövetett – lopás vétségét magába olvasztja.
- [71] Ahogy a felülvizsgálati indítvány és a Legfőbb Ügyészség átirata is utalt rá, a dolog megtartása érdekében kifejtett erőszak vagy fenyegetés esetén nem feltétel, hogy annak kizárólagos célja legyen a lopott dolog megtartása. Ezzel egyező irányutatást tartalmaz az EBD 2018.B.7. számú elvi döntés is, valamint a Kúria Legfőbb Ügyészség által felhívott Bfv.II.753/2022/7. számú határozata is. Amennyiben tehát az elkövető az erőszakot, illetve a kvalifikált fenyegetést kettős céllal (dologmegtartás és menekülés érdekében is) alkalmazza, a rablás minden esetben megállapítható.
- [72] A tudati tények támadhatósága körében a Kúria már kifejtette, hogy a terhelt elkövetéskori szándékára levont bírói következtetés a jelen ügyben nincs ellentétben az egyéb tényekkel. Nem helytálló a védő hivatkozása a BH 1981.316. szám alatt, több évtizede közzétett eseti döntésre sem. E döntés elvi tartalma éppen az, hogy az objektív körülményekből lehet és kell következtetést levonni az elkövető aktuális tudattartalmára. Az adott ügyben a jogerős döntést hozó törvényszék – bár vitatható módon – ilyenek tartotta, hogy az elkövető egyébként feddhetetlenséget igénylő munkakört töltött be, kifogástalanul dolgozott és mindössze egy üveg italt kívánt az üzletből eltulajdonítani. Ebből és az elkövetés módjából következtetett arra, hogy a terhelt kizárólag a menekülése érdekében fejtett ki személy elleni erőszakot. A jelen ügyben azonban az irányadó tényállás történeti és személyi része is merőben különböző, ezért az eseti döntés elvi tartalma irányadónak nem tekinthető.
- [73] A védő vitatta azt is, hogy a terhelt által a passzív alannal szemben alkalmazott erőszak a rablás megállapítását eredményezhette az adott esetben, vagyis azt, hogy ezen törvényi tényállási elem megvalósult.
- [74] A bírói gyakorlat egységes abban, hogy amennyiben a tetten ért bolti tolvaj a menekülés és az ellopott dolgok megtartása érdekében az üzlet biztonsági őrével szemben tettelesen fellép, elengedhetetlen annak vizsgálata, hogy ez az erőszak elérte-e a rabláshoz szükséges szintet (BH 2014.267.II.).
- [75] A Btk. 365. § (2) bekezdése szerinti elkövetési magatartás kapcsán pedig az erőszak intenzitását abból a szempontból szükséges vizsgálni, hogy a dolog visszaszerzésének megakadályozására az adott passzív alannal szemben alkalmas volt-e. Ez jelenti ugyanis az akaratmegtörő erőszakot a rablás ezen elkövetési magatartása kapcsán (BH 2016.134.). Vagyis nem pusztán a felek testalkatának és az esetleges erőfölénynek van jelentősége, hanem az adott körülmények között a dolog megtartásának sikere a mérvadó.
- [76] A Kúria gyakorlata szerint a dolog megtartása érdekében a sértett fellökése eléri a rablás megállapítását eredményező erőszak szintjét (egyebek között Bfv.I.1761/2015/5., Bfv.I.1406/2016/6.).
- [77] A jelen ügyben a terhelt az őt visszatartani szándékozó sértettet két alkalommal is ellökte, illetve élet elleni fenyegetést alkalmazott vele szemben, amely az adott körülmények között a sértettben komoly félelem kiváltására alkalmas volt. Ennek hatására a terheltnek sikerült elmenekülnie is. Mindezek alapján a rablás minősítéséhez, a dolog kényszerrel történő megtartásához szükséges erőszakot és fenyegetést kétségtelenül kifejtette.
- [78] A terhelt a rablás befejezését követően, saját elhatározásából a megszerzett és még a birtokában tartott dolgokat elhagyta. Helyesen mutattak rá az eljáró bíróságok, hogy a terhelt utóbbi magatartása a cselekmény minősítését nem befolyásolja, az a kár megtérüléséhez vezetett, ekként enyhítő körülmény. A terhelt későbbi elhatározása (a dolgok elhagyása) ugyanis nem hat vissza a bűncselekmény befejezését megelőző időpontra, az erőszak (fenyegetés) kifejtésének idejére.
- [79] A védői észrevételben foglaltak kapcsán mutat rá a Kúria, hogy nem annak van jelentősége, hogy a sértett felhagyott-e a terhelt üldözésével akkorra, amikor a terhelt a többi, még nála lévő árutól

- megvált, hanem annak, hogy a terhelt a lopott dolog megtartása érdekében tényállásszerű erőszakot vagy fenyegetést alkalmazott-e. Amennyiben az irányadó tényállásból az lenne kiolvasható, hogy a biztonsági őr fellépésének hatására, még az üldözés közben szabadult meg a terhelt a dolgoktól, az a rablás büntette megállapítására úgyszintén alkalmas lenne azzal, hogy ez esetben annak kísérlete valósult volna meg. A tényállás azonban – a már bemutatottak szerint – nem ezt tartalmazza, hanem azt, hogy a terhelt által kifejtett erőszak segítségével a dolgok visszavételét sikeresen megakadályozta. Ezután, a további menekülése érdekében, a sértett feltartása céljából dobálta el a nála lévő dolgokat.
- [80] Mindezek alapján az eljáró bíróságok törvényesen minősítették a terhelt vagyoni elleni cselekményét a Btk. 365. § (2) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő rablás büntettének.
- [81] Az ítélezési gyakorlat következetes arra nézve, hogy a kiszabott büntetés önmagában nem támadható. Ha a felülvizsgálattal érintett cselekmény vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, a büntetés önálló vizsgálatára a Be. 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). Így az sem képezheti önmagában a felülvizsgálat tárgyát, hogy a bíróságok a büntetékiszabás során a büntetés célját, a büntetékiszabás elveit, illetőleg a büntetékiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BK véleményt miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III.).
- [82] Ezért a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható, hogy a terhelt szerint értékelni elmulasztott enyhítő körülményeket a bíróság számba vette-e, ha pedig nem, akkor milyen okból mellőzte azokat, illetve az sem, hogy a büntetékiszabási körülményeknek milyen súlyt tulajdonított a büntetékiszabás során.
- [83] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt további eljárási szabálysértést az első- és másodfokú bíróság eljárásában nem állapított meg.
- [84] Mindezek tükrében a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyet, ezért a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.I.365/2024/15.)

57I. Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének megállapítására alkalmas, ha az elkövető az önkiszolgáló kassa használata során annak informatikai rendszerébe a nála lévő helyett más árucikkre vonatkozó (vonalkód, illetve mennyiség) – valótlan – adatot visz be, ha azt azzal a – haszonszerzési – céllal teszi, hogy a termékért ne a tényleges, magasabb árat kelljen fizetnie [Btk. 375. § (1) bek., 459. § (1) bek. 15. pont].

II. Nem eredményezi az eljárási szabálysértés valós kiküszöbölését, valamint a jogalkotói célnak mond ellent, továbbá sérti a józan ész és a gazdaságos célt szolgáló norma követelményét a jogerős határozat hatályon kívül helyezése olyan kizárólagos illetékességi ok alapján, amely a felülvizsgálat idején már nem áll fenn, és a kasszáció következtében ugyanaz a bíróság járna el, amely a felülvizsgálattal támadott határozatot hozta [Alaptörvény 28. cikk; Be. 23. §, 649. § (2) bek. d)

pont, 608. § (1) bek. c) pont, 739. § (1) bek., 868. § (3a) bek.].

- [1] A járásbíróság a tárgyalás mellőzésével meghozott büntetővégzésével a terhelttel szemben lopás büntette [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. *b)* pont *bb)* alpont és (3) bek. *b)* pont *ba)* alpont] miatt 350 napi tétel pénzbüntetést szabott ki. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 1200 forintban állapította meg. Rendelkezett a pénzbüntetés részletekben történő megfizetéséről és meg nem fizetésének következményeiről, valamint a magánfél részére fizetendő kártérítés és illeték összegéről is.
- [2] Tárgyalás tartását az ügyben nem kérték, a büntetővégzés jogerőre emelkedett.
- [3] A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a vármegyei főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pontjára és a Be. 608. § (1) bekezdés *c)* pontjára alapítottan, a büntetővégzés hatályon kívül helyezése iránt.
- [4] Álláspontja szerint a jogerős büntetővégzéssel elbírált cselekmény minősítése téves, a terhelt által elkövetett bűncselekmény helyesen folytatólagosan, a Btk. 375. § (1) bekezdésébe ütköző információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette.
- [5] Indoka szerint az ügyben a célzat és az eredmény fennállása egyértelműen megállapítható, ahogy elkövetési magatartásként a valótlan tartalmú adat bevitele, azaz a ténylegesen lemért termékektől eltérő, attól olcsóbb árucikkeknek a pénztárgép érintőképernyőjén történő megjelölése is. Az önkiszolgáló pénztárrendszer a Btk. 459. § (1) bekezdés 15. pontja alapján információs rendszernek minősül. A vármegyei főügyészség általános élettapasztalatnak tartotta, hogy az önkiszolgáló pénztár igénybevétele egy – vásárlók által is könnyen kezelhető – számítógépes szoftver használatát jelenti. Kifejtette, hogy a jogerős határozatban elbírált bűncselekmény elkövetési magatartásának a lényege az önkiszolgáló pénztárba történő szándékoltan téves adatbevétel. A Btk. 375. § (1) bekezdésében írt bűncselekménynek nem feltétele az adatbevétel jogosulatlansága. A vádlott jogosult, sőt kötelezett volt az adatbevételre, de szándékosan téves adatokat vitt be, amivel magának hasznot szerzett, a sértettnek pedig kárt okozott, így az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének törvényi tényállása maradéktalanul megvalósult. Rámutatott, hogy a lopás esetén az elkövetési érték az eltulajdonított dolog értéke, a jogerős határozat azonban a lopásként történő minősítés ellenére a különbözetet, azaz a sértett tényleges kárát tekintette elkövetési értéknek, amely ugyancsak arra utal, hogy a minősítés téves.
- [6] A BH 1994.648. számon közzétett eseti döntésre utalva kifejtette, hogy az a jelen ügyben nem irányadó és a tényállás (elkövetési mód) alapján az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette a helyes minősítés.
- [7] Álláspontja szerint a bűncselekmény téves minősítésében megnyilvánuló törvénysértés a büntető anyagi jog szabályainak megsértéséből eredő felülvizsgálatra [Be. 649. § (1) bek. *b)* pont] nem ad okot, ugyanakkor a Be. 21. § (5) bekezdés 6. pontjában, illetve a Be. 608. § (1) bekezdés *c)* pontjában írtakra figyelemmel a cselekmény

- információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntetteként való minősítése eljárásjogi okból történő felülvizsgálatra alapot adó, abszolút hatályon kívül helyezési okot valósít meg, ami a Be. 649. § (2) bekezdés – helyesen – *d*) pontja szerint a felülvizsgálati eljárásban vizsgálható, és ebben az esetben a felülvizsgálati indítvány benyújtása az 1/2021. Büntető jogegységi határozat 1. pontja értelmében határidőhöz nem kötött.
- [8] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a Be. 663. § (2) bekezdése alapján a járásbíróóság büntetővégzését helyezze hatályon kívül, és a vármegye területére kiterjedő kizárólagos illetékességgel rendelkező járásbíróóságot mint az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt annak helyes indokainál fogva fenntartotta, azzal egyező indítványt terjesztett elő.
- [10] A terhelt védője a felülvizsgálati indítvánnyal kapcsolatban észrevételt tett, amely szerint a felülvizsgálati indítvány elkésett. Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány egyértelműen a terhelt terhére előterjesztettnek minősül, ezért annak előterjesztésére a Be. 652. § (3) bekezdése alapján a jogerős határozat közlését követő 6 hónapon belül kerülhetett volna sor, a főügyészség pedig indítványát 8 hónap után terjesztette elő. Megjegyezte még, hogy a bűncselekmény csekély tárgyi súlyára, a jelentős időmúlásra és a büntetési tételkeret maximumának változatlanságára tekintettel az eljárás a terhelt szempontjából méltánytalan bűnügyi költségviselést is jelent, így kérte a terhelt költségei alóli mentesítését is.
- [11] A vármegyei főügyészség felülvizsgálati indítványa az alábbiak szerint – az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásra figyelemmel – nem foghat helyt.
- [12] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [13] A felülvizsgálati eljárást a hatályos Be. szabályai szerint kell lefolytatni, de a felülbírálatot a támadott határozat meghozatala idején hatályos eljárási szabályok alapulvételével kell elvégezni (Bfv.II.919/2022/31.).
- [14] Az ügyészség a Be. 650. § (1) bekezdése alapján a terhelt terhére, míg a Be. 651. § (2) bekezdés *a*) pontja szerint a terhelt javára is jogosult felülvizsgálati indítványt előterjeszteni. A terhelt terhére a Be. 652. § (3) bekezdése értelmében a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított 6 hónapon belül, míg javára a Be. 652. § (4) bekezdése alapján határidő nélkül terjeszthet elő az arra jogosult felülvizsgálati indítványt.
- [15] A Kúria a felülvizsgálati indítványt elutasítja, ha az elkésett [Be. 656. § (2) bek. *c*) pont].
- [16] A Be. nem tartalmaz törvényi rendelkezést külön az eljárási szabálysértésen alapuló felülvizsgálati indítvány előterjesztésének határidejére. Ugyanakkor az 1/2021. BJE határozat 1. pontja kimondja, hogy az eljárási szabálysértés [Be. 649. § (2) bek.] miatt előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nincs iránya. A főügyészség a felülvizsgálati indítványát eljárási szabálysértésre hivatkozva jelentette be, és azt a Legfőbb Ügyészség változatlan tartalommal fenntartotta, vagyis az indítványban megjelölt ok alapján az nem tekinthető a terhelt terhére benyújtottnak.
- [17] Az ügyészség mind a terhelt javára, mind terhére nyújthat be felülvizsgálati indítványt, így az eljárási szabálysértés miatt előterjesztett, a jogegységi határozat alapján irány nélküli indítvány benyújtására is jogosult (Bfv.I.718/2021/8.).
- [18] A felülvizsgálati indítvány benyújtására nyitva álló határidő vizsgálata során arra figyelemmel, hogy a büntetőeljárási törvény kizárólag a terhelt terhére és javára benyújtott felülvizsgálati indítványokat ismer az indítvány benyújtásának határideje meghatározásánál, a logika szabályaiból is az következik, hogy amennyiben a felülvizsgálati indítvány nem irányul a terhelt terhére, akkor a Be. 652. § (3) bekezdésében meghatározott határidő nem érvényesül.
- [19] Mindezek alapján jelen ügyben az indítványt jogosulttól származónak és határidőn belül benyújtottnak kell tekinteni, amely a törvényben meghatározott felülvizsgálati okot és annak indokait is tartalmazza. Mindezek tükrében a vármegyei főügyészség felülvizsgálati indítványának elutasítására – a védő érvelésével szemben – nincs törvényes lehetőség.
- [20] A Be. 649. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés *c*) pontjának záró fordulata értelmében ilyen feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozó ügyet bírált el.
- [21] Az illetékességi szabályok azt határozzák meg, hogy az azonos hatáskörű bíróságok közül melyik köteles elbírálni az ügyet. A bíróság illetékességére vonatkozó törvényi szabályozás rendeltetése a bűncselekmények elsőfokú elbírálásának területi alapon történő szétosztása. Az illetékesség jogintézményének természetéből adódóan az illetékességi okok meghatározása főszabályként a területi elven alapul, eszerint az általános illetékességi ok a bűncselekmény elkövetésének helye [Be. 21. § (1) bek.].
- [22] A Be. 21. § (5) bekezdés 6. pontja értelmében a törvényszék székhelyén lévő járásbíróóság, a Fővárosi Törvényszék területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság jár el a vármegye, illetve a főváros területére kiterjedő kizárólagos illetékességgel a gazdasági csalás, az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás – kivéve a Btk. 374. § (6) bekezdés *a*) pontja szerinti gazdasági csalást, valamint a Btk. 375. § (4) bekezdés *a*) pontja és (5) bekezdése szerinti különösen jelentős kárt okozó információs rendszer felhasználásával elkövetett csalást – esetén.
- [23] Azt, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott ügyben eljáró bíróság hatáskör vagy illetékesség hiányában járt-e el, nemcsak a jogerős ügydöntő határozatban megállapított minősítés alapján, hanem a jogerős ítélet tényállásában megállapított tényekre alapozva is vizsgálni szükséges.
- [24] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által a felülbírálat során

- megalapozottnak tartott, így a felülvizsgálatban is irányadó történeti tényállás lényege a következő.
- [25] A terhelt a városban lévő áruházba ment a feleségével és a barátjával vásárolni. 12 óra 47 perckor az önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt termékek egy részét beszkenelte a pénztárgépbe, míg a kosárban lévő termékek közül a jázmin rizst, a paradicsomot, a citromot, a sárgabarackot, valamint az alma paprikát lemérte, majd azokat piros új burgonyaként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe. A terhelt ezt követően 17 017 forintot fizetett két tranzakcióban, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 10 335 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [26] A terhelt 2 nappal később ugyanabba az áruházba ment a feleségével és a barátjával vásárolni. 12 óra 59 perckor az önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt termékek egy részét beszkenelte a pénztárgépbe, míg a kosárban lévő termékek közül a fagyasztott hasábburgonyát, a paradicsomot, a paprikát és sertéslapockát lemérte, majd piros új burgonyaként, illetve vöröshagymaként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe. Ezt követően 20 142 forintot fizetett két tranzakcióban, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 4172 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [27] A terhelt pár nappal később az áruházba ment a feleségével és a barátjával vásárolni. 14 óra 9 perckor, a 147. számú önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt termékek egy részét beszkenelte a pénztárgépbe, míg a kosárban lévő termékek közül a Karaván szemes kávé, az őszibarackot, a trappista sajtot, az Ariel folyékony mosószert, a sárgadinnyét, a görögdinnyét, valamint a sertéslapockát lemérte, majd piros új burgonyaként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe.
- [28] Ezt követően 19 166 forintot fizetett két tranzakcióban, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 20 023 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [29] A vádlott 1 nappal később ismét az áruházba ment vásárolni. 11 óra 28 perckor, a 146. számú önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt 6 flakon ásványvizet beszkenelte a pénztárgépbe, míg a nála lévő 2 darab fehér festéksprayt lemérte, majd piros új burgonyaként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe. Ezt követően 755 forintot fizetett, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 5013 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [30] A terhelt 3 héttel később ugyancsak az áruházba ment a feleségével és a barátjával vásárolni. 14 óra 31 perckor, a 148. számú önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt termékek egy részét beszkenelte a pénztárgépbe, míg a kosárban lévő termékek közül a vegyes savanyúságot, a nektarint, a sárgabarackot, a fokhagymát, a sárgadinnyét lemérte, majd vöröshagymaként megjelölve, illetve 2 darab fél kilós parasztkenyeret 1 kilogrammos félbarna kenyérként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe. Ezt követően 13 439 forintot fizetett, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 10 445 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [31] A terhelt ezt követően az önkiszolgáló kasszájánál a vásárolt termékek egy részét beszkenelte a pénztárgépbe, míg a kosárban lévő termékek közül a csirke felsőcomb, a sárgabarackot és a mandarint lemérte, majd piros új burgonyaként, illetve vöröshagymaként megjelölve a tényleges árnál jóval olcsóbb árat vitt a pénztárgépbe. Ezt követően 7622 forintot fizetett, azonban az áruházból elvitt árucikkek valós ára ennél 5835 forinttal több volt, így a terhelt azokat eltulajdonította.
- [32] A terheltet a kasszasortól történt távozást követően a biztonsági őr ellenőrzés alá vonta és a terhelnél, valamint a társainál lévő termékeket visszavette, így az okozott kárból 13 185 forint megtérült.
- [33] A terhelt a bűncselekmény elkövetésével az áruházlánc sértettnek összesen 55 823 forint kárt okozott.
- [34] A fenti tényállás alapján a főügyészség a felülvizsgálati indítványában helyesen hivatkozott arra, hogy a járásbíróság a büntetővégzésében a vád tárgyává tett cselekményeket tévesen minősítette.
- [35] Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntetettét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett információs rendszerbe adatot bevisz, az abban kezelt adatot megváltoztatja, törli vagy hozzáférhetetlenné teszi, illetve egyéb művelet végzésével az információs rendszer működését befolyásolja, és ezzel kárt okoz [Btk. 375. § (1) bek.].
- [36] A Btk. törvényjavaslatának indokolása szerint az információs rendszer felhasználásával elkövetett, kárt okozó magatartások elsősorban vagyoni érdekeket sértő, csalászerű magatartások, mindazonáltal ezeket a csalástól elkülönítetten indokolt szabályozni, hiszen hiányzik a klasszikus értelemben vett tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás. A kárt az információs rendszer jogtalan befolyásolása okozza. A törvény ennek megfelelően a vagyon elleni bűncselekmények fejezetében önálló tényállásként szabályozza az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalást.
- [37] A bűncselekmény jogi tárgya kettős, a tulajdon védelme mellett az egyes információs rendszerek integritása, rendeltetésszerű működéséhez fűződő magán- illetve közérdek. Ebből következően a pusztán a tulajdonviszonyok érintetlenségét védő lopás törvényi tényállásához (Btk. 370. §) képest többlet tényállási elemet tartalmaz, vagyis speciális szabályozást jelent. Más szóval a lopás és az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás egymással az általános-különös viszonyban áll. Amennyiben a speciális tényállás valamennyi eleme megvalósul, a cselekmény információs rendszer felhasználásával elkövetett csalásként minősül.
- [38] A törvény az információs rendszer fogalmát meghatározza: az adatok automatikus feldolgozását, kezelését, tárolását, továbbítását biztosító berendezés vagy az egymással kapcsolatban lévő ilyen berendezések összessége [Btk. 459. § (1) bek. 15. pont].
- [39] A főügyészség helyesen mutatott rá, hogy az áruházi önkiszolgáló pénztár szükségszerűen információs rendszerként (is) működik, mivel a vásárló által leolvasott vonalkód vagy bevitt egyéb adat automatikus feldolgozásával állapítja meg – az áruház számítógépes nyilvántartása alapján – a termék fajtáját és eladási árát, valamint érzékeli

- annak tömegét is. Ezen túl összekötetésben áll a fizetésre szolgáló bankkártya terminállal is. Mindez a felhasználók (vásárlók) előtt is ismert, illetve a használat során nyilvánvaló.
- [40] Kétségtelen az is, hogy a terhelt az önkiszolgáló kassza használata során annak informatikai rendszerébe valótlán adatot vitt be az általa megvásárolni kívánt árucikk helyett más termékre vonatkozó valótlán adat (vonalkód, termékfajta, illetve mennyiség) bevitelével. Ezt a szándékos magatartását, azzal a – haszonszerzési – céllal fejtette ki, hogy a termékért ne a tényleges, magasabb árat kelljen megfizetnie. Az ily módon hamisan árazott termékeket pedig nagyrészt az áruházból elvitte, és ezzel a sértettnek kárt okozott. A kár összege – ahogy az a tényállásban is szerepel – megegyezik a ténylegesen elvitt és a pénztárnál kifizetett áruk ellenértékének különbözetével.
- [41] A felülvizsgálati indítvány érvei helyesek voltak abban is, hogy a BH 1994.648. szám alatt közzétett eseti döntés alapjául szolgáló tényállás lényegesen különbözik a jelen ügytől; elsődlegesen abban, hogy a terhelt nem a pénztáros megtévesztésével, hanem az informatikai rendszerbe bevitt valótlán adat révén fizetett az áruk tényleges vételáránál kevesebbet, és okozott kárt. Ekként az eseti döntésben kifejtett érvek a jelen ügyre nem vonatkozathatók.
- [42] Mindezek alapján a Btk. 375. § (1) bekezdésében meghatározott információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének valamennyi törvényi tényállási eleme megvalósult.
- [43] Az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntettének – a Btk. 462. §-ára és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 177. § (1) bekezdésére figyelemmel – nincs szabálysértési alakzata, ezért a bűncselekmény alapesetét megvalósító cselekmény csekély összegű kár bekövetkezése esetén is tényállásszerű (Bfv.I.1369/2023/9.).
- [44] A terhelt a cselekményeket rövid időközönként, ugyanazon sértett sérelmére valósította meg, és az egységes akaratelhatározással történt elkövetés sem vonható kétségbe. Ezért a bűncselekmény nem többrendbeli (halmazati), hanem a Btk. 6. § (2) bekezdésére figyelemmel a folytatólágosság egységébe tartozik.
- [45] A terhelt cselekményeinek helyes minősítése tehát a Btk. 375. § (1) bekezdésébe ütköző, és aszerint minősülő, folytatólágosan megvalósított információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette.
- [46] Az elbíráláskor hatályos eljárási törvény szerint az információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás valamennyi esetére, ekként a jelen ügy tárgyát képező, helyes minősítés szerinti bűncselekményre is kizárólagos illetékességi szabály vonatkozott.
- [47] A bíróságnak a hatáskörét és az illetékességét a büntetővégzés meghozatalára irányuló, tárgyalás mellőzésével lefolytatott eljárásban is hivatalból vizsgálnia kell [Be. 739. § (1) bek., 23. §]. A bíróságok hatásköre (és kizárólagos illetékessége) a vád tárgyává tett cselekmény helyes és törvényes minősítéséhez igazodik, függetlenül annak az ügyesség vagy a bíróság általi esetlegesen téves vagy hiányos minősítésétől (BH 2022.287.).
- [48] Ha megalapozottan feltehető, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéshez képest más bűncselekmény vagy további bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas, a bíróság végzésével megállapítja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény a vádtól eltérően hogyan minősülhet [Be. 495. § (1) bek. a) pont]. Ezt követően pedig a bíróság e döntésének megfelelően – amennyiben szükséges – rendelkezik az ügy áttételéről is.
- [49] A jelen ügyben a vádiratban írt tényállás és az abban foglalt cselekmények helyes minősítése alapján – az illetékesség hiányára hivatkozva – az ügy áttételének lett volna helye [Be. 484. (1) bek. a) pont, 485. §]. A járásbíróság azonban az eltérő minősítés lehetőségét nem állapította meg és ebből eredően az ügy áttételéről sem rendelkezett, hanem büntetővégzéssel az ügyet jogerősen befejezte.
- [50] A járásbíróság ezzel feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási hibát vétett, mert olyan bűncselekményt bíralt el, amely más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozik. Mindezek alapján a főügyészség felülvizsgálati indítványának erre vonatkozó megállapítása alapos.
- [51] Ha az alapügyben a bíróság a jogerős ügydöntő határozatát a Be. 649. § (2) bekezdés a)–d) pontjában meghatározott valamely eljárási szabálysértéssel hozta meg a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, vagy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, vagy az ügyiratokat az ügyészségnek megküldi [Be. 663. § (2) bek.].
- [52] A hatáskörre és a kizárólagos illetékességre vonatkozó szabályok megsértésében megnyilvánuló feltétlen eljárási szabálysértés miatti hatályon kívül helyezés megnyitja annak a lehetőségét, hogy az ügyben a törvény szerint hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság járhasson el.
- [53] Ugyanakkor a Kúria a BH 2018.328. szám alatt megjelent eseti döntésében elvi ellet mondta ki, hogy az adott ügyben a hatályos Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés a különleges – az Országos Bírósági Hivatal elnöke általi kijelölésen alapuló – kijelölés hiánya miatt nem állapítható meg. A Be. 868. § (1) bekezdésére figyelemmel 2018. július 1. napját követően a felülvizsgálati eljárásokban is e törvényt kell alkalmazni, ezért nincs helye a Be. 663. § (2) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezésnek. Így az ügyészi indítványt – a törvényi változásra tekintettel – már nem tekintette megalapozottnak (Indokolás [18]–[20] bekezdés).
- [54] A Kúria a szintén kijelölt bíró kötelező eljárásának hiányából adódó feltétlen eljárási szabálysértés kapcsán a Bfv.III.456/2020/33. szám (BH 2021.98.) alatt közzétett döntésében kifejtette, hogy ha a bíróság eljárása valamilyen, törvényben meghatározott okból olyan fogyatékoságban szenvedett, ami miatt az így meghozott határozat a tartalmától függetlenül nem tekinthető érvényesnek, ez a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező szabálysértésnek az indoka. Ha azonban az elbíráláskor még a törvénnyel szemben megalakított bíróság összetétele az azt követően hatályba lépett törvény rendelkezéseinek megfelel, úgy valójában nincs olyan hiba, amit ki kellene küszöbölni, hiszen ebben az esetben a kiküszöbölés (ami a hatályon kívül helyezés lenne) azt jelentené, hogy ugyanolyan eljáráshoz vezetne, mivel az új, megismételt

- eljárásban értelemszerűen már a hatályos törvény szabályait kell alkalmazni. Vagyis ebben az esetben a kiküszöbölés valójában egy olyan hatályon kívül helyezést eredményezne, ami semmibe vezet. Eljárási szabály esetében ugyanis nyilvánvalóan másról van szó, mint az anyagi jog *nullum crimen* és *nulla poena sine lege* elve esetében. Előbbi kapcsán azt kell szem előtt tartani, hogy a hatályon kívül helyezést követően, tehát a megismételt eljárásban követendő eljárási szabály az valójában ugyanaz lesz-e, vagy pedig a korábbihoz való visszatérés (Indokolás [71]–[73] bekezdés).
- [55] A Kúria megállapította, hogy ezen elvi állásponttól a jelen ügyben, a kizárólagos illetékesség megsértésével megvalósult eljárási szabálysértés esetén sem szükséges eltérni.
- [56] Ugyanerre a végkövetkeztetésre vezet az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezés is. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [57] A Be. preambuluma – többek között – rögzíti, hogy az jogalkotó „a Büntető Törvénykönyv, illetve a nemzetközi jog által büntetendő bűncselekmények elkövetőinek a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog érvényesülését biztosító, hatékony és észszerű határidőn belül lefolytatott eljárásban történő felelősségre vonása célját” tartotta szem előtt a törvény megalkotásakor.
- [58] A Be. törvényjavaslatának indokolása szerint az abszolút eljárási szabálysértések az elsőfokú bíróság eljárását és időnként döntését is befolyásoló olyan súlyos, a másodfokú eljárásban ki nem küszöbölhető szabálytalanságok, amelyek esetében – kivételek mellett – az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséről és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításáról kell dönten.
- [59] A jelen ügyben az állapítható meg, hogy a cselekmény jogerős ítéleti minősítése a lopás büntette [Btk. 370. § (1) bek., (3) bek. b) pont] és a helyes minősítés szerinti információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette [Btk. 375. § (1) bek.] büntetési tétele megegyezik, egyaránt három évig terjedő szabadságvesztés.
- [60] Nyilvánvalóan nem lehet szó az eljárást és a döntést befolyásoló hibáról, illetve annak kiküszöböléséről akkor, ha a – cselekmény téves minősítéséből eredő – kizárólagos illetékesség megsértése miatti hatályon kívül helyezést követően a hatályos törvény szerint a megismételt eljárásban ugyanaz a bíróság járna el, mint az alapügyben, és egyéb abszolút eljárási szabálysértés nem állapítható meg. A jogalkotói célnak mondana ellent, egyúttal sértené a józan ész és gazdaságos célt szolgáló norma követelményét is a jogerős határozat hatályon kívül helyezése olyan kizárólagos illetékességi ok alapján, amely a felülvizsgálat idején már nem áll fenn, és a kasszáció következtében ugyanaz a bíróság járna el, amely a felülvizsgálattal támadott határozatot hozta. Az is megállapítható, hogy – a kizárólagos illetékesség hivatkozott törvényi módosításán túl – olyan szervezeti változás vagy egyéb, az elbírálást befolyásoló körülmény sem áll fenn, amely az eljárás megismétlését indokolná.
- [61] E vonatkozásban nem jönnek figyelembe a kizárólagos illetékesség megváltoztatása kapcsán érvényesülő átmeneti szabályok sem. Az adott bűncselekményi kör tekintetében a kizárólagos illetékességet 2024. augusztus 1. napjával megszüntető jogszabályváltozásra figyelemmel beiktatott Be. 868. § (3a) bekezdése szerint: ha az ügy 2024. július 31. napjáig a bírósághoz érkezett, ezt követően is az a bíróság folytatja le az eljárást, amely a 21. § (5) bekezdésének 2024. július 31. napján hatályos szövege szerint rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel. Az átmeneti szabály alapján a korábban kizárólagos illetékességgel rendelkező székhelyi bíróság folytatja le a folyamatban lévő eljárásokat.
- [62] Ezen átmeneti rendelkezés azonban a jelen ügyben nem alkalmazható arra tekintettel, hogy a büntetővégzés jogerőre emelkedésével a büntetőeljárás 2024. augusztus 1. napja előtt befejeződött. Az esetleges hatályon kívül helyezést követően pedig a megismételt eljárásban a hatályos, új illetékességi szabályok lennének alkalmazandók, amelyek alapján az eljárásra már nem a székhelyi bíróság, hanem – az általános illetékességi ok alapján – a járásbíróság lenne illetékes.
- [63] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt további eljárási szabálysértést az első- és másodfokú bíróság eljárásában nem állapított meg.
- [64] Mindezek tükrében a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, ezért a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [65] A Be. 664. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárás során felmerült büntetőjogi költséget, ideértve a felülvizsgálati indítvány megfogalmazására kirendelt védő díját is, a felülvizsgálati indítvány elutasítása esetén – az ügyész által kezdeményezett felülvizsgálat esetét kivéve – az indítvány előterjesztője viseli. Más esetekben a büntetőjogi költséget az állam viseli.
- [66] A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védőt az észrevételért felkészülési díj illeti meg, amennyiben a felülvizsgálati indítványt nem ő készítette és eljárási cselekményre (nyilvános ülés tartására) nem került sor (BH 2020.287.IV.). A felülvizsgálati eljárásban védő kirendelésére került sor, a Kúria az észrevételt benyújtó kirendelt védő munkadíját a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM rendelet 7. § (3) bekezdése, valamint a 8. § (2) bekezdése alapján határozta meg. A büntetőjogi költséget a Be. 664. § (1) bekezdés 2. mondata alapján az állam viseli.

(Kúria Bfv.I.243/2024/10.)

58A perújítást elrendelő végzés meghozatalában részt vett bíró nem kizárt a perújítási eljárásban hozott határozat másodfokú felülbírálatából [Be. 14. § (3) bek. d) pont, 14. § (6) bek.].

- [1] A törvényszék végzésével az elsőfokú és a másodfokú bíróság ítéletei vonatkozásában elrendelt perújítást elutasította.
- [2] A végzés ellen az elítélt meghatalmazott védője jelentett be fellebbezést a perújítás elutasítása miatt.
- [3] Az ítéletábla büntető kollégiumának vezetője átiratával a büntetőügy iratait az eljáró bíróság kijelölése végett a Be. 17. § (2) bekezdésére figyelemmel felterjesztette azzal, hogy az ítéletábla bírái közül három bírót mint az alapeljárásban részt vett bírót a Be. 14. § (3) bekezdés *d*) pont 2. fordulata alapján, míg további két bírót e pont 1. fordulata szerint a másodfokú eljárásból kizárt; ezért az ítéletáblának nincs olyan tanácselnöke, illetve csak további egy olyan büntető ügyszakos bírója van, akit kizárási ok nem érint.
- [4] A Kúria megállapította, hogy az eljárás lefolytatásából az ítéletábla kizárására nincs lehetőség.
- [5] A Be. 17. § (2) bekezdése értelmében, ha a bíróságnak nincs olyan bírója, akire a kizárási ok nem vonatkozik, a kizárásról a másodfokú bíróság, ha pedig a kizárási iránti bejelentés a másodfokú bíróság valamennyi bírójára vagy rájuk is vonatkozik, a harmadfokú bíróság határoz.
- [6] A Be. 14. § (3) bekezdés *d*) pontja szerint a perújítás elrendelése folytán megismételt eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a perújítást elrendelő határozat vagy a perújítással támadott határozat meghozatalában részt vett.
- [7] Ugyanakkor ezen szabály alóli kivételt ad a Be. 14. § (6) bekezdésének rendelkezése, amely szerint a 14. § (3) bekezdés *d*) pontja esetén a Be. 637. § (1) bekezdés *g*) pontjában meghatározott okból a 637. § (5) bekezdése alapján (a terhelt távollétében, a Be. CI. vagy CII. Fejezete szerint lefolytatott eljárásra tekintettel) elrendelt perújítás folytán megismételt elsőfokú vagy másodfokú eljárásból nincs kizárva az a bíró, aki a perújítást elrendelő határozat meghozatalában részt vett.
- [8] A törvényjavaslat indokolása szerint a törvény azon szabályával összefüggésben, amely perújítási okként határozza meg azt az esetet, ha az alapügyet a távollévő terhelttel szembeni eljárás szabályai szerint fejezték be, lehetővé teszi a perújítás elrendelése folytán megismételt eljárásban annak a bírónak az eljárását, aki a perújítást elrendelő határozat meghozatalában részt vett. Ennek indoka, hogy a bíróságnak azt a feltételt kell vizsgálnia, hogy a terhelt távollétében folytatták-e le az eljárást. Ha a feltétel megvalósult, el kell rendelnie a perújítást. E határozat meghozatalától értelemszerűen nem válik elfogulttá a bíró, ezért szükségtelen kizárni őt a megismételt eljárásból.
- [9] Az iratok alapján a Kúria megállapította, hogy az alapügyben a másodfokú ügydöntő határozat meghozatalában részt vett három bírót a megismételt eljárásból kizárt a Be. 14. § (3) bekezdés *d*) pontjának 2. fordulata alapján.
- [10] Ugyanakkor az ügyben a terhelt tekintetében a perújítás elrendelésére a Be. 637. § (5) bekezdése alapján került sor, az ítéletábla végzésével. A perújítást elrendelő végzés meghozatalában részt vett további két bírót a Be. 14. § (6) bekezdése szerint a perújítási eljárásban hozott határozat felülbírálatából nem kizártak.
- [11] A bíróság által közzétett, az ítéletábla polgári, munkaügyi és büntető kollégiumainak hatályos, egységes szerkezetbe foglalt ügyelosztási rendje szerint a jelen ügy alapeljárással nem érintett bírói tanácsában további egy büntető ügyszakos bíró jogosult eljárni. Ezen túlmenően az ügyelosztási rend VIII/c. pontja szerint a bíró kizárására tekintettel módosítható az ügykiosztás.
- [12] A fentiekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a perújítás tárgyában a másodfokú döntésre a Be. 645. § (4) bekezdésére figyelemmel hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ítéletáblán, az ügyelosztási rend szerint büntető ügyszakba beosztott bírákból alakítható olyan háromtagú bírói tanács (az ügyelosztás rendben a büntető II. számú tanács), amelyre a Be. 14. § (3) bekezdés *d*) pontja szerinti egyik kizárási ok sem vonatkozik. Erre figyelemmel a Be. 17. § (2) bekezdése szerinti döntési helyzet nem állt elő, a kizárási igazgatási ügkörben elintézhető (Be. 16. §).
- [13] Ezért a Kúria mint a kizárási tárgyában döntésre jogosult bíróság, az ítéletábla kizárását megtagadta.

(Kúria Bkk.I.1.340/2024/2.)

59 idővel arányos felkészülési díjat kell megállapítani akkor is, ha a védő részvételével folytatandó eljárási cselekményre nem került sor. A fogvatartásban lévő terhelttel telekommunikációs eszközön folytatott megbeszélés címén további védői díjat kell megállapítani akkor is, ha a védő a büntetés-végrehajtási intézet igazolását a kapcsolattartásról csak a fellebbezésében csatolja [Be. 46. § (9) bek.; 32/2017. (XII. 27.) IM rend. 7. § (3), (5a) bek.].

- [1] Az ítéletábla végzésével a II. r. terhelt védelmében eljáró kirendelt védő részére – indítványára – védői díjként 7000 forint munkadíjat állapított meg.
- [2] Indokolása szerint a II. r. terhelt védelmében az eljárás során több kirendelt védő járt el, így esetében a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 7. § (3) bekezdésének második mondata alkalmazandó, amely alapján a felkészülési díj legkisebb összegeként nem a védő által a díjjegyzékben megjelölt 21 000 forint, hanem a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összeg, 7000 forint állapítható meg.
- [3] A védőnek a fogvatartásban lévő terhelttel telekommunikációs eszközön folytatott megbeszélésért, a két megkezdett óra időtartamban 9800 forint összegben védői díj megállapítása iránti igényét pedig a büntetés-végrehajtási intézet igazolásának hiányában nem tartotta megalapozottnak.
- [4] A végzés ellen a II. r. terhelt védelmében eljáró kirendelt védő jelentett be fellebbezést.
- [5] Indokolása szerint tévedett az ítéletábla, amikor a felkészülési díjat az általa igényelt 21 000 forinttal szemben mindössze 7000 forint összegben állapította meg, miután a fellebbezés írásbeli indokolása végett a részére megküldött valamennyi ügyiratot átanulmányozta, a II. r. terhelttel konzultált, ezt követően a jogorvoslati beadvány benyújtása végett intézkedett, mindez pedig – figyelemmel az ügyirat

- és a benyújtott fellebbezés terjedelmére is – nem az ítéletábra által megállapítottnak megfelelő egy, hanem méltányos számítás mellett legalább három munkaórát vett igénybe.
- [6] Kifejtette, hogy álláspontja szerint az IM rendelet 7. § (3) bekezdésében meghatározott felső határt el nem érő felkészülési díj esetében a bíróságnak van lehetősége a ténylegesen befektetett munka ellenértékének megállapítására is.
- [7] Fellebbezésében a korábbi indítványával egyezően továbbá hivatkozott arra is, hogy két megkezdett óra időtartamban telekommunikációs eszközön keresztül megbeszélést folytatott a fogvatartásban lévő védencével, amely tevékenységért védői díjra jogosult. Fellebbezéséhez csatolta a büntetés-végrehajtási intézet igazolását a telekommunikációs eszközzel folytatott megbeszélés tényéről és idejéről.
- [8] Mindezek alapján az ítéletábra végzésnek megváltoztatását, a felkészülési díj általa igényelt összegben, valamint kapcsolattartás címén további 9800 forint védői díj megállapítását indítványozta.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában az ítéletábra végzésének megváltoztatását, és a védő részére további 9800 forint összegű védői díj megállapítását indítványozta azzal, hogy a védő által csatolt igazolás alapján a fogvatartottal folytatott megbeszélésért a védői díj megállapítása iránti igény már megalapozott.
- [10] A védői fellebbezés részben alapos.
- [11] A Kúria előjáróban rögzíti, hogy az ítéletábra a döntésének meghozatalakor rendelkezésére álló ügyiratok alapján, az abban foglalt releváns adatok kimerítő és pontos rögzítésével törvényesen rendelkezett a védői díj megállapításáról és helyesen mellőzte a II. r. terhelt védelmében eljáró kirendelt védő által indítványozott 9800 forint védői díj megállapítását azzal, hogy az igény által megjelölt jogcím, jogszabály által megkövetelt igazolására a védő részéről nem került sor.
- [12] A védői fellebbezés az ítéletábra által megállapított védői díjat két aspektusból támadja. Egyrészt a felkészülési díjként megállapított összeget kevesli, figyelemmel az általa ténylegesen elvégzett munkához képest, mely álláspontja szerint legkevesebb 3 órányi munkadíjnak feleltethető meg. Másrészt kifogásolja a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért járó díj megállapításának mellőzését.
- [13] A Kúria korábbi döntéseiben – amelyet azóta alkotmánybírósági határozat indokolása is megerősített – már rámutatott arra, hogy a Be. 46. § (9) bekezdése elvi élel rögzíti azt, miszerint a kirendelt védő közreműködéséért díjra és költségeinek megtérítésére is jogosult.
- [14] A törvény ugyanakkor nem tartalmazza a közreműködés formáit és a díj számításának szabályait sem; azokat az IM rendelet részletezi, így többek között – a jelen ügy szempontjából relevánsan – a kirendelt védőt a felkészülésért [IM. rend. 7. § (2)–(3) bek.], továbbá a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért – akkor is, ha a megbeszélésre telekommunikációs eszköz használatával kerül sor [IM rend. 7. § (5a) bek.] – illeti meg díjazás [BH 2019.217., BH 2020.137., 3041/2021. (II. 19.) AB határozat].
- [15] Az IM rendelet 7. §-a e kereteken belül határozza meg az egyes díjak számításának módját, így végső soron a díjazás összegét. Az IM rendelet 7. § (2) bekezdése a felkészülési díj összegét határozza meg, azonban nem általánosságban, hanem csak arra az esetre irányadóan, amikor a védő részvételével eljárási cselekményre is sor kerül; ebben az esetben a felkészülési díj mértéke pedig az adott eljárási cselekményen való részvételért járó díj 20%-a. A 7. § (3) bekezdés azokra az esetekre vonatkozik, amikor eljárási cselekményre nem kerül sor; a jogszabályban meghatározott legalacsonyabb felkészülési díj ugyanis akkor is megilleti az eljárásban védői tevékenységet végző kirendelt védőt, ha az ügyben védő jelenlétében lefolytatott eljárási cselekményre egyáltalán nem került sor, vagyis a kirendelt védőt díjazás illeti meg a felkészülésért abban az esetben is, ha nem vett részt egyetlen eljárási cselekményen sem (3041/2021. (II. 19.) AB határozat [27]–[28]).
- [16] Ugyanakkor az IM rendelet 7. § (3) bekezdése a felkészülési díj mértékét érintően egyéb szabályozást is tartalmaz.
- [17] A 7. § (3) bekezdése első mondata a felkészülési díj mértékének tartományát határozza meg, amelynek ügynként el kell érnie a kirendelt ügyvédi óradíj háromszorosának megfelelő összeget, de nem lehet több, mint a kirendelt ügyvédi óradíj harmincszorosának megfelelő összeg. Mindezen túl a második mondatban meghatározza a felkészülési díj mértékét arra az esetre is, ha a büntetőeljárás során a terhelt érdekében több kirendelt védő járt el. A szabályozás szerint ez esetben az egyes kirendelt védőket a felkészülési díj 7. § (3) bekezdésében meghatározott legkisebb összegeként a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összeg illeti meg.
- [18] A II. r. terhelt tekintetében a kirendelt védő személye – ahogyan azt az ítéletábra helytállóan rögzítette – a másodfokú eljárásban megváltozott.
- [19] Erre az esetre nézve az IM rendelet 7. § (3) bekezdés második mondata a felkészülési díj meghatározása kapcsán viszont speciális rendelkezést tartalmaz. E rendelkezés nemcsak a különböző személyek által betöltött kirendelt védői pozícióban, személyekre lebontva biztosítja a felkészülési díjra való jogosultságot, de annak minimális mértékét is meghatározza – a 7. § (2) bekezdésében és a 7. § (3) bekezdés első mondatában irtaktól eltérően – a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összegben. Amennyiben tehát az eljárás során a kirendelt védő személye változik, díjazása szempontjából a korábbi védő részére megállapított felkészülési díj összege különböző és annak minimális mértéke sem a kirendelt védői óradíj háromszorosa, hanem egy órányi díjnak megfelelő összeg.
- [20] A rendelkezésre álló ügyiratok szerint – amint azt az ítéletábra helytállóan rögzítette – a védő a II. r. terhelt védelmében a másodfokú eljárásban közreműködött az első fokon eljáró védő felmentését követően az új kirendelés alapján kijelölt védőtől kapott helyettesítési meghatalmazás alapján. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírlatát tanácsulésen végezte el, ekként olyan eljárási cselekmény lefolytatására, amely a kirendelt védő jelenlétét igényelte volna, a másodfokú eljárásban nem került sor.
- [21] A II. r. terhelt védelmében eljáró kirendelt védő másodfokú bírósághoz 2024. május 8-án benyújtott beadványában a védői díj megállapítását mindössze az IM rendelet 1. § (1) és (2) bekezdésének, továbbá

- a 7. § (1)–(2) és (5a) bekezdésének megjelölésével kérte, melyhez a mellékleteként csatolt díjjegyzéken szövegesen annyit tüntetett fel, hogy felkészülési díj címén fellebbezés írásbeli indokolása alapján 21 000 forint, fogvatartottal telekommunikációs eszköz útján történő megbeszélés (10 óra 30 perctől 11 óra 39 percig) alapján 9800 forint védői díj megállapítását kéri.
- [22] Mindezek után az ítéletábra a felkészülési díjat az igényelt 21 000 forint összeggel szemben a jogszabályi minimumként előírt 1 órának megfelelő összegben állapította meg azzal, hogy a II. r. terhelt többedik kirendelt védője esetében a felkészülési díj legkisebb összege a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összeg, míg a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért járó védői díj megállapítását igazolás hiányában nem tartotta alaposnak.
- [23] A megítélt felkészülési díj tekintetében a védői fellebbezés kétségkívül helytálló abban a tekintetben, hogy az IM rendelet 7. § (3) bekezdésének második mondata a több kirendelt védő eljárása esetén a felkészülési díj legkisebb összegét határozza meg, attól a bíróság a ténylegesen elvégzett munka ellentételezéséként eltérhet. Az ítéletábra a kirendelt védő által igényelt összegű védői díjtól való jelentős eltérést ugyan különösebben nem indokolta, de ebben a tekintetben az nem hagyható figyelmen kívül, hogy a védői díj iránti igényt bejelentő beadványában maga a védő sem tért ki a ténylegesen végzett munka részletezésére. Azontúl, hogy megjelölte – egyébiránt hiányosan – a jogszabályi alapokat, a mellékleteként csatolt díjjegyzék formanyomtatványon mindössze annyit tüntetett fel, hogy „fellebbezés írásbeli indokolása”.
- [24] Jelen ügyben az, hogy a kirendelt védő a fellebbezés írásbeli indokolását a másodfokú bírósághoz benyújtotta, a Be. 584. § (6) bekezdése alapján – védői fellebbezés bejelentésére tekintettel – törvényi kötelezettsége volt. A következőket ítélezési gyakorlat alapján pedig – amelyre az ítéletábra helyesen hivatkozott – felkészülési díj a védői tevékenységet ellátó kirendelt védőt akkor is megilleti, ha a jelenlétében lefolytatott eljárás cselekményre egyáltalán nem kerül sor. Jelen ügyben pedig ez a helyzet, miután a másodfokú bíróság a felülbírálatot tanácsulésen végezte el.
- [25] A felkészülési díj kirendelt védő által megjelölt összegének indokait a védő ítéletábrának benyújtott igénybejelentése nem tartalmazta, a fellebbezés ugyanakkor ebből a szempontból már érdemben értékelhető körülményekre hivatkozott.
- [26] A Kúria a rendelkezésre álló ügyiratok alapján pedig azt állapította meg, hogy a kirendelt védő a II. r. terhelt védelmét a másodfokú eljárásban magasabb tárgyi súlyú ügyben látta el, a fellebbezés írásbeli indokolása – annak tartalma alapján – kétségkívül szükségessé tette a 19 oldalnyi elsőfokú ítélet és az elsőfokú bírósági eljárás 50 oldalnyi jegyzőkönyv anyagának áttanulmányozását. Mindez a felkészülési díj megállapítása tekintetében bizonyosan meghaladja az ítéletábra által megállapított minimum – a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő – összegű díj megállapítását, ugyanakkor a védő által igényelt összegben a felkészülési díj megállapítása már nem indokolt.
- [27] Mindezek alapján a Kúria a II. r. terhelt védelmében eljáró kirendelt védő felkészülési díját – az ítéletábra által megállapított 7000 forint összegén túl – további egy óra számításával, a kirendelt ügyvédi óradíjnak megfelelő összegben, 7000 forintban állapította meg.
- [28] Az IM rendelet a védői közreműködés formái és a díj számításának szabályai között rögzíti azt is, hogy a kirendelt védőt a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért díjazás illeti meg akkor is, ha a megbeszélésre telekommunikációs eszköz használatával kerül sor, amely megkezdett óránként az ügyvédi óradíj hetven százalékának megfelelő összeg [IM rend. 7. § (5a) bek.].
- [29] A kirendelt védő fellebbezéséhez csatolta a büntetés-végrehajtási intézet igazolását, amely szerint a kirendelt védő a fogvatartásban lévő védencével, a terhelttel 2024. április 24-én 10 óra 30 perctől 11 óra 45 percig Skype alkalmazással megbeszélést folytatott.
- [30] Minderre tekintettel az IM rendelet 7. § (5a) bekezdése alapján a kirendelt védő, a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélésért a kirendelt ügyvédi óradíj hetven százalékának megfelelő összegre, azaz két megkezdett óra esetén 9800 forintja jogosult.
- [31] A Kúria így a fogvatartásban lévő terhelttel folytatott megbeszélés címén – egyezően a védő által bejelentett igénnyel, 9800 forint összegben – az IM rendelet 7. § (5a) bekezdése alapján állapította meg a védői díját azon a munkadíjon felül, amelyet az ítéletábra végzésében már megállapított és felhívta az ítéletábrát – a felkészülési díj címén még járó és megállapított összeggel együtt – a díj utalványozására.
- [32] A kifejtettek alapján a Kúria a Be. 614. § (1) bekezdésére és a (3) bekezdés b) pontjára tekintettel, a Be. 614. § (4) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva az ítéletábra végzését a Be. 606. § (1) bekezdése alapján, a kifejtettek szerint megváltoztatta, míg egyebekben a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta azt.

(Kúria Bpkf.II.1068/2024/3.)

60I. A fellebbezést elutasító végzés ellen bejelentett fellebbezések nyomán az azt elbíráló bíróságnak kizárólag a fellebbezést elutasító végzés tekintetében keletkezik felülbírálati jogköre; következésképp annak során az alaphatározat törvénynek való megfelelősége nem vizsgálható.

II. Az eljárás megszüntetésére irányuló indítványt elbíráló határozat pervezető végzés; a bíróságnak a Be. 567. § (1)–(2) bekezdésében meghatározott ok észlelésekor nyomban meg kell szüntetnie az eljárást, amennyiben azonban nem észlel ilyen okot, e hiány nyombani deklarálására még indítványra sem köteles [Be. 449. § (4) bek., 567. § (3) bek., 588. § (1) bek., 597. § (1) bek.]

- [1] A törvényszék végzésével az I. r., a II. r., a III. r., a IV. r., az V. r. és a VI. r. vádlottak, illetve védők, valamint három jogi személy jogi képviselőjének az eljárás megszüntetésére irányuló indítványait elutasította.
- [2] A végzés ellen az I. r. és a VI. r. vádlott, továbbá védők jelentettek be fellebbezést.

- [4] Az ítéletábra végzésével a törvényszék végzése ellen az I. r. vádlott és védője, továbbá a VI. r. vádlott és védője által bejelentett fellebbezéseket elutasította.
- [5] Az ítéletábra indokolása szerint az eljárás megszüntetése iránt előterjesztett kérelem elutasításáról hozott, a védelem által kikényszerített végzés csupán egy nemleges deklaratív határozat, amelyben azt állapította meg a törvényszék, hogy nincs akadálya az elsőfokú eljárás folytatásának; az ügy menetét nem befolyásolja, az eljárási cselekmények előkészítésére sincsen hatással. Ebből az következik, hogy az eljárás megszüntetése (vagy felfüggesztése) iránti indítványt elutasító határozat pervezető végzésnek minősül a Be. 449. § (4) bekezdése szerint is, melyet nem kell megindokolni sem és azzal szemben a fellebbezés is kizárt.
- [6] A fellebbezést elutasító végzés ellen az I. r. vádlott védője, valamint a VI. r. vádlott védője jelentett be fellebbezést.
- [7] Az I. r. vádlott védője fellebbezésének indokolása szerint a Be. vádra vonatkozó részletszabályai nem hagynak kétséget afelől, hogy a bíróság köteles vizsgálni a vád törvényességét. A vád törvényességének elengedhetetlen tartalmi eleme, hogy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekményt tartalmazzon. Ez egyben a vádirat Be. 422. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti törvényes elemének meglétét is feltételezi.
- [8] Ennek alapján a védő kifogásolta a Kúria azon álláspontját, mely szerint a korábbi törvényes vád hiánya már nem felülvizsgálatot megalapozó ún. feltétlen eljárási szabálysértés, s kizárólag akkor esik felülvizsgálat alá, amennyiben a vádat nem arra jogosult emelte (Bfv.II.842/2018/9. [187]).
- [9] A védő álláspontja szerint a hatályos büntetőeljárás törvény több eljárási intézményt tekintve átgondolatlanok tűnik: így hiányok fedezhetőek fel pl. a vádemelés törvényességével kapcsolatban is. Amíg azonban a jogszabály módosítására a törvényhozó által nem kerül sor, ezen hiányosságokat a Kúria azzal pótolja, hogy ezt a kérdéskört a Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pontjára figyelemmel, a Be. 608. § (1) bekezdés *c)* pontja szerint, a bíróság hatáskörének keretén belül vizsgálja, tekintve, hogy a bíróságnak csak jogszerűen emelt vád következtében van hatásköre az eljárás lefolytatására.
- [10] Súlyosan sérti a fegyveregyenlőség elvét az a gyakorlat, hogy hatályon kívül helyezési ok megismételt eljárás mellett, illetve felülvizsgálati ok, ha a bíróság törvénytől állapította meg, hogy a vád nem törvényes, azaz kellékhianyos, ellenben nem hatályon kívül helyezési és nem felülvizsgálati ok, ha bár valóban kellékhianyos a vád, de a bíróság az eljárást lefolytatta és a terheltet elítélte.
- [11] A hatályos eljárási törvényben megjelenő új nyomozási rendszerben az eljárás befejezésével kapcsolatos ügyészi döntés a nyomozás részét képezi. Tekintettel arra, hogy a vádemelés is a nyomozás befejezésének egyik módja, így eljárásjogi értelemben az ügyészség vádemeléssel kapcsolatos döntése is a nyomozás része. A hatályos rendelkezésekhez képest ezért megszűnik a vádemelési szakasz önállósága, a nyomozás mindaddig folyamatban van, amíg az ügyészség vádat nem emel.
- [12] A Be. 391. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az ügyészség a vizsgálat során az (1) bekezdésben meghatározott kérdésekben – így a vádemelés kérdésében is – a nyomozás határidején belül dönt. Egyértelműen leszögezi a Be. 391. §-ához fűzött miniszteri indokolás, miszerint „e döntési folyamat [...] egyetlen korlátja, hogy a döntést a nyomozás határidején belül kell meghozni.”
- [13] A fentiekből megállapítható, hogy a főügyészség oly időpontban emelt vádat a vádlottakkal szemben, ami így – a nyomozás elrendelésének időpontjához képest – elkészt.
- [14] A Be. 492. § (1) bekezdése tartalmazza azokat az okokat, melyek esetében ügydöntő végzéssel, míg a (2) bekezdése pedig azokat, melyek miatt nem ügydöntő végzéssel szünteti meg a bíróság az eljárást a tárgyalás előkészítése során.
- [15] A vád elkésztését ugyanakkor egyik bekezdés sem tartalmazza. Ebben az esetben vádról sem beszélhetünk, így Be. 6. § (1) bekezdésének értelmében tehát a bíróság nem ítélezhet, hiszen nincs vád.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [17] Kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy „a jogállamiság és jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák, amelyek alapvető jelentőségűek az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatósága szempontjából. Az eljárási garanciák közé tartozik, hogy konkrét személy ellen nem lehet vég nélkül nyomozni, illetve határidőhöz kötött a vádemelés”.
- [18] Ezt elismeri a jogtudomány is: „a gyanúsított kihallgatásától számított két év – mivel a törvény tárgyi feltételt nem állít, valójában két és fél év – elteltével az állam a büntetőigényének, illetőleg az igény egy részének érvényesítéséről lemond.”
- [19] A védő álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését az olyan jogértelmezés, amely szerint a határidőn túl emelt vád alapján folytatható az eljárás. *Mutatis mutandis*, ilyen esetben az eljárást a Be. 6. § (1) bekezdésére és a 484. § (1) bekezdésére hivatkozással meg kell szüntetni.
- [20] Mindezek alapján a védő azt indítványozta, hogy a Kúria Be. 488. § (1) bekezdés *d)* pontja, valamint a 490. § (1) és (2) bekezdései alapján a folyamatban lévő eljárást függeszse fel, és forduljon az Európai Unió Bíróságához (EUB) előzetes döntéshozatal végett a tekintetben, hogy a magyar szabályozás nem teszi lehetővé, hogy törvényes vád hiányában lefolytatott eljárás esetén a védelem és a terhelt effektív jogorvoslással éljen, ellentétben a vád képviselőjével. A magyar szabályozás lehetővé teszi, hogy az ügyészség a nyomozati határidő lejártát követően, a büntetőeljárás törvény által nyitva álló határidőn túl nyújtsa be a vádat, és erre a helyzetre a büntetőeljárás törvény szankciót nem fogalmaz meg, tehát a terhelt nem élhet effektív jogorvoslással a vád elkésztése miatt.
- [21] Indítványozta továbbá, hogy a Kúria a Be. 489. § (1) és (3) bekezdése alapján a függeszse fel az eljárást, és forduljon az Alkotmánybírósághoz, mivel Alaptörvény-ellenességet okoz, és sérti az

- Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hogy a Be. nem biztosít lehetőséget felülvizsgálati indítvány előterjesztésére törvényes vád hiányában lefolytatott eljárás esetén. Mulasztásban megnyilvánuló Alaptörvény-ellenességet okoz és sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, hogy a vádirat elkésett előterjesztéséhez nem fűz jogkövetkezményt a büntetőeljárás törvény.
- [22] Harmadlagosan indítványozta a védő, hogy a Kúria szüntesse meg az eljárást a Be. 6. § (1) bekezdése és a Be. 484. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján, a Be. 484. § (2) bekezdésére is tekintettel, mivel a vádirat elkésett.
- [23] Az I. r. vádlott védője fellebbezésének indokolását kiegészítette azzal, hogy az Alapjogi Charta és Európai Bíróság esetjogának összevetése alapján a vitatott rendelkezések felülvizsgálatára minden további feltétel fennállása nélkül az Európai Bíróság hatáskörébe tartozik, ehhez nem szükséges semmilyen további uniós jogforrás léte, és nem szükséges az sem, hogy az ügy bármely tényállási eleme kapcsolódjon más tagállamhoz.
- [24] A VI. r. vádlott védője fellebbezésének indokolása szerint a vármegyei főügyészség 2023. január 30-án kiadmányozott (ekkor aláírt, de 4 nappal korábbi nyomtatott keltezés tartalmazó) vádirattal emelt vádat, ugyanezen a napon. A nyomozás (anyag jogi) maximális határideje azonban már 2023. január 28-án (szombaton) lejárt, mely határidőben vádemelésre nem került sor. A nyomozási szak lezárultát követően a védő álláspontja szerint az ügyészség nem tekinthető vádemelésre jogosultnak [Be. 567. § (2) bek. *c*) pont], a késedelmesen benyújtott vád hatálytalan.
- [25] A vádirat II. vádpontja a VI. r. vádlott vonatkozásában nem tartalmazza a vád tárgyává tett cselekmény pontos leírását, mely szintén a törvényes vád feltétele lett volna. Pusztán a „vette rá” kifejezéssel megjelölt, semmi egyéb módon nem körülírt felbújtói magatartás tényleges cselekménye egyáltalán nem azonosítható. A II. vádpont történeti tényállása mellőzi a bűnszegédinek minősített ügyvédi tevékenység idejének, helyének, indítékának, eszközének, módjának, következményének, különösen jogellenességének és a tettesi alapcselekménnyel („belföldi adóilletőség hiányának látszateltéte”) való összefüggésének leírását. Ezért a vád elbírálásra, de még a bíróság illetékessége és az elévülés vizsgálatára is alkalmatlan, az ellen védekezni sem lehet. A vádirat tényállásában a VI. r. vádlott magatartásaként leírt cselekmények között nincs jogellenes a vádirati tényállás teljes körű elfogadása esetén sem, ezért az eljárás ügydöntő végzéssel történő megszüntetése is indokolt.
- [26] A védő álláspontja szerint erre az esetre is irányadó a BH 2023.4.92. számon közzétett jogeset, a Kúria Bkk.III.167/2023/2. számú határozata és az abban rögzített alkotmányos alapelv, mely szerint: „Az eljárási törvényben biztosított jogorvoslati jogosultság értelmezéssel nem szűkíthető, nem korlátozható, és nem vonható el.”
- [27] Az tehát az elsődleges kérdés, hogy a jelen ügy tárgyát képező végzés pervezető végzéskénti minősítése jogértelmezés eredménye vagy a jogorvoslati alapjog korlátozása tételes és egyértelmű törvényi szabályon alapszik.
- [28] A törvényszék végzése az ügy menetét nem befolyásolja, arra hatással sincs. Eljárási cselekmények előkészítésére irányulónak sem lehet tekinteni, hiszen teljesen más a tárgya. Ebből következően a törvényszék határozata nem minősül pervezetőnek, tehát ellene az általános jogorvoslati jog nem kizárt.
- [29] Ezt a jogértelmezést támasztja alá a Be. 494. § (4) bekezdésében írt pervezető végzés típusok megjelölése is, mely esetekben mindig a végzés tárgyát, sohasem az irányát jelöli meg a törvény. A pervezető végzések esetében nincs olyan jogszabályi distinkció, mely szerint egy kérdésben meghozott döntés annak iránya (indítványnak helyt adó vagy elutasító) alapján minősülne jogorvoslattal támadható vagy pervezető végzésnek. A határozat iránya alapján a Be. nem tartalmaz jogorvoslati tilalmat egyetlen nem ügydöntő végzés esetében sem. Nincs jogszabályi alapja annak az értelmezésnek, hogy az eljárás nem ügydöntő végzéssel történő megszüntetését célzó indítványt elutasító végzés pervezető, míg az indítványnak helyt adó azonban egyéb (tehát jogorvoslattal támadható) nem ügydöntő végzés.
- [30] Mindezek alapján a védő arra tett indítványt, hogy a Kúria az ítéletábla támadott végzését helyezze hatályon kívül és a büntetőeljárást a VI. r. vádlottal szemben szüntesse meg vagy utasítsa az ítéletáblát a törvénynek megfelelő – a fellebbezéseket érdemben elbíráló – határozat meghozatalára.
- [31] A Legfőbb Ügyészség átiratában az I. r. és a VI. r. vádlottak védői által bejelentett fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Álláspontja szerint az ítéletábla helyesen vont következtetést arra, hogy az eljárás megszüntetésére irányuló indítványt elutasító végzés pervezető végzés, amely ellen a Be. 580. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján kizárt a fellebbezés. Önmagában az eljárás meg nem szüntetéséről való rendelkezés valójában deklaratív határozat arról, hogy nincs akadálya az eljárás lefolytatásának. A védők az ügydöntő határozat elleni fellebbezésükben sérelmezhetik a fellebbezésben előadottakat, amelyek mindegyik érve – annak valósága esetén – relatív hatályú eljárási szabályértés. A törvényben kizárt fellebbezés elutasítására helytálló érvekkel került sor.
- [32] Ennek alapján a Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a fellebbezésekkel támadott végzést hagyja helyben.
- [33] A fellebbezések nem alaposak.
- [34] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy jelen ügyben az alapeljárás a törvényszék előtt van folyamatban, a határozata ellen bejelentett fellebbezéseket pedig az ítéletábla bírálja el. Jelen esetben az ítéletábla – nem ügydöntő végzésével – a törvényszék határozata ellen bejelentett fellebbezéseket elutasította, ezért ezen, a fellebbezéseket elutasító, nem ügydöntő végzése ellen nyílt meg a fellebbezési jog.
- [35] Következésképp a bejelentett fellebbezések nyomán a Kúria felülbírálati és döntési jogköre is kizárólag a fellebbezést elutasító végzés tekintetében áll fenn; ennél fogva a bejelentett fellebbezéseknek a vádirat fogyatékoságaira vonatkozó és az eljárás megszüntetésének szükségességére irányuló érvei, valamint az eljárást megszüntető határozat hozatalát célzó indítványok eleve kívül esnek jelen döntés keretein. A bejelentett fellebbezések alapján a Kúria

- elméletileg csupán kétféle döntés hozhat; az elsőfokú végzést helybenhagyó, avagy az elsőfokú végzést hatályon kívül helyező és az ítéletábrát a törvényszék végzése ellen bejelentett fellebbezések elbírálására utasító határozatot; maga azonban érdemben nem határozhat az eljárás megszüntetésére irányuló indítványról.
- [36] Önmagában ugyanezen okból nincs helye az eljárás felfüggesztésének az Alkotmánybíróság, illetve az Európai Unió Bírósága eljárásának kezdeményezése végett; a Kúria eleve nem az alapeljárást, hanem csupán a jelen fellebbezések elbírálására irányuló eljárást függeszthetné fel, azonban a felteni indítványozott kérdések kivétel nélkül a vád egyes fogyatékoságainak eljárási jogkövetkezményeivel és a jogerő utáni reparációs lehetőségeivel állnak összefüggésben, míg a Kúriának jelen ügyben kizárólag a védői indítványt elutasító végzés elleni fellebbezések ítéletábrát általi elutasításának eljárási jogi törvényességét kell megítélnie.
- [37] Ez pedig kizárólag az eljárást megszüntető indítványt elbíráló végzés perjogi jellegének megítélésén áll. A Be. 579. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság nem ügydöntő végzése ellen fellebbezésnek akkor van helye a másodfokú bírósághoz, ha azt e törvény nem zárja ki. Jelen ügyben az ítéletábrát arra az álláspontonra helyezkedett, hogy az eljárás megszüntetésére irányuló indítványt elbíráló határozat pervezető végzés. A pervezető végzés elleni fellebbezést a Be. 580. § (1) bekezdés *d*) pontja kizárja.
- [38] Ehhez képest jelen ügyben kizárólag az a megválaszolendő kérdés, hogy az eljárás megszüntetésére irányuló indítványt elbíráló végzés pervezető végzésnek tekinthető-e vagy sem; amennyiben ugyanis igen, úgy az ítéletábrát fellebbezéseket elutasító végzése törvényes, míg ha nem, akkor a döntés nem helytálló, mert a nem ügydöntő végzés ellen – törvényi kivétel hiányában – van helye fellebbezésnek. Kizárólag ez alapján dől el, hogy a két lehetséges, fent írt döntési lehetőség között jelen ügyben melyik a törvénynek megfelelő.
- [39] Ebben a körben azonban a Kúria azt állapította meg, hogy az ítéletábrát a fellebbezésekkel támadott végzés perjogi jellegét helyesen határozta meg. A védő álláspontjával szemben az ítéletábrát végzését nem a jogorvoslat lehetőségét jogértelmezéssel elvonó módon, hanem a kikristályosodott bírói gyakorlatot követve hozta meg; érvelésével a Kúria mindenben egyetértett.
- [40] A törvényszék által elbíralt indítvány az eljárás megszüntetésére irányult. Az eljárás megszüntetése az eljárás befejezését, lezárását jelenti, ami történhet ügydöntő, illetve nem ügydöntő végzéssel [Be. 567. § (1), illetve (2) bek.]. Ez azt jelenti, hogy az ügydöntő végzéssel történt megszüntetés esetén az csak rendkívüli jogorvoslattal vagy különleges eljárás eredményeként változtatható meg [Be. 456. § (1) bek. második mondat], valamint az adott cselekmény miatt nem indítható újabb büntetőeljárás [Be. 4. § (3) bek.]. Nem ügydöntő végzés esetén pedig az a továbbiakban nem változtatható meg [Be. 460. § (1) bek.], de a cselekmény miatt újabb büntetőeljárás folytatása nem kizárt.
- [41] Az erről való döntés azonban – ahogy erre a Kúria már számos határozatában rámutatott – az eljárás menetében nem kényszeríthető ki (Bpkf.II.1203/2023/2., Bpkf.III.165/2023/2., Bpkf.II.1422/2021/2., Bt.I.49/2020/6., Bfv.III.1482/2012/3.); éppen a bíróság pervezetésének függvénye, hogy a befejező határozat meghozatalára mikor lát alapot. Kétségtelen, hogy a Be. 567. § (3) bekezdése szerint a bíróságnak az (1)–(2) bekezdésben meghatározott ok észlelésekor nyomban meg kell szüntetnie az eljárást; amennyiben azonban nem észlel ilyen okot, az eljárásmegszüntetési ok hiányának nyombani deklarálására még indítványra sem köteles.
- [42] Ezért a bíróság azon döntése, hogy az eljárást befejező határozat meghozatalának feltételei nem állnak fenn, a szorosan vett pervezetés része.
- [43] A Be. 449. § (4) bekezdése szerint pervezető végzés az ügy bíróságra érkezését követően az ügy menetét megállapító, az eljárási cselekmény előkészítésére irányuló vagy elvégzése érdekében hozott nem ügydöntő végzés. Az eljárás megszüntetése iránti indítvány elutasítása ennek mindenben megfelel, mivel ez a döntés csupán az ügy további menetének meghatározását jelenti, figyelemmel arra, hogy nem állnak fenn az ügydöntő határozat meghozatalának feltételei. Az eljárás megszüntetése iránti indítványról nem kell alakszerű határozatot hozni, így nem kell megindokolni annak elutasítását sem.
- [44] Mindez pedig semmiféle összefüggésben nem jelenti a jogorvoslat kizárását, pusztán annak időpontjára vonatkozik. A Be. 580. § (3) bekezdése szerint ugyanis, ha a bíróság végzése vagy intézkedése ellen nincs helye fellebbezésnek, az ügydöntő határozat elleni fellebbezésre jogosult a bíróság végzését vagy intézkedését az ügydöntő határozat elleni fellebbezésében sérelmezheti. A bíróság tehát az indítvány alapján nem nyomban, de az eljárást befejező ügydöntő határozatában számot ad a vád érdemi elbírálására való alkalmassága kapcsán elfoglalt álláspontjáról, ami fellebbezéssel támadható, és annak eredményessége esetén az ítélet hatályon kívül helyezéséhez és az eljárás megszüntetéséhez vezethet [Be. 607. § (1) bek.].
- [45] A vád kellékhányossága egyébként is csak akkor eredményezi az eljárás megszüntetését, ha a vád amiatt érdemi elbírálásra alkalmatlan [Be. 567. § (2) bek. *d*) pont]. Ha a bíróság a vádat érdemben elbírálta, akkor az fogalmilag nem lehetett elbírálásra alkalmatlan; az elbírálás anyagi jogi és eljárási jogi helyessége pedig az általános szabályok szerint támadható rendes és rendkívüli jogorvoslattal is.
- [46] Az ítéletábrát tehát végzésében helyesen rögzítette, hogy a fellebbezésekkel támadott határozat pervezető végzés, amely ellen a Be. 580. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján a fellebbezés lehetősége kizárt, azaz nincs lehetőség önálló és azonnali fellebbezés előterjesztésére (BH 2020.322.).
- [47] A pervezető végzés ellen bejelentett fellebbezést – mivel az törvényben kizárt – az elsőfokú bíróságnak [Be. 588. § (1) bek.], ha pedig ezt elmulasztja, a másodfokú bíróságnak el kell utasítania [Be. 597. § (1) bek.].
- [48] Mindezekre tekintettel, az ítéletábrát helytállóan rögzítette, hogy a törvényszék tévesen biztosított jogorvoslati jogosultságot az I. r. és a VI. r. vádlottak és védőik eljárás megszüntetésére irányuló indítványát elutasító végzése ellen.
- [49] A bíróság által tévesen biztosított fellebbezési jog azonban nem keletkeztet jogorvoslati jogot és ebből

- okszerűen következnek, hogy a törvényben kizárt fellebbezés felülbírálati kötelezettséget sem eredményez (BH 2011.276., BH 2020.294.).
- [50] A kifejtettek alapján az ítéletábra helyesen állapította meg azt, hogy a törvényben kizárt fellebbezést a Be. 589. §-ára figyelemmel alkalmazandó Be. 588. § (1) bekezdése alapján a törvényszéknek el kellett volna utasítania és az ítéletábra e mulasztást pótolta, amikor az I. r. és a VI. r. vádlottak és védők fellebbezését a Be. 597. § (1) bekezdése alapján elutasította.
- [51] Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 614. § (1) bekezdés és (3) bekezdés *b*) pontjára való utalással, az említett törvényhely (4) bekezdés szerinti tanácsülésen, a Be. 13. § (4) bekezdése szerinti összetételben eljárva, az ítéletábra végzését a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.
- (Kúria Bpkf.II.1.352/2024/3.)
- 61** A védő nem a terhelt perbeli képviselője, hanem a büntetőeljárásban önálló jogosultságokkal és kötelezettségekkel részt vevő személy. Eljárási jogai így nem a terhelt képviselőjében gyakorolt, átruházott jogosítványok. Erre tekintettel a perújítási indítványt előterjesztő terheltet kizárólagosan megillető jogorvoslati jog gyakorlásáról sem nyilatkozhat a saját nevében, még akkor sem, ha rögzíti, hogy a fellebbezést a terhelt utasítására jelenti be [Be. 645. § (2) bek.].
- [1] Az ítéletábra végzésével elutasította a terhelt perújítási indítványát.
- [2] Az alapügyben a bíróság a fent megjelölt határozatokkal a terheltet bűnsegédként elkövetett emberölés büntetetének kísérlete [1978. évi IV. tv. (korábbi Btk.) 166. § (1) bek., (2) bek. d), f), g) és i) pont], bűnsegédként elkövetett rongálás büntette [korábbi Btk. 324. § (1) bek., (3) bek. a) pont] és társtettesként elkövetett magánlaksértés büntette [korábbi Btk. 176. § (1) bek., (2) bek. c) és d) pont, (4) bekezdés] miatt halmazati büntetésül 2 év 6 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A perújítási indítványt elutasító végzés ellen a védő a „terhelt utasítása alapján” fellebbezést jelentett be, az ítéletábra felhívására ezt akként pontosítva, hogy a terhelt fellebbezését nyújtotta be.
- [4] Fellebbezését a terhelt nem indokolta.
- [5] A Legfőbb Ügyészség átiratában a II. r. terhelt fellebbezését nem tartotta alaposnak, és az ítéletábra végzésében írt indokokat osztva, az elsőfokú végzés helybenhagyására tett indítványt.
- [6] A fellebbezés nem jogosulttól származó.
- [7] A felülbírálat előfeltételeként a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a védő által benyújtott fellebbezés az arra jogosulttól származónak tekinthető-e.
- [8] Általánosságban, az elsőfokú bíróság nem ügyszóváltó végzése ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz, ha azt a Be. nem zárja ki [Be. 579. § (2) bek.]. Főszabályként az ilyen végzés ellen – mások mellett – a terhelt és a védő egyaránt fellebbezésre jogosult [Be. 579. § (3) bek., 581. § a) és c) pont]. A Be. 645. § (2) bekezdés azonban – a Be. 579. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján – a perújítási indítvány elutasításáról rendelkező végzés elleni fellebbezési jogot kizárólag az indítványozóra szűkíti le.
- [9] Az adott esetben a terhelt terjesztette elő a perújítási indítványt, ekként a fellebbezési jog is kizárólag őt illette meg, míg védőjét nem. A kézbesítés útján közölt végzés elleni fellebbezését – a kézbesítéstől számított – nyolc napon belül jelenthette be [Be. 582. § (4) bek.], mégpedig az elsőfokú bíróságnál írásban benyújtva vagy szóban jegyzőkönyvbe mondvá [Be. 582. § (4) bek.].
- [10] Ehhez képest – a végzés terhelt részére történt kézbesítésének napján, azaz kétségkívül az erre nyitva álló törvényi határidőn belül – a jogorvoslati nyilatkozatot a fellebbezésre nem jogosult védő nyújtotta be, azzal a szövegezéssel, miszerint „a terhelt utasítása alapján fellebbezést jelentek be”.
- [11] A fellebbezés joghatálya ekként azon áll, hogy a védő jogosult-e a terhelt nevében a fellebbezés bejelentésére.
- [12] Az erre adandó válasz pedig nemleges.
- [13] A védői jogállás általános szabálya szerint a védő – a Be. eltérő rendelkezésének hiányában – teljeskörűen gyakorolhatja a terhelt mindazon jogát, amely jellegénél fogva nem csak a terhelt személyéhez kötődik. A védő e jogokat önállóan, védői jogokként gyakorolhatja.
- [14] Mindez az alábbiakat jelenti.
- [15] Először, a terheltet megillető fellebbezési jog főszabályként a védőt is megilleti, azonban a fentebb már felhívott Be. 645. § (2) bekezdése a főszabály alóli kivételt rögzítve az adott esetben megfosztja őt a terhelt számára biztosított fellebbezési jog gyakorlásától.
- [16] Másodszor – és ez a lényeg – azt fejezi ki, hogy a védő a büntetőeljárás önálló eljárási jogosultságokkal felruházott és kötelezettségeket szem előtt tartani köteles, a terhelttől elkülönült szereplője. Azaz, a védő a büntetőeljárás önálló perbeli személye, ezért jogai nem átruházott, hanem önálló eljárási jogosítványok (8/2013. (III. 1.) AB határozat [27], 1320/B/1993. AB határozat).
- [17] Másként szólva, a védő a büntetőeljárásban önálló jogokkal és kötelezettségekkel bíró személyként nem a terhelt perbeli képviselőjét látja el. A képviselőt ugyanis – a polgári jog szabályai általános szabályaival összhangban [Ptk. 6:11. § (1) bek.] – azt jelenti, hogy a képviselt személy (jelen esetben: eljárásbeli) jogait képviselője útján gyakorolja.
- [18] A büntetőeljárásban azonban meghatalmazott képviselő – mint önálló eljárási jogosultságokkal nem rendelkező segítő – kizárólag a sértett, a vagyoni érdekelt és az egyéb érdekelt helyett járhat el, e személyek Be.-ben biztosított jogait a saját nevében gyakorolva [Be. 61. § (1) és (2) bek.].
- [19] A védő azonban az előbbieket szerint nem a terhelt perbeli képviselője, ezért a terheltet megillető jogorvoslati jog gyakorlásáról sem nyilatkozhat a saját nevében.
- [20] Következésképpen, a terhelt által előterjesztett perújítási indítvány nyomán a perújítás megengedhetőségéről való döntés során a védő jogai arra korlátozódnak, hogy az ügyésznek Be. 642. § (3) bekezdése szerinti észrevételére észrevételt tegyen (amely jogával a terhelt védője is él), míg a perújítási indítvány elutasításáról rendelkező végzés kézbesítését követően a terhelt jogorvoslati nyilatkozatának megtételét jogi tanácsadással, a

- terhelt írásban benyújtandó fellebbezését tartalmazó okirat megszerkesztésével vagy akár annak a bíróságra való eljuttatásával mozdíthatja elő.
- [21] A fellebbezést hordozó okirattól azonban ki kell tűnnie, hogy az nem védő, hanem – a fellebbezési joggal egyedül rendelkező – terhelt jogorvoslati nyilatkozata. Ez pedig egyedül abban az esetben teljesül, ha a fellebbezést a terhelt aláírásával látja el.
- [22] Ennek hiányában, a terhelt perújítási indítványának elutasításáról rendelkező végzés ellen a védő által – akár a terhelt „utasítására”, de – saját nevében bejelentett fellebbezés joghatályos jogorvoslati nyilatkozatként való elfogadása és ennek folyományaként a felülbírálat elvégzése a Be. 645. § (2) bekezdésében írt korlátokat lebontó, ezért törvényrontó gyakorlat kialakítására lenne alkalmas.
- [23] Mindezekre tekintettel a Kúria a Be. 598. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti tanácsülésen eljárva a terhelt védője által az ítéletábra végzése ellen előterjesztett, nem jogosulttól származó fellebbezést a Be. 588. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az 597. § (1) bekezdésére – elutasította.
- (Kúria Bpkf.II.1.020/2024/3.)*
- 62** **A terhelti érdekek ellentétét csak érdemi vallomásetérés, a védekezések irányának lényegi, az eljárás kimenetelét érdemben befolyásoló eltérése alapozhatja meg. Ha az érintett terhelték vallomásában ilyen jellegű érdekellentét nem jelenik meg, akkor nem kizárt, hogy a védelmüket ugyanaz a védő lássa el [2017. évi LXXVIII. törvény (Ügyvédi tv.) 1. § (4) bek.; Be. 40. § (2) bek., 43. § (2) bek.]**
- [1] Az ítéletábra a végzésével az I. r. és a II. r. vádlott meghatalmazott védőjét – a Be. 43. § (2) bekezdése alapján – kizárta a büntetőeljárásból.
- [2] Az ítéletábra végzése ellen a törvényes határidőn belül a kizárással érintett meghatalmazott védő terjesztett elő fellebbezést.
- [3] Jogorvoslati nyilatkozata indokolásában kifejtette, hogy II. r. vádlott a bűncselekmény elkövetését tagadta, ezen túlmenően mást nem kívánt elmondani, a vallomásában a szerződések megkötésére nem tért ki, erre vonatkozóan nem fogalmazott meg állítást. Az I. r. terhelt az elsőfokú eljárás során tett írásbeli vallomása szerint a szerződések a II. r. terhelt kötötte meg, azonban azok színlelt voltával nem volt tisztában, így álláspontja szerint a két vádlott között nem mutatható ki érdekellentét. Rámutatott arra, hogy a II. r. vádlott akkor sem valósított volna meg bűncselekményt, ha – miként azt az I. r. vádlott is állította – a szerződéseket csak aláírta, de nem tudott arról, hogy a tartalmuk nem valós.
- [4] A védő kizárásával kapcsolatos törvényi rendelkezések és az ennek kapcsán kialakult bírósági gyakorlat részletes ismertetése mellett hangsúlyozta, hogy az érdekellentét fennállását az alapozná meg, ha az I. r. és II. r. vádlott vallomása a bűnösség tekintetében térne el egymástól, azonban jelen ügyben erről nincs szó, a vallomások lényege azonos, az I. r. vádlott magát terheli, de a II. r. vádlottat mentő vallomása utóbbi vádlott tekintetében felmentő ítéletet eredményezne.
- [5] Álláspontja szerint nincs szó tehát arról, hogy az I. r. vádlott a II. r. vádlottra terheli vagy védekezésével ellenkező vallomást tett volna, a vallomásaik közötti eltérés pedig nem olyan súlyú, mely a védekezés hatékonyságát gyengítené, vagy az eljárás kimenetelét befolyásolná.
- [6] Kiemelte, hogy az a tudati tény kulcsfontosságú, hogy a II. r. vádlott tisztában volt-e a szerződések színlelt voltával, így az I. r. vádlott erre vonatkozó közlése releváns abban a kérdésben, hogy a vallomásaik egy irányba mutatnak-e.
- [7] Hivatkozott arra is, hogy mivel az ítéletábra döntésében megállapított érdekellentét az elsőfokú eljárásban keletkezett, ezért a másodfokú bíróságnak nem a védőt kellett volna kizárnia az eljárásból, hanem a Be. 608. § (1) bekezdés *d*) pontjában foglalt okból, abszolút eljárási szabálysértés miatt az elsőfokú ítéletet kellett volna hatályon kívül helyezni az I. r. és II. r. vádlottak tekintetében.
- [8] Mindezek alapján elsődleges indítványa az ítéletábra végzésnek megváltoztatására és a kizárás mellőzésére irányult, másodlagosan pedig azt indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróságot hívja fel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására.
- [9] A Legfőbb Ügyészség átiratában a bejelentett fellebbezést nem tartotta alaposnak és azt indítványozta, hogy a Kúria a fellebbezéssel támadott végzést hagyja helyben.
- [10] Indokai szerint az I. r. és a II. r. terhelt között az I. r. terhelt elsőfokú eljárásban előterjesztett írásbeli vallomásaig nem állt fenn érdekellentét, hiszen az előkészítő ülésen is tagadták a terheltre rótt bűncselekmények elkövetését, viszont az I. r. terhelt írásbeli vallomásának azon állítása, hogy édesapja, a II. r. vádlott a színlelt kereskedelmi szerződések a felkérésére megkötötte, nem vitathatóan a II. r. terheltre nézve az ügy érdemét érintő, terhelő tényállításnak minősül. Ezért a két vádlott vallomása a büntetőjogi felelősség szempontjából jelentős tény tekintetében ellentétben áll, mely független attól, hogy az I. r. vádlott egyidejűleg úgy nyilatkozott, a II. r. vádlott nem látta át a csalárd szándékát, és nem volt tudomása arról, hogy a közbenjárásával bűncselekményt követ el.
- [11] Kiemelte azt is, hogy az elsőfokú bíróság egyéb bizonyítékok mellett részben az I. r. terhelt vallomására alapította az ítéleti tényállást, amely alapján a II. r. vádlott bűnösségére következtetett.
- [12] A kifejtettekre figyelemmel az ítéletábra a Be. 43. § (2) bekezdése alapján törvényesen és megalapozottan zárta ki az I. r. és II. r. vádlottak közös védőjét a büntetőeljárásból, mely döntés megelőzi az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen bejelentett fellebbezések elbírálását.
- [13] A védő fellebbezése alapos.
- [14] A Be. 3. § (1) bekezdése alapján a terheltnek a büntetőeljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez. Ennek keretében a terheltnek joga van ahhoz, hogy a védelem ellátására védő közreműködését vegye igénybe, ennek érdekében a Be. 39. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján védőt hatalmazzon meg vagy védő kirendelését indítványozza [Be. 3. § (2) bek. II. ford.].
- [15] Az Alkotmánybíróság a 22/1994. (IV. 16.) AB határozatban rámutatott: „Az igazságszolgáltatásban védőként vagy jogi képviselőként való közreműködése alkotmányos követelmény és az eljárási törvények kötelező előírása. Az ügyvéd (a jogi képviselő) eljárásjogi státusát és helyzetét

- törvény szabályozza, eljárásbeli jogait és kötelességeit ugyancsak törvény írja elő. Az ügyvéd tevékenységét és feladatait tehát nem lehet önmagában megítélni és önmagában szabályozni, hanem csak annak az eljárásjogi rendszernek függvényében, amelyben tevékenysége, feladata magának a rendszernek része, és amely rendszerből, a rendszer munkamegosztásából következik a foglalkozás sajátképpenisége.”
- [16] Az ítélőtábla helytállóan rögzítette, hogy az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ügyvédi tv.) 1. § (4) bekezdése értelmében az ügyvédi tevékenység az ügyfél és az ügyvédi tevékenységet gyakorló közötti bizalom alapul, amelyet mindenki köteles tiszteletben tartani.
- [17] Az Ügyvédi tv. 40. § (2) bekezdése kimondja: a védői tevékenység ellátása során az ügyvéd és az európai közösségi jogász a terhelt védekezéshez való joga gyakorlásának keretei között a terhelt érdekeinek elsődlegessége alapján jár el.
- [18] Mindezek alapján megállapítható, hogy a védőt – a feladatából adódóan – köti a védencének érdeke, a tevékenységének arra kell irányulnia, hogy minden törvényes eszközt felhasználjon a terhelt kimentése, illetve felelősségének enyhítése végett (Kúria Bfv.I.369/2024/6., indokolás [27]–[31] bekezdés).
- [19] A Be. 43. § (2) bekezdésének értelmében több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terhelt érdekei nem ellentétesek. A több terhelt érdekében eljáró védőt az eljárásból ki kell zárni, ha a terhelt között érdekellentét áll fenn.
- [20] A Be. védő kizárására vonatkozó szabályai (Be. 43. §) az érdekellentét esetére kivételt nem határoznak meg, vagyis a védő attól függetlenül kizárt a terhelt közötti érdekellentét fennállása esetén, hogy az Ügyvédi tv. 20. § (7) bekezdése szerinti kivétel teljesülne, és az Ügyvédi tv. alapján egyébként a megbízást elvállalhatná, illetve fenntarthatná. Másként szólva az Ügyvédi tv. 20. § (7) bekezdésében szabályozott, a megbízási jogviszony megszüntetésére vonatkozó kötelezettség alóli kivétel a büntetőeljárásban nem vizsgálendő, nem vizsgálható, mert az arra való hivatkozás sem lehetséges. Ezen szabályok a védővel szembeni, a Be. szerint fennálló kizárási ok létét és annak következményeit nem befolyásolják, ezért a védőt az Ügyvédi tv.-ben szereplő kivételtől függetlenül – az érdekellentét megállapíthatósága esetén – az ügyből feltétlenül ki kell zárni (Kúria Hkf.I.210/2024/7. [35] bekezdés).
- [21] Az I. r. és a II. r. vádlott a büntetőeljárás nyomozási szakaszában ugyanazon ügyvéd részére adott meghatalmazást.
- [22] Az ítélőtábla a végzése indokolásában az iratok tartalmának megfelelően ismertette az I. r. és a II. r. vádlottak eljárás során tett vallomásainak tartalmát. Ezt csupán azzal szükséges kiegészíteni, hogy az előkészítő ülésen sem az I. r., sem a II. r. vádlott nem ismerte el bűnösségét a vádiratban terhükre rótt bűncselekményekben, majd az elsőfokú tárgyaláson mindketten azonos tartalommal nyilatkoztak arról is, hogy nem kívánnak vallomást tenni.
- [23] Az ítélőtábla helytállóan rögzítette, hogy a Be. 183. § (1) bekezdése értelmében az is terhelti vallomásnak minősül, mely csupán annyit tartalmaz, hogy a terhelt a bűncselekményt nem követte el.
- [24] Az ítélőtábla a két érintett vádlott közötti érdekellentét keletkezését arra alapozta, hogy az I. r. vádlott a később csatolt írásbeli vallomásában a II. r. vádlottól eltérő védekezési módot választott, amikor az ő tagadásával szemben azt állította, hogy a II. r. vádlott színlelt kereskedelmi szerződéseket kötött.
- [25] Nyilvánvaló, hogy a vádlottak érdekei nem feltétlenül esnek egybe, azok a legkülönbözőbb okokból ellentétesek lehetnek. Az ellentét fakadhat például a védekezés módjából (hallgatás, tagadás, beismerés vagy ezek egyvelege), a felrótt bűncselekmény elkövetésében betöltött szerepből, a részvétel formájából (tettes, felbújtó, bűnsegéd), az egyes vádlottak ellen folytatott eljárással kapcsolatos más okból, de származhat az adott eljáráson kívüli okokból is (EBH 2004.1114., BH 2009.200.).
- [26] Az érdekellentétet a vádlottak vallomása, illetve védekezése juttatja kifejezésre, ezért azt az eljárás valamennyi szakaszában körültekintően kell vizsgálni.
- [27] Feltétlenül érdekellentétet jelent, ha a vádlottak egyike a másikra terhelő vallomást tesz, ugyanakkor a társa tagadja a bűncselekmény elkövetését (BH 2021.1.II.). Amennyiben a vádlottak vallomásaiban megjelent ellentét gyengíti az egyik vagy éppen valamennyi érintett vádlott védekezésének a hatékonyságát, az már olyan súlyú ellentét, amely kizárja, hogy védelmüket ugyanaz a védő lássa el (Bfv.II.1.398/2016/6., indokolás [32] bekezdés).
- [28] Az érdekellentét hiányáról nemcsak abban az esetben lehet szó, ha a vádlottak egybehangzóan tagadják a bűncselekmény elkövetésében való részvételüket, hanem abban az esetben is, ha az egyik tagadja, míg a másik beismeri a bűncselekmény elkövetését, azonban egymásra nem tesznek terhelő vallomást, azaz vallomásuk e tekintetben – az ügy lényegét érintően – egybehangzó (Bfv.III.1.121/2018/5. [15] bekezdés). Az érintett vádlottak vallomásának az irányadó tényállás szempontjából jelentéktelen eltérése vagy a vádlottaknak az ügyben nem szereplő tényre vonatkozó eltérő nyilatkozata az érdekellentét vizsgálatánál közömbös (Bfv.III.1.158/2020/8., indokolás [19] bekezdés).
- [29] Összességében az érdekellentét megállapítására az vezethet, ha a vádlottak egyike olyan tartalmú vallomást tesz, amelynek valóként történő elfogadása a másik terhelt érdekeivel ellentétes (Kúria Bfv.II.783/2022/8., indokolás [82] bekezdés).
- [30] A Kúria megállapította, hogy jelen esetben az I. r. és a II. r. vádlottak vallomásai alapján ilyen következtetést nem lehet levonni.
- [31] Nem vitás, hogy a bűnfelelősségüket egyaránt tagadó I. r. és II. r. vádlott vallomásai az I. r. terhelt írásbeli vallomásának benyújtásáig teljesen megegyezőek voltak, így közöttük érdekellentét nem merült fel.
- [32] A korábban a hallgatás jogával élő I. r. vádlott védekezésének tartalma az elsőfokú eljárásban később csatolt írásbeli vallomásával megváltozott, hiszen a terhére rótt bűncselekmények egy része, mégpedig a gazdasági csalások vonatkozásában elismerte a felelősségét, ugyanakkor a II. r. vádlott vallomásában nem történt módosítás. Megállapítható az is, hogy az I. r. vádlott írásbeli vallomása érinti II. r. vádlottat is, hiszen kitér arra, hogy a II. r. vádlott az ő felkérésére kötötte meg a színlelt kereskedelmi ügynöki szerződéseket, azonban nem látta át a csalárd szándékát, és nem volt tudomása arról, hogy

- a közbenjárásával bűncselekményt követ el. Ez a vallomás a szerződések alírását kétségtelenül a II. r. vádlottak tulajdonítja, azonban önmagában emiatt nem tekinthető a II. r. vádlottat a büntetőjogi főkérdés tekintetében terhelő vallomásnak, hiszen annak további része egyértelműen a II. r. vádlottat mentő tényelőadást tartalmaz. Az érdekek ellentétét csak érdemi vallomáseltérés, a védekezések irányának lényegi, az eljárás kimenetelét érdemben befolyásoló eltérése alapozhatja meg. Eljárási következménye az olyan súlyú érdekellentétnek van, amely az a terheltek bármelyikének kárára a hatékony védelem ellátását akadályozza. Ezért a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az I. r. és a II. r. vádlottak vallomásában nem jelent meg olyan jellegű érdekellentét, amely kizárná, hogy védelmüket ugyanaz a védő hatékonyan lássa el.
- [33] Végül a védő másodlagos indítványához kapcsolódó érvelésre tekintettel szükséges rögzíteni azt is, hogy a Be. 608. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján valóban hatályon kívül helyezést eredményező feltétlen eljárási szabálysértés, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek a jelenléte a törvény értelmében kötelező.
- [34] Amennyiben a tárgyaláson egymással érdekellentétben álló vádlottak védelmét ugyanaz a védő látja el, úgy kell tekinteni, mintha egyáltalán nem lett volna védő, melynek következménye az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése és új eljárásra utasítása.
- [35] A Kúria korábban már utalt arra, hogy az érdekellentét vizsgálata az eljáró bíróság törvényi kötelezettsége, és azt – szükség esetén más védő kirendelésével is – meg kell szüntetnie. Az érdekellentét eljárásjogi következményeit ugyanis abban az időpontban le kell vonni, vagyis a védőt az ügyből akkor kell kizárni, amikor az jelentkezik, illetve a bíróság számára felismerhetővé válik (BH 2024.204. [49] bekezdés).
- [36] Jelen esetben pontosan ez történt, amikor a másodfokú bíróság az általa fennállni látott érdekellentét megállapításakor nyomban, az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata ellen bejelentett fellebbezések elbírálását megelőzően rendelkezett a védő kizárásáról.
- [37] Mindezek alapján a Kúria a fellebbezéssel támadott végzést – a Be. 645. § (4) bekezdés 2. fordulata szerint tanácsulésen eljárva – a Be. 614. § (1) bekezdésére figyelemmel, a Be. 606. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, az I. r. és a II. r. vádlottak védőjének kizárását mellőzte.

(Kúria Bpkf.I.1.428/2024/3.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

63 A szerződési igény elévülése és a végrehajtási jog elévülése egymástól elkülönülő, két önálló jogintézmény, amelyek szabályozásában közös az a törekvés, hogy magánjogi jogviszonyokban ne álljanak fenn hosszú ideig bizonytalan, eldöntetlen helyzetek [1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 324–327 §; 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 57. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes – kölcsönszerződésből eredő, annak azonnali hatályú felmondása folytán 2018. február 1-jén esedékessé vált – követelésének érvényesítésére 2023. január 23-án közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránt elektronikus úton kérelmet terjesztett elő egy közjegyzőnél, amely kérelme elektronikus úton aznap beérkezett. A közjegyző 2023. május 9-én kiállított záradékkal a végrehajtást elrendelte 5 141 481 forint és járulékai, összesen 11 468 100 forint megfizetésére. A végrehajtást a végrehajtó foganatosította.

A felperes keresete és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresetében a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 528. § (2) bekezdés a) pontja alapján a végrehajtás megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy az alperes követelése elévült.
- [3] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állította, hogy a közjegyzői okirat záradékolása iránti kérelmével a követelés elévülését megszakította.

Az első- és a másodfokú bíróság ítélete

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a végrehajtási záradék kiállítása iránti kérelem benyújtása is végrehajtási cselekménynek minősül, ami a végrehajtási jog elévülését 2023. január 23-án megszakította. Erre tekintettel a végrehajtás nem évült el, a Pp. 528. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt feltétel nem következett be.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes ellen a folyamatban lévő végrehajtást megszüntette.
- [6] A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte: a 9/2023. Jogegységi határozatra is figyelemmel abban kellett állást foglalni, hogy az alperesnek a közjegyzőhöz 2023. január 23-án benyújtott, a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránt előterjesztett kérelme az elévülést megszakító végrehajtási cselekménynek minősül-e a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 327. § (3) bekezdése értelmében.
- [7] A másodfokú bíróság utalt arra, hogy a hivatkozott jogegységi határozatban a Kúria kimondta, hogy a közjegyző eljárása nem tekinthető a régi Ptk. 327. §

(1) bekezdése szerinti, az elévülést megszakító eljárásnak. A másodfokú bíróság szerint ebből az következik, hogy ezért a közjegyzői záradékolás iránti kérelem előterjesztése sem minősülhet a régi Ptk. 327. § (3) bekezdésében és a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 57. § (4) bekezdésében meghatározott elévülést megszakító végrehajtási cselekménynek.

- [8] Figyelemmel arra, hogy a felperes keresetével szemben az alperes az elévülés megszakítása körében kizárólag erre a kérelmére hivatkozott, más olyan jogi tény nem jelölt meg, ami az elévülést megszakította volna 2018. február 2. és 2023. február 2. között, ezért a követelés elévülését meg kellett állapítani. A felperes végrehajtás megszüntetése iránti kereseti kérelme ez okból alapos.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontjába, a Pp. 528. § (2) bekezdés a) pontjába, a régi Ptk. 324. § (1) bekezdésébe, 326. § (1) bekezdésébe, 327. § (1)–(3) bekezdéseibe, a Vht. 10. § b) pontjába, 11. § (1) bekezdésébe, 23/C. § (1) bekezdésébe és 57. § (1) és (4) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő.
- [10] Állította, hogy a másodfokú bíróság indokolatlanul alkalmazta a 9/2023. JEH-t (továbbiakban: JEH) figyelemmel arra, hogy az nem a másodfokú bíróság által vizsgált jogkérdésben, hanem attól eltérő tényállású ügyben és másik jogkérdésben foglalt állást, és adott a bíróságokra nézve kötelező iránymutatást. A hivatkozott JEH-ben a Kúria azt vizsgálta, hogy amennyiben fennállnak a záradékolás feltételei, akkor a követelés elévülése kizárólag egyetlen igényérvényesítési módon szakítható meg, vagy a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésében felsorolt cselekmények is megszakítják az elévülést. A JEH-ben is megjelölt ítélkezési gyakorlat alapján az nem volt kétséges, hogy a záradékolás, illetve az ez iránti kérelem mint nemperes igényérvényesítés az elévülést megszakítja.
- [11] Az alperes e körben hivatkozott a Kúria Jpe.II.60.054/2022/14. számú jogegységi hatályú határozatára, amely szerint a jogegység követelménye azt jelenti, hogy ugyanazon jogkérdést felvető ügyekben (ügyszakosság) a jogértelmezés is azonos legyen. Az ügyszakosság tekintetében azon hasonló tényállások vehetők figyelembe, amelyek a releváns jogkérdés megítélése szempontjából egyáltalán nem vagy csak jelentéktelen mértékben térnek el egymástól. Ehhez képest a jogegységi határozatban felvázolt tényállás és a perbeli jogvita tényállása egymástól lényegesen eltér, így a

- jogegységi határozat nem lehet irányadó a jelen jogvita eldöntésére.
- [12] Az alperes állította azt is, hogy a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a JEH-t, annak [26] bekezdését kiragadta, figyelmen kívül hagyva a JEH egészében, különösen annak [22] és [25] bekezdéseiben kifejtett érrendszerét. Álláspontja szerint a JEH a [25] bekezdésben állást foglalt abban a kérdésben, hogy a közokirat közjegyző általi záradékkal történő ellátása a követelés érvényesítésére szolgáló igényérvényesítési eljárás. Az eldöntendő kérdés így csak az maradt, hogy olyan igényérvényesítési eljárás-e, amely során végrehajtható határozat születik. Ez utóbbira a Kúria a JEH [26] bekezdésében nemleges választ adott azzal, hogy az ott részletezett okok miatt nem születik végrehajtható határozat a közjegyző Vht. 23/C. § szerinti eljárása során. Ebből pedig az következik, hogy a JEH-ben vitatott, a Kúria Pfv.20.910/2020/8. számú ítéletében kifejtett álláspont megalapozatlan, mert nem teljesül a régi Ptk. 327. § (3) bekezdésében előírt feltétel.
- [13] Az alperes utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság által levont jogkövetkeztetés ellehetetleníti a Vht. 23/C. §-a szerinti záradékolttatás jogintézményét. Ennek sajátossága, hogy az előírt jogszabályi feltételek teljesülése esetén a közokiratba foglalt követelés per mellőzésével végrehajtható. A záradékolttatás mint jogintézmény kulcsfontosságú eleme a gazdasági forgalomnak, elvitathatatlan szerepe van a követelések perhez képest gyorsabb és költségkímélőbb érvényesítésében. Abban az esetben, ha a jogerős ítélet szerinti jogértelmezés alapján a záradékolttatás iránti kérelem előterjesztése nem szakítja meg az elévülést, akkor értelmét veszti ez a jogintézmény, mert az abból adódó jogérvényesítési kockázatot a jogosultak nem fogják vállalni, ez pedig a perek számának, a perindítás költségeinek és időtartamának növekedését eredményezné.
- [14] Az alperes szerint, amikor az arra jogosult előterjeszti a Vht. 23/C. §-a szerinti feltételek fennállása esetén a végrehajtás elrendelése iránti kérelmet, a közokiratba foglalt jognyilatkozatból eredő igényét érvényesíti. A Vht. 11. § (1) bekezdése alapján a végrehajtható okiratot kérelemre kell kiállítani. Ebből pedig az következik, hogy a végrehajtás elrendelése iránti kérelem előterjesztésének időpontjában szakad meg az elévülés, mert az igényérvényesítési eljárás a kérelem előterjesztésével indul meg. Mindezekre figyelemmel a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős ítélet szerinti perben az alperesnek az igénye érvényesítése céljából a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátása iránti kérelme annak előterjesztése napján megszakította a felperessel szembeni követelés elévülését a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése alapján.
- [15] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Állította, hogy az az alperes által hivatkozott indokokból nem jogszabálysértő, jogkérdésben nem tért el a Kúria közzétett határozataitól és megfelel 9/2023. JEH iránymutatásának.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [16] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [17] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.
- [18] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának kizárólag abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy az alperesnek a közjegyzőhöz 2023. január 23-án benyújtott, közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránti kérelme az elévülést megszakító végrehajtási cselekménynek minősül-e. Vizsgálnia kellett azt is, hogy e jogkérdést – ahogy azt a jogerős ítélet állítja – a 9/2023. JEH eldöntötte, vagy az a jelen per eltérő tényállása és részben eltérő jogkérdése miatt – ahogy arra az alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozik – nem irányadó a peres felek közötti jogvitában.
- [19] A Kúria rögzíti: a szerződési igény elévülése és a végrehajtási jog elévülése egymástól elkülönülő, két önálló jogintézmény, amelyek szabályozásában közös az a törekvés, hogy magánjogi jogviszonyokban ne álljanak fenn hosszú ideig bizonytalan, eldöntetlen helyzetek.
- [20] A szerződési igény elévülését a magánjog kódexe, a jelen perben irányadó régi Ptk. 324–327. §-ai szabályozzák. A végrehajtási jog elévüléséről a Vht. 57. §-a rendelkezik. A szerződési igény elévülése esetén az alanyi jog fennmarad, csak a kikényszerítéshez szükséges jogi eszközök igénybevételének lehetősége (kereshetőségi jog) szűnik meg. A régi Ptk. egyértelművé teszi az elévülés joghatásának lényegét, annak két oldalát: az igény állapota megszűnik, és a teljesítés már nem követelhető bíróság (közjegyző vagy választottbíró) előtt, de a jogosult alanyi joga és a kötelezett teljesítésre vonatkozó kötelezettsége – természetes kötelelem, *naturalis obligatio* tartalmaként – fennmarad. A szerződési igény elévülésének első joghatása tehát az, hogy az alanyi jog elveszíti igényállapotát, és igényszüntető kifogást alapol meg a kötelezett számára anélkül, hogy az alanyi jog maga megszűnne. Mindez azt jelenti, hogy az elévülési idő eltelte után az alanyi jogot nem lehet bírósági eljárásban (adott esetben közjegyző vagy választottbíró előtt) érvényesíteni. Az elévülés másik joghatása az, hogy a teljesítés kikényszerítéséhez nyújtott bírósági segítség lehetőségének megszűnése nem érinti a kötelezett tartozását, és az önkéntes teljesítést nem akadályozza.
- [21] A szerződési igény elévülésének kezdő időpontja a régi Ptk. 326. § (1) bekezdése értelmében a követelés esedékessé válása. Amennyiben a felek a teljesítés idejét határnap megjelölésével határozták meg, a követelés ezen a napon válik esedékessé; amennyiben határidő megjelölésével történt a teljesítési idő meghatározása, a határidő utolsó napja lesz az esedékesség időpontja. Abban az esetben, ha a követelés a szerződés megszűnéséből származik, az elévülés a szerződés megszűnésekor kezdődik.
- [22] A szerződési igény elévülési ideje a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése alapján – főszabály szerint – öt év, amely azon a napon jár le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva megfelel a kezdő napnak.
- [23] A végrehajtási jog a végrehajtható követelés tényleges teljesítésének hatósági úton történő kikényszerítéséhez való jogosultság. Ettől különböző fogalom a végrehajtási eljárás, amely a végrehajtás elrendeléséhez és foganatosításához kapcsolódó

- nemperes eljárás. A Vht-ban szabályozott végrehajtási jog elévülésének legfontosabb következménye, hogy a jogosult az egyébként végrehajtható követelésének behajtásához – a saját közömbösségére visszavezethető időmúlás miatt – bírósági végrehajtást nem vehet igénybe, a már elrendelt bírósági végrehajtást pedig meg kell szüntetni.
- [24] A végrehajtási jog elévülésének kezdő időpontja jogerős bírósági határozaton alapuló végrehajtandó követelés esetén a határozat szerinti teljesítési határidőt követő nap, figyelemmel arra, hogy amíg a teljesítési határidő nem jár le, a határozat nem hajtható végre (Kúria Pfv.I.21.637/2016., megjelent BH 2017.183.). Végrehajtási záradékkal ellátható okiratok alapján közvetlenül végrehajtható követelések az okiratban meghatározott határidő elteltével nemcsak esedékessé, hanem egyúttal végrehajthatóvá is válnak. Ilyen követelések esetében a végrehajtási jog elévülése akkor kezdődik, amikor a követelés végrehajtási úton való érvényre juttatásának valamennyi feltétele bekövetkezett, vagyis – a Vht. 23/C. §-ban szabályozott feltételek fennállása esetén – a követelés teljesítési határidejének leteltét követő napon (Kúria Pfv.I.21.768/2016/9.).
- [25] A végrehajtási jog elévülési idejének szabályozását a Vht. 57. § (1) bekezdése összeköti a végrehajtandó követelés elévülési idejével, ez alapján a végrehajtási jog is elévül, amennyiben a végrehajtás útján érvényesíteni kívánt szerződési igény – a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése szerint – elévül.
- [26] A jelen perben meghozott jogerős ítéletben a felek által nem vitatott tényállás szerint az alperes jogelődje 2018. február 1-jén azonnali hatályú felmondással szüntette meg a felperessel kötött, közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést, ezért az ebből a szerződésből eredő igénye elévülésének kezdő időpontja – a fent kifejtettek alapján is – a szerződés megszűnésének napja. A peres felek között az sem volt vitatott, hogy ugyanezen a napon a követelés végrehajtási úton való érvényre juttatásának valamennyi, a Vht. 23/C. § szerinti feltétele megvalósult, ezért a végrehajtási jog elévülése is ezen a napon kezdődött. A peres felek között kizárólag abban volt vita, hogy az alperes részéről 2023. január 23-án benyújtott, közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránti kérelem a régi Ptk. 327. § (3) bekezdése szerinti végrehajtási cselekménynek minősül-e, ami a végrehajtási jog elévülését megszakította.
- [27] A jogerős ítélet szerint a 9/2023. JEH értelmében a közjegyző eljárása nem tekinthető a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti, az elévülést megszakító eljárásnak, erre való figyelemmel az ilyen eljárást kezdeményező kérelem sem lehet alkalmas az elévülés megszakítására.
- [28] A 9/2023. JEH rendelkező része egyértelműen meghatározta, hogy melyik konkrét jogszabályhelyek értelmezése körében ad a bíróságok számára kötelező jogértelmezést. Ehhez képest a jogerős ítélet a JEH indokolása [26] bekezdésének egyik mondatára alapította döntését, amely önmagában nem, hanem kizárólag az indokolás egészét figyelembe véve támasztja alá a rendelkező részben megállapított következtetést. Ez a jogegységi határozat abban a jogkérdésben foglalt állást, hogy közjegyzői okiratba foglalt követelés végrehajtási záradékkal történő ellátásának törvényi feltételei fennállása esetén nemcsak a végrehajtási cselekmények, hanem a régi Ptk. 327. § (1) bekezdésében felsorolt cselekmények is megszakítják a követelés elévülését. A JEH értelmében ez a jogértelmezés arra az esetre is vonatkozik, ha fennállnak a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátásának törvényi feltételei, de a jogosult a közvetlen végrehajtás helyett a követelését perben érvényesíti. A jogegységi határozat ebben a jogkérdésben minősítette a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.I.20.910/2020/8. számú határozatot és az azzal azonos tartalmú egyéb határozatokat a továbbiakban kötelező érvényűként nem hivatkozható döntéseknek.
- [29] A Kúria mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a 9/2023. JEH a perbeli jogvita tárgyában felmerült, eldöntendő jogkérdés tekintetében iránymutatást nem tartalmaz.
- [30] A Vht. nem határozza meg a végrehajtási cselekmény fogalmát. A Kúria vonatkozó joggyakorlata egységes abban, hogy a legelső végrehajtási cselekménynek a végrehajtási eljárás kezdeményezése minősül, a végrehajtási eljárás megindulását követően pedig a végrehajtás folytatását előmozdító intézkedés vagy egyéb cselekmény minősülhet annak (Pfv.I.21.637/2016., megjelent BH 2017.183.). A perben nem volt vitás, hogy az alperes mikor nyújtotta be a végrehajtási záradék kibocsátása iránti kérelmet, amely alapján a közjegyző a végrehajtást elrendelte. Az alperesnek ez a kérelme ezért végrehajtási cselekménynek minősül, ami a végrehajtási jog elévülését megszakította.
- [31] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

(Kúria Pfv.II.20.743/2024/4.)

64I. A keresetlevélben alperesként meg nem jelölt, jogképességének hiánya sem a keresetlevél Pp. 176. § (1) bekezdés e) pontja szerinti visszautasítását, sem erre hivatkozással az eljárás Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja szerinti megszüntetését nem eredményezheti. II. Közös tulajdon megszüntetése iránti perben egyedi mérlegelés tárgya az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett a végrehajtási jog jogosultja perbenállásának szükségessége [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 36. §, 176. § (1) bek. e) pont, 240. § (1) bek. a) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A perbeli – két önálló lakóépületből álló – ingatlan 3/16 tulajdoni illetősége a felperes tulajdonát képezi, tulajdonjogát 2021. évben árverési vétel jogcímén szerezte meg. Az ingatlan 1/16 tulajdoni illetősége az I. rendű alperes, 8/16 tulajdoni illetősége a II. rendű alperes és 4/16 tulajdoni illetősége a III. rendű alperes tulajdonát képezi.
- [2] Az I. rendű alperes 1/16 tulajdoni illetőségét a VIII. rendű alperes javára 2013. évben 64 770 forint és járulékaik erejéig bejegyzett jelzálogjog terheli. A II. rendű alperes 8/16 tulajdoni illetőségét a IV. rendű alperes javára 2018. évben 10 500 000 forint és

- járlékaik erejéig bejegyzett jelzálogjog terheli. A III. rendű alperes 4/16 tulajdoni illetőségét a X. rendű alperes jogelődje javára 68 651 forint és járlékaik erejéig 2008. évben bejegyzett végrehajtási jog; a IX. rendű alperes javára 29 043 forint és járlékaik erejéig 2008. évben bejegyzett jelzálogjog; ugyancsak IX. rendű alperes javára 130 417 forint és járlékaik erejéig 2009. évben bejegyzett jelzálogjog; az V. rendű alperes javára 201 600 forint és járlékaik erejéig 2017. évben bejegyzett végrehajtási jog; a VI. rendű alperes javára 282 923 forint és járlékaik erejéig bejegyzett végrehajtási jog; ugyancsak a VI. rendű alperes javára 594 128 forint és járlékaik erejéig 2017. évben bejegyzett végrehajtási jog; a VII. rendű alperes javára 74 477 forint és járlékaik erejéig 2019. évben bejegyzett végrehajtási jog; a X. rendű alperes javára 103 001 forint és járlékaik erejéig 2021. évben bejegyzett végrehajtási jog; a XI. rendű alperes javára 121 804 forint és járlékaik erejéig 2021. évben bejegyzett végrehajtási jog; a X. rendű alperes javára 311 725 forint és járlékaik erejéig 2022. évben bejegyzett végrehajtási jog; a X. rendű alperes javára – a jelen per kimenetelétől függő hatállyal – 127 309 forint és járlékaik erejéig, 42 064 forint és járlékaik erejéig, 86 344 forint és járlékaik erejéig, 40 871 forint és járlékaik erejéig, valamint 52 147 forint és járlékaik erejéig végrehajtási jog terheli.
- [3] A tulajdoni lap III. rész 34. pontjában 2008. február 13. napjától 68 651 forint és járlékaik erejéig a Kft. javára végrehajtási jog van bejegyezve. A cégkivonat alapján a céget 2020. december 11-i hatállyal jogutód nélkül törölték a cégnyilvántartásból. A tulajdoni lap adatai alapján a IX. rendű alperesen túl a III. rész 36. sorszám alatt önálló jogosultként jelzálog volt bejegyezve a egy hivatal javára, amelyet 2024. január 2-án az ingatlan tulajdoni lapjáról törölték.
- A kereseti kérelem és az alperesek védekezése**
- [4] A felperes módosított keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:83. § (1) bekezdése alapján kérte a perbeli ingatlan közös tulajdonának árverési értékesítéssel való megszüntetését, akként, hogy az ingatlan 1/1 tulajdoni illetőségére vonatkozó árverési vételárat 47 421 000 forintban kérte meghatározni. A befolyó vételárat a tulajdonostársak között tulajdoni hányadaik arányában kérte felosztani. Kérte az alperesek kötelezését az ingatlanból való kiköltözésre, valamint valamennyi alperes kötelezését a fenti kereseti kérelem túsására. A felperes a közös tulajdon megszüntetési módok közül a természetbeni megosztást és a társasházzá alakítást ellenezte.
- [5] Az I–III. rendű alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A közös tulajdon megszüntetési módok közül az árverési értékesítés ellen tiltakoztak, valamint az árverés elrendelésének esetére sem vállalták az ingatlanból történő kiköltözést, mert a lakhatásuk másutt nem megoldható. A II. rendű alperes indítványozta a perbeli történő elbocsátását, arra hivatkozással, hogy az általa használt lakóház és hozzá tartozó udvar jelen pernek nem tárgya. A VI. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte. A X. rendű alperes a javára bejegyzett végrehajtási jog változatlan fenntartása mellett a kereset teljesítését nem ellenezte.
- [6] Az I–III. rendű alperesek módosított viszontkeresetükben a perbeli ingatlan közös tulajdonának megszüntetését társasházzá alakítás útján kérték, akként, hogy az egyik kialakítandó ingatlan tulajdonosa a II. rendű alperes, míg a másik kialakítandó ingatlan tulajdonosai a felperes, valamint az I. és III. rendű alperesek legyenek.
- [7] A felperes viszontkereseti ellenkérelme az I–III. rendű alperesek viszontkeresetének elutasítására irányult.
- Az elsőfokú ítélet és a másodfokú végzés**
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét és az I–III. rendű alperesek viszontkeresetét elutasította.
- [9] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette.
- [10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Kft.-re vonatkozó cégnyilvántartási adatokkal és a javára bejegyzett végrehajtási joggal, valamint a hivatal zálogjogára vonatkozó adatokkal kiegészítette.
- [11] Az így kiegészített tényállásra tekintettel a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tény, hogy a felperes által perbe vont jelzálogjog, illetve a végrehajtási jog jogosultakon kívül még további két jogalany, a Kft. és a hivatal javára is be volt jegyezve végrehajtási jog. A hivatal javára bejegyzett végrehajtási jogot a másodfokú felülbírálatig törölték az ingatlan-nyilvántartásból, azonban az ingatlan-nyilvántartás a Kft. javára bejegyzett végrehajtási jogot változatlanul feltünteti.
- [12] Kifejtette, hogy a tulajdonközösség megszüntetése iránti perben kötelező valamennyi ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett jogosult perben állása, hiszen az árverési vételár felosztása során először arról kell gondoskodni, hogy a végrehajtási jog és az egyéb jogok jogosultjai a megfelelő kielégítéshez hozzájussanak, amely csak akkor teljesíthető, ha minden ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett érdekelt perben áll és a kielégítéshez szükséges adatokat – az összegszerűsége is kiterjedően – a végrehajtó rendelkezésére bocsátják.
- [13] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság – annak ellenére, hogy a Kft. megszűnésére már az elsőfokú eljárásban is került fel adat – az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog jogosultjának jogutód nélküli megszűnését figyelmen kívül hagyta, ahogy azt is, hogy a felperes nem kezdeményezte az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogosulttal szemben a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 124/B. § szerinti különleges vagyonrendezési eljárást.
- [14] A másodfokú bíróság az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett Kft. jogalanyiségének hiányát a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 397. §-a alapján alkalmazott Pp. 240. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a 176. § (1) bekezdés e) pontja alapján vonta le és az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezve az eljárást megszüntette.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős végzéssel szemben a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, amelyben – tartalma szerint – a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a másodfokú bíróság, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [16] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 36. §-át, 37. §-át, a 176. § (1) bekezdés *e*) pontját, a 240. § (1) bekezdés *a*) pontját, valamint 379. §-át jelölte meg.
- [17] Felülvizsgálati kérelmében előadott indokai szerint a közös tulajdon megszüntetése iránti perben a végrehajtási jog jogosultjainak perben állása nem kötelező, nem áll fenn a Pp. 36. §-a szerinti kényszerű pertársaság esete, azt sem a bírói gyakorlat, sem a Pp. vagy más jogszabály, sem a közös tulajdon megszüntetési perekben alkalmazandó 1/2017. (IX. 11.) PK vélemény nem írja elő, ilyet a másodfokú bíróság sem jelölt meg. A közös tulajdon megszüntetési perekben a végrehajtási jog jogosultak esetében legfeljebb a Pp. 37. § *a*) pontja szerinti célszerű pertársaság állhat fenn, amennyiben ugyanis a felperes kereseti kérelme alapján a közös tulajdont árverés útján értékesítik, akkor annak jogerőhatása kihat a végrehajtási jog jogosultakra.
- [18] Kifejtette, hogy a közös tulajdont árverési értékesítés útján megszüntető jogerős ítélet végrehajtása során az eljáró végrehajtónak a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) mint speciális jogszabály alapján kell a végrehajtási jog jogosultak között a befolyt vételárat felosztani, figyelembe véve azok jogcímét is. Abban a bírói gyakorlat és az 1/2017. (IX. 11.) PK vélemény, valamint annak előzményének tekinthető 1/2008. (V. 19.) PK vélemény és a PK. 10. számú Kollégiumi állásfoglalás is következetes, hogy a bíróságnak az árverési értékesítés esetén a tulajdonosok közötti vételár felosztásról kell határoznia, valamint adott esetben arról, hogy a vételár felosztásának a bent maradó tulajdonostárs milyen arányban viseli a bentlakás értékcsökkentő hatását. Kiemelte, hogy a kötelező perben állás esetébe tartozó jogoktól (haszonélvezetre, használatra jogosult, a bejegyzett tartási és életjáradéki jog jogosult) eltérően a végrehajtási jog nem a tulajdonos felek rendelkezésén alapuló bejegyzés és jog, hanem egy, a felektől független jog, amely csak az adott végrehajtást kérő követelése egy részének behajtására szolgál. Nyilvánvalóan kiterjed a közös tulajdont megszüntető ítélet jogerőhatása a végrehajtási jog jogosultjaira, hiszen az árverést túrni kötelesek, de ettől függetlenül a vételár-felosztás szabályait speciális jogszabályként a Vht. szabályozza, tehát arra nem a bíróság ítéletében rögzített összeg és mód lesz az irányadó.
- [19] A felperes rámutatott arra is, hogy a jogerős végzés indokolása sem megfelelő, hiszen az indokolás a Pp. 176. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti visszautasítási okból vezette le a későbbi megszüntetést. Az említett rendelkezés a peres fél jogképességének hiányát jelenti, márpedig a Kft. a perben sem első-, sem másodfokon nem volt peres fél. Hivatkozása szerint a másodfokú bíróságnak lehetősége lett volna az ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítani azzal, hogy az eljárást felfüggeszti mindaddig, amíg a végrehajtási jog

jogosultjának jogutódja meg nem állapítható és perbe nem vonható.

- [20] Az alperesek a felülvizsgálati eljárásban nyilatkozatot nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [21] A Kúria a jogerős végzést a – Pp. 423. § (1) bekezdése alapján – a felülvizsgálati kérelem korlátai között, az abban megjelölt jogszabályi rendelkezések tekintetében vizsgálta. Megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme alapos.
- [22] Az igény állapotába került (bírói úton érvényesíthető) alanyi jogból fakadó követelés érvényesítésének a bírósági út (per) önálló szakasza. A Pp. 169. § (1) bekezdése alapján a pert a felperesnek az alperes ellen keresetlevéllel kell megindítania. Ennek megfelelően a Pp. 170. § (1) bekezdés *b*) pontja előírja a keresetlevél kötelező tartalmi elemeként – egyebek mellett – a felek nevének, perbeli állásának, azonosító adatainak, így az alperes azonosító adatainak a feltüntetését. Az igényérvényesítés eljárásjogi eszköze a kereset, amelyet ugyancsak a keresetlevél tartalmaz [Pp. 170. § (2) bekezdés *a*)–*c*) pont]. A Pp. ezen rendelkezései alapján tehát nyilvánvaló, hogy alperesnek kizárólag az a személy minősül, aki ellen a felperes a keresetet előterjeszti, azaz akivel szemben az igényt (követelést) a perben a keresetlevél benyújtása útján érvényesíti, oly módon, hogy abban alperesként megjelöli.
- [23] A Pp. 33. §-a értelmében azonban a perben fél, így alperes is csak az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek. Amennyiben a felperes olyan alperessel szemben terjeszti elő a keresetet, azaz olyan személyt jelölt meg a keresetlevélben alperesként, aki a keresetlevél benyújtásakor jogképességgel már nem rendelkezik, akkor a Pp. 176. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján a bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a keresetlevelet visszautasítja, vagy ha ez a tény csak a per folyamán derül ki, az eljárást hivatalból megszünteti [Pp. 240. § (1) bekezdés *a*) pont]. Mindezek alapján eljárásjogi evidencia, hogy a keresetlevélben alperesként meg nem jelölt, a perben alperesként részt nem vevő személy jogképességének hiánya sem a keresetlevél Pp. 176. § (1) bekezdés *e*) pontja szerinti visszautasításához, sem erre hivatkozással az eljárás Pp. 240. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti megszüntetéséhez nem vezethet. Ez még abban az esetben sem történhet meg, ha a személynek a perben állása – jogképessége fennállása esetén – a Pp. 36. §-a alapján szükséges lenne. Amennyiben jogszabályban meghatározott személyek perben állása kötelező, vagy a per tárgya olyan közös jog, illetve olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el [Pp. 36. §], a Pp. 176. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján van mód a keresetlevél visszautasítására, ha a felperes ezt a személyt – bírói felhívás ellenére – nem vonja perbe. A másodfokú bíróság tehát logikailag tévesen összekapcsolta a kényszerű pertársaság szabályait a Pp. 176. § (1) bekezdés *e*) pontjával és egyben ezen visszautasítási okot – ugyancsak tévesen – összemosta a Pp. 176. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti visszautasítási okkal.

- [24] A Pp. 176. § (2) bekezdés *b*) pontja szerinti szankció alkalmazásának feltétele: Pp. 36. §-a szerinti kényszerű pertársaság feltételeinek a fennállása, az érdekelt személy jogképessége és alperesként való megjelölésének elmulasztása, valamint a perbeállításra vonatkozó bírói felhívás eredménytelensége.
- [25] Az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatálybalépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alatt folyó eljárásokban is irányadó, az ingatlan közös tulajdona megszüntetési perekben irányadó bírói gyakorlatot összefoglaló 1/2017. (IX. 11.) PK véleményben a Kúria már kifejtette, hogy a közös tulajdon megszüntetésére irányuló per kimenetelében a tulajdonostársakon kívül az is érdekelt, aki nem tulajdonostárs ugyan, de javára a per tárgyává tett ingatlanon vagy annak hányadán bejegyzett joga folytán fennálló érdekeit a közösség megszüntetésének a tulajdonostársak által megjelölt módja sértheti, így, miután a védekezése lényegesen befolyásolhatja a bíróság döntését, a perben állása megkerülhetetlen. A haszonélvezetre, használatra jogosultaknak, a bejegyzett tartási és életjáradéki jog jogosultjának, valamint, ha a jelzálogjog nem az egész ingatlant terheli, e jog jogosultjának perbeállításának kötelező volta a PK véleménynek megfelelően kialakult joggyakorlat szerint nem vitatottan fennáll, az egyéb érdekelt, esetében azonban ennek a szükségessége mindig csak a körülmények egyedi mérlegelése alapján ítéhető meg.
- [26] Ilyen egyéb érdekeltnek minősül a végrehajtási jog jogosultja is, így az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett végrehajtási jog esetén tehát egyedi mérlegelés tárgya a végrehajtási jog jogosultja perbenállásának szükségessége. Esetében a mérlegelendő körülmények közé tartozhat – egyebek mellett – a közös tulajdon megszüntetésére iránti per megindításakor vagy annak folyamán a végrehajtási eljárás folyamatban léte; az, hogy a végrehajtási jog melyik tulajdonostárs/tulajdonostársak, mekkora tulajdoni illetőségét terheli; az, hogy a végrehajtandó követelés fennáll-e, illetve mekkora az abból még meg nem térült követelés összegszerűsége; van-e lehetőség a végrehajtási eljárásban a követelés megtérülésére; a követelés a jelen per eredményeképpen a közös tulajdon megszüntető esetleges árverési értékesítés során a Vht. szabályai alapján rendezhető-e; jelenthet-e sérelmet az vagy a közös tulajdon megszüntetésének valamely más módja a végrehajtási jog jogosultja vagy jogutódja részére akkor, ha nem áll perben; a perbenállása befolyásolhatja-e érdemben valamilyen módon a bíróság döntését; illetve az is, hogy a végrehajtási jog a közös tulajdon megszüntetési per eredményétől függő hatállyal került-e bejegyzésre (Kúria Pfv.20.20.204/2016/16.).
- [27] Ha a bíróság szerint a kényszerű pertársaság feltételei – a körülmények mérlegelése alapján – valóban fennállnak, de az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog jogosultja a keresetlevél benyújtása előtt meghalt vagy megszűnt, akkor a [23] és a [24] bekezdésekben már kifejtettekből következően fel kell tárnunk, hogy van-e jogutódja és a felet ezen személy perbevonására kell felhívnia a bíróságnak.
- [28] A másodfokú bíróság jelen esetben azonban a 3.Pf.20.005/2024/11. számú jegyzőkönyvből megállapíthatóan az eljárást úgy szüntette meg, hogy a [26] bekezdés szerinti körülményeket egyáltalán nem vizsgálta, a végrehajtási jog jogosultjának minősülő, a cégnyilvántartásból már törölt végrehajtást kérő személyében az adott követelés tekintetében esetlegesen bekövetkezett jogutódlás tisztázására, illetve a jogerős végzésben hivatkozott Ctv. 124/B. § szerint minősülő különleges vagyonrendezési eljárás szükségességére és a jogutód perbevonására vonatkozó felhívást sem adott ki. A körülmények feltáratlansága folytán nem lehetett állást foglalni abban a kérdésben, hogy a Kft. esetleges jogutódjának perbenállása szükséges-e, így a jogerős végzés ezen okból sérti a Pp. 36. §-át és a 379. §-át is.
- [29] A Kúria a fentiek alapján a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő jogerős határozatot hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot utasította új eljárásra és új határozat hozatalára. A megismételt eljárásban a másodfokú bíróságnak a felek felhívásával és az általuk szolgáltatott adatok, indítványok alapján fel kell tárnunk a perbenállás szükségességének megállapításához elengedhetetlen körülményeket, így elsődlegesen azt, hogy a végrehajtási eljárás folyamatban van-e, a végrehajtási jog és az annak alapját képező követelés ténylegesen fennáll-e. A Pp. 36. §-a szerinti feltételek fennállása esetén tisztázni kell a Kft. jogutódjának személyét, majd a Pp. 379. §-a és 176. § (2) bekezdés *b*) pontja alapján kell eljárnia azzal, hogy megfelelő határidőt kell biztosítania a felperesnek az esetleges eljárások lefolytatására. Ezt követően az eljárás menete attól függ, hogy a felperes a felhívásnak megfelelően eleget tesz-e. Amennyiben a végrehajtási eljárás nincs folyamatban, a végrehajtási jog és az annak alapját képező követelés ténylegesen nem áll fenn, vagy a körülmények mérlegelése alapján másodfokú bíróság arra jut, hogy a kényszerű pertársaság feltételei a Kft. jogutódja tekintetében nem állnak fenn, érdemben kell elbírálnia a felperes elsőfokú ítélet elleni fellebbezését.

(Kúria Pfv.V.20.618/2024/7.)

65. I. A bíróság az anyagi pervezetést a fél kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja. Az érvényesített jog megnevezése – azon túl, hogy kiindulási alap a felek és a bíróság számára az alkalmazandó anyagi jog azonosítása terén – egyben (a jogi érveléssel együtt) kiindulópontja és határa is az anyagi pervezetésnek.

II. A felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása, mert ezek határozzák meg a Kúria felülbírálati lehetőségének tartalmi és perjogi kereteit. A felülvizsgálati eljárásban érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja.

III. A Kúria felülmérlegelési jogköre csak arra terjed ki, hogy az ügyben eljáró bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan

helytelen, iratellenes vagy okszerűtlen következtetésre. IV. A felperes ingóságainak vonatkozásában az alperest szerződés alapján terhelő őrzési kötelezettség letelte után az alperes felelős őrzővé vált azáltal, hogy az ingóságokat a felperes érdekében anélkül tartotta magánál, hogy arra külön jogviszonynál fogva jogosult vagy köteles lett volna [1959. évi IV. törvény (rég. Ptk.) 4. §, 196. § (1) bek., 277. § (5) bek., 318. §, 339. § (1) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 7. § (1) bek. 8., 11. pont, 237. § (5) bek., 279. § (1) bek., 413. § (1) bek., 423. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes mint lízingbevevő és az alperes mint lízingbeadó között 2006. május 2-án nyílt végű pénzügyi lízingszerződés (a továbbiakban: szerződés) jött létre a perbeli lakásra. A szerződésben a felperes a lakcímétől eltérő levelezési címet adott meg. A szerződés részévé vált üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.) meghatározta az értesítéssel, kézbesítési vélelemmel (Üsz. 2.11.6.), a szerződés megszűnését követően a lízingtárgy birtokbaadásának és kiürítésének kötelezettségével (Üsz. 17.1.1.), a birtokbaadási és kiürítési kötelezettség megszegését követő felszólítással, a felszólítást követő eljárás kezdeményezési jogosultsággal és vélelmekkel (Üsz. 17.1.2.), a lízingtárgy felnyitásával és az abban található ingóságok elszállítással, értékesítésével, megsemmisítésével (Üsz. 17.1.7.) összefüggő szerződéses jogokat és kötelezettségeket.
- [2] Az Üsz. 17.1.7. pontja szerint amennyiben a lízingbevevő elmulasztja a lakásba bevitt ingóságok eltávolítását, ezek átadottnak számítanak és a lízingbeadó jogosult azokat a lízingbevevő költségére eltávolítani, továbbá köteles azokat a kiürítésre rendelkezésre álló határidőtől számított 60 napig megőrizni. Ezen határidő leteltét követően a lízingbeadó jogosult a hátrahagyott vagyontárgyakat értékesíteni, illetőleg amennyiben az ezzel kapcsolatos költségek valószínűsíthetően meghaladják az értékesítésből származó bevételt, jogosult azokat megsemmisíteni. A lízingbevevő kifejezetten felhatalmazza a lízingbeadót a hátrahagyott vagyontárgyak értékesítésére, megsemmisítésére. Az értékesítésből származó bevételt az esetlegesen a lízingbeadó felé fennálló lízingbevevői tartozások és az értékesítéssel, tárolással kapcsolatos lízingbeadónál felmerülő költségek levonását követően a lízingbeadó átadja a lízingbevevő részére.
- [3] Az alperes a felperes fizetési kötelezettségének megszegése miatt 2013. május 8-án közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával felmondta a szerződést. A felmondás a felperes bejelentett levelezési címéről „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a közjegyzőhöz, a posta a második értesítést 2013. május 27-én hagyta a jelzett címen. A felmondólevélben az alperes felhívta a felperest, hogy a lízingszerződés megszűnésétől számított 5 napon belül a lízingtárgyat ingóságoktól kiürített állapotban bocsássa vissza.
- [4] Az alperes ezt követően a 2013. június 11-én kelt és másnap postára adott felszólító levelében figyelmeztette a felperest, hogy megszegte a birtokbaadási kötelezettségét, és két napos póthatáridővel ismét felszólította annak teljesítésére;

együttal figyelmeztette, hogy a felszólítást követő harmadik napon birtokbavételre irányuló eljárásokat indíthat, az ingóságait elszállíthatja és értékesítheti. Ez a felszólító levél ugyancsak „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a felperes levelezési címéről.

- [5] Az alperes meghatalmazott közreműködője 2013. szeptember 16-án a lízing tárgyát képező lakást birtokba vette. A birtokbavételről a közjegyző ténytanúsítványt, a közreműködő jegyzőkönyvet vett fel, a lakásban egyes tárgyakról külön fényképfelvételek készültek, a lakás ajtaján lévő zárat lecserélték.
- [6] A birtokbavételt és zárcserét követően a lakásban talált ingóságokról az alperes megbízottja 2014. április 12–18. között leltárt vett fel, és az ingóságokat dobozokban elszállította a lakásból, addig az ingóságokat a lezárt lakásban hagyták.
- [7] A felperes 2014. május 7-én elektronikus levélben panaszt nyújtott be az alperesnek. Az alperes 2014. július 9-én válaszlevelében felhívta a felperest, hogy előzetes egyeztetést követően szállítsa el a raktárából az általa tárolt ingóságokat.
- [8] A raktárban, az ingóságok tárolási helyén 2014. augusztus 8-án beázás történt, amelynek során a felperes ingóságai károsodtak.
- [9] Az alperes több időpontot javasolt az ingóságok átadására, azokat végül 2015. január 28-án adta át a felperesnek. Az átadásról a felek jegyzőkönyvet vettek fel.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [10] A felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 4. § (1) és (4) bekezdésére, 318. § (1) bekezdésére, 339. § (1) bekezdésére alapított keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest szerződésszegéssel okozott kár megtérítése címén 85 376 000 forint és ennek 2015. január 28-tól a kifizetés napjáig járó késedelmi kamata megfizetésére.
- [11] Előadta, hogy az alperes felmondta a vele kötött szerződést, majd a tudta nélkül ürítette ki a lízingelt lakást. A lakás kiürítése, illetve az ingóságok tárolása során olyan jelentős mulasztások történtek, amelyek eredményeként ingóságai megsemmisültek, eltűntek, illetve tönkrementek. Az alperes szerződésszegést követett el azzal, hogy rossz címre küldte az értesítéseket, akadályozta az átvételt, nem megfelelően őrizte és tárolta az ingóságait, elnagyolt jegyzőkönyveket készített a birtokába került ingóságokról. Ennek következtében a fotóriporter munkásságával kapcsolatosan 707 776 felvétel elvesztése miatt minimálisan 69 984 000 forint, 30 darab exkluzív fotóanyag elvesztése miatt 9 000 000 forint, a családi emlékek elvesztése miatt 5 000 000 forint kár érte. Az egyéb ingóságokat ért, illetve azok elvesztése miatti kárt 1 392 000 forintban határozta meg.
- [12] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. A felülvizsgálati kérelem szempontjából releváns védekezése szerint a felperes szegett szerződést, nem tett eleget az ingóságok eltávolítására vonatkozó kötelezettségének. Az ingóságok megőrzésének kötelezettsége őt csak 2013. november 16-ig terhelte, az ingóságok kiadása körében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [14] Indokolásában rámutatott, hogy a felperes értesítési címére megküldött felmondást az Üsz. 2.11.6. pontja alapján kézbesítettnek kellett tekinteni, úgyszintén a lízingtárgy visszaszolgáltatására felszólító 2013. június 14-én kelt levelet is. A felperes szabályszerűen értesült arról, hogy a lízingtárgyat ki kell ürítenie, amelynek nem tett eleget. Az alperes 2013. szeptember 16-án ürítette ki az ingatlant, ezt követően az Üsz. 17.1.7. pontjában foglaltak szerint 60 napig terhelte az őrzési kötelezettség, amelyet követően akár az ingóságok értékesítésére, akár a megsemmisítésükre is jogosult volt. Erre tekintettel a felperes neki felróható módon nem gondoskodott határidőben az ingóságai átvételéről, saját magának okozott ezáltal kárt, kártérítési igénye emiatt alaptalan volt.
- [15] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [16] Indokolásában megállapította, hogy az elsőfokú bíróság lefolytatta a perfelvétel keretei során rögzített jogvita elbírálásához szükséges bizonyítást és a tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a tényállást kisebb részben pontosította, illetve kiegészítette.
- [17] Rámutatott, hogy az Üsz. 2.11.6. pontja értelmében a bejelentett, helyes címre megküldött alperesi értesítéseket, írásos nyilatkozatokat (felmondás, felszólítás) kézbesítettnek kellett tekinteni (kézbesítési fikció). A felperes keresetével érvényesített joga alapján elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes követett-e el szerződésszegést a keresetben előadottak alapján, és szerződésszegése miatt érte-e a felperest kár. Csak a szerződésszegéssel okozott kár megtérítése iránti követelés jogalapjának fennállása esetén lehetett volna jelentősége annak, hogy a keresetlevélben megjelölt ingóságok közül melyek hiánya, károsodása bizonyított.
- [18] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy nem áll fenn a felperes keresetének jogalapja, döntését azonban eltérő indokokra alapította.
- [19] Kiemelte: a perfelvételi szakban a felperes a keresete jogalapját – a korábbi felelős őrzés [rég. Ptk. 196. § (1) bekezdés] helyett – szerződésszegésre módosította. Jogvédelmi igényét együttműködési kötelezettség megszegésével, szerződésszegéssel okozott kár megtérítésének szabályaira alapította. A felperesnek kellett így előadnia, hogy az alperes mikor tanúsított, mely magatartásával, a felek közötti szerződés mely pontjából vagy milyen jogszabályból fakadó szerződéses kötelezettségét szegte meg, és az egyes kötelezettség-szegésekkel milyen okozati láncolaton keresztül kapcsolódik össze az általa megjelölt kára (vagyoncsökkenése).
- [20] A másodfokú bíróság rögzítette: a felperes az utolsó perfelvételi tárgyaláson összegezte az állított perfelvételi ségéseket. A perfelvétel lezárását követően, a fellebbezésben hivatkozott, szerződésszegésként értelmezhető magatartásokat a Pp. 215. §-ában, 217. §-ában, 373. § (1), (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehetett figyelembe venni, mivel a felperes nem terjesztett elő keresetváltoztatás engedélyezése iránti kérelmet, a keresetváltoztatás feltételei nem is álltak fenn, a másodfokú eljárásban sem teljesültek azok az eljárásjogi feltételek, amelyek alapján a keresetváltoztatás, új tények előadása megengedhető lett volna.
- [21] A szerződésszegés és a szerződésszegésként megjelölt magatartások körében a másodfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a lízingszerződésben meghatározott szolgáltatás tárgya a perbeli lakás és nem a felperes ingóságai voltak. Az alperest azonban a régi Ptk. 4. § (1) bekezdéséből és 277. § (5) bekezdéséből következően – azaz jogszabályból eredően – a kölcsönös együttműködési kötelezettség részeként a szerződés teljesítése során általános tájékoztatási és értesítési kötelezettség (ún. kísérő kötelezettség) terhelte azokról a körülményekről, amelyek ismerete a felperes szerződéses jogainak gyakorlása, kötelezettségei teljesítése érdekében szükséges. A szerződő felek együttműködési kötelezettsége jogszabályi követelmény, a kötelezettség tartalma azonban szabad megállapodásuk [rég. Ptk. 200. § (1) bekezdés] tárgya lehet. A jelen ügyben a peres felek együttműködési kötelezettségének terjedelmét általánosságban az Üsz. 2.9. pontja határozta meg. Az Üsz. 17. pontja (Lízingtárgy visszaadása) részletesen szabályozta, hogyan kell eljárni az ingatlan birtokba vétele és az abban maradt ingóságok tekintetében a szerződés idő előtti megszűnése és a birtokbaadási kötelezettség megszegése esetén. Az Üsz. e pontja konkretizálta erre az esetre az alperest a régi Ptk. 4. §-a szerint terhelő együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget. Erre tekintettel az együttműködési kötelezettség megszegését, illetve a szerződésszegés kérdését is elsősorban az alapján kellett megítélni, hogy az Üsz.17. pontja milyen előírásokat és kötelezettségvállalásokat tartalmaz. Ezekhez a szerződéses rendelkezésekhez képest az alperessel szemben csak annyiban lehetett az értesítés és az együttműködés tekintetében a régi Ptk. 4. § (1), (4) bekezdésére hivatkozva többletkövetelményt támasztani, amennyiben azok hiánya a felperesi jogok gyakorlását, illetve kötelezettségek teljesítését meghiúsítaná.
- [22] A másodfokú bíróság rámutatott: az alperes az Üsz. 17. pontjában előírt valamennyi értesítést helyes címre és tartalommal küldte meg; a felperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy megszegte a szerződéses kötelezettségét azzal, hogy valamely értesítést rossz címre küldött.
- [23] Az Üsz. 17. pontja és az alperes által megküldött értesítések alapján pontosan megállapítható volt, hogy a szerződés felhatalmazó rendelkezése alapján az alperes mikortól jogosult birtokba venni az ingatlant és a benne lévő ingóságokat, valamint az ingóságok megőrzésére meddig vállalt kötelezettséget. Az Üsz. 17.1.7. pontja értelmében az alperest a 2013. júniusi felszólítástól számított 60 napig terhelte a felperes ingóságainak szerződésben vállalt őrzési kötelezettsége az értékesítés vagy megsemmisítés megelőzően. A felperes terhére esett az, hogy a szerződés szerűen megküldött felszólítás tényleges átvételéről nem gondoskodott, és így azt a posta „nem kereste” jelzéssel küldte vissza az alperesnek. A felperes a felmondást (2013. május), a

- felszólítást (2013 június) követően az ingatlan árverésre meghirdetését tartalmazó levélből (2014. február) és az elárverezéséről szóló levélből (2014 március) is értesülhetett az ingatlan birtokbavételéről, még azt megelőzően, hogy az ingóságait a lakásból 2014 áprilisában elszállították.
- [24] A másodfokú bíróság úgy ítélte, a felperes arra is alaptalanul hivatkozott, hogy az alperes szerződéses őrzési kötelezettségének megszegésével, nem megfelelő tárolással okozott kárt. Hangsúlyozta: az alperes kizárólag az Üsz. 17.1.7. pontjában meghatározott esetben és ideig vállalt szerződéses kötelezettséget a felperes ingóságainak őrzésére. Az Üsz. 17.1.7. pontja értelmében a lízingtárgyat a benne lévő ingóságokkal a felszólítást követő harmadik napon átadottnak kellett tekinteni, az ingóságokat a kiürítésre rendelkezésre álló határidőtől számított 60 napig volt köteles az alperes a szerződés alapján megőrizni. A felperesnek az Üsz. 17.1.1., 17.1.2. és 17.1.7. pontjai alapján a 2013. június 12-én postára adott, az Üsz. 2.11.6. pontja szerint 2013. június 26-án kézbesítettnek tekintendő felszólítás után két napon belül, azaz legkésőbb 2013. június 28-ig ki kellett ürítenie és birtokba kellett adnia az ingatlan. Az e határidőtől számított 60 nap 2013. augusztus 28-án telt le. Az alperes 2013. szeptember 16-án cserélte le a zárat, azt követően 2014 áprilisában szállította el az ingóságokat, addig azokat a lezárt lakásban hagyta. Azzal, hogy a felperes ingóságait 60 napig kulcsra zárt ingatlanban hagyta, eleget tett a szerződéses őrzési kötelezettségének. Az ingóságok eredeti helyén, zárt ingatlanban megvalósított őrzése alkalmas volt az állag megővésére. Alaptalanul hivatkozott így a felperes az ingóságok nem megfelelő tárolásával elkövetett szerződésszegésre. Szerződéses kötelezettség-vállalás hiányában a 60 napot követően bekövetkezett károkért az alperesnek nem állhatott fenn a régi Ptk. 318. §-a alapján szerződésszegésből eredő kártérítési felelőssége. Az alperessel szemben a keresettel érvényesített jog alapján, szerződésszegésből eredő kártérítés címén a 60 napon túli időszakra nézve már nem volt érvényesíthető követelés.
- [25] A másodfokú bíróság szerint továbbá az alperes a felperes érdekeit sem előtt tartva tovább őrizte az ingóságokat. Ez az őrzés azonban nem a megszűnt szerződésből fakadó kötelezettség volt, hanem abból a jogi tényből következett, hogy a felperes ingóságai a lízingszerződés megszűnése és a 60 napos vállalt őrzési idő után is az alperes akarata ellenére a birtokba vett lízingtárgyban, azaz az alperes birtokában maradtak [rég Ptk. 196. § (1) bekezdés]. A felperes érvelésével ellentétben az alperes nem sértette meg szerződéses kötelezettségét azzal, hogy az ingóságokat nem értékesítette, ilyen kötelezettsége ugyanis nem volt. Azzal, hogy nem élt az ingóságok értékesítésére, megsemmisítésére feljogosító szerződéses rendelkezésekben biztosított jogaival, a felperes érdekét tartotta szem előtt.
- [26] A másodfokú bíróság indokolásában arra is kitért, hogy az Üsz. 17.1.7. pontja nem írta elő az alperes szerződéses kötelezettségeként leltár készítését, sem azt, hogy a leltárnak, fotódokumentációnak milyen részletességűnek kell lennie. Az alperes a lízing tárgyat képező lakás 2013 szeptemberi birtokbavételkor fényképfelvételeket készített, és a közjegyző is rögzítette a megítélése szerint jelentősebb értékű ingóságokat. Az alperes ezzel a régi Ptk. 4. § (1) bekezdésének megfelelően eljárva, kellően figyelembe vette a felperes érdekeit. A tételes leltár hiánya, a fényképfelvételek részletessége egyebekben legfeljebb az ingóságok meglétét, hiányát alátámasztó bizonyíték mérlegelésénél értékelhető, nem hozható okozati összefüggésbe azzal, ha a felperes ingóságainak egy része esetleg elveszett vagy vízkárt szenvedett. Szerződésszegésből eredő kártérítési igényt a felperes erre hivatkozva sem érvényesíthetett.
- [27] A fellebbezés további hivatkozásaira figyelemmel a másodfokú bíróság rámutatott, hogy a felperes a keresetét szerzősszegésre alapította, így a kereset a felelős őrzés szabályai [rég Ptk. 196. § (1) bekezdés] alapján nem volt vizsgálható.
- [28] Mivel a felperes nem bizonyította, hogy az alperes szerződésszegése miatt kár érte, ezért a régi Ptk. 4. §, 318. §-a, 339. §-a alapján nem volt alapos a keresete.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [29] A felperes felülvizsgálati kérelmében az ügy érdemére kiható eljárásjogi és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozással kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Kérelmet terjesztett elő a felülvizsgálat engedélyezése iránt is.
- [30] Előadta, az eljáró bíróságoknak hivatalból észlelniük kellett volna, hogy a perbeli szerződés fogyasztói szerződésnek minősül. Az eljárás e lényeges tény mellőzése mellett zajlott, amely nem eredményezhetett mást, mint kirívóan okszerűtlen ítéleti következtetéseket, valamint az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, amely az eljárás megismétlését teszi szükségessé.
- [31] Érvei szerint az eljáró bíróságoknak azt is hivatalból kellett volna észlelniük, hogy a per tárgyát képező szerződés olyan tartós bérlet, amely alapján a régi Ptk. 429. § (1) bekezdése szerint az Üsz. mellett, illetve attól függetlenül az alperesnek törvényes zálogjoga állt fenn az ingóságain. Az ingóságok jogi sorsát ezért nem pusztán a jogerős ítélet indokolásában rögzített együtműködési kötelezettség, illetve a felek szerződéses szabadsága alapján, hanem a zálogjogi elszámolási szabályok alapján kellett volna elbírálni.
- [32] A felperes felülvizsgálati kérelmének III. pontjában az ügy érdemére kiható eljárásjogi szabálysértések körében, de a Pp. 413. § (1) bekezdés c) pontja felhívásával állította, hogy a jogerős ítélet eltért a 2012. január 1. napja után közzétett BH 2013.123. számú eseti döntéstől, amelyben foglaltak szerint a bíróságnak hivatalból kell észlelnie, ha a perbeli szerződés fogyasztói szerződésnek minősül, és tájékoztatnia kell a feleket a fordított bizonyítási teherről [rég Ptk. 305/A. § (2) bekezdés, 685. §, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdés]. Hivatkozott a fogyasztói szerződés érvénytelenségével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló – az új Pp. hatálya alatt is irányadó – 2/2011. (XII. 12.) PK véleményre is, amely ugyancsak a fogyasztói minőség, illetve a szerződés fogyasztói jellege hivatalbóli észlelésének kötelezettségét mondja ki. Álláspontja szerint a jelen ügyben az eljáró

- bíróságok a fogyasztói minőség, illetve a szerződés fogyasztói jellege észlelésének hiánya miatt rá hárították a teljes bizonyítási terhet, noha az általa konzekvensen hivatkozott közlési szabálytalanság, az ingóságaival kapcsolatos kiadási és elszámolási kötelezettség megsértése, a vonatkozó Üsz. rendelkezések esetleges tisztességtelensége esetén megfordul a bizonyítási terhet.
- [33] Nézete szerint a jogerős ítélet azon túlmenően, hogy eltér a Kúria fentiekben hivatkozott határozataitól, sérti a Pp. rendelkezéseit. A fogyasztói minőség észlelésének hiánya a Pp. 6. §-ának megszegését jelenti, amely a bizonyítási terhet szempontjából meghatározó. Az elsőfokú bíróság részéről nem történt a perbeli szerződés fogyasztói jellege okán anyagi pervezetés, amely a Pp. 237. § (1), (2) bekezdése megsértését jelenti. Az eljáró bíróságok a Pp. 237. § (3) bekezdés *a*) pontjában foglaltak ellenére a megfelelő hivatalbóli jogszabályértelmezésnek [rég. Ptk. 685. § *b*) és *e*) pont, 423. §, 429. §] sem tettek eleget. Megszegték a Pp. 237. § (3) bekezdés *b*) pontjában foglalt kötelezettségüket is, amikor nem alkalmazták a 2/2011. (XII. 12.) PK véleményt. Megsértették továbbá a Pp. 237. § (3) bekezdés *c*) pontját a releváns és az ítéletben rögzített szerződéses feltételek tisztességtelenségének bírói mérlegelésével (rég. Ptk. 209. §) kapcsolatban.
- [34] Állította továbbá, hogy a jogerős ítélet a Pp. 265. § (1) bekezdését is sérti, mivel a fogyasztói minőség, fogyasztói szerződés fennállása esetén „a régi Ptk. megfordítja a bizonyítási terhet”, így „a fogyasztóval szerződő félre telepíti a bizonyítási terhet, jelen esetben a törvényes zálogjogból fakadó elszámolási kötelezettség maradéktalan teljesítését, az ingóságok részbeni megsemmisülésének bizonyítását, az árverési értékesítést, összefoglalóan az ingóságok teljes körével történő számadást” (felülvizsgálati kérelem III.6. pont).
- [35] A felperes a Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előadta: a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlen és iratellenes ítéleti következtetésre jutott „részint az érdemi eljárási szabálysértés okán, részint pedig azért, mert hivatalból nem észlelte a törvényes zálogjog fennállását és ennek hiányában, valamint a fogyasztói minőség hiányában az ingóságok sorsát a régi Ptk. 200. §-a alapján értékelte, noha erről szó sem volt, hiszen az alperes általános szerződési feltételt alkalmazott”. A csatolt dokumentumokból és a tanúvallomásokból nem vonható le az a következtetés, hogy az alperes betartotta az Üsz. 17.1.7. pontjában foglaltakat. Az ingóságokkal való elszámolás tekintetében alperesnek a 60 napos őrzést követően sem szűnt meg a felelőssége, hiszen a szerződés e határidő elteltét követően is elszámolási kötelezettséget írt elő. Tételes leltár felvétele nélkül a szerződésben előírt megőrzési időszak alatt az ingóságok elveszhetnek vagy megsérülhetnek, így az alperes nem tudja bizonyítani, hogy mi történt velük. Nem tudott volna elszámolni az ingóságokkal akkor sem, ha 60 napon belül tudomására jutott volna a történet, hiszen nem rögzítették, mi került a birtokába, mit kell visszaadnia. A jogerős ítéletben megfogalmazott az az állítás, miszerint az alperes csak a felperesi érdekeket szem előtt tartva őrizte tovább az ingóságokat, ellentmondásban áll a dokumentumokkal és valótlan, iratellenes megállapítás. Iratellenes az az ítéleti megállapítás is, miszerint az ingóságokat a 2014. áprilisi elszállításukig a lízing tárgyat képező ingatlanban őrizte. Peradat, hogy az ingatlan értékesítése során az ingóságokat dokumentáció és leltár nélkül átadta egy harmadik személynek (az ingatlan új tulajdonosának), és csak ezután szállította raktárba a még meglévő dolgokat. A raktárba szállításkor felvett leltár és a lakás birtokbavételekor készült jegyzőkönyv összevetése (a „Károkozás bemutatása” című irata) bizonyítja: az ingóságok jórészen már a raktárba szállítás előtt nyoma veszett. Az alperes által csatolt dokumentumok ezért bizonyítják, hogy a károkozás már hónapokkal a raktárba szállítás előtt megvalósult. E dokumentumok mellett a bíróság iratellenesen fogadta el azt az alperesi állítást, hogy a saját hibájából nem vette át az ingóságokat és ezzel lényegében magának okozta a kárt.
- [36] A felperes a Pp. 346. § (5) bekezdésére hivatkozással hangsúlyozta, hogy a per főtárgyára vonatkozóan először a másodfokú ítélet tartalmazta a bíróság jogi álláspontját. Nézete szerint az olyan jogi indokolási tartalom sem megfelelő, amelyben az alsóbb bíróságok nem alkalmazzák az adott ítéleti tényállásra a Kúria közzétett határozatát. A jelen esetben rendelkezésre áll olyan kúriai döntés, amely lehetővé tette az eljáró bíróságok részére a fogyasztói minőség és a fogyasztói szerződés hivatalbóli észlelését. „Ez pedig ahhoz vezetett, hogy az ítéleti tényállás nem kerülhetett megalapozottan megállapításra, így a jogi indokolás sem lehet adekvát”. A felperes a határozatok indokolásával kapcsolatban a Kúria Gfv.30.034/2023/10. számú precedensképes határozata [63] és [65] bekezdésében foglaltakra is hivatkozott.
- [37] Az anyagi jogi jogszabálysértés körében a felperes kifogásolta: a másodfokú bíróság jogerős ítéletében „tényként állapította meg”, hogy szerződésszerű teljesítés esetén az alperesnek nem keletkezik sem joga, sem kötelezettsége a felperes lízingtárgyba bevitt ingóságait illetően, mely megállapítást a Pp. 279. § (1) bekezdését sértő, kirívóan okszerűtlen és iratellenes következtetésnek tartott. Álláspontja az volt, hogy az alperes kötelezettséget vállalt a szerződésben a felperesi ingóságok kezelésére. A másodfokú bíróság az alperesi értesítések szabályszerűségére alapította a kereset elutasítását annak ellenére, hogy a kereset azon alapult: az alperes nem számolt el az ingóságokkal. Kirívóan okszerűtlen tehát az az ítéleti következtetés, hogy kára azért nem következett be, mert nem tudta megjelölni, melyik alperesi értesítés volt szabályszerűtlen, illetve az értesítés átvételének elmulasztása miatt az alperes nem okozhatott jogellenesen kárt. A perben mindvégig következetesen az alperes ingó kiadási, tehát elszámolási kötelezettségének megsértésére hivatkozott, ennek körében jelölte meg, hogy az ingóságai tekintetében nem kapott értesítést. Az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a felek együttműködési kötelezettsége mellett a szerződésszerű teljesítést is, de eltérő jogi alapon, mint ahogyan a másodfokú bíróság tette. Az alperes szerződésszerű teljesítését a felek szerződésének keretein belül kellett vizsgálni, azonban a másodfokú bíróság az anyagi jogi jogszabályokra hivatkozott. A hivatkozása egyfelől azért megalapozatlan, mert a

- Ptk. 4. §-a olyan alapelv, amelyre önmagában igényt alapítani nem lehet. Másfelől, ha a fogyasztói minőséget a bíróságok észlelték volna – hivatalból a Pp. 6. §-a, 237. § (3) bekezdés *b*) pontja alapján –, akkor azt is észlelniük kellett volna, hogy az ingatlanban található ingóságok szerződés megszűnését követő sorsát nem az Üsz., nem a régi Ptk. 200. §-a és 277. § (5) bekezdése, hanem a régi Ptk. kógens 429. §-a és a zálogtárgy értékesítésére irányadó, ugyancsak kógens 258. § (2), (3) bekezdése határozza meg.
- [38] Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok elmulasztották az alperes – mint fogyasztóval szerződő fél – bizonyítási terhe mellett megvizsgálni az elszámolási, értesítési kötelezettséget, és értékelni, hogy egyáltalán eltérhetett-e az Üsz. a régi Ptk. 429. §-ától, illetve 258. §-ától, és így alkalmazható volt-e. A Pp. 237. § (3) bekezdés *b*) pontja szerint az elsőfokú bíróságnak, a Pp. 369. § (4) bekezdése szerint pedig a másodfokú bíróságnak kellett volna hivatalból észlelnie, hogy a régi Ptk. 258. §-a ellenére az Üsz. nem tartalmaz az alperes részére elszámolási kötelezettséget.
- [39] A felperes a Pp. 110. § (3) bekezdésére hivatkozással rámutatott: mindvégig következetesen hivatkozott arra, hogy az alperes nem számolt el az ingóságaival, azokat nem leltározta fel, nem tudni, hogy értékesítette-e és mennyiben, valamint milyen értékben vonta le a tartozásából. Az utolsó perflévélteli tárgyalás 24. sorszámú jegyzőkönyve nem tartalmazott e tárgyban a Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pontja szerinti keresetváltoztatást. Megalapozatlannak tartotta ezért a jogerős ítélet [30] bekezdésében foglaltakat, miszerint a fellebbezésében keresetváltoztatást terjesztett elő. A 24. sorszámú jegyzőkönyvben rögzítettekkel összevetve valójában az ingóságai teljes körű elszámolásának hiányából fakadó kárát érvényesítette, az alperes jogellenes magatartását a tételes elszámolás hiányában és abban jelölte meg, hogy igazoltan nem értesítette az ingóságai elvételéről. Fellebbezésében is az elszámolási kötelezettség megszegését állította, ennek körében tett tényállításokat, amelyeket nem lehet újnak tekinteni.
- [40] Álláspontja szerint a jogerős ítélet [43] bekezdésében foglaltak is megalapozatlanok, mert amellet, hogy az alperesnek szerződéses kötelezettsége volt az ingóságok kezelése, előrébb való volt a jogszabályban előírt az a kötelezettsége, hogy az ingóságokat az elszámolásig megőriznie, kezelnie kellett, jogszerű teljesítése az elszámolással ért véget, szemben a jogerős ítélet azon megállapításával, hogy ilyen kötelezettsége – szerződésszegés hiányában – nem volt. Kiemelte: „[a] peres felek fogyasztói szerződésének egyensúlyát pedig a bírói mérlegelés dönti el, ennek során a fogyasztóra kedvezőbb értelmezési és bizonyítási szabályokat kell figyelembe venni”.
- [41] A felperes előadta továbbá, hogy a jogerős ítélet [32] bekezdésének az az új jogi indokolása, miszerint a felek szerződése csak az ingatlanra vonatkozott, így az ingóságok tekintetében az alperesnek nem keletkezett sem joga, sem kötelezettsége, a régi Ptk. 423. §-ába, a 429. § (1) bekezdésébe, a 251. § (1) bekezdésébe és a 258. § (1)–(3) bekezdésébe ütközik. Szerinte az alperes számára – a jogerős ítélet megállapításával szemben – maga a régi Ptk. teremtette meg a kötelezettséget a felperesi ingóságokkal kapcsolatosan. Az eljáró bíróságok ezt nem észlelték, ezért nem vetették össze a fogyasztói szerződés e körben meghatározott feltételeit a zálogjog kógens elszámolási, értékesítési szabályaival [rég Ptk. 209. § (1) és (2) bekezdés], de legfőképpen a régi Ptk. 258. § (3) bekezdésével, amely szerint semmis a zálogjog megszűnése előtt kötött az a megállapodás, amely a jogosultat az elszámolási kötelezettség alól mentesíti.
- [42] A felperes kiemelte azt is, hogy az eljáró bíróságok a 2012. június 29-től hatályos üzletszabályzat alapján ítélezhettek, holott a felek a szerződésüket 2006-ban kötötték. Ezzel összefüggésben a régi Ptk. 205/A. § (1), (2) bekezdésére hivatkozással hangsúlyozta: megfelelő bizonyítási kioktatás és anyagi pervezetés mellett az alperest terhelte volna a szerződés fogyasztói jellege okán annak bizonyítása, hogy a szerződéskötés időpontjában az üzletszabályzat milyen szöveggel vált a felek szerződésének részévé, illetve annak tekintetében a 2012. június 29-én hatályos üzletszabályzatot kellett alkalmazni, vagy annak szabályai azonosak voltak a szerződéskötéskori üzletszabályzattal. Hivatkozott továbbá a régi Ptk. 207. § (2) bekezdésére. Álláspontja szerint e rendelkezések alapján utólagos bizonyítás engedélyezése iránti kérelmet sem kellett volna a perflévéltel lezárását követően előterjeszteni, mert a bizonyítási terhe az ingóságok kezelésével kapcsolatos körülmények tekintetében nem rá hárult.
- [43] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.
- [44] Rámutatott, hogy a BH 2013.123. számon közzétett döntés alapjául szolgáló perben a Kúria azért ítélte jogszabálysértőnek az alsóbb fokú bíróság eljárását, mert az a fogyasztói szerződés speciális szabályát, a régi Ptk. 305/A. § (2) bekezdésében foglaltakat hagyta figyelmen kívül. A jelen perben azonban nem hibás teljesítés volt a kereset jogalapja, így e jogszabály alkalmazása szóba sem kerülhet. Az eljáró bíróságok nem sérthették meg a régi Ptk. 305/A. § (2) bekezdésében foglalt bizonyítási szabályokat, így a jogkérdésben való eltérés sem állapítható meg.
- [45] Észrevételezte, felülvizsgálati kérelmében a felperes csak arra hivatkozott, hogy fogyasztói szerződés fennállása esetén a régi Ptk. a bizonyítási terhet megfordítja, így a fogyasztóval szerződő félre telepíti a bizonyítási terhet, a megsértett jogszabályhelyet azonban konkrétan nem jelölte meg, a Pp. 265. § (1) bekezdésének megfelelően a kártérítési igényt megalapozó körülmények bizonyítása pedig őt terhelte.
- [46] Az alperes kiemelte: a per tárgya nem a lízingszerződés érvénytelenségének megállapítása, hanem a felperes kártérítési igényének érvényesítése volt. A felperes nem jelölte meg azt a jogszabályt, amelyből a bíróságok hivatalból történő vizsgálati kötelezettsége levezethető, amelynek megsértését – a hivatalbóli vizsgálat elmulasztásával – az eljáró bíróságok elkövethették. A hivatalbóli vizsgálati kötelezettség megszegésének állításával a felperes a felülvizsgálati eljárásban a kereseti kérelem esetleges hiányosságait kívánta pótolni, ez azonban a kérelemhez kötöttség elvének teljes kiüresítését jelentené. A bíróságnak erre irányuló jogszabályi felhatalmazás hiányában nem feladata a fél helyett a

- peranyag szolgáltatása vagy a fél által nem peresített szerződéses kikötések kereset részévé tétele, ezáltal a per kereteinek a felek helyett történő meghatározása.
- [47] A Pp. 413. § (1) bekezdésére, 423. § (2) bekezdésére és a Kúria gyakorlatára utalva hangsúlyozta, hogy a felülvizsgálati eljárásnak nem képezheti tárgyát olyan jogkérdés, amelyet a bíróságok az eljárás korábbi szakaszában nem vizsgáltak. A felperes felülvizsgálati kérelmében előadott, meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősülő, így különösen a régi Ptk. 423. §-ának, 429. §-ának, 209. §-ának, 258. §-ának megsértésére alapított hivatkozások nem vizsgálhatók a felülvizsgálati eljárásban. A felperes azt is a felülvizsgálati eljárásban állította először, hogy az Üsz. nem vált a szerződés részévé, ezért a régi Ptk. 205/A. §-ára és 207. § (2) bekezdésére alapított hivatkozásai sem vizsgálhatók.
- [48] Az alperes szerint eleget tett az Üsz. 17.1.1. pontjában rögzített kötelezettségének, felszólította a lízingbe vevőt a lízingtárgy visszaadására, és figyelmeztette a 17.1.2. pontban rögzített következményekre. A perben meghallgatott tanúk vallomása és az okirati bizonyítékok alapján megállapítható volt, hogy a birtokbavétel közjegyző jelenlétében történt. A közokirat, valamint a fényképfelvételek rögzítették az ingatlanban fennálló állapotot, amelyre vonatkozóan a tanúvallomásból az derült ki, hogy az ingatlan a birtokbavétel időpontjában már költözés utáni állapotban volt, az ingóságok be voltak dobozolva. Amennyiben a felperes gondoskodott volna a postai küldemények átvételéről, úgy jelen lehetett volna a kiürítés során, lehetősége lett volna a jegyzőkönyv tartalmát kiegészíteni, további fényképfelvételek készítését kérni, ezért a több mint tíz évvel a birtokbavételi eljárást követően tett az az állítása, miszerint a raktárba szállítást megelőzően ingóságok tűntek el, pusztá feltételezés, amit bizonyítani nem tudott.
- [49] Rámutatott továbbá, hogy a felperes állításával ellentétben nem volt értékesítési kötelezettsége.
- [50] A felperes észrevételében hangsúlyozta: a jelen ügyben az a vizsgálendő kérdés, hogy a fogyasztói minőség hivatalbóli észlelésének hiánya hogyan, mennyiben hatott ki a fél jogérvényesítési helyzetére, azt milyen mértékben befolyásolta. Anyagi pervezetés hiányában nem derült fény arra, milyen irányt vett volna a felperes határozott kérelme, ha a fogyasztói minőségéhez kapcsolódó speciális szabályok mentén folyik az eljárás. Ez pedig azt jelenti, hogy a felperes igényéről nem lehetett teljeskörűen, aggálymentesen és megnyugtatóan dönteni.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [58] A felülvizsgálati keretek között eljárva a felperes felülvizsgálati kérelmének csak azok a hivatkozásai voltak érdemben vizsgálhatóak, amelyek a megsértett jogszabályhely konkrét megjelölését és a jogszabálysértés azzal adekvát körülírását (szöveges indokolását) is tartalmazták, illetve amelyeket a felperes a megelőző eljárásokban is előadott.
- [59] Felülvizsgálati kérelmében a felperes a perbeli szerződés fogyasztói jellege észlelésének elmulasztásával, valamint a Pp. 6. §-ával, a 237. § (1)–(2) bekezdéseivel, (3) bekezdése a)–c) pontjával kapcsolatos jogszabálysértést abban látta, hogy a másodfokú bíróság rá hárította a bizonyítási terhet, jöllehet az az Üsz. rendelkezései tisztességtelensége esetén megfordul. A felülvizsgálati kérelem azonban nélküli annak szöveges bemutatását, részletes indokolását, hogy a felperes által hivatkozott mulasztásban megnyilvánuló jogszabálysértés miatt és mennyiben hatott ki az ügy érdemére. Ennek hiányában a felperes e hivatkozásai nem voltak érdemben vizsgálhatók.
- [60] Az anyagi pervezetés szabályainak megsértésével kapcsolatban ugyanakkor a Kúria arra is rámutat, hogy a Pp. 237. § (5) bekezdése alapján a bíróság a felek kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja az anyagi pervezetést. Az érvényesített jog megnevezése – azon túl, hogy kiindulási alap a felek és a bíróság számára az alkalmazandó anyagi jog azonosítása terén – egyben (a jogi érveléssel együtt) kiindulópontja és határa is az anyagi pervezetésnek, ami nem terjedhet ki arra, hogy a bíróság a felet arról tájékoztassa, miszerint az előadott tények az általa nem hivatkozott jog alkalmazását vetik fel, különösen, ha ez a kérelem, illetve az érvényesített jog megváltoztatását kívánja meg. Nem terjed ki továbbá a fél kérelme, illetve az érvényesített jog keretein belül sem tények és bizonyítékok hivatalból való felkutatására, beszerzésére vagy a tényekből levont jogi következtetésekről, a felek általi jogi minősítésekről, a bizonyítékok értékeléséről való érdemi állásfoglalásra; ezekről a bíróságnak az ítéletében kell számot adnia.
- [61] A felperes a jogerős ítélet [30] bekezdésével összefüggésben sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság keresetváltoztatásnak tekintette a fellebbezésében foglaltakat, nem jelölt meg azonban a hivatkozott jogszabálysértéssel adekvát eljárásjogi rendelkezést. Erre tekintettel ez a felülvizsgálati hivatkozása sem volt érdemben vizsgálható.
- [62] Sérelmezte a felperes a jogerős ítélet [43] bekezdésében foglaltakat is, szerinte ugyanis az alperes jogszerű teljesítése az elszámolással ért véget, szemben a jogerős ítéletnek azzal a megállapításával, hogy az alperesnek ilyen kötelezettsége nem volt. Nem jelölt meg azonban e hivatkozásával kapcsolatban adekvát megsértett jogszabályhelyet, ezért ez az állított jogszabálysértés sem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [63] A felülvizsgálati kérelem a Pp. 346. § (5) bekezdése vonatkozásában sem tartalmazott érdemben vizsgálható, tartalmában szövegszerűen kifejtett eljárás szabálysértést, mert a felperes nem adta elő, hogy a jogerős ítélet indokolásának állított hiánya (miszerint az nem tartalmazza, hogy a bíróság miért tért el jogkérdésben a Kúria hivatkozott közzétett határozatától), miként hatott ki az ügy érdemére.
- [64] A felperes az ingóságain fennálló törvényes zálogjogra [és azzal összefüggésben a régi Ptk. 423. §, 429. § (1) bekezdés, 251. § (1) bekezdés, 258. § (1)–(3) bekezdésére] az eljárás korábbi szakaszaiban egyáltalán nem hivatkozott, így az nem volt az eljárás tárgya, ezért azt az eljárás bíróságok nem vizsgálhatták, következésképpen ezzel összefüggésben meg sem sérthették annak szabályait. Ezen túlmenően a felperes felülvizsgálati kérelmében azzal kapcsolatban, hogy a bíróságnak miért kellett volna hivatalból észlelnie a törvényes

- zálogjog fennállását, nem jelölt meg megsértett jogszabályhelyet és jogi érvelést sem adott elő.
- [65] Ugyanez vonatkozik a felperesnek arra a felülvizsgálati hivatkozására is, miszerint a bíróság a 2006-ban kötött szerződés feltételeit nem a szerződéskötéskor, hanem a 2012. június 29-től hatályos Üsz. alapján állapította meg, anélkül, hogy az alperes bizonyította volna a későbbi üzletszabályzatnak a szerződéskötéskorival azonos tartalmát. A felperes erre a körülményre sem az első-, sem a másodfokú eljárásban nem hivatkozott, jöllehet a szerződés tartalma körében tényállítási kötelezettség terhelte [Pp. 4. §.(2) bekezdés, 170. § (2) bekezdés c) pont]. Új hivatkozásait a felülvizsgálati eljárásban vizsgálni nem lehetett.
- [66] A mindezek alapján meghatározott felülvizsgálati keretek között eljárva, az érdemben figyelembe vehető hivatkozások vizsgálata eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, a felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos.
- [67] A másodfokú bíróság a szerződés fogyasztói jellegével kapcsolatban – a felülvizsgálati kérelem III.6. pontjában foglaltakkal ellentétben – nem sértette meg a Pp. 265. § (1) bekezdését. A perben jelentős tényeket ugyanis az alanyi jog érvényesítését biztosító anyagi jogi szabályok határozzák meg, a felperes pedig a keresetével – a fentebb kifejtettekre tekintettel – nem a törvényes zálogjogból fakadó elszámolási kötelezettség alapján támasztott igényt [Pp. 7. § (1) bekezdés 8. és 11. pont].
- [68] A másodfokú bíróság ehhez képest a felülvizsgálati kérelemben előadott okból a bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó eljárási szabályt [Pp. 279. § (1) bekezdés] sem sérthette meg. A Kúria rámutat továbbá, hogy a felperes e jogszabályhely megsértését nem a keresettel érvényesített jog, a szerződésszegésen alapuló kártérítési felelősség körében jelentős tényekkel kapcsolatban állította, így az általa állított jogszabálysértésnek nem lehetett az ügy érdemére kihatása.
- [69] A felperes egyebekben a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére hivatkozással nem a tényállás megállapítását, a bizonyítékok értékelését, hanem a másodfokú bíróság anyagi jogi következtetését támadta. Felülvizsgálati kérelmében ugyanakkor a felperes nem jelölt meg megsértésként az előadott (szövegesen hivatkozott) jogszabálysértéssel adekvát anyagi jogi szabályi rendelkezést.
- [70] A Kúria kiemeli, hogy felülvizsgálati jogköre csak arra terjed ki, hogy az ügyben eljáró bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan helytelen, irratellenes vagy okszerűtlen következtetésre (Kúria Pfv.20.725/2022/6.). A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértését a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen vagy a logika szabályaival ellentétes mérlegelése alapozhatja meg (Kúria Pfv.20.001/2022/5.).
- [71] Az alperes kereset tárgyát képező károkozó magatartása vonatkozásában a felperes abban látta a bizonyítás eredményének téves mérlegelését, hogy a másodfokú bíróság nem vette figyelembe, miszerint a dokumentumokból a raktárba szállítás előtt megvalósult károkozásra vonható le következtetés.
- [72] A Kúria a hivatkozott jogszabálysértéssel kapcsolatban arra mutat rá, hogy a lakás birtokbavételekor (2013 szeptemberében) készült jegyzőkönyvnek és az ingóságok raktárba szállításakor (2014 áprilisában) felvett leltárnak nem volt jelentősége az alperes szerződésszegő magatartása bizonyítása körében, mert a felperes által nem vitatott, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás és a régi Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti szerződésértelmezés (jogerős ítélet [41] bekezdés) szerint az alperest a perbeli szerződés alapján 60 napig terhelő őrzési kötelezettség 2013. augusztus 28-án letelt. Ezt követően az alperes az ingóságokat a felperes érdekében anélkül tartotta magánál, hogy arra külön jogviszonynál fogva jogosult vagy köteles lett volna, ezáltal a felek között egy újabb jogviszony: felelős őrzés [rég. Ptk. 196. § (1) bekezdés] keletkezett. Az alperest e jogviszony keretében terhelő őrzési kötelezettség megsértésére azonban a felperes nem alapított keresetet. Az általa hivatkozott dokumentumoknak – a keletkezésük időpontjára figyelemmel – jelentőségük már csak az új jogviszony megítélésében lehetett volna, amint arra a másodfokú bíróság is helytállóan mutatott rá jogerős ítéletének [43] és [45] bekezdéseiben.
- [73] A felperes a Pp. 279. § (1) bekezdése megsértése körében arra is hivatkozott, hogy a bíróság irratellenesen fogadta el az alperes állítását, miszerint a saját hibájából nem vette át az ingóságokat. A felülvizsgálati kérelem azonban ebben a vonatkozásban nem tartalmazza, hogy mely konkrét iratok cáfolják a felperes álláspontja szerint az alperes állítását, ezért ebben a tekintetben a perben rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok mérlegelésének okszerűtlensége nem volt megállapítható.
- [74] A felperes az „anyagi jogi” jogszabálysértés körében, de a Pp. 279. § (1) bekezdését felhívva hivatkozott arra is, hogy a bíróságok nem az alperes jogszabályon alapuló elszámolási kötelezettségét bírálták el. E körben lényeges, hogy egyrészt és először is ez nem anyagi jogi kérdés, másrészt a felülvizsgálati kérelemben megsértésként megjelölt eljárásjogi jogszabályhely nem adekvát. A Pp. 279. § (1) bekezdése a bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozza, a felperes érvelése alapján viszont nem ennek a jogszabályhelynek, hanem az ítélet teljességét és az érdemi döntés korlátait szabályozó jogszabályhelyeknek (Pp. 341. §, 342. §) megsértése vetődhet fel, amely jogszabályhelyeket a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta.
- [75] Iratellenes a felperesnek az a hivatkozása, hogy az elszámolási kötelezettségen alapuló keresete volt. Amint azt a másodfokú bíróság is helyesen azonosította a jogerős ítélet [29] és [30] bekezdésében, a felperes keresete jogalapját a 24. sorszámú jegyzőkönyvben rögzítettek szerint jelölte meg. Jogvédelmi igényét az együttműködési kötelezettség megszegésével, szerződésszegéssel okozott kár megtérítésének szabályaira alapította. Az alperes szerződésszegő magatartását pedig abban határozta meg, hogy rossz címre küldte az értesítéseket, nem akadályozta az átvételt, nem megfelelően őrizte és tárolta az ingóságait, elnagyolt jegyzőkönyvet készített a birtokába került ingóságokról.

- [76] A felperes állításával ellentétben a másodfokú bíróság a régi Ptk. 4. §-ára, 277. § (5) bekezdésére is a szerződéses kötelezettség körében hivatkozott. Arra mutatott rá, hogy e jogszabályok a szerződés teljesítése során együttműködésre és tájékoztatásra kötelezik a feleket, és e kötelezettségeik konkrét tartalmáról a felek a szerződésben szabadon megállapodhatnak [rég. Ptk. 200. § (1) bekezdés].
- [77] A felperes keresete szerződésszegésen alapult, ezért az ingóságoknak az őrzési kötelezettség megszűnését követő sorsát a perben nem kellett vizsgálni.
- [78] A felperes az eljárás első- és másodfokú szakaszában szerződésszegésként nem az elszámolási kötelezettség megsértésére hivatkozott, így a másodfokú bíróságot nem terhelte a Pp. 369. § (4) bekezdése alapján az az anyagi pervezetési kötelezettség, amelynek hiányára a felperes a felülvizsgálati kérelemben a régi Ptk. 429. §-a és 258. §-a alkalmazásával kapcsolatban hivatkozott.
- [79] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és érdemben vizsgálható okokból nem volt jogszabálysértő, ezért azt hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.I.20.006/2024/7.)

66. I. A felülvizsgálati határidő kezdő időpontjának meghatározása objektív tényhez, a jogerős ítélet fél (jogi képviselő esetén jogi képviselője) részére történt közlése napjához kötődik. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésének e határidőn belüli elmaradása szintén objektív tény, amelynek a bekövetkezésében nincs jelentősége annak, hogy a fél esetlegesen akadályoztatva volt-e a felülvizsgálati kérelem előterjesztésében. Annak a jelentőségét és jogkövetkezményét, hogy a felülvizsgálati kérelmet a fél nem az objektíve meghatározott határidőben terjesztette elő, a mulasztás tényének és okának vizsgálata körében kell levonni: egyrésztől annak vizsgálatával, hogy jogi értelemben történt-e mulasztás, másrészt, ha igen, az igazolási kérelemmel orvosolható-e.

II. Nem minősül a fél mulasztását kizáró „elháríthatatlan akadály”, ha a kormányhivatal jogi segítségnyújtó szolgálata az ügyfél által a felülvizsgálati kérelem előterjesztésénél kötelező jogi képviselő érdekében a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése iránt előterjesztett kérelmet – az utóbb közigazgatási perben hozott jogerős ítélet szerint jogellenesen – elutasította, és csak a felülvizsgálati határidő objektív leletét követően engedélyezte részére pártfogó ügyvédi képviselő igénybevételét. Erre tekintettel a fél mulasztása fennáll, annak igazolására a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 61. § (2) bekezdése tartalmaz speciális rendelkezést. Az e jogszabályhelyre alapított igazolási kérelem benyújtásának elmulasztása miatt az elkészített felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának van helye [1952. évi III. törvény (rég. Pp.) 103. § (2), (4)–(5) bek., 104/A. § (1) bek. 105. § (3) bek., 272. § (1) bek.; 2003. évi LXXX. törvény (Jst.) 61. § (2) bek.].

- [1] A felperes keresetében az alperes 50 000 000 forint kártérítés megfizetésére kötelezését kérte.
- [2] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

- [3] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak 1 500 000 forint eljárási illetéket, továbbá megállapította, hogy a pártfogó ügyvéd munkadíját az állam viseli.
- [4] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az ügyben irányadó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján helyben hagyta az elsőfokú ítéletet, és kötelezte a felperest 2 500 000 forint feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére.
- [5] A jogerős ítélet ellen a felperes pártfogó ügyvédje útján felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben kérte a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztését is.
- [6] A felperes előadta, hogy 2022. augusztus 3-án vette át a jogerős ítéletet, a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének határideje 2022. október 19-én járt le. A felülvizsgálati eljárásban a jogi képviselő kötelező, azonban jövedelmi és vagyoni viszonyai nem tették számára lehetővé a jogi képviselő megbízását, ezért még a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidőn belül, 2022. szeptember 5-én pártfogó ügyvéd kirendelése iránti kérelmet terjesztett elő, amelyet az eljáró kormányhivatal jogi segítségnyújtó szolgálata 2022. szeptember 14-én kelt határozatával elutasított. Az e határozat ellen előterjesztett keresetnek helyt adva a bíróság a határozatot megsemmisítette, és a kormányhivatalt új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt eljárásban hozott határozatával a kormányhivatal jogi segítségnyújtó szolgálata a 2023. szeptember 8-án kelt határozatával ismételt elutasította a kérelmet, amely határozat elleni újabb keresetnek a bíróság ismételt helyt adott, és ezt a határozatot is megsemmisítette, új eljárásra kötelezve a kormányhivatalt. Végül a kormányhivatal 2024. május 10-én engedélyezte számára a pártfogó ügyvédi képviselő igénybevételét. 2024. július 10-én ismételt a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordult kérve pártfogó ügyvéd kirendelését azzal az indokolással, hogy az általa megkeresett jogi segítők az ügyében a képviselőt nem vállalták. A jogi segítségnyújtó szolgálat 2024. július 12-én kelt végzésével rendelte ki számára a felülvizsgálati eljárásban öt képviselő pártfogó ügyvédet.
- [7] A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a régi Pp. kötelező jogi képviselőtről szóló 73/A. § (1) bekezdés b) pontjának ba) alpontjára, a mulasztásról szóló 105. § (1) bekezdésére és kiemelten (3) bekezdésére, valamint a régi Pp. felülvizsgálati kérelem benyújtásának helyéről, határidejéről és példányszámáról rendelkező 272. § (1) bekezdésére.
- [8] Kiemelte, hogy az előadottakra tekintettel elháríthatatlan akadályt gátolta a felülvizsgálati kérelem előterjesztésében, nevezetesen az, hogy egy olyan eljárásban, amelyben a jogi képviselő kötelező, alaptalanul elutasították és jogellenesen nem engedélyezték számára a pártfogó ügyvédi képviselőt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő lejártáig, arra csak 2024 májusában került sor, így a felülvizsgálati kérelem határidőben történő benyújtásának elmaradása nem tekinthető mulasztásnak. Azt követően, hogy számára a jogi képviselőt kirendelték – az ítélezési szünetet is figyelembe véve – 60 napon belül

- terjesztette elő felülvizsgálati kérelmét, így kérte azt határidőben benyújtottnak tekinteni.
- [9] A felperes igazolási kérelmet nem terjesztett elő.
- [10] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiakra tekintettel elkésett, érdemben nem bírálható el.
- [11] A per megindításának időpontjára tekintettel irányadó régi Pp. 272. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani vagy ajánlott küldeményként postára adni kettővel több példányban, mint ahány fél a perben érdekelve van.
- [12] A felperes által a felülvizsgálati határidő számításával összefüggésben előadottak kapcsán a Kúria mindenekelőtt az alábbiakat emeli ki.
- [13] A felülvizsgálati határidő számítása nem értelmezhető a felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint úgy, hogy az a fél akadályoztatása miatt később kezdődik meg. A felülvizsgálati határidő kezdő időpontjának meghatározása objektív tényhez, a jogerős ítélet fél (jogi képviselő esetében jogi képviselője) részére történt közlése napjához [rég Pp. 272. § (1) bekezdés] kötődik. A határidő a kézbesítést követő napon kezdődik [rég Pp. 103. § (2) bekezdés], és letelte is e kezdőnap alapulvételével határozható meg az arra vonatkozó perrendi szabályok figyelembevételével [rég Pp. 103. § (4)–(5) bekezdés, 104/A. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésének e határidőn belüli elmaradása szintén objektív tény, aminek a bekövetkezésében nincs jelentősége annak, hogy a fél esetlegesen akadályoztatva volt-e a felülvizsgálati kérelem előterjesztésében. Annak a jelentőségét és jogkövetkezményét, hogy a felülvizsgálati kérelmet a fél nem az objektíve meghatározott határidőben terjesztette elő, a mulasztás ténye és oka vizsgálata körében kell levonni: egyrészt a felperes által is hivatkozottak körében annak vizsgálatával, hogy jogi értelemben történt-e mulasztás, másrészt, ha igen, az igazolási kérelemmel orvosolható-e.
- [14] A kifejtettekhez képest nem vitatott tény, hogy a jelen perben a felperest a másodfokú eljárásban a korábbi kirendelés alapján képviselő pártfogó ügyvéd a jogerős ítéletet 2022. augusztus 3-án vette át, ezért a felperes számára a felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló hatvannapos határidő az ezt követő napon megkezdődött, és – a határidőszámítás fentebb felhívott szabályainak figyelembevételével – a felperes által is helyesen megjelölt 2022. október 19. napján járt le. Tény továbbá, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmét új jogi képviselője közreműködésével elektronikus úton 2024. október 18-án nyújtotta be a perben első fokon eljáró bírósághoz. A felperes tehát felülvizsgálati kérelmét tényszerűen a felülvizsgálati határidő lejártát követően csaknem két évvel később, így elkésetten terjesztette elő.
- [15] A felperes által előadott hivatkozásra tekintettel azt kellett vizsgálni, hogy a felülvizsgálati kérelem elkésett előterjesztése a felperes mulasztásának minősül-e.
- [16] A felperes által felhívott régi Pp. 105. § (3) bekezdése szerint nem tekinthető mulasztásnak, ha a felet a perbeli cselekmény teljesítésében „valamely köztudomású természeti esemény vagy más elháríthatatlan akadály gátolta”. A felperes e jogszabályhely második fordulatára alapozva állította mulasztása hiányát, elháríthatatlan akadályként a kormányhivatal jogi segítségnyújtó szolgálata által a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése iránti kérelme két ízben történt alaptalan, utóbb a közigazgatási perekben hozott jogerős ítéletek szerint jogellenes elutasítására hivatkozva.
- [17] E két téves és jogsértő kormányhivatali határozat mint akadály azonban nem volt elháríthatatlan; azt a felperes a közigazgatási bírósági út igénybevételével maga hártotta el, amelynek következtében 2024. május 10-én a jogi segítségnyújtó szolgálat engedélyezte is részére a pártfogó ügyvédi képviselő igénybevételét. A felperes ekkor került abba a helyzetbe, hogy jogi képviselővel eljárva terjeszthesse elő felülvizsgálati kérelmét. Ezt követően – a felülvizsgálati kérelme 10. pontjában előadottak szerint – az általa megkeresett jogi segítők nem vállalták az ügyet, ezért fordult 2024. július 10. napján ismét a jogi segítségnyújtó szolgálathoz, kérve pártfogó ügyvéd kirendelését. A felperes ekkor már késedelembe volt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésével, hiszen annak objektív határideje a fentebb kifejtettek alapján 2022. október 19-én letelt, továbbá a két elutasító határozat mint akadály nem minősült elháríthatatlannak, így a felperes mulasztása bekövetkezett.
- [18] Az ilyen helyzetekben követendő eljárásról a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) 61. § (2) bekezdésének speciális szabálya rendelkezik, amely szerint: „Ha a fél képviselőt pártfogó ügyvédként jogi segítőt nem vállalja, és ez – a határidőkre tekintettel – a jogainak sérelmével járhat, a fél az eljárási határidő elmulasztása esetén erre hivatkozással a perben igazolási kérelmet terjeszthet elő, a jogi segítségnyújtó szolgálat pedig részére – kérelmére – pártfogó ügyvédként jogi segítőt, ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendelhet ki.”
- [19] A felperes azonban – a mulasztása hiánya kapcsán elfoglalt téves jogi álláspontja miatt – felülvizsgálati kérelmében, illetve azzal egyidejűleg nem terjesztett elő a Jst. 61. § (2) bekezdése alapján igazolási kérelmet, így mulasztását nem mentette ki, ezért annak jogkövetkezményeként a Kúriának a felperes elkésett felülvizsgálati kérelmét hivatalból el kellett utasítania.

(Kúria PfvI.21.192/2024/2.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

67I. A Cstv. 27. § (2) bekezdés a) pontjában nevesített fizetési képtelenségi feltételek körében az adós a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően a követelés beszámítással történő kiegyenlítésére csak a Cstv. 27. § (5) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott – vagylagos – feltételek fennállása esetén hivatkozhat.

II. A Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontja alapján az adós akkor hivatkozhat a beszámításra, ha a beszámítani kívánt ellenkövetelés a hitelezői fizetési felszólítást megelőzően keletkezett, de az ellenkövetelés fennállása vagy esedékessé válása csupán utóbb vált ismertté, ezért a beszámítás lehetősége csak utóbb nyílt meg [1991. évi XLIX. törvény 27. § (5) bek. a)–c) pont].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az adós és a cég mint szállító között 2013. december 5-én szállítási szerződés jött létre, mely alapján a szállító az adós által üzemeltetett erőmű működéséhez szükséges biomassza tüzelőanyagként az adós székhelyén történő átadására és a tulajdonjog átruházására, míg adós a termékek átvételére és vételár megfizetésére kötelezte magát.
- [2] A cég a szerződésnek eleget tett, az átvett tüzelőanyagról kiállította a7461 sorszámú, 2013. december 20-án esedékes 11 780 055 forint, a 462 sorszámú, 2013. december 22-én esedékes 11 878 579 forint, a 463 sorszámú, 2013. december 23-án esedékes 12 037 653 forint, a 466 sorszámú, 2013. december 27-én esedékes 11 918 244 forint, a 467 sorszámú, 2013. december 28-án esedékes 11 959 346 forint, az 578 sorszámú, 2014. március 20-án esedékes 252 690 085 forint, az 585 sorszámú, 2014. május 20-án esedékes 20 946 572 forint, az 588 sorszámú, 2014. június 20-án esedékes 896 101 forint összegű számláit.
- [3] A cég a 2015. február 17-én kelt és az adós részére 2015. február 19-én kézbesített levelében felszólította az adóst a követeléseinek kiegyenlítésére.
- [4] Ezt követően, 2015. szeptember 14-én a hitelezőre engedményezett a fenti számlákban foglalt, az adóssal szemben fennálló követeléseiből 293 410 481 forintot és járulékait. Az engedményezésről a hitelező az adóst a 2016. május 26-án kelt, az adós részére 2016. május 31-én kézbesített levelével értesítette. Az adós 2016. június 8-án kelt válaszlevelében érdemben vitatta a követelést, egyebek mellett arra hivatkozással, hogy a cég felé nem áll fenn tartozása, mert „minden számláját kiegyenlítette”.
- [5] A cég időközben, 2015. november 20-i kezdő időponttal felszámolás alá került. A felszámolási eljárás során a jelen eljárás adósa hitelezői igényt jelentett be, amelyből a felszámoló 678 482 337 forintot határidőn belül, 414 554 410 forintot pedig határidőn túl bejelentett követelésként igazolt vissza. A felszámoló és az adós 2016. március 16-án megállapították, hogy az adós a céggel szemben

fennálló tartozását beszámítás útján kiegyenlítette azzal, hogy a felek a kölcsönösen fennálló követeléseiket összevetették; a beszámítást követően a jelen eljárás adósának 42 927 710 Ft forint követelése maradt fenn. A felszámoló a 2016. július 5-én kelt levelében megerősítette, hogy a jelen eljárás adósának a céggel szemben fennállt 891 123 158 forint tartozása az adós által bejelentett „hitelezői igény vonatkozásában beszámításra került”.

A hitelező kérelme és az adós ellenkérelme

- [6] A hitelező az elsőfokú bírósághoz 2017. január 12-én benyújtott kérelmében az adós fizetési képtelenségének a megállapítását és a felszámolásának elrendelését kérte a csodeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján. Módosított kérelmében arra hivatkozott, hogy az adós a céggel szembeni szerződésen alapuló, nem vitatott, és a jogosult által 2015. szeptember 14-én a hitelezőre engedményezett 293 410 481 forint és járulékaik tartozását a teljesítési határidő lejártát követő 20 napon belül sem egyenlítette ki, és a hitelező jogelődjének az ezt követő, 2017. február 17-én kelt, az adós által 2017. február 19-én átvett írásbeli fizetési felszólítása ellenére sem fizette meg.
- [7] Az adós ellenkérelmében az eljárás soron kívüli megszüntetését kérte, mivel álláspontja szerint nem állapítható meg, hogy a hitelező a követelés jogosultja, másrészt nem is fizetési képtelen, mivel a törvényi határidőn belül vitatta a követelést, és azt egyébként is (részben fizetéssel, részben beszámítással) már teljesítette is.
- [8] Ez utóbbi körben azt állította, hogy a hitelezői kérelem alapjául megjelölt nyolc számlával érvényesített követelésből még a hitelezőre történt 2015. szeptember 4-i engedményezés előtt négyet (461, 462, 463, 466) a hitelező jogelődje másik engedményesének a 2013. január 10-én megkötött engedményezési keretszerződés alapján előre kiegyenlített, egy másikat (467) a cégnek közvetlenül átutalással megfizetett. A fennmaradó három számlában (578, 585, 588) szereplő követelést pedig a hitelezőre történt engedményezés követően, de még az arról való értesítése előtt beszámítással teljesítette. Ezzel kapcsolatban előadta, hogy a céggel szemben más jogosultaknak ki nem egyenlített követeléseik álltak fenn, amelyeket engedményezéssel megszerzett, és ezeket számította be 2016. március 16-án a cég „f. a.” a három számla alapján fennálló követelését, ezáltal megszüntette ezt a követelést is. Érvelése szerint a beszámítása a Cstv. 27. § (5) bekezdése szerinti két feltételnek is megfelelt, mivel egyrészt a hitelezővel szembeni, beszámított követelésének a fennállásáról csak a fizetési felszólítást követően szerzett tudomást [Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontja], másrészt a hitelező

jogelődje, az engedményező a beszámítani kért követelést el is ismerte [Cstv. 27. § (5) bekezdés c) pontja].

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [9] Az elsőfokú bíróság végzésével a Cstv. 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapította az adós fizetési képtelenségét és elrendelte felszámolását.
- [10] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a hitelező jogelődjének fizetési felszólítása a Cstv. 27. § (2c) bekezdésében írtaknak megfelelt, és a hitelező igazolta a fizetési felszólításnak az adós részére 2015. február 19-én történt kézbesítését is. Az adós a hitelezői kérelemben megjelölt 293 410 481 forint engedményezett követelésből a beszámítással történt teljesítésre csak a fizetési felszólítás kézhezvételét követően hivatkozott, a vitása ezért e körben nem volt megállapítható. A felszólítást követő beszámításnak pedig nem állnak fenn a Cstv. 27. § (5) bekezdés b) és c) pontjában írt törvényi feltételei.
- [11] Az adós fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az eljárást soron kívül megszüntette.
- [12] Egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, amely szerint a hitelező jogelődjének 2015. február 17-én kelt fizetési felszólítását a rendelkezésre álló okiratok szerint az adós 2015. február 19-én átvette. Annak tisztázása ugyanakkor, hogy a fizetési felszólítás, illetve az azon lévő névalírás – amint azt az adós állította – az okiraton lévő időpontnál később keletkezett-e, a másodfokú bíróság megítélése szerint szükségtelen volt, mivel az ügy érdemében enélkül is dönteni lehetett.
- [13] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a fizetési felszólítás átvételét követően az adós a beszámításra a felszámolása elrendelésének elkerülése érdekében a Cstv. 27. § (5) bekezdés a), b) vagy c) pontjaiban foglaltak bizonyítása esetén hivatkozhat eredményesen. Az adós a Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontjában írt feltétel teljesülését arra alapította, hogy a hitelező felszámolási kérelmének alapjául megjelölt követelésbe, amelyet a hitelező a cégtől szerzett meg engedményezéssel, még az engedményezésről történő értesítést megelőzően beszámította a céggel szemben fennálló, általa harmadik személyektől ugyancsak engedményezés útján megszerzett ellenkövetéseit, illetve valójában a cég számította be a követelését az ő szemben álló követeléseibe. Állította, hogy az ellenkövetésekről csak a fizetési felszólítás átvételének a bíróság által megállapított időpontja, azaz 2015. február 19. után szerzett tudomást.
- [14] Az adós e körben bizonyítékként egyrészt a cég „f. a.” felszámolójának a 2016. március 16-án és a 2018. július 5-én kelt levelét csatolta. Ezek a felszámolóbiztos által cégszerűen aláírt okiratok teljes bizonyító erejű magánokiratként a jelen nemperes eljárásban az ellenkező bizonyításáig bizonyítják azt, hogy a hitelezői kérelem alapjaként megjelölt számlák közül az 578, 585 és 588 számlákkal érvényesített követelések 2016. március 16-án beszámítással történt kiegyenlítés folytán megszűntek. A másodfokú bíróság az iratok alapján megállapította azt is, hogy az adós a cég „f. a.” felszámolási eljárásában nyilvántartásba venni kért, általa korábban engedményezéssel megszerzett követeléseire vonatkozóan az elsőfokú eljárás során becsatolta az engedményezési szerződések közzétett másolatát. Ezek a szerződő felek által cégszerűen aláírt okiratok szintén teljes bizonyító erejű magánokiratok, ezért a cég „f. a.”-val szembeni hitelezői igénybejelentéseit tartalmazó iratokkal együtt alkalmasak annak az igazolására, hogy az adós a bejelentett követeléseinek fennállásáról vagy lejártáról legkorábban ezen okiratok keletkezésének az időpontjában, vagyis a cég fizetési felszólításának az átvételét, 2015. február 19-ét követően szerzett tudomást.
- [15] A másodfokú bíróság nem értett egyet a hitelezőnek azzal az érvelésével, hogy az adós által csatolt engedményezési szerződések nem alkalmasak a Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontja szerinti feltétel bizonyítására. Az ugyanis a kizárólag minősített okirattal teljesíthető bizonyítási kötelezettség a követelés fennállásáról vagy a lejártáról való tudomásszerzésre vonatkozik. Az engedményezési szerződések azért nem alkalmasak a Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontjában írt feltétel bizonyítására, mert nem igazolják az adósi követelés fennállását. A hitelezőnek a tudomásszerzésre tett állítása pedig nem köztudomású tény, önmagában nem alkalmas annak a cáfolatára, hogy az adós legkorábban az engedményezési szerződések megkötésekor szerzett tudomást a követelésről. Nem kizárt ugyanis, hogy az adós az engedményezéskor szerezzon tudomást a hitelezőjével szembeni, engedményezéssel szerzett követelésről vagy a lejártáról, így az sem, hogy ezt engedményezési okirattal bizonyítsa, ha az megfelel a közokirat vagy a teljes bizonyító erejű magánokirat törvényi követelményeinek.
- [16] Ezért a másodfokú bíróság megítélése szerint az adós a Cstv. 27. § (5) bekezdés b) pontjában előírtakat megfelelően bizonyította. A hitelezőnek a beszámítás jogszerűségére – ezen belül a kétszerez beszámításra – és az egészbeni vagy részbeni eredményességére, az adóssal szembeni követelése megszüntetésére vonatkozó hivatkozásai pedig a beszámítási kifogás érdemi elbírálására tartozó kérdésként a jelen felszámolási eljárásban nem vizsgálhatók.
- [17] A másodfokú bíróság megalapozottnak találta az adósnak azt a hivatkozását is, hogy a hitelezői kérelemben megjelölt további tartozása teljesítését is bizonyította a hitelezői kérelem alapjául megjelölt számlák közül a 461, 462, 463, 466 és a 467 számú számla összege tekintetében. A hitelező is azt nyilatkozta, hogy „az értesítéséig adós a hitelezőnek köteles teljesíteni, ezért az engedményezési értesítő kiküldéséig a követelés behajtása érdekében a jogelőd járt el (ún. csendes engedményezés)”. E nyilatkozat alapján értékelte a fizetését igazoló fenti okiratokat akként, hogy az adós azokkal – az elsőfokú eljárás során bemutatott további okirati bizonyítékokkal egybevetve és együtt értékelve – megfelelően bizonyította: a hitelezői kérelem alapjául megjelöltek közül a 461–467 számú számlákkal érvényesített követelések tekintetében a fizetési képtelenség megállapításának a Cstv. 27. § (2) bekezdés a) pontban írt egyik feltétele (az adós a tartozását „nem egyenlített ki”) nem áll fenn. A rendelkezésre álló okiratokat egybevetve, a cég „f. a.” felszámolójának az adóshoz intézett 2016. július 5-én kelt levelében tett nyilatkozata az adósnak a

hitelezői kérelem alapjaként megjelölt 461–467 számú számláknak is a cég „f. a.” részére megtörtént teljesítését igazoló, teljes bizonyító erejű magánokiratként értékelhető. Az adós ezen okiratokkal a jelen eljárásban az ítéleti bizonyosság szükséges mértékében bizonyította a fizetéseképtelensége hiányát.

A hitelező és az adós felülvizsgálati kérelme, az adós ellenkérelme

- [18] A hitelező felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú végzés helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Allította, hogy a jogerős végzés sérti a Cstv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontját, 27. § (5) bekezdésének *a)–c)* pontjait, 36. § (1) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdését.
- [19] Arra hivatkozott, hogy az adós az első- és másodfokú eljárás során nem jelölte meg konkrétan, hogy a céggel szembeni felszámolási eljárásban az általa megjelölt állítólagos ellenkövetelésekből melyeket számított be. Ez azonban azért is szükséges lett volna, mert az állítólagos ellenkövetelések mind jogalapjukban, mind összegszerűségükben, mind a megszerzésük időpontjában különböznek, és ennek megfelelően az állítólagos ellenkövetelésekről történő tudomásszerzés időpontja is eltérő lehet. Másrészt a másodfokú bíróságnak hivatalos tudomása volt arról, hogy az adós ugyanezeknek az ellenköveteléseknek a beszámítására már két másik eljárásban, más követelésekkel szemben is hivatkozott. Emiatt nem lehet az adós ellenköveteléseit a jelen eljárásban, a hitelező által megjelölt követelésbe is beszámítani.
- [20] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a hivatkozását is, hogy az állítólagos beszámítás jogszabályba, a Cstv. 36. § (1) bekezdésébe ütközik, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:95. § (1) bekezdése szerint semmisnek tekintendő.
- [21] Előadta továbbá, hogy a cég felszámolója a 2016. március 16-án és 2016. július 5-én kelt, a beszámítással kapcsolatos nyilatkozatát utóbb módosította, és a jelen eljárás adósának ott bejelentett követeléseit vitatott hitelezői igénynek minősítette. Ennek megfelelően az eredeti felszámoló nyilatkozatok a beszámítás körében nem vehetők bizonyítékként figyelembe. Megjegyezte, hogy azok egyébként is valótlán tartalmúak voltak.
- [22] Érvelése szerint az engedményezési szerződések egyébként sem igazolják azt, hogy az adós engedményesként a fizetési felszólítást megelőzően létező követelések fennállásáról vagy esedékességéről mikor szerzett tudomást, csak azt, hogy az adós mikor szerezte meg a követeléseket. Ezzel összefüggésben a BDT 2016. 3434. számon közzétett eseti döntésre is hivatkozott, kiemelve, hogy a fizetési felszólítást követően kötött engedményezési szerződés nem adhat alapot a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b*) pontjának alkalmazására.
- [23] A jogerős végzés ellen az adós is felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, mivel álláspontja szerint az eljárás során kívüli megszüntetésének egyéb indokai is fennállnak, illetve feltárhatók, amelyeket a

másodfokú bíróság tévesen nem vizsgálta vagy nem vett figyelembe.

- [24] A hitelező felülvizsgálati kérelmével szembeni ellenkérelmében az adós a jogerős végzés hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [25] Az adós felülvizsgálati kérelme az eljárás során kívüli megszüntetéséről rendelkező másodfokú végzéssel szemben tartalma alapján nem más érdemi döntés meghozatalára irányult (ami az adott eljárásban csak a fizetéseképtelensége megállapítása és felszámolása elrendelése lehetett volna), hanem arra, hogy más okból kerüljön sor az eljárás során kívüli megszüntetésére, közvetetten, végső soron még a negyedleges kérelme is ezt célozta. Ezt azt jelenti, hogy a felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés indokolását támadta. Ilyen irányú felülvizsgálati kérelemnek azonban a Cstv. 6. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 271. § (1) bekezdés *d*) pontjára figyelemmel nincs helye. A Kúria ezért az adós felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [26] Erre figyelemmel a Kúria a jogerős végzést a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, a hitelező felülvizsgálati kérelmének keretei között vizsgálta felül, és az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.
- [27] A Kúria előre bocsátja, hogy a másodfokú bíróság a fizetéseképtelenség alapjaként megjelölt tartozást magában foglaló összesen nyolc számla közül az első öt tekintetében azt állapította meg, hogy azokat az adós a hivatkozásának megfelelően pénzfizetéssel (átutalással) teljesítette, míg az utóbbi három tekintetében arra jutott, hogy azokkal szemben az adós alappal hivatkozott a beszámítással történő teljesítésre. A hitelező az első öt számla teljesítését illetően a felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés megállapításait nem támadta, ebben a körben jogszabálysértést nem állított. E részében ezért a jogerős végzés érdemi felülvizsgálatára nem kerülhetett sor.
- [28] A felülvizsgálati eljárásban abban a jogkérdésben kellett állást foglalni, hogy a hitelező felszámolási eljárás lefolytatása iránti kérelmében megjelölt utolsó három számla szerinti hitelezői követelés beszámítással történő teljesítésére a fizetéseképtelenség megállapításának elkerülése érdekében az adós megalapozottan hivatkozhatott-e.
- [29] A beszámítás a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) szabályozási rendszerében – a jogfejlődést a régi Ptk. hatálybalépéséig meghatározó 1928. évi magánjogi törvényjavaslat (Mtj.) szabályozási megoldásával egyezően – a teljesítés joghatásával elismert, de a teljesítéstől megkülönböztetett, külön kötelemmegszüntető tény, a Ptk. hatálya alatt pedig a teljesítés egyik nevesített módja. Gyakorlásának módját és joghatását tekintve a beszámítást a korábbi és a hatályos Ptk. azonosan fogja fel. Eszerint a beszámítás címzett, a jogosulthoz intézett egyoldalú nyilatkozattal gyakorolható [rég Ptk. 296. § (1) bekezdés; Ptk. 6:49. § (1) bekezdés], a joghatása pedig az, hogy a teljesítés hatályával megszünteti a kötelezettel szemben fennálló követelést, amelynek eredményeként megszűnik egyben a kötelezettnek a

- jogosulttal szemben fennálló, beszámított követelése is [rég Ptk. 296. § (2) bekezdés; Ptk. 6:49. § (2) bekezdés].
- [30] A kötelezett részéről közölt beszámítás magától értetődő, szükségszerű tartalmi eleme – a beszámítás polgári jogi természeté szerint – az érintett felek, vagyis nemcsak a kötelezett, hanem a jogosult hitelező követelésének megjelölése és a követelések szembeállítás. A beszámítás immanens sajátja még az is, hogy a nyilatkozó fél kifejezi, a saját követelése beszámításával megszünteti (kioltja) a vele szemben támasztott követelést, miáltal azzal a jövőben nem tartozik.
- [31] A fizetési képtelenségi feltételekre vonatkoztatva mindez azt jelenti, hogy amennyiben az adós a hitelező fizetési felszólítását megelőzően él beszámítással, azzal egyúttal kifejezi, a beszámítással megszüntetett hitelezői követeléssel a továbbiakban nem tartozik, annak további fennállását vitatja. A fizetési felszólítást megelőző beszámítás tehát a Cstv. 27. § (2) bekezdés *a)* pontjában nevesített fizetési képtelenségi feltételekkel összefüggésben az adós Cstv. 27. § (2c) bekezdése szerinti vitatásának minősül. A vitatás [Cstv. 27. § (2c) bekezdés] – így a vitatásnak minősülő beszámítás – érdemi megalapozottságának értékelése pedig meghaladja a fizetési képtelenségi feltételek vizsgálatára szorító eljárás kereteit.
- [32] A hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően az adós a hitelező követelésének beszámítással történő teljesítésére csak a Cstv. 27. § (5) bekezdésében meghatározott esetekben, vagyis akkor hivatkozhat, ha
- a)* közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyítja, hogy követelése fennáll, és a hitelezői fizetési felszólítás kézhezvételét megelőzően keletkezett, azonban csak a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően vált esedékessé, vagy
- b)* közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyítja, hogy a hitelezővel szembeni követelésének fennállásáról vagy lejáratáról a fizetési felszólítás kézhezvételét követően szerzett tudomást, vagy
- c)* a beszámítást követően a hitelező elismeri.
- [33] Ha a három feltétel valamelyikének fennállása megállapítható, az eljárást a Cstv. 27. § (5a) bekezdése alapján soron kívül meg kell szüntetni. Egyéb esetekben viszont a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidő elteltét követően a beszámítással történő teljesítésre nem lehet hivatkozni.
- [34] A Kúria jogértelmezése szerint a Cstv. 27. § (5) bekezdés *a)* és *b)* pontja értelmében az e jogszabályi rendelkezésekben szabályozott két esetkör annyiban rokon egymással, hogy mindkét esetben arról van szó, hogy a beszámítást kívánt ellenkövetelés korábban keletkezett, azonban az adós csak a hitelező fizetési felszólítását követően került abba a helyzetbe, hogy a beszámítást bejelentse. Az *a)* pontban megjelölt esetben azért nem volt erre korábban lehetősége, mert az ellenkövetelés csupán a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően vált esedékessé, beszámítani pedig csak lejárt ellenkövetelést lehet [rég Ptk. 296. § (1) bekezdés, Ptk. 6:49. § (1) bekezdés]. A *b)* pontban szabályozott esetben pedig azért, mert a korábban keletkezett és esedékessé vált ellenkövetelése fennállásáról vagy lejáratáról az adós csak a fizetési felszólítás kézhezvételét követően szerzett tudomást. Ez utóbbi helyzet állhat elő például akkor, ha a hitelező az adóssal kötött szerződését hibásan teljesítette, de a rejtett hiba csak a hitelező fizetési felszólítását követően vált felismerhetővé. Ilyen esetben az adós csupán a hiba teljes körű felismerésekor szerezhette tudomást a hibás teljesítés miatt érvényesíthető, a jogintézmény lényegéből következően azonban korábban, már a teljesítés időpontjában keletkezett igényéről, így csak ezután tudja ennek az ellenkövetelésnek a hitelezői követelésbe történő beszámítását bejelenteni.
- [35] A Cstv. 27. § (5) bekezdés *c)* pontjában szabályozott esetben mindezekhez képest nincs jelentősége annak, hogy az ellenkövetelés mikor keletkezett, az adós ugyanis a fizetési felszólítást megelőzően, illetve azt követően keletkezett ellenkövetelésre hivatkozással is elkerülheti a fizetési képtelensége megállapítását, ha a hitelező a beszámítást kívánt ellenkövetelést elismeri.
- [36] Az adós a Cstv. 27. § (5) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott – vagylagos – feltételek fennállása esetén mind az őt a saját jogán megillető, mind az engedménnyel megszerzett ellenkövetelése beszámítására hivatkozhat. A beszámításra hivatkozás törvényi feltételeinek fennállását ugyanakkor mindenfajta ellenkövetelés esetében azonos elvek szerint kell megítélni. Az adós sem előnyösebb, sem hátrányosabb helyzetbe nem kerülhet akkor, ha engedménnyel szerzett ellenkövetelés beszámítására hivatkozhat, ahhoz képest, mint amikor a saját jogán megillető ellenkövetelését kívánja a hitelező követelésébe beszámítani. Ezért a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásában az ellenkövetelés keletkezése időpontjának az engedménnyel megszerzett ellenkövetelés esetén nem azt a napot kell tekinteni, amikor a követelés átszállt az adósra, hanem azt az időpontot, amikor maga az ellenkövetelés keletkezett. Az ellenkövetelés fennállásáról vagy lejáratáról való tudomásszerzés időpontjának pedig azt a napot, amikor az erre vonatkozó tényeket az ellenkövetelés aktuális jogosultjának, tehát az adósnak vagy valamely jogelődjének fel kellett ismernie, vagyis amikor az ellenkövetelés beszámítása objektíve lehetővé vált (a korábban említett példa esetében a hiba teljes körű felismerésekor, vagyis valójában a hibás teljesítés elvárható felismerésével). Az ellenkövetelés beszámítására a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontja alapján csak akkor lehet megalapozottan hivatkozni, ha ez utóbbi időpont a hitelezői fizetési felszólítást követő időszakra esik. A követelés átruházása tehát nem nyitja meg e jogszabályi rendelkezés alkalmazásában a korábban már beszámíthatóvá vált követelés kapcsán a beszámításra hivatkozás lehetőségét, utólagos követelésvásárlással ezért az adós a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontja alapján a fizetési képtelenség megállapítása alól csak akkor mentesülhet, ha az utóbb megszerzett követelés a hitelezői fizetési felszólítást megelőzően keletkezett, fennállása vagy esedékessé válása pedig csupán a vitatásra nyitva álló határidő elteltét követően vált felismerhetővé.

- [37] A Kúria megállapítása szerint ez a jogértelmezés felel meg a Cstv. 27. § (5) bekezdése szabályozási céljának. E jogszabályi rendelkezés ugyanis a már részletezettek szerint a hitelezői követelés vitatására nyitva álló határidőt követően csupán kivételesen kívánja lehetővé tenni a fizetésképtelenség megállapításának beszámításra hivatkozással történő elkerülését. A Cstv. 27. § (5) bekezdés *a)* és *b)* pontjában szabályozott esetekben valójában azzal, hogy a hitelező fizetési felszólítását követően is megengedi a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem alapjául szolgáló követelés vitatását, ha megelőzőleg az adós jogi vagy ténybeli okokból nem volt abban a helyzetben, hogy ellenkövetelése beszámítására hivatkozzon, a Cstv. 27. § (5) bekezdés *c)* pontjában rögzített esetben pedig a hitelező elismerésére tekintettel. A Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontja alapján ezért csak akkor kerülhet sor a beszámításra hivatkozásra, ha az adott ellenkövetelés beszámításának ténybeli akadályai igazolhatóan a hitelező fizetési felszólítását követően szűntek meg. Ha tehát akkor, amikor lehetségessé vált az ellenkövetelés beszámítása, még nem az adós volt az ellenkövetelés jogosultja, az ellenkövetelés fennállásáról vagy lejárataról való adósi tudomásszerzés időpontjának e szabály alkalmazásában a jogelődje tudomásszerzése időpontját kell tekinteni.
- [38] A Kúria megállapítása szerint az adós az eljárásban csatolt okiratokkal nem bizonyította a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontjában előírt módon, hogy csak a hitelező fizetési felszólítását követően vált lehetségessé az általa hivatkozott ellenkövetések beszámítása amiatt, mert ezeknek az ellenkövetéseknek a fennállása vagy esedékessé válása csupán ekkor vált ismertté. A csatolt okiratok ugyanis csak azt igazolják, hogy mikor szerezte meg ezeket a követeléseket. A másodfokú bíróság ezért a Cstv. 27. § (5) bekezdés *b)* pontjára alapítottan tévesen rendelkezett az eljárás során kívüli megszüntetéséről.
- [39] A felülvizsgálati kérelem további hivatkozásainak érdemi vizsgálata mindezekre figyelemmel szükségtelen volt.
- [40] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős végzést a Cstv. 6. § (3) bekezdése folytán alkalmazandó régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [41] A megismételt másodfokú eljárásban az előzőek figyelembevételével kell elbírálni az elsőfokú végzés ellen előterjesztett fellebbezést.

(Kúria Gfv.III.30.123/2024/7.)

68 A felszámoló vagyonértékesítése folytán az adós gazdálkodó szervezet vagyonából kikerült vagyontárgyra a felszámolási eljárásban nyilvántartásba vett hitelező a szerződés fedezetelvonó jellegére hivatkozással nem kérheti a felszámoló által az adós cég képviselőjében kötött szerződés vele szembeni hatálytalanságának a megállapítását és a jogszerzőnek a hitelezői igény vagyontárgyból való kielégítése tülésére kötelezését [2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:120. §; 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bek. a)–c) pont, 49. § (5) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű alperes 2005. augusztus 6-án adásvételi előszerződést kötött a Vevővel a hrsz számú ingatlan (továbbiakban: ingatlan) adásvételére. A 2005. október 21-én nettó 20 800 000 forint vételáron megkötött adásvételi szerződésben a már a Vevő családi vállalkozása, a II. rendű alperes szerepel. Az adásvétel tulajdonjog fenntartással történt, ennek tényét az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték. A II. rendű alperes a megvett szerkezetkész üzlethelyiségű ingatlant befejezte, a használatbavételi engedélyt beszerzte, 2006 nyara óta vendéglátóipari egységet üzemeltet az ingatlanban.
- [2] Önkéntes teljesítés hiányában jogerős ítélet kötelezte II. rendű alperest a bruttó 26 605 054 forint vételár megfizetésére.
- [3] Az I. rendű alperes felszámolását a Törvényszék 12. számú végzésével 2010. december 8-i hatállyal elrendelte. A felperes a felszámolási eljárásban 907 693 361 forint I hitelezői igényt jelentett be.
- [4] A II. rendű alperes az ingatlanon végzett beruházásai alapján ráépítés címén tulajdoni igényt érvényesített az I. rendű alperessel szemben, amit a bíróság jogerősen elutasított. A jogerős ítélet indokolása szerint a felek adásvételi szerződése az akadály a II. rendű alperes ráépítés címén történő tulajdonszerzésének.
- [5] Az üzlethelyiséget II. rendű alperes bérleti szerződéssel 2013. május 1. és 2032. december 31. között határozott időre kiadta az akkor az ügyvezető gyermekének az ügyvezetése alatt álló III. rendű alperesnek. 2020. január 1. napja óta a Vevő a III. rendű alperes önálló képviselőre jogosult cégvezetője.
- [6] A II. rendű alperes által a 2005-ös adásvételi szerződés felbontása iránt a járásbíróságon indított per – többszöri szünetelést követően – megszűnt. A felszámolási eljárásban a III. rendű alperes 2014. október 15-én vételi ajánlatot tett az üzlethelyiségre, amit az I. rendű alperes akkori felszámolója visszautasított. A 2015. szeptember 10-től kijelölt új felszámoló az ingatlant nettó 14 400 000 forint vételáron sikertelenül kísérelte meg értékesíteni. A második pályázati felhívás is eredménytelenül zárult, a legmagasabb vételi ajánlat nettó 8 640 000 forint volt, a hitelezőkkel folytatott folyamatos egyeztetés sem vezetett eredményre.
- [7] Az alperesek 2017. szeptember 15-én „Megállapodás ingatlan adásvételéről és egyéb járulékos kérdésekről” elnevezésű szerződéssel felbontották a 2005. október 21-i adásvételi szerződést; majd az I. rendű alperes elismerte II. rendű alperes igényét ráépítés címén az ingatlan 35/100 tulajdoni illetőségére. A III. rendű alperes az így kialakult tulajdoni illetőségeket megvásárolta az I. rendű alperestől nettó 5 635 008 forint, míg II. rendű alperestől nettó 3 004 992 forint vételáron. Az alperesek teljesítették a szerződés szerinti kötelezettségeiket, a III. rendű alperes tulajdonjogát 2017. október 24-én bejegyezték az ingatlan-nyilvántartásba.
- [8] A felperes az ingatlan nem nyilvános értékesítése miatt a felszámolási eljárásban kifogást terjesztett elő az értékesítés megsemmisítése, az eredeti állapot helyreállítása és a felszámoló felmentése érdekében a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 51.

§ (3) bekezdése alapján. A Törvényszék a 28. számú végzésével a kifogást elutasította, azonban a felszámolót a súlyos jogszabálysértésre figyelemmel felmentette. Az ítéletábra 2. számú jogerős végzésével az elsőfokú bíróság végzésének fellebbezett részét megváltoztatta és mellőzte a felszámoló felmentését. A határozattal szembeni felülvizsgálati eljárásban a Kúria 2020. január 31. napján meghozott Gfv.VII.30.286/2019/4. számú végzésével a jogerős végzést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság végzését a fellebbezett részében helybenhagyta.

További előzmények

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította a 2017. szeptember 15-én létrejött megállapodás semmisségét, megkereste az ingatlan-nyilvántartási hatóságot az eredeti állapot helyreállítása iránt. Ítéletének indoklása szerint a szerződés a Cstv. 49. § (1) bekezdésébe, valamint a megkötések hatályos a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 229. § (1) bekezdésébe ütközött, illetve e rendelkezések megkerülésére irányult. Megállapította a megállapodás jóerkölcsbe ütközését is azon indokkal, hogy a társadalom általános értékítéletét sérti a II–III. rendű alperesek azon magatartása, hogy a tagok és az ügyvezető személye révén egymással összefonódásban álló gazdasági társaságok közül a II. rendű alperes helyett a III. rendű alperes a szerződéssel úgy szerzett tehermentes tulajdonjogot az ingatlanon, hogy az I. rendű alperes részére jogerős ítéletben megállapított 26 605 054 forint és járulékai vételár helyett csupán nettó 7 156 460 forint bevétel realizálódott. Jóerkölcsbe ütközőnek minősítette, hogy a felszámoló a jogerős bírósági ítéletek és a hitelezői igényeket csak részben fedező felszámolási vagyon ellenére hozzájárult a jogügylet létrejöttéhez.
- [10] A fellebbezés folytán eljáró Törvényszék 8/II. számú részítéletében az elsőfokú ítélet semmisségi keresetre vonatkozó rendelkezéseit részítéletnek tekintette, azt megváltoztatta, és e körben a keresetet elutasította. A további jogcímenek előterjesztett keresettel kapcsolatban az ítéletet a perköltségre kihatóan hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Jelen eljárás szempontjából releváns indoklása szerint a felperes elsődleges keresetével a megállapodást a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 6:95. §-a szerinti tilos szerződés jogcímeire hivatkozva támadta, megsértett jogszabályhelyként a Cstv. 49. § (1) bekezdését jelölte meg. A jogerős részítélet szerint nincs lehetőség arra, hogy a Cstv. 49. § (5) bekezdésében írt jogvesztő határidő elmulasztása után a Cstv. törvényi tényállásában foglalt magatartás alapján a fél a Ptk.-ban megjelölt érvénytelenségi okra hivatkozással támadja a felszámoló által kötött szerződést.
- [11] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Pfv.VI.20.556/2020/6. számú részítéletében a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta. Indoklása szerint a másodfokú bíróság által is felhívott Gfv.VII.30.035/2019/9. számú határozatban kifejtettek a Kúria joggyakorlatát tükrözik. A Cstv. 40. § (1) és 49. § (5) bekezdésében szabályozott hitelezői igényérvényesítés alapjául

szolgáló törvényi tényállás nem alapozza meg a jogvesztő határidő elmulasztása miatt az igény Ptk. alapján történő érvényesítését jogszabálysértésre és jogszabály megkerülésére, valamint a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző voltára hivatkozással (EBH 2012.P.17., EBH 2013.G.5.). A felperes semmisségi keresetének eredményessége érdekében a felülvizsgálati kérelmét is kizárólag olyan tényállásra alapította, amely a Cstv. szerinti megtámadást alapoz meg.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [12] Ezt követően a folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság felhívására előterjesztett összefoglaló előkészítő iratban a felperes elsődleges keresetként a 2017. szeptember 15-én megkötött megállapodás feltűnő értékaránytalanság miatti érvénytelenségének megállapítását és az eredeti állapot helyreállításaként az ingatlanügyi hatóság megkeresését kérte az I. rendű alperes tulajdonjogának visszajegyzése, valamint a tulajdonjog fenntartással történt eladás tényének, illetve a III. rendű alperes tulajdonjogának törlése érdekében. Másodlagos kereseti kérelme arra irányult, a bíróság állapítsa meg, hogy az alperesek között S.-n 2017. szeptember 15-én létrejött megállapodás, annak fedezetelvonó jellege miatt a felperessel szemben hatálytalan, és kötelezze III. rendű alperest annak tüzésére, hogy a felperes az I. rendű alperessel szemben fennálló követelését a per tárgyát képező ingatlanból kielégíthesse.
- [13] Az alperesek a kereseti kérelmek elutasítását kérték. Az érvénytelenségi keresettel kapcsolatban hivatkoztak arra, hogy a felperes – mivel nem szerződő fél – értékaránytalanság címén a szerződést nem támadhatja meg; továbbá az egy éves igényérvényesítési határidőt elmulasztotta a keresetlevél benyújtásakor. A hatálytalansági kereset elutasítását arra hivatkozással kérték, hogy felperes csak a perfelvétel lezárását követően terjesztett elő kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezmény levonására, de nem jelölte meg és nem bizonyította közvetlen érdekeltiségét, sem azt a jogviszonyt, illetve jogalapot, amelyre a bíróság a fedezetelvonás tényét megállapíthatná.
- #### Az első- és a másodfokú ítélet
- [14] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a 2017. szeptember 15. napján az I., II. és III. rendű alperes által megkötött „Megállapodás ingatlan adásvételéről és egyéb járulékos kérdésekről” elnevezésű szerződés a felperessel szemben hatálytalan. Kötelezte III. rendű alperest annak tüzésére, hogy a tulajdonát képező ingatlanból a felperes az I. rendű alperessel szemben fennálló, a Törvényszék előtt I.Fpk.14-10-000463. számon indult felszámolási eljárásban érvényesített követelését kielégítse. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [15] Rögzítette, hogy a Törvényszék és a Kúria iránymutatása alapján eljárva kizárólag a jogerős és a Kúria által is hatályában fenntartott részítélettel el nem bíralt két kereseti kérelem vonatkozásában folytatta le az elsőfokú eljárást azzal, hogy a perfelvétel már az alapeljárásban lezárult.
- [16] Elsőként az érvénytelenségi keresetet vizsgálta, de azt nem találta alaposnak. Megállapította, hogy a

- felperes az igényérvényesítési határidőt nem mulasztotta el. Bár a szerződés 2017. szeptember 15-én kelt, a megtámadási határidő elévülési jellegű, így a Ptk. 6:24. § (1) bekezdése alapján, figyelembe véve, hogy a támadott szerződést a felperes 2018. július 9-én ismerte meg, 2018. október 9-én, a határidő utolsó napján még időben előterjeszthette a keresetet.
- [17] Az általános szabályokkal szemben feltűnő értékaránytalanság címén csak a szerződő felek jogosultak a szerződés megtámadására. A felperes nem szerződő fél, emiatt ezen a jogcímen nem jogosult a szerződés megtámadásra. Az elsőfokú bíróság rámutatott, hogy a feltűnő értékaránytalanság megállapítása esetén rendszerint az az alkalmazott jogkövetkezmény, hogy az aránytalanságot az ítélet kiküszöböli. Ez azonban a felperes megtámadáshoz fűződő jogi érdekét nem alapozza meg.
- [18] A fedezetelvonó szerződés (Ptk. 6:120. §) tekintetében azt az alperesi eljárási kifogást vizsgálta, hogy a felperes a hatálytalanság jogkövetkezményeinek levonására vonatkozó kereseti kérelmet nem terjesztett elő, és a perfelvétel lezárására tekintettel a folytatódó elsőfokú eljárásban már nem is volt erre lehetősége.
- [19] A Ptk. 6:108. § (2) bekezdése értelmében a fél az érvénytelenség megállapítását a jogkövetkezmények alkalmazása nélkül is kérheti a bíróságtól. A hatálytalanság tekintetében ilyen rendelkezést a törvény nem tartalmaz. Ennek a szabályozási megoldásnak azonban nem az az indoka, illetve helyes értelmezése, hogy a jogkövetkezmények alkalmazása nélkül hatálytalansági kereset nem terjeszthető elő eredményesen; hanem az, hogy a fedezetelvonó és emiatt hatálytalan szerződés megállapítása esetén egyféle, a Ptk. 6:120. § (3) bekezdésében rögzített jogkövetkezmény alkalmazásának van helye.
- [20] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint felperes kereseti kérelme kellően határozott, alkalmas az érdemi elbírálásra. A támadott szerződés kétséget kizáróan fedezetelvonó jellegű és mindhárom szerződő fél rosszhiszeműen járt el annak megkötésekor. A II. és III. rendű alperes a közeli hozzátartozónak minősülő tagok, ügyvezetők és cégvezetők személye révén egymással összefonódásban álló gazdasági társaságok, a Ptk. vélelmezi az eljárásuk rosszhiszeműségét. A III. rendű alperes a támadott szerződéssel tizenhárom év elteltét (és folyamatos használatot) követően úgy szerzett tehermentes tulajdonjogot az ingatlanon, hogy vételárként az I. rendű alperesnek a jogerős ítéletben megállapított 26 605 054 forint és járulékai helyett csupán 7 156 460 forint bevétele realizálódott, holott az ingatlan az elhelyezkedése és az ingatlanpiac változásai folytán a tizenhárom évvel korábbi értékének nem az egynegyedét, hanem köztudomásúan legalább a dupláját érte már a támadott szerződés megkötésekor is.
- [21] Mindhárom szerződő fél rosszhiszeműségét igazolja, hogy egyazon szerződés keretében rendelkeztek az adásvételi szerződés felbontásáról és az újabb értékesítésről úgy, hogy az I. rendű alperessel szemben a felszámolás évek óta folyamatban volt. A felszámoló azon eljárása, hogy jogerős bírósági ítéletek, valamint a hitelezői igényeket csak részben fedező felszámolási vagyon ellenére a nyilvános értékesítést mellőzve hozzájárult a jogügylet létrejöttéhez, jogerős ítéletben elutasított tulajdoni igény ismert el, egyértelműen rosszhiszemű magatartás. A felszámoló akkor járt volna el jóhiszeműen, szakszerűen és tisztességének megfelelően, ha az I. rendű alperes nevében eláll a több mint egy évtizede nem teljesített szerződéstől, az ingatlan visszaszáll I. rendű alperes tulajdonába és a hitelezők kielégítésének alapja marad.
- [22] A felszámolóknak fokozottabban kell a jogszabályok maradéktalan betartására ügyelnie, tiszteletben kellett volna tartania a bíróság ítéleteit, elősegítve ezzel a gazdasági élet biztonságát, kiszámíthatóságát, a hitelezők érdekeinek érvényesülését.
- [23] A támadott szerződésben szereplő mindhárom fél rosszhiszemű volt, kifejezetten tudomása volt róla és kifejezett céljuk is volt, hogy jogügyletük következtében a szerződés tárgyát képező ingatlan megmaradjon az addigi hasznosítói érdekltségében, de mentesüljön mind a tulajdonjog fenntartás terhe (a jogerős ítélet ellenére meg nem fizetett végrehajtás alatt álló vételártartozás), mind a felszámolási eljárás terhe (az I. rendű alperes hitelezőinek, így felperesnek a követelése alól).
- [24] Az elsőfokú bíróság rendelkezett a Ptk. szerinti jogkövetkezmény alkalmazásáról.
- [25] Az ítélet ellen a II–III. rendű alperesek fellebbeztek.
- [26] A másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a felperesnek a hatálytalanságra alapított kereseti kérelmére vonatkozó rendelkezéseit részítéletnek tekintette, azt megváltoztatta, a keresetet e körben elutasította. A feltűnő értékaránytalanság jogcímen előterjesztett keresettel kapcsolatban az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [27] A másodfokú bíróság megállapítása szerint arra alappal hivatkoztak az alperesek, hogy a felperes a 2018. október 9-én előterjesztett keresetének jogi érvelésében és érvényesíteni kívánt jogként hivatkozott ugyan a feltűnő értékaránytalanságra (Ptk. 6:98. §) és a fedezetelvonó szerződésre (Ptk. 6:120. §), de, amint ezt az elsőfokú ítélet is tartalmazza: „a fedezetelvonó jelleg és ezen okból történő hatálytalanság megállapítását és a jogkövetkezmények levonását összemosta az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kérelmével”. Az elsőfokú bíróság ennek ellenére tekintette a kereseti kérelmet megfelelően határozottnak és érdemi elbírálásra alkalmasnak.
- [28] A kereset petitum része, a bíróság döntésére irányuló kérelem a megállapodás hatálytalanságának megállapítására és annak – az érvénytelenségtől eltérő – jogkövetkezményei levonására vonatkozó kérelmet nem tartalmazott, a következetes, teljes körű kereseti kérelmet a felperes csak a 3. számú összefoglaló előkészítő iratában terjesztette elő. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes keresete inkompatibilis (következetlen) volt, mert a hatálytalanságra nézve az érvényesíteni kívánt jogból az előterjesztett határozott és végrehajtható kereseti kérelem nem következett. Ezért az elsőfokú bíróságnak a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 237. § (1) bekezdése szerint anyagi pervezetéssel kellett volna közzehatnia abban, hogy a felperes a kereset ellentmondását kijavítsa, kereseti kérelmét

- teljeskörűen előadja. Az elsőfokú bíróság erre nézve a perfelvételi szakban anyagi pervezetést nem alkalmazott, az érdemi szakban felhívásra a felperes összefoglaló iratában előterjesztett keresetváltoztatást az erre irányuló eljárás lefolytatása nélkül befogadta, illetve a keresetet kellően határozottnak tekintette és érdemben elbírált. A megfelelő anyagi pervezetés hiányában a másodfokú bíróság megítélése szerint a kereseti kérelem felperes által felismert hibájának, következetlenségének a felperes által az összefoglaló előkészítő iratban történt kijavítása nem tekinthető a Pp. 215. §-a szerinti meg nem engedett keresetváltoztatásnak, és így a hatálytalanságra alapított kereseti kérelem elsőfokú bíróság általi érdemi elbírálása sem jelenti a Pp. 342. §-a szerinti kereseti kérelmen túlterjeszkedést.
- [29] Az érdemi szakban előterjesztett hatálytalansági kereset annyiban hiányos volt, hogy a kielégítés mértékét összegszerűen nem jelölte meg. Az elsőfokú bíróság e körben nem végzett a Pp. 237. §-a szerinti anyagi pervezetést, ezért ezt a másodfokú bíróság a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján a felek tudomására hozta és az alperesek kérelmére figyelembe vette. Erre tekintettel engedélyezte a felperes által előterjesztett kereset- és fellebbezésváltoztatást.
- [30] A másodfokú bíróság a megállapodás hatálytalanságára vonatkozó ítéleti rendelkezést bírálta felül. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság kizárólag a Ptk. 6:120. §-ának alkalmazásával vizsgálta a támadott szerződés fedezetelvonó jellegét. Az ügyben azonban nem mellőzhető annak a körülménynek a vizsgálata, hogy az I. rendű alperes a megállapodás megkötésekor felszámolás alatt állt, a szerződést képviselőként a felszámoló kötötte meg. A felperes e körben az 1/2011. (VI. 15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 12. pontjára hivatkozott; eszerint a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 203. §-ában (Ptk. 6:120. §-ában) és a Cstv. 40. § (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott tényállási elemeknek egyaránt megfelelő fedezetelvonó jogügylet a kötelezett (adós) felszámolásának kezdő időpontja után, csak a Cstv. 40. §-ának speciális rendelkezései alapján támadható meg. Az egy éves jogvesztő megtámadási határidő eredménytelen eltelte azzal a jogkövetkezéssel jár, hogy a hitelező a fedezetelvonó jogügyletet az érvénytelenség jogkövetkezményével többé nem támadhatja meg, a jogügylet tárgyát képező vagyon nem kerülhet vissza a kötelezett (adós) felszámolás hatálya alá eső vagyonába. Nem akadályozza azonban annak, hogy az arra jogosult hitelező a régi Ptk. 203. §-a (Ptk. 6:120. §-a) alapján pert indíthjon. A Cstv. 40. § (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott tényállási elemek körén kívül eső ténybeli alapon, az arra jogosult hitelező a kötelezett (adós) elleni felszámolás megindulása után is indíthat a régi Ptk. 203. §-ára (Ptk. 6:120. §-ára) alapított pert, ha annak feltételei egyébként fennállnak.
- [31] A jogalkotó az adós elleni felszámolás megindulása esetére speciális megtámadási lehetőséget biztosított az általa a felszámolás elrendelése előtt megkötött, a Ptk. 6:120. §-ában és a Cstv. 40. § (1) bekezdés a)–c) pontjában meghatározott tényállási elemeknek is megfelelő fedezetelvonó jogügyletek megtámadására, és az eredményes megtámadáshoz a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét fűzte. A fedezetelvonó jellegből azonban nem következik, hogy a bíróságnak ugyanazon feltételeket kell vizsgálnia a Ptk., illetve a Cstv. alapján előterjesztett keresetek esetén. Ennek oka, hogy más a két keresetben kérhető jogkövetkezmény, valamint eltér a két kereset célja is. A Ptk. 6:120. §-a szerinti perben a hitelező a hatálytalanság jogkövetkezményeként önmagának kívánja biztosítani a követelése keletkezésekor még létező fedezetből való kielégítést, míg a Cstv. 40. §-a szerinti perekben az adós vagyonának csökkenését eredményező szerződés vagy más jognyilatkozat érvénytelensége esetén a vagyonnak az adós vagyonába valamennyi hitelező érdekében történő visszaszerzése a cél (Kúria Gfv.VII.30.091/2015/8.).
- [32] A felperes mint az I. rendű alperes felszámolási eljárásának egyik hitelezője nem kérheti a III. rendű alperes csak saját javára történő marasztalását, tűrésre kötelezését, ezt a bírói gyakorlat a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet által kötött szerződés esetén érvénytelenségi keresetnél sem teszi lehetővé (Kúria Pfv.VI.20.231/2020/12.). Arra helytállóan hivatkoztak az alperesek, hogy a felperesnek a szerződés tárgyát képező ingatlanon elsőbbségi kielégítést biztosító joga (jelzálogjog) nem állt fenn, a vagyontárgy vagy annak vételára nem képezte a felperesi hitelezői igény közvetlen fedezetét. A PK vélemény azért sem alkalmazható, mert az az adós (kötelezett) által a felszámolás kezdő időpontját megelőzően kötött ügyletekre vonatkozik, azokra nézve teszi lehetővé a felszámolás elrendelése után (is) a peres eljárás megindítását. Jelen esetben azonban a felszámolás során, a felszámoló által kötött jogügylet a per tárgya (BDT2008. 1873.). A Cstv. 48. § (1) bekezdése előírja a felszámolónak az értékesítés kötelezettségét. Az értékesítési kényszer a fedezetelvonó célzatot, az értékesítés módjára, formájára vonatkozó jogszabályi előírások (Cstv. 49. §) pedig azt zárják ki, hogy e rendelkezések betartásával megkötött szerződések fedezetelvonást, a kielégítési alap elvonását eredményezzék.
- [33] A másodfokú bíróság jogértelmezése szerint a felperes mint az I. rendű alperes felszámolási eljárásában nyilvántartott hitelező a felszámolás során kötött adásvételi szerződés hatálytalansága iránt keresetet nem terjeszthet elő, az erre alapított kereset érdemben nem bírálható el. Ezért az elsőfokú bíróság ítéletének a fedezetelvonásra alapított kereseti kérelemre vonatkozó rendelkezéseit részítéletnek tekintette, azt megváltoztatta és a keresetet e körben elutasította.
- [34] Az elsőfokú bíróság a felperes másodlagos kereseti kérelmét kereshetőségi jog hiányában utasította el. Megállapította ugyan a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen, hogy a felperes az igényérvényesítési határidőt nem mulasztotta el, de álláspontja szerint a felperes nem jogosult feltűnő értékaránytalanság címén a szerződés megtámadására, mert nem volt szerződő fél, ezért a kereset e jogcímen érdemben nem vizsgálta. A másodfokú bíróság a másodlagos kereset tárgyában az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [35] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a III. rendű alperest tūrsre kötelező ítéleti rendelkezés kiegészítését kérte azzal, hogy a III. rendű alperes a tulajdonát képező számú ingatlanból a felperes I. rendű alperessel szemben fennálló 955 211 634 forint összegű követelésének kielégítését és ennek érdekében az ingatlanra végrehajtás indítását tūrni köteles; kérte az ezt meghaladóan a felperes keresetének elutasítására vonatkozó szövegrész mellőzését és mindezeket meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását.
- [36] Megsértett jogszabályi rendelkezésként a Ptk. 6:120. §-át, a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjait, a 49. § (5) bekezdését és a Pp. 279. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [37] Állította, hogy a jogerős részítélet sérti az előző bekezdésben felsorolt jogszabályi rendelkezéseket, míg az elsőfokú bíróság ítélete a felperes hatálytalanság megállapítása iránti keresetének elbírálása körében megalapozott volt.
- [38] A felperes a még el nem bírált eshetőleges kereseti kérelmei közül sorrendben elsőként a fedezetelvonásra alapított hatálytalansági keresetének elbírálását kérte, és ennek alaptalansága esetére érvényesítette a feltűnő értékaránytalanságra alapított érvénytelenségi keresetét. A felperes a kereseti kérelmének sorrendjét a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 6.b.) pontjára hivatkozással határozta meg. Az EBH 2003.850. szám alatt közzétett elvi bírósági határozat szerint a felek szerződési szabadságának védelme azt igényli, hogy a szerződés érvénytelenné válását is eredményező megtámadásra a szerződő feleken kívül álló harmadik személy jogát csak akkor lehet elismerni, ha érdeke más – a szerződés érvényességét nem érintő – polgári jogi eszközzel nem védhető meg. Ez utóbbi polgári jogi eszköz a Ptk. 6:120. §-a szerinti, a szerződés hatálytalanságának megállapítása iránti kereset.
- [39] Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság a megállapodás hatálytalanságára vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést érdemben vizsgálta, és ennek eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy felszámolás során kötött adásvételi szerződés hatálytalansága iránti keresetet a felszámolási eljárásban egyáltalán nem lehet előterjeszteni. Ugyanakkor a másodfokú bíróság olyan garanciális szabállyal kívánta alátámasztani a fedezetelvonás kizártságát, amelyet a felszámoló nem tartott be, elkövetve ezáltal a lehető legsúlyosabb törvénysértést.
- [40] Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felszámoló által kötött szerződés semmi esetre sem lehet fedezetelvonó jellegű, még akkor sem, ha egyébként nyilvánvalóan megvalósulnak a Ptk. 6:120. §-ában és a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban foglalt tényállási elemek. Nincs ugyanis olyan jogszabályi rendelkezés, amely kizárná a felszámoló által kötött szerződés érvénytelenségének vagy relatív hatálytalanságának megállapítása iránti igény érvényesítését a Ptk.-ban meghatározott jogcímenen. A Cstv. szerinti megtámadási lehetőség a Ptk.-hoz képest nem szűkít, hanem többletjogosultságot biztosít azzal, hogy olyan további megtámadási okot határoz meg, ami alapján a Ptk. szerint megtámadásnak nincs helye. E tárgyban hivatkozott az EBH 2013.G.5., a Kúria Gfv.X.30.148/2010/7., a BDT 2008.1873., a BDT 2004.1020., a BH 2012.12.523. számú döntésekre.
- [41] Érvélese szerint a felszámoló által kötött szerződés fedezetelvonó jellege és hatálytalansága is vizsgálható a Ptk.-ban meghatározott jogcímen, ha a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott együttes feltételek nem állnak fenn. A PK vélemény 12. pontja szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott tényállási elemek körén kívül eső ténybeli alapon, az arra jogosult hitelező az adós elleni felszámolás megindulása után is indíthat a Ptk. 6:120. §-ára (régii Ptk. 203. §) alapított pert, ha annak feltételei egyébként fennállnak. Lehetnek ugyanis olyan esetek, hogy a Ptk. 6:120. §-ában foglalt tényállási elemek maradéktalanul megvalósulnak, de a fedezetelvonó jogügylet létrejöttének időpontja vagy más ok miatt a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott együttes feltételek fennállása nem állapítható meg.
- [42] A felperes sérelmezte a másodfokú bíróságnak azt a jogértelmezését, hogy a felszámolási eljárásban az adós által megkötött szerződéseket támadó perek célja kizárólag az adott vagyontárgy adós vagyónába történő visszajuttatása lehet. Bár ez az elsődleges cél, de nem kizárólagos. A PK vélemény éppen azt támasztja alá, hogy ha ezen elsődleges célt szolgáló Cstv. rendelkezései már nem alkalmazhatók, és ezért a vagyontárgy adós vagyónába történő visszajuttatására nincs jogi lehetőség, úgy az arra jogosult hitelező kérheti a fedezetelvonó szerződés vele szembeni hatálytalanságának megállapítását. Ez felel meg a jogintézmény céljának is: a rosszhiszeműen elvont vagyontárgy megszerzője ne mentesüljön a felelősség alól azon az alapon, hogy a speciális jogszabály alapján a vagyontárgy már nem kerülhet vissza a felszámolási vagyonba. Ha a hitelező a Ptk. 6:120. §-a alapján pert indít, már nem a felszámolási vagyon terhére érvényesíti az igényét, és a perindítása a többi hitelező érdekét nem sérti, még csak nem is érinti.
- [43] A helyes jogpolitikai cél az, hogy ha az elvont vagyontárgy a felszámolási vagyonba nem kerülhet vissza, és a többi hitelező kielégítési alapját így eleve nem képezheti a továbbiakban, úgy legalább az a hitelező juthasson követeléséhez, aki a fedezetelvonás Ptk. 6:120. §-ában foglalt tényállási elemeknek megfelelő ténybeli alapon igényt érvényesít. Ezt nem a többi hitelező rovására teszi, mert a per eredménye rájuk már semmilyen kihatással nem lesz: az elvont vagyontól ugyanis a felszámolás keretében semmiképpen nem részesülhetnek.
- [44] A felperes vitatta a másodfokú bíróságnak azt az érvelését is, amely szerint az utóbb polgári jogi alapon pert indító hitelező jogtalan előnyben részesülne a többi hitelezővel szemben. Ilyen esetben nem a hitelezők egymás közötti érdekeit kell vizsgálni, hanem a hitelező és a rosszhiszemű, fedezetelvonó szerző fél viszonylatában kell meghatározni a védendő jogi érdeket. A másodfokú bíróság által hivatkozott BDT2008. 1873. számú eseti döntés amiatt sem tekinthető iránymutatónak,

- mert az ott megállapított tényállás szerint a felszámoló a Cstv. szabályait betartva járt el. A helyes megközelítést ezért a PK vélemény tartalmazza.
- [45] A felperes nem fogadta el a másodfokú bíróság azt a hivatkozását, hogy a felszámoló által kötött szerződés eleve nem lehet fedezetelvonó jellegű. A PK vélemény 12. pontja szerint is a Cstv. 40. § (1) bekezdés a)–c) pontjaiban meghatározott tényállási elemek körén kívül eső ténybeli alapon, az arra jogosult hitelező az adós elleni felszámolás megindulása után is indíthat a Ptk. 6:120. §-ára alapított pert, ha annak feltételei egyébként fennállnak. Álláspontja szerint e tényállási elemek maradéktalanul megvalósultak, amelyek a Cstv. szerinti jogvesztő határidő eltelte miatt vizsgálандók.
- [46] Hangsúlyozta, hogy a megállapodás fedezetelvonó jellegét alátámasztja, hogy a felszámoló olyan tulajdoni igényt ismert el a felszámolási vagyon terhére, amelyről a bíróság megelőzőleg jogerős ítéletben megállapította, hogy nem illeti meg a II. rendű alperest (Kúria Pfv.I.20.431/2014/6. számú határozat). A felszámoló ennek ellenére még az eredetileg követeltnél 8%-kal magasabb arányban, 35/100-ad tulajdoni hányadra elismerte a II. rendű alperes ráépítés jogcímén való tulajdonszerzését, és közvetlenül dologi jogcímen juttatott a II. rendű alperesnek vagyónrészt a felszámolási vagyonból. Ez a magatartás a jogerős ítélet ismeretében a felszámoló és a vagyonszerző részéről is nyilvánvalóan rosszhiszemű, csalárd, a hitelezőket súlyosan károsító volt. A felszámoló a perbeli megállapodásban lemondott az adóst megillető, perbeli ingatlanra vonatkozó 26 605 054 forint és járulékai erejéig a II. rendű alperessel szemben fennálló jogerős bírósági határozatban marasztalási összegként is megállapított követelésről, és ehelyett II. rendű alperes javára elismert 35/100-ad tulajdonjogot, a fennmaradó részt pedig 5 616 000 forint+áfa összegért titokban értékesítette a II. rendű alperes által kijelölt III. rendű alperes részére. Az ügylet a hitelezők kijátszására és megkárosítására irányult.
- [47] A Kúria a felszámoló felmentéséről rendelkező Gfv.VII.30.286/2019/4. számú határozatának indokolásában megállapította, hogy a felszámoló esetében nem lehetett szó téves jogértelmezésről, mivel egyértelmű volt a számára, hogy nem értékesíteni kellett az ingatlant, hanem előbb annak a jogi helyzetét kellett volna tisztáznia. A felszámoló az értékesítési szabályok megsértésével olyan súlyos jogsértést követett el, amely a bíróság döntése szerint megalapozta a felmentését. A felszámoló abban az esetben járt volna el jóhiszeműen és szakszerűen, ha az ingatlan jogi helyzetét tisztázza, az adásvételi szerződéstől eláll, és a felszámolási vagyonba visszakerülő ingatlant nyilvánosan értékesíti a lehető legmagasabb vételáron.
- [48] Állította, a II. és a III. rendű alperesek esetében a rosszhiszeműséget és az ingyenességet a Ptk. 6:120. § (2) bekezdése alapján vélelmezni kell, miután közeli hozzátartozói kapcsolat és gazdasági összefonódás áll fenn a két társaság tagjai és ügyvezetői között, a szerződés fedezetelvonó jellege nem kérdéses, a szerződés ingyenessége a II. és III. rendű alperes relációjában magából a szerződésből is kiderül. A felperesnek az I. rendű alperessel szemben 955 211 634 forint határidőben bejelentett és nyilvántartásba vett hitelezői követelése áll fenn, így a fedezetelvonás megállapításának ez az előfeltétele bizonyítottan fennáll.
- [49] A felperes hivatkozott arra is, hogy a másodfokú bíróság a bizonyítékok okszerűtlen és hiányos értékelésével, a Pp. 279. § (1) bekezdése sérelmével jutott arra a téves jogi következtetésre, hogy a felszámoló általi értékesítés a törvénybe épített garanciák miatt semmiképpen nem valósíthat meg fedezetelvonást. Nem vette figyelembe és nem értékelte az ügy egyedi sajátosságait, így azt a körülményt, hogy a felszámoló éppen ezen garanciális szabályokat szegte meg tudatosan.
- [50] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [51] A II. és III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy a felperes – aki nem minősül szerződő félnek, csupán a II. (helyesen: az I.) rendű alperes hitelezőjének, a Cstv. 49. § (5) bekezdése alapján a vagyontárgy értékesítésétől számított harminc napon belül támadhatta volna keresettel a szerződést. E határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, amire tekintettel a keresetlevélét a Pp. 176. § (1) bekezdés i) pontja szerint vissza kellett volna utasítani. Erre tekintettel a felülvizsgálati kérelmét is vissza kellett volna utasítani.

A Kúria döntése és jogi indoka

- [52] A felülvizsgálati kérelem a következők miatt nem alapos.
- [53] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. A felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következők, hogy a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja. A felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont].
- [54] A II. és III. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme eljárásjogi kifogást is tartalmazott, ezért a Kúriának először annak alaposágát megvizsgálta. és azt nem találta alaposnak.
- [55] Bár a felülvizsgálati kérelem a másodfokú bíróság által megsértett jogszabályi rendelkezések között feltüntette a Cstv. 49. § (5) bekezdését is, indokolásából kitűnően a Cstv. 49. §-ára egyrészt a felszámolónak a Ptk. 6:120. §-a alkalmazása körében jelentőséggel bíró rosszhiszeműségének alátámasztásaként, másrészt annak kimutatása érdekében hivatkozott, hogy a felek közötti jogvita és a másodfokú bíróság által felhívott BDT2008. 1873. számú eseti döntés között mutatkozó, általa lényegesnek talált különbséget bemutassa, mindenekelőtt pedig azért, mert a jogerős ítélet indokolása szerint a felszámolónak a Cstv. 48. § (1) bekezdésében előírt értékesítési kötelezettsége és a Cstv. 49. §-ának az értékesítési módjára, formájára vonatkozó előírásai kizárják, hogy az e rendelkezések betartásával kötött szerződések fedezetelvonást eredményezzenek. A felperes keresetének a felülvizsgálati eljárás tárgyává tett

- része azonban kizárólag az alperesek között létrejött háromoldalú megállapodáskomplexum Ptk. 6:120. §-án alapuló, nem pedig a Cstv. 49. § (5) bekezdésére alapított megtámadása volt.
- [56] Mindkét jogszabályi rendelkezés önálló, egymástól független jogcímet teremt vagyoni tárgyú szerződések megtámadására. A Pp. 342. § (3) bekezdése alapján törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított. Ehhez az általános rendelkezéshez képest a perbeli jogvitára vonatkoztatható eltérő törvényi rendelkezés nincs (ilyenre a II. és III. rendű alperes sem hivatkozott). A felperes a felülvizsgálati eljárásban vizsgálható keresetét a Ptk. 6:120. §-ára alapította, amely a Cstv. 49. §-ától független jogalap, ez utóbbi jogszabályban meghatározott határidő nem vonatkoztatható a keresetére. A Kúria a kifogás alaptalansága miatt érdemben vizsgálta a felülvizsgálati kérelmet.
- [57] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:120. §-ának alkalmazása során nem tulajdonított jelentőséget annak a ténynek, hogy a felperes által állított fedezetelvonás felszámolás alatt lévő gazdálkodó szervezet ingatlanvagyonának elidegenítésével valósult meg. Ezzel szemben a másodfokú bíróság nem látta mellőzhetőnek ezt a körülményt a jogvita elbírálása során. Álláspontja szerint a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet – akár a felszámolás előtt, akár annak elrendelése után megkötött – szerződéseit támadó perek célja az adott vagyontárgynak az adós vagyonába történő visszajuttatása lehet, ezért a felperes mint az adós cég felszámolásában résztvevő egyik hitelező nem kérhet kizárólag a maga javára történő kielégítési lehetőséget. Ezzel szemben a felperes már a másodfokú bíróság előtt is hivatkozott a PK vélemény 12. pontjára, amely felülvizsgálati kérelme indokolásának is részét képezte. Idézte ennek utolsó bekezdését, amely szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjaiban meghatározott tényállási elemek körén kívül eső ténybeli alapon, az arra jogosult hitelező a kötelezett (adós) elleni felszámolás megindulása után is indíthat a Ptk. szerinti fedezetelvonásra alapított pert, ha annak feltételei egyébként fennállnak. A PK véleménynek ezt az iránymutatását a másodfokú bíróság viszont azért nem találta követendőnek, mert a véleményt az adós (kötelezett) által a felszámolás kezdő időpontját megelőzően kötött ügyletekre vonatkoztatta, ennek a pernek a tárgya a felszámolás során, a felszámoló által kötött jogügylet volt. A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint viszont a Cstv. a Ptk.-hoz képest nem szűkíti a megtámadási lehetőségek körét, hanem bővíti, és ez fejeződött ki a PK vélemény idézett megállapításában is. A felperes okfejtése szerint az a helyes jogpolitikai cél, hogy ha az elvont vagyontárgy a felszámolási vagyonba nem kerülhet vissza, és a többi hitelező kielégítési alapját így eleve nem képezheti a továbbiakban, ezért legalább az a hitelező juthasson követeléséhez, aki a fedezetelvonás Ptk. 6:120. §-ában foglalt tényállási elemeknek megfelelő ténybeli alapon igényt érvényesít.
- [58] A Kúria megállapítása szerint a másodfokú bíróság nem sértett jogszabályt a PK vélemény figyelmen kívül hagyásával, mivel a Legfelsőbb Bíróság PK véleményei nem kötelezőek az alsóbb fokú bíróságokra. A továbbiakban kifejtettek szerint pedig érdemben is helyesen foglalt állást az érdemi döntésében.
- [59] A felperes ugyan nem vitatta a Ptk. 6:120. §-a és a Cstv. 40. § (1) bekezdése közötti „konkurenciát”, de azért találta PK vélemény idézett részével átfogott esetkörbe tartozónak ezt a jogvitát, mert a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjain kívül eső ténybeli körülménynek tekintette a Cstv. 40. §-ában meghatározott jogvesztő határidőket. A Kúria jogértelmezése szerint azonban a kereset tárgyává tett jogügyletek nem emiatt nem sorolhatók a Cstv. 40. § (1) bekezdésének az alkalmazási tárgykörébe, hanem azért, mert a felszámolás elrendelését követően a felszámoló által az adós cég képviselőjében kötött szerződésekről van szó. A Cstv. 40. § (1) bekezdésére alapított keresettel olyan szerződéseket vagy más jognyilatkozatokat lehet megtámadni, amelyek még a felszámolás kezdő időpontja előtt jöttek létre az adós és harmadik személyek között. A Cstv. 40. § (1) bekezdésére hivatkozással a felszámoló által kötött szerződések nem támadhatók (Kúria Gfv.30.320/2012/9.).
- [60] A Kúria kiemeli, hogy a PK vélemény 12. pontja kizárólag a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjai, valamint – a Ptk. 6:120. §-ával tartalmilag megegyező – régi Ptk. 203. §-a közötti viszonytal foglalkozik, nem tér ki a Cstv. 48. §-a alapján a 49. § előírásainak betartásával köthető szerződésekre. A perbeli jogügyletek viszont – a már kifejtettek szerint – ez utóbbi tárgykörbe tartoznak.
- [61] A Kúriának a felülvizsgálati eljárásban abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felszámoló által az adós cég vagyonának értékesítése során kötött jogügyletei tekintetében a Cstv. 49. § (5) bekezdésében biztosított megtámadási jog mellett van-e lehetőség a Ptk. 6:120. §-án alapuló igény érvényesítésére is. Ebben a kérdésben a Kúriának még nincs precedens határozata. A vizsgált jogszabályok szövege (így a nyelvtani értelmezés), de a törvényjavaslatok indokolása sem ad megfelelő támpontot a jogkérdés megválaszolásához. Ezért a Kúria a jogintézmények rendeltetésén alapuló ún. teleologikus (céltelelező) értelmezést alkalmazta a jogszabályok jogértelmezése során.
- [62] Ennek során abból indult ki, hogy a felszámolási eljárás szolgál a hitelezői igények elérhető legmagasabb arányú kielégítésére, méghozzá egy, az adóssal szemben folytatott totális végrehajtás keretében, ami nem más, mint a felszámolás. A felperes által támadott szerződések tárgyául szolgáló ingatlan a felszámolás elrendelésekor a hiteles ingatlan-nyilvántartási állapot szerint az adós vagyonába tartozott. Ekként, amennyiben a felperes hitelezői igényének kielégítésére alkalmas vagyonelem volt, nemcsak a felperes, hanem az adós cég valamennyi hitelezőjének is a kielégítési alapjába tartozott. A Cstv. 49. §-án és a Ptk. 6:120. §-án alapuló párhuzamos (vagy akár időbeli sorrendbe állítható) igényérvényesítés lehetőségének elismerése esetén az I. rendű alperes valamennyi hitelezője felléphetne ugyanazzal az igénnyel, amelyet a felperes ebben a perben érvényesít. Ez azt eredményezné, hogy a hitelezők kiléphetnének a felszámolási eljárásból, és attól független részleges végrehajtást vezethetnének olyan vagyontárgyra, amely a felszámolás elrendelésekor az adós gazdálkodó szervezet vagyonába tartozott, ekként a

- felszámoló rendelkezési joga alá került, és amelyet a felszámoló a felszámolás keretében harmadik személy részére értékesített. Ez a jogértelmezés ellentétes a felszámolási eljárás lényegével, amely egy – minden érdekelt bevonásával lefolytatott – totális végrehajtás. De az ilyen igényérvényesítés elismerése azzal a következménnyel is járhatna, hogy egyes – bennfentes információkkal bíró – hitelezők a felszámolási eljárástól függetlenül egyéni (partikuláris) végrehajtásokat vezethetnének az adós egyes (volt) vagyontárgyaira. Így nemcsak az adós vagy a felszámoló játszhatná ki a hitelezőket, hanem az egyik hitelező a másikat. A Kúria megítélése szerint a Cstv. 49. § (5) bekezdésében írt rendelkezésekkel a jogalkotói akarat az adós és a felszámoló kijátszási törekvéseinek normatív meghiúsítására irányul, ezért a hitelezők egymás közötti viszonyában sem lehet a felszámoláson kívüli igényérvényesítésnek teret engedni. Ezért a másodfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a Cstv. speciális rendelkezései kizárják a felszámoló által az adós cég képviselőjében kötött szerződés fedezetelvonó jellegének megállapítását.
- [63] A Kúria utal arra is, hogy a kifejtett jogértelmezési szempontok nem vonatkoztathatók a szerződések érvénytelenségére alapított keresetekre. Az érvénytelenségre alapított kereset célja ugyanis a szerződés tárgyának az adós vagyonának valamennyi, a felszámolási eljárásban hitelezői igényként bejelentett követelés kielégítési alapjának növelése. A Cstv.-ben önálló megtámadási okként nevesített körülményeken felül, többlettényállás mellett a szerződés Ptk.-n alapuló érvénytelensége is megállapítható (pl. Kúria Gfv.VII.30.284/2018/36.).
- [64] A perben nem volt helye a Ptk. 6:120. §-a alkalmazásának, ebből következően az abban foglalt tényállási elemek megvalósulását sem kellett érdemben vizsgálni. A másodfokú bíróság helyesen hagyta figyelmen kívül az erre vonatkozó bizonyítékokat és egyéb peradatokat, nem sértve meg ezáltal a Pp. 279. § (1) bekezdését. A másodfokú bíróság nem sértette meg a Cstv.-nek a felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseit sem, mivel nem azok képezték a perben érvényesített igény jogalapját.
- [65] Mivel a jogerős részítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, a Kúria azt a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.VI.20.414/2024/5.)

69 Az Átalakulási tv. 11. § (2a) bekezdése alapján a végleges vagyommérleg és vagyonleltár könyvvizsgálata kötelező. Az Átalakulási tv. 4. § (6) bekezdése értelmében a szétválási vagyommérleg-tervezetek és vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgálata akkor kötelező, ha a vagyommérleg-tervezetet készítő szervezet a Számv.tv. előírásai alapján köteles könyvvizgálatra [2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.) 10/D. §; 2013. évi CLXXVI. törvény (Átalakulási tv.) 4. § (6) bek., 11. § (2), (2a) bek.; 2000. évi C. törvény (Számv.tv.) 155. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kérelmező civil szervezet adatait a törvényszék tartja nyilván.
- [2] A kérelmező közgyűlése a 2/2021. (06. 01.) számú határozattal szétválásról, a tagok egy részének kiválásával jogutódként az ott megjelölt másik civil szervezethez való csatlakozásukról (beolvadásos kiválás) határozott.

A kérelmező kérelme

- [3] A kérelmező 2021. november 8-án terjesztett elő szétválás bejegyzésére irányuló kérelmet az elhatározott beolvadásos kiválás alapján.
- [4] Az elsőfokú bíróság – több hiánypótlási felhívást követően – a 2023. október 11-én hozott 73. sorszámu végzésével felhívta még a kérelmezőt a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 68/A. §-a, 58/B. § (2) bekezdés e) pontja alapján arra is, hogy csatolja a vagyommérleg-tervezetre és a vagyonleltár-tervezetre vonatkozó könyvvizsgálói jelentést.
- [5] A kérelmező a felhívásnak nem tett eleget; a 2023. október 19-én előterjesztett beadványában kifejtette, hogy könyvvizgálatra, ennél fogva a vagyommérleg-tervezet és vagyonleltár-tervezet könyvvizsgálóval való véleményeztetésére nem köteles.

Az első- és a másodfokú határozat

- [6] Az elsőfokú bíróság a kérelmező változásbejegyzés iránti kérelmét – a könyvvizsgálattal kapcsolatos hiánypótlás elmulasztása miatt – elutasította.
- [7] A kérelmező fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [8] A másodfokú bíróság indokolása szerint a civil szervezetek egyesülésének, szétválásának az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Civil tv.) szerinti, különösen a vagyommérleg-tervezetre, annak fordulónapjára, kötelező könyvvizsgálat esetén a döntéshozó erre is kiterjedő döntésére vonatkozó szabályaiból (Civil tv. II/A. fejezet, 10/C.), valamint a jogutódlással történő megszűnés során a vagyommérleg-tervezetre, a hitelezőkkel kapcsolatos eljárásra, a végleges vagyommérlegre az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény (a továbbiakban: Átalakulási tv.) és a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számv. tv.) kapcsolódó rendelkezéseiből az következik, hogy könyvvizsgálóval nemcsak a végleges vagyommérleget, de a végleges vagyonleltárt is ellenőriztetni kell, ami egyben azt is jelenti, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan hívta fel a kérelmezőt a vagyommérleg-tervezet és a vagyonleltár-tervezet könyvvizsgálói jelentésének csatolására.
- [9] Kiemelte, hogy az átalakulás folyamata során a Számviteli tv. 136. § (2) bekezdése szerint – összhangban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) és az Átalakulási tv. rendelkezéseivel – a vagyommérleget és a vagyonleltárt két alkalommal kell elkészíteni: először az átalakulásról való döntés megalapozásához a döntéshozó szerv által

- meghatározott mérlegfordulónapra (vagyonmérleg-tervezet, vagyonleltár-tervezet); második alkalommal pedig az átalakulás napjával (végleges vagyonmérleg és végleges vagyonleltár). Míg a vagyonmérleg- és vagyonleltár-tervezeteket a 2019. október 1-jétől hatályos szabályozói környezetben egyedül akkor kell könyvvizsgálóval ellenőriztetni, ha az átalakuló jogi személy maga könyvvizsgálatra köteles, az Átalakulási tv. 11. §-ába beiktatott (2a) bekezdés könyvvizsgálatra kötelezi ezen felül a végleges vagyonmérleget.
- [10] Figyelembe vette még a Számv. tv. 136. § (9) bekezdését a könyvvizsgálat céljáról. Eszerint, ha a vagyonmérleget (vagyonmérleg-tervezetet, végleges vagyonmérleget) és az azt alátámasztó vagyonleltárt (vagyonleltár-tervezetet, végleges vagyonleltárt) könyvvizsgálóval kell ellenőriztetni az Átalakulási tv. előírásai alapján, a könyvvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vagyonmérleget, valamint az azt alátámasztó vagyonleltárt a Számv. tv. 136–141. §-ai szerint állították-e össze.
- [11] A másodfokú bíróság megítélése szerint a könyvvizsgálatra köteles végleges vagyonmérleg és végleges vagyonleltár szabálya szerint könyvvizsgálat alá tartoztak a vagyonmérleg-tervezetek és a vagyonleltár-tervezetek is.
- Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem**
- [12] A jogerős végzéssel szemben a kérelmező felülvizsgálati kérelmet, egyúttal felülvizsgálat engedélyezésére irányuló kérelmet is előterjesztett.
- [13] Felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát, másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [14] Arra hivatkozott, hogy a jogerős végzés a Civil tv. 10/C. § (1) és (3) bekezdéseibe, 10/D. §-ába, az Átalakulási tv. 11. § (2a) bekezdésébe és a Számv. tv. 155. § (2) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [15] Előadta, hogy a bíróságok által értékelt könyvvizsgálói jelentés elmaradása miatt nem volt elutasítható a kérelem. Könyvvizsgáló alkalmazására ugyanis nem volt jogszabályi kötelezettsége.
- [16] Álláspontja szerint a jogerős végzés indokolása értelmezhetetlen a végleges vagyonmérleg és a végleges vagyonleltár, illetve az ügyben releváns tervezetek ebből következő könyvvizsgálati kötelezettsége tekintetében. Érvelése szerint kizárólag a jogerős végzésben is kiemelt vagyonmérleghez és leltárhoz (vagyis a végleges dokumentumokhoz) kötelező, de csak a későbbiekben könyvvizsgáló eljárása. A jelen ügyben vizsgált átalakulási vagyonmérleg- és vagyonleltár-tervezetekhez kapcsolódóan az átalakulással érintett egyik civil szervezet esetében sem szükséges könyvvizsgáló közreműködésére.
- [17] Hangsúlyozta, hogy a kérelmező és az átalakulással érintett másik szervezet is egyszeres könyvvitelt vezet, kettős könyvvezetésre, ezáltal az Átalakulási tv. szerint könyvvizsgálatra egyikük sem köteles. Ezért a szétválási (beolvadási kiválás) eljárásban a vagyonmérleg- és vagyonleltár-tervezetek ellenőrzésére könyvvizsgáló megválasztása és alkalmazása nem volt kötelező. Emiatt jogszabálysértő az erre a hiányra alapított elutasító döntés.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [18] A Kúria elsőként azt rögzíti, hogy az egyesület fogalmi jegyeire, valamint az egyesületi tag jogállására tekintettel – ahogy azt korábban peres eljárással összefüggésben ugyan, de már kifejtette (Pfv.VII.20.493/2020/7.) – a vizsgált nyilvántartási ügynek nincs a fél vagyoni jogain alapuló vagy értékét pénzösszegben kifejezhető jellege. Az ügy nem minősül vagyoni jogi jellegűnek (Pp. 7. § 18. pont), ezáltal nem tartozik a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) felülvizsgálatot kizáró 408. §-a hatálya alá. A kérelmező álláspontjával ellentétben nem volt szükség a felülvizsgálat engedélyezésére (Pp. 409–411. §).
- [19] A Kúria a jogerős végzést a Cnytv. 5. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okból – az alábbiak szerint – jogszabálysértőnek találta.
- [20] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő megalapozottan hivatkozott a Civil tv. 10/D. § (1) bekezdése szerint irányadó Átalakulási tv. 11. § (2a) bekezdésének helyes, egyedül a végleges vagyonmérlegre és a végleges vagyonleltárra vonatkozó tartalmára, egyben a jogerős végzés jogszabálysértő jellegére amiatt, hogy a másodfokú bíróság, bár ellentmondásos indokolással, de lényegében az Átalakulási tv. e rendelkezésére alapítottan következtetett – a következőkben részletezettek szerint nem helytállóan – a szétválási vagyonmérleg-tervezetek és vagyonleltár-tervezetek ez okból kötelező könyvvizsgálatára.
- [21] A Kúria leszögezi, hogy a vagyonmérleg-tervezet (és a hozzá kapcsolódó vagyonleltár-tervezet), valamint a végleges vagyonmérleg (és az azt alátámasztó végleges vagyonleltár) az átalakulás és az egyesülés, illetve a szétválás eltérő szakaszaiban, eltérő rendeltetéssel készülő iratai: előbbiek, a tervezetek az átalakulás (egyesülés, szétválás) elhatározásához kötődnek; utóbbiak, a végleges iratok pedig a nyilvántartásba az elhatározottak szerint már bejegyzett szervezeti változást feltételezik, azt időben szükségszerűen követik, és így mutatják ki az adott fordulónapra a jogelőd és a jogutód szervezetek tényleges vagyont, eszközeit, kötelezettségeit.
- [22] A vagyonmérleg-tervezet és a végleges vagyonmérleg jogi jelentőségének különbözőségét ismerte el a jogalkotó az Átalakulási tv. 2019. október 1-jei módosításával abból a szempontból is, hogy a könyvvizsgálat szükségességét esetükben eltérően értékelte.
- [23] Az Átalakulási tv.-be 2019. október 1-jével beiktatott 11. § (2a) bekezdése a (2) bekezdés szerinti végleges vagyonmérleggel szemben írja elő, mégpedig generális jelleggel a könyvvizsgálóval kötelező ellenőrzést.
- [24] Ezzel szemben az Átalakulási tv. külön szabálya vonatkozik a vagyonmérleg-tervezetek és a vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgálatára: az átalakulásra megfogalmazott 4. § (6) bekezdése a vagyonmérleg-tervezetek és a vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgálóval való ellenőriztetése kapcsán az átalakuló jogi személy adottságai szerint differenciál. Átalakulás esetén attól függően kell könyvvizsgálóval ellenőriztetni a vagyonmérleg-tervezetet és a vagyonleltár-tervezetet, hogy maga az

- átalakuló jogi személy – személyénél fogva – kötelezett-e könyvvizsgálatra a Számviteli tv. alapján.
- [25] Az Átalakulási tv. fenti módosításából tehát világosan kitűnő – a törvény indokolásában is megfogalmazott – lényegi elem, hogy csak a legszükségesebb körre tartja fenn az átalakuláshoz, irányadó szabályai folytán egyben az egyesüléshez és a szétváláshoz szükséges számviteli dokumentumok könyvvizsgáló általi ellenőrzését. Csak a Számviteli tv. alapján könyvvizsgálatra kötelezett jogi személyek átalakulása (egyesülése, szétválása) során kell a vagyonmérleg-tervezeteket és a vagyonleltár-tervezeteket független könyvvizsgálóval ellenőriztetni.
- [26] Az Átalakulási tv. 4. § (6) bekezdéséhez kapcsolódó Számv. tv. 155. § (2) bekezdése – ahogy arra a felülvizsgálati kérelem ugyancsak helyesen hivatkozott – könyvvizsgálat kötelezettsége alá csak a kettős könyvvitelt vezető vállalkozókat helyezi.
- [27] A Számv. tv. szerint könyvvizsgálatra nem kötelezett egyszeres könyvvitelt alkalmazó szervezet átalakulása, egyesülése vagy szétválása során az ilyen szervezet vagyonmérleg-tervezete és vagyonleltár-tervezete könyvvizsgáló általi ellenőrzés nélkül használható fel a változásbejegyzési eljárásban.
- [28] Végleges vagyonmérleg és annak alátámasztására vagyonleltár készítésének lehetősége, egyben kötelezettsége tehát akkor (csak az után) merül fel, ha megtörtént az átalakulás (egyesülés, szétválás) bírósági bejegyzése, az elhatározott szervezeti változás átvezetése a nyilvántartásban. Mindez az Átalakulási tv. 11. § (2) és (2a) bekezdésének egyértelmű viszonyából és egymásnak megfeleltetett tartalmából is kitűnik azzal, hogy átalakulás esetén a végleges vagyonmérleget és a végleges vagyonleltárt az átalakulással létrejövő jogi személy bejegyzésének napjától, illetve ha attól eltér, a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott naptól számított 90 napon belül kell elkészíteni, mégpedig a bejegyzés napjával (illetve a jogi személy által az átalakulás időpontjaként meghatározott nappal), és már a jogelőd és a jogutód (tehát nem az átalakuló és nem az átalakulással létrejövő) jogi személyekre. (Az Átalakulási tv. 11. §-ához kapcsolódóan a szétválás, azon belül is a kiválás sajátosságainak megfeleltetett speciális szabályt a törvény 20. §-a tartalmazza.) A Számv. tv. 141. §-a is ezt a rendelkezést tartalmazza, mivel az átalakulás napjával, az ettől számított 90 napon belül írja elő a végleges vagyonmérleg és vagyonleltár elkészítését.
- [29] A Kúria jogértelmezése szerint kizárólag az átalakulás, az egyesülés és a szétválás bejegyzését követően készítendő végleges vagyonmérlegre és végleges vagyonleltárra vonatkozik az Átalakulási tv. 11. § (2a) bekezdésének speciális szabálya: a független könyvvizsgáló kötelező igénybevétele.
- [30] A Kúria rámutat, hogy a Cnytv. az egyesületek átalakulásának (egyesülésének, szétválásának) eljárési szabályait adja meg. Az anyagi jogi szabályozást a Civil tv. és az Átalakulási tv. tartalmazza.
- [31] Mindebből következően az ügyben eljáró bíróságok alaptalanul utasították el a kérelmező változásbejegyzési kérelmét amiatt, hogy nem történt meg a szétválási vagyonmérleg-tervezetek és vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgáló általi ellenőrzése. Ilyen kötelezettség ugyanis sem az Átalakulási tv.-nek a jogerős végzésben így értelmezett 11. § (2a) bekezdéséből, sem a Cnytv. elsőfokú határozatban figyelembe vett eljárési szabályából sem következik.
- [32] A vagyonmérleg-tervezetek és vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgálatának az Átalakulási tv. 4. § (6) bekezdése alapján felmerülő kötelezettségét, azt, hogy ez a kérelmező esetében fennáll-e, a bíróságok – eltérő jogi álláspontjuk miatt – nem vizsgálták. Olyan tény- és jogkérdésben viszont, amelyre sem az első-, sem a másodfokú bíróság döntése nem terjedt ki, a Kúria a felülvizsgálati eljárás korlátai miatt nem foglalhatott állást elsőként.
- [33] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős végzést a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság végzésére kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [34] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a szétválási vagyonmérleg-tervezetek és vagyonleltár-tervezetek könyvvizsgáló általi ellenőrzésére az előzőekben kifejtettek szerint irányadó szempontrendszer [Átalakulási tv. 4. § (6) bekezdés] figyelembevételével kell állást foglalnia a kérelmező szétválás bejegyzése iránti kérelme megalapozottságáról.

(Kúria Pfv.III.20.358/2024/4.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

70I. A munkajogi nyilatkozatokat általában akár szóban, akár ráutaló magatartással ki lehet fejezni, ha a törvény írásbeli formát nem követel meg. Ezért a felek egyező akaratára utaló jognyilatkozat (Mt. 14. §) ráutaló magatartással is létrejöhet, de csak abban az esetben lehet érvényes, ha a megállapodás lényeges tartalma világos és egyértelmű [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 22. § (1) és (4) bek., 44. §, 45. § (1) bek.].

II. A létszámleépítéssel indokolt felmondás jogszerűségnek megítélésekor annak van jelentősége, hogy a létszámleépítés ténylegesen megvalósult, annak célszerűsége és a felperes kiválasztása, az a kérdés, hogy ezzel történt-e költségmegtakarítás pedig olyan kérdések, amelyek a munkaügyi per keretein kívül esnek és nem tartoznak a felmondási ok valóságának vizsgálata körébe [Mt. 64. § (2) bek.; MK. 95. számú állásfoglalás].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2020. március 9. napjától tudományos segédmunkatárs munkakörben állt határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyban az alperes jogelődjénél. A közalkalmazotti jogviszonyt – egy konkrét project teljesítésének érdekében – a felek többször, határozott időre módosították. 2021. február 1-jétől a felperes az alperes alkalmazásában állt munkaviszony keretében, ahol 2022. november 30-án telt le a határozott idejű foglalkoztatása.
- [2] A határozott idő lejártát megelőzően a felek több ízben egyeztettek a felperes további foglalkoztatásáról, amelynek keretében a munkáltató határozott időre szóló, napi 4 órás részmunkaidőben történő munkavégzésre tett ajánlatot, amelyet a felperes nem fogadott el. A felperes ennek ellenére a határozott idő lejártát követően, 2022. december 1-jétől változatlan munkavégzési körülmények között folytatta munkáját az alperesnél, amit a munkáltató elfogadott. E közben a felperes többször kérte a munkaviszonyának rendezését és tájékoztatást a munkaviszonyának tartalmáról.
- [3] A rektori utasítás 2023. február 23. napjával létszámcsökkentést és átszervezést rendelt el az egyetem gazdálkodási nehézségei miatt, azzal, hogy a munkaviszonyt megszüntető felmondásokat február 27. és március 9. között kell közzé tenni.
- [4] 2023. március 14-én a humánpolitikai ügyintéző e-mailben arról tájékoztatta a felperest, hogy a kérelmével egyező tartalmú, határozatlan idejű munkaszerződés-módosítása elkészült. A felperes azt március 16-án átvette, azonban gondolkodási időt kért, hogy jogással véleményeztesse azt.
- [5] A munkáltató 2023. március 17-én kézbesítette a felperes részére a 2023. február 27-én kelt, felmondást, amellyel a munkaviszonyát 2023. április 21. napjával megszüntette, egyúttal a munkavégzés alól felmentette. A munkáltatói intézkedés indokolása a rektori utasítással elrendelt

létszámleépítést és átszervezést jelölte meg a munkaviszony megszüntetésének okaként, az egyetem gazdálkodási nehézségeire figyelemmel. A HR igazgató e-mailben tájékoztatta a felperest, hogy az intézkedést közzé tenni kell tekinteni, és a nála lévő eszközöket és iratokat adja át a felettesének. A felettest ugyanakkor nem tájékoztatták a felmondás tényéről.

- [6] A felperes 2023. március 20-án írta alá a 2023. március 16-án részére átadott munkaszerződés-tervezetet és változatlanul folytatta a munkáját. 2023. április 5-én az intézményvezető tájékoztatta a felperes felettesét, hogy a felperessel felmondást közzé tettek, ezért nem dolgozhat, ezt követően a felperes már nem végzett munkát.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [7] A felperes a módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy munkaviszonya az alperes munkáltatónál 2023. március 20. napjától kezdődően áll fenn folyamatosan, így a 2023. március 17-én közzétett alperesi felmondás munkaviszony hiányában hatálytalan. Álláspontja szerint 2022. december 1. napja és 2023. március 20. között írásba foglalt munkaszerződés hiányában nem volt érvényes munkaviszonya. A részére 2023. március 16-án átadott munkaszerződés-tervezet – mint ajánlat – a munkáltatót a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:64. § (1) és (2) bekezdése értelmében kötötte. Mivel a felmondás közzétételkor, 2023. március 17-én érvényes munkaviszony nem volt közöttük, ezért azt nem mondhatta fel a munkáltató. Amennyiben a munkáltatói felmondás mégis alkalmas lett volna joghatás kiváltására, úgy azt az új munkaszerződés megkötése miatt a hozzájárulásával visszavontnak kell tekinteni a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 15. § (4) bekezdéséből következően.
- [8] Másodlagos keresetében a 2023. március 17-én közzétett munkáltatói felmondás jogellenességét állította és a jogellenesség jogkövetkezményeként az Mt. 82. § (1) és (2) bekezdése alapján 2023. április 22-től 2024. január 17-ig terjedő időszakra 2 515 054 forint elmaradt jövedelme és ezen összeg késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A felmondást azért tartotta jogellenesnek, mert indokai nem voltak világosak, valóságosak és okszerűek. Álláspontja szerint a munkáltató intézkedése retorzió volt, mivel az alperes megelégedte a munkaviszony rendezésére irányuló következetes kérelmeit. A munkáltató magatartása a joggal való visszaélés tilalmába, valamint a jóhiszeműség és tisztesség alapelveibe ütközött.
- [9] Harmadlagos keresetében a felmondás jogellenességére figyelemmel Mt. 83. § (3) bekezdésének alkalmazását kérte.

- [10] Az alperes az ellenkérelmében mindhárom eshetőleges kereset elutasítását kérte.
- Az első- és a másodfokú bíróság ítélete**
- [11] Az elsőfokú bíróság 11.M.70.038/2023/35. számú ítéletével kötelezte az alperest 2 515 054 forint elmaradt jövedelemből eredő kártérítés és ezen összeg után 2023. július 15-től a kifizetésig számított késedelmi kamat megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [12] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes elsődleges keresete megalapozatlan volt. Megállapította, hogy a felek között ugyan a határozott idejű munkaviszony 2022. november 30-án lejárt, ami a munkaviszonyt az Mt. 63. § (1) bekezdés c) pontja alapján megszüntette, ugyanakkor az alperes a felperest ezt követően is változatlan munkakörben, változatlan munkavégzési helyen és körülmények között tovább foglalkoztatta. A jogviszonyt tehát egyik fél sem kívánta felszámolni, csupán az írásba foglalását mulasztották el, a felperes pedig a 30 napos törvényi határidőn belül nem kifogásolta a munkaszerződés érvénytelenségét.
- [13] A munkaviszonyt felmondó jognyilatkozatot az Mt. 15. § (4) bekezdése alapján csak a címzett hozzájárulásával lehetett volna visszavonni, azonban a felmondás 2023. március 17-én hatályosult. Az előző napon kézbesített munkaszerződés-tervezet nem értelmezhető annak visszavonásaként, már csak az időbeli sorrend miatt sem.
- [14] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a felperes másodlagos keresetét megalapozottnak találta, ezért az alperest elmaradt jövedelemből eredő kártérítés megfizetésére kötelezte. Kifejtette, hogy az Mt. 64. § (1) bekezdés b) pontjában és a (2) bekezdésében írt feltételeket vizsgálva – figyelemmel az MK 95. számú állásfoglalásra is –, a munkáltatói felmondás oka világos, de valótlan volt. Álláspontja szerint a rektori utasítás 2023. február 27. és március 9. között határozta meg az intézkedések közlésének határidejét, a felperes esetében azonban a felmondás e határidőn túl érkezett. A közlés módját is egyedinek találta, mivel a 2023. március 2-án a felperes tanszékéről elbocsátott két személlyel a felmondást személyesen közölték, ahogy az érintettek 98%-ával, míg a felperes esetében erre e-mail útján került sor. Emellett a felmondási ok valótlanságát látta alátámasztva azzal, hogy a felmondó nyilatkozat közlésével szinte azonos időpontban kézbesítette a munkáltató az igényeit tükröző munkaszerződés-tervezetet a felperes részére. Nem tudta figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a felperes többször igyekezett tisztázni a bizonytalan munkajogi helyzetét, amelyre a munkáltató érdemi választ nem adott. Azt is gyanúra okot adó körülménynek látta, hogy az intézményvezető a 2023. február 21-én megtartott online értekezleten még úgy nyilatkozott, hogy a felperes nincs a létszámszűkítéssel érintett dolgozók között. Újabb, a felmondás okának valótlanságát alátámasztó ténynek tekintette, hogy a felperes közvetlen munkahelyi felettesét 2023. április elejéig nem tájékoztatta a munkáltató a felperes munkaviszonyának megszűnéséről.
- [15] Mindezekből arra a következtetésre jutott, hogy a munkáltató valójában azért szüntette meg a felperes munkaviszonyát, mert nem kívánta aláírni a rész munkaidős, határozott időre szóló munkaszerződést, így az alperes a felmondásban írt indok valóságát nem tudta bizonyítani.
- [16] Az elsőfokú bíróság a joggal való visszaélés tilalmának megsértésével kapcsolatos munkaügyi perekben felmerült egyes kérdésekről szóló 5/2017. (XI. 28.) KMK véleményben (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltakra tekintettel kifejtette, hogy a munkáltatói intézkedés tételes jogba ütközése folytán a munkáltató intézkedése egyidejűleg nem minősülhetett joggal való visszaéléssnek.
- [17] A felmondás jogellenessége folytán az Mt. 82. § (1) és (2) bekezdése alapján az alperest elmaradt jövedelemből származó kártérítés megfizetésére kötelezte.
- [18] A peres felek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével a felperes 2024. január 17. előtti időszakra vonatkozó elmaradt jövedelem megtérítése iránti igényét tartalmazó keresetfellemlését és az alperes kárenyhítési kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos ellenkérelem-változtatását elutasította. Az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.
- [19] A másodfokú bíróság a felperes elsődleges keresetével megegyező tartalmú elsődleges fellebbezése körében annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felek között fennállt határozott idejű munkaszerződés 2022. november 30-i lejártá ellenére a felperes ugyanabban a munkakörben, változatlan munkavégzési helyen és körülmények között, 8 órában, azaz teljes munkaidőben dolgozott. A munkaszerződés határozott idő lejártát követő ismételt írásba foglalására a felek eltérő akarata miatt nem került sor, a szerződés ugyanakkor teljesebben ment, ezért az Mt. 22. § (4) bekezdéséből következően az nem volt érvénytelen, figyelemmel arra is, hogy az Mt. 44. §-a alapján az írásba foglalás elmulasztása miatt a munkaszerződés érvénytelenségére csak a munkába lépést követő 30 napon belül hivatkozhatott volna a felperes.
- [20] A másodfokú bíróság az alperes 2023. március 16-án megküldött és a felperes által 2023. március 20-án aláírt, de a munkáltató részéről 2022. november 30-ra keltezett, egységes szerkezetbe foglalt munkaszerződés-módosítását értékelte, amely a ténylegesen fennálló helyzetet kívánta rendezni. Mindkét fél által történő aláírást követően a 2022. december 1-jétől folyamatosan fennállt határozatlan idejű munkaviszonyt az Mt. 64. § (1) bekezdés b) pontja értelmében bármelyik fél megszüntethette felmondással, amely akkor minősül jogszerűnek, ha megfelel az Mt. 64. § (2) bekezdésében foglalt világos, valós és okszerű indokolás feltételeinek.
- [21] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által valótlannak ítélt felmondási ok körében értékelt körülményeknek egyenként és összességében sem tulajdonított jogellenességet kiváltó eredményt. Álláspontja szerint a munkáltatói jogkört gyakorló rektor az általa felállított határidőt saját hatáskörében túlléphette és az eltérő munkavégzési hely miatt annak sem volt jelentősége, hogy a létszámleépítéssel érintett más személyek részére – a felperessel szemben – a felmondás személyesen került átadásra. Kifejtette, hogy a felmondás körülményei – az alperes energiaárakból eredő gazdasági nehézségei, a fenyegető fizetésképtelenség, továbbá az a körülmény, hogy a felperes illetményét korábban pályázati pénzből

- fizették – okszerűen megalapozták az alperes döntését. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatokatnak a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelő értékelése alapján ezért arra a következtetésre jutott, hogy a felmondásban írt ok nemcsak világos, hanem valós és okszerű is volt.
- [22] A másodfokú bíróság a felperes másodlagos, joggal való visszaélésre alapított fellebbezési érvelését a KMK vélemény 1. és 3. pontjára figyelemmel nem találta megalapozottnak.
- [23] Az Mt. 7. § (3) bekezdése 2023. január 1-jétől hatályos rendelkezéseinek alkalmazásával rögzítette, hogy a munkáltató a határozott idejű, 4 órás munkaviszonyban kívánta alkalmazni a felperest, akit kétségtelenül hátrány ért azzal, hogy a munkáltató megszüntette a munkaviszonyát. Ugyanakkor az alperes e jogszabályhely b) pontjának megfelelően a perben bizonyította, hogy a felmondás nem retorzió jelleggel történt amiatt, hogy a felperes visszautasította a határozott idejű munkaviszonyt, hanem azért, mert a munkáltatónak nem volt más lehetősége, fizetéseképtelenség fenyegette, a felperes bérét biztosító pályázat lejárt, kutatómunkáját pedig az adott körülmények között nélkülözhetőnek ítélte. Álláspontja szerint ezért a perben nem volt olyan tény, körülmény, amelyekből megalapozottan következtetni lehetne a joggal való visszaélésre, nem állapítható meg ugyanis, hogy a munkaviszony megszüntetésére a felmondásban közölt indokokkal szemben megtorlásként került sor.
- [24] Nem találta megalapozottnak a másodfokú bíróság a felperes Mt. 6. § (1) és (2) bekezdésének megsértését panaszoló fellebbezését sem. Hangsúlyozta, hogy a felperes állításával szemben az alperes a lehetőségeihez mérten igyekezett figyelembe venni a felperes érdekeit, így részére határozott idejű, részmunkaidős munkaszerződést ajánlott. A felmondáshoz és annak hatályosulásához vezető folyamat felperes által hivatkozott nehézkessége nem mond ellent annak, hogy a munkáltatói intézkedés jogszerű volt és joggal való visszaélést sem valósított meg. A felperes a felmondásról és annak indokáról megfelelő tájékoztatást kapott, ezért a kifogásolt körülményeknek nem volt jelentősége.
- [25] A felperes harmadlagos fellebbezési kérelme kapcsán kifejtette, hogy a felperes megsértett jogszabályhelyként megjelölt Mt. 83. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja a munkaviszony helyreállításával összefüggő rendelkezést tartalmaz, amelyre irányuló kérelmét a felperes nem tartotta fenn.
- [26] A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a felperes keresetfelemelése csupán részben felelt meg a Pp. 521. § (2) bekezdésében írt feltételnek, ugyanis nem kizárólag az első- és a másodfokú bíróság eljárása közötti időszakra érvényesített igényt, hanem visszamenőleg 2023. április 21-től nettó összeg helyett bruttó összeget követelt, amely a Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pont b) alpontja szerint minősülő keresetváltogatás, ugyanakkor ennek feltételei a másodfokú eljárásban már nem álltak fenn. Hangsúlyozta azt is, hogy az alperes a fellebbezési ellenkérelmében új kifogásként hivatkozott arra, hogy a felperes nem tett eleget a kárenyhítési kötelezettségének, amely szintén a Pp. 7. § (1) bekezdés 4. pontja értelmében olyan ellenkérelem-változtatásnak minősül, amely ellentétes a Pp. 373. §-ában írtakkal.
- [27] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

- [28] A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy a munkaviszonya az alperes munkáltatónál a munkaszerződésének megfelelő feltételekkel 2023. március 20-tól kezdődően határozatlan időre fennáll. Másodlagos és harmadlagos felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperes kötelezését kérte 4 800 000 Ft és ezen összeg 2023. július 15-től számított késedelmi kamata megfizetésére.
- [29] A felperes elsődleges felülvizsgálati kérelmének indokolása szerint – a bíróságok téves megállapításától eltérően – a felek között a felmondás időpontjában nem állt fenn munkaviszony, munkaszerződés közöttük még ráutaló magatartással sem jött létre. Az a tény, hogy 2022. december 1-jétől kezdődően a korábbival azonos munkakörben és alaphéremért dolgozott, nem jelenti szükségképpen a felek közötti egyező akaratnyilvánítást. Az Mt. 14. §-a szerint a törvényben szabályozott megállapodás a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozatával jön létre, ezért elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy ez a kölcsönös és egybehangzó megállapodás a felek között megállapítható-e.
- [30] A munkáltatói jogkört az Mt. 20. § (1) bekezdése értelmében a rektor gyakorolta, aki azonban sem 2022. november 30-át megelőzően, sem pedig azt követően – 2023. március 16-ig – nem tett ajánlatot a további foglalkoztatás egyetlen elemére nézve sem, pedig megállapodás az Mt. 14. §-a alapján kizárólag jognyilatkozat útján jöhet létre.
- [31] Álláspontja szerint a bíróságok által felhívott Mt. 22. § (1) és (4) bekezdésének alkalmazása csak akkor jöhetett volna szóba, ha a jognyilatkozat megtételének ténye igazolható. A jognyilatkozat jogosultjától származó, legalább ráutaló magatartással történő megtétele az akaratgyeozőség vizsgálatának szükségszerű előfeltétele. 2023. március 16-át megelőzően azonban a rektortól ilyen jognyilatkozat közlésére a felperes irányába nem történt. Érvelése szerint a 2022. november 30. előtti foglalkoztatási helyzet fennmaradása nem értékelhető munkáltatói jognyilatkozatként, ezért a munkaviszony nem jött létre. Mindezek alapján a jogerős ítélet az Mt. 22. § (4) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [32] A felperes utalt arra, hogy az Mt. 44. §-ban szabályozott, a munkaszerződés írásba foglalási kötelezettségét előíró, ennek elmulasztása esetére pedig az érvénytelenség jogkövetkezményeit alkalmazó rendelkezésre a keresetében nem utalt, mert álláspontja szerint a jogvitának nem ez a lényege. Jogi érvelésében mindig arra koncentrált, hogy a felek közötti munkaviszony jognyilatkozat

- hiányában nem jött létre. E körben az Mt. Nagykommentárja (Berke Gyula) Mt. 14. §-hoz fűzött magyarázatára, továbbá a szerződések értelmezésére vonatkozó Ptk. 6:8. § (1) és (2) bekezdésére utalt. Kifejtette, hogy a felek közötti jognyilatkozat és akarategyezés hiányában a felek között több munkaszerződés, azaz megállapodás nem jött létre, amit önmagában bizonyít a peranyagot képező levelezés. Az e körben rendelkezésre álló bizonyítékokat ugyanakkor az eljáró bíróságok okszerűtlenül, a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütközően értékelték. Miután a felek között munkaszerződés nem jött létre, az annak megszüntetésére irányuló munkáltatói jognyilatkozat joghatás kiváltására nem volt alkalmas. Az alperes 2023. március 16-án közölt és a felperes által 2023. március 20-án elfogadott, a Ptk. 6:64. § (1) bekezdésének megfelelő, írásba foglalt munkaszerződés ugyanakkor a munkáltatói ajánlat elfogadásával létrejött.
- [33] A felperes álláspontja szerint a bíróságok nem értékelték azt az igazolt tényt sem, hogy a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő rendszerébe az alperes 2023. március 8-ig tartó jogviszonyban állóként jelentette be és ekként szerepel benne a mai napig. A peranyag tartalmazza a 2023. március 1-jén az alperes által kiadott szabadságértesítőt, amelyben 6 nap szabadságot rögzítettek számára, így 2023. január 1. és március 8. közötti napokra vetített éves szabadságként tartottak nyilván. A határozatlan idejű munkaviszonyban állóként történő regisztrációt az alperes saját HR portálján található adatnyilvántartása is alátámaszt, ahol ugyancsak 2023. március 8-ig tartó jogviszony lett rögzítve. Mindezekből megállapítható, hogy a munkáltató foglalkoztatási akarata folyamatosan és lényeges elemeit illetően eltért a felperesétől, ezért teljességgel megalapozatlan a felek akarategyezésére és az annak megfelelő munkaviszony létrejöttére vonatkozó jogi következtetés.
- [34] Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta és nem indokolta a fellebbezése 4. pontjában írtakat, amelyben hivatkozott arra, hogy az alperes ellenkérelmében tett tényállítás szerint a munkáltató szándéka folyamatosan és egyértelműen a 2023. március 8-ig történő határozott idejű foglalkoztatásra irányult. Ezt a tényállítást a 2023. augusztus 11-én kelt válaszirat 1. pontjában elismerte, így ez a felek egyező tényelődása, aminek valóságához kétség sem fér és amelynek való tényként történő elfogadását a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján kellett volna figyelembe venni. Erre alapítottn az elsődleges kereseti kérelem jogi érvelését a per folyamán megváltoztatta és arra hivatkozott, hogy 2023. március 8-án jogviszonya az alperesnél véget ért. Az ezt követő időszakra vonatkozó foglalkoztatás tekintetében nem fogadta el a részmunkaidős foglalkoztatásra irányuló munkáltatói ajánlatot, ami a munkaviszony fő elemét, az alapbért is érintette. Az ajánlat elfogadásának elutasítása miatt a közös akaratok hiányában 2023. március 8-át követően, egészen március 20-ig nem jött létre a felek között munkaszerződés, még akkor sem, ha közben bejárt dolgozni és megkapta a munkabérét. Az ezzel ellentétes érvelés a Pp. 266. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.
- [35] A jogerős ítélet az elsődleges felülvizsgálati kérelem körében megsértette az Mt. 45. § (1) bekezdését, a Ptk. 6:64. § (1) bekezdését, 6:66. §-át is, mert az alperes az egységes szerkezetű munkaszerződés közlésével jognyilatkozatot, ajánlatot tett, azt a felperes elfogadta, így közöttük határozatlan idejű munkaviszony az abban foglalt tartalommal 2023. március 20-tól kezdődően jött létre érvényesen.
- [36] A felperes a másodlagos felülvizsgálati kérelmében az Mt. 64. § (1) bekezdés *b*) pontja és (2) bekezdése megsértését állította és arra hivatkozott, hogy a munkáltató felmondása nem volt valós és okszerű. Az alperes a felmondás valóságát illetően – kötelezettsége ellenére – bizonyítást nem ajánlott fel, érvelése az általánosság szintjén maradt. Csúpn állította, de nem bizonyította a kényszerű gazdasági helyzet tényét és azt, hogy emiatt a további foglalkoztatása lehetetlenné vált.
- [37] A per irataiból kiderült, hogy a munkaviszony megszüntetésére a szervezeti egység vezetője tehetett volna javaslatot, ugyanakkor a csoportvezető ilyen javaslatot nem tett. Tanúvallomása igazolta, hogy a felperes elbocsátása nélkül is meg tudta valósítani az elvárt 3,8 M Ft-os megtakarítást, ezért a felmondás valósága arra nézve, hogy ehhez a felperes munkaviszonyát meg kellett szüntetni, illetve részmunkaidőben kellett volna foglalkoztatni megoldott.
- [38] Álláspontja szerint a munkaviszonyának megszüntetésére nem a rektori utasítás alapján, nem a rektor 2023. február 23-i döntésének végrehajtása során, nem az utasításban és a felmondásban rögzített döntési folyamatot követően és az ott írt okokból, és nem a felperes szervezeti egységére is kiterjesztett átszervezési és költségtakarékossági javaslat megismerése és mérlegelése után került sor. Ezért a felmondás jogellenes.
- [39] További érvelése szerint a felmondás a valótlanúsága mellett okszerűtlen is, mert konkrétumok és erre irányuló javaslat hiányában az általános indokok valósága esetén sem lehet megállapítani, hogy a felperes munkájára a továbbiakban miért nem volt szükség. Sérelmezte továbbá azt is, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 373. § (2) és (3) bekezdésébe ütközően utasította el a fellebbezési eljárásban előterjesztett keresetfelemelést.
- [40] Harmadlagos felülvizsgálati kérelmében az Mt. 7. § (3) bekezdése, 6. § (1) és (2) bekezdésének megsértését állította. Álláspontja szerint a másodlagos felülvizsgálati kérelemben felhozott érvelése, az abban leírt alperesi eljárás és magatartás önmagában megvalósítja a visszaélészerű joggyakorlást. Az alperes megsértette az elvárhatósági mércét, mert nem gondoskodott az írásba foglalt munkaszerződésről, érdemben nem foglalkozott a munkavállaló sürgetésével. A munkaerőpiaci helyzetet kihasználva igyekezett ráerőltetni a határozott idejű részmunkaidős foglalkoztatását, majd a rektori utasítás kiadását követően, előkészítés nélkül, valós indokok hiányában szüntette meg jogviszonyát. Álláspontja szerint a felmondó levélben írt okokból kitűnik, hogy az alperes a „problémás munkavállalótól való megszabadulás” célja vezérelte, így megsértette a tisztességes és jóhiszemű eljárás követelményét, valamint jogát visszaélészerűen gyakorolta.

- [41] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [42] A felülvizsgálat a megelőző eljáráshoz kapcsolódó rendkívüli, korlátozottan igénybe vehető perorvoslat, amelynek kizárólag jogszabálysértésre hivatkozásra alapítottan van helye. A felülvizsgálat funkciója a kérelmet előterjesztő fél által állított jogsérelem elbírálása és megalapozottsága esetén annak orvoslása. A Kúria kizárólag azt bírálhatja el, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadott okból a megjelölt jogszabályokat megsértette-e a jogerős ítélet.
- [43] A felülvizsgálati kérelem akkor bizonyulhat eredményesnek, ha a kérelem előterjesztője a szükséges tartalmi kellékekkel rendelkező, határidőben benyújtott beadványában kimutatja a támadott jogerős határozat, a jogvita érdemi elbírálására konkrétan kiható módon jogszabálysértő voltát, vagyis a támadott határozatra vonatkoztatva adja elő a jogszabálysértésre hivatkozásit, a konkrét döntés alapjául szolgáló érvrendszer, illetve hiányos voltát mutatja ki, vagy az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértést igazol.
- [44] A felperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [45] Az irányadó tényállás szerint a felek között – a jogelődnél is fennállt jogviszonyok figyelembevételével – 2020. március 9-től állt fenn több határozott idejű közalkalmazotti, majd 2021. február 1-jétől határozott idejű munkaviszony. A felperes utolsó határozott idejű munkaszerződése 2022. november 30-án járt le, ezt követően a felperes a felmondás 2023. március 17-i közléséig a megelőző szerződésében foglalt feltételekkel – azonos munkakörben és munkabér ellenében – tovább dolgozott, miközben a felek a megállapodás érdekében többször egyeztettek. Az alperes végül 2023. március 16-án küldte meg az írásba foglalt, határozatlan idejű 2022. november 30-i keltezésű munkaszerződési ajánlatát, amelyet a felperes a felmondás közlése után 2023. március 20-án írt alá.
- [46] A felperes a felülvizsgálati kérelmében minden alapot nélkülözően kifogásolta az Mt. 14. §-a szerinti, a munkaszerződés megkötésére tett munkáltatói ajánlat hiányát és azt is megalapozatlanul állította, hogy a felek között 2022. december 1. (megváltoztatott keresete szerint 2023. március 8.) és 2023. március 20. közötti időszakban – erre irányuló jognyilatkozat hiányában – munkaszerződés nem állt fenn.
- [47] A rendelkezésre álló – a felperes által sem vitatott – peradatok szerint a felperes a határozott idejű munkaviszony lejártát követően a korábbi, határozott idejű szerződéseiben meghatározott munkakörben, utolsó alapbérével egyező összegű munkabér ellenében látta el a munkakörébe tartozó feladatokat, így a munkaszerződés Mt. 45. § (1) bekezdésében foglalt kötelező tartalmi elemei – a felek által tudomásul vett és a ténylegesen fennálló helyzet alapján – megállapíthatóak voltak. A felperes által panaszolt azon körülményeknek, amely szerint az alperes szándéka csupán a március 8-áig történő határozott idejű foglalkoztatásra irányult, szabadságát ezen időpontig számolta el és a hatóságokhoz is ekként jelentette be azért nincs jelentőségük, mert a határozott idő kikötésére érvényesen az Mt. 45. § (2) bekezdése alapján csak írásban és közös megegyezéssel (Mt. 14. §) kerülhetett volna sor, ilyen tartalmú megállapodás pedig a felek között nem jött létre. A felperes meghatározott munkakörben történő munkavégzése és az alperes bérfizetési kötelezettségének teljesítése alapján a munkaszerződés tartalmi elemei megállapíthatóak voltak, a felperes munkaviszonyára 2022. november 30-át követően az általános szabályok voltak irányadóak.
- [48] A régi Mt. 79. §-a tartalmazta azt a szabályt, hogy a határozott idejű munkaviszony határozatlan idejűvé alakul, ha a munkavállaló az időtartam lejártát követően legalább egy munkanapot, közvetlen vezetője tudtával tovább dolgozik. A 2012. július 1-jétől hatályos Mt. ilyen rendelkezést már nem tartalmaz, mert abból indul ki, hogy a jognyilatkozatot ráutaló magatartással is létre lehet hozni, ugyanakkor a munkaszerződést írásba kell foglalni és annak elmulasztása miatt – a foglalkoztatás és a munkabér megfizetésének megvalósulása mellett – fel sem merülhet a munkaviszony nem létezése, kizárólag annak alaki érvénytelensége, melyre csak a munkavállaló hivatkozhat a munkába lépéstől számított 30 napig (Mt. 22. § (4) bekezdés, 44. §). Ez esetben az érvénytelenség kiküszöbölése hiányában a munkaviszonyt fel kell számolni.
- [49] Az Mt. 22. § (1) bekezdése szerint a jognyilatkozatot – ha munkaviszonyra vonatkozó szabály vagy a felek megállapodása eltérően nem rendelkezik – alaki kötöttség nélkül lehet megtenni. Ennek megfelelően a munkajogi nyilatkozatokat általában akár szóban, akár ráutaló magatartással ki lehet fejezni, ha a törvény írásbeli formát nem követel meg. Ezért a felek egyező akaratára utaló jognyilatkozat (Mt. 14. §) ráutaló magatartással is létrejöhet, de csak abban az esetben lehet érvényes, ha a megállapodás lényeges tartalma világos és egyértelmű (Mfv.10.388/2018/5.).
- [50] A felek szerződéses akaratára a későbbi (ráutaló) magatartásaikból is lehet következtetést levonni, tehát a felek magatartását a jognyilatkozat valóságos tartalmának megállapíthatósága körében nem lehet kívül rekeszteni. Erre utal a Ptk. 6:8. § (1) bekezdésének „az eset összes körülményeire” fordulata is (Pfv.20.907/2015.).
- [51] A munkaszerződéses akaratnyilatkozatnak a munkaviszony létesítésére (fenntartására) kell irányulnia, azaz olyan jogviszony létrehozását (fenntartását) kell célozni, amelyben az egyik fél a másik irányítása alatt ún. „függő munkát” végez, a másik fél pedig foglalkoztatja és díjazza (Mfv.10.022/2023/4.). Ez a perbeli esetben az előbbieket szerint aggálytalanul megvalósult. A felperes munkaviszonya – a határozott idő kikötése hiányában – így az általános szabályok szerint megszüntethető volt.
- [52] A ténylegesen fennálló helyzetet rögzítő, 2023. március 16-án közölt munkaszerződés a felperes 2022. december 1-jétől határozatlan időre létrejött munkaviszonyát foglalta írásba, amelyet a felperes aláírásával elfogadott. Ezért nem hivatkozhatott sikerrel a Ptk. 6:64. § (1) bekezdésére és a 6:66. §-ára.
- [53] Az előzőekből következően nem volt jelentősége annak sem, hogy a felperes a munkaszerződést az

- alperes felmondását követő időpontban írta alá, mert a munkáltató intézkedésével egyoldalúan megszüntetett jogviszony kezdő időpontja nem a felperes aláírásának időpontjától, hanem a szerződésben is rögzített 2022. december 1-jei időponttól állt fenn, így annak felmondására az alperesnek 2023. március 17-én jogszerű lehetősége volt.
- [54] A felek között ekként határozatlan időre fennállt munkaviszonyt az Mt. 64. § (1) bekezdés *b*) pontja és az Mt. 65. § (1) bekezdése alapján a munkáltató felmondással megszüntethette, intézkedésének jogszerűsége pedig akkor állapítható meg, ha a megszüntető jognyilatkozat indokolása világos, valós és okszerű volt, amelynek bizonyítása az Mt. 64. § (2) bekezdése alapján az alperes érdekében állt.
- [55] Az alperes a felperes munkaviszonyának megszüntetését a rektori utasítással elrendelt létszámleépítésre és átszervezésre alapította.
- [56] A másodfokú bíróság a felek nyilatkozatainak és a bizonyítási eljárás adatainak a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelő értékelésével, jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy az alperes felmondása megfelelt a jogszabályi követelményeknek és a következetes bírósági gyakorlatnak is.
- [57] A perben rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a felmondás indoka világos és valós volt, az alperes létszámleépítést hajtott végre, a felperes maga sem állította, hogy a munkakörébe új munkavállalót vettek fel. Annak, hogy a rektori utasításban foglalt, a felmondás közlésére előírt 2023. március 9-i határidőt az alperes a felperes esetében túllépte, azért nem volt jelentősége, mert a peradatokból egyértelműen megállapítható, hogy az alperes a határidő lejártát megelőzően határozott idejű, részmunkaidős munkaszerződés megkötését kezdeményezte, azonban azt a felperes az ajánlatban szereplő határozott idő miatt – amely 2023. március 9. volt – visszautasította. A peradatok igazolják, hogy az alperes költségcsökkentésre kényszerült, így a felperes további foglalkoztatására – a munkabérét fedező pályázat lejártát követően – már nem volt lehetőség. A létszámleépítés végrehajtása pedig okszerű indoka a felmondásnak.
- [58] A Kúria számos precedens határozatával megerősített MK 95. számú állásfoglalás I/b. pontja szerint a jogszerű felmondást sem méltányosságból, sem pedig olyan körülményekre tekintettel nem lehet hatálytalanítani, amelyek a munkaügyi jogvita keretein kívül esnek (pl. hogy nem volt célszerű a vállalat átszervezése). Az e ponthoz fűzött indokolása szerint a jogbiztonság követelményeiből az is következik, hogy a felmondási ok vizsgálata nem jogosítja fel a bíróságot arra, hogy a munkáltató vezetésének körébe tartozó olyan kérdések eldöntésébe is beavatkozzék, amelyek a munkaügyi jogvita keretein kívül esnek. Olyan felmondás esetén például, amelynek indokolása arra hivatkozik, hogy a munkáltatónál történt átszervezés miatt a munkavállaló munkaköre megszűnt, a munkaügyi jogvitában nem lehet vizsgálni, hogy a megtörtént átszervezés célszerű volt-e, illetve, hogy a munkáltató miért az érintett munkavállaló munkaviszonyát mondta fel, s miért nem valamely azonos munkakört betöltő munkatársának munkaviszonyát szüntette meg.
- [59] Az adott esetben annak van jelentősége, hogy a létszámleépítés ténylegesen megvalósult, annak célszerűsége, a felperes kiválasztása, az a kérdés, hogy ezzel történt-e költségmegtakarítás pedig olyan kérdések, amelyek a munkaügyi per keretein kívül esnek és nem tartoznak a felmondási ok valóságának vizsgálata körébe (Mfv.I.10.902.2011/7., Mfv.I.10.534/2018/5.).
- [60] Mindezek alapján a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelően okszerűen értékelte és megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felmondás nem jogellenes.
- [61] A felperes a harmadlagos felülvizsgálati kérelmében az Mt. 7. § (3) bekezdésében, továbbá az Mt. 6. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat is alaptalanul kifogásolta.
- [62] A Kúria több precedens határozatával megerősített (Mfv.10.020/2013/7.; Mfv.10.259/2018/13.; Mfv.10.522/2018/7.) KMK vélemény 1. pontja szerint a joggal való visszaélés tilalmának megsértése akkor állapítható meg, ha valamely alanyi jog gyakorlása formálisan jogszerűen történt. Ezért valamely joggyakorlás nem lehet tételes jogszabályba ütközés miatt jogellenes és egyben a joggal való visszaélés tilalmába ütköző. Ugyanez vonatkozik valamennyi alapelv, általános magatartási követelmény megsértésére. A felperes a harmadlagos felülvizsgálati kérelmében nagyobb részt olyan körülményekre hivatkozott, melyeket a Kúria a felmondás jogszerűsége körében vizsgált és nem állapított meg tételes jogi normába ütközést [Mt. 64. § (2) bekezdés].
- [63] A felperes az érvelésével szemben a perben nem bizonyított az az állítás, hogy az alperes a határozott idejű szerződés lejártát követően vele szemben rosszhiszeműen járt el. Ezzel ellentétben peradat, hogy a felek között a további foglalkoztatás körében egyeztetések folytak, az alperes a felperest, bár írásbeli szerződés nélkül, de a korábbiakkal azonos feltételekkel – azonos munkakörben és munkabér fizetése mellett – tovább foglalkoztatta. A felperes állításával szemben megállapítható, hogy a munkaviszonyának felmondással történő megszüntetésére nem a „munkavállalótól való megszabadulás”, hanem az motiválta, hogy az egyébként nehéz gazdasági helyzetben lévő alperes a felperes foglalkoztatásának költségeit a pályázat lejártát követően nem tudta biztosítani, már az egyeztetések folyamán is jelezte, hogy március 9-ig számít a munkavégzésére. Minthogy a felek között a határozott időre nézve megállapodás nem jött létre, nem jogszabálysértő, hogy az alperes a felperest a folyamatban lévő létszámleépítés érintettjei közé sorolta. Mindezekből következően a felperes alaptalanul hivatkozott az alperes joggal való visszaélésére, továbbá a jóhiszemű és tisztességes eljárás alapelvi követelményeinek megsértésére is.
- [64] A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Mfv.IV.10.095/2024/4.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

71 A bennfentes információ felhasználása mellett vélelem áll fenn, amelynek megdöntése a felperes feladata [596/2014. EU rendelet 8., 9.; Preambulum (23), (24), (2),(7), (16)].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A cég1 (továbbiakban: Kibocsátó) 2019. május 22. napján 20 óra 8 perckor tette közzé alaptőke emeléséről szóló tájékoztatását, mely szerint folyamatos külső finanszírozásra szorul, több potenciális stratégiai befektetővel is tárgyal és ezek egyikével pedig igen előrehaladtak a tárgyalásai.
- [2] Az ügylet specifikus bennfentes jegyzék II.-ben a felperest bennfentes személyként tartották nyilván, a bennfentes okaként „tudomásszerzés a társaság és a név csoport közötti megegyezésről” került megjelölésre. A bennfentes információhoz történő hozzáférés időpontja 2019. május 10. nap 18 óra, a bennfentes információ azonosításának dátuma 2019. április 10. napja 16 óra 38 perc volt. A felperes saját nyilatkozata szerint a 3 tranzakció előkészítéséről 2019. júliusában szerzett tudomást, a tranzakció konkrét tartalmáról pedig 2019. július 26. napján.
- [3] A cég2 (új elnevezése: cég3) 2019. július 28. napján indított, majd 2019. július 29. napján teljesült tőzsdén kívüli (OTC) ügyletben 10 000 000 darab név 2/I részvényt adott el a cég4-nek, 0,78 Ft/db áron. A kibocsátó 2019. június 30. napján az információátviteli rendszerben tette közzé rendkívüli tájékoztatását a cég5 megvásárlásáról (név3 tranzakció). A tranzakció eredményeként a cég5 100 %-ban az cég8 tulajdonába került, a név3 csoport holding cége a cég7 pedig az cég8 főrészvényesévé vált, a cég5 28,6 milliárd forintos vételárából 2,35 milliárdot a cég4 által nyújtott kölcsönből kívántak teljesíteni, és ehhez a cég4-nek rendelkeznie kellett 10 000 000 db forgalomképes név2 részvénnel. A fennmaradó 26,25 milliárd forint vételárat az cég8 akként vállalta teljesíteni, hogy követelését a cég7 nem pénzbeli hozzájárulásaként (apport) az cég8 rendelkezésére bocsátja. Az apport ellenértékeként alaptőke-emelést hajtott végre 125 000 000 db 210 Ft kibocsátási értékű „A” sorozatszámú törzs-részvényt bocsátott ki a cég7 részére.
- [4] Az alperes hivatalból piacfelügyeleti eljárást indított annak megállapítására, hogy a felperes által végrehajtott tőkepiaci tranzakció kapcsán sérültek-e a piaci visszaélésekről, valamint a 2003/6 EK Európai Parlamenti és Tanácsi irányelv és a 2003/124 EK, a 2003/125 EK és a 2004/72 EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. április 16-i 596/2014. EU Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet (a továbbiakban: MAR) 8. cikkében leírt és a 14. cikkében tiltott bennfentes kereskedelemről szóló rendelkezések.
- [5] Az alperes határozatával a felperest a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt 58 000 000 Ft piacfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte és

megtiltotta számára, hogy a bennfentes kereskedelemre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket ismételten megsértse. Megállapítása szerint a felpereshez kapcsolódó társaság a cég8 részvény vásárlását megelőzően konkrét információkkal rendelkezett a név3 tranzakcióról, mely információt a kibocsátó 2019. július 30. napján hozta csak nyilvánosságra. Ezen információ a nyilvánosságra kerülését megelőzően árfolyam befolyásolására alkalmas, lényeges információnak minősült, és a pénzügyi eszköznek minősülő részvényre, illetőleg közvetett módon annak kibocsátójára vonatkozott. A felperes tudomást szerzett a bennfentes információról, illetve a vizsgált ügyletet a bennfentes információ birtokában és felhasználásával kötötte. Mindezek olyan információt hordoztak magukban, ami még a tőkepiaci ismeretekkel nem rendelkező befektetők számára is egyértelműen pozitív konnotációjú üzenetet hordozott a részvények árfolyamára gyakorolt potenciális hatásokról.

- [6] A cég8 részvény záró ára a bejelentés napján az előző napi záró árhoz képest 150 Ft-ról 156,2 Ft-ra emelkedett. Hangsúlyozta, hogy a felperes az általa kötött tranzakció időpontjában konkrét információkkal rendelkezett a cég5 kibocsátó általi megvásárlásáról, a felperes 2019. július 29. napján teljesült tőzsdén kívüli ügyletét bennfentes információ birtokában hajtotta végre, a tőzsdén kívüli ügylete megfelel a MAR 8. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [7] Rámutatott az alperes arra is, hogy a felperes már ezt megelőzően is folytatott kereskedést, több évre visszamenően egy gazdasági társaság vezető tisztviselője volt, illetve maga is úgy nyilatkozott, hogy korábban befektetésekkel foglalkozott, így alappal vonható le az a következtetés, hogy tudomással kellett, hogy bírjon arról, hogy a fentiekben ismertetett tranzakció befolyásolhatja a társaság megítélését, a részvényei értékét, aminek eredményeként fel kellett ismernie, hogy ezen információ bennfentes információnak minősül. A felperes a MAR 8. cikk (4) bekezdése alapján bennfentes személynek minősült. Kiemelte, hogy a törvényi vélelem szerint, aki bennfentes információ birtokában bennfentes ügyletet hajt végre, az egyúttal a bennfentes információ felhasználását is jelenti.

A felperes keresete és a védírat

- [10] A felperes eljárásai és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozva kérte a határozat felülvizsgálatát. Hangsúlyozta, hogy a vitatott ügylet egy tranzakció sorozat köztes lépése, melyben a résztvevő felek nem közvetlen nyereség elérésére, hanem reverse IPO megvalósítására törekedtek. Szerinte az alperes tévesen értelmezte a MAR 7. cikk (1) bekezdés a) pontjának és a 8. cikk (1) bekezdését, mert kizárólag a cég4-et érintő kölcsönről volt ismerete, nem rendelkezett bennfentes információval, de ha rendelkezett is volna azzal, azt nem használta fel.

- [11] Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának C-391/04. (Georgakis ügy) számú ügyben hozott döntésére, mert a vitatott ügylet résztvevői viszonylatában nem volt bennfentes információ. Irreleváns volt számára az ügyletnek a részvény árfolyamára gyakorolt hatása, továbbá a részvények megszerzése feltétele volt a tranzakciónak, ami a MAR (31) preambulum-bekezdésére figyelemmel mentességet élvez, mert a bennfentes információval rendelkező személy a vitatott ügylet megkötésével maga hozta létre a bennfentes információt, annak esetleges felhasználása tiltott cél hiányában nem áll szemben a MAR céljaként nevesített piaci integritás biztosításával, hiszen a tranzakció célja a gazdasági növekedés volt. Hivatkozott a C-45/08. számú Spector ügyben kifejtett EUB álláspontra.
- [12] Az alperes védíratában a határozatában foglaltakat fenntartva, a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [13] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.
- [14] Nem fogadta el a felperes eljárásjogi kifogásait. Az ügy érdemét tekintve pedig a MAR 8. cikk (1) bekezdése szerinti definíció, a MAR (23) és (24) preambulum-bekezdései és az EUB gyakorlatában kialakult értelmezés, valamint a bennfentes kereskedelem MAR 14. cikk a) pontja szerinti tilalom alapján megállapította, hogy a határozat számos, a felperes által tételelesen nem cáfolt bizonyítékot tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a bennfentes információval már a közzétételt megelőzően rendelkezett. Kiemelte, hogy azt, hogy egy személy megsértette-e a bennfentes kereskedelem tilalmát, a MAR azon céljára tekintettel kell elemezni, amely a pénzügyi piac integritásának védelmére és a befektetői bizalom növelésére irányul.
- [15] Rögzítette, hogy a bennfentes információ a Tranzakció volt, mint a Kibocsátó részvényei árfolyamának befolyásolására alkalmas, lényeges és kellően pontos információ, melyet egy ésszerűen eljáró befektető felhasználna az ügyletkötése során. Álláspontja szerint a Tranzakció minden részletét nem kellett a felperesnek ismernie. Részletesen bemutatta és elemezte a Tranzakciót megelőző eseményeket és ezek alapján elvetette azt a felperesi érvelést, hogy kizárólag a saját kölcsönügyletéről rendelkezett csak információval.
- [17] A MAR (31) preambulum-bekezdése szerinti mentesség nem vonatkozik a vitatott ügyletre, mert a felperes egy másik várható ügyletkötésre tekintettel kötötte meg azt. Nem találta alkalmazhatónak a MAR 9. cikk (3) és (4) bekezdését sem, mert a felperes nem egy vállalat nyilvános felvásárlása vagy egy társasággal való összefonódás során szerzett tudomást a tranzakcióról. Elvetette a MAR 8. cikk (1) bekezdésének alkalmazását is, mert az eszközcselekményre való hivatkozás nem tette jogszerűvé az információ felhasználásával kötött ügyletet. Elemezte a Georgakis ügyben hozott döntést és állapította meg, hogy az a tényállás és a jogszabályi környezet eltérése okán a perbeli esetre nem alkalmazható. Utalt a Spector ügyben hozott EUB döntésre, amelyben, kifejtésre került, hogy a közösségi jogalkotó a bennfentes kereskedelem megelőzésére és közigazgatási szankcionálására szolgáló mechanizmus mellett döntött, melynek

csökkentené a hatékonyságát, ha az rendszerint valamely szubjektív elem keresésétől függene.

- [18] A bíróság összegének jogszerűségét vizsgálva megállapította, hogy az alperes mérlegelési jogkörben döntött, határozatának jogszerűsége a Kp. 85. § (5) bekezdésében foglalt keretek között megítélhető volt.
- A felperes fellebbezése és a fellebbezési ellenkérelem**
- [19] A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperes határozatának megsemmisítését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [20] Jogszabálysértésként az Alaptörvény 28. cikkét, a Kp. 85. § (3) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényt (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését jelölte meg. Fenntartotta az ügyintézési határidő jelentős túllépésére vonatkozó álláspontját. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettséget megsértve nem adott arra választ, hogy az EUB Spector ügyben hozott döntését miért nem tekinti relevánsnak, nem definiálta a piaci integritást, nem tért ki arra, hogy a vitatott ügylet azt és a befektetői bizalmat hogyan sérthette. Hangsúlyozta, hogy az OTC ügyletben egyenlő felek vettek részt, a tranzakciónak nem volt a szabályozott piacra hatása, másnak nem okozott hátrányt, a célja nem tőkepiaci eszköz adásvétele volt, hanem a tranzakciós vételár fedezetéhez szükséges kölcsön rendelkezésre állítása.
- [23] A bíróság összegének megállapítására vonatkozó mérlegelést is vitatta.

A másodfokú bíróság döntése

- [24] A másodfokú bíróság a fellebbezést nem találta alaposnak.
- [27] Megítélése szerint az elsőfokú ítélet jogi indokolása a Kp. 84. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdésének megfelelt, mivel abból megismerhető az alapjául szolgáló jogszabályok köre, azok értelmezése, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékok azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett. Cáfolta, hogy az elsőfokú ítélet ne adott volna magyarázatot a felperes kereseti támadásaira. Az elsőfokú ítélet világosan és egyértelműen további értelmezést nem igénylően rögzíti a befektetői bizalomnak a MAR célja szerint védett jogszabályi definícióját, a Spector ügyben hozott döntést értelmezi és elemzi, rámutatva a szubjektív védekezési jogalapok korlátozottságára, és e körben kifejti mi az a befektetői bizalom, mit jelent annak sérelme, mi a célja a bennfentes kereskedelem tilalmának, abból miként származik hátránya harmadik személyeknek, miben nyilvánul meg a piacok integritásának sérelme.
- [28] A másodfokú bíróság ítéletében részletesen rámutatott pontról pontra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének mely bekezdései térnek ki a bennfentes információra, a felperes magatartásának elemzésére és mennyiben tér el a Georgakis ügyben hozott ítélet jelen ügytől. Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság bemutatta, hogy mit jelent a pénzügyi piac, a

- befektetők köre, és a tisztességtelen előny, azt mihez viszonyítva kell értelmezni és a [89] bekezdésében kitért arra, hogy a felperes a többi piaci szereplőhöz képest információs előnyben volt azzal, hogy a bennfentes információval rendelkezett, és ezzel kapcsolatban miként sérült a védett jogi tárgy. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság választ adott arra, hogy a MAR 9. cikk (3), (4) bekezdései szerinti mentességek miért nem voltak alkalmazhatók, és részletesen kitért a MAR (31) preambulum-bekezdése szerinti esetkör jelentésére.
- [30] Megerősítette az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a felperes állításával szemben nem jelenik meg az információs aszimmetria, azt nem az ügyletben résztvevő felek egymás közötti relációjában kell vizsgálni, hanem ahogy erre az EUB rámutatott, a harmadik személyek viszonylatában értelmezendő az előny, idézte ezzel kapcsolatban az EUB döntésben megjelenő alapvetéseket.
- [31] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú ítélet egyértelműen és világosan tartalmazza: a bennfentes kereskedelem megvalósulását a tilalom céljával, a Spector ügyben hozott döntéssel összhangban értékelte, megállapítva a védett jogtárgy sérelmét. Alaptalanul állította a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a Spector ügyben hozott döntést, mert az elsőfokú bíróság álláspontja egyező azzal. A preambulum jogi természetét tekintve kifejtette, hogy a MAR (23) és (24) preambulum-bekezdései a bennfentes kereskedés szabályozási elveit mutatják be, a jogalkotó célját és a szabályozás szempontjait kifejezve a jogszabály értelmezését elősegítik, de nem szakad el a tételes jogi szabályozástól. Utalt a C-344/04. számú ügyben hozott döntés [76] pontjában írtakra, amely kimondta, hogy annak ellenére, hogy egy közösségi jogi aktus preambuluma pontosíthatja annak tartalmát, arra nem lehet hivatkozni az adott jogi aktus rendelkezéseitől való eltérés céljából. A preambulum a szabályozás során követett elvi elgondolásokat rögzíti, melyek a tételes jogi szabályokban öltönek testet.
- [32] Alaptalanul állította a felperes a MAR (23) és (24) preambulum-bekezdéseiben foglalt tisztességtelen előny és a MAR célja szerint védett jogtárgy sérelme vizsgálatának mellőzését és azt is, hogy az OTC ügylet esetén információs aszimmetria hiánya miatt a bennfentes kereskedelem nem valósulhat meg.
- [33] Tévesnek tartotta azt a felperesi álláspont, miszerint a vitatott ügyletnek nem volt a szabályozott piacra hatása, és hogy jelentősége annak van, hogy az OTC ügyletben résztvevő egyik fél sem került kedvezőbb helyzetbe, mint a másik, egymás rovására nem húztak hasznot. A tőkepiac integritását és a befektetői bizalmat a felperesi állásponttal ellentétben, a vitatott ügylet esetében is az érintett tőkepiac, vagyis nem csupán az ügyletben részes felek, hanem valamennyi befektető vonatkozásában kell vizsgálni.
- [34] Alaposnak találta az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelését és hangsúlyozta, hogy a felperes tudta, milyen hatása lehet a Tranzakciónak a Kibocsátó részvényeinek árfolyamára, hiszen ez motíválta a kölcsön nyújtásában. A Tranzakcióra vonatkozó tudattartalmat igazolja annak állítása, hogy a vitatott ügylet a tranzakció eszköz cselekménye volt: a felperes a tranzakció finanszírozása érdekében kötötte az ügyletet, arról tudott. Nem volt relevanciája a zárolási megállapodásnak, a felperes ugyanis a vitatott ügylettel teremtette meg az általa nyújtott kölcsön forrását, mely kölcsön nyújtása esetén 2.35 milliárd Ft értékű követelése keletkezik, ami jelentős többletet jelent a részvények beszerzési értékéhez képest.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [36] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő kötelezését kérte, másodlagosan a jogerős ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy az alperes határozatát a Kúria semmisítse meg, és az alperest kötelezze új eljárás lefolytatására.
- [37] Elsődlegesen az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezését indítványozta, mert a vizsgálat tárgyának anyagi joga a közvetlenül alkalmazandó MAR rendelet. Szerinte a másodfokú bíróság tévesen vezeti le a bennfentes kereskedelem megvalósulását, annak tényállási elemeinek fennállását, mivel azt nem önmagában bennfentesnek minősülő személy végzi, hanem olyan bennfentes személy, aki a tranzakcióban résztvevő más személyhez képest információs előnnyel rendelkezik. A másodfokú bíróság a MAR 7., 8., 9. és 14. cikkeinek rendelkezéseit e körben egymással és a MAR preambulumaival, az abban megfogalmazott meghatározásokkal, a MAR céljával, összefüggésével, és a józan ésszel ellentétesen értelmezi, ami az ügy érdemére kiható súlyos jogsértés.
- [39] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a [70], a [71] és a [72] bekezdéseiben sok helyes megállapítást tesz, mégis a [89], a [90], a [91] és a [95] bekezdésekben téves végkövetkeztetésre jut. A másodfokú bíróság a fentiekkel kapcsolatos álláspontját ítélete [43] bekezdésében ugyan érintette, de nem adott érdemi választ a felperes fellebbezésében felhozott érvekre, amelyek az elsőfokú ítélet indokolásának hiányosságaira mutattak rá. Szerinte az ítéletekből egyértelműen látszik a MAR rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása, illetve téves értelmezése, amelyet a másodfokú bíróságnak anyagi jogi jogsértésként kellett volna vizsgálnia.
- [40] Érvéle szerint az Ítéltábla által levont következtetések és az annak alapján meghozott döntés teljes mértékben ellentétben áll a MAR rendelet preambulum (2), (7), (14), (15), (16), (17), (23), (24), (26), (31) és (54) bekezdéseiben foglalt célokkal. Előadta, hogy az ítéletek az előny fogalmát helytelenül értelmezték, és az a MAR rendelet preambulumaival is ellentétes, ugyanis hiányzik annak több fogalmi eleme, úgy, mint az előny tisztességtelen volta, mit sem sejtő harmadik személyek kára, a saját vagy harmadik személy haszna, illetve annak célzata.
- [42] Változatlanul fenntartotta azt az álláspontját, hogy a MAR rendelet 7. cikkét tévesen értékelték az eljáró bíróságok, és rámutatott arra, hogy a kellően pontos információ a felperes esetében az volt, hogy ha végrehajtja az eszközcselekményt, akkor nagy valószínűséggel létrejön a tranzakció, azonban a bennfentes információ maga nem az

eszközselekmény. Márpedig a köztes lépést, cselekményt az annak végrehajtásakor már rendelkezésre álló információkat csak akkor lehet bennfentes információnak tekinteni, ha kielégíti a 7. cikkben foglalt kritériumokat.

- [43] Nem tekinthető bennfentes kereskedelemnek pusztán a bennfentes információ felhasználása, természetesen a felhasználás mellett vélelem szól, azonban a vélelem fogalmából eredően ez egy megdönthető vélelem, amit meg is döntött egyrészt az eszközselekmény jelleg. A vélelem megdöntésének másik feltétele a bennfentes információ felhasználása mögött húzódó jogellenes indok. A jogellenes indok hiánya önmagában alkalmas a bennfentes információ felhasználásának és a bennfentes kereskedelem tényállásának megállapítására vonatkozó vélelem megdöntésére.
- [45] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [55] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan.
- [57] A Kúria mindenben egyetért a másodfokú bíróság álláspontjával, azokat megismételni nem kívánja, a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján az alábbiakat kívánja kiemelni:
- [58] Elsőként a Kúria az előzetes döntéshozatalra irányuló indítványt és az ezzel kapcsolatos alperesi ellenkérelmet bírálta el.
- [59] Nem osztotta a Kúria az alperesnek azon álláspontját, hogy az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének kötelezettsége ne terhelné a Kúriát. Az EUB a C-99/00 Lyckeskog ügyben kifejtett álláspontja szerint a közösségi jog egysége csak úgy tartható fenn, ha a tagállami legfelsőbb bíróságok, illetve valamennyi olyan bíróság, amelynek a határozata ellen nincs bírósági jogorvoslat, előzetes döntéshozatal kezdeményezésére kötelezettek. Ezt a nézőpontját erősítette meg a C-495/03. számú ügyben mikor kimondta: „E tekintetben emlékeztetni kell különösen arra: annak, hogy az EK 234. cikk harmadik bekezdése azon bíróságok tekintetében, amelyek határozatai ellen nincs jogorvoslati lehetőség, előírja, hogy előzetes döntéshozatal kell kérniük a Bíróságtól, többek között az a célja, hogy megakadályozza olyan ítélkezési gyakorlat kialakulását valamely tagállamban, amely nem áll összhangban a közösségi jog szabályaival (lásd többek között a C-393/98.sz. Gomes Valente-ügyben 2001. február 22-én hozott ítélet 17. pontját és a hivatkozott ítélkezési gyakorlatot)”. Az EUB a Cartesio-ügyben ezt az álláspontját konkretizálta és megerősítette. E szerint a Lyckeskog határozatban megfogalmazott következtetés akkor is érvényesül, ha (1) a legfelsőbb bírói fórum előtt nincs megengedhetőségi döntés; (2) ha a jogalapok köre, amin a jogorvoslati kérelem alapulhat korlátozott; (3) ha az eljárásnak nincs is felfüggesztő hatálya. Mindebből azt következik, hogy a Kúria mint végső ítélkezési fórum az EUB megkeresését – főszabály szerint – nem mulaszthatja el.
- [61] Az Európai Bíróság a 33/76. számú ügyben hozott döntésében az eljárás tárgyát az uniós jogból eredő jogok bírósági érvényesítése, a nemzeti jog által szabott határidők uniós joggal való összeegyeztethetősége képezte. A tagállamok

eljárási autonómiájának fogalmát az Unió és a tagállamok közötti lojális együttműködésnek az EUMSZ 4. cikk (3) bekezdésében szabályozott elvével kötötte össze. Ezen elvből különösen azt a következtetést vonta le, hogy a nemzeti bíróságok feladata a polgárokat az uniós jog közvetlen hatályából eredően megillető bírói védelem biztosítása. E döntés ugyanakkor rámutatott arra, hogy a vonatkozó jogharmonizáció hiányában a közösségi jog által garantált jogokat a tagállami bíróságok előtt a nemzeti jog eljárási szabályai alapján kell figyelembe venni. Ez csak abban az esetben történhetne másként, ha ezek az eljárási szabályok és határidők ezen jogok figyelembevételét - amelyek védelme a tagállamok kötelessége - gyakorlatilag lehetetlenné tenné. Ezzel összefüggésben hivatkozik a Kúria a C-536/11. számú ítélethez kapcsolódó főtanácsnoki indítványban kifejtettekre is: a bíróság állandó ítélkezési gyakorlata korlátozza a tagállamok nemzeti eljárási autonómiáját az uniós jog alkalmazása során függetlenül attól, hogy a jogvita a versenyjogot vagy más területet érinti-e. Az egyenértékűség elve megköveteli, hogy az uniós jogon alapuló igények esetén ugyanazok a jogorvoslatok és eljárási szabályok érvényesüljenek, mint amelyek a hasonló, tisztán belső jogi jellegű igényekre vonatkoznak. A tényleges érvényesülés, illetve a hatékony bírói jogvédelem elve arra kötelezi a tagállami bíróságokat, hogy biztosítsák azt, hogy a nemzeti jogorvoslatok és az eljárási szabályok a gyakorlatban nem teszik lehetetlenné, illetve nem nehezítik meg túlzottan az uniós jogon alapuló igények érvényesítését.

- [62] A fentiek alapján a Kúria álláspontja az, hogy a felperes az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével nem lépte túl a Kp. 117. § (3) bekezdésében megfogalmazott, új jogszabálysértés megjelölésének tilalmát annál is inkább, mert az EUMSZ 267. cikkéből fakadóan az utolsó fokon eljáró bíróság kötelessége és feladata az uniós jog értelmezése kapcsán felmerülő előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése.
- [63] Mindez azonban nem jelenti azt, hogy jelen ügyben biztosított lenne az automatikus EUB-hez fordulás, miután a Kúriának vizsgálnia kell, hogy uniós jog értelmezése szükséges-e az ügy eldöntéséhez. Az EUB CILFIT ügyben (C-238/81. számú ítélet, ECLI:EU:C:1982:335) kifejtett joggyakorlata szerint a bíróság mellőzi az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az alábbi három esetben: a) ha a kérdés nem releváns, vagyis abban az esetben, ha a kérdésre adott válasz – bármi legyen is az – nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását (relevancia hiánya); b) ha a felmerült kérdés bizonyos mértékig megegyezik egy hasonló esetben már előzetes döntés tárgyát képező kérdéssel, az EUB-nak a szóban forgó jogkérdést megoldó kialakult ítélkezési gyakorlata van, még akkor is, ha a vitás kérdések szigorúan véve nem azonosak (*acte éclairé*); c) az uniós jog helyes alkalmazása olyan nyilvánvaló, hogy az a felvetett kérdés megoldásának módját illetően minden észszerű kétséget kizár (*acte clair*).
- [64] A jelen esetben azonban a Kúria előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére okot adó körülményt nem tárt fel. Önmagában az a tény, hogy

- az EUB még nem foglalkozott a MAR vitatott rendelkezéseinek értelmezésével nem jelenti azt, hogy ennek szükségessége fenn is áll. A felperes által is hivatkozott EUB döntések ugyan más szabályozási környezetben születettek, de a MAD és a MAR szabályozás azonossága egyértelműen kimutatható, ekként alkalmazhatók ezekben a döntésekben kifejtett elvi tételek. Egyetért a Kúria azzal az alperesi állásponttal, hogy annak értékelése, hogy a feltárt magatartás a bennfentes kereskedelem tilalma alá esik-e, minősítési és jogalkalmazói kérdés nem pedig az EUB-ra tartozó jogértelmezési probléma.
- [65] Helytálló az alperesnek a Kp. 117. § (3) bekezdésére történő hivatkozása a felperesi felülvizsgálati kérelemben először felbukkanó, a MAR preambuluma (14, 15, 16, 17, 26 és 54) bekezdéseire történő hivatkozásai tekintetében, miután ezek korábban jogszabálysértésként, értelmezési problémaként nem kerültek felvetésre. Hasonlóképpen az eljárás korábbi szakaszaiban nem vetett fel értelmezési problémát a felperes a tisztességtelen előny fogalmának értelmezése kapcsán, csupán az előny hiányát állította keresetében (90–93 bekezdések) és fellebbezésében (30–33 bekezdések). Emiatt a Kúria ezeket érdemben nem vizsgálta. A BaFin ajánlásra a felperes a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága kapcsán azzal összefüggésben hivatkozott, hogy alátámassza az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének szükségességét, a felülvizsgálati kérelem érdemi részében erre történő utalás nincs, így a Kúria érdemben, az erre vonatkozó érveket nem bírálhatta el.
- [66] Nem osztja a Kúria a felperesnek az anyagi jogsértés elbírálását hiányoló állításait. Helytállóan határolta be a másodfokú bíróság ítéletének [39]–[40] bekezdéseiben azt a vizsgálódási keretet, amely kapcsán döntést kellett hoznia és helyesen ismerte fel, hogy a felperes a fellebbezésének II.2.2. pontjaiban lényegében az elsőfokú bíróság ítélete indokolásának hiányosságait sérelmezte, a fellebbezésében kizárólag az Alaptörvény 28. cikkébe ütköző értelmezést vitatta és a Pp. 346. § (5) bekezdést ki nem elégítő indokolást hangoztatta.
- [67] A másodfokú bíróság döntésében választ adott az Alaptörvény 28. cikke követelményei érvényesülésének hiányára a rendelet értelmezése körében. Ezzel összefüggésben utal a Kúria a 2/2019. (III. 5.) AB határozatban kifejtettekre: „Mindazonáltal az uniós jog, mint belső jog nem illeszkedik bele a hazai jogforrási hierarchiába, hanem az Alaptörvényben foglalt alkotmányos parancs alapján kötelezően alkalmazandó jogszabályösszeg. Ezt támasztja alá az is, hogy uniós jog megsemmisítésére az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikke alapján az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdésében felsorolt jogszabályokhoz fűzhet ilyen jogkövetkezményt, az uniós belső jog pedig az E) cikk (3) bekezdése alapján állapít meg kötelező magatartási szabályokat. Az tehát, hogy az uniós jog megsemmisítésére az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, abból fakad, hogy az uniós jog rendszertani értelemben nem része az Alaptörvény T) cikke szerinti jogforrási rendszernek, hanem egy külön alkotmányos parancs teszi az uniós jogot, mint kötelezően alkalmazandó jogot a jogrendszer részévé.”
- [68] Nem alapos az a felperesi állítás sem, hogy az ítélet indokolása nem foglalkozott érdemben a bennfentes kereskedelem fogalmi meghatározásával, annak perbeli tényállásra való alkalmazásával, az információ mibenlétével, annak felhasználásával, és mi volt az az előny, amely felperes esetében fennállt. A másodfokú ítélet [42]–[56] bekezdései kimerítően tartalmazzák a felperesi fellebbezésben felhozott indokokra adott választ. Az ítélet a preambulumban jelentősége kapcsán is állást foglalt és helytállóan idézte az EUB ezzel kapcsolatos álláspontját is. A Kúria megítélése szerint is a preambulumban szereplő előírások jogi kötő erővel nem bíró megállapítások, azoknak szerepe a jogértelmezés szempontjából van.
- [69] Helytállóan azonosította a bennfentes információt a másodfokú bíróság, a bennfentes információ a Kibocsátó 2019. július 30-i Tranzakcióról közzétett tájékoztatása volt. Téves a felperesnek a felülvizsgálati kérelemben ezzel kapcsolatban tett megállapítása és az az okfejtése, hogy ő keletkeztette a bennfentes információt az eszközcselekménynek minősülő ügyletével. Ez az információ – a perben nem vitatottan – csak 2019. július 30-án került nyilvánosságra, a felperesi tőzsdén kívüli ügylet lebonyolítása előtt arról csupán a bennfentes személyek tudtak, melybe a felperes is beletartozott. Erre vonatkozó álláspontját a másodfokú bíróság döntésének [54] bekezdésében behatóan, részletekbe menően ismertette, a rendelkezésre álló bizonyítékokat, tanúvallomásokat ő maga is ismételtelen értékelt. Azt is helyesen ismerte fel, hogy mi a MAR célja és erre figyelemmel vizsgálta a tőzsdén kívüli ügylet megvalósítása esetén annak alkalmazhatóságát és utasította el a felperes ezzel kapcsolatos indokolását. Egyetért a Kúria azzal is, hogy a felperes által hivatkozott Georgakis ügy jelen ügyben az eltérő tényállás okán nem alkalmazható. A bennfentes információ felhasználása a tőzsdén kívüli ügyletben, a részvények megvásárlása kapcsán megvalósult, így a bennfentes kereskedelem fogalmi elemei teljessé váltak. Az értékesítés formájának (nem tőzsdei aukció) nincs perdöntő jelentősége, az információ felhasználását a bennfentes információ birtokában bejelentett ügylet objektíve megvalósította.
- [70] A Spector-ügyben hozott ítéletben az Európai Bíróság megállapította, hogy ha egy befektető kereskedés közben bennfentes információ birtokában van, akkor vélelmezhető, hogy „felhasználta” azt az információt a befektetési döntése meghozatalakor. Ezt a szakirodalom „Spector-vélelemként” emlegeti. A feltételezést ésszerűnek kell tekinteni, mert a piaci visszaélésre vonatkozó szabályok nehezen lehetnek hatékonyak, ha a befektető egyszerűen azt állíthatja, hogy bár rendelkezett az információval, az nem befolyásolta döntését. Ellenkező értelmezés esetén lehetetlen lenne szankciót alkalmazni, ha a hatóságoknak a befektető ügyleti szándékát is bizonyítania kéne. Ez a döntés a bizonyítás terhére a hatóságtól a befektetőre telepíti át, tehát helytálló az a másodfokú bírósági megállapítás, hogy a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a bennfentes információt nem használta fel. Jogszerűen vizsgálta, hogy a felperes által

- lebonyolított cselekmény, annak „eszköz-cselekmény” jellege felmentést ad-e a MAR 8. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól, és helytálló következtetésre jutott e tekintetben is. A felperes az EUB által kialakított joggyakorlat ellenére a bennfentes információ felhasználásának vélelmét a perben nem döntötte meg, és a feltárt bizonyítékokkal alátámasztott tények meg is erősítették, hogy az OTC ügylet lebonyolítására bennfentes információk felhasználásával került sor.
- [71] A nyilvános információ az cég8-val kapcsolatban a 2019. május 22. 20.08 perckor közzétett információ volt. A felperest az Est Media külön jegyzéken jelöli olyan személyként, mint aki a 2019. július 30-i szerződéssel kapcsolatosan bennfentes információval rendelkezik. Ez a 2019. július 30-i szerződéskötés a MAR 7. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti bennfentes információ. A MAR 14. preambulum-bekezdése vélelmet állít fel a bennfentes információ felhasználása kapcsán, s épp úgy, ahogy a Spector-ügyben hozott döntés a bennfentes információval rendelkező személyre telepíti annak igazolását, hogy nem használta fel azt az ügyletkötése során. A 2019. július 29-i és július 30-i részvényvásárlás összefüggése egyértelmű, a korábbi, felperes által kötött ügylet során megszerzett részvénycsomag volt a fedezete a 2019. július 30-i részvényvásárlásnak. A bennfentes információ felhasználását kellett volna ilyen körülmények között cáfolni. E körben a másodfokú bíróság helyesen vetette el a felperes érveit, az ésszerű feltételezés fennáll a bennfentes információ felhasználására. A MAR 8. cikk (1) bekezdése szerint e rendelet alkalmazásában bennfentes kereskedelem az, amikor a bennfentes információkkal rendelkező személy ezeket az információkat felhasználja oly módon, hogy közvetlenül vagy közvetve, saját vagy harmadik személy javára az információhoz kapcsolódó pénzügyi eszközöket szerez meg vagy idegeníti el. A felperes az cég8 részvényeit vásárolta fel az cég8 és a cég7 egyik cége közötti részvényeladás fedezetének (részvényátadás révén való) biztosítása érdekében. A felperes e körben két kimentési okot említett: Állította, hogy cselekménye eszköz-cselekmény, így bennfentes kereskedelemnek nem minősülhet. Ez ellentmond a MAR 8. cikk (3) bekezdésében foglaltaknak, amely szerint egy folyamat rész-cselekménye is lehet bennfentes kereskedelem, ha az ismérveket kielégíti. Másrészt felperes állította, hogy a bennfentes információt a másik fél is ismerte. Ezzel kapcsolatban a MAR (24) preambulum-bekezdésére kell utalni.
- [72] Rámutat a Kúria arra, hogy maga a Kibocsátó határozta meg a 2019. július 30-i tranzakció bennfentes információ minőségét és szerepeltette a felperest bennfentes személyként. A felperes eszköz-cselekményre hivatkozása csak akkor foghatott volna helyt, ha azt nem felelt volna meg a MAR 8. cikk szerinti bennfentes kereskedelemnek, vagyis nem rendelkezett volna azokkal a jellemzőkkel, amiket rendelet meghatároz. Ezzel összhangban utal a MAR (16) preambulum-bekezdése arra, hogy egy köztes lépést bennfentes információnak kell tekinteni, ha önmagában megfelel a jelen rendeletben a bennfentes információt illetően megállapított feltételeknek. Kétségtől eltekintve a felperes Est Media részvényekre adott
- vételi megbízása megfelelt a MAR 8. cikkében írt – 14. cikke szerint tiltott – bennfentes kereskedelemnek.
- [73] Helyesen ismerte fel a másodfokú bíróság, hogy a tőkepiac integritását nem csupán az ügyletben részes felek, hanem valamennyi befektető vonatkozásában kell vizsgálni. Azt a kérdést, hogy az említett személy megsértette-e a bennfentes kereskedelem tilalmát, az MAR rendelet céljára tekintettel kell vizsgálni, amely arra irányul, hogy biztosítsa a pénzügyi piacok integritásának védelmét, és erősítse a befektetők bizalmát, amely bizalom különösen azon a tényen nyugszik, hogy a befektetők egyenlő bánásmódban részesülnek, és megvédik őket a bennfentes információkkal való visszaéléssel szemben. Rámutat a Kúria arra is, hogy a MAR rendelet hivatkozott preambulum-bekezdései csak a MAR rendeletnek a bennfentes kereskedelemre vonatkozó tételes jogi rendelkezéseivel összhangban értelmezhetők, attól elszakítva nem, így nem lehet csupán a preambulum-bekezdéseinek megfogalmazásából kiindulva minősíteni a felperesi magatartást. Az eljáró bíróságok éppen ennek a feladatuknak tettek eleget, mikor a MAR 7., 8., 9. cikkeit a preambulum-bekezdések együttes értelmezésével, a preambulumban kinyilvánított célkitűzések figyelembevételével bírálták el a felperesi magatartást.
- [74] A Kúria összegző értékelése szerint a felperes alaptalanul hivatkozott a bennfentes információ, kereskedelem, tisztességtelen előny fogalmi elemeinek téves értékelésére, értelmezésére és ezzel összefüggésben az első-, másodfokú ítéletek jogszabálysértő jellegére, felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság e kérdésekben kifejtett indokolásának nyilvánvalóan ésszerűtlen voltát, logikai hibáját, okszerűtlenségét bemutatni nem tudta.
- [75] Mindezek okán a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.I.35.220/2024/8.)

72 Az életkorhoz kötött kötelező védőoltások kampányoltás keretében történő felvétele nem lehetőség, hanem kötelezettség. Ha a védőoltás igénybevételére köteles személy e kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tesz eleget, az egészségügyi államigazgatási szerv hivatalból indult eljárásban elrendeli a védőoltás beadatását. A kötelező védőoltás alóli mentesítési eljárás kérelemre indul, a mentesítés feltételeinek fennállását a kérelmezőnek kell bizonyítania [2017. évi I. törvény (Kp.) 121. § (1) bek.; 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 58. § (7) bek.; 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (NM rendelet) 5. § (5), (9) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az Intézmény iskolavédőnöje 2021. szeptember 21. napján jelezte az alperesnek, hogy a felperesek kk. gyermeke (a továbbiakban: gyermek) életkorhoz kötötten kötelezően előírt MMR (kanyaró – mumpsz – rubeola) és dTap (torokgyík – merevgörccs – szamarcköhögés) elleni védőoltásait a szülők külföldi oltóorvos bejegyzésével igazolták. A felperesek úgy nyilatkoztak, hogy Magyarország az Európai Unió

- tagállama, így annak területén állampolgárait megilleti a szabad orvosválasztás joga, továbbá az I. rendű felperes munkaviszonya folytán Ausztriában rendelkezik társadalombiztosítással, amely alapján gyermeke is jogosult egészségügyi ellátásra.
- [2] Az alperes átiratában tájékoztatta a felpereseket a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) alapján fennálló oltási kötelezettségről, valamint arról, hogy az NM rendelet 5. § (9) bekezdése alapján ki minősül oltóorvosnak.
- [5] Az alperes hivatalból hatósági eljárást indított és nyilatkozattételre szólította fel a felpereseket arra vonatkozóan, hogy a gyermek jelenleg hol él. A felszólítás kiterjedt arra is, hogy az NM rendelet alapján fennálló oltási kötelezettségnek tegyenek eleget, és ennek tényét igazolják. A felperesek a 2023. augusztus 15. napján kelt nyilatkozatukban arról tájékoztatták az alperest, hogy csatolva küldik a gyermek MMR és dTap oltásáról az igazolást, az oltás lassan két éve történt. A nyilatkozathoz csatolt melléklet a gyermek oltási könyv részletének másolata, amelyen 2021. szeptember 8-i dátummal Dr. med. osztrák orvostól származó bejegyzés található a nevezett oltások igazolásaként.
- [6] A Vas Megyei Védőoltási Klinikai Tanácsadó állásfoglalása (a továbbiakban: Védőoltási Tanácsadó véleménye) szerint a gyermek „[...] csecsemő- és gyermekkori oltásait igazoló dokumentum (oltási könyvecske) nincs mellékelve. A mellékelt oltási könyv-részletben Ausztriában praktizáló orvos által dokumentált TetraXim (2016.), MMR, Repevax (2021.) és HBVAXPRO (2023.) szerepel – etikettel, dátummal, bélyegzővel, aláírással. Amennyiben ezek az oltások nem tekinthetők hitelesnek, a gyermeknek MMRII., dtaP (Adacel) és 2x HepatitisB oltás pótlása jön szóba. Arra a kérdésre – jelenthet-e fokozott kockázatot az oltások „ismételt” beadása, ill. származhat-e ebből egészségkárosodás – a válasz: nem valószínű.”
- [7] Az alperes a határozatában kötelezte a felpereseket, hogy a gyermek jogszabályban előírt MMR és dTap elleni kötelező védőoltásának beadásáról gondoskodjanak. Előírta, hogy az elmaradt védőoltás beadását az alperesnél igazolniuk kell. A határozat indokolásában az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 58. § (7) bekezdése alapján rögzítette, ha a védőoltás igénybevételére köteles személy a kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tesz eleget, az egészségügyi államigazgatási szerv a védőoltást elrendeli. Megállapította, hogy a Nemzeti Népegészségügyi Központ 39999-2/2019/JIF szám alatt kiadott állásfoglalása alapján a külföldi orvosok Magyarországon nem minősülnek oltóorvosnak, így a Magyarországon lakó, tartózkodó gyermek esetében külföldi orvos által kiállított, életkorhoz kötötten kötelező védőoltás beadásáról szóló igazolás nem fogadható el, a gyermek oltási kötelezettsége Magyarországon továbbra is fennáll, így az oltáselmaradás esetében szükséges közigazgatási hatósági intézkedéseket meg kell tenni.
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [9] A felperesek keresetet terjesztettek elő, amelyben kérték a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárás lefolytatására kötelezését. Álláspontjuk szerint az alperes megsértette az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. §-ában, 63. §-ában és 71. §-ában foglaltakat, nem tisztázta a tényállást, amikor a döntés meghozatala előtt igazságügyi orvosszakértőt nem rendelt ki az újraoltás szükségességére és annak következményei mérlegelésére. Hivatkozásuk szerint Dr. med. osztrák oltóorvosnak minősül, uniós állampolgárnak egészségügyi szolgáltatást nyújthat, így oltást is adhat. Az orvosválasztás szabadságára hivatkozva előadták, hogy jogosultak voltak gyermeküket külföldön oltatni, az orvosválasztás szabadsága az Eütv. 8. §-a szerint csak járványügyi célból korlátozható. Az NM rendelet 14. § (2) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján kifejtették, hogy ha az oltásra kötelezett az oltást máshol már megkapta, az arra vonatkozó igazolást a hatóságnak el kell fogadnia. Álláspontjuk szerint a határozat ellentétes az Európai Parlament és Tanács a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló 2011/24/EU irányelvben (a továbbiakban: EU Irányelv), az NM rendeletben és az Alkotmánybíróság 3114/2022. (III. 23.) számú határozatában foglaltakkal is. A kötelező oltások újra és újra történő ismétlésére való kötelezést jogszabály nem engedi, ezért hivatkoztak arra is, hogy a határozat sérti az Eütv. 15. és 16. §-a szerinti önrendelkezési jogot is. Nézetük szerint a kötelező oltás ismételt felvételére való kötelezés az Alaptörvényben is rögzített önrendelkezési jog sérelmével jár, amely útján sérül az emberi méltósághoz való jog. Kifejtették, hogy az újraoltás kockázata magas, így az ellentétben áll a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatban foglaltakkal. Az Ákr. 71. §-ára hivatkozva előadták, hogy az újraoltás szükségességéről szakértő jogosult nyilatkozni, a Védőoltási Tanácsadó fogalmát a jogszabály nem ismeri.
- [10] Az alperes a védíratában kérte a felperesek keresetének az elutasítását.
- A jogerős ítélet**
- [11] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a felperesek keresetét elutasította, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A jogerős ítélet indokolásában rögzítette, hogy az Eütv. 57. § (2) bekezdés a) pontjának helyes értelmezése alapján az NM rendeletben meghatározott oltások kötelezőek. Az Eütv. 58. §-a szabályozza a mentesülés eseteit, annak feltételei azonban jelen esetben nem állnak fenn. Rámutatott, hogy a mentesítés egy kérelemre induló eljárás, amelynek során a kérelmezőknek kell előadni azon tényeket, amelyek alapján mentesülni kívánnak az oltás felvétele alól. Ilyen kérelem a felperesek részéről nem érkezett.
- [12] A felperesek az NM rendelet 14. § (2) bekezdésére alappal nem hivatkozhatnak, mivel a „máshol” szó a NM rendelet 5. § (9) bekezdésének értelmezésével összhangban kizárólag más oltóorvost jelenthet, tehát a külföldi orvos által kiállított igazolás e

rendelkezés alapján sem fogadható el. A szabad orvosválasztás és az egészségügyi önrendelkezési jog sérelmével kapcsolatos felperesi állítások körében visszautalt az Alkotmánybíróság 3114/2022. (III. 23.) AB határozatban foglaltakra, amelyben az Alkotmánybíróság jelen ügy tényállásával hasonló tényállás mellett foglalt állást arról, hogy a kötelező oltás beadása körében ezen jogok közérdek alapján korlátozhatók.

- [13] A rendelkezésre álló iratanyag alapján a felperesek az erre vonatkozó tájékoztatás ellenére mentesítési eljárást nem kezdeményeztek, ugyanakkor a mentesítési eljárás megindításának lehetősége jelenleg is változatlanul fennáll. Hangsúlyozta, hogy éppen a már elrendelt védőoltás és ezzel összefüggésben a tényleges oltottsági állapot figyelembevétele (a szakmailag nem indokolt ismételt oltás elkerülése) érdekében írja elő az Eütv. 58. § (4) bekezdése, hogy a mentesítési eljárás véglegessé vált döntéssel történő befejezéséig a védőoltást elrendelő határozat nem hajtható végre.

A felperesek felülvizsgálati kérelme és az alperes felülvizsgálati ellenkérelme

- [14] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben kérték a jogerős ítélet egészben vagy részben történő hatályon kívül helyezését és szükség esetén az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, kérték továbbá a jogerős határozatnak szükség esetén a közigazgatási cselekményre kiterjedő hatállyal való hatályon kívül helyezését és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését. A felülvizsgálati kérelem indokaként előadták, hogy álláspontjuk szerint az oltás ismételt felvételére való kötelezés sérti az Eütv. 8. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést, az NM rendelet 14. § (2) és (4) bekezdésében foglaltakat, valamint az EU Irányelvbe is ütközik. Megjegyezték, hogy az oltás felvételét nem cáfolja az a körülmény, hogy a magyar hatóság szerint nem az arra jogosult személy adta be. Álláspontjuk szerint ez csak formai hiba.
- [15] A felperesek érvelése szerint az alperes határozata és az azt helyben hagyó jogerős ítélet sérti az Eütv. orvosválasztás szabadságára vonatkozó rendelkezését és az NM rendelet 14. § (2) bekezdését. Kiemelték, hogy az NM rendelet 5. § (1)–(7) bekezdésében foglaltak szerint az MMR és a dTap oltást betöltött 11 éves korban egyszer kell ismételt felvenni, több alkalommal nem teszi kötelezővé, így álláspontjuk szerint az NM rendelet 5. § (5) bekezdésének, valamint az Eütv. 15. és 16. §-a szerinti önrendelkezési jog sérelme is fennáll.
- [16] A felperesek kifejtették, hogy az oltás ismételt felvételére való kötelezés az emberi élethez való jog vizsgálata nélküli elrendelése az ügy lényegére kiható eljárásjogi szabálysértésnek minősül, ezáltal az Alaptörvény rendelkezéseit is sérti. Hivatkoztak arra, hogy a Oviedói Egyezményt ratifikáló 2002. évi VI. törvény 6. cikk I. pontja alapján beleegyezési képességgel nem rendelkező személyen csak saját közvetlen javát szolgáló beavatkozás hajtható végre, az Eütv. 57. § (2) bekezdése kimondja, hogy mely esetekre határozhatja meg a miniszter rendeletben kötelező védőoltások elrendelését, az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése szerint az emberi élethez, a XVI. és XX. cikk szerint a testi és a lelki egészséghez való

jog védelme áll fenn, ezek érdekében pedig az elrendelő hatóság köteles vizsgálni az általa elrendelt oltás végrehajtásának életre, egészségre való hatását. Álláspontjuk szerint a per tárgya orvosszakmai kérdés is, ezért a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 300. § (1) bekezdését súlyosan sérti a szakértő kirendelésének hiánya.

- [17] A felperesek az oltás ismételt felvételére való kötelezést egyúttal orvosszakmai hibára való kötelezésnek is tartják, ennek kapcsán hivatkoztak az Eütv. 58. § (10) bekezdésének, 57. § (1) bekezdésének, az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Gyógyszertörvény) 25. § (1) bekezdésének megsértésére, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségesség arányosság követelményére és az Eütv. 129. § (2) bekezdés b) pontjára, amely értelmében az egészségügyi beavatkozás alkalmazhatóságának feltétele, hogy a beavatkozás kockázata kisebb legyen az alkalmazás elmaradásával járó kockázatnál, illetőleg a kockázat vállalására alapos ok legyen, továbbá mindezek folytán a Kp. 2. § (1), (2) és (4) bekezdésének – azaz a hatékony jogvédelem ellátása, a pártatlan és tisztességes eljárás követelménye, valamint a kereseti kérelemhez kötöttség elve – megsértésére, a Pp. 346. § (4), (5) és (6) bekezdésének sérelmére, valamint a Pp. 279. § (1) bekezdésében megfogalmazott, bizonyítékok értékeléséhez való jog visszaélészerű gyakorlására.
- [18] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását.
- [19] A felperesek írásbeli nyilatkozatban fejtették ki az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakkal kapcsolatos észrevételüket.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felperesek felülvizsgálati kérelme - a következők szerint - nem megalapozott.
- [22] Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 2. cikk (5) bekezdésében, 4. cikk (2) bekezdés k) pontjában, valamint 6. cikk a) pontjában foglaltakból következően a közegészségügy szabályozása az Európai Unióban (a továbbiakban: Unió) tagállami feladat. Az egészségügyi szolgáltatások és az orvosi ellátás megszervezésére és nyújtására vonatkozó politikák tagállami hatáskörbe tartoznak, míg a közegészségügy területén jelentkező közös biztonsági kockázatok Uniót érintő vonatkozásai tekintetében megosztott hatáskör áll fenn. Az emberi egészség védelme és javítása területén az Unió támogató, összehangoló, kiegészítő, koordináló hatáskörökkel rendelkezik, azaz az egészségügy területén nincs önálló jogalkotási hatásköre, nem kezdeményezhet a tagállami egészségügyi ellátásokra vonatkozó jogszabályok harmonizációjára irányuló jogalkotást sem. Ebből következően a tagállami szabályozása határozhatja meg a kötelező védőoltásokra, így az életkorhoz kötött védőoltások típusára, beadására, az oltóorvosra, az oltásra kötelezésre és a mentesítési eljárásra vonatkozó előírásokat. Az EU irányelvbe ütközésre alapított felperesi hivatkozás nem fogható helyt, mivel a kötelező védőoltásra

- vonatkozóan a tagállami szabályozás érvényesül, továbbá az EU irányelv - közelebről meg sem határozott rendelkezése - megsértése körében kifejtett érvelés nem cáfolja a jogerős ítélet jogszerűségét.
- [23] A Magyarországon életvitelszerűen tartózkodó személyek védőoltással kapcsolatos kötelezettségeit az NM rendelet tartalmazza, amelynek 5. § (1) bekezdése meghatározza az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat, míg az (5) bekezdése rögzíti, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltások keretében kell elvégezni. Az oltóorvos személyére nézve a (9) bekezdés ad iránymutatást. A kialakított védőoltási rend szerint tehát az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 6 éves korig a házi orvos adja be, 11 éves kortól pedig iskolai kampányoltás keretében kell elvégezni azokat. Az NM rendelet 4. § (3) bekezdésében gyakorlati útmutatóként megjelölt, a Nemzeti Népegészségügyi Központ 2021-es védőoltási módszertani levele szerint bár számos eleme van a folyamatos oltásnak, ennek ellenére 11–14 éves korban a gyermekek sokkal eredményesebben utolérhetők iskolában, mint egyedileg. Kampányoltás keretében egy közösség számára rövid időn belül lehet biztosítani a megfelelő védelmet. A védőoltások beadásának helye és módja ezenkívül az egészségügyi államigazgatási szerv számára előírt felügyeleti és ellenőrzési feladatok [NM rendelet 16. § (1) bekezdés a) és d) pontja] elvégzése és számonkérése szempontjából is kiemelkedő jelentőséggel bír.
- [24] A Kúria rámutat arra, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat, azokkal összefüggésben az oltásra kötelezés, valamint a mentesítési eljárás rendjét meghatározó jogszabályi rendelkezéseket az Alkotmánybíróság és a Kúria több határozatában vizsgálta.
- [25] Az Alkotmánybíróság az életkorhoz kötött védőoltások kötelező jellege kapcsán legutóbb a 3331/2023. (VI. 21.) AB végzés [42] pontjában utalt arra, hogy „[...] Az Alkotmánybíróság a kötelező védőoltások alkotmányjogi vetületével először a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatban foglalkozott részletesen. A határozat rögzítette, hogy „[t]ekintettel a természettudományos előfeltevésekre, az [...] előírt, életkorhoz kötött védőoltások alkalmas és szükséges eszköznek minősülnek egyfelől a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosításához, másfelől az egész társadalom fertőző betegségekkel, járványokkal szembeni védelméhez” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 487]. Az Alkotmánybíróság határozatában megállapította, hogy „az alkotmánybírói eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől az egész társadalmat a járványok megjelenésétől” [39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 485]. Kimondta továbbá, hogy „jelen ügyben nem az a kérdés, hogy döntésképes felnőttek visszautasíthatják-e a saját és mások egészségét védő oltásokat, hanem az, hogy megtehetik-e ezt gyermekeik nevében. A különbség azért alapvető, mert - az Alkotmány 67. § (1) bekezdése alapján - nemcsak a családnak, hanem az államnak is biztosítani kell a gyermekek számára azt a védelmet és gondoskodást, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésükhöz szükséges. Ezért az államnak akár a szülőkkel szemben is védelmeznie kell a gyermekek önálló érdekeit. Az Alkotmánybíróság [...] kifejezetten megerősíti, hogy az alkotmánybírói eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől a gyermeket körülvevő kisebb közösséget, valamint az egész társadalmat a járványok megjelenésétől (3080/2019. (IV. 17. AB határozat, Indokolás [43]).” Az Alkotmánybíróság a 39/2007. (VI. 20.) AB határozatában tényként fogadta el, hogy a ma meghatározó tudományos világkép alapján az Egészségügyi Világszervezet (WHO) globális kampányt folytat a gyermekek immunizálásáért, és ezen keretek között helyezkedik el a magyarországi jogalkotás is.
- [26] A felpereseknek az Eütv. 8. § (1) bekezdésében, az NM rendelet 5. § (1)–(7) bekezdésében, továbbá 14. § (2) és (4) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértésére alapított hivatkozása sem tette megalapozottá a felülvizsgálati kérelmet. A Kúria már több határozatában megállapította, hogy az életkorhoz kötött kötelező védőoltás elmulasztása az NM rendelet 5. § (1) bekezdésének rendelkezésébe ütközik. Az Eütv. 8. § (1) bekezdése a betegnek az ellátását végző orvos megválasztásához való jogát nem korlátlan módon rögzíti, hanem azzal a kitételrel, hogy „ha jogszabály kivételt nem tesz”. Az NM rendelet 5. § (9) bekezdésének rendelkezése ilyen kivételnek minősül, azaz az iskolai kampányoltás körébe tartozó kötelező védőoltás beadása esetén nem érvényesül az orvos szabad megválasztásának joga. A Kúria a közzétett ítélezési gyakorlatában abban is állást foglalt, hogy a mentesítés feltételeinek fennállását a kérelmezőnek kell igazolnia (Kfv.37.374/2017/7., Kfv.37.409/2020/7., Kfv.37.049/2022/6., Kfv.37.726/2023/5.).
- [27] A szabad orvosválasztáshoz való jog és az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozásának kérdésében a jogerős ítélet indokolása utal a 3114/2022. (III. 23.) AB határozatra. A felperesek felülvizsgálati kérelmében előadott azon okfejtése, miszerint az Alkotmánybíróságnak e határozatban nem volt feladata a külföldön felvett oltás ismételt felvételére kötelezés tekintetében állást foglalni, nem eredményezi azt, hogy egyes egészségügyi jogok és az arra vonatkozó jogszabályi rendelkezések Alaptörvénnyel való viszonya tárgyában az Alkotmánybíróság által tett megállapítás jelen perbeli tényállás mellett nem érvényesülne. Az Alkotmánybíróság a 3114/2022. (III. 23.) AB határozatban azt vizsgálta, hogy az NM rendelet „[...] 5. § (5) bekezdése az Eütv. 8. §-ában foglalt szabad orvosválasztáshoz való jogot korlátozza akként, hogy elrendeli, az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat 11 éves kortól iskolai kampányoltás

- keretében kell elvégezni. Ez azt jelenti, hogy a gyermekek oltóorvosa az életkorhoz kötött kötelező védőoltások tekintetében 11 éves koruktól kizárólag az iskolaorvos lehet, a jogalkotó a házi gyermekorvost, illetve minden más, az országban vagy azon kívül praktizáló orvost – így az indítványozók gyermekét beoltó, Ausztriában praktizáló, osztrák állampolgár orvost is – kizár az oltóorvosok köréből.”
- [28] A Kúria úgy értékelte, hogy az NM rendelet 14. § (2) és (4) bekezdésének rendelkezésének értelmezése körében kifejtett felperesi érvek sem teszik megalapozottá a felülvizsgálati kérelmet. Az életkorhoz kötött védőoltásokra, az iskolai kampányoltásra, az oltóorvosra és az oltóhelyre vonatkozó szabályok alapján az elsőfokú bíróság helytállóan értelmezte a „máshol” fogalmát, amely a más oltóhelyet jelenti, az NM rendelet további rendelkezéseivel összhangban.
- [31] Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában tehát kellő alappal mutatott rá arra, hogy a tárgyi kötelezés az Eütv. 58. § (7) bekezdésén, azaz azon alapul, hogy a védőoltás igénybevételére köteles személy a kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tett eleget, másképpen megfogalmazva a védőoltás felvételét a felperesek mint törvényes képviselők nem igazolták. A keresettel támadott határozat alapja tehát nem az, hogy felperesek pusztán „adminisztratív” jogsértést követtek el azzal, hogy nem a jogszabályban előírt módon (iskolai oltóorvos által beadott oltással) igazolták a kötelező védőoltás beadatását. Ennélfogva a felperesek a felülvizsgálati kérelemben alaptalanul hivatkoztak arra, hogy ismételt oltásra kötelezés vagy szakmai ajánlástól eltérő oltásra kötelezés esete állna fenn. Az alperes határozata nem tartalmaz szakmai ajánlástól eltérő oltásra kötelezést, így az Eütv. 58. § (10) bekezdésének, 57. § (1) bekezdésének és a Gyógyszer törvény 25. § (1) bekezdésének megsértése nem áll fenn.
- [32] Az Oviedói Egyezményre alapított felperesi hivatkozások szintén nem támasztják alá a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát, egyrészt azért, mert a kötelező védőoltások vonatkozásában az egészségügyi önrendelkezési jog eleve korlátozott, másrészt a gyermek nevében a döntésképes felnőttek, jelen esetben a döntésképes szülők gyakorolhatják a nyilatkozattételi jogot.
- [34] A felülvizsgálati kérelem alapján megállapítható, hogy a felek között alapvető eltérés mutatkozott meg abban, hogy a felperesek az osztrák orvos által kiállított igazolásra figyelemmel úgy tekintik, hogy az alperes ismételt oltásra kötelezésről rendelkezett, míg az alperes oltáselmaradás esetén alkalmazandó közigazgatási intézkedést nevesít. Ebből az eltérésből adódóan a felperesek olyan tényállás tisztázási kötelezettséget és bizonyítási eljárást vártak el az alperestől, amely az Eütv. 58. § (7) bekezdésében meghatározott kötelezés kiadásához nem szükséges. Az alperes határozatában nevesített kötelező oltások NM rendeletben foglaltak szerinti felvétele igazolásának felperesek részéről való elmaradását az alperes kellő alappal állapította meg, így az alperesnek további, pl. a védőoltás hatékonyságával kapcsolatos vizsgálati kötelezettsége nem volt.
- [35] A felperesek azon hivatkozása, hogy nem tudják értelmezni a mentesítési eljárást, nem támasztja alá a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát. A jogerős ítélet – ugyancsak a Kfv.37.726/2023/5. számú határozatban foglaltak mentén – kiemelte az oltásra kötelezés és a mentesítési eljárás egymástól elkülönült voltát, továbbá rámutatott arra, hogy az esetleges mentesítés feltételeinek igazolása a felperesek kötelessége, s a mentesítési eljárás megindításának lehetősége jelenleg is változatlanul fennáll. A jogerős ítélet indokolása azt is helytállóan tartalmazza, hogy éppen a már elrendelt védőoltás és ezzel összefüggésben a tényleges oltottsági állapot figyelembevétele, a szakmailag nem indokolt ismételt oltás elkerülése érdekében írja elő az Eütv. 58. § (4) bekezdése, hogy a mentesítési eljárás véglegessé vált döntéssel történő befejezéséig a védőoltást elrendelő határozat nem hajtható végre.
- [37] A Kúria rámutat arra, hogy a felperesek a Kp. 2. §-ának rendelkezései alapján a tisztességes eljárás követelménye érvényesülését, továbbá a Pp. 300. §-a, 346. § (4), (5) és (6) bekezdése, valamint a Pp. 279. § (1) bekezdése rendelkezései megsértésére hivatkozva a bizonyítási eljárás jogszerűségét és az indokolási kötelezettség teljesítését a felülvizsgálati kérelemben részben indokolás nélkül, részben pedig olyan tartalommal kifogásolták, amely nem az oltásra kötelezés, hanem a mentesítési eljárás tárgyát képezi. Ennélfogva a bizonyítási eljárás hiányosságára, a szakértő kirendelésének elmaradására, szakkérdés vizsgálatának hiányára alapított érvelésük nem foghatott helyt, mivel a felperesek által hiányolt kérdések vizsgálatának - tényállás függvényében - a kérelemre induló mentesítési eljárásban lehet helye. A Kp. 2. §-ára alapított hivatkozás körében a kereseti kérelemhez kötöttség elve megsértésének mibenlétét a felperesek nem részletezték, a jogsértés megvalósulását nem támasztották alá.
- [38] A Kúria a felperesek Alkotmánybíróság eljárásnak kezdeményezésére irányuló kérelmét megvizsgálta, ennek során úgy értékelte, hogy a kérelemben megjelölt jogszabályi rendelkezések alaptörvényellenességének megállapítására irányuló eljárás kezdeményezése nem indokolt. Az életkorhoz kötött kötelező védőoltás körében az Alkotmánybíróság az elmúlt években több esetben folytatott vizsgálatot, következetes álláspontja alakult ki, amelyet a Kúria joggyakorlata követ. Emellett a felperesek indítványa meghaladja jelen per kereteit, a kötelező védőoltások szabályozási rendszerére terjed ki, így túlmutat az életkorhoz kötött kötelező védőoltások körén, ezáltal meghaladja a kereseti kérelem kereteit.
- [39] A fentiekre figyelemmel a Kúria az érdemben helyes jogerős ítéletet a Kp. 121. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés alapján hatályában fenntartotta.

(Kfv.I.37.241/2024/7.)

73 Erdő művelési ágú ingatlan megszerzése illetékmentességének feltétele az erdőerdőgazdasági tevékenység céljából történő hasznosítása, amely tevékenység előfeltétele az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel [1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 26. § (1) bek. p) pont, 102. § (1) bek. d), m) pont; 2009. évi XXXVII. törvény (Etv.) 5. §

(9) bek., 17. § (1), (3) bek., 20/B. §, 68. §, 69. § (2), (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes a 2018. február 23. napján kelt adásvételi szerződésekkel megvásárolta a /2 hrsz. alatti erdő művelési ágú ingatlan 280/1263, valamint a /3 hrsz. alatti erdő művelési ágú ingatlan 3110400/33004800 tulajdoni hányadát. A felperes szerződésekbe foglalt nyilatkozataival vállalta, hogy az ingatlanok birtokba adásától, de legkésőbb az illetékkötelezettség keletkezését követő 12. hónap utolsó napjától számított 5 évig a termőföldnek minősülő földterület tulajdonjogát nem idegeníti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapít és egyéni vállalkozóként, mezőgazdasági östermelőként vagy családi gazdálkodóként azokat mező-, illetve erdőgazdasági tevékenység céljára hasznosítja.
- [2] Az elsőfokú adóhatóság fizetési meghagyásaiban a felperes részére feltételes illetékmentességet biztosított, egyben tájékoztatta őt, hogy az 5 év elteltével ellenőrzi az illetékmentesség jogszabályi feltételeinek maradéktalan teljesülését.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság hivatalból eljárást indított az illetékmentesség jogszerű igénybevételének vizsgálatára. A Heves Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészeti Osztályának 2024. január 5-én kelt hatósági bizonyítványai alapján megállapította, hogy a felperes az illetékkötelezettség kezdő időpontjától számított 5 évig az Országos Erdőállomány Adattárban nem volt bejegyzett és nyilvántartott erdőgazdálkodó, ezért őt a határozatával 45 867 forint, míg az ugyanezen a napon meghozott határozatával 41 436 forint illeték megfizetésére kötelezte.
- [4] A fellebbezés alapján eljáró alperes határozataival az elsőfokú határozatokat helybenhagyta.
- [5] Határozatait az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 1. § (1) bekezdésére, 3. § (5) bekezdésére, 18. § (1) bekezdésére, 19. § (1) bekezdésére, 26. § (1) bekezdés *p*) pontjára, (18) bekezdés *b*) pontjára, (18a) bekezdésére, 27. § (1) bekezdésére, valamint a 102. § (1) bekezdés *m*) pontjában foglalt értelmező rendelkezésre, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 17. §-ára, 18. § (1), (3), (5) és (8) bekezdésére, 68. § *d*–*e*) pontjaira alapította.
- [6] Indokolása szerint az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pontjában előírt feltételek – a törvény által elvárt egyéb feltételek együttes fennállta mellett – akkor tekinthetők teljesítettnek, ha a vagyonszerző a tulajdonában álló termőföldet saját maga hasznosítja mező-, illetve erdőgazdasági tevékenység céljára, vagy annak használatát, hasznosítását az Itv. 26. § (18) bekezdése szerinti kritériumok mellett engedti át. Az erdő speciális terület, amelynek hasznosítását az erdőgazdálkodói nyilvántartásba konstitutív hatállyal bejegyzett személy végezheti. Az erdők 2018. július 29-i birtokba adásától számított 5 éves időszakában, 2023. július 29. napjáig a felperes nem volt az erdőterületek bejegyzett erdőgazdálkodója, ezért a megszerzett ingatlanok erdőgazdasági tevékenység keretében történő felperes általi hasznosítása nem nyert igazolást, így a vagyonszerzési illeték kétszeresének megfizetésére köteles [Itv. 26. § (18a) bekezdés *c*) pont].

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperes keresetleveleiben az alperesi határozatok megsemmisítését, az illetékfizetési kötelezettség alóli mentesítését kérte.
- [8] Előadta, hogy az alperes tévesen értelmezte az illetékmentességre vonatkozó rendelkezéseket, nem határozta meg, hogy az erdőterületeket milyen eltérő, nem erdőgazdálkodói célra hasznosította. Az erdőgazdálkodói nyilvántartásba való bejelentkezés ugyan törvényi kötelezettség, azonban a bejelentés elmulasztása nem releváns az illetékkötelezettség szempontjából.
- [9] Hivatkozott arra is, hogy az erdőgazdálkodói nyilvántartást vezető erdészeti hatóság az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétele iránt 2024. április 5-én előterjesztett kérelmét elutasította, mert az osztatlan közös tulajdonban álló erdőre vonatkozó feltételeket nem teljesítette. Ugyanakkor előadta, hogy az Evt. 17. § (1)–(2) bekezdése és 68. § *d*–*e*) pontjai alapján tulajdonos által végezhető erdőgazdasági célú használat (erdei haszonvétele), mint a hullott fa, illetve az erdei termékek gyűjtése nem része a bejegyzett erdőgazdálkodói jogoknak, az erdőgazdasági használat tehát szélesebb körű, mint a bejegyzett erdőgazdálkodói tevékenység.
- [10] Az alperes a keresetek elutasítását kérte a határozataiban foglalt indokok alapján.

A jogerős ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság a pereket egyesítette, majd az egyesített perben meghozott jogerős ítéletével az alperes határozatait az elsőfokú határozatokra kiterjedő hatállyal – új eljárás elrendelése nélkül – megsemmisítette.
- [12] Indokolása szerint az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.) 3. §-a és 62. § (1)–(4) bekezdése alapján az alperesnek kellett feltárnia az illetékkedvezmény felülvizsgálatára hivatalból indult eljárásban, hogy a felperes igazolható módon erdőgazdasági célra hasznosította-e az erdőt. Sem az Itv., sem a mögöttesen alkalmazandó Evt. rendelkezéseiből nem következik, hogy kizárólag az erdőgazdálkodói nyilvántartási bejegyzés ténye igazolhatja az erdőtulajdonos erdőgazdasági célú ingatlan-hasznosítását. Az alperesnek lehetősége nyílt volna az erdészeti hatóság megkeresésére, akár gazdálkodási napló beszerzésével, akár egyéb, az erdészeti kötelezettség körébe tartozó tulajdonosi joggyakorlás teljesítése, avagy azok elmulasztása tekintetében tájékoztatást kérni, azonban a hasznosítás öt éven belüli teljesítését a szükséges és elégséges módon nem tisztázta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] Az alperes a jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmében annak hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte.
- [14] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Itv. 26. § (1) bekezdés *p*) pont *pc*) alpontját. A használat, hasznosítás igazolására közhiteles nyilvántartás alapján kerülhet sor. Hivatkozott a Kúria Kfv.II.37.634/2015/4., Kfv.I.35.397/2012/5. számú határozataira, melyek szerint a jogszerű

- erdőhasználat feltétele az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel.
- [15] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben az Ákr. 8. § (1) bekezdés *c)* pontja szerint e törvény hatálya nem terjed ki az adó-, valamint vámigazgatási eljárásra. Az Itv. az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 6. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint adót megállapító törvénynek minősül, ezért az ezzel összefüggő eljárási szabályokat az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) rögzíti a 9. § (1) bekezdése értelmében.
- [16] Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a téves eljárási rendelkezések alkalmazása mellett az ügy érdemében is jogszabálysértő döntést hozott. Az illetékmentességhez szükséges, az Itv. 26. § (1) bekezdés *p)* pontjában rögzített konjunktív feltételek szerint a vagyonszerző az ötéves időtartam alatt a termőföld tulajdonjogát nem idegenítheti el, azon vagyoni értékű jogot nem alapíthat, továbbá a tulajdonában álló termőföldet saját magának - vagy az Itv. 26. § (18) bekezdése szerinti kritériumok betartása melletti átengedéssel - mező-, illetve erdőgazdasági tevékenység céljára kell hasznosítani. Az illetékmentesség hasznosításra vonatkozó feltételének megsértéseként nem csupán a mező-, illetve erdőgazdasági tevékenységtől eltérő célra történő hasznosítás, hanem a hasznosítás elmaradása is értékelendő.
- [17] Téves az elsőfokú bíróság azon hivatkozása is, miszerint az Evt. 17. § (3) bekezdésében foglalt, az erdő tulajdonosának a mögöttes kötelezettségéből olyan következtetés vonható le, hogy bejegyzett erdőgazdálkodó hiányában a tulajdonos jogosult az ingatlant hasznosítani. A hivatkozott rendelkezés 2023. július 1-jén lépett csak hatályba, így a perben vizsgálandó 5 éves időtartamban – egy hónapot kivéve – az Evt. 106. § (1a) bekezdése volt hatályban.
- [19] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [20] A felülvizsgálati kérelem alapos.
- [22] A Kúria a felülvizsgálat eredményeként azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértően semmisítette meg az adóhatóság határozatait.
- [23] Az elsőfokú bíróság az Ákr. 62. §-ának megsértését róta az alperes terhére. Az Ákr. 8. § (1) bekezdés *c)* pontja kifejezetten arról rendelkezik, hogy a törvény hatálya nem terjed ki az adó-, valamint vámigazgatási eljárásra. Mivel az illetékügy az Art. 6. § (2) bekezdés *a)* pontja szerint adóügynek minősül, az Ákr. szabályai az ügyben nem alkalmazhatók, ezért az elsőfokú bíróság jogszabálysértően semmisítette meg az adóhatósági határozatokat az Ákr. 3. §-ának és 62. §-ának szabályaira történő hivatkozással.
- [24] Az elsőfokú bíróság az ügy érdemét illetően is jogszabálysértő álláspontra helyezkedett.
- [25] Az Itv. 26. § (1) bekezdés *p)* pontja szerinti illetékmentesség törvényi feltétele a termőföld [Itv. 102. § (1) bekezdés *m)* pont] mező- vagy erdőgazdasági tevékenység céljára történő hasznosítása. A jelen ügy szempontjából a fogalomban az erdőgazdasági tevékenységre történő utalás a meghatározó. Az ügy tárgya erdő tulajdoni hányada utáni illetékkötelezettség megítélése volt, ezért a perben tekintettel kell lenni az Evt. rendelkezéseire is.
- [26] Az Evt. 5. § 9. pontja szerint „erdőgazdálkodás: az erdő 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti fenntartására, közérdekű funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyon bővítésére, valamint – a vadászati jog gyakorlása, hasznosítása kivételével – az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége”. Az Evt. 68. §-a szerint „Erdei haszonvételek minősül az erdő anyagi javainak és nem anyagi jellegű szolgáltatásainak a hasznosítása”. Az erdőgazdálkodás tehát szélesebb körű tevékenység, mint az erdei haszonvételek gyakorlása. Az erdei haszonvételek mint sajátos erdészeti fogalom feleltethető meg az erdő hasznosítására irányuló gazdasági tevékenységnek, amely gyakorlására az Evt. 69. § (2) bekezdése szerint az erdőgazdálkodó az e törvényben meghatározott feltételekkel jogosult. A (4) bekezdés alapján az erdei haszonvételek gyakorlásának feltételeit – amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik – az erdőgazdálkodó jogosult meghatározni. Az Evt. 17. § (1) bekezdése kimondja, hogy „Erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő jogszerű használó.” A (2) bekezdés szerint „Az e törvényben foglalt erdőgazdálkodói jogok és kötelezettségek – a haszonvételi joggyakorlás kivételével – az erdőgazdálkodót illetik, illetve terhelik.” A haszonvételi joggyakorlás az erdei haszonvételek szerződéssel történő átadása más személy részére, azonban ahhoz is – az Evt. 20/B. §-a alapján – az erdőgazdálkodó írásbeli hozzájárulása szükséges.
- [27] Mindebből az következik, hogy az erdőgazdasági tevékenység jogszerűen kizárólag az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel mellett végezhető, ezért a felperes az illetékmentesség feltételeit nem teljesítette.
- [28] Az, hogy az Evt. 2023. július 1-jétől hatályba lépett 17. § (3) bekezdés *a)–b)* pontjai szerint erdőgazdálkodó hiányában az erdő tulajdonosa – az erdészeti hatóság felszólítását követően – köteles gondoskodni az erdőt károsító hatások és a káros tevékenységek elleni védekezésről, a bekövetkezett károsítások hatásainak felszámolásáról, az erdő talajának védelméről, és az erdő szakszerű felújításáról, nem jelenti az erdő hasznosítását, így nem eredményez erdőgazdasági tevékenységet, a rendelkezés a tulajdonossal szemben az erdő megóvása érdekében tehető hatósági intézkedés kereteit rögzíti.
- [30] Mindezen indokok alapján a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [31] Az elsőfokú bíróság az új eljárásban köteles a Kúria jogértelmezését követve dönteni a keresetről.

(Kúria Kfv.V.35.209/2024/4.)

74 Ha az övezeti előírások változása az ingatlan forgalmi értékét csökkenti és ebből a tulajdonosnak kára származik, akkor a tulajdonost kártalanítás illeti meg [1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) (1)–(2), (6)–(7) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperesi beavatkozó (a továbbiakban: beavatkozó) és a perben nem álló személy az 1995. november 1-jén kelt szerződéssel vásárolták meg egymás közt egyenlő arányban a „kivett lakóház, udvar és melléképület” megnevezésű ingatlant. Az adásvétel időpontjában az ingatlan „üdülőterület” övezetbe volt besorolva, a beépíthetőségére vonatkozó szabályokat a Budaörs Város Képviselő-testületének a város általános rendezési terve építési-szabályozási előírásairól szóló 19/1995. (VI. 30.) számú rendelete (a továbbiakban: ÁRT) rögzítette.
- [2] Budaörs Város Képviselő-testülete a 44/2000. (XII. 1.) ÖKT rendeletével fogadta el az utca környéke településrendezési terve III. szabályozási szakasz szabályozási tervét és helyi építési szabályzatát (a továbbiakban: HÉSZ), amely az ingatlant továbbra is „üdülőterület” övezetbe sorolta, de beépítését az övezetre előírt közműellátás rendelkezésre állásához és a közlekedési területek szabályozásához kötötte.
- [3] A beavatkozó és tulajdonostársa a 2014 februárjára keltezett iratokban vételi ajánlattal keresték meg a felperest az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 30. §-ára és 60. §-ára alapítottan azzal, hogy a HÉSZ-ben foglalt feltételrendszer teljesítése a tulajdonosoktól nem várható el, ez a jogszabály a tulajdonosi és építési jogait korlátozza. A felperes és az ajánlattevők között megállapodás nem keletkezett, így a tulajdonosok 2014. június 23-án korlátozási kártalanítási kérelmet terjesztettek elő. Az alperes a 2014. augusztus 15-én hozott végzésében az eljárást megszüntette.
- [4] A tulajdonosok 2015. február 27-én ismételt korlátozási kártalanítási kérelmet nyújtottak be az alpereshez a korábbi kérelmükben megjelölt indokokra hivatkozással. Az alperes a 2016. február 12-én hozott PE/047/94-5/2015. számú határozatában a kérelemnek helyt adott oly módon, hogy a kérelmezett ingatlant érintő önkormányzati szabályozásra figyelemmel 5 399 565 forint kártalanítást és a kár bekövetkeztétől, 2000. december 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamatát állapította meg a tulajdonosok részére és kötelezte a felperest a kártalanítási összeg 30 napon belül történő megfizetésére.
- [5] Az indokolás szerint a HÉSZ 2000. december 1-jétől volt hatályos és lényegesen szigorúbb követelményekhez kötötte az építés lehetőségét, így többek között építési engedély csak teljes közműellátás rendelkezésre állása esetén adható ki és a szabályozási terv szerint az ingatlan útszabályozással érintett. Az alperes döntését az összecszerűség tekintetében Huszár Albert igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő (a továbbiakban: közigazgatási szakértő) szakvéleményére alapította, amely szerint a korlátozási kártalanítás összegét a korlátozás előtti és utáni forgalmi érték különbözete adja ki.

A kereseti kérelem

- [6] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát kérve annak bírósági felülvizsgálatát. Előadta, hogy egyrészt a tulajdonosok korlátozási kártalanítási igényt felé nem jelentettek be, így az Étv. 30. § (7) bekezdése által megkívánt egy év nem kezdődött el, ezért nem volt helye a kártalanítási eljárás

lefolytatásának. Másrészt a tulajdonosok kártalanítási igénye 2000. december 1-jén vált esedékessé, ehhez képest az elbírált kártalanítási kérelmüket 2015-ben nyújtották be, így az a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 324. § (1) bekezdésére figyelemmel elévült. Harmadrészt vitatta a kártalanítás jogalapját, mert álláspontja szerint a kérelmezők építési joga nem került korlátozásra és kárjuk sem keletkezett. A felperes továbbá nem fogadta el a közigazgatási szakértő szakvéleményét és ezen keresztül a megállapított kártalanítási összeget.

Az elsőfokú ítélet

- [12] A Törvényszék az ítéletében az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy a beavatkozónak és személynek fizetendő kártalanítás összegét 3 179 792 forintban állapította meg, ezt meghaladóan a kereset elutasította. Döntését a perben kirendelt peres szakértő (a továbbiakban: peres szakértő) aggálytalannak minősített szakvéleményére alapította.

A másodfokú végzés

- [13] Az Ítéletábrá a 4.Kf.700.298/2022/13. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Az indokolásban rögzítette, hogy az elsőfokú ítélet indokolásából az ingatlan beépíthetősége körében előadott kereseti érvek – az ÁRT és a HÉSZ viszonylatában való komplex összevetése – annak ellenére hiányoznak, hogy a Kúria végzésében foglalt megismételt eljárásra vonatkozó útmutatásnak is részét képezték.
- [14] Annak értékelése, hogy az ingatlanra az ÁRT hatálya alatt az építési jog értelmezhető-e, a HÉSZ hatályba lépése hatással volt-e az ingatlan beépíthetőségére vagy az ingatlanra vonatkozó valamely jogra, az elsőfokú bíróság feladata, amelyben a másodfokú bíróság – a hiányos tényállásrögzítés és az elsőfokú eljárásban elmaradt jogszabályértelmezés miatt – nem dönthetett.
- [15] Az ítéletábrá a megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak a tényállást teljeskörűen kell tisztáznia, ennek részeként megállapítania azt, hogy az ÁRT hatálya alatt az ingatlanon milyen módon lehetett vagy lehetett-e egyáltalán alkalmazni a beépítési szabályokat, azaz beépíthető volt-e az ingatlan, avagy nem. Amennyiben arra a következtetésre jut, hogy az ingatlan az ÁRT hatálya alatt beépíthető volt, állást kell foglalni arról, hogy a HÉSZ hatályba lépését követően az ingatlan beépítésére vonatkozó övezeti előírás megváltozott-e, az kihatott-e a beavatkozót illető és megjelölt jogosultságra. Ezt követően lesz az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy állást foglaljon a korlátozási kártalanítási igény jogalapjáról és ennek eredményéhez képest összecszerűségéről.

A Kúria Önkormányzati Tanácsának határozata

- [16] A Kúria a 2015. november 3-án hozott Köf.5028/2015/7. számú határozatában az alperes jogelődjének indítványára megsemmisítette a HÉSZ azon rendelkezéseit, amelyek – egyebek mellett – a

perbeli építési övezetben teljes közművesítettség meglétét szabták feltételül építési engedély kiadásához. A felperes az alperes jogelődjének törvényességi felhívására hatályon kívül helyezte a HÉSZ azon rendelkezéseit, amelyek az építési engedély kiadásához a közlekedési területek szabályozását is feltételként előírták, továbbá amelyek a közutak szélesítéséhez szükséges ingatlanrészek lejegyzését a később elkészítendő útépitési engedélyterv alapján rendelték végrehajtani.

A megismételt eljárásban hozott elsőfokú ítélet

- [17] A Törvényszék ítéletével az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy a beavatkozónak és személynek fizetendő kártalanítás összegét 3 179 792 forintban állapította meg, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [18] Elsődlegesen kifejtette, hogy a Kúria végzése alapján nem képezhette vita tárgyát, hogy a beavatkozónak és tulajdonosának a perbeli ingatlan megvételeinek követelését tartalmazó 2014. februári irata az Étv. 30. § (7) bekezdése szerinti kérelem benyújtásának minősül, így az Étv.-ben meghatározott egy éves határidő ezzel az irattal megkezdődött. Szintén kötötte az elsőfokú bíróságot a Kúria azon megállapítása, hogy a korlátozási kártalanításra vonatkozó perbeli igény nem évül el, mert egyfelől az Étv. 30. §-a elévülési szabályt nem tartalmaz, másfelől a korlátozási kártalanítási igény jogosultság nem kötelmi jogi, hanem dologi jogi jellegű. A törvényszéknek továbbá a megismételt eljárásban az Ítéletábla új eljárásra utasító végzésében foglaltaknak megfelelően kellett eljárnia, vagyis vizsgálnia kellett a korlátozási eljárás jogalapját is.
- [19] A törvényszék az ingatlanra vonatkozó településrendezési eszközök irányadó rendelkezéseit összevetve megállapította, hogy az ingatlan mind az ÁRT mind a HÉSZ rendelkezései szerint beépíthető építési övezetbe tartozott, továbbá azt építési tilalom nem terhelte. A perbeli ingatlan az ÁRT-ben, illetve a HÉSZ-ben részletesen meghatározott feltételek mellett volt beépíthető, az övezeti előírások változása tehát a perben azt jelentette, hogy változtak azok a feltételek, amelyek mellett az ingatlan beépíthető.
- [20] Az elsőfokú bíróság az ÁRT és a HÉSZ egybevetésére alapítottan rögzítette, hogy a perbeli ingatlan beépítésének feltételei szigorodtak a HÉSZ hatálybalépésével, alapvetően két területen: a közművek rendelkezésre állása és az út kiszabályozása tekintetében. Az ÁRT az alapközművek rendelkezésre állásához kötötte az ingatlan beépítését, de a közcsatorna zárt szennyvíz tárolóval kiváltható volt, az ingatlan elektromos áram békötéssel rendelkezik, a víz gerincevezeték pedig az utcában kiépítésre került, így a víziközmű bevezetése a perbeli ingatlannál biztosítható.
- [21] Ehhez képest a HÉSZ-nek a 2000. december 1-jei, eredeti szövegezése alapján nem lehetett felmentést kapni a szennyvízelvezetés tekintetében, az csak közcsatornával történhetett, ráadásul ennek hiánya már az építési engedély megadásának is akadályát képezte. A közútról történő megközelítés tekintetében az ÁRT 13. § (2) bekezdése a szabályozási terv szerint leszabályozott, illetve minimum 7 méter szélességű közúthoz csatlakozó telek vonatkozásában tette lehetővé az építési engedély megadását, de a szabályozási terv a perbeli ingatlan tekintetében szabályozási vonalat nem tartalmazott. A HÉSZ ezzel szemben már tartalmaz szabályozási vonalat, amely alapján a perbeli ingatlan kb. 100 négyzetméteres területe a közút szélesítéséhez szükséges. A HÉSZ 2. § (9) bekezdés d) pontjára figyelemmel, amíg ezen közlekedési terület 12 méteres szabályozási szélessége nem alakul ki, a szabályozási vonallal érintett ingatlanra új épület építése, illetve bővítésére, átalakítására építési engedély nem adható ki. Ezek a szigorú övezeti előírások magasabb rendű jogszabállyal is ellentétesek voltak, amelyet a Kúria Önkormányzati Tanácsának hivatkozott döntése és az alperes jogelődjének törvényességi felhívásai támasztanak alá. A HÉSZ övezeti előírásai ténylegesen azt eredményezték, hogy a perbeli ingatlanra nem lehetett építési engedélyt kapni.
- [22] A törvényszék nem fogadta el a felperes azon érvelését, hogy az ingatlan az ÁRT alapján sem volt beépíthető, mert nem volt „építési telek”, így a HÉSZ hatályba lépésével nem vált még „beépíthetlenebbé”. Az Étv. 30. §-a ugyanis nem csupán a beépíthető ingatlanokra vonatkozik, hanem minden ingatlan esetében megállapítható korlátozási kártalanítás, ha az övezeti előírások hátrányosan változnak. Nem feltétele tehát a kártalanításnak, hogy a beépíthető ingatlan veszítse el a beépíthetőségét. Másrészt a korlátozási kártalanítás jogintézménye bármilyen övezeti előírás változásához korlátozási kötelezettséget kapcsol akkor, ha az övezeti előírás következtében csökken az ingatlan forgalmi értéke. Így, ha egy ingatlan sokkal szigorúbb feltételek mellett építhető be, vagy a megváltozott előírások azt eredményezik, hogy az ingatlanra ténylegesen nem lehet építési engedélyt kapni, az ugyanúgy megalapozza a korlátozási kártalanítást, ha értékcsökkenéshez vezet.
- [23] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a beépítési lehetőség elvesztésén túli egyéb korlátozás forgalmi értékre gyakorolt hatását az ügyben azért nem lehetett vizsgálni, mert nem erre irányult a kártalanítási eljárás megindító kérelem. Ez az álláspontja a felperesnek a per során alakult ki, arra a felperes sem a keresetlevelében, sem a per első tárgyalásán nem hivatkozott, így az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 335/A. § (1) bekezdésébe ütköző tiltott keresetváltoztatásnak minősül. A kereset ezen részre érdemben sem alapos, mert a kérelmet a hatóságnak a tartalma alapján kell elbírálnia, ha pedig abban a kérelmező azt állítja, hogy az övezeti előírások változása számára azt jelenti, hogy az ingatlan beépíthetlenné vált, akkor az övezeti előírások forgalmi értékre gyakorolt hatásának vizsgálatát nem mellőzheti.
- [24] A törvényszék a korlátozási kártalanítás összegszerűsége körében a peres szakértő aggálymentes szakvéleményét döntése alapjául elfogadta és az alperes határozatát megváltoztatva kötelezte a felperest a beavatkozónak és tulajdonosának 3 179 792 forint kártalanítás megfizetését annak kamataival együtt.

- A másodfokú ítélet**
- [25] Az Ítélet tábla ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét az alperes határozatára kiterjedően megváltoztatta akként, hogy a beavatkozó és személy korlátozási kártalanítás iránti kérelmét elutasította.
- [26] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az ingatlan vonatkozásában az annak használatára vonatkozóan a korlátozás kapcsán a vizsgálatot – a korábbi ÁRT szabályait a HÉSZ építési szabályaival részletesen összehasonlítva – elvégezte, azonban a kár fennállása mint jogosultsági feltétel mindenre kiterjedő elemzését elmulasztotta, illetve az általa feltártakkal kapcsolatban téves jogi következtetést vont le.
- [27] Egyetértett azzal, hogy a HÉSZ hatálybalépésével az építési szabályok jelentősen szigorodtak, amellyel a felperes hatáskörébe tartozó infrastrukturális beruházások megvalósításának, valamint a szabályozási terv szerinti út leszabályozásának hiányában a perbeli üdülőövezetben lényegében lehetetlenné tette az ingatlanok beépítését. Ugyanakkor az építési szabályok szigorodása a korlátozási kártalanításra való jogosultságot önmagában nem alapozza meg, ahhoz szükséges, hogy az közvetlenül a tulajdonosnak vagy a hasznélvezőnek tényleges kárt okozzon.
- [28] A beavatkozó kérelmében a beépíthetőség elvesztését sérelmezte, az általa megjelölt kár kizárólag e körben volt értelmezhető; továbbá az alperes a kártalanítás összegét szintén a beépíthetőség lehetetlenné válására figyelemmel állapította meg. Ezért nem megalapozott a törvényszék azon következtetése, hogy az ingatlan ÁRT szerinti beépíthetőségének azért nincs jelentősége, mert az Étv. 30. §-a nemcsak a beépíthető ingatlanokra vonatkozik, hanem minden ingatlan esetében megállapítható kártalanítás, ha az övezeti előírások hátrányosan változnak és ebből a tulajdonosokat kár éri. Jelen ügyben az ingatlan ÁRT szerinti beépíthetőségének vizsgálata nem volt nélkülözhető, az alapvető jelentőséggel bírt.
- [29] Az ÁRT 13. § (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az építési engedély csak a szabályozási terv szerint leszabályozott, illetve minimum hét méter szélességű közúthoz csatlakozó és alapközművekkel rendelkező telekre adható. Az ingatlan beépítésre szánt területen fekszik, az építési engedély megszerzéséhez a fenti konjunktív feltételeknek maradéktalanul fent kellett állniuk, ugyanakkor a beavatkozó ezek közül csak a közművekkel való ellátottság megteremthetőségével érvelt, ez azonban csak az egyik szükséges feltétel.
- [30] Az ítélet tábla szerint a feltételeknek nem hipotetikusan kell megvalósulniuk, hanem azoknak valóban meglévőnek vagy reálisan megteremthetőnek kell lenniük. E körben pedig megállapítható, hogy a szabályozási terv szerint leszabályozottságra, illetve a hét méter széles közúthoz való csatlakozás kialakítására reálisan nem volt lehetőség. Ezek a települési önkormányzat hatáskörébe tartozó kérdések, arra a beavatkozónak ráhatása nem lehetett. Nem megalapozott a beavatkozó érvelése, hogy „egyszerű tekealakítással” az ingatlan építési telekké lett volna minősíthető. A tekealakítás csak egy lehetséges előfeltétele a megfelelő szélességű út kiszabályozásának, amelynek rendelkezésre állása szintén csak előfeltétele az út tényleges megépítésének. Az utca és az utca2 vonatkozásában szabályozási terv nem készült, a megfelelő szélességű út kialakítása még terv szintjén sem létezett. Nem merült fel adat arra, hogy a felperes az ingatlan beépíthetőségi feltételeinek megteremtése érdekében bármilyen intézkedést tett volna. Éppen ellenkezőleg, a HÉSZ hatálybalépése abba az irányba mutatott, hogy a szabályozással érintett területen az eleve korlátozott beépíthetőséget tovább szigorítsa.
- [31] A beépíthetőség vonatkozásában a HÉSZ hatálybalépése a tulajdonjog és az ahhoz kapcsolódó jogosultságok (építési jog) tekintetében aránytalan korlátozást a beavatkozóra nézve nem jelentett, az ingatlan az ÁRT hatálya alatt nem minősült sem beépíthetőnek, sem beépíthetővé tehetőnek, illetve annak megteremtésére reális lehetőség nem volt. Ebből következően a korlátozási kártalanítás jogalapja sem állt fenn, a törvényszék e tekintetben levont következtetése nem helytálló.
- [32] Az építési jog korlátozása az ingatlanl kapcsolatosan nem volt megállapítható, ezért annak sem volt relevanciája, hogy a HÉSZ hatálybalépése abban okozott-e értékcsökkenést, mivel az értékcsökkenés és az építési jogok korlátozása között ok-okozati kapcsolat nem állt fenn. Az Étv. 30. § (2) bekezdéséből az vezethető le, hogy a tulajdonost ért kárnak az ingatlan korábbi és új rendeltetése közötti értékkülönbséget kell fakadnia. A régi és az új szabályozás eredményeként bekövetkezett értékcsökkenés legtöbb esetben azonosítható magának a kárnak a bekövetkezésével is, ez azonban automatikusan nem, csak az adott tényállás függvényében alkalmas a kár bekövetkeztének bizonyítására (Kfv. VI.37.288/2017/5.).
- [33] A korlátozási kártalanítás jogalapjának Étv. 30. § (1) bekezdése szerinti feltételei fennállásának hiánya miatt a törvényszék szükségtelenül bocsátkozott az összegszerűség vizsgálatába.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [34] A jogerős ítélettel szemben a beavatkozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [35] Álláspontja szerint az Ítélet tábla végzése és ítélete jogszabálysértő, mert ütközik a régi Pp. 215. §-ával és az Étv. 30. § (1), (2), (7) és (9) bekezdéseivel.
- [36] A beavatkozó felülvizsgálati kérelme 3.2. pontjában a Törvényszék korábbi elsőfokú ítéletében írtakat támadta. Rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet jogszabálysértő, mivel a felperes kereseti kérelmében az összegszerűséget nem vitatta, így az ítélet túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. Másrészt a közigazgatási szakértő szakvéleményének aggályossága a peres eljárásban nem lett megállapítva, a törvényszék nem indokolta, hogy miért nem fogadta el azt ítélete alapjául. E tekintetben az elsőfokú bíróság indokolatlanul rendelt ki igazságügyi szakértőt.
- [37] A felülvizsgálati kérelem 3.3. pontjában a beavatkozó a megismételt eljárásban hozott ítéletében írtakat sérelmezte, fenntartva a tényállás feltáratlanságára, a kereseti kérelemben foglaltakra és a szakértői véleményben írtakra vonatkozóan a korábbi elsőfokú ítéletre vonatkozó okfejtését.
- [38] Felülvizsgálati kérelme 3.4. pontjában a beavatkozó az Ítélet tábla végzését támadta. Kifejtette, az ítélet tábla ebben a döntésében nem tárta fel megfelelő alapossgal és nem rögzítette döntése

- indokolásában az ügyben irányadó tényállást és így abból nem helytálló jogi következtetést vont le.
- [39] Kiemelte, a felperes keresetlevelében nem hivatkozott beépíthetőségre, keresetét a régi Pp. 335/A. § (1) bekezdésében foglalt perindítási határidőn belül nem változtatta meg. Ekként az elsőfokú bíróság helyesen járt el akkor, amikor nem vizsgálta a beépíthetőséget. A felperes a Kúria végzését követően a peres eljárás során újabb és újabb indokkal, gyakorlatilag kereseti kérelmekkel állt elő, ami minden esetben tiltott kiterjesztésnek minősült és azokat az ítéletábra tévesen értelmezte, ezzel megsértette a régi Pp. 215. §-át.
- [40] A másodfokú végzésben írtakkal szemben a beavatkozó bizonyította, hogy a perbeli ingatlan beépíthető, ellenben a felperes ennek ellenkezőjét nem tudta igazolni. A másodfokú végzés értelmében az elsőfokú bíróságnak az ingatlan beépíthetőségét kellett vizsgálnia az új eljárásban, ez azonban alapjaiban téves értelmezése a korlátozási kártalanítási ügy típusának. A törvényszék helytállóan állapította meg, hogy a korlátozási kártalanítás jogalapja fennáll. Téves az az ítéletábra által elfogadott felperesi kiindulási alap, hogy a beépíthetőséget vizsgálni kell a jogalap tekintetében. Ugyanis az Étv. 30. §-ának rendelkezései szerint a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a tárgyi ingatlant érintő övezeti előírások változtak-e, amennyiben igen, azok az építési jogokat hátrányosan érintették-e.
- [41] Az érintett ingatlan mind az ÁRT, mind a HÉSZ rendelkezései szerint beépíthető építési övezetbe tartozott, építési tilalom nem terhelte. Az övezeti előírások változtak, miután változtak azok a feltételek, amelyek mellett az ingatlan beépíthető. Az ÁRT és a HÉSZ egybevetését követően egyértelműen megállapítható, hogy a HÉSZ hatálybalépésével az ingatlan beépítésének feltételei jelentős mértékben szigorodtak. Az ÁRT is az alapközművek rendelkezésre állásához kötötte az ingatlan beépítését, azonban a közcsontra zárt szennyvíz tárolóval kiváltható volt. Az ingatlan elektromos áram bekötéssel rendelkezik, a vízi közmű az ingatlan előtti gerincvezetékéről bevezethető. Az ÁRT nem tartalmazott szabályozási vonalat az ingatlanra.
- [42] Ezzel szemben a HÉSZ hatálybalépésével kizárólag közcsontra való csatlakozással lehetett építési engedélyt kapni. A HÉSZ tartalmazott szabályozási vonalat, miszerint az ingatlan területéből kb. 100 négyzetméter terület szükséges a közút kiszélesítéséhez. A HÉSZ 12. § (9) bekezdés d) pontja kimondta, hogy amíg ezen közlekedési terület 12 méteres szabályozási szélessége nem alakul ki, a szabályozási vonallal érintett ingatlanra építési engedély nem adható.
- [43] Nem feltétele a korlátozási kártalanítás megállapításának, hogy az ingatlan beépíthető-e, mivel a jogszabály e körben különbséget nem tesz. Bármilyen övezeti előírás megváltozása korlátozási kártalanítást eredményez, ha ennek következtében csökken az ingatlan forgalmi értéke. Jelen esetben az ÁRT alatt lehetett volna építési engedélyt kapni, a HÉSZ hatálya alatt ez teljesen kizárt volt. Az ítéletábra végzésében felülírta az Étv. 30. § (1) bekezdését.
- [44] A másodfokú bíróság teljesen figyelmen kívül hagyta a beavatkozó által bizonyítékként csatolt, a tárgyai ingatlanhoz azonos beépítési szabályok alá tartozó ingatlanon beépíthetőségét igazoló építési engedélyeket. Az ítéletábra nem vette figyelembe, hogy 1998-tól változtatási tilalom volt a teljes területre, vagyis az ingatlan ennek következtében volt beépíthetetlen.
- [45] A beavatkozó felülvizsgálati kérelme 3.5. pontjában az Ítéletábra ítéletét támadta. Véleménye szerint a másodfokú bíróság nem tárta fel megfelelő alaposítással és nem rögzítette ítélete indokolásában az ügyben irányadó tényállást és abból nem helytálló jogi következtetést vont le. A kereseti kérelem és a jogalap vonatkozásában a beavatkozó fenntartotta az ítéletábrái végzéshez kapcsolódóan írtakat. Utóbbi körben előadta, az ítéletábra nem indokolta meg, hogy miért nem történt meg a HÉSZ hatálybalépését követően változás. Elkerülte az ítéletábra figyelmét, hogy az ingatlant három fajta építési előírás változás is érintette. A legnyilvánvalóbb az, hogy a telek alsó része véglegesen beépíthetetlen lett a szabályozási vonal miatt, a többi része pedig kiszámíthatatlan ideig vált beépíthetelenné, ezen felül a beépítési területszámítás is hátrányosan érintette.
- [46] A beavatkozó szerint az ügyben az ítéletábra elfogultan járt el, mivel a saját maga által alkotott elbírálási szabályt is figyelmen kívül hagyta. Véleménye szerint a döntés alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt magántulajdon védelmére vonatkozó alapjogot.
- [47] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását indítványozta annak helyes jogi indokai folytán.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [53] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.
- [54] A régi Pp. 275. § (1) és (2) bekezdéseire figyelemmel a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A jogerős ítélet csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálható felül.
- [55] A Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság a megállapított tényállásból nem helytálló jogi következtetésre jutott.
- [56] A régi Pp. 275. § (5) bekezdés első mondata értelmében, ha a Kúria az első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésben az új eljárás lefolytatására vonatkozóan kötelező utasításokat ad.
- [57] A Kúria a Kfv.III.37.016/2020/4. számú végzésében egyrészt megállapította, hogy a perbeli ingatlan megvételenek követelését tartalmazó 2014. februári irat az Étv. 30. § (9) bekezdés második mondatára figyelemmel az Étv. 30. § (7) bekezdése szerinti kérelem benyújtásának minősül, így az egy éves határidő ezzel az irattal megkezdődött. Másrészt úgy döntött, hogy a korlátozási kártalanításra irányuló igény nem évül el, mivel egyfelől az Étv. 30. §-a sem a régi Ptk., sem a Ptk. szabályainak alkalmazására nem ad lehetőséget. Az Étv. 30. §-a elévülési szabályt nem tartalmaz. Másfelől a korlátozási kártalanítási igény jogosultság nem kötelmi, hanem dologi jogi jellegű.

- [58] A Kúria végzésében döntött a felperes elsődleges és másodlagos kereseti kérelméből, a megismételt eljárás során ettől eltérő döntést sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem hozhatott és nem is hozott. A felperesnek a korlátozási kártalanítási igény kötelmi jellegére és annak elévülésére vonatkozó álláspontja nem foghat helyt.
- [59] A Kúria végzése [4] bekezdésében rögzítette, hogy a felperes keresetében – egyebek mellett – vitatta, hogy a beavatkozó építési jogosultsága korlátozásra került, így véleménye szerint kár nem érte, vagyis nem áll fenn kérelmének a jogalapja. Továbbá nem fogadta el a hatósági eljárásban kirendelt szakértő véleményét, így a megállapított korlátozási kártalanítás összességét. A végzés [38] bekezdésében a Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az elsődleges és másodlagos kereseti kérelmeknek való helytadás okán nem bírálta el a harmadlagos és negyedleges kereseti kérelmeket, vagyis a korlátozási kártalanítás jogalapja és összességét. A [40] bekezdésben a felülvizsgáló bíróság előírta az elsőfokú bíróság számára, hogy az új eljárás során a keresetet teljeskörűen köteles elbírálni.
- [60] A törvényszék a megismételt eljárásban hozott ítéletében eleget tett a Kúria végzésében foglaltaknak, a keresetet teljeskörűen elbírálni. Nem tévesztendő, egyben ellentétben a Kúria végzésében írtakkal a beavatkozó azon előadása, hogy a törvényszék és az ítéletábra a kereseten túlterjeszkedett.
- [61] A régi Pp. 272. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgáló kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgáló kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [62] A Kúria rámutat, jelen felülvizsgáló eljárás tárgya az Ítéletábra ítéletének jogszabálysértési felülvizsgálata. A felülvizsgáló bíróság nem vizsgálhatja a korábbi eljárási szakaszokban hozott első- és másodfokú döntések jogszabálysértését, az ezekre vonatkozó felperesi kérelmek nem bírálhatók el. Ebből következően a felülvizsgáló kérelem 3.2. és 3.3. pontjában írtak – jelen felülvizsgáló eljárásban nem relevánsak, egyben nem képezhetik annak tárgyát. A felülvizsgáló kérelem 3.4. pontja az Ítéletábra végzésében foglaltakat sérelmezi, amely döntés szintén nem támadható ebben az eljárásban felülvizsgáló kérelemmel. Ugyanakkor a 3.4.1.1. és 3.4.1.2. pontokban írtakat a beavatkozó a 3.5.-hoz kapcsolódó érvelésében fenntartotta, így ezen alponatok figyelembeveendőek, mert a 3.5. pontban a beavatkozó a másodfokú ítéletet támadta, amely jelen felülvizsgáló eljárás tárgya.
- [63] A Kúriának az ügy érdemében arról kellett döntenie, hogy fennáll-e a korlátozási kártalanítás iránti beavatkozó kérelem jogalapja avagy nem.
- [64] A közigazgatási perben érvényesül a határozathoz kötöttség és a kereseti kérelemhez kötöttség elve. A határozathoz kötöttség elve szerint a közigazgatási per tárgya a keresettel támadott közigazgatási határozat, annak jogszabálysértése nem állapítható meg olyan alapon, amelyet a határozat nem tartalmaz. A kereseti kérelemhez kötöttség akként fogalmazható meg, hogy a közigazgatási bíróság – fő szabály szerint – a határidőben előterjesztett kereseti kérelmet (jogszabálysértéseket) bírálhatja el, azon (azokon) nem terjeszkedhet túl.
- [65] Az alperes hatósági eljárásának alapja a beavatkozó korlátozási kártalanítás iránti kérelme volt. A korábban írtaknak megfelelően a beavatkozó és tulajdonostársa 2014 februárjában tett vételi ajánlatot a felperes felé, mert a HESZ által hatályba léptetett előírások a perbeli ingatlan rendeltetését megváltoztatták és beépítési lehetőségeit korlátozták. A vételi ajánlat eredménytelen volt, így a tulajdonosok 2014. június 23-án korlátozási kártalanítási kérelmet nyújtottak be a felperessel szemben az alpereshez, amelyben előadták, hogy az ingatlan beépíthetőségét, valamint hasznosíthatóságát a HESZ az ÁRT-hez képest jelentősen korlátozta, mivel az építési engedélyt csak a teljes közművesítés rendelkezésre állása, az ingatlan kiszabályozása és a részleges útépités megtörténtét követően lehet kiadni. Az eljárást a Pest Megyei Kormányhivatal a 2014. augusztus 15-én hozott végzésével megszüntette.
- [66] A beavatkozó és tulajdonostársa 2015. február 27-én ismételt korlátozási kártalanítás iránti kérelmet nyújtottak be az alpereshez, amelyben a korábbi kérelmükben foglaltakat változatlan formában fenntartották, vagyis a kártalanítást az ingatlan beépíthetőségének és hasznosíthatóságának jelentős korlátozására alapították, amelyet a HESZ vonatkozó rendelkezései okoztak.
- [67] Az alperes a keresettel támadott határozatában megállapította, hogy az ÁRT-ben foglalt szabályozás a perbeli ingatlan beépítésére vonatkozóan a HESZ hatálybalépésével kedvezőtlenül módosult. Az ingatlan rendeltetésének és használati módjának jelentős mértékű korlátozása megvalósítja az Étv. 30. § (1) bekezdésében foglaltakat. A HESZ az ingatlan értékének csökkenésével a tulajdonosoknak kárt okozott, amely annak hatálybalépésével következett be.
- [68] A Kúria rögzíti, hogy az alperes határozatában a beavatkozó korlátozási kártalanítás iránti fenti tartalmú kérelmét elbírálni döntött arról, hogy az érintett ingatlan beépítésére vonatkozó szabályozás a HESZ hatálybalépésével kedvezőtlenül módosult és ehhez kapcsolódóan a rendeltetés jelentős mértékű korlátozása miatt fennáll a korlátozási kártalanítás jogalapja.
- [69] A felülvizsgáló bíróság hangsúlyozza, nem tévesztendő az ítéletábra felülvizsgáló kérelemmel támadott ítéletének [23] pontjában szereplő azon megállapítás, hogy „a beavatkozó kérelmében alapvetően a beépíthetőség elvesztését sérelmezte”. Ezzel szemben a beavatkozó – és tulajdonostársa – kérelme a beépíthetőség és a hasznosíthatóság jelentős mértékű korlátozásán alapult a HESZ hatálybalépésével. Ezt a tényt nem befolyásolhatták a peres eljárások során tett nyilatkozatok.
- [70] A korlátozási kártalanítás szabályait az Étv. 30. §-a határozta meg. A 30. § (1) bekezdése alapján, ha az ingatlan rendeltetését, használati módját a helyi építési szabályzat másként állapítja meg (övezeti előírások változása) vagy korlátozza (telekalakítási vagy építési tilalom), és ebből a tulajdonosnak, hasznélvezőnek kára származik, a tulajdonost,

- haszonélvezőt kártalanítás illeti meg. A 30. § (2) bekezdése kimondja, a kártalanítás összege az ingatlanok a korábbi rendeltetése alapján megállapítható régi és az új szabályozás eredményeképp megállapítható új forgalmi értéke közötti különbözet. A 30. § (6) bekezdés első mondata rögzíti, a kártalanítást az köteles megfizetni, akinek az érdekében a korlátozás történt. A 30. § (7) bekezdése értelmében a kártalanítási igény a vagyoni hátrány keletkezésekor válik esedékessé. Ez az időpont a helyi építési szabályzat, szabályozási terv hatálybalépésének, illetve az e törvény 20. § (4) bekezdésében foglaltak szerinti tilalmat, korlátozást elrendelő határozat jogerőre emelkedésének a napja.
- [71] A Kúria az Étv. 30. §-ában rögzített korlátozási kártalanítási szabályok értelmezése körében meghatározó jelentőséget tulajdonít az Alkotmánybíróság 144/2010. (VII. 14.) számú határozatában foglaltaknak, amely szerint az Étv. 30. §-ában foglalt korlátozási kártalanítási szabályok és a 30. § (4) bekezdésében foglalt kisajátítási szabály megalkotásával a törvényhozó a korábbinál egyértelműbb és teljesebb szabályozást alakított ki a települési előírások okozta tulajdoni korlátozások és az alkotmányos tulajdonvédelem követelményei közötti összhang megteremtése érdekében. Elismerte azt, hogy nemcsak a formálisan elrendelt építési tilalmak eredményezhetnek olyan tulajdoni korlátozást, amely csak akkor felel meg a tulajdonhoz való jog alkotmányossági követelményeinek, ha a korlátozás arányosságát a törvény értékgarancia belépésével biztosítja, hanem az is, ha a helyi építési szabályzat vagy a szabályozási terv az ingatlan rendeltetését, használati módját úgy változtatja meg, hogy azzal a tulajdonosnak aránytalanul kárt okoz. A tulajdonhoz kapcsolódó építési jogosultságoknak a helyi közhatalom jogalkotással okozott aránytalan korlátozása kártalanítási kötelezettséget von maga után, amelynek megállapítását a tulajdonos alanyi jogon követelheti.
- [72] A Kúria a 18/2013. számú közigazgatási elvi határozatában – a 144/2010. (VII. 14.) AB határozatra is alapítottan – kimondta, hogy az Étv. a korlátozási kártalanítás jogalapját több feltétel együttes fennállása esetén teszi megállapíthatóvá: a helyi építési szabályzat, illetőleg a szabályozási terv megváltoztatja az érintett ingatlan rendeltetését és ez a változás a tulajdonos számára aránytalan korlátozást jelenthet, azaz kárt okozhat. Önmagában tehát nem a szabályozás folytán előálló rendeltetésben beálló változás, hanem az azzal összefüggő kár jelent olyan aránytalan beavatkozást a tulajdonjogba, amely a kártalanítási szabályok alkalmazását alanyi jogon kikényszeríthetővé teszi.
- [73] A Kúria a Kfv.II.37.367/2014/8. számú ítéletében kiemelte, amennyiben az ingatlan új övezeti besorolása a korábbi övezeti besoroláshoz képest az ingatlan forgalmi értékében csökkenést eredményez, a kártalanítás jogalapja fennáll. A Kfv.VI.37.566/2018/8. számú kúriai ítélet kimondta, a tulajdonost kártalanítás illeti meg, ha az ingatlanra vonatkozó övezeti előírások változása miatt csökken az ingatlan forgalmi értéke. A kártalanítás összege az ingatlanok a helyi építési szabályzat hatálybalépése előtti és az új szabályozás eredményeként megállapítható forgalmi értékek közötti különbözet.
- A forgalmi értékcsökkenés ténye és annak mértéke szakkérdés.
- [74] Az ítélet tábla ítéletében hivatkozott Kfv.VI.37.288/2017/5. számú kúriai ítélet elvi tartalomként azt rögzítette, hogy az Étv. 30. § (2) bekezdésére alapozott korlátozási kártalanítási igény szempontjából az új szabályozásra tekintettel bekövetkezett esetleges értékcsökkenés automatikusan nem, csak az adott tényállás függvényében alkalmas a kár bekövetkeztének bizonyítására. Ugyanakkor a Kúria ezen ítéletének indoklásában egyértelműen kimondta, hogy az ügy a korlátozási kártalanítás jogintézményének nem általában előforduló „klasszikus” esete, amikor is tartós vagy végleges tilalom, korlátozás okán a tulajdonjog lényeges mértékben korlátozódik, amellyel okozati összefüggésben értékvesztés áll elő. Az ügy ugyanis atipikus tényállású és emiatt volt a másodfokú ítélet fundamentuma az, hogy a korábbi településfejlesztési megállapodás szerződésszerű teljesítése esetén ez a helyzet elő sem állt volna ([30] bekezdés).
- [75] A fent hivatkozott döntéseken alapuló kúriai gyakorlat úgy összegezhető, hogy fő szabály szerint, ha az ingatlan új övezeti besorolása a korábbi övezeti besoroláshoz képest a forgalmi értékben csökkenést eredményez, akkor fennáll a tulajdonos vagy haszonélvező kára, ehhez kapcsolódóan a kártalanítás jogalapja. Speciális esetben az értékcsökkenés – az adott tényállás függvényében – alkalmas a kár bekövetkeztének igazolására.
- [76] Az ÁRT a ÜVII-5/2-52-1 jelű üdülőterületbe sorolta a perbeli ingatlant. Az ÁRT 37. § b) pontja szerint a városrész üdülőterületi övezete, amely a szabályozási terven jelölt övezeti besorolás szerint, két részre tagozódik. A városrész helyi szabályozással szigorított OÉSZ VII. építési övezete szerinti üdülőterület. Az ÁRT 13. §-a az építési engedélyezés feltételeit tartalmazza. A 13. § (2) bekezdése alapján építési engedély csak a szabályozási terv szerint leszabályozott, illetve minimum 7 méter szélességű közúthoz csatlakozó és alapközműekkel rendelkező telekre adható. Az Árt 9. § (2) bekezdéséből következően a közcsatorna megépítéséig elégséges a szennyvizet zárt szennyvíztárolóba vezetni.
- [77] Az ÁRT fenti előírásaiból következően a perbeli ingatlan beépíthető volt, két feltétellel. Egyrészt az alapközműveknek rendelkezésre kellett állniuk, másrészt szükséges volt a szabályozási terv szerint leszabályozott, illetve minimum 7 méter szélességű közúthoz csatlakozás.
- [78] A beavatkozó által sem vitatottan az ÁRT hatálya alatt a területre szabályozási terv nem készült, vagyis a beépíthetőség egyik feltétele nem teljesült. Helyesen állapította meg az ítélet tábla, hogy ezen feltétel teljesülésére a beavatkozónak ráhatása nem volt, nem is lehetett, mert ez a felperes hatáskörébe tartozott, a szabályozási tervet csak a felperesi önkormányzat alkothatta – volna – meg.
- [79] A Kúria ugyanakkor nem ért egyet az ítélet tábla azon következtetésével, hogy az ingatlan az ÁRT hatálya alatt nem minősült sem beépíthetőnek, sem beépíthetővé tehetőnek. Ezzel szemben az ART a fent kifejtetteknek megfelelően a perbeli ingatlant olyan övezetbe sorolta, amely alapján az beépíthető. Önmagában az a tény, hogy az építési engedély kiadásának feltételeként az ART 13. § (2) bekezdése

- két feltétel teljesülését határozta meg, nem teszi az ingatlan beépíthetlenné. Ezt érdemben nem befolyásolja az a nem vitás tény, hogy az egyik feltétel megvalósulása a helyi önkormányzat (felperes) szándékától és magatartásától függ.
- [80] A HÉSZ az ingatlant az ÜÜ-1 jelű építési övezetbe sorolta, amelyre irányadó rendelkezéseket a 3. § (1) bekezdése tartalmazta. Ennek *b)* pontja szerint övezeti előírásnak minősül, hogy az övezetben a telekre új építési engedély csak teljes közműellátás és a 2. § (9) bekezdés *a)–f)* pontjai rendelkezésre állása esetén adható. A 2. § (9) bekezdés *d)* pontja értelmében új építési engedély akkor adható ki, ha a szabályozásban rögzített közlekedési területek szabályozása megtörtént.
- [81] A HÉSZ 3. § (1) bekezdés *b)* pontja és 2. § (9) bekezdés *d)* pontja 2014. november 13-tól hatálytalan, de az alperesi hatóságnak a HÉSZ hatálybalépése időpontjában fennálló állapotot kellett vizsgálnia a beavatkozó kérelme elbírálásakor.
- [82] A törvényszék tényszerűen állapította meg az ÁRT és a HÉSZ irányadó rendelkezéseinek egybevetésével, hogy az ingatlan beépítésének feltételei a HÉSZ hatálybalépésével jelentősen szigorodtak, mind a közművek rendelkezésre állása, mind a közlekedési területek szabályozása tekintetében.
- [83] A Kúria kiemeli, hogy az ingatlan a HÉSZ hatálybalépésével *de iure* beépíthető maradt, azonban *de facto* a beépítés lehetősége a minimálisra csökkent.
- [84] A Kúria megállapította, hogy az ingatlanra vonatkozó övezeti előírások változása miatt az ingatlan beépíthetősége és hasznosíthatósága jelentősen korlátozottá vált, vagyis az Étv. 30. § (1) bekezdésében szabályozott egyik vagylagos feltétel teljesült.
- [85] A korábban írtaknak megfelelően a másodfokú bíróság döntését a kártalanítás jogalapja körében elsődlegesen arra alapította, hogy az ingatlan az ÁRT hatálya alatt sem volt beépíthető, így a korlátozási kártalanítás jogalapja sem állt fenn, mert a HÉSZ hatálybalépésével a nem beépíthető ingatlan nem vált beépíthetlenebbé. Ezt az okfejtést a Kúria – a fent már rögzített indokokra alapítottan – nem osztotta, így az nem lehet a korlátozási kártalanítás jogalapja hiányának oka.
- [86] A már hivatkozott 18/2013. számú közigazgatási elvi határozatában a Kúria kiemelte, hogy a korlátozási kártalanítás jogalapját több együttes feltétel fennállása esetén teszi megállapíthatóvá az Étv.: a helyi építési szabályzat, illetőleg a szabályozási terv megváltoztatja az érintett ingatlan rendeltetését és ez a változás a tulajdonos számára aránytalan korlátozást jelenthet, azaz kárt okozhat.
- [87] Miután a HÉSZ hatálybalépése az ingatlan beépíthetőségét jelentős mértékben korlátozta, ezért ez a változás a tulajdonosok számára aránytalan korlátozást jelenthet, azaz kárt okozhat. A kár megszerzése nem a kártalanítás jogalapjához, hanem annak mértékéhez kapcsolódó kérdés.
- [88] A Kúria megállapította, hogy a beavatkozó korlátozási kártalanítási igényének Étv. 30. § (1) bekezdése szerinti jogalapja fennáll, az ezzel ellentétes másodfokú döntés és annak indokolása sérti ezt a jogszabályhelyet.
- [89] A Kúria az ítéletábra ítéletét a régi Pp. 275. § (4) bekezdését alkalmazva hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [90] Az ítéletábra a megismételt eljárás során köteles figyelembe venni a jelen kúriai végzésben foglaltakat és elbírálni a kártalanítás megszerzése körében előterjesztett fellebbezéseket is.

(Kúria Kfv.III.37.515/2024/8.)

75 Ha az ingatlan övezeti besorolásának módosítására a kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében kerül sor, akkor a Kstv. 9. § (4) bekezdése alapján, a kártalanítás összegének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok e besorolási módosítását megelőzően helyben kialakult forgalmi értéket kell figyelembe venni [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 316. § (3) bek.; 2007. évi CXXIII. törvény (Kstv.) 9. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 3308 m² nagyságú külterületi, szántó művelési ágban nyilvántartott ingatlan (a továbbiakban: ingatlan) 1/1 arányú tulajdoni hányadát a felperes 2016. szeptember 5-én szerezte meg részben csere, részben adásvétel jogcímén.
- [2] Bük Önkormányzat Képviselő-testületének Bük város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 9/2015. (VI. 23.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: HÉSZ1) szerint az ingatlant is magában foglaló telektömb a Gip-06 jelű, vagyis ipari-gazdasági építési övezetbe, ezt megelőzően beépítésre nem szánt mezőgazdasági övezetbe (MÁ003) tartozott. Bük Önkormányzat Képviselő-testületének HÉSZ1-et módosító 7/2019. (VI.28.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: HÉSZ2) alapján a szóban forgó telektömb tekintetében az építési övezet Gip-01 jelű, ipari, gazdasági övezetre változott. A Bük város külterületén fekvő földrészletek beruházási célterületté nyilvánításáról szóló 1143/2019. (III.18.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm.határozat) az ingatlant is magában foglaló földrészletet beruházási célterületté nyilvánította. Az egyes gazdaságfejlesztési célú és munkahelyteremtő beruházásokkal összefüggő közigazgatási és hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló 58/2019. (III.18.) Korm.rendelet, valamint egyes nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendeletek módosításáról szóló 141/2018. (VII.27.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdése, továbbá az 1. számú melléklet 19. pontja iparterület kialakításáról határozott, amely magában foglalja az ingatlant is.
- [3] A Korm.határozatra és a Korm.rendeletre alapítottan a felperes az ingatlan végleges más célú hasznosítását kérelmezte és a 15 268 800 forint földvédelmi járulékot megfizette. Az ingatlan művelési ága ezzel kivett beruházási célterületre változott.
- [4] Az I. rendű alperes a 2020. június 9. napján kelt VA/HF-HO/00215-14/2020 számú határozatával az ingatlant terület- és településrendezés közérdekű cél

megvalósítása érdekében a II. rendű alperes javára kisajátította. Az ingatlan kisajátításáért a felperesnek 32 308 760 forint kártalanítást, a földhasználó cégnek (a továbbiakban: földhasználó) 722 685 forint kisajátítással kapcsolatos költséget mint kártalanítást állapított meg.

A keresetlevél és a védírat

- [5] A felperes keresetlevélben - anyagi és eljárásjogi rendelkezések megsértésére hivatkozással - támadta a határozatot. Vitatta mind a kisajátítás jogalapját, mind a kártalanítás mértékét.
- [6] Az I. rendű és a II. rendű alperes a védírataikban a kereset elutasítását kérték.

A közbenső ítélet

- [7] Az elsőfokú bíróság – a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott – 11.K.701.115/2020/8. számú jogerős közbenső ítéletével a kisajátítás jogalapjának hiányára alapított keresetet elutasította.
- [8] Indokai szerint a HESZ1 51. § (5) bekezdésében és a 2. melléklet 5. pontjában foglaltakra tekintettel a II. rendű alperes által megjelölt iparterület kialakítása az önkormányzat településrendezési céljai közé tartozik.

A kártalanítás összegszerűsége tekintetében hozott elsőfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [10] Indokai szerint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdése alapján a felperes által vitássá tett szakértői megállapítások tisztázása végett a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt alkalmazta.
- [11] A kiegészített szakvélemény szerint a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 9. § (4) bekezdéséből következően, az adott kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében történt övezeti besorolás módosítása a HESZ1-el valósult meg. A szakértő szerint a HESZ2 szerinti övezetmódosítás, amelynek célja – egyebek mellett a korábban eltérő ipari övezetbe sorolt ingatlanok övezeti besorolás szempontjából történő egységesítése volt – irreleváns a kisajátítási eljárást megalapozó közérdekű cél szempontjából. A szakértő a mezőgazdasági övezeti besorolásnak megfelelő külterületi fekvésű termőföld, szántó művelési ágú ingatlanok köréből vette figyelembe az összehasonlító érték adatokat. A kártalanítás alapját képező fajlagos forgalmi értéket növelte a tulajdonos által a termőföld végleges más célú hasznosításával járó költségével, a megfizetett földvédelmi járulékkal, így a kártalanítás összegében a felmerült költsége megtérítésre került. A kisajátítással összefüggő kártalanítás szempontjából méltánytalan és a törvény szellemiségével nem összeegyeztethető a kérelmező által a településrendezési célok megvalósítása érdekében végzett beruházás eredményezte forgalmi érték növekedésnek a kérelmező terhére, míg kárként a tulajdonos javára történő figyelembevétel.
- [12] Az elsőfokú bíróság a kiegészített szakértői szakvéleményt ítélete alapjául elfogadta, aggálytalannak tekintette. A felperes új szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványát mellőzte.

A Kúria új eljárásra utasító határozata

- [13] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a Kfv.VI.37.549/2022/8. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [14] Indokai szerint a határozat a földhasználó részére kártalanítást állapított meg, rá nézve a határozat konkrét rendelkezést tartalmaz, jogát vagy jogos érdekét a vitatott közigazgatási tevékenység közvetlenül érinti. A földhasználó a perbe érdekeltként beléphet, a perbelépés lehetőségéről az elsőfokú bíróságnak kötelessége lett volna értesíteni őt a Kp. 20. § (4) bekezdés első mondatára tekintettel, amely kötelezettségének nem tett eleget, ezzel lényeges, az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértést követett el.
- [15] Megállapította továbbá, hogy a megelőző eljárásban kirendelt szakértő egyrészt jogkérdésben foglalt állást különösen amikor a szakvélemény kiegészítésében kifejtette, hogy a Kstv. 9. § (4) bekezdése értelmében tehát az összehasonlító forgalmi adatokat az ingatlanok a kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében a HESZ szerinti övezetmódosítást megelőző övezeti besorolásnak megfelelő Má jelű mezőgazdasági területen elhelyezkedő ingatlanok köréből vonta be az összehasonlító elemzésbe. Másrészt az ingatlan forgalmi értékének megállapításánál úgy vett figyelembe korrekciós tényezőt – a felperes által megfizetett földvédelmi járulékok összege -, hogy annak figyelembe vehetőségét sem a Kstv. rendelkezéseivel, sem szakmai szabályokban, sem Legfelsőbb Bíróság a kisajátítási kártalanítás összegének megállapításával és a kisajátítási perekkel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 16/2010. (XI.8.) KMK véleményben (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltakkal nem támasztotta alá. Szakvéleményét saját meggyőződésére, szubjektív értékelésére alapította.
- [16] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 316. § (3) bekezdése értelmében aggályos szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, annak kiküszöbölésére a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.
- [17] Az [53] bekezdésben szereplő kúriai iránymutatás szerint az új eljárás során az elsőfokú bíróságnak értesítenie kell a földhasználót a perbelépés lehetőségéről. Az [54] bekezdésben az új eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróságnak a közbenső ítéletben kifejtettekben és a Kstv. 9. § (4) bekezdésében foglaltakból következően meg kell határoznia az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét. Majd fel kell hívnia a szakértőt a felperesi ingatlan forgalmi értékének meghatározására, amelyet a szakértő a Kstv.-ben és a KMK véleményben, továbbá a szakmai szabályozókban meghatározottaknak megfelelően köteles elvégezni.

Az új eljárásban hozott elsőfokú ítélet

- [18] Az elsőfokú bíróság az új eljárásban hozott ítéletével az I. rendű alperesi határozatot a kártalanítás összegére vonatkozó részében megváltoztatta, a felperesnek járó kártalanítást 79 273 040 forintban állapította meg. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy

- 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 46 964 280 forint többletkártalanítást, valamint ezen összeg után a határozat véglegessé válásának napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamatot.
- [19] Az elsőfokú bíróság a földhasználót a Kp. 20. § (4) bekezdése alapján értesítette a perbelépés lehetőségéről, aki azonban nem kívánt a perbe belépni.
- [20] Indokai szerint a megelőző eljárásban eljárta és a perben a Kp. 80. § (1) bekezdése alapján kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye aggályos és az aggályosság a szakértő által adott felvilágosítás ellenére sem volt kiküszöbölhető, ezért a felperes indítványára új szakértőt rendelt ki.
- [21] Szakértő kirendelő végzésében az új szakértő feladatává tette, hogy a Kúria Kfv.VI.37.549/2022/8. számú végzésében foglaltak figyelembevételével állapítsa meg az ingatlan kisajátításkori forgalmi értékét. Ennek keretében meghatározta, hogy a szakértő az ingatlan forgalmi értékének a megállapítása során összehasonlító adatokként a perbeli ingatlannal egyező, ipari gazdasági építési övezetbe sorolt, művelés alól kivett, külterületi ingatlanokat vegyen figyelembe (elsőfokú ítélet [46]).
- [22] Az új eljárásban készült szakvélemény szerint a felperesi ingatlan véglegesen más célra hasznosított külterületi telek, mely a helyi településrendezési eszközök és az építési jogszabályok alapján beépítésre szánt terület, mely a szakértői vizsgálat során Gip-06 gazdasági ipari területként vehető figyelembe. A külterületi, de véglegesen más célra még nem hasznosított beépítésre szánt ingatlanok 40% korrekció mellett felhasználhatók. Az összehasonlító adatok körébe más településeken található kivett telkek, beépítésre szánt termőföld megnevezési ággal nyilvántartott ingatlanokat vont be. Tekintettel arra, hogy mindenben egyező adat nem volt fellelhető, az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Korm.rendelet (OTÉK) gazdasági övezeteit tekintette összehasonlítás alapjául felhasználható rendeltetésnek. Az ingatlant meghatározott övezetben értékelte, azonban ez szakmailag nem indokolja, hogy minden felhasznált referencia adat pontosan ugyanabban az övezeti besorolásban szerepeljen, mint az értékelt ingatlan. Az övezetben engedélyezett épületek a maximális beépítési százalék és számos más jellemző alkalmassá teszik a felhasznált ingatlanokat az érték meghatározására. Rögzítette, hogy mindösszesen hat adatot használt fel, melyből három művelés alól kivett, három pedig még művelés alatt álló beépítésre szánt gazdasági övezetbe sorolt ingatlan.
- [23] A II. rendű alperes a szakvéleményre tett észrevételében – egyebek mellett - hangsúlyozta, hogy az alapeljárásban hozott ítélet hatályon kívül helyezésének nem az volt az oka, hogy Má jelű övezetből származtak az összehasonlító adatok, hanem az, hogy az összehasonlításra alkalmas adatok körének övezeti besorolását nem a bíróság határozta meg, hanem a szakértő, márpedig ez jogkérdés és ezt nem tehette volna meg a szakértő. Álláspontja szerint a forgalmi érték meghatározása során nem a Gip-06, hanem a Má009 övezeti besorolást és a szerzési ingatlanértéket kellett volna figyelembe venni. Mindezek alapján nem fogadta el a szakvéleményt és indítványozta a szakértő tárgyaláson történő meghallgatását, valamint új szakértő kirendelését.
- [24] Az elsőfokú bíróság felhívására az új szakértő részletesen reagált a II. rendű alperes észrevételében foglaltakra. A felperes a szakvéleményben foglaltakat elfogadta, és a folytatatólagos tárgyaláson a keresetét megváltoztatta. Kérte, hogy a bíróság az I. rendű alperes határozatát akként változtassa meg, hogy a II. rendű alperest kötelezze a szakvéleményben foglalt összegnek megfelelő többletkártalanítás megfizetésére.
- [25] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a szakvélemény aggálytalan, a szakmai szabályoknak megfelelően készült, a II. rendű alperes által tett észrevételekre kielégítő választ adott, ezért azt az ítélezése alapjául elfogadta.

A felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

- [26] A II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében az új eljárásban hozott elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte, tekintettel arra, hogy az új eljárásban hozott ítélet az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő, továbbá jogkérdésben eltér a Kúria közzétett határozataitól. A felülvizsgálati kérelmének helyt adó rendelkezés esetére - az ítélet előtti állapot helyreállítása érdekében - kérte, hogy a Kúria rendelkezzen az általa a felperes részére megfizetett többletkártalanítás visszafizetéséről.
- [27] Álláspontja szerint az új eljárásban hozott ítélet alapját képező szakvélemény a Pp. 316. § (1) bekezdés c)–d) pontjai alapján aggályos, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság az új eljárásra utasító kúriai ítélet [46]–[47], [54] pontjaiban írtakat tévesen végezte el. A jogerős közbenső ítéletre tekintettel a Kstv. 9. § (4) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben helytelenül határozta meg, hogy a felperesi ingatlan mely övezeti besorolású ingatlanokkal hasonlítható össze jogszerűen. A Kúria iránymutatása szerint ugyanis a Kstv. 9. § (4) bekezdését levetítve az ingatlan övezeti besorolásának módosítását megelőzően helyben kialakult forgalmi értéket kell figyelembe venni a forgalmi érték megállapítása során. A Kstv. 9. § (4) bekezdésének téves alkalmazásával a szakértő nem megfelelő – Má009 helyett Gip-06 övezeti besorolású – ingatlanokat vett figyelembe az értékelés során, ezáltal aggályos, a Kstv. 9. § (3) bekezdés b) pontjának sem megfeleltethető szakvéleményt adott, amelynek következtében az ítéletben jogszabálysértő többletkártalanítás került megállapításra.
- [28] Leszögezte, hogy a bírói gyakorlat szerint az adott ingatlan az övezeti besorolása, tényleges hasznosítása alapján kell értékelni és összehasonlító adatként ugyanolyan övezeti besorolású, hasznosítású, művelési ágú ingatlanok vehetők figyelembe [KGD 2007.195., Kfv.37.386/2011/9., Kfv.37.511/2020/7., Kfv.37.734/2023/10.]. Ettől eltér az elsőfokú bíróság, amikor az ingatlan kisajátításkori övezeti besorolását Má009 övezeti besorolás helyett Gip-06 övezeti besorolásban jelölte meg.

- [29] Hivatkozása szerint, amint az a Kfv.37.511/2020/7. számú precedensértékű ügyben, jelen ügyben is egyértelműen megállapítható, hogy a perbeli ingatlant érintően a későbbiekben tervezett ipari terület beruházás nem a tulajdonosokhoz, hanem a város önkormányzatához köthető. A felperes sem vitatta, hogy maga kérelmezte az ingatlan végleges más célú hasznosítását a Korm.határozatra és a Korm.rendeletre alapítottan, következésképpen a Gip01 övezeti változásra alapított többletkártalanítás jogszerűen nem illeti meg.
- [30] Utalt arra, hogy a megismételt eljárásban nem került értékelésre, hogy a tárgyi ingatlan nem felelt meg az építési telek kritériumainak, a kisajátítás időpontjában szántóként volt hasznosítva, amely egy olyan lényeges tulajdonság, amely a bírói gyakorlat szerint nem mellőzhető.
- [31] Másodlagos álláspontja szerint az ítélet abban az esetben is aggályos szakvéleményen alapul, ha a Kúria akként foglalta az állást, hogy az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a Kstv. 9. § (4) bekezdését. Az új szakértő ugyanis a bíróság által meghatározott feladatokat helytelenül értelmezte, a Kstv. 9. § (4) bekezdés nyelvtani értelmezéséből következik, hogy az ott megjelölt feltételeknek együttesen kell fennállniuk, ebben az értelemben a szakértő csak a Gép besorolású ingatlanokat vehette volna figyelembe, levetítve a Kstv. 9. § (3) bekezdés a) pontjára, ezeknek Bük településről kellett volna származniuk. Másrészt pedig nem vette figyelembe sem a szakértő, sem az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli ingatlan nem felelt meg az építési telek kritériumainak, a kisajátítás időpontjában szántóként volt hasznosítva, amely egy olyan lényeges tulajdonság, amely nem mellőzhető. Kifogásolta, hogy az eljáró bíróság az e körben tett másodlagos nyilatkozatait figyelmen kívül hagyta indokolásában sem tért ki erre. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság nem küszöbölte ki azt az ellentmondást, s nem is adta indokát indokolásában sem, hogy övezetileg, a tárgyi ingatlannal azonos településről származó összehasonlító adat rendelkezésre állásra hiányában a szakértő által megállapított forgalmi érték és a kártalanítás miként feleltethető meg a Kstv. 9. § (3) bekezdés a) pontjában, a KMK vélemény 1. pontjában foglaltaknak. Mindezekre tekintettel az ítélet olyan szakvéleményen alapul, amely önmagával, illetve a perbeli adatokkal ellentétes, továbbá a helyességéhez nyomatékos kétség fér, ezért az ítélet jogszabálysértő.
- [32] Az I. rendű alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében az új eljárásban hozott elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte, tekintettel arra, hogy az az ügy érdemére kihatóan sérti a Pp. 316. § (3) bekezdését. Kiemelte, hogy a II. rendű alperes a szakértő kirendelő végzéseket nem támadta a felülvizsgálati kérelmében, ebből kifolyólag a felülvizsgálati eljárásnak nem lehet tárgya az összehasonlításba bevont ingatlanok meghatározása. Leszögezte, hogy a Kúria új eljárásra utasító határozata egyértelműen és világosan tartalmazza, hogy a Kstv. 9. § (4) bekezdésében foglaltakból következően nem a Gép, hanem a mezőgazdasági övezeti besorolást kell figyelembe venni a forgalmi érték meghatározása során. Ezen túlmenően aggályos, hogy a kirendelt szakértő nem vette figyelembe azt, hogy a perbeli ingatlan a kisajátítás időpontjában szántóként volt hasznosítva, így teljes mértékben tisztázatlan, hogy pontosan miért kerültek rögzítésre összehasonlításra a szakvéleményben szerepeltetett ingatlanok. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem adta ítéletében indokát annak, hogy a szakértő által meghatározott forgalmi érték és a kártalanítás összege hogyan feleltethető meg a Kstv. 9. § (3) bekezdésének.
- [33] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte, mivel az nem jogszabálysértő és nem tér el a kúriai joggyakorlattól.
- [34] Hangsúlyozta, hogy a II. rendű alperes a szakértő kirendelő végzéseket nem támadta a felülvizsgálati kérelmében, ebből kifolyólag a Kp. 117. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásnak nem lehet tárgya az összehasonlításba bevont ingatlanok meghatározása. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szakértő kirendelő végzéseiben egyértelműen és jogszerűen meghatározta az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét, a kártalanítás összege is jogszerűen került meghatározásra.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [35] A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem alapos.
- [36] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdésében foglaltakból következően a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálta felül.
- [37] A Kúria rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság szakértő kirendelő végzése pervezető végzés, ellene önálló jogorvoslatnak nincs helye. Az abban foglaltak az új eljárásban hozott ítélet elleni felülvizsgálati kérelemben voltak támadhatók.
- [38] A Kp. 120. § (5) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [39] Az elsőfokú bíróság az új eljárásban [53] bekezdésben szereplő kúriai iránymutatásnak eleget tett, az [54] bekezdésekben szereplő iránymutatásnak viszont tévesen tett eleget.
- [40] A Kp. 115. § (2) bekezdés folytán alkalmazandó Kp. 110. § (3) bekezdéséből következően az elsőfokú bíróságot a Kúria iránymutatása köti, ezért az új eljárásban hozott ítélet felülvizsgálata során a Kúriának azt kellett megvizsgálnia, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett-e a Kúria iránymutatásának [Kfv.38.343/2019/11., Kfv.35.057/2022/5., Jpe.III.60.037/2022/12.].
- [41] A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az új eljárásra utasító határozat [53] bekezdésben szereplő iránymutatásnak eleget tett azzal, hogy a földhasználót a Kp. 20. § (4) bekezdése alapján a perbeliség lehetőségéről értesítette, ezzel az ügy érdemére kiható egyik lényeges eljárási hibát kiküszöbölte.
- [42] A Kúria kiemeli, hogy – amint erre a szakvéleményben tett észrevételében a II. rendű alperes is felhívta az elsőfokú bíróság figyelmét – az

- új eljárásra utasító határozat [50] bekezdésében tett megállapításból látható, hogy nem az okozta a kiegészített szakvélemény aggályosságát, hogy a megelőző eljárásban kirendelt szakértő ne helyesen határozta volna meg az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét, ezt érdemben a Kúria nem is vizsgálta, hanem az, hogy az összehasonlításra alkalmas adatok körének övezeti besorolását nem az elsőfokú bíróság határozta meg, hanem a megelőző eljárásban kirendelt szakértő.
- [43] A Kúria az új eljárásra adott iránymutatása [54] bekezdésében egyértelműen előírta, hogy az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét a közbenső ítéletben kifejtettekben és a Kstv. 9. § (4) bekezdéséből következően az elsőfokú bíróságnak kell meghatároznia.
- [44] A tekintetben eleget tett az elsőfokú bíróság az [54] bekezdésben szereplő iránymutatásnak, hogy ő maga határozta meg a szakértő kirendelő végzésében az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét. Azonban az új eljárásra utasító határozat [54] bekezdésben foglaltakat félreértelmezte és a jogerős közbenső ítéletre tekintettel a Kstv. 9. § (4) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben helytelenül határozta meg, hogy a felperesi ingatlan mely övezeti besorolású ingatlanokkal hasonlítható össze jogszerűen.
- [45] Amint az a Kúria az új eljárásra utasító határozata indokolásában leszögezte, a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott jogerős közbenső ítélet eldöntötte, hogy a HÉSZI szolgálta az adott kisajátítási eljárást megalapozó közérdekű célt.
- [46] A Kúria a perbeli jogkérdéssel azonos jogkérdés tekintetében hozott Kfv.37.743/2023/10. számú határozatában rámutatott, ha az ingatlan övezeti besorolásának módosítására a kisajátítási eljárást is megalapozó közérdekű cél megvalósítása érdekében kerül sor, akkor a Kstv. 9. § (4) bekezdése alapján, a kártalanítás összegének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok e besorolási módosítását megelőzően helyben kialakult forgalmi értéket kell figyelembe venni.
- [47] Ez a perbeli esetre vetítve azt jelenti, hogy nem a Gip-06, hanem a Má övezeti besorolású ingatlanokat kellett volna figyelembe venni összehasonlításra alkalmas ingatlanként a forgalmi érték meghatározása során. Az elsőfokú bíróság téves megállapítása miatt a perben kirendelt szakértő nem a Kstv. 9. § (4) bekezdésének megfelelő övezeti besorolású ingatlanokat vett figyelembe összehasonlító adatként a forgalmi érték meghatározása során. Mindez a szakvélemény teljes egészének alaptalanságát eredményezte, amelynek következtében az az ítélet alapjául nem fogadható el, az annak alapján megállapított többletkártalanítás jogszerűtlen.
- [48] A Kp. 78. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 316. § (3) bekezdése értelmében az aggályos szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, annak kiküszöbölésére a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség.
- [49] A Kúria megítélése szerint azonban a szakvélemény nem csupán az elsőfokú bíróság téves következtetése miatt nem aggálytalan, hanem amiatt is, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak ellenőrzését, hogy a szakvélemény az eleget tesz-e a Kstv. 9. § (3) bekezdésében és a KMK véleményben foglaltaknak.
- [50] A Kstv. 9. § (3) bekezdés *a)* pontja szerint a kártalanítás összegének megállapítása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult forgalmi értékét kell figyelembe venni.
- [51] A KMK vélemény 1. pontja szerint főszabályként az ingatlan kisajátításáért járó kártalanítás összegének megállapításakor az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult – a kisajátítás időpontjában fennálló – forgalmi értéke irányadó.
- [52] A fentieket levétítve ezt a Kstv. 9. § (3) bekezdés *a)* pontjára, ezeknek az összehasonlító adatoknak elsősorban az adott településről kell származniuk, szemben a szakvéleményben foglaltakkal, ahol az adatok más településről származnak. Ezen adatok figyelembe vehetőségének tisztázását az elsőfokú bíróság elmulasztotta.
- [53] A Kúria az új eljárásra utasító határozata [58] bekezdésében leszögezte továbbá, hogy a kisajátított ingatlan forgalmi értékének meghatározása a szakértő feladata, a korrekciós tényező figyelembevétele a Kstv. rendelkezésein, illetőleg a szakmai szabályozókban foglaltakon alapulhat.
- [54] A perben kirendelt szakértő – a fentiek ellenére – az ingatlan forgalmi értékének megállapításánál úgy alkalmazott 40%-os pozitív korrekciós tényezőt, hogy annak figyelembe vehetőségét sem a Kstv. rendelkezéseivel, sem a szakmai szabályozókban foglaltakkal nem támasztotta alá. Nem került értékelésre, hogy a perbeli ingatlan nem felelt meg az építési telek kritériumainak, a kisajátítás időpontjában szántóként volt hasznosítva, amely egy olyan lényeges tulajdonság, amely nem mellőzhető.
- [55] A Pp. 316. § (3) bekezdése értelmében – a fentiekben kifejtettek szerint – alaptalan és aggályos szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe, annak kiküszöbölésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.
- [56] Mindezekre tekintettel a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [57] A Kúria a megfizetett többletkártalanítás visszafizetésére jogszabályi felhatalmazás hiányában nem tudta kötelezni a felperest, erre vonatkozó, közigazgatási perben alkalmazandó jogalapot a felperes felhívásra sem tudott megjelölni.
- [58] Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak a jelen határozat [47] bekezdésében foglaltaknak megfelelően kell meghatároznia az összehasonlításra alkalmas ingatlanok körét.
- [59] Az ingatlan forgalmi értékének meghatározása során az összehasonlításra alkalmas ingatlanok helyben kialakult – a kisajátítás időpontjában fennálló – forgalmi értéke irányadó. A korrekciós tényező figyelembevétele a Kstv. rendelkezésein, illetőleg a szakmai szabályozókban foglaltakon alapulhat. Korrekció alkalmazásakor annak jogalapját fel kell tüntetni a szakvéleményben.

(Kúria Kfv.VI.37.644/2024/12.)

76 Amennyiben a kereset nem tisztázott, a bíróság köteles az anyagi pervezetés eszközeivel azt tisztázni [2017. évi I. törvény (Kp.) 71. § (3) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 237. § (1) bek., 77. § (5) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az Engedményező bank és az engedményes (a továbbiakban: Engedményes 2017. április 21. napján engedményezési szerződést kötöttek egymással – többek között – a felperes mint adós tulajdonát képező perbeli ingatlan vonatkozásában, majd 2017. április 24. napján közösen a szerződés alapján keretbiztosítéki jelzálogjog jogosult-változás átvezetése iránti kérelmet nyújtottak be. Az alperes a kérelmet az azt a rangsorban megelőző beadványok elintézéséig függőben tartotta és a széljegy fenntartása mellett nyilvántartásba helyezte (88137/1/2017.04.24).
- [2] Az Engedményes jogi képviselője - folyamatban lévő polgári perekre tekintettel - 2020. január 17-én az eljárás felfüggesztését, majd a felperes 2020. július 6-án benyújtott beadványában a felfüggesztés iránti kérelem széljegyről való levételét kérte.
- [3] Az alperes a 2023. augusztus 7. napján kelt 198629/1/2022. számú határozatával a perbeli ingatlanra az Engedményező bank javára bejegyzett keretbiztosítéki jelzálogjogát törölte, és az Engedményes javára 6 000 000 EUR és járulékai erejéig a jelzálogjogot bejegyezte a III/2. alatti bejegyzés rangsorában.
- [4] Az alperes a felperes 2023. szeptember 21-én kelt keresetlevelével megindult peres eljárás alatt a 2023. október 4. napján kelt 160519/2/2023. számú végzésével a 198629/1/2022. számú határozatát visszavonta, és a keretbiztosítéki jelzálogjog jogosult-változás átvezetése iránti kérelem elbírálása tárgyában új eljárást indított arra figyelemmel, hogy az eljárás felfüggesztéséről még nem döntött, majd az ugyanezen a napon meghozott 160519/3/2023. számú határozatával az Engedményes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét visszautasította, és az Engedményező bank és az Engedményes által benyújtott keretbiztosítéki jelzálogjog jogosultjának változása tárgyában az átvezetés iránti kérelemnek helyt adott a III/2. alatti bejegyzés ranghelyén.
- [5] Határozatát a per szempontjából releváns részében az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvtv.) 44. § (1) bekezdésére, 47. § (1)–(2) bekezdésére, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 46. § (1) bekezdés *a*) pontjára alapította.
- [6] Indokolása szerint az Engedményes eljárás felfüggesztése iránti kérelmében megjelölt perek nem a változás bejegyzés iránti kérelemhez csatolt okirat felei között és nem az okirattal kapcsolatban zajlanak, tárgyak sem tartozik az Inyvtv. 47. § (1) és (2) bekezdésében szabályozott esetek közé, ezért az ingatlan-nyilvántartási eljárás felfüggesztése e rendelkezések alapján nem lehetséges, a kérelem Ákr. 46. § (1) bekezdés *b*) pontja [helyesen: *a*) pontja] szerinti visszautasításának volt helye. Egyúttal a keretbiztosítéki jelzálog jogosultjának személyében történt változásról szóló kérelem, a nyilatkozat és az okirat alapján a bejegyzésről döntött.
- [7] A felperes 2023. október 16-i keltezéssel a 198629/1/2022. számú határozattal szemben kijavítási kérelmet terjesztett elő arra hivatkozással, hogy az átvezetés nem felel meg az alapjául szolgáló okirat tartalmának, ugyanis a szerint a keretbiztosítéki jelzálogjog nem terjed ki a

tőkeösszeg járulékaira. Az alperes a 2023. október 26-án meghozott 170060/1/2023. számú határozatával – nem a kérelemnek megfelelő, és az időközben visszavont 198629/3/2022. számú, hanem az azt követően hozott 160519/3/2023. számú – határozatát helyesbítette, a járulékai erejéig kitévelt törölte, utalva arra, hogy a hiba a kérelemben megjelölt határozatot követő bejegyzések során is fennmaradt.

A kereseti kérelem, az alperes védekezése

- [8] A per a felperes 198629/1/2022. számú határozattal szemben 2013. szeptember 21-én kelt előterjesztett keresetlevelével indult meg, és miután az alperes ezen határozatát visszavonta, majd új határozatokat hozott, a felperes a 160519/2/2023. és 160519/3/2023. számú döntések ellen is keresetlevelet terjesztett elő 2023. november 8-án keltezetten, majd a bejegyző határozat helyesbítését követően a felperes az elsőfokú bíróság felhívására nyilatkozott, hogy az alperes 170060/1/2023. számú határozata nem tesz eleget a 2023. szeptember 21-i keresetlevelében foglaltaknak, a keresetét e határozatra is kiterjesztette a 2023. december 21-én kelt 11. sorszámu beadványában.
- [9] Kérte az alperes 198629/1/2022. számú határozatának, a 160519/2/2023. számú végzés új eljárást megindító részének, a 160519/3/2023. számú határozat egészének, valamint az 170060/1/2023. számú határozatának a közlésre visszamenő hatályú megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését.
- [10] Előadta, hogy a támadott határozatok sértik a rangsor elvét [Inyvtv. 7. § (1) bekezdését, 44. §-át, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:180. § (4) bekezdését], mivel ezen határozatok és az ezekkel elintézett kérelem a rangsorban követő széljegyek elbírálása után kerültek meghozatalra. A per tárgyat képező határozatokkal elintézett kérelem iktatószáma rangsorban megelőzte a gazdasági társaság1 2019. július 12-i jelzálogjog bejegyzési kérelmét (széljegy: 130357/2019.07.12.; elintézve: 2023. augusztus 8.), a Törvényszék perindítás tényének feljegyzése iránti megkeresését (széljegy: 181990/2019.11.13., elintézve: 2023. augusztus 8.), valamint a gazdasági társaság2 2020. január 13-i tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmét (széljegy: 35917/2020.01.13.; elintézve: 2023. március 8.). Az alperes akkor járt volna el a rangsor elvének tiszteletben tartásával, ha a 198619/1/2022. számú határozatának visszavonását követően, az új eljárás megindítása és az új határozat meghozatala előtt visszavonja a rangsorban azt követő kérelmek tárgyában hozott határozatait, és ezt követően a perben támadott határozatok meghozatala után intézi el a rangsorban hátrébb álló kérelmeket. A rangsor elve szorosan összefügg a bejegyzéseknek a kérelem benyújtására való visszaható hatályával [Ptk. 5:178. § (4) bekezdés]. Az alperes a rangsor elvének megsértésével olyan helyzetet teremtett, mintha a jelzálogjog és a tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmek beérkezésekor a keretbiztosítéki jelzálogjog jogosultjának átvezetése iránti kérelem még be sem érkezett volna. Ez az eljárás sérti az ingatlan-nyilvántartás Ptk. 5:171. §-a szerinti közhitelességét is.

- [11] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a 160519/3/2023. számú határozat vonatkozásában nem állapítható meg rangsortörés az ingatlanügyi hatóság részéről. A felperes állításával ellentétben a 88137/2017 iktatószámom széljegyzett kérelem nem 2023. október 4-én, hanem 2023. augusztus 7-én került elintézésre a 198629/1/2023. számú határozattal, azaz egy nappal korábban, mint a 130357/2019, 181990/2019 és 35917/2020 iktatószámom széljegyzett beadványok. Téves és jogszabályokkal nem alátámasztott a felperes álláspontja, hogy valamennyi, a perbeli kérelmet követő rangsorban álló kérelem elbírálásáról szóló határozatot vissza kellett volna vonnia. Az Inyvtv. 60. § (2) bekezdéséből nem következik, hogy minden esetben vissza kellene állítani az eredeti tulajdoni lap-állapotot. A jogszabályhely valódi értelme az, hogy ha a közigazgatási per során olyan határozat születik, amelynek eredményeképpen olyan tulajdonilap-állapot alakul ki, amely ismeretében a rangsorban következő beadványok elbírálása más eredménnyel zárulna, akkor kell ezeket a rangsorban következő beadványokat a megváltozott ingatlan-nyilvántartási állapotra tekintettel ismételt elbírálni. Jelen esetben nem volt megváltozott tulajdoni lap-állapot, ami indokolta volna a soron következő beadványok ismételt elbírálását. A tulajdoni lap III/13. sorszáma alá bejegyzett keretbiztosítéki jelzalogjog ranghelye 2017. április 24. napja, azaz az erre irányuló kérelem benyújtásának napja, az Inyvtv. 7. § (1) bekezdésének megfelelően.
- A jogerős ítélet**
- [12] Az elsőfokú bíróság a 2024. január 31. napján kelt és 2024. március 5. napján jogerőre emelkedett 15. sorszámú végzésével – abban a részében, mely szerint az eljárás felfüggesztéséről való döntéshozatal az érdemi határozat meghozatalát megelőzi – az eljárást megszüntette arra figyelemmel, hogy az alperes a 160519/3/2023. számú határozatával eleget tett azon kereseti kérelemnek, hogy a felfüggesztés iránti kérelemről az érdemi döntéshozatalt megelőzően kell határozni.
- [13] Ezt meghaladóan a bíróság a felperes keresetét a 2024. május 21-én meghozott jogerős ítéletével elutasította. Ítéleti indokolása szerint a keretbiztosítéki jelzalogjog jogosult-változás átvezetése iránti kérelem elintézésékor a földhivatalnak az ingatlan-nyilvántartási jogszabályok előírásainak megfelelően kellett eljárnia. Az ingatlan-nyilvántartás alapintézménye a rangsortartás szerinti eljárás elve, amelyet az Inyvtv. 7. § (1) bekezdése és 44. § (1) bekezdése rögzít. Az alperes akkor sértette volna meg a rangsor elvét, ha a később érkezett beadványt hamarabb intézi el, mint azt, amelyik korábban érkezett, anélkül, hogy az érintettek ehhez hozzájárultak volna. Az Inyvtv. 43. §-a értelmében a közbenső intézkedések – így különösen a hiánypótlási felhívás, a meghallgatás, az ügyész értesítése közérdekű jogorvoslat iránt, továbbá a jogorvoslatok és a függő hatályú bejegyzések – a rangsort nem érintik. Az alperes a felperes keresetére reagálva és eljárva intézkedett, hozott döntést az eljárás felfüggesztése iránti kérelemről, orvosolta a keresetben kifogásolt jogsértést, mely nem jelentett rangsorcsere-t, nem változtatta meg a beadványok rangsorát. Az Inyvtv. 54. § (4) bekezdése pedig kifejezetten akként rendelkezik, hogy a határozat kiegészítéséről, továbbá a bejegyzéssel, feljegyzéssel, adatok átvezetésével kapcsolatos döntés saját hatáskörben történő kijavításáról, módosításáról, visszavonásáról az ingatlanügyi hatóság az eredeti kérelem rangsorában újabb döntést hoz, egyidejűleg a bejegyzést helyesbíti, törli, illetve a hiányzó bejegyzést pótolja. Az alperes ennek megfelelően, az eredeti kérelem rangsorában hozta meg újabb döntését, ami tehát rangsorcsere-t nem minősülhet, így alperes nem sérthette meg eljárása során a felperes által hivatkozott Ptk. 5:180. § (4) bekezdésében foglaltakat sem.
- [14] Összefoglaló megállapítása szerint a rangsor elve azért nem sérült, mert az alperes 2023. augusztus 7-én meghozta a döntést a keretbiztosítéki jelzalog átvezetéséről, amely megelőzte az ezt követő széljegyeken szereplő kérelmek elintézését. A kérelem elintézése tehát nem a 2023. október 4. napján kelt határozathoz kapcsolódik, mivel az a 2023. augusztus 7-én kelt érdemi döntés folyamánként keletkezett. A felperes sem tudta alátámasztani azt a keresetében, hogy milyen konkrét jogszabályi alapon dönthetett volna ezt követően alperes akként, hogy visszavonja a később következő kérelmek alapján hozott döntéseit.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [15] A felperes a jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az alperes 198629/1/2022., 160519/2/2023., 160519/3/2023. és 170060/1/2023. számú döntéseinek megsemmisítését, az alperes új eljárásra történő kötelezését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való utasítását kérte.
- [16] Álláspontja szerint a jogerős ítélet az Inyvtv. 7. § (1) bekezdését, 5. § (1) bekezdését, 44. § (1) és (2) bekezdését, 47/A. § (1) bekezdés a) pontját, valamint a Ptk. 5:169. §-át, 5:171. §-át és 5:180. § (4) bekezdését sérti, ellentétes a Legfelsőbb Bíróság Kfv.III.37.621/2009/3. és Kfv.IV.37.122/2007/7. határozatában foglalt jogértelmezéssel.
- [17] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a rangsor elvét, nyilvánvalóan és súlyosan félreértelmezte az „elintézés” fogalmát. Elintézés alatt a jogerős befejezést kell érteni, vagyis az adott rangsor szerinti beadvány akkor tekinthető véglegesen elintézettnek, ha azt jogorvoslattal tovább nem támadják. Ha az adott rangsor szerinti eljárás véglegesen befejeződött, akkor lehet megkezdeni a rangsorban következő ingatlan-nyilvántartási eljárást. A perbeli ügyben azonban nem ez történt. A perbeli, keretbiztosítéki jelzalogjog átjegyzése iránti kérelem a mai napig nem került véglegesen elintézésre, hiszen az e tárgyban hozott első határozat ellen a felperes kereseti kérelmet terjesztett elő, melynek alapján az alperes azt visszavonta; a jelen per tárgyát képező határozatok ellen pedig szintén keresetet terjesztett elő. Az alperes a jelen perbeli határozatait a később érkezett határozatok változatlanul hagyása mellett, azok elintézését követően hozta meg, megsértve ezzel a rangsor elvét.

- [18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az Inyvtv. 43. §-át is, ugyanis az Inyvtv. 1. § (1a) bekezdése szerint a törvény alkalmazása során a Ptk. Ötödik Könyvének Negyedik Részében meghatározott ingatlan-nyilvántartási rendelkezések, valamint az Ákr. rendelkezései szerint – az Inyvtv.-ben meghatározott eljárási szabályok figyelembevételével – kell eljárni. Az Ákr. IX. „Jogorvoslat” fejezetébe tartozó 120. § alapján jogorvoslat a döntés visszavonása vagy módosítása. Jelen perbeli ügyben tehát nem minősül jogorvoslatnak a 198629/1/2022. számú határozat visszavonását követő új eljárás indítása (160519/2/2023. számú végzés) és az eljárás felfüggesztése iránti kérelem visszautasítása (elutasítása) és a keretbiztosítéki jelzálogjog új határozatban történő átjegyzése (160519/3/2023. számú határozat). Az új eljárás indítása, a felfüggesztési kérelem elbírálása és új határozat hozatala nem tartoznak sem az Ákr. IX. fejezete, sem az Inyvtv. V. fejezete szerinti jogorvoslatok körébe, így nem tartoznak az Inyvtv. 43. § hatálya alá sem, ennek megfelelően a rangsor elvének a felülvizsgálni kért döntések esetében is érvényesülnie kell, ezen döntések a rangsort érintik. Abban a nem várt esetben, ha az annak felülvizsgálatára előterjesztett kereset nem vezet eredményre, kifejtette, hogy a keretbiztosítéki jelzálogjog átvezetése iránti kérelem elintézése nem a visszavont határozattal, hanem az alperes új eljárás során meghozott, 160519/3/2023. számú határozatával, 2023. október 4-én történhetett meg. Ennek megfelelően a 2017. április 24. napján érkezett keretbiztosítéki jelzálogjog bejegyzése iránti kérelem legkorábban 2023. október 4. napján kerülhetett elintézésre. Ez az értelmezés van összhangban a Kfv.IV.37.122/2007/7. számú eseti döntéssel. A rangsor elvének az felelt volna meg, ha annak okán, hogy az alperes nem bírálta el az Engedményes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét, nemcsak a 198629/1/2022. számú, hanem – ugyanazon jogi indokkal, az Ákr. 115. § (1) bekezdése alapján – valamennyi, azt követően előterjesztett kérelem tárgyában hozott döntését is visszavonja.
- [19] Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság az Inyvtv. 44. § (1) és (2) bekezdését és 47/A. § (1) bekezdés a) pontját is tévesen alkalmazta. Utalt arra, hogy az Inyvtv. 47/A. §-át hatályba léptető 2005. évi CXXII. tv. 26. §-ának indokolása szerint: „A korábban rendeleti szinten szabályozott függőben tartásra vonatkozó rendelkezéseket a módosítás törvényi szintre emeli. Erre a Ket. ügyintézési határidők számítására vonatkozó rendelkezései, valamint a rangsor elvének maradéktalan érvényre juttatása miatt van szükség.” Tekintettel itt is arra, hogy az elsőfokú bíróság a beadványok „elintézésének” fogalmát nem megfelelően értelmezte, ezáltal megsértette az Inyvtv. 47/A. § (1) bekezdés a) pontját is, hiszen alperes nem tartotta függőben a 130357/2019.07.12., 181990/2019.11.13. és 35917/2020.01.13. számon iktatott beadványokat a 88137/2017.04.24. számon iktatott beadvány elintézéséig.
- [20] Előadta továbbá, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 5:169. §-át és 5:180. § (4) bekezdését is, mert elfogadta a kérelmeknek alperes által azok ingatlan-nyilvántartási sorrendjétől eltérően történő elintézését a rangsor megváltoztatására irányuló érdekelte hozzájárulás nélkül. Emellett a forgalom biztonsága [Ptk. 5:178. § (4) bekezdés], az ingatlan-nyilvántartás közhitelessége [Ptk. 5:171. § (2) bekezdés, Kfv.IV.37.122/2007/7.] és tájékoztató funkciója is súlyosan sérült, mert határozataival olyan – súlyosan jogsértő – helyzetet teremtett, mintha a jelzálogjog, illetve a tulajdonjog bejegyzési kérelmek beérkezésekor a perbeli határozatokkal elintézett keretbiztosítéki jelzálogjog átjegyzési kérelem még be sem érkezett volna az ingatlan-nyilvántartásba, illetve a tulajdoni lapon meg sem jelent volna. Az alperes eljárásából – és az elsőfokú bíróság álláspontjából – az is következne, hogy a széljegyek sorrendjének és tartalmának nem lenne jelentősége. Ez az Inyvtv. 5. §-ának sérelmét is okozza.
- [21] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [22] A Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet az elsőfokú bírósági eljárás szabályainak súlyos megsértése miatt az érdemi felülbírálatra alkalmatlan.
- [23] A Kúria a jogerős ítéletet - a bizonyítás és vizsgálat hivatalbóli elrendelésének körén kívül - csak a felülvizsgálati kérelem, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem, és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálhatja felül [a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése értelmében alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése], az eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt [Kp. 120. § (5) bekezdése]. Ugyanakkor a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának feltétele, hogy a jogerős bírósági eljárás és döntés megfeleljen az eljárásjog által támasztott alapvető követelményeknek. A Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 110. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kúria a jogerős ítéletet – a felülvizsgálati, a csatlakozó felülvizsgálati kérelem, illetve az ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül – végzéssel hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, ha az ítélet olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan.
- [24] A felülvizsgálati eljárásban új jogsértés megjelölésének nincs helye, a Kúria az elsőfokú bíróság által elbírált jogsértések kapcsán hozott döntés jogszerűségét vizsgálja, a keresetben nem kifogásolt jogsértésen túlmenően újabb jogsértések a felülvizsgálati kérelemben nem jelölhetők meg, kivéve amelyek az elsőfokú bíróság eljárásjogi jogsértéséhez kapcsolódnak. Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az Inyvtv. 47/A. § (1) bekezdés a) pontja megsértésére vonatkozó felülvizsgálati kérelem nem vizsgálható érdemben, e jogsértés nem volt a kereset része, arról nem foglalható állás.
- [25] A Kúria rámutat, hogy a kereset érdemi elbírálásának alapvető feltétele, hogy az elsőfokú bíróság tisztázza a kereset tartalmát, különösen, ha a felperes abban

- négy, különböző, egymást követő időpontban hozott közigazgatási határozatot támad.
- [26] Az alperes a felperes első, 2023. szeptember 21-i keresetlevelére tekintettel a 2023. október 4. napján kelt 160519/2/2023. számú végzésével a 198629/1/2022. számú határozatát visszavonta, jogilag tehát az nem létezik. Az elsőfokú bíróság az eljárást csupán a kereset azon hivatkozása tárgyában szüntette meg, amely szerint az eljárás felfüggesztéséről való döntéshozatalnak az érdemi határozat meghozatalát meg kell előznie (15. számú végzés). Az elsőfokú bíróság ennek ellenére nem tisztázta, hogy a felperes – a megváltozott jogi helyzetre tekintettel – milyen jogsérelmet állít a visszavont határozattal kapcsolatban, a jogerős ítélet indokai azonban e visszavont határozattal nem hozhatók összefüggésbe.
- [27] Emellett a felperes a 198629/1/2022. számú határozatot visszavonó 160519/2/2023. számú végzés tartalmát csak részben támadta, magát a határozat visszavonásáról szóló rendelkezést nem. Ez a tény egyrészt nem tűnik ki a jogerős ítéletből, másrészt pedig az elsőfokú bíróság e végzéssel kapcsolatos ítéleti érvelést nem adott, a jogerős ítélet indokolása pedig nem hozható összefüggésbe a visszavonó végzés keresettel támadott rendelkezésének (a határozat visszavonására tekintettel új eljárás elrendelése) tartalmával. Ehhez hasonlóan az elsőfokú bíróság nem tisztázta, hogy az 170060/1/2023. helyesbítő határozattal kapcsolatban pontosan mi a felperes által állított jogsérelm, és a jogerős ítélet indokolása sem hozható összefüggésbe annak tartalmával.
- [28] A Kp. 71. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 237. § (1) bekezdése szerint „Ha a fél perfelvételi nyilatkozata – e § alkalmazásában ideértve a keresetlevélben feltüntetett nyilatkozatokat is – hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó, a bíróság közrehat abban, hogy a fél a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, illetve annak hibáit kijavítsa.” Ezen rendelkezésnek a Kp. 77. § (5) bekezdése értelmében a tárgyaláson kívül intézendő ügyekben is érvényesülniük kell.
- [29] A kereset pontos tartalmának tisztázása, majd az egyes közigazgatási döntésekkel kapcsolatos jogerős döntés előfeltétele a rendkívüli perorvoslati eljárásban hozandó érdemi döntésnek. Ezek hiányában a jogerős ítélet olyan formai hiányosságban szenved, amely a felülvizsgálati érdemi döntés meghozatalát kizárja, és a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 110. § (1) bekezdés c) pontja megfelelő alkalmazásával a jogerős ítélet – felülvizsgálati kérelem korlátaira tekintettel nélküli – hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő kötelezését eredményezte.
- [30] Az elsőfokú bíróság az új eljárásban köteles tisztázni, hogy a keresettel támadott közigazgatási döntések, illetve a megjelölt részük vonatkozásában a felperes milyen jogsérelmet állít. A kereset pontos tartalmának tisztázáshoz köteles az anyagi pervezetés eszközeit alkalmazni.
- [31] Ezt követően kerül abba a helyzetbe, hogy a keresetről döntést hozzon. Figyelemmel kell lennie arra, hogy az eredeti keresettel támadott határozatát az alperes visszavonta, tehát az jogilag nem létezik. A döntését a felperes által az egyes közigazgatási döntések tartalmához, illetve az azokkal kapcsolatban állított jogsérelmhez igazodva köteles megindokolni.
- [32] Mindemellett a Kúria megjegyzi, hogy az Engedményes a 2024. április 23. napján érkezett 20. sorszámú beadványában a Kp. 20. § (1) bekezdésére hivatkozással előadta, hogy jogát vagy jogos érdekét a perben vitatott közigazgatási tevékenység [160519/2/2023. számú végzés, 160519/3/2023. számú határozat] közvetlenül érinti, a perben hozandó ítélet közvetlenül érintheti, és kérte, hogy a peres eljárásba érdekelteként belépessen. Emellett az Engedményes ezen beadványában előadta, hogy a 198629/1/2022. számú határozattal szemben indított perről sem volt tudomása, az alperes és a bíróság annak megindításáról nem értesítette, így kérelme e körre is kiterjed. Az elsőfokú bíróság ezen kérelemre a 2024. április 30.-án kelt 21. sorszámú végzésben tájékoztatta az Engedményest, hogy a 2024. január 10. keltezésű, 12. sorszámú végzésével már felhívta az érdekelteként történő perbelépés lehetőségére, amelyet részére elektronikus úton megküldött, mellékelte a letöltési igazolást. A jogerős ítélet meghozatalát (2024. május 21.) követően azonban az Engedményes tájékoztatta az elsőfokú bíróságot a 2024. május 24-i beadványában, hogy nem az ő, hanem egy hasonló elnevezésű gazdasági társaság elektronikus elérhetőségére került az értesítés kiküldésre. Figyelemmel arra, hogy ezen tény nem tisztázott, a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság az Engedményes kérelme tárgyában is köteles megalapozott tények alapján és az eljárásjogi szabályok, különösen a Kp. 20. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezés figyelembevételével eljárni.
- [33] Kiemeli a Kúria, hogy több keresetlevél egy perben egyesítést követően tárgyalható egy perszámon, ennek megtörténte a jelen ügyben elmulasztásra került.
- [34] Végül a Kúria a per fő kérdésével kapcsolatban rámutat, hogy a Ptk. 5:180. §-a, valamint az Inyvtv. 7. §-a és 44. §-a értelmében egy kérelem ranghelye, illetve a kérelmek rangsora ingatlan-nyilvántartási eljárási szabály is, amely megsértése eljárásjogi jogszabálysértést jelent. A kérelem, illetve a bejegyzés ranghelye határozza meg azok rangsorát, azaz egyrészt a kérelmek elbírálásának, másrészt pedig az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jogok anyagi jogi értelemben vett hatályosulásának, érvényesíthetőségének sorrendjét [Ptk. 5:169. §]. Ha a bejegyzésen további bejegyzések alapulnak, a bejegyzés törlése (pl. a bejegyzésről szóló határozat visszavonása folytán) a törölt bejegyzésen alapuló bejegyzésekre is hatással lehet. Ennek figyelembevételével szükséges állást foglalni arról, hogy az alperes keresettel támadott döntései a ranghelyre, illetve a rangsorra vonatkozó rendelkezéseket sértik-e, illetve az esetleges jogsértés a felperes számára okozott-e jogsérelmet. Egyedi jogsérelm esetleges hiányának következményét a bíróság köteles levonni.

(Kúria Kfv.V.37.455/2024/7.)

77 A másodfokú hatóság a fellebbezési eljárás során a fellebbezésben foglaltakhoz nincs kötve. A fellebbezéshez való kötöttség hiánya azonban nem jelenti azt, hogy a fellebbezési érvek között önkényesen válogathat, hanem a fellebbezés valamennyi releváns elemére ki kell térnie és arról az indokolásában számot kell adnia. Ennek elmaradása esetén, az ügy érdemére is kiható eljárási szabálysértés miatt a határozat megsemmisítése indokolt [Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bek.; 2016. CL. törvény (Akr.) 81. § (1) bek., 119. § (4) bek.].

A fülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes thaiföldi állampolgár 2022. szeptember 14-én a bangkoki külképviseleten munkavállalási célú tartózkodási engedély kérelmet terjesztett elő, amely alapján az elsőfokú idegrendészeti hatóság 2022. december 28-án kiállította részére a 2023. szeptember 10. napjáig érvényes tartózkodási engedélyt. A felperes 2023. március 25-én utazott be Magyarországra.
- [2] A felperes 2023. június 14-én egyéni vállalkozóként történő jövedelemszerzés céljából a tartózkodási engedély meghosszabbítását kérte. Az elsőfokú hatóság 2023. augusztus 9-én hiánypótlást bocsátott ki, majd 2023. október 6-án meghozta a 106-1-62660/10/2023-T számú határozatát, amelyben a kérelmet elutasította és a felperest Thaiföld területére kiutasította. Indokolásában a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 16. § (4) bekezdésére hivatkozott, amely szerint a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem kizárólag akkor teljesíthető, ha a kérelem benyújtását megelőző bármely száznyolcvan napon belül a felperes magyarországi tartózkodása a kilencven napot meghaladta.
- [3] A felperes által előterjesztett fellebbezés alapján eljáró alperes az elsőfokú határozatot a 2024. március 1. napján meghozott 106-T-50981/6/2023. számú határozatával helybenhagyta. Határozata indokolásában kifejtette, hogy a felperes a tartózkodása célját, szálláshelyét megfelelően igazolta, rendelkezik a magyarországi megélhetése biztosítására elégséges anyagi fedezettel, a tovább vagy visszautazáshoz szükséges feltételekkel és szerepel a külföldi egyéni vállalkozók nyilvántartásában. A felperes esetén ugyanakkor nem teljesülnek a Harmtv. 16. § (4) bekezdésében foglalt feltételek, mivel a tartózkodási engedély kiadását követően csak 2023. március 25-én érkezett Magyarországra, így az újabb kérelem előterjesztése és a beutazása között nem telt el a törvényben előírt, legalább kilencven nap. Miután a jogszabály kógens, kimentésre vagy méltányosság gyakorlására nincs lehetőség, a kérelmet az elsőfokú hatóság helytállóan utasította el. Megállapította, hogy a lefolytatott vizsgálat alapján a Thaiföldi Királyság biztonságos származási országnak tekinthető, ezért a Harmtv. 42. § (1) bekezdése és 43. § (2) bekezdés b) pontja alapján az idegrendészeti kiutasítás is jogszerű.

A felperes keresete és az alperes védekezése

- [4] A felperes az alperes határozatával szemben közigazgatási pert indított. Keresetében az alperes határozatának elsőfokú határozatra kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú hatóság új eljárása

kötelezését kérte. Sérelemzte, hogy az elsőfokú hatóság az eljárása során az ügyintézési határidőt nem tartotta be, mert az eljárás lefolytatására irányadó 21 nap határidő 2023. július 10. napján letelt és a határozatát csak 2023. október 9-én hozta meg. Ez az eljárási szabálysértés az ügy érdemére is kihatott, mert amennyiben júliusban értesült volna a Harmtv. 16. § (4) bekezdésének hatóság általi értelmezéséről, nem lett volna akadálya annak, hogy az engedélye szeptemberben történt lejártáig a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmét ismételten előterjessze. Az ügyintézési határidő túllépésére vonatkozó kifogását már a fellebbezésben is előadta, azonban az alperes az erre vonatkozó érveit érdemben nem bírálta el. Vitatta a Harmtv. 16. § (4) bekezdésben foglalt alperes általi értelmezését is, mert álláspontja szerint a tartózkodása időtartama megállapításánál nem a tényleges magyarországi jelenlétét, hanem a tartózkodási engedély kiállításának időpontját kellett volna figyelembe venni. Az alperes túl kevés országinformáció alapján döntött arról, hogy esetében a visszaküldés tilalma nem áll fenn, ezért a határozat kiutasító rendelkezése is megalapozatlan. Hivatkozott még a határozat jogorvoslati kioktatásának hiányosságára és egy másik thaiföldi állampolgár ügyére is, akinek a tartózkodási engedélye tovább volt érvényes, így az elsőfokú határozat kézhezvételét követően még lehetősége volt arra, hogy a korábbi kérelmét visszavonva a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránt újabb kérelmet terjesszen elő.

- [5] Az alperes a védiratában – a határozatban foglalt indokokat fenntartva – a felperes keresetének elutasítását kérte.

A jogerős ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a felperes keresetét elutasította. A Harmtv. 87/M. § (1) bekezdésére utalva a tájékoztatás hiányosságával kapcsolatban előadott érveket alaptalannak tartotta és rámutatott arra, hogy az esetleges hiányos tájékoztatás a felperest a jogorvoslati joga gyakorlásában nem akadályozta. A határozat kiutasításra vonatkozó rendelkezésével kapcsolatban kifejtette, hogy a felperes a kérelem benyújtásakor kifejezetten vállalta az Európai Unió területének önkéntes elhagyását és a megelőző eljárás során nem tett olyan nyilatkozatot, hogy a kiutasítás esetén üldöztetés érne. A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (4) bekezdése értelmében ezért a keresetben a visszaküldési tilalom kapcsán már nem hivatkozhatott az indoklás megalapozatlanságára és a határozat erre vonatkozó megállapításait a keresetében is csak általánosságban vitatta. Nem találta alaposnak a felperes azon érvelését sem, hogy az alperes a fellebbezésben foglaltakat nem bírálta el teljeskörűen, mert a Harmtv. nem tartalmaz olyan előírást, amely szerint az alperesnek a fellebbezésben előadott valamennyi érvet a határozatban meg kellene jelenítenie. Megállapította, hogy a Harmtv. 86/O. § (1) bekezdése alapján az ügyintézési határidő 21 nap volt, ezért az elsőfokú hatóság az eljárási határidőt valóban túllépte. Arra következtetésre jutott, hogy ez az eljárási szabályszegés a határozat érdemi elbírálására azonban nem hatott ki, mert a

tartózkodási feltételek hiánya mindenképpen az idegrendészeti kiutasítást eredményezte volna. Az a körülmény, hogy határidőben meghozott döntés esetén a felperesnek lehetősége lett volna újabb kérelmet előterjeszteni, nem a jelen ügyben meghozott döntés érdemét érinti. Az ügy érdemében a Harmtv. 16. § (4) bekezdés értelmezése kapcsán a Kúria Kfv.IV.37.869/2020/7. számú ítéletét irányadónak tekintve, kifejtette, hogy a tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelem teljesítésének feltételénél a felperes tényleges magyarországi tartózkodása időtartamát kellett figyelembe venni.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

- [7] A felperes a felülvizsgálati kérelmében elsődleges a jogerős ítélet megváltoztatását, az alperes határozatának – lehetőség szerint az első fokon meghozott közigazgatási cselekményre is kiterjedő – megsemmisítését és a közigazgatási szerv új eljárás lefolytatására kötelezését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Kifejtette, hogy az alperes döntéséhez az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés vezetett, amelyet az elsőfokú közigazgatási hatóság valósított meg az ügyintézési határidő túllépésével. Az elsőfokú hatóság által elkövetett eljárási szabálysértést a fellebbezésben előadottak ellenére az alperes a másodfokú eljárásban nem értékelte, az elsőfokú bíróság pedig ezt a körülményt figyelmen kívül hagyva, jogszabálysértő módon maga értékelte az ezzel összefüggésben általa előadottakat. Az elsőfokú bíróság ítélete ezért a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér, mert a bíróság a fellebbezésben is megjelölt eljárási jogszabálysértést anélkül bírálta el, hogy arról az alperes érdemben döntött volna. E körben hivatkozott a Kúria Kfv.X.37.389/2019/6. és a Törvényszék 29.K.707.467/2020/19. számú határozatára. Felperes álláspontja szerint a másodfokú hatóságnak a fellebbezésben foglaltakat teljeskörűen kellett volna elbírálnia, ezt a kötelezettségét nem érinti, hogy az ügy fellebbezésben elő nem adott körülményeit is jogosult volt értékelni. Utalt a Kúria Kfv.VI.37.739/2016/3. számú ítéletében kifejtettekre is, amely szerint a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során csak a támadott határozatban megjelölt indokok vehetők figyelembe, a bíróságnak nincs lehetősége a határozat kiegészítésére és ezáltal jogszerűvé tételére a közigazgatási perben. Az elsőfokú ítélet a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa JPE.II.60.046/2022/6. számú határozatában foglaltakkal is ellentétes, amely a tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz kapcsolódóan alkotmányos követelményként fogalmazta meg a hatóság eljárási határidő betartására vonatkozó kötelezettségét.
- [8] Az alperes az érdemi ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Kifejtette, hogy a törvényszék indokolása helytálló, a másodfokú eljárása során pedig a fellebbezés érdemi érveit megfelelően értékelte. Az elsőfokú hatóság hiánypótlásra történő felhívása a döntés meghozatalát megelőzően indokolt volt, ezért nem valós a felperes feltételezése, hogy az elsőfokú

hatóság azért nem döntött a felperes tartózkodási engedélye érvényességi ideje alatt, hogy ellehetlenítse az újabb tartózkodási engedély meghosszabbítása iránti kérelmének előterjesztését. Az ügy érdemi eldöntésére az ügyintézési határidő elmulasztása nem hatott ki, mert a felperes kérelme a Harmtv. 16. § (4) bekezdése alapján nem volt engedélyezhető. Megjegyezte, hogy a felperest a tartózkodási engedély érvényességi ideje alatt az elsőfokú idegrendészeti hatóság más ügyben hozott döntése alapján is kiutasította.

- [9] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelemre tett észrevételében a korábban kifejtett érveit fenntartva, kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a már hivatkozott kúriai határozatoktól jogkérdésben eltér, mert a megelőző eljárásban a fellebbezésben általa megjelölt jogszabálysértést úgy bírálta el érdemben, hogy arról alperes nem döntött. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a fellebbezésben foglalt valamennyi érvet – erre vonatkozó Harmtv.-beli rendelkezés hiányában – az alperes határozatában nem kellett részletesen megjeleníteni és azokról egyesével döntést hozni. Ez az álláspont lehetőséget adna a hatóságoknak arra, hogy a fellebbezésben foglaltakat egyáltalán ne vagy csak kis részben bírálják el, kiüresítve a jogorvoslati jogot és értelmetlenné téve a kétfokú közigazgatási eljárást. A törvényszék tévesen foglalt állást arról is, hogy az ügyintézési határidő túllépése az ügy érdemére nem hatott ki, ezt cáfolja a már hivatkozott Jpe.II.60.046/2022/6. számú Jogegységi határozat, amelynek értelmében az eljárási határidő be nem tartása a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog súlyos sérelmét jelenti, a határidő be nem tartását az ügyfél javára kell értékelni. Az alperes ellenkérelmében kifejtett indokaival szemben az ügyben nem a határidő túllépés pontos számszaki megjelölésének, hanem annak volt jelentősége, hogy az alperes a törvényben előírt 21 nap határidőhöz képest mintegy három hónappal később hozta meg határozatát, úgy, hogy már a hiánypótlás kibocsátása is jóval a határidő lejártát követően történt. Ha az elsőfokú hatóság határidőben dönt a kérelemről, akkor az újabb kérelme nagy valószínűséggel sikerre vezetett volna, melyet a kolléganője azonos tárgyú ügyben hozott határozata csatolásával valószínűsített is. Az ellenkérelmében hivatkozott korábbi kiutasításának sincs jelentősége a jelen ügyben, mert akkor a határozatnak eleget téve kiutazott az országból és ezt követően 2023. június 9-én a Ferihegy-2 határátkelő ponton legálisan tért vissza Magyarországra.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [10] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – alapos.
- [11] A Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján, a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között – a megjelölt jogszabálysértések mentén – vizsgálta felül.
- [12] A felperes a felülvizsgálati kérelmében eljárási jogszabálysértésként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság az ügyintézési határidő elsőfokú hatóság általi elmulasztása és annak az ügy érdemére

- történi kihatása körében a keresetében előadottakat úgy bírálta el érdemben, hogy az alperes a határozata indokolásában a fellebbezés erre vonatkozó érveire egyáltalán nem tért ki.
- [13] Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 119. § (4) bekezdése értelmében a fellebbezést a másodfokú hatóság bírálja el, amely a fellebbezéssel megtámadott döntést és az azt megelőző eljárást megvizsgálja. A másodfokú hatóság eljárása során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz.
- [14] A másodfokú hatóság fellebbezési jogkörére vonatkozó fenti szabályozás és az ahhoz kapcsolódó bírói gyakorlat az Ákr.-t megelőzően hatályos, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 104. § (3) bekezdés rendelkezéseihez képest a lényegét tekintve nem változott. E szerint a másodfokú hatóság a fellebbezés alapján az elsőfokú eljárást teljes egészében jogosult megvizsgálni, vagyis a fellebbezési eljárás az ügy egészére kiterjed függetlenül attól, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Ennek során érvényesül a teljes felülbírálat elve is, ami azt jelenti, hogy a másodfokú hatóság az eljárása során a fellebbezési kérelem valamennyi releváns elemét köteles értékelni (Kfv.II.35.033/2013/7., Kfv.V.35.493/2016/10.).
- [15] A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható, hogy a felperes már az elsőfokú határozattal szemben előterjesztett fellebbezésében is előadta, hogy az elsőfokú hatóság az ügyintézési határidőt az ügy érdemére kiható módon túllépte, mert a határidőben meghozott határozat esetén lehetősége lett volna a kérelem ismételt előterjesztésére, és miután minden egyéb tartózkodási feltételnek megfelelt, az elsőfokú idegenrendészeti hatóság a tartózkodási engedélyét meghosszabbíthatta volna. Az alperes a határozata indokolásában a fellebbezésnek az ügyintézési határidő túllépésére vonatkozó előadására érdemben nem reagált, e körben semmilyen megállapítást, illetve jogi érvelést nem tett. A felperes a keresetében és a 2024. május 16. napján kelt – tárgyalást megelőzően előterjesztett – írásbeli beadványában egyaránt hivatkozott az ügyintézési határidő túllépésére, illetve annak az ügy érdemére kiható voltára azzal, hogy a másodfokú hatóság e fellebbezési érveivel érdemben nem foglalkozott, ezért az alperes döntése felülbírálatra alkalmatlan és a határozat megsemmisítése indokolt. Az elsőfokú bíróság e kereseti érvelést érdemben elbírálván, azt állapította meg, hogy az elsőfokú hatóság az ügyintézési határidőt valóban túllépte, de az eljárási szabályszerűsége az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki.
- [16] A másodfokú hatóság Ákr. 119. § (4) bekezdéséből következő fellebbezési jogkörével kapcsolatban a felperes által hivatkozott Kfv.X.37.389/2019/6. számú kúriai ítélet teljes körű felülbírálatra vonatkozó megállapításait a Kúria a Kfv.X.38.305/2019/9. számú ítéletében is megerősítette, amikor elvi érveléssel fogalmazta meg, hogy a „másodfokú hatóság nem kizárólag a fellebbezésben meghatározott körben vizsgálódhat, hanem annál szélesebb körben is, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne köteles kimeríteni a fellebbezésben foglaltakat, az abban szereplő valamennyi évrre választ adni, azokat kivizsgálni és minderről a döntése indokolásában számot adni”. A fentiek alapján a kúriai gyakorlat a fellebbezési jogkör terjedelmével kapcsolatban egységes és következetes.
- [17] A teljes felülbírálat elvére figyelemmel a fellebbezéshez kötöttség hiánya tehát nem értelmezhető akként, hogy az alperes önkényesen válogathat a fellebbezés érvei között és azokat tetszőlegesen válaszolhatja meg, ezzel ellenkezőleg a fellebbezés valamennyi releváns kérdésére választ kell adnia. Az ügyintézési határidő túllépése mint eljárási szabálysértés és annak állítása, hogy ez a körülmény az ügy érdemére is kihatott, nem tekinthető lényegtelen jogi érveknek, és az elsőfokú bíróság sem tekintette annak, hiszen az erre vonatkozó kereseti előadást érdemben megválaszolta. Ellenkező esetben az ítélete indokolásában azt kellett volna kifejtenie, hogy ebben a kérdésben az alperesnek nem kellett állást foglalnia, mert az az ügy mikénti eldöntése szempontjából nem volt releváns. A fellebbezésben foglalt valamely lényeges kérdés kimerítésének hiánya ugyanakkor azt eredményezi, hogy az alperes határozata az Ákr. 81. § (1) bekezdésébe ütközően hiányos, és annak orvoslása a közigazgatási perben már nem lehetséges.
- [18] A Kúria a Kfv.VI.37.739/2016/3. számú határozatában kiemelte, hogy közigazgatási peres eljárás kereteit egyrészt a kereseti kérelemhez kötöttség, másrészt az alperes támadott határozatához való kötöttség határozza meg, a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során csak a támadott határozatban megjelölt indokok vehetők figyelembe. A Kúria a Kfv.IV.38.022/2021/6. számú ítélete [32] bekezdésében arra mutatott rá, hogy a „bírósági felülvizsgálat tárgyát képező közigazgatási döntés valós indokait az ügyfélnek/felperesnek a közigazgatási eljárásban kell megismerni, a hiányzó indokolás az ügy érdemére kiható eljárási hiba. Az indokolási kötelezettséget a hatósági eljárások tekintetében az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének második mondata nevesítve írja elő [...]”. A Kúria ennek megfelelően foglalt állást a Kfv.IV.37.130/2021/4., Kf.IV.39.177/2022/14., Kfv.I.37.111/2023/11. és Kfv.II.37.122/2023/7. számú határozataiban is. A fentiekből következően a másodfokú határozatnak a fellebbezésben foglalt valamely lényeges kérdésre vonatkozó indokolási hiányossága olyan, az ügy érdemére kiható eljárási szabályszerűség, amely miatt a határozat hatályon kívül helyezése (megsemmisítése) indokolt, és az alperes e hiányosságot utóbb a védírátaiban sem pótolhatja, a bíróságnak pedig a meg nem engedett utólagos indokolás előterjesztésének következményeit le kell vonnia.
- [19] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy az alperes az Ákr. 81. § (1) bekezdésében és 119. § (4) bekezdésében foglaltak megsértette, amikor a határozatában nem tért ki a felperesnek az ügyintézési határidő elmulasztásával és annak az ügy érdemére kiható voltával kapcsolatos érveire, melyre tekintettel a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő. Miután a határozat e hiányosságát az elsőfokú bíróság a közigazgatási perben nem orvosolhatta, a Kp. 92. § (1) bekezdés b) pontja

értelmében a határozat megsemmisítése lett volna indokolt.

- [20] A Kúria mindezekre figyelemmel a Kp. 121. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján a jogerős ítéletet úgy változtatta meg, hogy a megtámadott közigazgatási cselekményt megsemmisítette és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Az új eljárás során az alperesnek a határozatában a felperesnek az ügyintézési határidő elmulasztásával összefüggő fellebbezési kifogásairól is számot kell adnia, kifejtve azt is, hogy álláspontja szerint az eljárási határidő túllépése az ügy érdemére kihatott-e.

(Kúria Kfv. VII.37.546/2024/8.)

78 **Helyi közügy szabályozása során az önkormányzat arra is jogosult, hogy külön felhatalmazás hiányában, országos érvényű jogszabály által szabályozott társadalmi viszonyt a magasabb szintű jogszabállyal nem ellentétesen, azt kiegészítő jelleggel szabályozzon [1995. évi LIII. törvény (Kvt.) 48. § (1) bek.; 2012. évi CLXXXV. törvény (Hulladéktv.) 88. § (4) bek. c) pont, 35. § (1) bek. h) pont; 2017. évi I. törvény (Kp.) 142. § (2) bek.; 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 13. § (1) bek. 11. pont; 2010. évi CXXX. törvény (Jatv.) 3. §].**

Az indítvány alapjául szolgáló tényállás

- [1] Márkó Község Önkormányzat Képviselő-testülete 2024. február 12. napján megalkotta a környezetvédelem helyi szabályairól szóló 3/2024. (II. 13.) önkormányzati rendeletét (a továbbiakban: Ör.).
- [2] A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: indítványozó) 2024. március 13. napján kelt törvényességi felhívásában jelezte, hogy az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdése a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Hulladéktv.) 88. § (4) bekezdés *c)* pontjába ütközik, ezért felhívta az Önkormányzatot, hogy semmisítse meg azokat. A törvényességi felhívásban utalt arra is, hogy az Ör. bevezető részéből hiányzik a rendelet megalkotására felhatalmazó rendelkezés, így az Ör. a jogszabályszerkesztésről szóló 61/2009. (XII.14.) IRM rendelet (a továbbiakban: IRM rendelet) 54. § (1) bekezdésébe is ütközik. Indítványozó kifogásolta továbbá az Ör.-nek a Hulladéktv. 35. § (1) bekezdés *h)* pontjába ütköző azon hiányosságát, hogy nem szabályozza az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges helyi intézkedések körét.
- [3] A törvényességi felhívásban megszabott határidő eredménytelen elteltét követően az indítványozó 2024. június 11. napján – az előzővel azonos tartalmú – ismételt törvényességi felhívást bocsátott ki. A képviselőtestület az ismételt törvényességi felhívásra adott válaszában kifejtette, hogy az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdésének más jogszabályba történő ütközésével nem ért egyet.
- [4] Az indítványozó által jelzett további jogszabálysértéseket az Önkormányzat az Ör. módosításáról szóló 8/2024. (VI. 21.) önkormányzati rendeletével megszüntette.
- [5] Tekintettel arra, hogy az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdésének vonatkozásában a jogszabálysértés továbbra is fennállt, az indítványozó 2024. augusztus 2. napján újabb törvényességi felhívást bocsátott ki. Az önkormányzat válaszlevelében rögzítette, hogy a jelzett jogszabályhelyek más jogszabályba történő ütközésével továbbra sem ért egyet.
- [6] Az eredménytelen törvényességi felhívást követően az indítványozó a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 140. §-a és a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 119/2012. (VI. 26.) Korm. rendelet 2. § (6) bekezdés *a)* pontja alapján a Kúriánál indítványt terjesztett elő
- Az indítvány és az önkormányzat álláspontja**
- [7] Az indítványozó a 2024. augusztus 2. napján előterjesztett indítványában kifejtette, hogy az Ör. 10. § (5) bekezdésében szabályozott, a hulladék gyűjtésére, kereskedelmére, közvetítésére, szállítására, hasznosítására, ártalmatlanítás behozatalára és átszállítására vonatkozó tényállási elemeket a Hulladéktv. 12–21. §-ainak a hulladékgazdálkodási tevékenységek című fejezete szabályozza, az Ör. 10. § (6) bekezdésében előírt tényállásról pedig a Hulladéktv. 56. §-a rendelkezik. Így az Ör. hivatkozott rendelkezései – felhatalmazás hiányában – a Hulladéktv.-ben már meghatározott tevékenységet szabályoznak, ezért a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 3. §-a alapján a tiltott, párhuzamos szabályozás miatt jogszabálysértőek.
- [8] Rögzítette, hogy az önkormányzat ismételt törvényességi felhívásra adott válaszában – tévesen – a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) szabályait vette alapul a Hulladéktv. speciális szabályozása helyett. Az Ör. támadott rendelkezéseiben foglaltak egyértelműen a Hulladéktv.-ben és az ahhoz kapcsolódó magasabb szintű jogszabályokban leírt, teljeskörűen szabályozott hulladékgazdálkodási tevékenységek, így túlterjeszkednek az önkormányzati jogalkotás keretein.
- [9] Mindezekre figyelemmel az indítványozó a Kúria Önkormányzati Tanácsánál az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdésének más jogszabályba ütközésének megállapítását és azok megsemmisítését kérte.
- [10] Az Önkormányzati Tanács a Kp. 140. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 42. § (1) bekezdése szerint az érintett önkormányzatot felhívta az indítványra vonatkozó nyilatkozata megtételére.
- [11] Az Önkormányzat védíratában a Kvt. 10. § (1)–(2) bekezdésére, 46. § (1) bekezdés *c)* pontjára, 48. § (1) bekezdésére, 3. § (1) bekezdés *m)* pontjára hivatkozva kifejtette, hogy a törvény a helyi önkormányzatok környezetvédelmi feladatai között rögzíti, hogy a települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletében a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg. Előadta, hogy a környezetvédelem egyes speciális területeiről, így a hulladékokról, a hulladékgazdálkodásról és a körforgásos gazdaságra történő áttéréssel kapcsolatos kérdésekről külön jogszabály rendelkezik, amelyet a Kvt.-ben foglaltakkal összhangban kell értelmezni.
- [12] Védíratában kifejtett álláspontja szerint a környezetvédelmi előírások meghatározásánál az önkormányzatnak nemcsak az általános szabályokat leíró, a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény hatálya alá tartozó területek körében

van lehetősége nagyobb mértékben korlátozni a környezetvédelmi előírásokat, hanem a speciális területeket szabályozó jogszabályok körében is.

- [13] Hangsúlyozta, hogy az Ör. mind a hulladékgyűjtés, hulladéklerakás, hulladékhasznosítási tevékenység, hulladékgazdálkodás és mind a veszélyes hulladékok elhelyezése körében csak olyan előírásokat határozott meg, amelyek a Hulladéktv.-ben előírtaknál nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat tartalmaznak, így az Ör. megfelel a Jat. 3. §-ában foglaltaknak, azaz nem ütközik a párhuzamos szabályozás tilalmába.

A Kúria Önkormányzati Tanácsa döntésének indoklása

- [14] Az indítvány nem megalapozott.
- [15] Az indítvánnyal érintett önkormányzati rendeleti rendelkezések a következők:
- [16] Ör. 10. § (5) A település közigazgatási területén működő bányákban, Kk-b övezetekben tilos a hulladékgyűjtés, hulladéklerakás, hulladékhasznosítási tevékenység, hulladékgazdálkodás. Az övezetben a rekultiváció, a tájseb helyreállítása csakis és kizárólag helyi bányameddővel történhet.
(6) A település teljes közigazgatási területén tilos veszélyes hulladékot elhelyezni.
- [17] Az indítványozó érvelése szerint az Ör. hivatkozott rendelkezései – felhatalmazás hiányában – a Hulladéktv.-ben már meghatározott tevékenységet szabályoznak ezért a Jat. 3. §-a alapján a tiltott, párhuzamos szabályozás miatt jogszabálysértőek.
- [18] Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint „A helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot.”
- [19] Az Alaptörvény 32. § (2) bekezdése alapján „Feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkot.”
- [20] Alaptörvényi szabály tehát, hogy az önkormányzat eredeti jogalkotói hatáskörében (törvény által nem szabályozott feladatkörébe tartozó helyi társadalmi viszonyok rendezésére) és törvény felhatalmazása alapján alkothat rendeletet. Ez azonban ugyanezen cikk alapján csak törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok esetén lehetséges. Törvény által meghatározott felhatalmazás mellett, attól eltérően, eredeti jogalkotói jogkörben a helyi önkormányzat nem alkothat rendeletet. (Köf.5005/2017/3.)
- [21] A Jat. 3. §-a szerint: „Az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni. A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű. A jogszabályban nem ismételt meg az Alaptörvény vagy olyan jogszabály rendelkezése, amellyel a jogszabály az Alaptörvény alapján nem lehet ellentétes.”
- [22] A Kúria a Köf.5056/2012/5. számú határozatában már kifejtette, hogy „A Jat. 3. §-ának helyes értelmezése szerint e tilalom a magasabb jogszabályban foglaltak szó szerinti átvételére vonatkozik, de nem vonatkozhat olyan esetre, amikor az adott jogszabály belső koherenciájának a fenntartása végett e jogszabály magasabb szintű jogszabály tartalmát is érintően rendelkezik. Egy ilyen általános – a tartalmat általában érintő – átvételi tilalom az önkormányzati jogalkotást ellehetetlenítené, az érthető és mindenki számára értelmezhető normatartalom követelményével ellentétes helyi jogalkotást eredményezne. A Jat. 3. §-a az ismétlést, azaz a szó szerinti átvételt tiltja.” (Indokolás 3. pont)
- [23] Az Ör. bevezetője szerint a rendelet megalkotására a Kvt. 46. § (1) bekezdés c) pontja, 48. § (1) bekezdése, 48. § (4) bekezdés f) pontja, illetve a Hulladéktv. 88. § (4) bekezdés c) pontja és 35. § (1) bekezdése, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tv. (a továbbiakban: Möt.) 13. § (1) bekezdésének 11. pontja felhatalmazása alapján került sor.
- [24] A Kvt. 46. § (1) bekezdés c) pontja szerint a települési önkormányzat (Budapesten a Fővárosi Önkormányzat is) a környezet védelme érdekében a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.
- [25] A Kvt. 48. § (1) bekezdése alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete, illetve a fővárosi önkormányzat esetén a fővárosi közgyűlés önkormányzati rendeletben – törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott módon és mértékben – illetékességi területére a más jogszabályokban előírtaknál kizárólag nagyobb mértékben korlátozó környezetvédelmi előírásokat határozhat meg.
- [26] A Kvt. 48. § (4) bekezdése értelmében a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozik a helyi zajvédelmi szabályok megállapítása.
- [27] A Hulladéktv. 88. § (4) bekezdés c) pontja szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete felhatalmazást kap, hogy rendeletben állapítsa meg a közterület tisztán tartására vonatkozó részletes szabályokat.
- [28] A Hulladéktv. 35. § (1) bekezdés h) pontja értelmében a települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben állapítja meg az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges helyi intézkedések körét.
- [29] Az Möt. 13. § (1) bekezdés 11. pontja szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.
- [30] A Kúria Önkormányzati Tanácsa a Köf.5019/2014. számú határozatában – a 17/1998. (V. 13.) AB határozat megállapításait az Alaptörvény alkalmazási körébe vonva – elvi érveléssel mutatott rá: „[ö]nmagában véve az, hogy a társadalmi viszonyok meghatározott körét országos érvényű jogszabály a szabályozási körébe vonta, nem akadályozza az önkormányzati rendeletalkotásnak. Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot. Így amennyiben helyi közügyről van szó, az önkormányzati képviselő-testület közvetlenül az Alaptörvényben biztosított jogkörében vagy az adott tárgyában rendeletalkotásra vonatkozó általános törvényi felhatalmazás alapján is jogosult az

- országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.” (Köf.5024/2014/11.)
- [31] Jelen ügyben tehát a Kúria Önkormányzati Tanácsának arról kellett döntenie, hogy az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdésben szabályozottak törvényben már meghatározott tevékenységet szabályoznak, ezért a Jat. 3. §-a alapján a tiltott, párhuzamos szabályozás miatt jogszabálysértőek, avagy olyan kiegészítő szabályoknak tekinthetők, amelyek az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdése értelmében az önkormányzat rendeletalkotási autonómiájának körébe tartoznak.
- [32] A Kúria Önkormányzati Tanácsa előjáróban utal arra, hogy az indítványozó a Hulladéktv. 11–22. §-ait és 56. §-át csupán általánosságban jelölte meg, mint olyan jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a Hulladéktv.-ben már meghatározott tevékenységeket szabályoznak és ezért az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdése azokhoz képest párhuzamos szabályozást valósít meg. A Kúria Önkormányzati Tanácsa hangsúlyozza, hogy azt azonban nem részletezte az indítványozó és nem mutatta be, hogy konkrétan mely törvényi rendelkezésekhez képest, mely tevékenységek vonatkozásában és milyen okból valósul meg párhuzamos szabályozás az Ör. vitatott rendelkezései által.
- [33] A Hulladéktv. indítványozó által hivatkozott 11–22. §-ai a hulladékgazdálkodási tevékenységgel összefüggő szabályozást tartalmaznak.
- [34] Az Ör. 10. § (5) bekezdése a település közigazgatási területén működő bányákra és a Kk-b övezetekre vonatkozóan állapít meg – a Hulladéktv.-en ben foglaltaknál szigorúbb – szabályozást, ugyanis ezeken a területeken megtiltja a hulladéklerakást, a hulladékhasznosítási tevékenységet és a hulladékgazdálkodást.
- [35] A Hulladéktv. 56. §-a a veszélyes hulladékok hulladékgazdálkodási engedély nélkül más hulladékkal, illetve anyaggal történő összekeveréséről vagy higitásáról rendelkezik. Az Ör. 10. § (6) bekezdése a Hulladéktv. szabályainál szigorúbb előírást támaszt a veszélyes hulladékokat illetően, annak elhelyezését a településen megtiltja.
- [36] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy az Ör. indítványozó által támadott rendelkezései nem jelentenek a Hulladéktv.-ben foglaltakkal párhuzamos szabályozást. Oszítja a Kúria a védíratnak az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjára történő hivatkozását, amely szerint a képviselő-testület közvetlenül az Alaptörvényben biztosított jogkörében vagy az adott tárgyban rendeletalkotásra vonatkozó általános törvényi felhatalmazás alapján is jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra.
- [37] Az Ör. érintett rendelkezései az indítványozó által – a hulladékgazdálkodási tevékenység körében – megjelölt más jogszabállyal nem párhuzamos, a Hulladéktv. szabályainak alkalmazhatóságát nem rontja le, hanem a törvényben foglalt szabályokat kiegészíti. Az Ör. e szigorúbb szabályainak megalkotása jogszerű volt, arra ugyanis a Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja és a Mötv. 13. § (1) bekezdés 11. pontja, a Kvt. 48. § (1) bekezdése alapján az önkormányzatnak lehetősége volt. Utóbbi jogszabályhely a helyi környezet- és természetvédelem területén kifejezett felhatalmazást ad erre. A hulladékgazdálkodás a környezetvédelem egyik speciális területe, és a hulladékgazdálkodási törvény konkrét szabályaival, eszközeivel a környezetvédelmi törvény által meghatározott általános célok elérését szolgálja. A két törvény együttesen biztosítja, hogy a hulladék kezelése ne károsítsa a környezetet, és támogassa a környezetbarát megoldásokat. Az Ör. vizsgálni kért rendelkezései ezekkel ellentétes szabályokat nem tartalmaznak.
- [38] A helyi közügyek gyakorlásának elvéből következik, hogy a helyi önkormányzat abban az esetben is jogosult a helyi társadalmi viszony rendezésére jogszabályt alkotni, amikor nem létezik törvény az adott tárgykörre nézve. De helyi közügy szabályozása során az önkormányzat arra is jogosult, hogy külön felhatalmazás hiányában, országos érvényű jogszabály által szabályozott társadalmi viszonyt a magasabb szintű jogszabállyal nem ellentétesen, azt kiegészítő jelleggel szabályozzon.
- [39] Mindezekre figyelemmel a Kúria Önkormányzati Tanácsa megállapította, hogy az Ör. 10. § (5) és (6) bekezdése nem ütközik más jogszabályba, ezért az indítványt a Kp. 142. § (2) bekezdése alapján elutasította.

(Kúria Köf.5.025/2024/4.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-187/23. Albausy ügyben 2025. január 23-án hozott ítélet

Az Amtsgericht Lörrach (lörrachi helyi bíróság, Németország) által a 2023. március 21-i határozattal benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.) 67. és 1. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az E. V. G.-T. által férje halálát követően indított, öt egyedüli örökösként megjelölt európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránt indított eljárás keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

17 A francia állampolgárságú P. M. J. T., aki Németországban rendelkezett utolsó lakóhellyel, 2021. szeptember 15-én hunyt el.

18 2021. november 23-án E. V. G.-T., a meghatalmazottja által képviselt túlélő házastárs európai öröklési bizonyítvány iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bíróság, az Amtsgericht Lörrach (lörrachi helyi bíróság, Németország) előtt, amely arra irányult, hogy öt jelöljék ki az örökhagyó egyetlen örökösének. E célból bemutatott egy 2020. július 23-án kelt közös végrendeletet, amelyet a túlélő házastárs írt kézírással, és ő, valamint az örökhagyó írt alá, és amelyben a két házastárs egymást kölcsönösen egyedüli örökösként jelölte meg.

19 Egyébiránt nem vitatott, hogy létezett egy korábbi, 2001. május 31-én kelt, kézzel írott és a P. M. J. T. által aláírt végrendelet, amelyben P. T. örökösként jelölte meg két unokáját, és megbízta fiát a temetés megszervezésével Spanyolországban.

20 Az örökhagyó fia és unokái úgy vélik, hogy a 2020. július 23-i végrendelet érvénytelen. Azt állítják e tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság előtt, hogy az örökhagyó a végrendelet készítésekor már nem rendelkezett végintézkedési képességgel, és az azon szereplő aláírás nem a sajátja.

21 E bíróság megállapította, hogy az örökhagyó fiának és unokáinak állításai megalapozatlanok. Egyrészt a felperesek által előadott azon körülmény, hogy az örökhagyó időnként zavart volt, nem elegendő a végintézkedési képesség hiányának megállapításához,

illetve e kifogás részletesebb vizsgálattal történő bizonyításához. Másrészt az említett bíróság megállapította az örökhagyó közös végrendeleten szereplő aláírásának hitelességét, miután azt összehasonlította a rendelkezésére álló korábbi aláírásmintákkal. Következésképpen ugyanezen bíróság úgy véli, hogy a túlélő házastárs az örökhagyó egyetlen örököse.

22 Ami a kérdést előterjesztő bíróság kételyeit illeti, e bíróságban először is felmerül a kérdés, hogy a jelen ítélet 20. pontjában említett kifogások akadályozhatják-e az európai öröklési bizonyítvány kiállítását. E bíróság hangsúlyozza e tekintetben, hogy a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontja értelmezhető úgy, hogy az nemcsak az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárástól eltérő eljárásban előterjesztett kifogásokra vonatkozik, hanem az utóbbi eljárás során felmerült kifogásokra is. Ebben az esetben az örökhagyó fia és unokái által az említett bíróság előtt előterjesztett kifogások a jelen esetben akadályt képezhetnek a túlélő házastárs által kért bizonyítvány kiállításának.

23 Ennek keretében a kérdést előterjesztő bíróság felveti azt a kérdést, hogy a kiállító hatóság vizsgálhatja-e az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során emelt kifogásokat, vagy az ilyen jellegű bármely kifogás szükségszerűen akadályt képez-e ezen bizonyítvány kiállításának. E bíróság kifejti továbbá, hogy e kérdés a német jogban vita tárgyát képezi.

24 Másodsor, a kérdést előterjesztő bíróság magyarázata szerint a túlélő házastárs jogi képviselőjének az a szándéka, hogy a FamFG 352. §-a szerinti öröklési bizonyítvány iránti kérelmet nyújtson be az alapeljárás felfüggesztése esetén, amely esetben az örökhagyó fia és unokái által felhozott kifogásokat a nemzeti jog alapján ezen másik eljárás keretében kellene megvizsgálni. E bíróságban e tekintetben felmerül a kérdés, hogy a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan kifogások, amelyeket egy, az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárástól eltérő eljárás keretében, mint az öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás, elutasítottak volna, mindazonáltal akadályt képeznek az európai öröklési bizonyítvány kiállításának.

25 Harmadsor, mivel az örökhagyó fiának és unokáinak kifogásai az alapeljárás keretében megalapozatlanok, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az ügy eldöntését a per állása még formális bizonyításfelvétel nélkül is megengedi. E bíróság arra keresi a választ, hogy az ilyen, nem kellően alátámasztott kifogásokra a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja is vonatkozik-e, és ennél fogva azok akadályt képezhetnek-e az európai öröklési bizonyítvány kiállításának. Az említett bíróság ebben az összefüggésben a visszaélészerű kifogások lehetőségét is megemlíti.

26 Negyedszer, abban az esetben, ha a kérdést előterjesztő bíróság jogosult lenne az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során előterjesztett kifogások vizsgálatára, felmerül a kérdés, hogy fel kell-e tüntetni az e kifogások elutasításának indokait, és ha igen, milyen formában. A 650/2012 rendeletben foglalt eljárási szabályok nem írják elő, hogy a határozat kísérje az európai öröklési bizonyítvány kiállítását. E bíróság ezenkívül hangsúlyozza, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállításához használandó, az 1329/2014 végrehajtási rendelet 1. cikkének (5) bekezdésében említett, e rendelet 5. mellékletében szereplő formanyomtatvány tartalmaz egy nyilatkozatot, amely szerint „[a] kiállító hatóság igazolja, hogy minden szükséges lépést megtett a kedvezményezetteknek a bizonyítvány kiállítása iránti kérelemről történő tájékoztatásához, és hogy a bizonyítvány kiállításakor a kedvezményezettek a bizonyítványban szereplő egyetlen adatot sem vitatták”.

27 E körülmények között az Amtsgericht Lörrach (lörrachi helyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy az magára az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárásban előterjesztett kifogásokra is vonatkozik, és a bíróság nem vizsgálhatja azokat, és nem csak a más eljárásokban előterjesztett kifogásokra vonatkozik?

2) Ha az [első kérdésre] igenlő a válasz: Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy az európai öröklési bizonyítványt akkor sem lehet kiállítani, ha az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránti eljárásban kifogást emeltek, de azt a német jog szerinti öröklési bizonyítvány iránti eljárásban már megvizsgálták?

3) Ha az [első kérdésre] igenlő a válasz: Úgy kell-e értelmezni az európai öröklési rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontját, hogy azon akkor is bármely kifogás értendő, ha azt megalapozatlanul terjesztették elő, és erről a tényről nem kell formális bizonyítást lefolytatni?

4) Ha az [első kérdésre] nemleges a válasz: Milyen formában kell a bíróságnak megadnia azokat az okokat, amelyek alapján a bíróság elutasította a kifogásokat és kiállította az európai öröklési bizonyítványt?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

28 A spanyol kormány vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát. Bár e kormány elismeri, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak” minősül, úgy véli mindazonáltal, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállításából álló tevékenység, amint azt a 650/2012 rendelet szabályozza, nem tartozik az igazságszolgáltatási feladatok ellátásának körébe.

29 E kormány mindenekelőtt azt állítja, hogy az a tény, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállítása bíróságra vagy más illetékes hatóságra bízható, a bizonyítvány közigazgatási jellegére utaló jel. Továbbá

az e bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás rendeltetése nem az, hogy megvizsgálja és megoldja a hagyatéki potenciális kedvezményezettjei közötti vitatott kérdéseket. Végül az európai öröklési bizonyítvány nem vált ki a bírósági határozatokra jellemző kötelező joghatást, és csupán tájékoztató jellegű.

30 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bírósághoz kizárólag olyan nemzeti bíróság fordulhat, amely előtt eljárás van folyamatban, és amelyhez igazságszolgáltatási jellegű határozat meghozatalára irányuló eljárás keretében való határozathozatal érdekében fordultak (2019. február 28-i Gradbeništvo Korana ítélet, C-579/17, EU:C:2019:162, 34. pont; 2022. május 3-i CityRail ítélet, C 453/20, EU:C:2022:341, 42. pont).

31 Ennélfogva azt a kérdést, hogy valamely szervezet jogosult-e a Bíróság elé kérdést terjesztetni, szervezeti és működési szempontok alapján kell eldönteni. Ebben a vonatkozásban valamely nemzeti szervezet akkor minősülhet az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak”, ha igazságszolgáltatási feladatokat lát el, míg ha más, többek között közigazgatási jellegű feladatokat végez, ez a minősítés nem illeti meg 2022. május 3-i CityRail ítélet, C-453/20, EU:C:2022:341, 43. pont).

32 Következésképpen annak meghatározása érdekében, hogy a törvény által különféle feladatokkal felruházott valamely nemzeti szervezet az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróságnak” minősül-e, azoknak a feladatoknak a sajátos jellegét kell megvizsgálni, amelyeket az abban a konkrét normatív összefüggésben végez, amelyben szükségesnek tartotta, hogy a Bírósághoz forduljon (2022. május 3-i CityRail ítélet, C-453/20, EU:C:2022:341, 44. pont).

33 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatokból kitűnik, hogy e bíróság kérdései az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló, a 650/2012 rendelet VI. fejezetében szabályozott eljárás sajátos keretében ráruházott hatáskörökre vonatkoznak.

34 E magyarázatokból az is kitűnik, hogy az alapeljárás során az örökhagyó fia és unokái több kifogást is előterjesztettek annak érdekében, hogy megakadályozzák az örökhagyó túlélő házastársa által kért európai öröklési bizonyítvány kiállítását. A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy milyen következtetéseket kell levonni e kifogások fennállásából.

35 E bíróság e tekintetben kifejti, hogy nemzeti joga értelmében hatáskörrel rendelkezik az ilyen kifogásokról való döntés meghozatalára, különösen, ha azok az öröklési bizonyítvány kiállításával összefüggésben merülnek fel. Ennélfogva felmerül benne a kérdés, hogy elbíráhatja-e az említett kifogásokat akkor is, ha azokat a 650/2012 rendelet VI. fejezete által létrehozott rendszer hatálya alá tartozó európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás keretében hozták fel.

36 A Bíróság elé terjesztett első három kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság többek között azt kívánja megtudni, hogy e rendelet önmagában hatáskört biztosít-e az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránti kérelem tárgyában eljáró hatóság számára az e bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során felhozott kifogásokból eredő jogviták elbírálására. E bíróság a negyedik kérdésével adott esetben arra keresi a választ, hogy e hatóságnak milyen formában kell megadnia azokat az okokat, amelyek alapján elutasította a

kifogásokat és kiállította az európai öröklési bizonyítványt.

37 A fentiekből következően a 650/2012 rendeletnek a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése annak értékelésére irányul, hogy e bíróság a jelen ítélet 31. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat értelmében vett igazságszolgáltatási feladatokat lát-e el az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás sajátos keretében. Mivel az EUMSZ 267. cikk értelmében vett „bíróság” minőség az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságának feltétele (lásd ebben az értelemben: 2020. július 9-i Land Hessen ítélet, C-272/19, EU:C:2020:535, 42. pont), az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról való döntés érdekében ezt az értelmezést kell elvégezni.

38 A 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdésének első albekezdése értelmében a kiállító hatóság kiállítja az európai öröklési bizonyítványt, amennyiben az igazolandó tények az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapítást nyertek. E rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja értelmében a kiállító hatóság különösen akkor nem állítja ki ezt a bizonyítványt, ha „az igazolandó tényeket vitatják”.

39 Valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2023. október 12-i KBC Verzekeringen ítélet, C-286/22, EU:C:2023:767, 32. pont).

40 Először is, ami a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának szövegét illeti, meg kell állapítani, hogy e rendelkezés megkülönböztetés nélkül vonatkozik minden olyan helyzetre, amikor az igazolandó tényeket „vitatják”. Ugy tűnik tehát, hogy az említett rendelkezés minden kifogásra vonatkozik, anélkül hogy különbséget tenne aszerint, hogy azt az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során vagy más eljárás során terjesztették-e elő.

41 E tekintetben meg kell állapítani továbbá, hogy a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának egyik nyelvi változata sem, így a német („wenn Einwände gegen den zu bescheinigenden Sachverhalt anhängig sind”), a spanyol („si los extremos que se han de certificar sa objeto de oposición”), az angol („if the elements to be certified are being challenged”), a francia („si les éléments à certifier sont contestés”), az olasz („quando gli elementi de certificare sono oggetto di contestazione”) a litván („jei ginčijami patvirtintini faktai) és a svéd („om ett klagomål har riktats mot de uppgifter som ska styrkas”) nyelvi változat sem követeli meg formálisan, hogy az igazolandó tényeket az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárástól eltérő eljárásban kifogásolják.

42 Ebből az következik, hogy az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során az igazolandó tényekkel szembeni kifogásnak főszabály szerint akadályát kell képeznie e bizonyítvány kiállításának.

43 Másodsor, ami azt a szövegkörnyezetet illeti, amelybe a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja illeszkedik, először is emlékeztetni kell arra, hogy e 67. cikk (1) bekezdésének első albekezdése értelmében a kiállító hatóság

haladéktalanul kiállítja a bizonyítványt, „amennyiben az igazolandó tények [...] megállapítást nyertek”.

44 E követelményből a contrario az vezethető le, hogy a kiállító hatóságnak meg kell tagadnia e bizonyítvány kiállítását, ha az igazolandó tények nem tekinthetők „megállapítottak”, többek között az említett bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során előterjesztett kifogások folytán.

45 Másodsor, a 650/2012 rendeletnek „A kérelem vizsgálata” című 66. cikke az (1) bekezdésében megállapítja a kiállító hatóság azon kötelezettségét, hogy ellenőrizze a kérelmező által benyújtott adatokat, nyilatkozatokat, okiratokat és egyéb bizonyítékokat.

46 Ezenkívül e rendelet 66. cikkének (4) bekezdése arra kötelezi a kiállító hatóságot, hogy tegyen meg minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy a kedvezményezettek értesüljenek a bizonyítvány kérelmezéséről. Ha az igazolandó tények megállapításához szükséges, a kiállító hatóság meghallgatja az érintett személyeket és a végrendeleti végrehajtókat, illetve a hagyatéki gondnokokat, és hirdetményeket tehet közzé annak érdekében, hogy az esetleges egyéb kedvezményezetteknek lehetőségük legyen jogaik érvényesítésére.

47 Márpedig e meghallgatási és tájékoztatási kötelezettségek előírásával az uniós jogalkotó szükségyszerűen kilátásba helyezte annak lehetőségét, hogy az európai öröklési bizonyítvány iránti kérelem vizsgálata során kifogásokat emelnek, és azok adott esetben akadályát képezik e bizonyítvány kiállításának.

48 Következésképpen a 650/2012 rendelet 66. cikkében, és különösen e 66. cikk (4) bekezdésében előírt vizsgálati kötelezettség tartalma szintén megerősíti a jelen ítélet 42. pontjában elfogadott értelmezést.

49 Harmadsor, ezt az értelmezést megerősíti az 1329/2014 végrehajtási rendelet 5. mellékletében szereplő V. formanyomtatvány tartalma. A 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése első albekezdésének megfelelően a kiállító hatóságnak kötelezően e formanyomtatvány felhasználásával kell kiállítania az európai öröklési bizonyítványt (lásd ebben az értelemben: 2023. március 9-i Registru centras ítélet, C-354/21, EU:C:2023:184, 46. pont). Márpedig az említett formanyomtatvány utolsó oldalán egy nyilatkozatot tartalmaz, amelyben a kiállító hatóság igazolja, hogy „a bizonyítvány kiállításakor a kedvezményezettek a bizonyítványban szereplő egyetlen adatot sem vitatták”.

50 Harmadsor, ezt az értelmezést a 650/2012 rendelet célkitűzései is megerősítik, amely rendelet – amint az (7) és (8) preambulumbekkezdéséből kiténik – az örökösöknek és a hagyományosoknak, az örökgyóhoz közel álló más személyeknek, valamint a hagyatéki hitelezőknek a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggő jogaik érvényesítése során történő segítségnyújtásra irányul, valamint arra, hogy az uniós polgárok számára lehetővé tegye az öröklésük előkészítését (2023. március 9-i Registru centras ítélet, C-354/21, EU:C:2023:184, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

51 E rendelet (67) preambulumbekkezdéséből kiténik, hogy az európai öröklési bizonyítványt azért vezették be, hogy lehetővé tegye az örökösök, a hagyományosok, a végrendeleti végrehajtók vagy a hagyatéki gondnokok számára, hogy egy másik tagállamban – például a hagyatéki javak fellelhetősége szerinti tagállamban – könnyen igazolhassák jogállásukat

és/vagy jogait és jogosítványait annak érdekében, hogy az Unión belül gyors, zökkenőmentes és hatékony módon rendezzék a határokon átnyúló vonatkozású örökléseket.

52 Arra is emlékeztetni kell, amint azt az említett rendelet (71) preambulumbekzdése is megerősíti, hogy az európai öröklési bizonyítvány – bármilyen eljárás lefolytatása nélkül – valamennyi tagállamban kifejti joghatásait, és vélelmezhetően hitelesen bizonyítja az öröklésre alkalmazandó jognak vagy a bizonyos tényekre alkalmazandó egyéb jognak megfelelően megállapított tényeket, valamint az örökösökként, hagyományosokként, végrendeleti végrehajtókként vagy hagyatéki gondnokként megjelölt személyek jogállását és jogait (lásd ebben az értelemben: 2021. július 1-jei Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank ítélet, C-301/20, EU:C:2021:528, 23. pont).

53 Ebben az összefüggésben a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdésének olyan értelmezése, amely lehetővé tenné az európai öröklési bizonyítvány kiállítását és használatát még akkor is, ha az igazolandó tényeket vitatják, azzal a kockázattal járna, hogy jogviták forrása lenne azon jogcselekmények tekintetében, amelyek tekintetében a bizonyítványt bizonyítékként használták fel, és így ellentétes lenne a határokon átnyúló vonatkozású öröklések rendezésének megkönnyítésére irányuló célkitűzéssel.

54 Ebből következik, hogy az európai öröklési bizonyítvány bevezetését igazoló cél, vagyis a határokon átnyúló vonatkozású öröklések rendezésének megkönnyítése szintén megerősíti a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának olyan értelmezését, amely szerint e bizonyítvány nem állítható ki a kiállítási eljárás során felhozott olyan kifogások esetén, amelyekből az következik, hogy az igazolandó tények nem tekinthetők megállapítottak.

55 Ennek pontosítását követően az, hogy a kiállító hatóság nem rendelkezik hatáskörrel az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás keretében a kifogások elbírálására, nem akadályozza meg e hatóságot annak megállapításában, hogy az előtte felhozott valamely kifogást már jogerős bírósági határozattal elbírálták. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatokból kitűnik, hogy e bíróság arra keres választ, hogy e rendelkezést úgy kell-e értelmezni, hogy minden kifogás szükségszerűen akadályt képez az európai öröklési bizonyítvány kiállításának, vagy a 650/2012 rendelet felhatalmazza a kiállító hatóságot arra, hogy megvizsgálja és elutasítsa a megalapozatlan vagy alá nem támasztott kifogást, valamint adott esetben kiállítsa a bizonyítványt annak ellenére, hogy ilyen kifogást hoztak fel.

56 Ami a második kérdés tárgyát képező, egy másik eljárásban már megvizsgált kifogásokat illeti, az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság konkrétabban arra az esetre utal, amikor az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során felhozott kifogásokat egy másik eljárásban már elutasították. E bíróság lényegében arra vár választ, hogy ebben az esetben a kiállító hatóság a kifogások formális fennállása ellenére is kiállíthatja-e ezt a bizonyítványt.

57 Előzetesen meg kell állapítani, hogy ezt az esetet nem szabályozza kifejezetten a 650/2012 rendelet 67. cikkének (1) bekezdése. Közlelebről, e rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének b) pontja

arra az esetre vonatkozik, amikor egy másik eljárásban hozott, az igazolandó tényekre vonatkozó határozat kizárja a kért bizonyítvány kiállítását.

58 Mindemellett a „vitatásnak” az említett rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja értelmében vett fogalmát szükségszerűen úgy kell értelmezni, hogy az nem vonatkozik a bírósági eljárás keretében eljáró igazságügyi hatóság által hozott jogerős határozattal már elutasított kifogásokra. Ellenkező esetben ugyanis minden kifogás határozatlan ideig megakadályozhatná az európai öröklési bizonyítvány kiállítását, még akkor is, ha e kifogást bírósági eljárás keretében már jogerősen megvizsgálták és elutasították, függetlenül attól, hogy ez az eljárás az ugyanezen rendelet 72. cikkében említett, az európai öröklési bizonyítvány kiállításával szembeni jogorvoslatra vonatkozó eljárás, vagy arra kizárólag a nemzeti jog az irányadó.

59 Ebben az összefüggésben a jogerős határozat követelménye abból ered, hogy a jelen ítélet 50. és 51. pontjában felidézett céloknak megfelelően meg kell őrizni az európai öröklési bizonyítvány hitelességét, amint arra az Európai Bizottság helyesen hivatkozott. E bizonyítvány kiállítása ugyanis, miközben az igazolandó tényekre vonatkozó kifogások még folyamatban lévő eljárás tárgyát képezik, szükségszerűen azzal a veszéllyel jár, hogy az említett bizonyítvány tartalmának ellentmond az ezen eljárás keretében később hozott határozat.

60 Következésképpen a kifogás csak abban az időpontban szűnik meg akadályozni az európai öröklési bizonyítvány kiállítását a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja értelmében, amikor az e bizonyítvány kiállítására irányuló eljárástól eltérő eljárásban a kifogást elutasító határozat jogerőssé válik.

61 Egyébiránt meg kell állapítani, hogy a 650/2012 rendelet 72. cikke a kiállító hatóság által e rendelet 67. cikke alapján hozott bármely határozattal szemben e tagállam jogával összhangban a kiállító hatóság tagállamában található igazságügyi hatóság előtti jogorvoslati lehetőséget ír elő.

62 Ebből következik, hogy a kiállító hatóság által az említett rendelet 67. cikke (1) bekezdésének megfelelően az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás végén hozott bármely határozat elméletileg nem jogerős. Így az ilyen bizonyítvány kiállítása – azon kifogások ellenére, amelyeket a kiállító hatóság megalapozatlanként vagy alá nem támasztottként elutasított – szükségszerűen a jelen ítélet 59. pontjában azonosított kockázathoz hasonló kockázattal járna, nevezetesen azzal a kockázattal, hogy e bizonyítvány tartalmát egy később, az ugyanezen rendelet 72. cikkében említett eljárás keretében hozott határozat megkérdőjelezi.

63 Következésképpen annak szükségessége, hogy az európai öröklési bizonyítvány hitelességét a jelen ítélet 53. és 54. pontjában felidézett céloknak megfelelően megőrizzék, megköveteli a 650/2012 rendelet 67. cikke (1) bekezdése második albekezdése a) pontjának olyan értelmezését, amely szerint az európai öröklési bizonyítvány kiállítására irányuló eljárás során felhozott, akár megalapozatlannak vagy nem alátámasztottnak tűnő bármely kifogás – amint arra a jelen ítélet 61. pontja rámutat – akadályt képez az európai bizonyítvány kiállításának, a más eljárásban jogerősen elutasított kifogások kivételével.

64 Az uniós polgárok európai öröklési bizonyítványba vetett bizalmának megőrzése érdekében ugyanis elengedhetetlen, hogy ezt az okiratot, amely a 650/2012 rendelet 63. cikkének (2) bekezdésében megállapított bizonyító erővel rendelkezik, és amely többek között az e rendelet 69. cikkének (2) és (3) bekezdésében kimondott joghatásokat vált ki, csak az igazolandó tények vitatásának hiányában lehessen kiadni.

65 Ilyen kifogás esetén a kiállító hatóság, amely nem rendelkezik hatáskörrel annak eldöntésére, köteles megtagadni a kért európai öröklési bizonyítvány kiállítását, azzal, hogy e megtagadás a 650/2012 rendelet 72. cikkében előírt jogorvoslat tárgyát képezheti. Az ilyen jogorvoslat tárgyában eljáró igazságügyi hatóság adott esetben megvizsgálhatja a bizonyítvány kiállításának akadályát képező kifogások megalapozottságát.

66 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság azzal, hogy az európai öröklési bizonyítványt kiállító hatóságként a 650/2012 rendelet 67. cikkének (1) bekezdése alapján határozatokat hoz, nem lát el igazságszolgáltatási feladatot, és ennél fogva nem jogosult arra, hogy az EUMSZ 267. cikk alapján a Bírósághoz forduljon.

67 Ebből az következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan.

II.

C-253/23. ASG 2 ügyben 2025. január 28-án hozott ítélet

A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkének 4. pontjával, 3. cikkének (1) bekezdésével és 4. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikket, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének első bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes valamely nemzeti szabályozás azon értelmezése, amely azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a versenyjog megsértése miatt állítólagosan károsult személyeket abban, hogy kártérítési jogait valamely jogi szolgáltatóra engedményezzék annak érdekében, hogy az csoportosan, olyan kártérítési kereset keretében érvényesítse azokat, amelyet nem azt követően indítanak, hogy valamely versenyhatóság jogerős és kötelező erejű határozatban ilyen jogsértést állapított volna meg, különösen ami a tényállás rögzítését illeti, amennyiben

– a nemzeti jog nem biztosít semmi egyéb olyan lehetőséget e károsult személyek egyéni követeléseinek összevonására, amely alkalmas lenne annak biztosítására, hogy e kártérítési jogok érvényesítése hatékony legyen, és

– az egyéni kártérítési kereset benyújtása az adott ügy összes körülményére tekintettel lehetetlennek vagy rendkívül nehéznek bizonyul az említett személyek számára, aminek következtében megfosztják őket a hatékony bírói jogvédelemhez való joguktól.

Amennyiben e nemzeti szabályozást nem lehet az uniós jog követelményeivel összhangban értelmezni, az uniós jog e rendelkezései arra kötelezik a nemzeti bíróságot, hogy mellőzze az említett nemzeti szabályozás alkalmazását.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével együtt értelmezett EUMSZ 101. cikk és az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikke első bekezdésének értelmezésére, valamint a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.) 2. cikke 4. pontjának, 3. cikke (1) bekezdésének és 9. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az ASG 2 Ausgleichsgesellschaft für die Sägeindustrie Nordrhein-Westfalen GmbH (a továbbiakban: ASG 2) és a Land Nordrhein-Westfalen (Észak-Rajna-Vesztfália tartomány, Németország; a továbbiakban: Land) között folyamatban lévő azon jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgyát az a csoportos kártérítési kereset képezi, amelyet az ASG 2 azon kártérítési követelések alapján indított, amelyeket 32 fűrészüzem engedélyezett rá az EUMSZ 101. cikk azon megsértését követően, amelyet állítólag a Land és más erdőtulajdonosok követtek el.

Az alapeljárás

18 2020. március 31-én az ASG 2 kartell által okozott kár megtérítése iránti csoportos keresetet indított a Land ellen a Landgericht Dortmund (dortmundi regionális bíróság, Németország), vagyis a kérdést előterjesztő bíróság előtt olyan jogok alapján, amelyeket 32 németországi, belgiumi és luxemburgi székhelyű fűrészüzem (a továbbiakban: érintett üzemek) engedélyezett rá.

19 A Landdal szemben azt kifogásolták, hogy az EUMSZ 101. cikket megsértve legalább a 2005. június 28. és 2019. június 30. közötti időszakban egységesítette a fenyő törzsfá (a továbbiakban: hengeres faanyag) árát saját maga és az e tartománybeli más erdőtulajdonosok tekintetében (a továbbiakban: szóban forgó kartell).

20 A Bundeskartellamt (szövetségi versenyhatóság, Németország) megvizsgálta e magatartást, 2009-ben pedig a Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (a versenykorlátozás tilalmáról szóló törvény) 32b. §-a és az EUMSZ 101. cikk alapján kötelezettségvállalási határozatot fogadott el a Land, valamint a hengeres faanyag forgalmazásában hasonló módon érintett egyéb tartományok vonatkozásában (a továbbiakban: 2009. évi határozat).

21 Az érintett fűrészüzemek azon kár megtérítését kérik a Landtól, amelyet álláspontjuk szerint a szóban forgó kartell teljes időtartama alatt azon állítólagosan túlzott árak miatt szenvedtek el, amelyeket az e tartományból származó hengeres faanyag ellenében e kartell folytán kellett megfizetniük.

22 E célból mindegyik érintett fűrészüzem az ASG 2-re engedményezte a szóban forgó kartell által neki okozott kár megtérítéséhez való jogát. Így az ASG 2 – amely az RDG értelmében vett „jogi szolgáltatóként” az e törvény szerinti engedéllyel rendelkezik – a kérdést előterjesztő bíróság előtt csoportos jelleggel, saját

nevében és saját költségén, de az engedményezők javára, sikerdíj ellenében kéri e kár megtérítését.

23 A szóban forgó kartell okozott kár jogcímén érvényesített kártérítési követelés több százezer olyan hengeresfaanyag-vásárlást érint, amelyeket az érintett fűrészüzemek bonyolítottak. E vásárlások összege minden egyes fűrészüzem vonatkozásában több ezer, sőt több tízezer ügyletet tesz ki.

24 A kérdést előterjesztő bíróság előtt a Land vitatja mind a kereset megalapozottságát, mind pedig az ASG 2 keresethatóságát. Ez utóbbi tekintetében azt állítja, hogy az érintett fűrészüzemek az RDG megsértésével engedményezték kártérítési jogukat az ASG 2-re, így ezek az engedményezések semmiek. Az az engedély ugyanis, amellyel az ASG 2 az RDG alapján rendelkezik, nem jogosítja fel őt arra, hogy olyan károkból eredő követeléseket érvényesítsen, amelyek a versenyjog feltételezett megsértése folytán keletkeznek.

25 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a német jogban a számos személyt érintő tömeges károk vagy csekély összegű károk esetén a jogalanyok követeléseit összevonhatók a követelések engedményezésének olyan mechanizmusa (Abtretungsmodell) révén, amelyet „csoportos behajtási keresetnek” (Sammelklage-Inkasso) is neveznek (a továbbiakban: csoportos behajtási kereset). Ennek keretében az állítólagos károsultak az állítólagos követeléseiket olyan jogi szolgáltatóra engedményezik, amely megkapta az RDG-ben előírt azon engedélyt, amely főszabály szerint felhatalmazza őt arra, hogy ezen összevont követeléseket saját nevében és költségére, az engedményezők javára, sikerdíj ellenében érvényesítse.

26 A kérdést előterjesztő bíróság szerint e gyakorlatot a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) ítélkezési gyakorlata különböző típusú kártérítési keresetek tekintetében, így többek között az ingatlanok berbeadásával vagy a légi utasok kártalanításával kapcsolatos jogviták keretében elismerte. Ezzel szemben egyes alsóbb fokú bíróságok akként értelmezik az RDG-t, hogy a csoportos behajtási kereset nem ismerhető el a versenyjog feltételezett megsértésével okozott kár megtérítésének területén, különösen akkor, ha úgynevezett stand-alone keresetről, vagyis olyan kártérítési keresetről van szó, amelyet nem azt követően indítanak, hogy valamely versenyhatóság jogerős és kötelező erejű határozatban ilyen jogsértést állapított volna meg, különösen ami a tényállás rögzítését illeti (a továbbiakban: önálló kártérítési kereset). A Bundesgerichtshofnak (szövetségi legfelsőbb bíróság) még nem volt lehetősége eldönteni e kérdést.

27 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a német jog nem biztosít semmilyen, a csoportos behajtási keresettel egyenértékű igényérvényesítési lehetőséget, amely kartellügyekben lehetővé tenné a kártérítéshez való jog hatékony érvényesülését.

28 Ennélfogva a kartellel okozott kár megtérítéséhez való jog hatékonysága nem biztosított, különösen a számos károsultat érintő, csekély összegű károkat illetően. Ilyen esetben ugyanis a kár egyéni összege olyan alacsony, hogy az arra ösztönzi a jogalanyokat, hogy lemondjanak a kártérítéshez való azon jog érvényesítéséről, amelyet az uniós jog biztosít számukra.

29 E körülmények között a behajtásra irányuló csoportos kereset az egyetlen gazdaságilag észszerű és kivitelezhető lehetőség e kártérítés követelésére. A kérdést előterjesztő bíróság mindazonáltal azt az

álláspontot képviseli, hogy az RDG rendelkezései értelmében – ahogyan azokat bizonyos nemzeti bíróságok értelmezték – az alapügyben szóban forgó engedményezéseket semmisnek kell tekintenie, vagyis az elé terjesztett keresetet el kellene utasítania.

30 Mindazonáltal e bíróság felveti azt a kérdést, hogy az uniós joggal ellentétes-e az RDG ilyen értelmezése azon az alapon, hogy a nemzeti jog ezen értelmezése – azáltal, hogy megakadályozza a szóban forgó kartell károsultjait abban, hogy a csoportos behajtási keresetet indítsanak – összeegyeztethetetlennek bizonyulhat mind a 2014/104 irányelvvel, mind pedig az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével és a hatékony bírói jogvédelemhez való joggal.

31 A kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy ilyen összeegyeztethetlenség levezethető-e a 2014/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének – amely e bíróság álláspontja szerint kimondja a kartell károsultjainak a kartell által okozott kár teljes megtérítéséhez való, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatában rögzített jogát – és ezen irányelv 2. cikke 4. pontjának együttes értelmezéséből. Ez utóbbi rendelkezés ugyanis kifejezetten a csoportos behajtási keresetre vonatkozik, mivel az említett rendelkezés értelmében vett „kártérítési kereset” fogalma magában foglalja „az állítólagos károsult fél jogát jogutódlással megszerző természetes vagy jogi személy” által indított keresetet, „beleértve az igényt megszerző személyt is”.

32 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésével és az EUMSZ 101. cikkel az, hogy a károsult személyek a nemzeti jognak a jelen ítélet 29. pontjában említett értelmezéséből eredően nem indíthatnak csoportos behajtási keresetet. E bíróság szerint, amint az kitűnik a Bíróság ítélkezési gyakorlatából és a 2014/104 irányelv rendelkezéseiből, bármely személy kérheti az általa a versenyjog megsértése miatt elszenvedett kár teljes megtérítését. A tagállamoknak ezért biztosítaniuk kellene az ilyen kár megtérítéséhez való jog tényleges érvényesülését azáltal, hogy nem teszik lehetetlenné vagy rendkívül nehézé annak gyakorlását. Ez hozzájárulna az abban megnyilvánuló közérdek védelméhez, hogy biztosítani kell az Unión belüli hatékony versenyt.

33 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy sérti-e a károsult személyek hatékony bírói jogvédelemhez való, a Charta 47. cikkének első bekezdésében, az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezmény 13. cikkében biztosított jogát az, hogy e személyek a nemzeti jognak a jelen ítélet 29. pontjában említett értelmezéséből eredően nem indíthatnak csoportos behajtási keresetet. Az e bíróság előtt folyamatban lévő ügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben ugyanis, amikor számos személyt érintő tömeges károkról vagy csekély összegű károkról van szó, a károsult személyek meg vannak fosztva annak lehetőségétől, hogy igénybe vegyék azt az egyetlen hatékony jogérvényesítési módot, amelyet a nemzeti jog a kártérítéshez való joguk érvényesítése érdekében biztosít.

34 A kérdést előterjesztő bíróság végül pontosítja: ha arra a következtetésre kellene jutni, hogy a nemzeti jog nem egyeztethető össze az uniós joggal, azt nem

tudná az uniós joggal összhangban értelmezni, mivel az ilyen értelmezés *contra legem* lenne.

35 E körülmények között a Landgericht Dortmund (dortmundi regionális bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, különösen az EUMSZ 101. cikket, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdését, a [Charta] 47. cikkét, valamint a [2014/104] irányelv 2. cikkének 4. pontját és 3. cikkének (1) bekezdését, hogy azzal ellentétes a tagállami jog olyan értelmezése és alkalmazása, amely az EUMSZ 101. cikkbe ütköző – [a 2014/104] irányelv 9. cikke, illetve az azt átültető nemzeti rendelkezések alapján kötelező erővel megállapított – jogsértés károsultját megakadályozza abban, hogy a követeléseit – különösen a tömegesen elszenvedett és kis értékű károk esetében – engedélyezett jogi szolgáltatóra engedményezze fiduciárius alapon, hogy ez utóbbi azokat más állítólagos károsultak követeléseiivel összevontan, *follow-on* kereset útján érvényesítse, ha a kártérítési igények összevonására nincs más egyenértékű jogszabályi vagy szerződéses lehetőség, különösen mert azok nem vezetnek marasztaló ítélethez, vagy más eljárás okokból megvalósíthatatlanok, illetve gazdasági okokból objektíve észszerűtlenek, és így különösen a csekély értékű károk érvényesítése gyakorlatilag lehetetlen vagy mindenesetre túlzottan nehézkes lenne?

2) Mindenképpen így kell-e értelmezni az uniós jogot akkor, ha a szóban forgó kártérítési igényeket az Európai Bizottságnak vagy a nemzeti hatóságoknak az állítólagos jogsértésre vonatkozó előzetes, a 2014/104 irányelv 9. cikkén alapuló nemzeti rendelkezések értelmében kötelező erejű határozata nélkül kell érvényesíteni ([...] *stand-alone* kereset), ha a polgári peres eljárásban a kártérítési igények összevonásának más egyenértékű jogszabályi vagy szerződéses lehetőségei az első kérdésben már kifejtett okokból nem állnak rendelkezésre, és különösen, ha az EUMSZ 101. cikk megsértését egyébként egyáltalán nem, azaz sem közjogi (*public enforcement*), sem magánjogi (*private enforcement*) jogérvényesítés útján nem perelnék?

3) Ha a két kérdés közül legalább az egyikre igenlő választ kell adni, mellőzni kell-e a német jog vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazását, ha az [uniós] joggal összhangban lévő értelmezés kizárt, ami azzal a következménnyel járna, hogy az engedményezések e szempontból mindenképpen érvényesek, és lehetővé válik a hatékony jogérvényesítés?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés elfogadhatóságáról

36 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2014/104 irányelv 2. cikkének 4. pontjával, 3. cikkének (1) bekezdésével, 4. cikkével és 9. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikket, valamint a Charta 47. cikkének első bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes valamely nemzeti szabályozás azon értelmezése, amely azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a versenyjog megsértése miatt állítólagosan károsult személyeket

abban, hogy kártérítési jogait valamely jogi szolgáltatóra engedményezzék annak érdekében, hogy az csoportosan, úgynevezett *follow-on* kereset keretében, vagyis a versenyhatóság ilyen jogsértést megállapító jogerős határozatát követő kártérítési kereset (a továbbiakban: követő jellegű kártérítési kereset) útján érvényesítse azokat.

37 Az Otto Fuchs Beteiligungen, a Land és a Bizottság úgy véli, hogy ez a kérdés elfogadhatatlan. Az alapügyben indított keresetet nem követő jellegű, hanem önálló kártérítési keresetnek kell tekinteni.

38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjesztett kérdésnek az uniós jog olyan értelmezésére kell vonatkoznia, amely a kérdést előterjesztő bíróság által meghozandó határozat szempontjából objektív módon szükséges (2023. január 12-i DOBELES HES ítélet, C-702/20 és C-17/21, EU:C:2023:1, 81. pont; 2024. január 9-i G. és társai [A rendes bíróságok bírúinak kinevezése Lengyelországban] ítélet, C-181/21 és C-269/21, EU:C:2024:1, 65. pont).

39 Egyedül az ügyben eljáró és a bírósági döntésért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy az ügy sajátos jellemzőire tekintettel az ítélet meghozatala szempontjából szükséges-e az előzetes döntéshozatalra utalás, és valóban relevánsak-e a Bíróságnak feltett kérdések. Következésképpen, amennyiben az előterjesztett kérdések valamely uniós jogi szabály értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 27. pont; 2024. szeptember 19-i Booking.com és Booking.com [Deutschland] ítélet, C-264/23, EU:C:2024:764, 34. pont).

40 Ennélfogva az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell, a Bíróság pedig csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálását, ha az uniós jogi szabály kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 28. pont; 2024. szeptember 19-i Booking.com és Booking.com [Deutschland] ítélet, C-264/23, EU:C:2024:764, 35. pont).

41 Márpedig a jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az első kérdés, amennyiben olyan esetre vonatkozik, amely követő jellegű kártérítési keresettel kapcsolatos, nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával.

42 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis jelzi, hogy olyan keresetet kell elbírálnia, amelyet az ASG 2 az érintett fűrészüzemek által a szóban forgó kartell miatt állítólagosan elszenvedett kár megtérítése iránt indított. E bíróság pontosítja, hogy az alapügyben a 2009. évi határozaton kívül nem létezik semmilyen más határozat.

43 Amint azt indítványának 55. pontjában a főtanácsnok is kiemelte, e határozatot a Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen (a versenykorlátozás tilalmáról szóló törvény) 32b. §-a alapján fogadták el, amelynek szövege megegyezik az 1/2003 rendelet 9.

cikkének szövegével, amint azt a szövetségi versenyhatóság az írásbeli észrevételeiben megerősítette.

44 Márpedig az e rendelet 9. cikke alapján elfogadott, kötelezettségvállalásokra vonatkozó határozat nem tartalmaz semmilyen jogerős megállapítást az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértését illetően.

45 Az említett rendelet (13) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 9. cikke ugyanis előírja, hogy az e rendelkezés alapján indított eljárás keretében a Bizottság mentesül a jogsértés minősítésének és megállapításának kötelezettsége alól, mivel szerepe az érintett vállalkozások által felajánlott kötelezettségvállalások vizsgálatára és esetleges elfogadására korlátozódik, tekintettel mind az előzetes értékelésében azonosított problémákra, mind pedig az általa követett célokra. A kötelezettségvállalásokra vonatkozó határozat elfogadása így lezárja az e vállalkozásokkal szembeni jogsértési eljárást, lehetővé téve számukra, hogy elkerüljék a versenyjog megsértésének megállapítását és a bíróság esetleges kiszabását (lásd ebben az értelemben: 2010. június 29-i Bizottság kontra Alrosa ítélet, C-441/07 P, EU:C:2010:377, 40. és 48. pont).

46 Ami a 2009. évi határozatot illeti, a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, hogy e határozatban a szövetségi versenyhatóság a Land vonatkozásában együttműködési küszöbértékeket állapított meg a hengeres faanyag értékesítése tekintetében, valamint olyan intézkedéseket írt elő, amelyek a Land érintett piacon fennálló helyzetének korlátozására irányultak.

47 Következésképpen a 2009. évi határozat nem tekinthető a 2014/104 irányelv 2. cikkének 12. pontjával összefüggésben értelmezett 9. cikkének (1) bekezdése szerinti olyan határozatnak, amelyben valamely nemzeti versenyhatóság jogerősen megállapítja a versenyjog megsértését. Az ASG 2 által indított, az alapügy alapjául szolgáló kereset tehát nem tekinthető követő jellegű kártérítési keresetnek.

48 Ilyen körülmények között az első kérdés elfogadhatatlan.

A második és a harmadik kérdéstről

49 Második és harmadik kérdésével, amelyeket együttesen kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2014/104 irányelv 2. cikkének 4. pontjával, 3. cikkének (1) bekezdésével és 4. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikket, valamint a Charta 47. cikkének első bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes valamely nemzeti szabályozás azon értelmezése, amely azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a versenyjog megsértése miatt állítólagosan károsult személyeket abban, hogy kártérítési jogait valamely jogi szolgáltatóra engedményezzék annak érdekében, hogy az csoportosan, önálló kártérítési kereset keretében érvényesítse azokat.

50 Igenlő válasz esetén e bíróság azt is tudni szeretné, hogy köteles-e mellőzni e nemzeti szabályozás releváns rendelkezéseinek alkalmazását abban az esetben, ha annak az uniós joggal összhangban álló értelmezése nem lehetséges.

Az elfogadhatóságról

51 Az Otto Fuchs Beteiligungen és a Land vitatja a második és a harmadik kérdés elfogadhatóságát.

52 Először is azt állítják, hogy a második kérdés hipotetikus vagy nem szükséges az alapjogvita elbírálásához, továbbá hogy sem ez a kérdés, sem pedig a harmadik kérdés nem az uniós jog értelmezésére vonatkozik.

53 Mindazonáltal a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik, hogy az uniós jognak a kérdést előterjesztő bíróság által kért értelmezése nyilvánvalóan objektíve szükséges az alapjogvita elbírálásához.

54 A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis arra keresi a választ, hogy a jelen ítélet 49. pontjában említett uniós jogi rendelkezésekkel ellentétes-e valamely nemzeti szabályozás azon értelmezése, amely azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a szóban forgó kartell károsultjait abban, hogy csoportos behajtási keresetet indítsanak. Igenlő válasz esetén a kérdést előterjesztő bíróság azt is tudni szeretné, hogy milyen következtetéseket kell levonni az ilyen összeegyeztethetlenségből abban az esetben, ha az RDG rendelkezéseit nem lehet az uniós joggal összhangban értelmezni.

55 Másodszor, az Otto Fuchs Beteiligungen és a Land lényegében azt állítja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseit téves előfeltevésekre alapította. Közelebbről, e bíróság tévesen állapította meg egyrészt azt, hogy az RDG rendelkezéseit akként kell értelmezni, hogy azokkal a versenyjog területén hivatalból ellentétes a csoportos behajtási kereset, másrészt pedig azt, hogy ha a kartell károsultjai nem élhetnek e csoportos keresettel, akkor gyakorlatilag lehetetlen, vagy legalábbis rendkívül nehéz lenne érvényesíteniük az uniós jog által számukra biztosított kártérítési jogot, mivel a német jog nem biztosít semmilyen alternatívát, amely ugyanilyen hatékony lenne, és amely lehetővé tenné e személyek számára, hogy e kártérítéshez való jogukat érvényesítsék.

56 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdéseket a nemzeti bíróság azon jogszabályi és ténybeli háttér alapján teszi fel, amelyet saját felelősségére határoz meg, és amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja (lásd ebben az értelemben: 2023. október 26-i EDP – Energias de Portugal és társai ítélet, C-331/21, EU:C:2023:812, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 Mivel kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jog értelmezésére és alkalmazására, a Bíróságnak akként kell figyelembe vennie az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések szabályozási háttérét, ahogyan azt az előzetes döntéshozatalra utaló határozat ismerteti (lásd ebben az értelemben: 2024. november 14-i S. [Az ítélkező testület megváltoztatása] ítélet, C-197/23, EU:C:2024:956, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt e kérdések relevanciájának a jelen ítélet 40. pontjában felidézett vélelme nem dönthető meg csupán azon körülmény alapján, hogy az alapeljárásban részt vevő valamelyik fél vitat bizonyos olyan tényeket, amelyek helytállóságának vizsgálata nem a Bíróság feladata, és amelyekről az alapjogvita tárgyának meghatározása függ (lásd ebben az értelemben: 2016. szeptember 22-i Breitsamer und Ulrich ítélet, C-113/15, EU:C:2016:718, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Márpedig a jelen ítélet 55. pontjában említett előfeltevések azon nemzeti háttérnek a kérdést előterjesztő bíróság általi értékelésén alapulnak, amelybe az alapjogvita illeszkedik. Ez az értékelés kizárólag e bíróság hatáskörébe tartozik, a Bíróságnak pedig nem feladata vizsgálni annak helytállóságát.

59 E körülmények között, továbbá a kérdést előterjesztő bíróság által végzett ilyen vizsgálat sérelme nélkül (lásd ebben az értelemben: 2018. június 27-i Altiner és Ravn ítélet, C-230/17, EU:C:2018:497, 23. pont) meg kell állapítani, hogy a második és a harmadik kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

60 Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése közvetlen joghatásokat fejt ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és olyan jogokat keletkeztet a jogalanyok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (1974. január 30-i BRT és Sociétés belges des auteurs, compositeurs et éditeurs ítélet, 127/73, EU:C:1974:6, 16. pont; 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

61 E tekintetben az EUMSZ 101. cikk teljes érvényesülését, különösen pedig az (1) bekezdésében foglalt tilalom hatékony érvényesülését veszélyeztetné, ha nem lenne bármely személynek lehetősége kártérítést követelni azon kárért, amelyet a versenyjog megsértése okozott neki (lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Courage és Crehan ítélet, C-453/99, EU:C:2001:465, 26. pont; 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 Következésképpen bármely személy kártérítést követelhet az őt ért kárért, amennyiben okozati összefüggés áll fenn e kár és az ilyen jogsértés között (lásd ebben az értelemben: 2006. július 13-i Manfredi és társai ítélet, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 61. pont; 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 A bármely személyt megillető azon jog, hogy az ilyen kárért kártérítést követeljen, megerősíti az uniós versenyszabályok hatékonyságát, és visszatartja a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas, gyakran rejtett magatartásoktól, ily módon hozzájárulva az Unión belüli hatékony verseny fenntartásához (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64 Amint az kitűnik a 2014/104 irányelv (12) preambulumbekzdéséből, a versenyjog megsértése által okozott kár megtérítéséhez való e jogot ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése kodifikálta, amely akként rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy minden olyan természetes vagy jogi személynek, aki ilyen kárt szenvedett, lehetősége legyen e kár teljes körű megtérítését követelni és teljes körű kártérítést kapni.

65 Az említett irányelv (4) preambulumbekzdése kifejti, hogy az említett kártérítéshez való jog megköveteli, hogy minden tagállam rendelkezzen olyan eljárási szabályokkal, amelyek biztosítják e jog hatékony gyakorlását. E preambulumbekzdés értelmében a hatékony jogorvoslati eljárások szükségessége a Charta 47. cikkének első bekezdésében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jogból is következik, amelynek

megfelel az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésében támasztott azon kötelezettség, hogy meg kell teremteni azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken e védelem biztosításához szükségesek (lásd ebben az értelemben: 2017. május 16-i Berlioz Investment Fund ítélet, C-682/15, EU:C:2017:373, 44. pont; 2020. október 6-i État luxembourgeois [Adózással kapcsolatos információk iránti megkereséssel szembeni jogorvoslati jog] ítélet, C-245/19 és C-246/19, EU:C:2020:795, 47. pont).

66 E tekintetben, amint azt a 2014/104 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése előírja, ezen irányelv bizonyos olyan szabályokat állapít meg a kártérítési keresetekre vonatkozóan, amelyeket az uniós jogalkotó szükségesnek ítélt ahhoz, hogy a versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett személyek valamely vállalkozással vagy vállalkozások társulásával szemben hatékonyan érvényesíthessék az e kár teljes megtérítésére vonatkozó jogukat.

67 E kontextusban ezen irányelv 2. cikkének 4. pontja akként határozza meg a „kártérítési kereset” fogalmát, hogy az alatt a nemzeti jog szerinti olyan keresetet kell érteni, amelyben egy állítólagos károsult fél, az állítólagos károsult fél vagy felek nevében eljáró személy – amennyiben többek között a nemzeti jog ezt lehetővé teszi –, vagy az állítólagos károsult fél jogát jogutódlással megszerző természetes vagy jogi személy, beleértve az igényt megszerző személyt is, kártérítési igényt terjeszt egy nemzeti bíróság elé.

68 Így az említett irányelv előírja annak lehetőségét, hogy a kártérítési keresetet benyújthassa akár közvetlenül az a természetes vagy jogi személy, aki az uniós jog által biztosított kártérítési joggal rendelkezik, akár pedig olyan harmadik személy, akire az állítólagos károsult kártérítési jogát engedményezték.

69 Mindemellett, amint azt indítványának 100. és 101. pontjában lényegében a főtanácsnok is kiemelte, a 2014/104 irányelv 2. cikkének 4. pontja nem támaszt semmilyen kötelezettséget a tagállamokkal szemben arra vonatkozóan, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló csoportos behajtási kereseti mechanizmust hozzanak létre, és nem szabályozza azokat a feltételeket sem, amelyekről annak érvényessége függ, hogy a károsult személy ilyen csoportos kereset céljából engedményezze a versenyjogi jogsértés által okozott kár megtérítéséhez való jogát.

70 Ebből következik, hogy mind a csoportos kártérítési kereset mechanizmusának bevezetése, mind pedig azok a feltételek, amelyekről annak érvényessége függ, hogy a versenyjog megsértéséhez állítólagosan kapcsolódó kár megtérítéséhez való jogot valamely természetes vagy jogi személyre engedményezzék annak érdekében, hogy e személy ilyen csoportos keresetet indítson valamely nemzeti bíróság előtt, az e kártérítési jog gyakorlására vonatkozó azon részletes szabályok körébe tartoznak, amelyekről a 2014/104 irányelv nem rendelkezik.

71 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint vonatkozó uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata meghatározni a versenyjog megsértéséből eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlásának részletes szabályait, tiszteletben tartva az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (lásd ebben az értelemben: 2001. szeptember 20-i Courage és Crehan ítélet, C-453/99, EU:C:2001:465, 29. pont; 2019. március 28-i

Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

72 A tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét a 2014/104 irányelv hatálya alá tartozó területen ezen irányelv 4. cikke tükrözi, amely lényegében átveszi a Bíróság ítélkezési gyakorlatából eredő fordulatokat. Mindazonáltal a második és a harmadik kérdés vizsgálata során csak a tényleges érvényesülés elvét kell figyelembe venni, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság kizárólagosan hivatkozik.

73 E rendelkezés szerint a tényleges érvényesülés elvével összhangban a tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési igények érvényesítésére vonatkozó valamennyi nemzeti szabály és eljárás oly módon kerüljön megállapításra és alkalmazásra, hogy ne tegyék a gyakorlatban megvalósíthatatlanná vagy túlzottan nehezzé a versenyjogi jogsértéssel okozott kár teljes megtérítésére vonatkozó uniós jog gyakorlását.

74 A Bíróság kimondta különösen azt, hogy a versenyjog területén alkalmazandó nemzeti szabályok nem sérthetik az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony alkalmazását, és azokat az e területre vonatkozó ügyek sajátosságaihoz kell igazítani, amelyek főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatását teszik szükségessé (lásd ebben az értelemben: 2023. április 20-i Repsol Comercial de Productos Petrolíferos ítélet, C-25/21, EU:C:2023:298, 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

75 Ráadásul, jöllehet az adott területre vonatkozó uniós szabályozás hiányában az egyes tagállamok belső jogrendjének feladata meghatározni az uniós jogrendből származó egyéni jogok védelmének biztosítására irányuló jogorvoslatok eljárási szabályait, a tagállamok felelőssége, hogy minden esetben biztosítsák az említett jogokkal kapcsolatban a Charta 47. cikkének első bekezdésében biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartását (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 115. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Amint az a jelen ítélet 65. pontjában megállapításra került, a 2014/104 irányelv (4) preambulumbekkezdése az ilyen jogvédelemhez való jogra hivatkozik.

76 A jelen ügyben, amint az kitűnik a jelen ítélet 28–33. pontjából, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a tényleges érvényesülés elvével, valamint a hatékony bírói jogvédelemhez való joggal az a nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely akként értelmezi az RDG-t, hogy az megakadályozza, hogy a versenyjog megsértése miatt kárt szenvedett személyek csoportos behajtási keresetet indíthassanak.

77 E tekintetben e bíróság rámutat egyrészt arra, hogy e kereset az egyetlen olyan igényérvényesítési lehetőség, amely lehetővé teszi e személyek számára, hogy ténylegesen, csoportosan érvényesíthessék a kártérítéshez való jogukat. Másrészt, jöllehet az említett személyeknek lehetőségük van arra, hogy saját nevükben és saját javukra kártérítési keresetet indítsanak, ez a lehetőség nem teszi lehetővé számukra az említett jog hatékony gyakorlását. Tekintettel ugyanis a versenyjog megsértése tárgyában indított egyéni keresetek különösen összetett, hosszadalmas és költséges jellegére, a károsult személyek hajlamosak lemondani az ilyen

egyéni keresetindításról, különösen ha csekély összegű kárról van szó.

78 Az alapeljárásban részt vevő valamennyi fél – az ASG 2 kivételével –, valamint az Európai Unió Bírósága alapokmánya 23. cikkének első bekezdése szerinti egyéb érdekelték azonban a Bírósághoz benyújtott észrevételeikben számos olyan információt szolgáltatnak, amelyek árnyalni látszanak az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben megfogalmazott állításokat.

79 Így először is, e felek és érdekelték kétségbe vonják a kérdést előterjesztő bíróság azon állítását, amely szerint a nemzeti jog hivatalból kizárja, hogy a versenyjog megsértése miatt sérelmet szenvedett személyek igénybe vehessék a csoportos behajtási keresetet. E keresetet a versenyjog területére vonatkozó egyedi ügyek közül csak az olyan ügyek összefüggésében ítélték nem megfelelőnek, amelyekben az említett kereset megindítása ténylegesen az RDG azon rendelkezéseinek megsértéséhez vezetett, amelyek szerint összeférhetetlenség esetén tilos a jogi szolgáltató közreműködése.

80 Másodszor, árnyalni kell azt a megállapítást, amely szerint a nemzeti jog ugyanezen kereset vonatkozásában nem biztosít semmi olyan alternatívát, amely lehetővé tenné a károsult személyek számára, hogy csoportosan érvényesítsék a kártérítéshez való jogukat. A követelések valódi factoring formájában történő átruházása – vagyis amikor nem csupán fiduciárius átruházás történik, hanem a követelés teljeskörűen átszáll valamely harmadik személyre, aki ezért azonnali pénzügyi ellenszolgáltatást fizet az átruházó részére –, valamint a pertársaság – amikor több felperes egyszerre indít keresetet, amely lehetővé teszi számukra többek között azt, hogy közösen folytassanak le értékeléseket, és közösen szerezzenek be szakértői véleményeket az egyes káraik összegének megállapítása érdekében – e tekintetben olyan elképzelhető alternatívának minősül, amelyet a német bírósági gyakorlat a versenyjog területére tartozó jogvitákban elismer.

81 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság azon megállapítását, amely szerint a károsult felek hajlamosak lennének arra, hogy lemondjanak a kártérítéshez való joguk érvényesítéséről, ha ezt csak egyéni kereset keretében tehetnék meg, a jelen ügyben kétségbe vonja az érintett fűrészüzemek egyéni követeléseinek összege, amely viszonylagossá teszi azt a tétlenséget, amelyet e fűrészüzemek az ilyen típusú keresetek vonatkozásában tanúsíthatnának.

82 E tekintetben rá kell mutatni arra, hogy kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a nemzeti jog azon értelmezése, amely a versenyjog hatálya alá tartozó jogvitákban kizárja a csoportos behajtási keresetet, azzal a hatással jár-e, hogy lehetetlenné vagy rendkívül nehezzé teszi az uniós jog által a versenyjogi jogsértés károsultjai számára biztosított kártérítési jog érvényesítését, és megfosztja őket a hatékony bírói jogvédelemtől.

83 E célból azonban figyelembe kell vennie az ilyen jogsértésből eredő kár megtérítéséhez való jog gyakorlására vonatkozóan a nemzeti jog által előírt részletes szabályokkal kapcsolatos valamennyi releváns tényezőt (lásd analógia útján: 2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 45. pont).

84 Így a kérdést előterjesztő bíróságnak csak akkor kellene arra a következtetésre jutnia, hogy a nemzeti jog, amelyet akként kell értelmezni, hogy az kizárja a csoportos behajtási keresetet, nem felel meg a jelen ítélet 71–75. pontjában kifejtett uniós jogi követelményeknek, ha e vizsgálat végén e bíróságnak egyrészt arra a következtetésre kellene jutnia, hogy a nemzeti jog által az ilyen behajtási kereset mellett biztosított alternatív kollektív mechanizmusok egyike sem teszi lehetővé, hogy hatékonyan érvényesítsék azon személyeknek vagy a személyek azon csoportjának jogait, akik a versenyjog megsértése által állítólagosan okozott kár megtérítését kéri – vagyis a jelen ügyben az érintett fűrészüzemek jogait –, másrészt pedig, hogy az egyéni kereset megindításának a nemzeti jog által előírt feltételei lehetetlenné vagy rendkívül nehézé teszik e kártérítési jog érvényesítését, ezáltal pedig sértik a hatékony bírói jogvédelemhez való jogukat.

85 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a versenyjog területére tartozó ügyek sajátosságaira, különösen pedig a jelen ítélet 74. pontjában felidézett azon körülményre tekintettel, hogy az e jog megsértése miatti kártérítési keresetek benyújtásához főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzésre van szükség, kétségekívül megkönnyítheti a károsultak számára a kártérítési jog érvényesítését az, ha a nemzeti jogban léteznek az egyéni követelések összevonását lehetővé tevő mechanizmusok. Közelebbről, az ilyen mechanizmusok megkönnyíthetik az önálló kártérítési keresetek megindítását, amelyek alátámasztására nem létezik semmilyen jogerős megállapítás, amelyet a versenyhatóság a jogsértés vonatkozásában tett volna.

86 Mindazonáltal az ilyen kártérítési keresetek összetettsége és eljárási költségei önmagukban nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy a kártérítési jog egyéni kereset keretében történő érvényesítése gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé válna, ami a versenyjogi jogsértés károsultjai egyéni követeléseinek összevonására irányuló mechanizmusok hiányában azzal a következménnyel járna, hogy megfosztja őket a hatékony bírói jogvédelemhez való joguktól. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis adott esetben csak akkor juthatna ilyen következtetésre, ha az ügy valamennyi jogi és ténybeli körülményének értékelése alapján azt állapítaná meg, hogy a nemzeti jog konkrét elemei akadályozzák ezen egyéni keresetek előterjesztését.

87 Hozzá kell tenni, hogy ha e bíróság azt állapítaná meg, hogy az alapügyben a csoportos behajtási kereset mechanizmusa képezi az egyetlen olyan eljárási módot, amely lehetővé teszi az érintett fűrészüzemek számára, hogy hatékonyan érvényesítsék a szóban forgó kartellhez állítólagosan kapcsolódó kár megtérítéséhez való jogukat, e megállapítás nem járna azon nemzeti rendelkezések alkalmazásának sérelmével, amelyek a jogalanyok védelmére törekedve szabályozzák az ilyen behajtási szolgáltatásokat nyújtó személyek tevékenységét, többek között annak érdekében, hogy biztosítsák e szolgáltatások minőségét, valamint az ilyen szolgáltatók által felszámított díjak objektív és arányos jellegét, továbbá megelőzzék az összeférhetetlenséget és a visszaélészerű eljárás cselekményeket.

88 Végül, ami azt a kérdést illeti, hogy milyen következtetéseket kell levonni abból, ha a kérdést előterjesztő bíróság adott esetben megállapítja, hogy nem tartják tiszteletben a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot, a jelen ítélet 60. és 64. pontjából kitűnik, hogy a

versenyjog megsértésével okozott kár teljes megtérítéséhez való jog, amelyet a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése kodifikált, az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése vonatkozásában elismert közvetlen hatályból ered.

89 Ezenkívül a Bíróság pontosította, hogy a Charta 47. cikke önmagában elegendő, és azt nem kell uniós jogi vagy nemzeti jogi rendelkezésekkel pontosítani ahhoz, hogy önmagában hivatkozható jogot biztosítson a magánszemélyek számára (2018. április 17-i Egenberger ítélet, C-414/16, EU:C:2018:257, 78. pont; 2024. február 20-i X [Felmondási okok hiánya] ítélet, C-715/20, EU:C:2024:139, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

90 Márpedig az uniós jog elsőbbségének elve arra kötelezi az uniós jog rendelkezéseit hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróságot, hogy amennyiben a nemzeti szabályozást nem tudja az uniós jog követelményeivel összhangban értelmezni, azáltal biztosítsa az előtte folyamatban lévő jogvitában e követelmények teljes érvényesülését, hogy szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – eltekint minden olyan – akár utólagos – nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazásától, amely ellentétes e jog közvetlen hatállyal bírói rendelkezésével, anélkül hogy kérelmeznie kellene vagy meg kellene várnia e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítését (lásd ebben az értelemben: 2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 57. és 58. pont; 2024. január 25-i Em akaunt BG ítélet, C-438/22, EU:C:2024:71, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

91 Következésképpen a jelen ítélet 84. pontja szerinti esetben a kérdést előterjesztő bíróságnak először is meg kell határoznia, hogy a nemzeti jog egészére tekintettel és az e jogban elismert értelmezési módszerek alkalmazásával lehetséges-e az RDG releváns rendelkezéseinek az uniós jog követelményeivel összhangban álló értelmezést tulajdonítani, anélkül azonban, hogy e rendelkezéseket *contra legem* értelmeznék (lásd analógia útján: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

92 E tekintetben, amint az a jelen ítélet 79. pontjában megállapításra került, a Bíróság előtti eljárásban részt vevő bizonyos felek jelezték, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti rendelkezések nem zárják ki hivatalból a csoportos behajtási kereset mechanizmusának alkalmazását a versenyjog területére tartozó jogvitákban, továbbá hogy bizonyos nemzeti bíróságok akként értelmezik e rendelkezéseket, mint amelyek valamely konkrét esetben e mechanizmus alkalmazását olyan feltételek tiszteletben tartásától teszik függővé, amelyek a nyújtott szolgáltatások minőségének, a szolgáltatót megillető díjazás megfelelő szintjének, valamint annak biztosítására irányulnak, hogy a szolgáltató vonatkozásában ne merüljön fel összeférhetetlenség.

93 A kérdést előterjesztő bíróságnak csak akkor kell mellőznie az említett rendelkezések alkalmazását, ha nincs semmilyen lehetőség az összhangban álló értelmezésre (lásd ebben az értelemben: 2021. január 21-i Whiteland Import Export ítélet, C-308/19, EU:C:2021:47, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

94 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ

kell adni, hogy a 2014/104 irányelv 2. cikkének 4. pontjával, 3. cikkének (1) bekezdésével és 4. cikkével összefüggésben értelmezett EUMSZ 101. cikket, valamint a Charta 47. cikkének első bekezdését akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes valamely nemzeti szabályozás azon értelmezése, amely azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a versenyjog megsértése miatt állítólagosan károsult személyeket abban, hogy kártérítési jogaikat valamely jogi szolgáltatóra engedményezzék annak érdekében, hogy az csoportosan, önálló kártérítési kereset keretében érvényesítse azokat, amennyiben

– a nemzeti jog nem biztosít semmi egyéb olyan lehetőséget e károsult személyek egyéni követeléseinek összevonására, amely alkalmas lenne annak biztosítására, hogy e kártérítési jogok érvényesítése hatékony legyen, és

– az egyéni kártérítési kereset benyújtása az adott ügy összes körülményére tekintettel lehetetlennek vagy rendkívül nehéznek bizonyul az említett személyek számára, aminek következtében megfosztják őket a hatékony bírói jogvédelemhez való joguktól.

Amennyiben e nemzeti szabályozást nem lehet az uniós jog követelményeivel összhangban értelmezni, az uniós jog e rendelkezései arra kötelezik a nemzeti bíróságot, hogy mellőzze az említett nemzeti szabályozás alkalmazását.

III.

C-424/23. DYKA Plastics ügyben 2025. január 16-án hozott ítélet

1) A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 42. cikkének (3) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a műszaki leírások megfogalmazási módszereinek e rendelkezésben szereplő felsorolása kimerítő jellegű, az említett rendelkezés értelmében az uniós joggal összeegyeztethető kötelező nemzeti műszaki szabályok sérelme nélkül és ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének sérelme nélkül.

2) A 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az ajánlatkérő szervek az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés műszaki leírásában a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés hozzáadása nélkül nem pontosíthatják, hogy az ajánlattevők által kínált termékeknek mely anyagokból kell állniuk, kivéve ha valamely meghatározott anyag használata elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából, mivel eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el.

3) A 2014/24 irányelv 42. cikkének az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

az utóbbi rendelkezésben előírt azon kötelezettség, hogy a gazdasági szereplők számára egyenlő hozzáférést biztosítsanak a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásaihoz, valamint a közbeszerzési szerződések verseny előtti megnyitásának

indokolatlan akadályozásának tilalma szükségszerűen sérül, ha az ajánlatkérő szerv az említett irányelv 42. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt szabályokkal összeegyeztethetetlen műszaki leírással kizár bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket.

1) A előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítések: HL 2015. L 275., 68. o.; HL 2020. L 211., 22. o.; HL L, 2023/90063) 42. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2) E kérelmet a DYKA Plastics NV (a továbbiakban: DYKA) és a Fluvius System Operator CV (a továbbiakban: Fluvius) között, az utóbbi által szennyvízcsatorna építésre vonatkozó – kőporcelánból, illetve betonból készült csövek használatát előíró – közbeszerzési szerződések odaítélése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

11) A Fluvius a belga jog szerinti társaság, amelynek feladata a flamand régióban több közhasznú hálózat, köztük a szennyvízhálózat telepítése, működtetése és karbantartása.

12) A csatornák elhelyezésére vagy cseréjére vonatkozó hirdetmények közzétételekor a Fluvius a szennyvízelvezető rendszerek esetében kőporcelánból készült csövek, az esővízelvezető rendszerek esetében pedig betoncsövek használatát írja elő. Más anyagok használata csak különleges műszaki körülmények között megengedett.

13) A DYKA műanyagcső-gyártóként és -szállítóként úgy véli, hogy a Fluvius által szervezett közbeszerzési eljárásokból való kizárása sérti a közbeszerzésről szóló törvénynek a 2014/24 irányelv 18. és 42. cikkét végrehajtó 4., 5. és 53. cikkében foglalt közbeszerzési elveket.

14) 2020. június 4-én a DYKA felszólította a Fluviust, hogy igazítsa ki ajánlati felhívásait oly módon, hogy azok keretében kínálhassanak műanyag csöveket.

15) Egyébiránt 2020. október 7-én a DYKA azt kérte a Fluviustól, hogy a Beringen (Belgium) községben történő csatornázásra irányuló közbeszerzési szerződésre vonatkozó ajánlattételi dokumentációban fejtsse ki azokat az okokat, amelyek miatt kizárták a műanyag csöveket e közbeszerzésből.

16) 2020. október 15-i válaszában a Fluvius megerősítette, hogy a szennyvíz elvezetéséhez csak a kőporcelánból készült csöveket, az esővíz elvezetéséhez pedig csak a betoncsöveket fogadják el. Úgy véli, hogy ezt az anyagválasztást nem kell tovább indokolnia.

17) A DYKA a kérdést előterjesztő bírósághoz, az ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Genthez (vállalkozási ügyek genti bírósága, genti részleg, Belgium) fordult, és azt kérte, hogy a bíróság kötelezze a Fluviust e gyakorlat megszüntetésére, és kötelezze kártérítés fizetésére.

18) E bíróság előtt a Fluvius azt állítja, hogy különösen a fenntarthatóság szempontjából jogszerű a kőporcelánból, illetve betonból készült csövek alapértelmezett, azaz különleges műszaki körülmények hiányában történő kiválasztása. Lényegében úgy véli,

hogy az ilyen követelmény nem sérti a 2014/24 irányelv 18. és 42. cikkében kimondott elveket.

19 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkéből az következik, hogy a műszaki leírást úgy kell kidolgozni, hogy elkerülhető legyen a verseny mesterséges korlátozása. Amint az e 42. cikknek az ezen irányelv (74) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett (3) bekezdéséből kitűnik, a műszaki leírásoknak a teljesítménybeli és funkcionális követelmények tekintetében történő megfogalmazása általában lehetővé teszi a verseny előtti megnyitásra irányuló cél lehető legjobb elérését.

20 E bíróság nem zárja ki, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ajánlatkérő szerv köteles az e rendelkezésben felsorolt módok valamelyikével megfogalmazni a műszaki leírást. Márpedig úgy tűnik, hogy a Fluvius által használt megfogalmazás, amely a kőporcelánból és betonból készült csövekre utal, nem tartozik e módok egyikébe sem, és egyébiránt azzal a hatással jár, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket kizár, ami az ezen irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében foglalt tilalom hatálya alá tartozhat. Ebből az következhet, hogy megsértették az említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében és 42. cikkének (2) bekezdésében foglalt elveket.

21 E körülmények között az ondernemingsrechtbank Gent, afdeling Gent (vállalkozási ügyek genti bírósága, genti részleg) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2014/24] irányelv 42. cikkének (3) bekezdését, hogy az abban foglalt, a műszaki leírás megadásának módjaira vonatkozó felsorolás kimerítő, és hogy az ajánlatkérő ezért köteles a közbeszerzési szerződés műszaki leírását az e rendelkezésben említett módok valamelyikén megadni?

2) Úgy kell-e értelmezni a [2014/24] irányelv 42. cikkének (4) bekezdését, hogy az ajánlati felhívások műszaki leírásában a kőporcelánból és betonból készült (az adott szennyvízhálózatnak megfelelő) szennyvízcsövekre hivatkozások közül egyet vagy többet, például mint adott csőtípusokra vagy meghatározott csőgyártmányra történő hivatkozásokat?

3) Úgy kell-e értelmezni a [2014/24] irányelv 42. cikkének (4) bekezdését, hogy az ajánlati felhívások műszaki leírásában szereplő, egyetlen termékre, például kőporcelánból és betonból készült (az adott szennyvízhálózatnak megfelelő) szennyvízcsövekre mint adott műszaki megoldásokra történő hivatkozások már maguk után vonják az e rendelkezésben előírt következményt (nevezetesen, hogy »az egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizárásához vezetnek«), mivel ezek azt eredményezik, hogy az előírt termékhez képest alternatív megoldásokat kínáló vállalkozások eleve kizárásra, és ezáltal hátrányos helyzetbe kerülnek, holott különböző versenytárs vállalkozások mindenképpen képesek az előírt terméket szállítani, vagy ehhez az szükséges, hogy a szóban forgó termék – például a kőporcelánból és betonból készült (az adott szennyvízhálózatnak megfelelő) szennyvízcsövek – tekintetében egyáltalán ne

legyen verseny, és ezért az említett következményről sem lehet szó, mert a szóban forgó termék egy adott vállalkozásra jellemző, amely egyedülként kínálja ezt a terméket a piacon?

4) Úgy kell-e értelmezni a [2014/24] irányelv 42. cikkének (2) bekezdését, hogy a [2014/24] irányelv 42. cikke (3) bekezdésének és/vagy a [2014/24] irányelv 42. cikke (4) bekezdésének az ajánlati felhívások műszaki leírásaiban szereplő (például az adott szennyvízhálózatnak megfelelő kőporcelánból és betonból készült szennyvízcsövekre való) hivatkozások jogellenes használata miatt megállapított megsértése egyben a [2014/24] irányelv 42. cikke (2) bekezdése és a [2014/24] irányelv 18. cikke (1) bekezdése megsértésének is minősül?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

22 Mellékesen meg kell jegyezni, hogy írásbeli észrevételeiben az Európai Bizottság az alkalmazandó irányelvvel kapcsolatban tesz fel kérdést.

23 Emlékeztetni kell arra, hogy valamely előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést a Szerződés és a másodlagos jog valamennyi olyan rendelkezésének fényében kell megvizsgálni, amelyek relevánsak lehetnek az előterjesztett kérdés vonatkozásában. Az a körülmény, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdését bizonyos uniós jogi rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadályozza tehát annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek szövegében, akár nem (2022. június 16-i Obshtina Razlog ítélet, C-376/21, EU:C:2022:472, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 A Fluvius a szennyvízesatorna-hálózatok telepítésével, üzemeltetésével és karbantartásával foglalkozik. Az e tevékenységhez kapcsolódó munkálatokat főszabály szerint a 2014/24 irányelv szabályozza, annak 1. cikkének (2) bekezdése értelmében.

25 Mindazonáltal a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 243. o.; helyesbítések: HL 2014. L 327., 9. o.; HL L, 2023/90064) 10. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ezen irányelv hatálya alá tartoznak az ivóvíz szállításával, elosztásával vagy ivóvízzel való ellátással kapcsolatos tevékenységek. A 2014/25 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének b) pontja e tekintetben pontosítja, hogy az e 10. cikk (1) bekezdésében említett, és a szennyvízelvezetéssel vagy -kezeléssel kapcsolatos tevékenységet folytató ajánlatkérők által odaítélt vagy megszervezett szerződések vagy tervpályázatok szintén ezen irányelv hatálya alá tartoznak.

26 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján nem állapítható meg, hogy a Fluvius ajánlatkérő szervként az ivóvíz szállításával és elosztásával vagy az ivóvízzel való ellátással kapcsolatos tevékenységet folytat-e. Mindemellett a tárgyaláson a Bizottság és a DYKA által támogatott Fluvius azt állította, hogy nem folytat tevékenységet e területen. Úgy tűnik tehát – a

kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében –, hogy a 2014/24 irányelv alkalmazandó a jelen ügyben.

27 Mindenesetre meg kell jegyezni, hogy a 2014/24 irányelvben és a 2014/25 irányelvben a műszaki leírásokra vonatkozó rendelkezések lényegében azonosak.

Az első kérdésről

28 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a műszaki leírások megfogalmazási módszereinek e rendelkezésben szereplő felsorolása kimerítő jellegű.

29 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdése értelmében a műszaki leírásokat e rendelkezés a) pontjának megfelelően a teljesítmény, illetve a funkcionális követelmények szempontjából kell megadni, vagy az említett rendelkezés b) pontjának megfelelően a műszaki leírásra való hivatkozással és – a következő sorrendben – a következőkre történő hivatkozással: az építési beruházási munkák tervezésére, számítási módszerére és kivitelezésére, valamint az áruk felhasználására vonatkozó európai szabványokat, európai műszaki tanúsítványokat, közös műszaki leírásokat, nemzetközi szabványokat, az európai szabványügyi szervezetek által létrehozott egyéb műszaki hivatkozási rendszereket átültető nemzeti szabványok vagy – ezek bármelyikének hiányában – nemzeti szabványok, nemzeti műszaki tanúsítványok, illetve nemzeti műszaki leírások, vagy ugyanezen rendelkezés c) vagy d) pontjával összhangban e két módszer együttes figyelembevételével. Nincs hierarchikus viszony az említett 42. cikk (3) bekezdésének a)–d) pontjában felsorolt, a műszaki leírások megfogalmazására szolgáló módszerek között (lásd ebben az értelemben: 2018. október 25-i Roche Lietuva ítélet, C-413/17, EU:C:2018:865, 26. és 28. pont).

30 Amint az ezen a)–d) pontot megelőző „a műszaki leírást [...] az alábbi módok valamelyikén kell megadni” mondatból következik, az ajánlatkérő szerv feladata, hogy a műszaki leírásokat az említett pontok egyikének megfelelően, nem pedig más módszer szerint fogalmazza meg. Következésképpen a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdését – amint azt a főtanácsnok az indítványának 44. pontjában lényegében megjegyezte – úgy kell értelmezni, hogy az kimerítően felsorolja a közbeszerzési dokumentumokban feltüntetendő műszaki leírások megfogalmazásának módszereit. Ha ugyanis a jogalkotó további módszereket kívánt volna elfogadni, akkor kifejezte volna ez irányú szándékát, például a „megfogalmazható” kifejezés használatával.

31 Ezt az értelmezést nem gyengíti a 2014/24 irányelv 42. cikke (3) bekezdésének elején szereplő pontosítás, amely szerint e rendelkezés „az uniós joggal összeegyeztethető kötelező nemzeti műszaki szabályok sérelme nélkül” alkalmazandó. Kétségtelen, hogy e pontosítás nemzeti műszaki szabály fennállása esetén olyan helyzetekhez vezethet, amelyekben az ajánlatkérők eltérhetnek az e 42. cikk (3) bekezdésében foglalt szabálytól, de önmagában nem változtatja meg e szabály értelmét. Amennyiben – mint a jelen ügyben is – nem hivatkoznak „kötelező nemzeti műszaki szabályra”, a műszaki leírást – az ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének sérelme nélkül – az említett 42. cikk (3)

bekezdése a)–d) pontjában előírt módszerek valamelyikének megfelelően kell megfogalmazni.

32 Az említett értelmezést nem gyengíti a 2014/24 irányelv 42. cikke (4) bekezdésének második mondatában szereplő azon utalás sem, amely szerint előfordulhatnak olyan esetek, amelyekben „nem lehetséges a szerződés tárgyának [a 42. cikk] (3) bekezdés[e] szerinti, kellően pontos és érthető leírása”.

33 Ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének második és harmadik mondata szerint az ajánlatkérő ilyen esetekben kivételesen utalhat egy adott gyártmányra vagy forrásra, egy konkrét eljárásra vagy az e 42. cikk (4) bekezdésének első mondatában említett más meghatározott tényezőre, amelyhez a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés társul.

34 Amennyiben e kivétel alkalmazható, a szerződés tárgyának a 2014/24 irányelv 42. cikke (3) bekezdése szerinti kellően pontos és érthető leírása hiányában, az ajánlatkérő szerv a műszaki leírásban hivatkozhat azokra az elemekre, amelyek említését a 2014/24 irányelv 42. cikke (4) bekezdésének első mondata főszabály szerint tiltja, amennyiben e hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés kíséri.

35 Egyébiránt, mivel a 2014/24 irányelv 42. cikke (4) bekezdésének első mondata pontosítja, hogy az ott említett hivatkozások alkalmazásának tilalma nem alkalmazandó, ha az ilyen hivatkozást a szerződés tárgya igazolja, meg kell állapítani, hogy ez az eset az ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének második mondatában előírt, a jelen ítélet 32–34. pontjában említett esethez hasonlóan eltér a műszaki leírás megfogalmazására szolgáló, az említett irányelv 42. cikkének (3) bekezdésében felsorolt módszerek kizárólagos alkalmazásától.

36 Mindemellert az ugyanezen irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében említett eseteken kívül és az e 42. cikk (3) bekezdése értelmében vett kötelező nemzeti műszaki szabály hiányában a műszaki leírások megfogalmazási módszerei 42. cikk (3) bekezdésének a)–d) pontjában felsorolt felsorolását kimerítőnek kell tekinteni.

37 Amint az a fenti körülmények összességéből kitűnik, a jelen ítélet 30. pontjában kifejtett értelmezés, amely egyértelműen következik a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdésében szereplő „az alábbi módok valamelyikén kell megadni” kifejezésből, főszabály szerint kötelező, vagyis az egyrészt az e rendelkezés elején, másrészt pedig az ezen irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében szereplő pontosítás sérelme nélkül. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatára tekintettel, amely szerint amennyiben az uniós jog valamely rendelkezésének értelme magából a rendelkezés szövegéből egyértelműen kitűnik, a Bíróság nem térhet el attól (2024. október 4-i Agentsia po vpsivnityata ítélet, C-200/23, EU:C:2024:827, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), nem kell tovább vizsgálni e 42. cikk (3) bekezdésének hatályát.

38 Következésképpen az előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a műszaki leírások megfogalmazási módszereinek e rendelkezésben szereplő felsorolása kimerítő jellegű, az említett rendelkezés értelmében az uniós joggal összeegyeztethető kötelező nemzeti műszaki szabályok sérelme nélkül és ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének sérelme nélkül.

A második és a harmadik kérdésről

39 Második és harmadik kérdésével, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az ajánlatkérő szervek az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés műszaki leírásában pontosíthatják, hogy az ajánlattevők által kínált termékeknek mely anyagokból kell állniuk.

40 E tekintetben először is meg kell állapítani, hogy az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés odaítélési eljárásában a műszaki leírás megfogalmazása a 2014/24 irányelv 42. cikke (1) bekezdésének megfelelően arra irányul, hogy meghatározza „az építési beruházás [...] kívánt tulajdonságait”. E jellemzők meghatározása során a műszaki leírás, amint az ezen irányelv (92) preambulumbekkezdéséből következik, magát a közbeszerzési szerződés tárgyát határozza meg.

41 Az említett irányelv VII. melléklete 1. pontjának *a*) alpontja értelmében e leírások között szerepelhetnek többek között, amelyek meghatározzák, hogy a „termékeknek vagy áruknak milyen tulajdonságokkal kell rendelkezniük ahhoz, hogy megfeleljenek az ajánlatkérő szerv szándéka szerinti rendeltetésnek”. E jellemzők magukban foglalnak többek között minden olyan „műszaki feltételt, amelyet az ajánlatkérő szervnek módjában áll általános vagy különös rendelkezésekkel előírni az elkészült munka és azon anyagok vagy alkatrészek tekintetében, amelyeket az magában foglal”.

42 Bár az ajánlatkérő szervek e tekintetben széles mérlegelési mozgásterrel rendelkeznek, amelyet az a tény igazol, hogy a legjobbban ismerik azokat az árúkat, amelyekre szükségük van, és azokat a követelményeket, amelyeket a kívánt eredmények elérése érdekében teljesíteni kell, a 2014/24 irányelv bizonyos korlátokat állít fel, amelyeket tiszteletben kell tartaniuk. A tagállamoknak a 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 42. cikke (2) bekezdésének megfelelően biztosítaniuk kell, hogy a műszaki leírások egyenlő hozzáférést biztosítsanak a gazdasági szereplők számára a közbeszerzési eljárásokhoz, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során (lásd ebben az értelemben: 2018. október 25-i Roche Lietuva ítélet, C-413/17, EU:C:2018:865, 29–33. pont).

43 Ugyanezen gondolatmenetet követve ezen irányelv (74) preambulumbekkezdéséből az következik, hogy a közbeszerzési szerződés odaítélése céljából megfogalmazott műszaki leírásnak meg kell nyitnia e közbeszerzési szerződést a verseny előtt, és így lehetővé kell tennie olyan ajánlatok benyújtását, amelyek tükrözik többek között a piacon létező műszaki megoldások sokféleségét (lásd ebben az értelemben: 2018. október 25-i Roche Lietuva ítélet, C-413/17, EU:C:2018:865, 36. pont; 2024. október 24-i Obshtina Pleven ítélet, C-513/23, EU:C:2024:917, 36. pont).

44 Ugyanezen (74) preambulumbekkezdés pontosítja, hogy a műszaki leírásoknak a teljesítményre és a funkcionális követelményekre vonatkozó megfogalmazása általában lehetővé teszi a verseny megnyitására irányuló cél lehető legjobb elérését, és hogy következésképpen ezt a megfogalmazási módszert, amely előmozdítja a közbeszerzésben az innovációt, a lehető legszélesebb körben kell alkalmazni.

45 A műszaki leírások ezen, a 2014/24 irányelv 42. cikke (3) bekezdésének *a*) pontjában említett megfogalmazása ugyanis lehetővé teszi minden olyan gazdasági szereplő számára, akinek termékei megfelelnek az ajánlatkérő szerv által előírt teljesítménynek és funkcionális követelményeknek, hogy többek között a termékei gyártásának folyamatától és az azokat alkotó anyagtól függetlenül ajánlatot tegyen.

46 Annak érdekében, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikke (3) bekezdésének *b*) pontjában előírt megfogalmazási módszer is biztosítsa a verseny megfelelő megnyitását, az uniós jogalkotó előírta, hogy az e módszer szerint meghatározott műszaki leíráshoz csatolni kell a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést.

47 Mivel ily módon biztosított a verseny megnyitása a 2014/24 irányelv 42. cikke (3) bekezdésének *a*) és *b*) pontjában említett módszerek valamelyikének alkalmazása esetén, az az irányelv 42. cikke (3) bekezdésének *c*) és *d*) pontjában említett esetekben is biztosított, amelyek e két módszer kombinációjából állnak.

48 Ezzel szemben ezen irányelv 42. cikkének (4) bekezdése értelmében főszabály szerint tilos a műszaki leírásba valamely „adott gyártmányra vagy forrásra, [vagy] konkrét eljárásra [történi hivatkozást belefoglalni], amely egy adott gazdasági szereplő termékeit vagy az általa nyújtott szolgáltatásokat jellemzi”, vagy „védjegyre, szabadalomra, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra [történi hivatkozást], ha ez az egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne”.

49 Az ilyen hivatkozások ugyanis távolról sem járulnak hozzá a közbeszerzés verseny előtti megnyitásához, hanem a verseny korlátozását eredményezik.

50 Mindemellett kivételesen az ajánlatkérő szerv a szerződés műszaki leírását tartalmazó dokumentumaiban feltüntetheti a 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében említett hivatkozást, feltéve hogy – amint azt lényegében e rendelkezés második mondata előírja – az ezen irányelv 42. cikke (3) bekezdése *a*) pontjának megfelelően említett teljesítmény, illetve funkcionális követelmények, vagy az említett irányelv 42. cikke (3) bekezdésének *b*) pontja szerinti leírások vagy e kettő kombinációja önmagában nem teszi lehetővé a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírását. Ilyen esetben az ajánlatkérő szervnek ugyanezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének harmadik mondata értelmében ezt a hivatkozást a „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel kell ellátnia.

51 Amint az egyébiránt a 2014/24 irányelv 42. cikke (4) bekezdésének első mondatában szereplő, „[a] szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével” fordulatból kitűnik, az e rendelkezésben említett hivatkozások akkor is alkalmazhatók, ha ez a szerződés tárgyára tekintettel jogszerű. Tekintettel az e (4) bekezdés elején való elhelyezkedésére és a „kivételével” kifejezés használatára, ezt az esetet, amely eltér az e 42. cikk (4) bekezdésének második mondatában foglalt esettől, olyan körülményként kell értelmezni, amely lehetővé teszi az ajánlatkérő számára, hogy kizárja magának a (4) bekezdés normatív tartalmának az alkalmazhatóságát, amely magában foglalja az említett bekezdés első mondatában kimondott elvi tilalmat, az e rendelkezés második mondatában előírt, e tilalom alóli kivételt, valamint az e bekezdés harmadik mondatában előírt azon követelményt, hogy e kivétel alkalmazása

esetén a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést be kell illeszteni.

52 Következésképpen, ha a 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdésében említetthez hasonló hivatkozást a szerződés tárgya igazolja, az beilleszthető a műszaki leírásba anélkül, hogy az e rendelkezés első mondatában kimondott tilalom vagy az e rendelkezés második és harmadik mondatában előírt feltételek alkalmazandók lennének.

53 Ezt az esetet, amelyre a „[a] szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével” fordulatot megszorítóan kell értelmezni, mivel ellenkező esetben sérülne a közbeszerzés verseny előtti megnyitására irányuló célkitűzés, oly módon, hogy az kizárólag azokra az esetekre terjedjen ki, amelyekben valamely termék típusának vagy származásának, illetve meghatározott védjegy használatának követelménye, illetve amelyet egy szabadalom vagy meghatározott eljárás alapján értek el, elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából.

54 A kérdést előterjesztő bíróságnak a 2014/24 irányelv 42. cikkének hatályával kapcsolatban fent szolgáltatott pontosítások összességére tekintettel kell értékelnie, hogy a Fluvius a szennyvízcsatorna építésére vonatkozó közbeszerzési szerződések odaítélése céljából általa megfogalmazott műszaki leírások révén korlátozhatja-e ezeket a közbeszerzési szerződéseket azon gazdasági szereplőkre, amelyek a szennyvíz elvezetésére kőporcelán csöveket, az esővíz elvezetésére pedig betoncsöveket alkalmaznak.

55 Bár kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata az e 42. cikkben foglalt, a Bíróság által értelmezett szabályok alkalmazása, a Bíróság iránymutatást adhat annak meghatározásához, hogy e szabályok mennyiben alkalmazhatók az alapügyben szereplőhöz hasonló, a kőporcelán csövek és a betoncsövek használatának előírásából álló hivatkozásra.

56 E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy a terméket alkotó anyag nem minősíthető a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdésének a) pontja értelmében vett „teljesítménynek” vagy „funkcionális követelménynek”. Ugyanis, bár valamely anyag hozzájárulhat a termék teljesítményéhez vagy ahhoz, hogy valamely funkcionális követelménynek megfeleljen, önmagában nem minősül „teljesítménynek” vagy „funkcionális követelménynek”.

57 Az olyan esetben, mint amelyről az alapügyben szó van, amelyben az érintett gazdasági ágazatban léteznek olyan termékek, amelyek gyártásuk és különösen anyaguk szerint különbözőek, a bizonyos anyagból álló termékek felhasználására vonatkozó követelményt – amint azt a főtanácsnok indítványának 72. és 73. pontjában megjegyezte – olyan „típusra” vagy „meghatározott termékre” való hivatkozásnak kell minősíteni, amely „egyes vállalkozások vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne” a 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdésének első mondata értelmében, amennyiben e hivatkozás az előírt anyagtól eltérő anyagból álló termékeket értékesítő vállalkozások kizorításához vezet.

58 Másodszor meg kell jegyezni, hogy a Bíróság előtti tárgyaláson a Fluvius a Bíróság által feltett kérdésre válaszolva kijelentette, hogy az alapügyben szóban forgó műszaki előírást, amely szerint a szennyvízelvezetésre szolgáló csöveknek kőporcelánból, az esővíz-elvezetésre szolgáló csöveknek pedig betonból kell lenniük, nem egészítette ki az „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel.

59 Amennyiben ez az eset áll fenn, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata, abból, anélkül hogy meg kellene vizsgálni, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) bekezdése alapján lehetséges-e az alapügyben szóban forgó egyes szerződések tárgyának kellően pontos és érthető leírása, az következik, hogy a Fluvius nem hivatkozhat eredményesen a közbeszerzésről szóló törvény 53. cikke (4) §-a második albekezdésének 1° pontjában előírt kivételre, amely ezen irányelv 42. cikke (4) bekezdésének második mondatát ülteti át a belga jogba, mivel az e 42. cikk (4) bekezdésének harmadik mondatában megfogalmazott követelmény, amelyet e törvény 53. cikke (4) §-ának harmadik albekezdése ültetett át a belga jogba, nem teljesül.

60 Harmadszor, ami a 2014/24 irányelv 42. cikke (4) bekezdésének elején említett, a jelen ítélet 51–53. pontjában értelmezett és az említett törvény 53. cikke (4) §-a második albekezdésének 2° pontjával a belga jogba átültetett esetet illeti, meg kell állapítani, hogy egy meghatározott anyagnak a közbeszerzési szerződés vagy annak egy része tekintetében történő felhasználására vonatkozó követelmény elkerülhetetlenül következhet a szerződés tárgyából, különösen amennyiben az ajánlatkérő által elérni kívánt esztétikai elemek vagy az építmény környezetének való megfelelés biztosításának szükségességén alapul, vagy amikor az ezen irányelv 42. cikke (3) bekezdésének a) pontja alapján megfogalmazott teljesítményre vagy funkcionális követelményre tekintettel elkerülhetetlen az ezen anyagból álló termékek használata. Ilyen helyzetekben ugyanis semmilyen, eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el.

61 Azon eseteken kívül, amikor valamely anyag felhasználása a szerződés tárgyából elkerülhetetlenül következik, az ajánlatkérő a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés hozzáadása nélkül nem követelheti meg egy adott anyag használatát. A műszaki leírás keretében tehát tartózkodnia kell egy adott anyag használatának előírásától, akár úgy, hogy a közbeszerzési dokumentumokban nem tesz említést ilyen anyagról, akár úgy, hogy egy vagy több anyagot említ, a „vagy azzal egyenértékű” kifejezéssel kiegészítve. Így az ajánlatkérő szervnek a 2014/24 irányelv által követett, a verseny megnyitására irányuló célkitűzésnek megfelelően az odaítélési szempontokat kell alkalmaznia az ajánlatok sokféleségére, amelyek magukban foglalhatják mind azokat, amelyek az érintett ágazatban általánosan használt anyagokból álló termékeket kínálnak, mind pedig azokat, amelyek kevésbé szokásos, sőt innovatív anyagokból álló termékeket kínálnak. Az ajánlatkérő ily módon lehetőséget biztosít az érdekelt gazdasági szereplőknek arra, hogy bizonyítsák az ilyen anyagok egyenértékűségét.

62 A fentiekre tekintettel az előterjesztett második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ajánlatkérő szervek az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződés műszaki leírásában a „vagy azzal egyenértékű” kifejezés hozzáadása nélkül nem pontosíthatják, hogy az ajánlattevők által kínált termékeknek mely anyagokból kell állniuk, kivéve ha valamely meghatározott anyag használata elkerülhetetlenül következik a szerződés tárgyából, mivel eltérő műszaki megoldáson alapuló alternatíva nem képzelhető el.

A negyedik kérdésről

63 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az utóbbi rendelkezésben előírt azon kötelezettség, hogy a gazdasági szereplők számára egyenlő hozzáférést biztosítsanak a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásaihoz, valamint a közbeszerzési szerződések verseny előtti megnyitásának indokolatlan akadályozásának tilalma szükségszerűen sérül-e, ha az ajánlatkérő szerv az említett irányelv 42. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt szabályokkal összeegyeztethetetlen műszaki leírással kizár bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket.

64 A 2014/24 irányelv 42. cikke (2) bekezdésének szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy e rendelkezésnek az a célja, hogy a műszaki leírások megfogalmazását illetően felidézze az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt bizonyos szabályokat, nevezetesen egyrészt a gazdasági szereplők egyenlő bánásmódban részesítésére vonatkozó kötelezettséget, másrészt pedig a verseny mesterséges korlátozásának tilalmát (lásd ebben az értelemben: 2018. október 25-i Roche Lietuva ítélet, C-413/17, EU:C:2018:865, 32. és 33. pont).

65 A 2014/24 irányelv 42. cikke (2) bekezdésének e tartalmát pedig e 42. cikk (3) és (4) bekezdése pontosítja. Amint az az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első, második és harmadik kérdés vizsgálatából következik, e bekezdések – amint azt a 2014/24 irányelv (74) preambulumbekkezdése megerősíti – szintén az említett kötelezettségen és az említett tilalmon alapulnak.

66 Következésképpen, ha bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket kizár egy olyan műszaki leírás, amely összeegyeztethetetlen a 2014/24 irányelv 42. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt szabályokkal, e kizárás szükségszerűen sérti az e 42. cikk (2) bekezdésében előírt, annak biztosítására irányuló kötelezettséget, hogy a műszaki leírások egyenlő hozzáférést biztosítsanak az odaítélési eljáráshoz, és ne korlátozzák indokolatlanul a versenyt.

67 Ennélfogva a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 42. cikkének az ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az utóbbi rendelkezésben előírt azon kötelezettség, hogy a gazdasági szereplők számára egyenlő hozzáférést biztosítsanak a közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásaihoz, valamint a közbeszerzési szerződések verseny előtti megnyitásának indokolatlan akadályozásának tilalma szükségszerűen sérül, ha az ajánlatkérő szerv az említett irányelv 42. cikkének (3) és (4) bekezdésében foglalt szabályokkal összeegyeztethetetlen műszaki leírással kizár bizonyos vállalkozásokat vagy termékeket.

IV.**C-583/23. Delda ügyben 2025. január 9-én hozott ítélet**

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 1. és 3. cikkét a következőképpen kell értelmezni:

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága azt kéri egy másik tagállam igazságügyi hatóságától, hogy valamely személlyel közölje a rá vonatkozó vádhatározatot, önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak;

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága azt kéri egy másik tagállam igazságügyi hatóságától, hogy valamely személyt az említett irányelv 22. és 23. cikkében meghatározott céloktól eltérő célból előzetes letartóztatásba vegyen, vagy óvadék letétbe helyezésére kötelezzen, nem minősül az ugyanezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak;

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága egy másik tagállam igazságügyi hatóságától annak lehetővé tételét kéri, hogy az érintett személy előterjessze az őt érintő vádhatározatban ismertetett tényállással kapcsolatos észrevételeit, a 2014/41 irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak minősül, amennyiben e kihallgatás iránti kérelem bizonyítékszerzésre irányul.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 130., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 143., 16. o.) 1. és 3. cikkének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a spanyol igazságügyi hatóságok által AK-ra vonatkozóan kibocsátott európai nyomozási határozat Franciaországban történő végrehajtása iránti kérelem keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

17 2021. március 1-jén a spanyol igazságügyi hatóságok európai nyomozási határozatot bocsátottak ki a francia igazságügyi hatóságok felé, abból a célból, hogy AK-val közöljék a Juzgado Central de Instrucción no 4 de la Audiencia Nacional (a kiemelt ügyek országos bíróságának 4. sz. központi vizsgálóbírója, Spanyolország) által 2009. szeptember 30-án kibocsátott vádhatározatot, és hogy AK az ügyvédje jelenlétében „a jogszabályoknak megfelelően nyilatkozhasson az érintett tényállással kapcsolatban”. E határozat az előzetes letartóztatásba helyezést és 30 000 euró óvadék letétbe helyezését is elrendelte.

18 2021. július 19-én a tribunal judiciaire de Paris (párizsi elsőfokú bíróság, Franciaország) vizsgálóbírája AK-val az ügyvédje jelenlétében jegyzőkönyv útján közölte e vádhatározatot, átadott neki és ügyvédjének egy spanyol nyelvű másolatot, és felvette a vallomását. 2021. július 20-án AK e kihallgatás megsemmisítése iránti kérelmet nyújtott be a cour d'appel de Paris-hoz (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) azzal az indokkal, hogy a spanyol hatóságok kérelme nem minősül a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 694-16. cikkében meghatározott európai nyomozási határozatnak.

19 2022. április 20-án a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) elutasította ezt a keresetet, többek között úgy ítélve meg, hogy a spanyol igazságügyi hatóságok nem csupán azt kérték, hogy AK-val közöljék a vádhatározatot, hanem azt is, hogy AK „a jogszabályoknak megfelelően nyilatkozhasson az

érintett tényállással kapcsolatban”. E bíróság arra is rámutatott, hogy egyrészt a spanyol igazságügyi hatóságok határozata „Az európai nyomozási határozat (ENYH) kibocsátásának indokai” rovatban pontosította, hogy a kért cselekmények „a bűncselekmény elkövetésének és a bűncselekmény jogi minősítését, illetve az elkövetők bűnösségét befolyásoló valamennyi körülménynek a vizsgálata keretében illeszkednek”, másrészt pedig, hogy bár e hatóságok „Az elvégzendő nyomozási cselekmény(ek)” rovatban nem jelölték be a „gyanúsított vagy vádlott meghallgatása” jelölőnégyzetet, egyértelműen azt kérték, hogy foglalják jegyzőkönyvbe AK felvett vallomását azokról a cselekményekről, amelyek elkövetésével gyanúsítható. A cour d’appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) ebből azt a következtetést vonta le, hogy a spanyol hatóságok az arra irányuló kérelmükkel, hogy az érintett az ügyvédje jelenlétében és a védelemhez való jog tiszteletben tartása mellett fejtse ki álláspontját a tényállással kapcsolatban, bűncselekményre vonatkozó bizonyítékok megszerzésére irányuló nyomozási cselekmény fogantatását kérték.

20 AK ezen ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Cour de cassationhoz (semmitőszék, Franciaország). Azt állította, hogy az ENYH kibocsátásának nem lehet az a célja, hogy ismertesse a személlyel szemben felhozott vádakot, és értesítse a bírósági eljárás megindításáról, mivel az ilyen értesítésre más, többek között a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 696-44. cikkében meghatározott igazságügyi együttműködési eszközök állnak rendelkezésre.

21 A Cour de cassation (semmitőszék) előtti eljárás keretében az e bíróság mellett működő ügyészség ügyésze ezzel szemben megállapította, hogy a spanyol igazságügyi hatóságok által elfogadott határozat olyan nyomozási cselekményeket tartalmaz, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak az AK-val szembeni vádhatározat közléséhez és vallomásának az eljáró bíró által a védelemhez való jog tiszteletben tartása érdekében egy ügyvéd jelenlétében történő felvételéhez, és hogy e határozat következképpen bűncselekményre vonatkozó bizonyítékok megszerzésére irányuló nyomozás lefolytatását szolgálja.

22 A kérdést előterjesztő bíróság, hangsúlyozva, hogy a 2014/41 irányelvet a francia jogrendbe a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 694-15. és azt követő cikkei ültették át, megjegyzi, hogy a Bíróság még nem foglalt állást az európai nyomozási határozat tárgyi hatályáról, és különösen arról, hogy az kiterjed-e a letartóztatásba vételt és óvadék letétbe helyezését is elrendelő vádhatározat közlésére.

23 E körülmények között a Cour de cassation (semmitőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni a 2014/41 irányelv 1. és 3. cikkét, hogy azok lehetővé teszik valamely tagállam igazságügyi hatósága számára, hogy olyan európai nyomozási határozatot bocsásson ki vagy hagyjon jóvá, amely egyrészt a letartóztatásba vételt és óvadék letétbe helyezését elrendelő vádhatározatnak a vádlott részére történő kézbesítésére, másrészt pedig az abból a célból való kihallgatására irányul, hogy ügyvédje jelenlétében az

említett határozatban megjelölt tényekkel kapcsolatban hasznos vallomást tehessen?”

A Bíróság előtti eljárás

24 A Bíróság által 2023. október 27-én küldött információkérésre válaszul a kérdést előterjesztő bíróság 2023. november 23-án jelezte egyrészt, hogy AK-t – a cour d’appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság) által 2018. szeptember 26-án és 2019. október 9-én hozott három ítélet végrehajtásaként – 2022. szeptember 9-én átadták a spanyol igazságügyi hatóságoknak, másrészt pedig, hogy a 2021. július 19-i kihallgatási jegyzőkönyvet továbbították a spanyol igazságügyi hatóságoknak.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéscről

25 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/41 irányelv 1. és 3. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága azt kéri egy másik tagállam igazságügyi hatóságától, hogy egyrészt közölje az érintett személlyel az előzetes letartóztatásba vételt és biztosíték letétbe helyezését elrendelő vádhatározatot, másrészt pedig, hogy tegye lehetővé e személy számára, hogy észrevételeket tegyen az ezen vádhatározatban ismertetett tényállással kapcsolatban, olyan nyomozási cselekménynek minősül, amely az ezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozat tárgyát képezheti.

26 A 2014/41 irányelv 1. cikke értelmében az ENYH olyan bírósági határozat, amelyet a kibocsátó tagállam igazságügyi hatósága bocsát ki vagy érvényesít abból a célból, hogy a végrehajtó tagállamban bizonyítékszerzés céljából egy vagy több konkrét nyomozási cselekményt fogantatósítsanak. Az irányelv 3. cikke pedig pontosítja, hogy az ENYH hatálya valamennyi nyomozási cselekményre kiterjed, kivéve – főszabály szerint – a közös nyomozócsoport létrehozását és a bizonyítékok közös nyomozócsoporton belüli összegyűjtését.

27 E tekintetben elsősorban meg kell jegyezni, hogy a 2014/41 irányelv nem határozza meg részletesebben, hogy mit kell az 1. és 3. cikke értelmében vett „nyomozási cselekmény” alatt érteni, és e fogalom meghatározása érdekében nem utal a tagállamok jogára sem. Ez utóbbi fogalomnak tehát az uniós jogban önálló értelmezést kell tulajdonítani, amely figyelembe veszi nemcsak e rendelkezések megfogalmazását, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is, amelynek részét képezik (lásd ebben az értelemben: 2024. április 30-i M. N. [EncroChat] ítélet, C-670/22, EU:C:2024:372, 109. pont).

28 Először is, ami a 2014/41 irányelv 1. és 3. cikkének szövegét illeti, a bűnüldözési célú „nyomozási cselekmény” fogalma szokásos értelemben véve minden olyan nyomozási aktusra utal, amely a büntetendő cselekmény bekövetkeztenek, elkövetési körülményeinek és elkövetője kilétének megállapítására irányul. Ezt az értelmezést megerősíti a többek között ezen 1. cikkben szereplő azon állítás, amely szerint a nyomozási cselekménynek arra kell irányulnia, hogy a kibocsátó tagállam „bizonyítékokat” szerezzen be.

29 Másodszor, amint arra a főtanácsnok az indítványának 28–30. pontjában lényegében rámutatott,

a 2014/41 irányelv 1. és 3. cikkét övező szöveggörnyezet is megerősíti ezt az értelmezést.

30 Így mindenkélt a 2014/41 irányelv 10. cikkének (2) bekezdése, csakúgy mint a 24–31. cikke egy sor olyan nyomozási cselekményt sorol fel, amelyek mindegyike a tényállás vagy az elkövető kilétének megállapítására irányuló bizonyítékok beszerzésére irányul.

31 Továbbá, bár ezen irányelv 22. és 23. cikkéből az következik, hogy az ENYH tárgya az őrizetben lévő személy ideiglenes átadása is lehet, e cikkek mindazonáltal pontosítják, hogy az ilyen ideiglenes átadásra csak olyan nyomozási cselekmény fogantatása céljából kerülhet sor, amelyhez az érintett személynek az ideiglenes átadást kérő tagállam területén való jelenléte szükséges bizonyításfelvétel céljából. Ezzel szemben az említett irányelv (25) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy amennyiben az érintett személyt büntetőeljárás lefolytatása céljából – és ennek keretében akár bíróság elé állításacéljából – kell átadni valamely másik tagállamnak, európai elfogatóparancsot kell kibocsátani, anélkül hogy ezt európai nyomozási határozat helyettesíthetné.

32 Végül a 2014/41 irányelv 13. és 15. cikkéből kitűnik, hogy az ENYH kibocsátásának az is célja, hogy a megszerzett vagy a végrehajtó tagállam hatóságainak már birtokában lévő bizonyítékokat átadják a kibocsátó tagállamnak (lásd ebben az értelemben: 2021. szeptember 2-i Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster ítélet, C-66/20, EU:C:2021:670, 41. pont). A nyomozási cselekménynek tehát végső soron arra kell irányulnia, hogy a végrehajtó tagállam átadjon bizonyos bizonyítékokat a kibocsátó tagállamnak, mindamelltt, hogy e bizonyítékokat a 13. cikk (4) bekezdése és a 15. cikk (1) bekezdésének b) pontja tárgyaként, dokumentumokként vagy adatokként azonosítja.

33 Harmadszor, a 2014/41 irányelv által követett cél szintén megerősíti a „nyomozási cselekmények” fogalmának ilyen értelmezését.

34 Egyrészt ugyanis ezen irányelvnek az a célja, hogy a bizonyítékok gyűjtésére vonatkozóan fennálló, túlságosan fragmentált és bonyolult jogi keretet felváltsa a határokon átnyúló vonatkozásokkal bíró büntetőügyekben, és az „európai nyomozási határozatnak” nevezett jogi eszközre épülő, egyszerűsített és hatékonyabb rendszer bevezetése útján az igazságügyi együttműködés megkönnyítésére és meggyorsítására irányul (2024. április 30-i M. N. [EncroChat] ítélet, C-670/22, EU:C:2024:372, 86. pont). Ebből következik, hogy az említett irányelv elfogadásával az uniós jogalkotó javítani kívánta a határokon átnyúló vonatkozásokkal bíró büntetőügyekben folytatott bizonyításfelvétel terén az igazságügyi együttműködést.

35 Másrészt a 2014/41 irányelv által követett, egyszerűsített és hatékony igazságügyi együttműködésre irányuló célkitűzés az ENYH mechanizmusa kulcsfontosságú elemeinek egyszerű és egyértelmű azonosítását teszi szükségessé (lásd ebben az értelemben: 2023. március 2-i Staatsanwaltschaft Graz [Düsseldorfi adónyomozó-hatóság] ítélet, C-16/22, EU:C:2023:148, 43. pont). Márpedig maga a „nyomozási cselekmény” fogalma is ilyen kulcsfontosságú elem, így e cél szintén e fogalomnak a jelen ítélet 28. pontjában kifejtett egyszerű és szokásos meghatározása mellett szól.

36 Másodsorban meg kell vizsgálni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló határozatban kért cselekmények a 2014/41 irányelv értelmében vett nyomozási cselekményeknek minősülnek-e.

37 Először is, ami az egyik tagállam igazságügyi hatóságainak a másik tagállam igazságügyi hatóságaihoz intézett azon kérését illeti, hogy a szóban forgó személlyel közöljék a rá vonatkozó vádhatározatot, meg kell jegyezni, hogy az ilyen közlés önmagában nem minősülhet az ezen irányelv értelmében vett nyomozási cselekménynek. Az ilyen közlésnek ugyanis nem bizonyítékszerzés a célja, hanem olyan eljárási kötelezettségnek minősül, amely az érintett személlyel szemben indított büntetőeljárás folytatását szolgálja. Ennélfogva, amint arra a főtanácsnok az indítványának 34. pontjában rámutatott, az ilyen irat más tagállamban történő kézbesítésére főszabály szerint nem az említett irányelv az irányadó, hanem a 2000. május 29-i egyezmény 5. cikke.

38 Másodsor, az a körülmény, hogy – mint a jelen ügyben is – a vádhatározat óvadék letétbe helyezését is elrendeli, egyáltalán nem változtat e megállapításon, mivel az ilyen óvadék megfizetésére vonatkozó kötelezettség sem minősül a 2014/41 irányelv értelmében vett nyomozási cselekménynek, amint az a jelen ítélet 27–35. pontjából kitűnik.

39 Harmadszor, ami a vádhatározatban elrendelhető előzetes letartóztatásba vételt illeti, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az ezen irányelv 22. és 23. cikkében említett, már őrizetben lévő személyek nyomozási cselekmény fogantatása érdekében történő ideiglenes átadásának eseteit kivéve az ENYH nem olyan jellegű, hogy sértené az érintett személynek az Európai Unió Alapjogi Chartájának 6. cikkében foglalt szabadsághoz való jogát (2020. december 8-i Staatsanwaltschaft Wien [Hamisított átutalási megbízások] ítélet, C-584/19, EU:C:2020:1002, 73. pont).

40 Ebből következik, hogy az e 22. és 23. cikkben említett eseteken kívül, amelyek a jelen ügyben nem tűnnek relevánsnak, az ENYH nem tartalmazhat az érintett személy fogva tartásba vételére vagy fogva tartásának fenntartására irányuló kérelmet.

41 Negyedszer, a vádhatározattal érintett személy kihallgatására irányuló kérelmet illetően igaz, hogy a 2014/41 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének c) pontja és 24. cikke (1) bekezdésének második albekezdése kifejezetten említi a gyanúsított vagy vádlott kihallgatását azon cselekmények között, amelyek ezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozat tárgyát képezhetik.

42 Mindemelltt, amint azt a főtanácsnok az indítványának 41. pontjában lényegében hangsúlyozta, ahhoz, hogy az a 2014/41 irányelv hatálya alá tartozzon, az ilyen kihallgatás iránti kérelemnek az ezen irányelv értelmében vett bizonyítékszerzésére kell irányulnia. Ezzel szemben az olyan kihallgatás, amely kizárólag arra irányul, hogy lehetővé tegye a vádlott számára, hogy előterjessze észrevételeit az ellene felhozott vádakkal kapcsolatban, nem tekinthető az említett irányelv értelmében vett nyomozási cselekménynek. A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság feladata az AK kihallgatása iránt a spanyol igazságügyi hatóságok által megfogalmazott kérelem konkrét céljának meghatározása.

43 Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára teljes körű választ lehessen adni, először

is pontosítani kell, hogy ha e kihallgatás iránti kérelemnek nem a bizonyítékszerzés volt a célja, a francia hatóságok a 2014/41 irányelv alapján jogszerűen nem tehetek eleget a spanyol igazságügyi hatóságok által elfogadott határozatnak.

44 Ezzel szemben, ha ezen kihallgatás iránti kérelem bizonyítékszerzésre irányult, és ha a spanyol igazságügyi hatóságok az alapügyben szóban forgó határozatban megemlítették, hogy AK kihallgatására a nemzeti joguk szerint csak a vádhatározat közlését követően kerülhet sor, úgy kell tekinteni, hogy a jelen ítélet 37. pontjában kifejtettektől eltérően e közlést kérni lehet európai nyomozási határozat útján. A 2014/41 irányelv 9. cikkének (2) bekezdéséből ugyanis az következik, hogy a végrehajtó hatóság főszabály szerint köteles tiszteletben tartani a kibocsátó hatóság által kifejezetten feltüntetett alaki követelményeket és eljárásokat.

45 Így ez utóbbi esetben a francia igazságügyi hatóságok – az elismerés vagy végrehajtás megtagadására és elhalasztásra vonatkozóan a 2014/41 irányelvben előírt indokok sérelme nélkül – főszabály szerint kötelesek voltak végrehajtani az alapügyben szóban forgó határozatot az AK-ra vonatkozó vádhatározat közlésére és AK kihallgatására irányuló részében, az e határozatban elrendelt előzetes letartóztatásba vételre és óvadék letétbe helyezésére vonatkozó részében azonban nem.

46 Az alapügyben szóban forgó határozat ilyen részleges végrehajtására azonban csak azt követően kerülhetett volna sor, hogy a francia hatóságok a 2014/41 irányelv 9. cikkének (6) bekezdése értelmében meggyőződtek a spanyol hatóságoknál arról, hogy e hatóságok nem ellenzik az említett kérelem csupán részleges végrehajtását.

47 Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének első albekezdésében előírt, lojális együttműködésre vonatkozó kötelezettségből ugyanis az következik, hogy a büntetőügyekben folytatott hatékony együttműködés biztosítása érdekében az ENYH-t kibocsátó és végrehajtó hatóságoknak teljes mértékben ki kell használniuk a 2014/41 irányelvben előírt eszközöket, ily módon elősegítve az ezen együttműködés alapjául szolgáló kölcsönös bizalmat (lásd analógia útján: 2023. április 18-i E. D. L. [Betegségen alapuló megtagadási ok] ítélet, C-699/21, EU:C:2023:295, 45. és 46. pont).

48 Végül, ha az AK kihallgatása iránti kérelem bizonyítékszerzésre irányult, és a spanyol hatóságok alapügyben szóban forgó határozatában nem szerepelt a jelen ítélet 44. pontjában említetthez hasonló utalás, úgy kell tekinteni, hogy a francia hatóságok – az elismerés vagy végrehajtás megtagadására és elhalasztásra vonatkozóan a 2014/41 irányelvben előírt indokok sérelme nélkül – főszabály szerint csupán a kihallgatás iránti kérelemnek voltak kötelesek helyt adni, miután meggyőződtek a spanyol igazságügyi hatóságoknál arról, hogy ez utóbbiak nem ellenzik e kérelem csupán részleges végrehajtását.

49 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy a 2014/41 irányelv 1. és 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy:

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága azt kéri egy másik tagállam igazságügyi hatóságától, hogy valamely személlyel közölje a rá vonatkozó vádhatározatot, önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak;

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága azt kéri egy másik tagállam igazságügyi hatóságától, hogy valamely személyt az említett irányelv 22. és 23. cikkében meghatározott céloktól eltérő célból előzetes letartóztatásba vegyen, vagy óvadék letétbe helyezésére kötelezzen, nem minősül az ugyanezen irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak;

– az olyan határozat, amellyel valamely tagállam igazságügyi hatósága egy másik tagállam igazságügyi hatóságától annak lehetővé tételét kéri, hogy az érintett személy előterjessze az őt érintő vádhatározatban ismertetett tényállással kapcsolatos észrevételeit, a 2014/41 irányelv értelmében vett európai nyomozási határozatnak minősül, amennyiben e kihallgatás iránti kérelem bizonyítékszerzésre irányul.

FÓRUM

Bérces Viktor*

A bünszervezeti minősítés megállapításának kérdése a Kúria gyakorlatában

Absztrakt

A jogalkotó a bünszervezet fogalmát a Btk. értelmező rendelkezései között helyezte el és egyértelműen elhatárolta a bünszövetség, illetőleg a társas elkövetési alakzatok egyéb megvalósulási formáitól. Az alsóbb fokon eljáró bíróságok előtt ugyanakkor számos esetben eltérő döntések születtek a bünszervezeti minősítés, illetőleg az azt megalapozó körülmények értelmezésével kapcsolatban. Különösen két alapfeltétel, a hierarchikus felépítés, illetőleg a hosszabb időre történő szervezettség szempontjából hoztak ellentétes határozatokat, amelyek számos esetben a Kúria által lefolytatott felülvizsgálati eljárásokhoz vezettek. A bünszervezeti minősítés kritériumrendszere különösen azért lényeges kérdés, mivel a jogalkotó e körülményhez számos hátrányos jogkövetkezményt társít.

Conditions for establishing a criminal organization in the practice of the Hungarian Supreme Court

Abstract

The legislator defined the concept of criminal organization in the Hungarian Criminal Code, placed it among its interpretive provisions, and clearly separated it from the criminal association, as well as from other forms of realization of social criminal formations. At the same time, in judicial practice, contradictory decisions have been made in many cases regarding the classification of a criminal organization, as well as the ascertainability of the circumstances establishing it. In particular, in terms of two basic conditions, the hierarchical structure and the long-term organization, conflicting decisions were made, which in many cases led to review procedures conducted by the Hungarian Supreme Court. The criteria system for classifying a criminal organization is a particularly important issue, as the legislator associates many adverse legal consequences with this circumstance.

Bévezetés

A bünszervezet fogalma 1997-ben jelent meg az 1978. évi büntető törvénykönyvet módosító törvényben, a szervezett bűnelkövetést megelőzően mindössze a bünszövetség keretei között minősítő körülményként vagy a büntetéskiszabás során, súlyosító tényezőként lehetett értékelni.¹ A törvényi definíció eredendően abból indult ki, hogy valamennyi bünszervezet egyben bünszövetség is, amely „bűnöző vállalkozásként” folyamatosan végzi e tevékenységet, tagjai között – előre meghatározott – munkamegosztás van, tevékenységük célja pedig minél nagyobb haszon realizálása.² Az eredeti koncepció szerint tehát a bünszervezet nem volt más, mint egy folyamatosan, üzletszerűen működő bünszövetség, amelyet komplexebb munkamegosztás jellemez.³ Egyes szakirodalmi álláspontok szerint „a bünszervezet és a bünszövetség [...] nem két, teljességgel különálló intézmény, hanem egymással szoros kapcsolatban álló társas elkövetési alakzatok. Mindez abból is kitűnik, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 459. § (1) bekezdés 2. pontjában szabályozott bünszövetség-fogalom [...] negatív feltételül támasztja a bünszövetség létrejöttéhez azt, hogy ne jöjjön létre egyidejűleg bünszervezet [...] Ezen túl a Btk. 91. § (3) bekezdése rögzíti azt is, hogy a bűncselekmény bünszervezetben történő elkövetésének megállapítása esetén az e törvényben a bűncselekmény bünszövetségben történő elkövetésének esetére megállapított jogkövetkezmények nem alkalmazhatók. Mindezek alapján jogértelmezéssel kimutatható, hogy a bünszövetség és a bünszervezet ugyan – a kétszeres értékelés tilalma (*ne bis in idem*) miatt – egymást kizáró fogalmak, ontológiailag ugyanakkor a bünszervezet nem más, mint egy súlyosabb, ha úgy tetszik, minősített bünszövetség.”⁴ Kétségtelen, hogy a bünszervezet azóta is a társas bűnelkövetés leghatékonyabban működő, ennél fogva legjelentősebb társadalomra veszélyességgel rendelkező formája. A 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ában a jogalkotó az alábbiak szerint változtatta meg a bünszervezet fogalmát: legalább három személyből álló, hosszabb időre, hierarchikusan szervezett, konspiratívan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel

* A szerző PhD egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Allamtudományi Kar, Büntető Anyagi, Eljárási és Végrehajtási Jogi Tanszék; főtanácsadó, Kúria. A tanulmány a szerző álláspontját tartalmazza, az nem értelmezhető a Kúria állásfoglalásaként.

¹ GÁL Andor: *Megjegyzések a bünszervezet új törvényi fogalmának értelmezéséhez*, Magyar Jog, 2020/12, 669.

² Vö. a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 9. §-hoz fűzött részletes miniszteri indokolás.

³ BUZÁS Huba–NAGY Sándor: *A bünszervezet fogalma*, Magyar Jog, 1998/4, 204.

⁴ AMBRUS István: *Szokásjog és analógia a büntető jogalkalmazás történetében és jelenében*, Erdélyi Jogélet, 2021/3, 18–19.

büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése [Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pont].⁵

A miniszteri indokolás a módosítás kifejezett céljaként fogalmazta meg, hogy „élesebben határolja el a bűnszervezet fogalmát a bűnszövetség fogalmától, egyúttal támpontot adjon a jogalkalmazás számára a bűnszervezetben történő elkövetés megállapíthatósága tekintetében. Ezért a hatályos meghatározás kiegészül a hierarchia és a konspiráció fogalmi elemeivel.”⁶

A Kúria a Bhar.III.571/2019/41. számú határozatában kifejtette, hogy a módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. Ezek értelmezése a jogalkalmazó, a bíróság feladata. A jogalkalmazó Alaptörvényben rögzített köteletségének eleget téve értelmezésekor figyelembe veszi a jogszabályhoz fűzött indokolást, azonban annak kötőereje nincs, az nem anyagi jogi szabály. A törvényi indoklás az egyes fogalmi elemek megállapításához nyújt értelmezési segítséget. Az azonban már a bíróság feladatát képezi, hogy adott tényállás alapján a bűnszervezetben elkövetés megállapítható-e.⁷ A Bfv.I.752/2020/17. számú döntésében is kimondta, hogy a jogszabályi változás nem jelenti feltétlen a bűnszervezet fogalmának jogalkalmazói újragondolását.⁸

A bűnszervezeti minőség megállapítása továbbra is számtalan hátrányos jogkövetkezménnyel jár, így például:

- a határozott ideig tartó szabadságvesztés leghosszabb tartama huszonöt év [Btk. 36. §];
- a fegyház végrehajtási fokozat alkalmazása szélesebb körben lehetséges [Btk. 37. § (3) bekezdés b) pont];
- a határozott ideig tartó szabadságvesztésből nincs lehetőség feltételes szabadságra bocsátásra [Btk. 38. § (4) bekezdés c) pont];
- a foglalkozástól eltiltás esetén nincs lehetőség bíróság általi utólagos mentesítésre [Btk. 53. § (4) bekezdés];
- jóvátételi munka végzése nem írható elő [Btk. 67. § (2) bekezdés b) pont].

Mindemellett, a jogalkotó külön, *sui generis* – előkészületi jellegű – bűncselekményként határozza

meg a bűnszervezetben részvételt, amelyet az követ el, aki bűncselekmény bűnszervezetben történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, illetve a bűnszervezet tevékenységét egyéb módon támogatja [Btk. 321. § (1) bekezdés].

Ki kell emelni, hogy a bizonyítási teher megfordul a bűnszervezeti elkövetés esetkörei tekintetében: az ellenkező bizonyításáig vagyonekobjzás alá eső vagyonnak kell tekinteni, és vagyonekobjzást kell elrendelni arra a vagyonra, amelyet

- az elkövető a bűnszervezetben való részvétele ideje alatt szerzett [Btk. 74/A. § (1) bekezdés a) pont], illetőleg
- a bűnszervezetben részvétel elkövetője a büntetőeljárás megindítását megelőző öt évben szerzett, ha a vagyon, illetve az elkövető életvitele az igazolható jövedelmi viszonyaihoz, személyi körülményeihez képest különösen aránytalan [Btk. 74/A. § (2) bekezdés i) pont].⁹

A bűnszervezet akkor állapítható meg, ha a szervezethez a hosszabb időtávon túlmenően a hierarchia jegyeit is mutatja. A hierarchikus szervezeti felépítés azt jelenti, hogy az elkövetők tevékenysége feladatmegosztáson alapul, ők egymással alá-fölérendeltségi viszonyban vannak, az egyes „döntési szintek” elkülöníthetőek egymástól, azaz a szervezeti felépítésnek vertikális jellege van.¹⁰

A bűnszervezet „konspiratív” működése a nemzetközi definícióban foglalt „összehangolt” működés törvényi megfelelője. Ezen ismérvel összefüggésben azonban sem a Palermói Egyezmény¹¹, sem a Tanács 2008/841/IB kerethatározata (2008. október 24.) a szervezett bűnözés elleni küzdelemről (a továbbiakban: Kerethatározat)¹² nem ad pontos meghatározást, így a nemzeti jogalkalmazó feladata annak definiálása. Az egykori Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint ebben az esetben mindössze arról van szó, hogy az elkövetők erősítik egymás szándékát a bűncselekmény bűnszervezetben, közösen történő megvalósítására.¹³

elkobzására vonatkozó hatékony szabályokkal, többek között a szervezett bűnözéssel kapcsolatos jogsértés miatt elítélt személyek által birtokolt eszközök eredetével kapcsolatos bizonyítási teher vonatkozásában”. Lásd HOLLÁN Miklós: *A kiterjesztett vagyonekobjzás új szabályozásáról*, Magyar Jog, 2022/12. <https://szakcikkadatbazis.hu/doc/1139139> (2024 szeptember 12-i letöltés).

¹⁰ GÁL i. m. 674.

¹¹ 2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény kihirdetéséről. https://jogkodesz.hu/jsz/palermoi_egyezmény_2006_101_torveny_8844461 (2025. január 10-i letöltés).

¹² A Tanács 2008/841/IB kerethatározata (2008. október 24.) a szervezett bűnözés elleni küzdelemről. <https://jogkodesz.hu/doc/5580992> (2025. január 10-i letöltés).

¹³ GÁL i. m. 675.

⁵ „Az elkövetők alá-fölé rendeltségi viszonyának vizsgálatát mellőző judikatúra a jövőben nem tartható. Ezen túlmenően, mivel az összehangolt szervezethez a legdefinícióból kikerült, a tagok bűnelkövetésre vonatkozó, egymást erősítő szándéka helyett a jogalkalmazói vizsgálat fókuszába a szervezeti tevékenység titkosságát, illetve a leplezésre utaló körülményeket kell helyezni (konspiráció).” Lásd: GÁL i. m. 673.

⁶ <https://novissima.hu/btk20190821> (2025. február 25-i letöltés)

⁷ Kúria Bfv.II.1.328/2022/13. [97], megjelent BH 2024.2.32. https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/kuriai_dontesek/bh_24_februar_0220_2.pdf.

⁸ Uo.

⁹ A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló 2005/212/IB kerethatározat preambuluma szerint a „kerethatározat célja annak biztosítása, hogy valamennyi tagállam rendelkezzen a bűncselekményekből származó jövedelmek

A Szegedi Ítéltábla egyik – már a hatályos fogalmat elemző – határozatának indokolása részletesen vizsgálta a vád tárgyává tett bűncselekmények leplezett elkövetését, különbséget téve „belső” és „külső” konspiráció között. Utóbbi esetben a leplező magatartások a bűnös tevékenység hatóságok előli eltitkolását szolgálják, míg a belső konspiráció célja az, hogy „[...] a szervezeten belül ne ismerjék a többi résztvevő pontos feladatkörét, ne rendelkezzenek róla teljes körű információkkal, hiszen így egy esetleges lebukás esetén az adott személy nem rántja magával a teljes elkövetői kört” (Bf.III.97/2019/48.).

I. A bűnszervezet fogalma a közösségi jogban. Jogharmonizációs kérdések

A Palermói Egyezmény a részes államok jogharmonizációját csak a nemzetközi jellegű bűncselekmények szervezett bűnözői csoportban történő elkövetése esetére írja elő. Ezzel szemben a Kerethatározat szabályozása ilyen megszorítást nem tartalmaz, így az a nemzetközi elemet nélkülöző szervezett bűnözést érintően is jogközelítési kötelezettséget teremt.

A Palermói Egyezmény alapján „szervezett bűnözői csoport”: bizonyos ideig fennálló, három vagy több főből álló strukturált csoport, amely összehangoltan működik egy vagy több, a jelen Egyezményben meghatározott súlyos bűncselekmény elkövetése céljából, közvetlen vagy közvetett módon pénzügyi vagy más anyagi haszon megszerzésére törekedve [II.3. pont.]. A kapcsolódó definíciók szerint:

- a) „Strukturált csoport”: nem egyetlen bűncselekmény azonnali végrehajtására, és nem alkalmasságon alapuló létrehozott csoport, amelyben nem szükséges, hogy tagjai pontosan meghatározott szerepekkel rendelkezzenek, vagy hogy tagsága állandó legyen, illetőleg fejlett hierarchiával rendelkezzen.
- b) „Súlyos bűncselekmény”: legalább négy év szabadságvesztéssel vagy súlyosabb büntetéssel büntethető bűncselekményt megvalósító magatartás.

E definíciók alapján megállapítható, hogy a magyar jogalkotó nem csak eleget tett a közösségi jogi elvárásoknak, hanem azokat meg is haladta, mivel a Btk. a bűnszervezet hasznosításra irányultságát nem követelte, illetőleg jelenleg sem követeli meg. A hierarchikus felépítésre vonatkozó kritérium Btk.-ba foglalása szintén nem ellentétes az egyezménnyel, illetőleg a kerethatározattal, azonban azt csak megszorítóan lehet értelmezni. Ennek vizsgálata során ugyanis nem követelhető meg:

- szigorú alá-fölé rendeltségen alapuló struktúra, illetőleg
- az sem, hogy a szervezeten belül a résztvevők formálisan meghatározott, állandósult szerepkörrel rendelkezzenek.

Általános feltétel ugyanakkor, hogy a bűncselekmények elkövetéséhez kapcsolódóan a feladatok kiosztására és végrehajtásuk rendje meghatározására a struktúrán belül szervezeten és ne ad hoc módon kerüljön sor. Ehhez értelemszerűen az is szükséges, hogy a szervezeten belül legalább egy kiemelt szerepet betöltő személy legyen, de az

nem feltétel, hogy valamennyi elkövető egymással hierarchiában álljon.¹⁴

II. A bűnszervezeti minőség megállapításának általános hazai gyakorlata

A bűnszervezeti minőség megállapítása gyakran csak közvetett bizonyítékok alapján lehetséges, mindazonáltal az további, törvényben nem szereplő kritériumtól nem tehető függővé (Kúria Bfv.II.842/2018/9.). Ezzel együtt, az a bűnszövetségtől elkülönülő, önálló fogalmi elemeken alapuló jogintézmény, és a két legáldefiníció között az elhatárolás nem a szervezethez tartozás eltérő fokán, hanem kizárólag az egyéb törvényi fogalmi elemeken nyugszik (Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24.). Így a jogalkotói beavatkozás célja, hogy a jogalkalmazónak az elkövetők közötti olyan szervezett elkövetésre, amely több bűncselekmény realizálására irányul, de a szervezett bűnözésre jellemző alá-fölé rendeltségi viszonyt, munkamegosztást, konspiratív kapcsolatrendszert nem tartalmaz, a bűnszövetség fogalmát kell alkalmazni.¹⁵

A bűnszervezet jelenlegi fogalmi elemei fokozatosan alakultak ki és azok bírói értelmezése korábban meglehetősen eltérő képet mutatott:

- „a) A bűnszervezeti elkövetők hierarchikus kapcsolata, és azok személyes ismeretsége nem követelmény (BH 2009.96., BH 2016.234. Kúria Bfv.I.1800/2015/8.), de a ténylegesen létrejött alá-fölérendeltségen alapuló szervezeti struktúrában betöltött szerep büntetéskiszabási tényező lehet (4/2005. BJE IV/5., Kúria Bfv.II.171/2018/16.).
- b) A bűnszervezet-fogalom már nem a bűnszövetség definíciójára épül, így a csoport bűnszövetséghez képest „magasabb szintű” szervezethez tartozás meg határozható meg minősítési feltételként (Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24.).
- c) A konspiratív elkövetést sem követeli meg a Btk., így feltételként nem rögzíthető (Kúria Bfv.II.842/2018/9., Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24.).
- d) A bűnszervezeti elkövetőknek nem kell tudniuk a szerveződés létrejöttének konkrét körülményeiről (BH 2018.106.), azonban ismerniük kell a fogalom objektív elemeit adó tényeket (4/2005. BJE II.).
- e) Az összehangolt működés mindösszesen annyit jelent, hogy az elkövetők erősítik egymás szándékát a bűncselekmény bűnszervezetben, közösen történő megvalósítására (4/2005. BJE IV/5., BH 2009.96.).
- f) A legalább öt évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése a szervezet speciális célja azzal, hogy annak tényleges megvalósítása nem törvényi feltétel (BH 2008.139., BH 2019.259.).
- g) Az elkövetők „alkalmi vagy periodikus” szándékossága a bűnszervezet megállapítását nem zárja ki (BH 2019.259.).”¹⁶

III. A Kúria Bfv.I.1.800/2015/8. számú határozata

A döntés előzménye, hogy az eljáró bíróságok az I. rendű terhelte bűnösségét társtettesként elkövetett kábítószerrel visszaélés büntetében [1978. évi IV. törvény 282/A. § (1) bekezdés IV. fordulat, (3) bekezdés] állapították meg és őt, mint

¹⁴ TÓTH Mihály: *Bűnszövetség, bűnszervezet*, Complex Kiadó, Budapest, 2009, 18.

¹⁵ GÁL i. m. 673.

¹⁶ GÁL i. m. 672.

bűnszervezetben elkövetőt tizenegy év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélték azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, arra hivatkozással, hogy a bíróság törvénysértően állapította meg az I. rendű terhelt terhére a bűnszervezetben elkövetést és erre figyelemmel a kiszabott büntetés is törvénysértő. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság csupán a törvény értelmező rendelkezését alkalmazta, amelyet nem töltött meg tartalommal és nem indokolta meg kellő részletességgel, hogy a terheltet által létrehozott szerveződés miért felel meg a bűnszervezet kritériumainak, miként azt sem, hogy a terheltet a bűnszervezetben történő elkövetést felismerték.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak. Megállapította, hogy a felülvizsgálati indítványban foglaltakkal ellentétben a másodfokú bíróság ítéletében nem csupán a bűnszervezet törvényi fogalmát hívta fel, hanem a 4/2005. számú büntető jogegységi határozatra hivatkozva egyértelműen rögzítette a terheltet cselekvősege körében, hogy egy olyan szervezetnek voltak tagjai, amely határokon átnyúló kábítószer-kereskedelemmel foglalkozott. Miután többszöri szállításra került sor, a tagok között munkamegosztás állt fenn, konspiratív módon működtek és kommunikáltak, szervezték a kábítószer beszerzését, Magyarországra eljuttatását, felütését, adagolását, raktározását, értékesítését és tevékenységük kétségtelenül hosszabb időre szerveződött.

A Kúria rögzítette, hogy a bűnszervezetben belüli személyes ismeretség nem feltétele a bűnszervezetben belüli elkövetés megállapításának, miként nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat sem. A bűnszervezetben elkövetés megállapítása tényből levont jogi következtetés eredménye.

A tényállásból pedig megállapítható, hogy az I. rendű terhelt több mint három személlyel állt kapcsolatban, és tisztában volt azzal, hogy a kábítószer-kereskedéssel foglalkozó szervezet mely tagokból áll és tevékenységét a tényállás szerint is velük összehangoltan, szervezeten valósította meg. A hosszabb időre szervezethez tartozó tény, az összehangolt működést pedig a beszerzésre, szállításra, tárolásra, adagolásra, értékesítésre, az ennek érdekében átalakított járművek használatára, az igénybe vett lakásokra, raktárként szolgált ingatlanokra, továbbértékesítés céljából azokban tárolt eszközökre vonatkozó tények is.

Az elkövetés valamennyi formájában az I. rendű terhelt aktív szervezőként és irányítóként vett részt, azaz a bűnszervezet valamennyi törvényi ismérvével teljes mértékben tisztában volt. A bűnszervezet külső tárgyi ismérvei pedig számára egyértelműen felismerhetőek voltak.

A Kúria ezért a megtámadott határozatokat a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (rég

Be.) 426. §-a alapján az I. rendű terheltre vonatkozó részében hatályában fenntartotta.¹⁷

IV. A Kúria Bfv.I.14/2019/18. számú határozata

A Kúria határozata szerint a bűnszervezetben elkövetés megállapításához elegendő volt az, ha a terhelt felismerte, hogy a szervezet összehangoltan működik a hosszú távú célok megvalósítása érdekében. Nem kizárt a bűnszervezet megállapítása akkor sem, ha egyébként egy korábban legálisan működő csoport a szervezete kereteit felhasználva súlyos megítélésű bűncselekmények elkövetését határozza el és azokat meg is valósítja. Ugyanis akkor, ha ezen működés kapcsán fennállnak a bűnszervezet alanyi és tárgyi feltételei, az abban résztvevők magatartása bűnszervezetben elkövettként értékelendő.

E döntés előzménye, hogy az első fokon eljáró bíróság a bűnszervezetben történt elkövetést azért nem állapította meg, mert álláspontja szerint nem volt levonható a következtetés arra, miszerint a terheltet által alkotott csoport olyan bűnözői csoport lett volna, melynek célja legalább ötévi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetése volt, nem volt bizonyított, hogy a terheltet – ideértve a felső vezetőket, az egyes üzletek vezetőit is – célja „eleve” súlyos megítélésű bűncselekmény megvalósítása lett volna; ezzel szemben céljuk a szórakozóhelyek minél hatékonyabb működtetése volt, melynek keretében azonban a jogszerűen keletkezett bevétel részével jogszerűtlenül eljárva nem számoltak el az adóhatóság felé.

Ez az álláspont téves. Az ítélet tábla azon értelmezése, amely szerint nem kizárt a bűnszervezet megállapítása akkor sem, ha egyébként egy korábban legálisan működő csoport a szervezete kereteit felhasználva súlyos megítélésű bűncselekmények elkövetését határozza el és azokat meg is valósítja, helytálló. Ugyanis akkor, ha ezen működés kapcsán fennállnak a bűnszervezet alanyi és tárgyi feltételei, az abban résztvevők magatartása bűnszervezetben elkövettként értékelendő.

A cégcsoportban működő terheltet a kitűzött cél – az adócsalás – érdekében csökkentették az adóbevallás részbeni alapját képező pénztárgépi adatokban a bevételek összegét. A célt szolgáló tevékenység szervezett és összehangolt volt, az összehangolt utasításokat a működést ismerő, gazdasági és könyvelési ismeretekkel rendelkező személyek adták ki és ellenőrizték azok végrehajtását, a felülvizsgálattal érintett terheltet a hierarchián végigvonuló vezetői utasítások szerint működtek közre, hajtották végre az utasításokat. Azaz a cél elérése – bűncselekmények megvalósítása – érdekében a korábbiaktól elkülöníthető, rendszerszerű, szervezett, összehangolt tevékenység folyt.

A bűnszervezetben elkövetés megállapításához elegendő az, ha a terhelt felismeri, hogy a szervezet összehangoltan működik a hosszú távú célok megvalósítása érdekében.

¹⁷ Tájékoztató a Bfv.I.1.800/2015/8. számú jelentős döntésről: A bűnszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat, az elkövetés megállapítása tényből vont következtetés

eredménye. <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/t-j-e-k-o-z-t-t-o-bfvi180020158-szamu-jelentos-dontesrol-bunszervezetnek-nem-torvenyi> (2025. januári 10-i letöltés).

A fent kifejtettek alapján az üzletvezető terheltek számára nem lehetett kétséges sem az, hogy háromnál lényegesen több személy vett részt egy hosszabb időre létrehozott, összehangoltan működő szervezet működésében, sem az, hogy a működés célja súlyosabb megítélésű – ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett – bűncselekmények elkövetése volt, függetlenül attól, hogy a saját tevékenységükkel nem járultak hozzá a teljes, a súlyosabb minősülést eredményező vagyoni hátrány okozásához. Azzal ugyanis valamennyien tisztában voltak, hogy a cégcsoport nagy számú üzletet működtetett, melyek közül több igen nagy bevételre tett szert, a bűncselekmények nem csupán az általuk vezetett üzletek révén valósultak meg, így az okozott vagyoni hátrány, amelynek bekövetkezéséhez maguk bűnsegélyt nyújtottak, lényegesen meghaladta azt a mértéket, amelyre tekintettel az adócsalás (kötségvetési csalás) miatt kiszabható szabadságvesztés nem csupán eléri, de meg is haladja az öt évet.

Mindezekre tekintettel a másodfokon eljárt ítéletábla törvényesen állapította meg, hogy a büntetést a felülvizsgálattal érintett terheltekkel mint bünszervezetben elkövetőkkel szemben kellett kiszabni.¹⁸

V. A Kúria Bfv.II.1643/2015/4. számú határozata

A döntés előzménye, hogy az emberölés büntetnének kísérlete és más bűncselekmények miatt eljárt bíróságok a XX. rendű terheltet bűnösnek mondták ki bűnsegédként elkövetett emberölés büntetnének kísérletében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 166. § (1) bekezdés], s ezért őt – mint bünszervezetben elkövetőt – 3 év fegyházbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélték.

A jogerős marasztaló ítélet ellen a XX. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt. Ennek alapján:

- a bíróságok a megállapított tényekből téves jogkövetkeztetésre jutottak az emberölési kísérlethez nyújtott bűnsegély, valamint a bünszervezetben elkövetés megállapításakor;
- a bíróságok az ölési kísérlet helyszínén tartózkodó más terheltek tekintetében azt állapították meg, hogy ők nem tudtak a sértett megölésére irányuló célról;
- a bíróságok figyelmen kívül hagyták az élet és a testi épség védelméről szóló 15. számú Irányelvben foglalt, az elkövetők tudattartalmára vonatkozó elhatárolási szempontokat, és nem indokolták meg, hogy a XX. rendű terhelt tudata miért és mennyiben fogta át az élet elleni bűncselekmény elkövetésének a lehetőségét (a XX. rendű terhelt kizárólag arra vállalkozott, hogy útbaigazítsa az I. rendű terhelt megbízásából eljáró személyeket, s nem tudhatta, hogy milyen eszközök, különösen, hogy lőfegyver van náluk és annak használatára sor kerülhet);
- a XX. rendű terhelt tudata a korábbi Btk. 271. § (1) bekezdésében foglalt garázdaságnál súlyosabb bűncselekményre nem terjedt ki, ezért

cselekménye a garázdaság alapeseteként minősül;

- a 4/2005. BJE számú büntető jogegységi határozat „inkább jogelméleti jellegű” és nem ad iránymutatást a bünszövetség és a bünszervezet elhatárolására, ekként nyolc osztályt végzett terhelteken „merész dolog” számonkérni az eshetőleges tudattartalmat.

A védő tehát nem a bűnösség teljes hiányát állította, hanem azt, hogy a felrótt cselekmény helyesen a garázdaság alapeseteként minősül. A törvénysértő minősítés pedig törvénysértő büntetés kiszabását eredményezte. A törvénysértő minősítéshez az vezetett, hogy a bíróságok a megállapított tényekből téves jogkövetkeztetésre jutottak.

A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta. Rámutatott – egyebek mellett – arra, hogy az irányadó tényállás alapján a XX. rendű terhelt a bünszervezet tagja volt. Az előzményekről tudomással bírt a cigarettakereskedelemben érdekelt üzlettársától. Tudta azt is, hogy a piac felosztása érdekében az I. rendű terhelt által megelőzően megkísérelt egyeztető tárgyalás eredménytelen maradt. A sértett sérelmére elkövetett cselekmény előkészítése, megszervezése, lebonyolítása és tervszerű végrehajtása is igazolja, hogy a XX. rendű terhelt konkrét cselekménye is a bünszervezet keretei között valósul meg.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a XX. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta a támadott ítéleteket. Döntésének meghozatalakor abból indult ki, hogy a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati eljárás. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. A felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható [rég. Be. 423. § (1) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak sincs helye [rég. Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége tehát kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével volt vizsgálható. Az ítéleti tényállás személyi és történeti részében rögzített ténymegállapítások nem kizárólag fizikai jellegű külső történések, de ún. belső történések, tudati tények is lehetnek (BH 2005.167.). A tudattartalom ténybeli megállapítása lehet a tényállás része, ezért a tudati tények a felülvizsgálati eljárásban nem vitathatóak (BH 2011.3.).

A bünszervezetben elkövetés megállapításának támadására vonatkozóan is érvényesül a tényállás támadásának általános tilalma. E megállapítás kizárólag jogi alapon támadható. Nem tehetők vitássá a megállapítás alapjául szolgáló tények, így a történeti tényeken túlmenően a bünszervezet esetleges fennállásával, ismérveivel kapcsolatosan rögzített tudati tények sem.

A felülvizsgált ítéletben megállapított tényállás a bünszervezetre vonatkozóan egyértelműen tartalmazza, hogy a XX. rendű terhelt az I. rendű terhelt által létrehozott és irányított bünszervezet tagja volt. Egy olyan bünszervezetnek a tagja, amely képes volt mobilizálni nagyszámú személyt, és tevékenységi köre kiterjedt – egyebek között – bűnözői csoportok közötti konfliktusok erőszakos elrendezésére. Az irányadó tényállás szerint a

¹⁸ Tájékoztató a Kúria Bfv.I.14/2019. számú jelentős ügyben 2019. május 22-én hozott határozatáról. <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/bunszervezetben->

elkovetes-megallapitasahoz-elegendo-az-ha-terhelt-felismeri-hogy-szervezet (2025. január 11-i letöltés).

tényállás IV/3. pontjában foglalt cselekmény kapcsán a XX. rendű terhelt számára kétség sem támadhatott afelől, hogy aktuálisan is a bünszervezet tevékenységének keretén belül cselekszik.

Az indítványnak a bünszervezetben elkövetést – külön indokok felsorakoztatása nélkül – kifogásoló része valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a minősítést, és annak folytán a büntetés kiszabását, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Az eljáró bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megfelelően, törvényesen marasztalták a XX. rendű terheltet mint bünszervezetben elkövetőt.

VI. A Kúria Bfv.I.1.212/2017. számú ügyben hozott határozata

A döntés előzménye, hogy a kerületi bíróság ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 6 rendbeli csalás büntetében, melyből két eset kísérlet, öt esetben mint felbujtót és 4 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében melyből két eset kísérlet, három esetben mint felbujtót, ezért halmazati büntetésül négy év hat hónap szabadságvesztésre és öt év közügyektől eltiltásra ítélte, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, és megállapította, hogy legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

A másodfokon eljáró bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a II. rendű terhelt terhére értékelt bűncselekményeket 1 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntetéként, 7 rendbeli csalás büntetéként, melyből 2 rendbeli bűnszegdként, 5 rendbeli felbujtóként elkövetett és ez utóbbiak kísérleti szakban rekedtek, 3 rendbeli, két esetben felbujtóként elkövetett és kísérleti szakban rekedt, egy esetben társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetéként minősítette és büntetését mint bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban állapította meg azzal, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

A II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványában – egyebek mellett – sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság a büntetést mint bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak. Ezzel kapcsolatban – többek között – az alábbiakra hivatkozott:

- A bünszervezet léte körében másodfokon új bizonyítás felvételére vagy a bizonyítás kiegészítésére nem került sor.
- A bünszervezeti elkövetés egyébként sem minősítő körülmény, mivel ilyen minősítő körülményt a Btk. a csalás esetén nem tartalmaz, illetve a bünszervezetben részvétel sui generis tényállás lenne, amit jelen körülmények között szintén nem lehetett volna a terhelt terhére értékelni.

- A másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy miért látta megállapíthatónak a II. rendű terhelt tekintetében a bünszervezetben elkövetést, azaz az indokolási kötelezettségének sem tett eleget.
- Mivel sem a vád, sem az elsőfokú bíróság nem hivatkozott bünszervezetben elkövetésre, ezt a másodfokú bíróság mégis megállapította anélkül, hogy a védelem lehetőséget kapott volna ezzel kapcsolatos érveinek előadására.

A Kúria álláspontja szerint ugyanakkor a vád tárgyává tett tényállás tartalmazta azokat a tényeket, amelyek a bünszervezet fennállásának rögzítéséhez nyújtottak alapot, a bünszervezetben történő elkövetés megállapítása akkor is törvényes, ha ennek megjelölése helyett a vádirat a bünszövetséget tartalmazta. A bünszervezet anyagi jogi fogalom, a bünszervezetben elkövetés megállapítása ugyanakkor tényből levont jogi következtetés eredménye, ez azonban nem a bűnösségre vagy a cselekmény jogi minősítésére, hanem a büntetés kiszabására vonatkozik. A vádirat a tényállási részében már tartalmazta a bünszervezetben történt elkövetésre vonatkozó tényeket, hasonlóképpen az elsőfokú bíróság ítélete is, az erre vonatkozó jogi következtetést azonban sem a vádat képviselő ügyészségek, sem az elsőfokú bíróság nem vonták le, míg a törvényeknek megfelelő határozatot hozó bíróság döntése e körben felülvizsgálatra nem ad okot, és relatív eljárási szabálysértésként értékelendő, hogy a másodfokú bíróság határozatának meghozatala előtt a nyilvános ülésen e tekintetben nem nyilatkozta sem az ügyészt, sem a védőt.

Ebből következően alaptalan az indítványozó azon hivatkozása, amelyben a bünszervezet megállapítását sérelmezi, továbbá nem megalapozott azon hivatkozása sem, amely szerint a másodfokú bíróság e tekintetben nem tett eleget az indokolási kötelezettségének. A törvényszék a felülvizsgálati indítványban írtakkal ellentétben határozatában megindokolta a bünszervezetben történt elkövetés megállapításával kapcsolatos álláspontját.¹⁹

Záró gondolatok

A fentiek alapján megállapítható, hogy a bünszervezet fogalmi ismérveinek értelmezése jelenleg is a Kúria állandó, folyamatos jogértelmező tevékenységét igényli. A konspiratív együttműködés, illetőleg a hierarchikus kapcsolatszerkezet törvényi meghatározása – bár mindez a közösségi jogi elvekkel nem áll ellentétben – valójában szubjektív fogalmak, megállapításuk tehát mindig egyedi bírói mérlegelés függvénye lehet. Ebben a tekintetben már számos kúriai határozatot hoztak, amelyekre a közeljövőben is irányadó jelleggel kell tekintenie az alsóbb fokon eljáró bíróságoknak.

Felhasznált irodalom

- [1] AMBRUS István: *Szokásjog és analógia a büntető jogalkalmazás történetében és jelenében*, Erdélyi Jogélet, 2021/3, 7–21.

¹⁹ Tájékoztató a Kúria Bfv.I.1.212/2017. számú jelentős ügyben hozott határozatáról. <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/bunszervezetben-elkovetes->

- [2] BÉRCES Viktor: *A büntetőeljárás reformja és a bizonyítás alapkérdései*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2021.
- [3] BELOVICS Ervin–BÉRCES Viktor: *Büntető eljárásjog*, HVG ORAC, Budapest, 2023.
- [4] BUZÁS Huba–NAGY Sándor: *A bünszervezet fogalma*, Magyar Jog, 1998/4, 203–206.
- [5] GÁL Andor: *Megjegyzések a bünszervezet új törvényi fogalmának értelmezéséhez*, Magyar Jog, 2020/12, 669–676.
- [6] HOLLÁN Miklós: *A kiterjesztett vagyonekbevitel új szabályozásáról*, Magyar Jog, 2022/12, 682–695.
- [7] TÓTH Mihály: *Bűnszövetség, bünszervezet*, Complex Kiadó, Budapest, 2009.

Hivatkozott kúriai határozatok

- [1] Kúria Bfv.I.1.800/2015/8., lásd <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/t-j-e-k-o-z-t-t-o-bfvi180020158-szamu-jelentos-dontesrol-bunszervezetnek-nem-torvenyi> (2025. január 10-i letöltés).
- [2] Kúria Bfv.II.1643/2015., lásd <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/tajekoztato-bfvii16432015-szamu-buntetougyben-hozott-dontesrol-tenyallashoz-kotottsag> (2025. január 10-i letöltés).
- [3] Kúria Bfv.I.1.212/2017., lásd <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/bunszervezetben-elkovetes-megallapitasa-masodoku-eljaras-soran> (2025. január 10-i letöltés).
- [4] Kúria Bfv.II.842/2018/9.
- [5] Kúria Bfv.II.171/2018/16.
- [6] Kúria Bfv.I.14/2019., lásd <https://kuria-birosag.hu/hu/sajto/bunszervezetben-elkovetes-megallapitasa-hoz-elegendo-az-ha-terhelt-felismeri-hogy-szervezet> (2025. január 10-i letöltés).
- [7] Kúria Bhar.III.571/2019/41.
- [8] Kúria Bfv.I.752/2020/17.
- [9] Kúria Bfv.II.1.328/2022/13.
- [10] 4/2005. BJE.

Egyéb források

- [1] Szegedi Ítéltábla, Bf.III.97/2019 /48.
- [2] Szegedi Ítéltábla Bf.II.556/2015/24.
- [3] BH 2005.167.
- [4] BH 2008.139.
- [5] BH 2009.96.
- [6] BH 2011.3.
- [7] BH 2016.234.
- [8] BH 2018.106.
- [9] BH 2019.259.

Jogszabályok

- [1] A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 9. §-hoz fűzött részletes miniszteri indokolás.
- [2] 2006. évi CI. törvény az Egyesült Nemzetek keretében, Palermóban, 2000. december 14-én létrejött, a nemzetközi szervezett bűnözés elleni Egyezmény kihirdetéséről.
- [3] A Tanács 2008/841/IB kerethatározata (2008. október 24.) a szervezett bűnözés elleni küzdelemről.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bírósági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
